الجامع الصحيح

İMAM-I BUHÂRÎ

SAHÎH-İ BUHÂRÎ

TERCÜME VE ŞERHİ

5

SAĞLAM YAYINEVİ

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

5. Cilt

© "Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhi"
Bu eserin tüm yayın hakları **SAĞLAM YAYINEVİ'***ne aittir.*

Tercüme : Harun YILDIRIM
e-mail: harunyildirim68@hotmail.com
Redaksiyon : Hüseyin Temel ALICI
e-mail: muslumanbiz@hotmail.com
Arapça Dizgi : Harun YILDIRIM
Hüseyin Temel ALICI
Türkçe Dizgi : Selahattin DOĞAN
Mizanpaj : Aydın COŞKUN

Sertifika No: 0108-34-009878
ISBN 978-975-9180-35-5 (Tk)
ISBN 978-975-9180-40-9 (5. Cilt)
Mart -2009 / İstanbul

Baskı : Lord Matbaacılık
Davutpaşa, Emintaş San. Sit. No: 430 Topkapı/İST.

SAĞLAM YAYINEVİ
Çatalçeşme Sk. No: 19/1 D: 4 Cağaloğlu/İST
Tel: 212 527 52 79 Faks: 212 513 67 70
www.saglamyayinevi.com
e-meil:saglamkitapevi@hotmail.com

الجامع الصحيح

SAHİH-İ BUHÂRÎ
TERCÜME VE ŞERHİ

مُحَمَّد بنُ إِسْمَاعِيل البُخَارِي، أَبُو عَبْدِ الله

İMAM-I BUHÂRÎ

Tercüme:
HARUN YILDIRIM

5. Cilt

(2977 - 3634)

SAĞLAM YAYINEVİ

١٢٢ - بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ

122- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Ben, bir aylık mesafedeki düşman gönüllerine korku salmak suretiyle yardım olundum" Sözü Bâbı

وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ ﴿ سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ قَالَهُ جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Allah'ın, hakkında hiçbir delil indirmediği şeyleri O'na şirk koştukları için, küfredenlerin kalplerine korku salacağız.»[1] Âli-İmrân: 151

Câbir ibnu Abdullah, bu korku salma hadîsini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etti.

---

1 Ebu Sufyan ve müşrikler, Uhud savaşından sonra Mekke'ye giderlerken Müslümanları tamamen mağlup etmeden geri dönmelerinden dolayı pişman olmuşlar ve kendi kendilerine şöyle demişlerdir. "Ne kötü bir iş yaptık. Onları öldürdük. Fakat sıra Mekke'den kovulanlara gelince onları bıraktık. Haydi geri dönelim ve onların kökünü kazıyalım." Fakat Allah onların kalplerine korku saldı ve onlar mağlup oldular. Şöyle ki onlar bir Bedevi ile karşılaştılar. Ona ücret vererek dediler ki: "Sen Muhammed'i görecek olursan, O'na karşı ne kadar asker hazırladığımızı bildir." Aziz ve Celil olan Allah, Kureyşlilerin bu durumunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kureyşlileri takibe başladı. "Hamrâul Esed" denen yere varınca Kureyşliler korkup yollarına devam ettiler. İşte bu âyet-i kerime onların bu hâlini tasvir etmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de kâfirlerin kalplerine korkunun nasıl salındığını beyân ederek buyuruyor ki: "Bana, benden önce hiçbir Peygambere verilmeyen beş şey verilmiştir. Bir aylık mesafede bulunan düşmanın kalbine korku salınarak bana yardım edilmiştir. Yeryüzü benim için mescit ve temiz kılınmıştır. Ümmetimden kim namaz vaktine erişirse namazını kılsın. Bana ganimet helal kılınmış benden önce ise hiçbir kimseye helâl kılınmamıştır. Bana, şefaat etme verilmiştir. Benden önceki Peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirlerken ben bütün insanlık için Peygamber olarak gönderildim."

٢٩٧٧ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ فَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ تَنْتَثِلُونَهَا.

2977- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cevâmiul-kelim yani çok mana ifade eden az söz ile gönderildim. Düşmanlarımın kalplerine korku salmakla yardım olundum. Ben uyuduğum sırada bana yerdeki hazînelerin anahtarları getirildi de benim elimin içine konuldu."

Ebu Hureyre şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dünyadan gitti. Artık bu hazîneleri yerlerinden sizler çıkarırsınız. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6998, 7013, 7273)

٢٩٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ وَهُمْ بِإِيلِيَاءَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخَبُ فَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ.

2978- Ebu Sufyân -Allah ondan razı olsun- şöyle haber verdi:

Kendileri İlya yani Beytul-Makdis'de iken Hirakl haber gönderdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mektubuyla gelmelerini bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mektubu okununca gürültü çoğaldı ve sesler yükseldi. Bizler de oradan çıkarıldık. Bizler çıkarıldığımızda ben, arkadaşlarıma:

-Yemin olsun İbnu Ebu Kebşe'nin yani Muhammed'in işi hakikaten azamet peyda ediyor. Şu muhakkak ki Benûl-Asfar'ın kralı O'ndan kor-

kuyor, dedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler; 7, 51, 2681, 2804, 2941, 2978, 3174, 4553, 5980, 6260, 7169, 7541)

١٢٣ - بَاب حَمْلِ الزَّادِ فِي الْغَزْوِ

123- Savaşa Giderken Yanında Yol Azığı Taşımak Babı:

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Yanınıza azıklarınızı alın. En hayırlı azık da, şüphesiz takvadır.» Bakara: 197

٢٩٧٩ - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَحَدَّثَتْنِي أَيْضًا فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَنَعْتُ سُفْرَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَ أَنْ يُهَاجِرَ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَتْ فَلَمْ نَجِدْ لِسُفْرَتِهِ وَلَا لِسِقَائِهِ مَا نَرْبِطُهُمَا بِهِ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ وَاللَّهِ مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُ بِهِ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشُقِّيهِ بِاثْنَيْنِ فَارْبِطِيهِ بِوَاحِدٍ السِّقَاءَ وَبِالْآخَرِ السُّفْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ.

2979- Esma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye hicret etmek istediği zaman ben Ebu Bekir'in evinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için yol azığını hazırlamıştım. Ancak ne yol azığını ne de su tulumunu bağlayabileceğimiz bir şey bulamadık. Bunun üzerine ben babam Ebu Bekir'e: Vallahi ben belimdeki kuşağımdan başka bağlayacağım bir şey bulamıyorum, dedim. O da:

-Kuşağını ikiye böl. Birisiyle su tulumunu, diğeriyle de yol azığını bağla, dedi. Ben de öyle yaptım.

İşte bu sebepten dolayı Esma, "Zâtun-Nitâkayn" yani iki kuşaklı diye isimlendirildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3907, 5388)

٢٩٨٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لُحُومَ الْأَضَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ.

2980- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Mekke'de kestiğimiz kurbanlıkların etlerini Medine'ye gidinceye kadar yol azığı edinir idik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1819)

٢٩٨١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ وَهِيَ أَدْنَى خَيْبَرَ فَصَلَّوْا الْعَصْرَ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَطْعِمَةِ فَلَمْ يُؤْتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكْنَا فَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا وَصَلَّيْنَا.

2981- Suveyd ibnu Numan -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber yılında yolculuğa çıktılar. Hayber'in aşağısındaki Sabha'ya[2] ulaştıklarında ikindi namazını kıldılar. Sonra yolculuk esnasında yemek için beraberlerinde getirdikleri erzağı istedi. Kendisine sevikten[3] başka bir şey getirilmedi. Bizler bundan yedik-içtik. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve ağzını çalkaladı, bizde ağızlarımızı çalkaladık. Ardından da namaz kıldık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 215, 2981, 4175, 4195, 5384, 5390, 5454, 5455)

2 Hayber'in aşağısında yani Medine'ye yakın tarafında bir mevki.

3 Sevik, kavrulmuş buğday veya arpa unundan yapılmış yemek.

٢٩٨٢ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ النَّاسِ وَأَمْلَقُوا فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَادِ فِي النَّاسِ يَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَدَعَا وَبَرَّكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَتِهِمْ فَاحْتَثَى النَّاسُ حَتَّى فَرَغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ.

2982- Seleme ibnu Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Havâzin seferinde ordunun yol azığı azalmış ve fakir düşmüşlerdi. Bunun üzerine sahabeler develerini kesmek hususunda izin için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara izin verdi. Bu olaydan sonra ordu Ömer'le karşılaştı ve O'na bunu haber verdiler. Ömer onlara:

-Develerinizi kestikten sonra yolculukta helâk olursunuz, dedi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girdi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ordunun develeri kesildikten sonra, bunlar yolda helâk olurlar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Öyleyse insanlar içinde nidâ et: Herkes yol azıklarından geri kalanı getirsinler!"

Bunun üzerine deriden bir sergi serildi ve geriye kalan yol azıkları bu serginin içine konuldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı, duâ etti ve sergi üstündeki yol azığının bereketlenmesi için dua etti. Sonra sahabelere kaplarıyla gelmelerini emretti. Orada bulunanların tamamı kaplarını doldurana kadar avuç avuç o sergiden aldılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın kendisine bahşettiği bu mucize karşısında:

-"Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur ve ben Allah'ın Rasûlü'yüm." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2484)

١٢٤ - بَاب حَمْلِ الزَّادِ عَلَى الرِّقَابِ

124- Yol Azığının Boyun Üzerinde Taşınması Bâbı

٢٩٨٣- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجْنَا وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ نَحْمِلُ زَادَنَا عَلَى رِقَابِنَا فَفَنِيَ زَادُنَا حَتَّى كَانَ الرَّجُلُ مِنَّا يَأْكُلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ تَمْرَةً قَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَأَيْنَ كَانَتْ التَّمْرَةُ تَقَعُ مِنْ الرَّجُلِ قَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَقَدْنَاهَا حَتَّى أَتَيْنَا الْبَحْرَ فَإِذَا حُوتٌ قَدْ قَذَفَهُ الْبَحْرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا أَحْبَبْنَا.

2983- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler üç yüz kişilik bir orduyla ve yol azıklarımız boyunlarımızda asılı olduğu hâlde yola çıktık. Yolda iken yol azığımız tükendi. Öyle ki bizden bir adam bir gün boyunca sadece bir tek hurmayla yetinmek zorunda kalıyordu. Câbir bunu anlatırken bir adam:

-Ey Ebu Abdullah! Günde bir hurma bir adama nasıl yeter ki? diye sordu. Câbir o adama şöyle dedi:

-Biz bu tek hurmayı bulamadığımız zaman yemîn olsun onun yokluğunun acısını da tatmışızdır. Nihayet deniz kenarına geldik. Birdenbire denizin sahile attığı büyük bir balıkla karşılaştık. Artık bizler on sekiz gün boyunca canımız çektikçe onun etinden yedik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2483, 2983, 4360, 4361, 4362, 5493, 5494)

١٢٥ - بَاب إِرْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ أَخِيهَا

125- Kadının, Erkek Kardeşinin Bineğinin Arka Tarafına Bindirilmesi Bâbı

٢٩٨٤- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَرْجِعُ أَصْحَابُكَ بِأَجْرِ حَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَلَمْ أَزِدْ عَلَى الْحَجِّ فَقَالَ لَهَا اذْهَبِي وَلْيُرْدِفْكِ عَبْدُ

الرَّحْمَنِ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَنْ يُعْمِرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ فَانْتَظَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَعْلَى مَكَّةَ حَتَّى جَاءَتْ.

2984- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sahabelerin hac ve umre yaptılar ve bu ikisinin sevabı ile dönüyorlar. Ben ise sadece hac yapabildim, umre yapamadım. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kardeşin Abdurrahman ile beraber git ve o seni bineğinin arkasına bindirsin." buyurdu. Kardeşim Abdurrahman'a da beni Tenim bölgesini götürüp oradan umre için niyet edip ihrama girdirmesini emretti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe gelene kadar Mekke'nin en yüksek yerinde O'nu bekledi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 294, 305, 316, 317, 319)

٢٩٨٥- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أُرْدِفَ عَائِشَةَ وَأُعْمِرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ.

2985- Ebu Bekir es-Siddîk'ın oğlu Abdurrahman -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana, Âişe'yi devemin arkasına bindirmemi ve ona Tenîm bölgesinden umre için niyet edip ihrama girdirmemi emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1774)

١٢٦ - بَاب الارْتِدَافِ فِي الْغَزْوِ وَالْحَجِّ

126- Savaşta ve Hacda Bineğin Arkasına Birini Bindirmek Bâbı

٢٩٨٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدِيفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّهُمْ لَيَصْرُخُونَ بِهِمَا جَمِيعًا الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ.

2986- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben üvey babam Ebu Talha'nın binek hayvanının arka tarafına binmiş idim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri toplu olarak hac ve umre için niyet etmişler ve yüksek sesle telbiye getirmeye başlamışlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1089, 1546-1548, 1551, 1712, 1714-1715, 2951, 2986)

١٢٧ - بَاب الرِّدْفِ عَلَى الْحِمَارِ

127- Merkebin Arkasına Birini Bindirmek Bâbı

٢٩٨٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ.

2987- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem palanı üzerinde saçaklı bir örtü bulunan bir merkebe binmiş ve Usâme'yi de arka tarafına bindirmişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4566, 4663, 5964, 6207)

٢٩٨٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنَ الْحَجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَفَتَحَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ فَمَكَثَ فِيهَا نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ.

2988- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi günü, bineğinin arkasında Usâme ibnu Zeyd olduğu hâlde Mekke'nin yüksek yeri olan Kedâ bölgesinden Mekke'ye girdi. Beraberinde Bilâl ve Osmân ibnu Talha da vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem devesini Mescit'te çöktürdü. Osman ibnu Talha'ya Kâbe'nin anahtarlarının getirilmesini emretti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin kapısını açtı ve beraberinde Usâme, Bilâl ve Osman olduğu hâlde içeri girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uzunca bir vakit içeride kaldı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'den çıktı. O'nun çıkmasıyla beraber insanlar Kâbe'ye girmek için koşuştular. İçeriye ilk giren Abdullah ibnu Ömer olmuştu. O, Bilâl'i Kâbe kapısının arkasında dikieliyor buldu. Ve ona:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içeride nerede namaz kıldı? diye sordu.

Bilâl de ona Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in içinde namaz kılmış olduğu yeri işaret edip gösterdi.

Abdullah: Ben Bilâl'e, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kaç rekât namaz kıldığını sormayı unuttum, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 468, 504, 505, 506, 1167, 1598, 1599, 2988, 4289, 4400)

١٢٨ - بَاب مَنْ أَخَذَ بِالرِّكَابِ وَنَحْوِهِ

128- Bineğe Binen Kişinin Üzengisini ve Benzeri Şeylerini Tutup Yardım Eden Kimse Bâbı

٢٩٨٩- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ سُلَامَى مِنْ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ الِاثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

2989- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsan bedenindeki her eklem için sadaka vardır. Güneşin doğduğu her gün; iki kişi arasında adaletle hükmetmek sadakadır. Hayvanına yük taşıyan veya hayvanının üzerine yük kaldıran birine yardım etmek sadakadır. Güzel söz sadakadır. Namaz için mescide çıkıldığında atılan her adım sadakadır. Yoldan insanlara ezâ veren bir şeyi gidermek sadakadır.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2707)

١٢٩ - بَاب السَّفَرِ بِالْمَصَاحِفِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

129- Düşman Arazîsine Kur'ân-ı Kerîm ile Yolculuk Yapmanın Keraheti Bâbı

وَكَذَلِكَ يُرْوَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ سَافَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْقُرْآنَ

Bunun keraheti, Muhammed ibnu Bişr'den; o da Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbnu Ömer'den; o da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den olmak üzere rivayet olunmuştur. Muhammed ibnu Bişr'e, bunu Nâfi'den; onun da İbnu Ömer'den; onun da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etmesinde İbnu İshâk mutâbaat etmiştir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile sahabeleri Kur'ân'ı biliyor veya öğretiyor oldukları hâlde düşman arazîsine yolculuk yapmışlardır.

٢٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ.

٢٩٩٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ.

2990- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kur'ân-ı Kerîm ile düşman topraklarına yolculuk yapılmasını yasakladı.

١٣٠ - بَاب التَّكْبِيرِ عِنْدَ الْحَرْبِ

130- Savaş Esnasında Tekbîr Getirerek "Allâh-u Ekber" Demek Bâbı

٢٩٩١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَّحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا هَذَا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَلَجَئُوا إِلَى الْحِصْنِ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ وَأَصَبْنَا حُمُرًا فَطَبَخْنَاهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَأُكْفِئَتْ الْقُدُورُ بِمَا فِيهَا تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنْ سُفْيَانَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ.

2991- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sabahleyin Hayber'e vardı. Hayber halkı boyunlarında çapalarıyla evlerinden çıktılar. Birdenbire karşılarında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce:

-Muhammed ve ordusu! Muhammed ve ordusu! diyerek şaşkına döndüler ve kalelerine sığındılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve şöyle dedi:

-"Allâhu Ekber! Hayber harap oldu. Bizler bir kavmin bulunduğu

yere indiğimizde, o korkutulanların sabahı ne kötü olur."

Bizler bir takım ehlî eşekler bulduk. Onları kestik ve pişirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin habercisi gelip:

-Allah ve Rasûlü, sizleri eşek etinden yasaklıyor, diye nidâ etti. Bu nida üzerine yemek tencereleri, içindekilerle birlikte ters çevrilip devrildiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363 6369 7333)

١٣١ - بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ رَفْعِ الصَّوْتِ فِي التَّكْبِيرِ

131- "Allâh-u Ekber" Derken Sesi Yükseltmenin Mekruh Oluşu Bâbı

٢٩٩٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنَّا إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى وَادٍ هَلَّلْنَا وَكَبَّرْنَا ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَتَعَالَى جَدُّهُ.

2992- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikteydik. Bizler bir vâdî üzerinde yükseldikçe ***"Lâ ilâhe illallâh"*** ve ***"Allâh-u Ekber"*** diyerek seslerimizi yükseltiyorduk. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın! Şüphesiz sizler sağır ve gâib olan birini çağırmıyorsunuz. Muhakkak ki Allah sizinle beraberdir. Allah işitendir, yakın olandır. İsmi ve zâtı çok mübarek, celâl ve azameti çok yücedir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4205, 6384, 6409, 6610, 7386)

١٣٢ - بَاب التَّسْبِيحِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا

132 Yolculuk Esnasında Bir Vâdi İçine İnildiğinde "Subhânallâh" Denilmesi Bâbı

٢٩٩٣- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا.

2993- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler yolculuk esnasında yüksek bir yere çıktığımız zaman "Allah-u Ekber" derdik. Alçak bir yere indiğimizde de "Subhanallah" derdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2994)

١٣٣ - بَاب التَّكْبِيرِ إِذَا عَلَا شَرَفًا

133- Yolculuk Esnasında Yüksek Bir Yere Çıkıldığında "Allah-u Ekber" Denilmesi Bâbı

٢٩٩٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا وَإِذَا تَصَوَّبْنَا سَبَّحْنَا.

2994- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler yüksek bir yere çıktığımızda "Allah-u Ekber" derdik. Aşağıya indiğimizde ise "Subhanallah" derdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2993)

٢٩٩٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَفَلَ مِنَ الْحَجِّ أَوِ الْعُمْرَةِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ الْغَزْوِ يَقُولُ كُلَّمَا أَوْفَى عَلَى ثَنِيَّةٍ أَوْ فَدْفَدٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ

لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ قَالَ صَالِحٌ فَقُلْتُ لَهُ أَلَمْ يَقُلْ عَبْدُ اللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ لَا.

2995- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bir savaştan, hacdan veya umreden döndüğü zaman, her ne zaman yüksekçe bir yere çıksa üç kere "Allah-u Ekber" dedikten sonra şöyle söylerdi:

"Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh. Lehül-mülkü ve lehül-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr, âyibûne, tâibûne, 'âbidûne, sâcidûne, li Rabbinâ hâmidûn. Sadakallahu va'deh ve nasara abdeh ve hezemel-ahzâbe vahdeh."

"Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na âittir, O her şeye gücü yetendir. Bizler Rabbimize geri dönücülcriz, tövbe ediyor, Rabbimize kulluk ediyor, secde ediyor, Rabbimize hamd ediyoruz. Allah vaadinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, bütün düşman milletlerini yalnız başına hezimete uğratmıştır"[4]

Râvî Salih ibnu Keysân dedi ki: Ben Salim ibnu Abdullah'a: Abdullah ibnu Ömer: İnşaallah demedi mi? diye sordum. Salim: Hayır, bunu söylemedi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1797, 3084, 4116, 6385)

١٣٤ - بَاب يُكْتَبُ لِلْمُسَافِرِ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي الْإِقَامَةِ

134- Şayet Kişinin Yolculuğu Masiyet Üzere Değil ise, Yolculukta Yaptığı İbadetler, Tıpkı Mukim İken Yaptığı İbadetler Gibi Sevabı Eksiksiz ve Tam Olarak Yazılır Bâbı

---

4 Bu dua aynen şu ayette olduğu gibi: ***"Canları ve malları karşılığında cenneti Allah'tan satın alanlar, tövbe edenlerdir, ibadet edenlerdir; hamd edenlerdir, seyahat edenlerdir, rükû ve secde edenlerdir; iyiliği emredip kötülükten menedenlerdir; Allah'ın yasakladığı hududu koruyan ve ona tecavüz etmeyenlerdir. Ey Muhammed! İşte bu vasıftaki mü'minleri müjdele."*** Tevbe: 112

٢٩٩٦- حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ وَاصْطَحَبَ هُوَ وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي كَبْشَةَ فِي سَفَرٍ فَكَانَ يَزِيدُ يَصُومُ فِي السَّفَرِ فَقَالَ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى مِرَارًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا.

2996- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi bir yolculukta Yezîd ibnu Ebu Kebşe ile birlikte idi. Yezid oruçlu idi. Ebu Burde ona dedi ki.

-Ebu Musa'yı defalarca şöyle derken işittim:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kul hasta olduğu veya yolculuk ettiği zaman, mukîm ve sıhhatli iken yaptığı amellerde aldığı ecir gibi hanesine ecir yazılır."

١٣٥ - بَاب السَّيْرِ وَحْدَهُ

135- Kişinin Tek Başına Yola Çıkması Bâbı

٢٩٩٧- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَدَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ قَالَ سُفْيَانُ الْحَوَارِيُّ النَّاصِرُ.

2997- Cabir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşı günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kurayza oğullarının haberini bana kim getirir?" diye sordu Zübeyr:

-Ben getiririm, dedi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kere daha:

-"Kurayza oğullarının haberini bana kim getirir?" Zübeyr:

-Ben, diye cevap verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Her peygamberin bir havarisi, yardımcısı vardır. Benim de havarim, yardımcım Zübeyr'dir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2847, 2997, 3719, 4113, 7261)

٢٩٩٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ وَحْدَهُ.

2998- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet insanlar tek başına yapılan yolculuktaki benim bilmekte olduğum sakıncayı bilselerdi, hiç kimse geceleyin yalnız başına yolculuk etmezdi."

١٣٦ - بَاب السُّرْعَةِ فِي السَّيْرِ

136- Memlekete Dönüş Esnasında Acele Etmek Bâbı

قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِي فَلْيُعَجِّلْ

Ebu Humeyd şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk dönüşünde şöyle buyurdu:

"Ben Medine'ye dönüşte acele edeceğim. Her kim benimle Medine'ye dönmede acele gitmek isterse acele etsin."

٢٩٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سُئِلَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَحْيَى يَقُولُ وَأَنَا أَسْمَعُ فَسَقَطَ عَنِّي عَنْ مَسِيرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَ فَكَانَ يَسِيرُ الْعَنَقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجْوَةً نَصَّ وَالنَّصُّ فَوْقَ الْعَنَقِ.

2999- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usame ile beraber otururken O'na: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem veda haccında, Arafat'tan ayrılıp Müzdelife'ye doğru yola çıktığında nasıl yürüyordu?" diye sordular. Usame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: "Normal bir yürüyüşle yürür, önü genişleyince hızlı hareket ederdi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1666, 4413)

٣٠٠٠ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةُ وَجَعٍ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا.

3000- Eslem -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Mekke'ye yapılan bir yolculukta Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- ile beraberdim. Yolda İbnu Ömer'e, hanımı Safiyye bintu Ebî Ubeyd'in ağır hasta olduğu haberi ulaştı. Bunun üzerine yürüyüşü çabuklaştırdı. Güneşin batışından sonraki kızıllık batıncaya kadar yürüyüşüne devam etti. Sonra devesinden indi ve akşam ve yatsı namazını cem ederek kıldı ve şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördüm: O yolda yürüyüş kızıştığı zaman, akşam namazını yatsı vaktine kadar geciktirir ve ikisini cem ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1091)

٣٠٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.

3001- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yolculuk azaptan bir parçadır; O sizden birinin yemeğine, içmesine ve uyumasına engel olur, düzenini bozar. İşi biten menziline, ailesine dönmekte acele etsin". (Hadisin geçtiği diğer yer: 1804, 5429)

١٣٧ - بَاب إِذَا حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فَرَآهَا تُبَاعُ

137- Bâb: Bir Kimse Atını Allah Yolunda Cihadda Binilmesi İçin Hibe Eder ve Daha Sonra O Atın Satıldığını Görürse Onu Satın Alabilir mi?

٣٠٠٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَبْتَاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَبْتَعْهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ.

3002- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb, Allah yolunda cihad etmesi için birisine at hibe etmişti. Daha sonra o atın satılığa çıkarıldığını gördü ve onu satın almak istedi. Bu isteğini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu satın alma! Vermiş olduğun sadakana geri dönme!" buyurdu.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1489, 2775, 2971, 3002)

٣٠٠٣- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَابْتَاعَهُ أَوْ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ بِدِرْهَمٍ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ.

3003- Eslem -Allah ondan razı olsun- şöyle demiştir:

Ben Ömer ibnul-Hattâb'dan -Allah ondan razı olsun- işittim o şöyle dedi:

Atımı, Allah yolunda birine sadaka olarak verdim. Atı kendisine sadaka olarak verdiğim şahıs, ata gerektiği gibi bakmadığı, ona yem vermediği için bakımsız ve çelimsiz bir hâle gelmişti. Ondan atı satın almak istedim ve onun atı ucuz bir fiyata satacağını zannettim. Bu isteğimi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu atı satın alma! Atın sahibi, bu atı sana bir dirheme de satsa, vermiş olduğun sadakanı geri alma. Verdiği sadakasını-hibesini geri almak isteyen kimse, kusmuğuna dönen köpek gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2623, 2636, 2970 , 3003)

١٣٨ - بَاب الْجِهَادِ بِإِذْنِ الْأَبَوَيْنِ

138- Anne ve Babanın İzni İle Cihada Gitmek Bâbı

٣٠٠٤- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ أَحَيٌّ وَالِدَاكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ.

3004- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve cihada çıkmak için O'ndan izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Anne ve baban hayattalar mı?" diye sordu. Adam:

-Evet, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O hâlde sen, onların rızâsı yolunda çalış" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5972)

١٣٩ - بَاب مَا قِيلَ فِي الْجَرَسِ وَنَحْوِهِ فِي أَعْنَاقِ الْإِبِلِ

139- Develerin Boyunlarına Asılan Çan ve Benzeri Şeyler Hakkında Söylenen Şeyler Bâbı

٣٠٠٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ أَنَّ أَبَا بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ وَالنَّاسُ فِي مَبِيتِهِمْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا أَنْ لَا يَبْقَيَنَّ فِي رَقَبَةِ بَعِيرٍ قِلَادَةٌ مِنْ وَتَرٍ أَوْ قِلَادَةٌ إِلَّا قُطِعَتْ.

3005- Ebu Beşîr el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile bazı yolculuklarında beraber idim. İnsanlar yerlerinde gecelediği sırada, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisini elçi olarak gönderdi ve şöyle buyurdu:

"Hiçbir devenin boynunda koparılmamış ok yayı kirişinden yapılmış hiçbir gerdanlık kalmasın."

١٤٠ - بَاب مَنْ اكْتُتِبَ فِي جَيْشٍ فَخَرَجَتْ امْرَأَتُهُ حَاجَّةً أَوْ كَانَ لَهُ عُذْرٌ هَلْ يُؤْذَنُ لَهُ

140- Bâb: Hanımı Hacca Gitmek İçin Yola Çıkmışken veya Kendinin Bir Mazereti Varken Cihada Gidecek Orduya Yazılan Kimseye İzin Verilir mi?

٣٠٠٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ امْرَأَةٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْتُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا وَخَرَجَتْ امْرَأَتِي حَاجَّةً قَالَ اذْهَبْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ.

3006- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiçbir erkek, yabancı bir kadınla yalnız kalmasın. Hiçbir kadın yanında mahremi olmadan tek başına yolculuğa çıkmasın."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözü üzerine bir adam şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben falanca orduya katılarak cihada gitmek için ismimi yazdırdım. Eşim ise hac yapmak istiyor, ne yapmam lâzım? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Sen de hanımınla beraber hacca git" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3061, 5233)

١٤١ - بَاب الْجَاسُوسِ

141- Kâfirler Tarafından Müslümanların İçine Gönderilen Casusun Hükmü Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ التَّجَسُّسُ: التَّبَحُّثُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Ey îman edenler! Benim de düşmanım olan, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin.»[5] Mümtehine: 1

---

5 «Ey iman edenler, benim de sizin de düşmanınız olan müşrikleri dost ve yardımcılar edinmeyin. Siz onlara dostluk gösteriyorsunuz. Hâlbuki onlar size gelen ve hak olan tevhid inancını, Kur'ân-ı ve peygamberi inkâr ettiler. Sizler Rabbinize iman ettiğiniz için, peygamberi ve sizleri yurtlarınızdan çıkarıp hicrete zorluyorlar. Şayet sizler benim yolumda cihad etmek için hicret ettiyseniz ve benim rızamı kazanmak için yola çıktıysanız, benim de sizin de düşmanınız olan kimseleri dostlar edinme-

٣٠٠٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً وَمَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا فَانْطَلَقْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى الرَّوْضَةِ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِي مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَتُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أُنَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ بِمَكَّةَ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنْ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ بِهَا قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ صَدَقَكُمْ قَالَ عُمَرُ يَا

---

yin. Ey müminler, sizler, müşriklere gizlice sevgi besliyorsunuz. Ben ise sizin gizlediklerinizi de açığa vurduklarınızı da çok iyi bilirim. Artık bundan sonra sizden kim yine böyle yapacak olursa şüphesiz ki o, doğru yoldan sapmış ve haktan ayrılmış bir kimsedir.» Bu hususta Allah Teâlâ şu âyetlerde de buyuruyor ki: "Ey iman edenler, Yahudi ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları dost edinirse şüphesiz ki onlardan olur. Muhakkak ki Allah, zalim kavmi hidayete erdirmez." "Kalplerinde hastalık bulunanların, onlara doğru koştuğunu görürsün." Bize kötülük isabet etmesinden korkun." derler. Umulur ki Allah bir fetih ihsan eder veya katından bir emir getirir de içlerinde gizlediklerine pişman olurlar." "Ey iman edenler, sizden önce kendilerine kitap verilenlerle, kâfirlerden dininizi alay ve eğlence konusu yapanları dost edinmeyin. Eğer iman ediyorsanız Allah'tan korkun.", "Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçti. Şimdi o ölür veya öldürülürse ökçelerinizin üzerine geri mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerine geri dönerse Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."

رَسُولَ اللّٰهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللّٰهَ أَنْ يَكُونَ قَدْ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ سُفْيَانُ وَأَيُّ إِسْنَادٍ هَذَا.

3007- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni, Zübeyr ve Mikdâd'ı gönderdi ve şöyle buyurdu:

-"Gidin, Hah bostânına kadar ilerleyin. Oraya vardığınızda mahfe içinde yolculuk eden bir kadın bulacaksınız. O kadının yanında bir mektup vardır. Onu kadından alıp getiriniz."

Biz, atlarımızla koşarak gittik ve bostana vardık. Hakîkaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:

-Mektubu çıkar, dedik. Kadın:

-Benim yanımda mektup yoktur, diye inkâr etti. Biz kadına:

-Ya mektubu üzerine sakladığın yerden çıkartırsın yada biz senin elbiseni soyup bulacağız! dedik.

Bunun üzerine kadın mektubu saç örgüsünün arasından çıkardı. Biz mektubu alıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdik. Mektup'ta: "Hâtıb ibnu Ebî Belta'dan Mekke müşriklerinden bir takım insanlara!" başlığı altında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yapacağı bazı işleri onlara haber veriyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu da neyin nesidir ey Hâtıb?" diye sordu. Hâtıb şöyle cevap verdi:

-Ey Allah'ın Rasûlü, benim aleyhime hüküm vermede acele etme. Ben Kureyş'e antlaşma ile bağlı bir kişiyim. Fakat ben hiçbir zaman onlardan olmadım. Senin beraberinde bulunan Muhacirlerin Mekke'de ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları vardır. Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Nesep yönünden olan bu boşluğu, Mekkeliler arasında minnettarlık kazanarak doldurmak ve bu suretle akrabamı himaye etmek istedim. Yoksa bu işi Müslüman olduktan sonra, ne kâfir olmak, ne dinimden dönerek mürted olmak ve ne de küfre razı göstererek yaptım.

Onun bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hâtıb sizlere doğruyu söyledi" buyurdu. Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, beni bırak da şu münâfığın boynunu vurayım!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhakkak ki Hâtıb, Bedir savaşına katılmıştır. Bilemezsin, belki de Allah Bedir savaşına katılanların yüksek mücâdelelerine muttali' olmuştu da: "Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, ben sizleri bağışladım" buyurmuş olabilir!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3081, 3983, 4274, 4890, 6259, 6939)

١٤٢ - بَاب الْكِسْوَةِ لِلْأُسَارَى

142- Esirlere Elbise Verilmesi Bâbı

٣٠٠٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ أُتِيَ بِأُسَارَى وَأُتِيَ بِالْعَبَّاسِ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثَوْبٌ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ قَمِيصًا فَوَجَدُوا قَمِيصَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ يَقْدُرُ عَلَيْهِ فَكَسَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهُ فَلِذَلِكَ نَزَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ الَّذِي أَلْبَسَهُ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدٌ فَأَحَبَّ أَنْ يُكَافِئَهُ.

3008- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bedir harbi günü olunca esirler getirildi. Abbas ibnu Abdulmuttalib de getirildi. Onun üzerinde elbise yoktu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun için bir gömlek bakıp aradı. Ona uygun olarak Abdullah ibnu Ubeyy'in gömleğini buldular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Ubeyy'in gömleğini Abbas'a giydirdi. İşte buna karşılık olmak için, Abdullah ibnu Ubey'in cesedine giydirdiği gömleği Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi sırtından çıkarıp vermişti.

Sufyân ibnu Uyeyne: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında Abdullah ibnu Ubey'in bir nimeti, bir iyiliği vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o iyiliği mükâfatlandırmayı istedi, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1270, 1350, 3008, 5795)

١٤٣ - بَاب فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ

143- Bir Kimsenin Hidayetine Vesile Olan Kimsenin Fazileti Bâbı

٣٠٠٩- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُفْتَحُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَبَاتَ النَّاسُ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَغَدَوْا كُلُّهُمْ يَرْجُوهُ فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ فَقَالَ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ.

3009- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Hayber günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sancağı öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah onun elleriyle fetih verecektir. O Allah'ı ve Rasûlü'nü, Allah ve Rasûlü de onu sever."

Bunun üzerine orada bulunan sahabeler, sancağın kendilerinden hangisine verileceği meselesi için ümit ederek gecelediler. Onların hepsi bayrağın kendisine verilmesini umarak, ertesi güne erdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Alî nerededir?" diye sordu. Kendisine:

-Alî gözlerinden rahatsız, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti de Ali çağrıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Alî'nin gözlerine tükürdü ve gözlerinde hiçbir şey yokmuş gibi oldu. Bunun üzerine Alî:

-Hayber Yahudileriyle onlar da bizim gibi Müslüman oluncaya kadar savaşırız, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onların mıntıkalarına ininceye kadar sakin ol! Onlarla hemen sa-

vaşa girişme! Sonra onları İslâm'a davet et ve üzerlerine gerekenleri bildir. Vallahi senin elinle bir kişinin hidayet bulması senin için kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır."[6] (Hadisin geçtiği diğer yer: 2942)

١٤٤ - بَاب الْأَسَارَى فِي السَّلَاسِلِ

144- Zincirlerle Bağlanan Esirler Bâbı

٣٠١٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ.

3010- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, zincirlere vurulmuş bir şekilde cennete giren bir topluluğa hayret eder."[7] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4557)

---

6 Bu hadiste de açıkça gösteriyor ki İslâm dini güzellik ve izzet dinidir. Öldürme ve kan dökme değil. Savaştan önce imana davet et, eğer kabul etmezlerse onlarla savaş! diyor ve ekliyor "Vallahi senin elinle bir kişinin hidayet bulması senin için kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır."

7 Aceb -Hayret Etmek- Sıfatı; "Rabbimiz... hayret eder" hadisi hayret etme (aceb) sıfatını hakkında tespit etmektedir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu hadisi de bu anlamdadır: Keşke musannıf da, şarih de, Buharî'nin. Cihad, el-Usara fi's-Selasil (Fethu'l-Barî, VI, 145)'de Ebu Hureyre'den merfu olarak rivayet ettikleri: "Allah zincirlerle cennete girecek bir topluluğun hâline hayret eder" şeklindeki merfu rivayet ile yahutta yine Buharî'nin (no: 4889)'de Ebu Hureyre'den merfu olarak rivayet ettiği: "Allah filan kişi ile filan hanımdan dolayı hayret etmiştir." lâfzı ile yetinmiş olsalardı. Bu hadis ise Müslim'de (2054): "Bu gece misafirinize yaptığınızdan dolayı Allah hayret etmiştir" lâfzı iledir. Yahutta yüce Allah hakkında hayret (aceb) sıfatını söz konusu eden başka diğer sahih hadislerle yetinmiş olsalardı. Yüce Allah'ın: "Evet sen şaşıyorsun, onlar ise alay ediyorlar." (Sıffat, 37/12) buyruğunu İbnu Mesud "Evet, ben şaşıyorum, onlar ise alay ediyorlar" anlamına gelecek şekilde okumuştur. Bu kıraat Hâkim, II, 430'da sahih bir senet ile sabittir. Onun zikrettiği rivayet yolu ile el-Beyhakî, el-Esma ve's-Sıfat, II, 225'te yer almaktadır. Hâkim şöyle demektedir: Bu hadis Buharî ve Müslim'in şartına göre sahih olmakla birlikte her ikisi de bunu rivayet etmemişlerdir. ez-Zehebî de bu hususta Hâkim'e muvafakat etmiştir. Yüce Allah'ın hayret etmesi, şaşkınlığı (aceb duyması) sebeplerin gizliliğinden yahut işlerin gerçeğini bilmeyişinden -

yaratılmışların hayretinde olduğu gibi- kaynaklanmaz. Aksine bunu gerektiren şeyin varlığı esnasında meşîet ve hikmetinin gereği olarak bu husus Yüce Allah hakkında söz konusu olur. Gerektirici şey ise kendisinden hayret edilmesi gereken her bir hususdur. Burada Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Rabbini nitelendirdiği hayret etmek, rahmetinin eserlerindendir ve bu Yüce Allah'ın kemalinin bir tecellisidir. Kulların fakirliklerine, ileri derecedeki ihtiyaçlarına rağmen yağmurun yağması gecikecek olursa, ümitsizlik onları kuşatırsa ve onlar sadece zahiri sebeplere bakıp kalacak olurlarsa, bunun arkasında da pek yakın ve duaları kabul edenin kurtuluşunun gelmeyeceğini zannedecek olurlarsa, Yüce Allah gerçekten onların bu hâllerine hayret eder. Bu, gerçekten hayret edilecek bir konudur. Çünkü rahmeti her şeyi kuşatmış olduğu hâlde ve bu rahmetin meydana gelmesi için sebepler bütünüyle mevcutken nasıl ümit kesebilirler? Kulların muhtaç oluşları ve fakr-u zaruret içerisinde bulunuşları O'nun rahmetinin sebepleri arasındadır. Aynı şekilde yağmurun yağması için dua etmek ve Allah'tan ümit etmek de bunun sebepleri arasındadır. Sıkıntılı zamanlarla birlikte kurtuluşu nasip etmek, zorlukla birlikte kolaylığı vermek, darlık ve sıkıntının devamlı olmayışı Yüce Allah'ın yarattıklarında cereyan ede gelen bir âdetidir. Buna ek olarak bir de güçlü bir şekilde Allah'a sığınılır, Allah'ın lütfuna ümit bağlanır, O'na yalvarılıp yakarılacak olursa, Allah da hatıra gelmeyecek kadar rahmetinin hazinelerini üzerlerine açar. Ümit kesmek anlamına gelen "el-kunût" "kanata"nın mastarıdır. Bu Allah'ın rahmetinden ümit kesmek demektir. Yüce Allah da şöyle buyurmaktadır: "Rabbinin rahmetinden sapıklardan başka kim ümit kesebilir?" (Hicr, 15/16) "Hayrının yakınlığına rağmen" ise lütuf ve rahmetinin yakınlığına rağmen demektir. "Hayrı" kelimesi "ğıyeri" diye de rivayet edilmiştir ki "ğıyer" bir şeyin değiştirilmesi, değişikliğe uğraması kökünden gelmektedir. Nitekim "istiska hadisinde (yağmur duası) şöyle denilmiştir: "Kim Allah'ı inkâr eder ise ğıyer ile karşılaşır." Bundan kasıt ise halin değişikliğe uğraması ve iyilikten fesada, bozuluşa doğru yönelmesi demektir. Allah Teâlâ'nın "aceb" sıfatı vardır ki, bu diğer isim ve sıfatlarda olduğu gibi hiçbir tevil, tatil, tahrif ve teşbihe gidilmeden olduğu gibi kabul edilir ve Allah Azze ve Celle'nin "hayretinden" murat, rızasıdır denilemez. "Tahrif" aslında bir şeyi asıl hâlinden uzaklaştırıp, değiştirmek bozmak hakkında kullanılan, bir şeyi cihetinden, yönünden başka bir tarafa çevirmek demektir. Tahrif kipi mübalağa ifade eder. Sözün tahrif edilmesi ise: hatıra gelen ilk anlamdan lafzın ancak zayıf bir ihtimal ile kendisine delâlet ettiği bir başka anlama kaydırmak demektir. O hâlde (sözün o manada olduğunu söyleyebilmek için) o anlamın kastedildiğini ortaya koyacak bir karinenin bulunması kaçınılmaz bir şeydir. "Ta'til" boşluk, boş olmak ve terk etmek demek olan âtıl olmaktan gelen bir lâfızdır. Yüce Allah'ın: "Sahibsiz kalmış kuyular." (Hac, 22/55) buyruğunda da bu kökten gelen lafız kullanılmıştır. Yani sahipleri terk etmiş işlevsiz kalmış demektir. Burada bundan kasıt, ilahi sıfatları reddetmek ve bu sıfatların Allah'ın zatı ile kaim olduklarını kabul etmemektir. Ta'til, iki kısımdır: Sıfatları nefyeden cehmiyye ve mutezile'nin yaptıkları gibi küllî tatîl ile sadece yedi sıfatı kabul edip diğerlerini kabul etmeyen Eş'ari'lerin yaptıkları gibi cüz'î tâ'til. Buna göre tahrif ile ta'til arasındaki fark şudur: "Ta'til" kitap ve sünnetin delâlet ettiği gerçek ve hak olan manayı kabul etmemek, "Tahrif" ise nasları delâlet etme-

١٤٥ - بَاب فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ

145- Tevrat ve İncîl Ehlinden Müslüman Olan Kimsenin Fazileti Bâbı

٣٠١١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَبُو حَسَنٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ عَنِ النَّبِيِّ

---

dikleri batıl anlamlarla yorumlamaktır. Her ikisi arasındaki ilişki mutlak umum, husus ilişkisidir. Yani ta'til mutlak olarak tahriften daha genel kapsamlıdır. Yani tahrif söz konusu oldumu ta'til de var demektir, fakat aksi böyle değildir. Buna göre batıl bir anlamı kabul edip, hak olan bir manayı kabul etmeyen kimse hakkında her iki durum da söz konusu iken, Kitap ve sünnette varid olan sıfatları reddedip, bunların zahirlerinin kastedilmediğini iddia eden, bununla birlikte onlara bir başka anlam da tespit etmeksizin duran kimse hakkında ise, tahrif söz konusu olmaksızın ta'til var demektir. Bu da bu tutumu takınanların "tefviz" adını verdikleri şeydir. Ehl-i sünnet ve'l-cemaat ise sıfatları ve anlamlarını bilmeyi kabul ederler, fakat bunların keyfiyetlerinin bilinmesini Allah'a havale ederler. Ben sıfatları kabul ediyorum, bunların bilgisini ise Allah'a havale ediyorum diyen kimseye de şöyle deriz: Bunların bilinmesi ile neyi kastediyorsun? Manasının bilinmesini mi, yoksa keyfiyetlerinin bilinmesini mi kastediyorsun? diye sorarız. İmam Malik'e Yüce Allah'ın Arşa istivâsına dair soru sorulduğunda: "İstivânın ne olduğu bilinen bir şeydir. Fakat keyfiyeti bizim için meçhuldür (bilinmezdir)" dediği gibi. "Tekyîf ve temsil söz konusu olmaksızın" sözlerine gelince, her ikisi arasındaki fark şudur: "Tekyîf"; Yüce Allah'ın sahib olduğu sıfatların şu keyfiyette olduğuna inanmak yahut ta sıfatlar hakkında bunların nasıl olduğunu soruşturmaktır. "Temsîl" ise; Allah'ın sıfatlarının, yaratılmışların sıfatları gibi olduğuna inanmaktır. "Tekyif söz konusu olmaksızın" sözlerinden maksat bu sıfatların keyfiyetlerini mutlak olarak reddetmek demek değildir. Çünkü herbir şeyin mutlaka herhangi bir keyfiyette olması kaçınılmaz bir şeydir. Maksat onların bu keyfiyeti bilmediklerini anlatmaktır. Zira Yüce Allah'ın zat ve sıfatlarının keyfiyetini kendisinden başkası bilemez. Kâfirin, Müslüman kimseyi öldürme imkânına sahip kılınması ilk anda Yüce Allah'ın o kâfire gazap etmesini, onu yardımsız bırakmasını, dünya ve âhirette onu cezalandırmasını gerektirir. Ancak Yüce Allah daha sonraları bu kâfire lütuf ve ihsanda bulunacak olur ve onu İslâm'a girmeye hidayet edecek olup o da şehit oluncaya kadar Allah yolunda çarpışarak cennete girmesini lütfedecek olursa, bu gerçekten hayret edilecek işlerden birisi demektir. Bu da şanı yüce Allah'ın rahmetinin kemalî, kullarına ihsan ve lutfunun genişliğindendir. Müslüman, Allah yolunda savaşır, kâfir tarafından öldürülürse, Müslüman kimse şehit olmak lütfuna mazhar olur. Daha sonra Yüce Allah o Müslüman'ı öldürene lütufta bulunur, onu İslâm'a iletir ve ona da Allah yolunda şehit olmayı nasip eder. Her ikisi de böylelikle beraberce cennete girerler.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ الرَّجُلُ تَكُونُ لَهُ الْأَمَةُ فَيُعَلِّمُهَا فَيُحْسِنُ تَعْلِيمَهَا وَيُؤَدِّبُهَا فَيُحْسِنُ أَدَبَهَا ثُمَّ يُعْتِقُهَا فَيَتَزَوَّجُهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَمُؤْمِنُ أَهْلِ الْكِتَابِ الَّذِي كَانَ مُؤْمِنًا ثُمَّ آمَنَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ الَّذِي يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ. ثُمَّ قَالَ الشَّعْبِيُّ وَأَعْطَيْتُكَهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ وَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرْحَلُ فِي أَهْوَنَ مِنْهَا إِلَى الْمَدِينَةِ.

3011- Ebu Burde babası Ebu Musa el-Eşari'den -Allah onlardan razı olsun- bildirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kimse vardır ki onlara (yaptıklarından dolayı) iki ecir verilir: Yanında bir cariyesi olan ve onu güzelce terbiye eden, güzelce ona öğreten sonra da onu azat edip evlenen kimseye iki ecir vardır. Ehli kitaptan olup da kendi peygamberine ve Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme iman eden kimseye iki ecir vardır. Allah'ın hakkıyla efendilerinin hakkını yerine getiren köleye de iki ecir vardır."

Âmir eş-Şabi dedi ki: Biz bunu sana herhangi dünyalık bir menfaat beklemeksizin anlatıyoruz. (Peygamber ve dört halife zamanında) bundan daha küçük bir mesele için Medine'ye gidilirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 97, 2544, 2547, 2551, 3446, 5083)

١٤٦ - بَاب أَهْلِ الدَّارِ يُبَيَّتُونَ فَيُصَابُ الْوِلْدَانُ وَالذَّرَارِيُّ

146- Gece Baskını Yapılıp da Çocuklar ve Zürrîyetleri Musibete Uğratılan Harp Yurdu Ahâlîsinin Hükmü Bâbı

﴿ بَيَاتًا ﴾ لَيْلًا ﴿ لَنُبَيِّتَنَّهُ ﴾ لَيْلًا يُبَيَّتُ لَيْلًا.

"Beyaten": Geceleyin demektir. **"Le-yubeyyitennehu leylen"**: Elbette ona gece baskını yapacaklar. **"Yubeyyitune"**: Geceleyin yapmakta oldukları..

٣٠١٢ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ مَرَّ بِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ وَسُئِلَ عَنْ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيَّتُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

فَيُصَابُ مِنْ نِسَائِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3012- Sa'b ibnu Cessâme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebvâ veya Veddân bölgesinde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana uğradı. Kendisine:

-Müşriklerden aile sahibi bulunanlara gece baskını yapılıyor da ayırt edilmeyerek bunların kadınları ve küçük çocukları da musibete uğratılıyor. Bunun hükmü nedir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onlar da müşriklerdendir" buyurdu.

Sa'b ibnu Cessâme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Korumak yalnız Allah'a ve Rasûlü'ne mahsûstur" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2370)

٣٠١٣- وَعَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا الصَّعْبُ فِي الذَّرَارِيِّ كَانَ عَمْرٌو يُحَدِّثُنَا عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَلَمْ يَقُلْ كَمَا قَالَ عَمْرٌو هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ.

3013- Ubeydullah, İbnu Abbas'tan, O da S'ab'dan haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onların aileleri de onlardandır" buyurdu. Amr'ın dediği gibi: "Onlar, babalarındandır" demedi.

١٤٧ - بَاب قَتْلِ الصِّبْيَانِ فِي الْحَرْبِ

147- Savaşta Çocukları Öldürmek Bâbı

٣٠١٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً وُجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

3014- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı savaşların birinde, bir kadın öldürülmüş olarak bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaşta kadınların ve çocukların öldürülmesini çirkin gördü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3015)

١٤٨ - بَاب قَتْلِ النِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ

148- Savaşta Kadınları Öldürmek Bâbı

٣٠١٥- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وُجِدَتْ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

3015- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yaptığı savaşların birinde, bir kadın öldürülmüş olarak bulundu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaşta kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.

١٤٩ - بَاب لَا يُعَذَّبُ بِعَذَابِ اللَّهِ

149- Bâb: "Allah'ın Azabıyla Azaplandırılmaz"

٣٠١٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْثٍ فَقَالَ إِنْ وَجَدْتُمْ فُلَانًا وَفُلَانًا فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ إِنِّي أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرِقُوا فُلَانًا وَفُلَانًا وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا.

3016- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi bir seriye içinde gazaya gönderdi. Ve bize isimlerini söyleyerek.

-"Falan ve falanca kişiye rast gelirseniz, onları ateşte yakarak öldürün" diye emretti.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile vedalaşmak için yanına geldiğimizde bize şöyle buyurdu:

-"Ben size daha önce falan ve falancayı yakalarsanız ateşle yakarak öldürmenizi emretmiştim. Ateşle ancak Allah azap eder. O yüzden o ikisini yakaladığımızda onları öldürün. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2954)

٣٠١٧ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّقَ قَوْمًا فَبَلَغَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحَرِّقْهُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتُهُمْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ.

3017- İkrime -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî -Allah ondan razı olsun- bir topluluğu yakarak öldürmüştü. Bu haber İbnu Abbas'a ulaşınca, İbnu Abbas şöyle dedi:

-Şayet ben olaydım onları yakarak öldürmezdim. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Allah'ın azap ettiği gibi azap etmeyin." Ben onları, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Dinini değiştireni yani mürtedi öldürün!" buyruğu gereğince onları öldürürdüm.

١٥٠ - بَاب ﴿ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً ﴾ فِيهِ حَدِيثُ ثُمَامَةَ.

150- Bâb: *«Savaştan Sonra da, Ya Karşılıksız Onları Salıverin, Veyahut ta Savaş Ağırlıklarını Bırakıp Hiç Kalmayıncaya Kadar Fidye Alarak Bırakın»* Ayeti

Bu konuda Sumâme hadisi vardır.

وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ تَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ يَعْنِي يَغْلِبَ فِي الْأَرْضِ ﴿ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا ﴾ الْآيَةَ

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Hiçbir peygamberin, yeryüzünde ağırlığını koymadıkça esirler alması doğru olmaz. Siz dünya malı istiyorsunuz; Allah ise âhireti istiyor. Allah, Azîz'dir, hikmet sahibidir.»[8] Enfal: 67

١٥١ - بَاب هَلْ لِلْأَسِيرِ أَنْ يَقْتُلَ وَيَخْدَعَ الَّذِينَ أَسَرُوهُ حَتَّى يَنْجُوَ مِنَ الْكَفَرَةِ

151- Bâb: Kâfirler Elinde Esir Olan Bir Kimsenin, Kâfirlerden Kurtulması İçin Kendisini Esîr Almış Olan Kimseleri Öldürmeye veya Onları Aldatmaya Hakkı Var mıdır?

فِيهِ الْمِسْوَرُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu konuda Misver ibnu Mahreme'nin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadîs vardır.

١٥٢ - بَاب إِذَا حَرَّقَ الْمُشْرِكُ الْمُسْلِمَ هَلْ يُحَرَّقُ

152- Bâb: Bir Müşrik, Müslüman Kimseyi Yaktığı Zaman, Yapmış Olduğu Bu Fiilinin Cezası Olarak O da Yakılır mı?

٣٠١٨- حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَةً قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْغِنَا رِسْلًا قَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِالذَّوْدِ فَانْطَلَقُوا فَشَرِبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا وَقَتَلُوا

---

8 «Hiçbir peygamberin, kendisiyle savaşan bir putperesti yeryüzünde müşriklere tam bir darbe indirmedikçe sırf fidye almak için veya lütufta bulunmak için esir alması yaraşmaz. Ey müminler, siz, müşrikleri esir alırken onlardan fidye olarak dünya metaını elde etmek istiyorsunuz. Allah ise sizin için âhiretteki nimetleri ve hazırladığı cenneti istiyor. Eğer siz, âhireti ister, kâfirleri esir etme yerine onları öldürmeye kalkarsanız, onlar size galip gelemez. Çünkü Allah, her şeye galiptir ve yaratıklarını sevk ve idarede hikmet sahibidir.» Abdullah ibnu Abbas diyor ki: "Bu âyet, Müslümanların az olduğu Bedir savaşının yapıldığı günde inmiştir.

الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ فَأَتَى الصَّرِيخُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أُتِيَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُحْمِيَتْ فَكَحَلَهُمْ بِهَا وَطَرَحَهُمْ بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا يُسْقَوْنَ حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قِلَابَةَ قَتَلُوا وَسَرَقُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَعَوْا فِي الْأَرْضِ فَسَادًا.

3018- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukl kabilesinden sekiz kişilik bir topluluk Medine'ye, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiler. Tutuldukları karın rahatsızlığından dolayı Medine'de ikâmet etmek istemediler ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bize süt bulmamız için yardım et, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben size Müslümanların hazînesine ait sütlü develerin bulunduğu yere gitmenizden başka çare bulmuyorum" buyurdu.

Onlar da oraya gittiler, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içtiler. Sonunda sağlıklarına kavuştular ve semizlendiler. Çobanı öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Müslüman olduktan sonra küfre geri döndüler. Gelip bu olayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onları bulmaları için birilerini yolladı ve gün yükselmeden onlar bulunup getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onların ellerini ve ayaklarını kestirdi. Demir çubuklar getirildi, ateşte kızdırıldı ve onların gözleri dağlandı. Onları Harre bölgesine attı. Onlar orada su istiyorlardı, fakat ölünceye kadar onlara su verilmedi.

Ebu Kilâbe dedi ki: "Adam öldürdüler, hırsızlık yaptılar, Allah'a ve Rasûlü'ne karşı savaş açtılar ve yeryüzünde fesada gittiler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1501, 3018, 4192, 4193, 4610, 5685, 5686, 6727, 6802, 6803, 6805, 6899)

١٥٣ - بَاب

153- Bâb

٣٠١٩- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَرَصَتْ نَمْلَةٌ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرْيَةِ النَّمْلِ فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ أَحْرَقْتَ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ اللَّهَ.

3019- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir karınca peygamberlerden birini ısırdı. O peygamber karınca köyünün yakılmasını emretti ve köy yakıldı. Bunun üzerine Allah, o peygambere: «Seni bir karınca ısırdı, sen ise Allah'ı tesbih etmekte olan ümmetlerden bir ümmeti yaktın» diye vahyetti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3319)

١٥٤ - بَاب حَرْقِ الدُّورِ وَالنَّخِيلِ

154- Müşriklere Âit Olan Evlerin Ve Hurmalıkların Yakılması Bâbı

٣٠٢٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خَثْعَمَ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ قَالَ وَكُنْتُ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُهُ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْوَفُ أَوْ أَجْرَبُ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ.

3020- Cerîr ibnu Abdullah el-Ahmesî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" Zu'l-Halasa, Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina idi. Yemenlilerin Kâbe'si diye anılırdı.

Cerîr dedi ki: Ben Ahmes kabilesinden yüz elli süvârî ile beraber Zul-Halasa'ya gittim. Ahmesliler at sahipleri olup iyi binici idiler. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Şöyle buyurdu:

-"Allah'ım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidâyet edici, hidâyet edilmiş kıl."

Akabinde Cerîr Zul-Halasa'ya gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu haberi ulaştırmak üzere bir haberci yolladı. Cerîr'in gönderdiği bu elçi:

-Seni hak ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben senin huzuruna ancak o şirk mabedi Zul-Halasa'yı bomboş veya uyuzlu bir deve gibi harap bir hâlde bıraktım da geldim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beş kere: "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye duâ etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3036, 3076, 3823, 4355, 4356, 4357, 6089, 6333)

٣٠٢١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ.

3021- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Nadîr oğullarının hurmalıklarını yaktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2285, 2329)

١٥٥ - بَاب قَتْلِ الْمُشْرِكِ النَّائِمِ

155- Uyumakta Olan Müşriğin Öldürülmesi Bâbı

٣٠٢٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ بْنِ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ

اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى أَبِي رَافِعٍ لِيَقْتُلُوهُ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَدَخَلَ حِصْنَهُمْ قَالَ فَدَخَلْتُ فِي مَرْبِطِ دَوَابَّ لَهُمْ قَالَ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ إِنَّهُمْ فَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَهُ فَخَرَجْتُ فِيمَنْ خَرَجَ أُرِيهِمْ أَنِّي أَطْلُبُهُ مَعَهُمْ فَوَجَدُوا الْحِمَارَ فَدَخَلُوا وَدَخَلْتُ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ لَيْلًا فَوَضَعُوا الْمَفَاتِيحَ فِي كَوَّةٍ حَيْثُ أَرَاهَا فَلَمَّا نَامُوا أَخَذْتُ الْمَفَاتِيحَ فَفَتَحْتُ بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَأَجَابَنِي فَتَعَمَّدْتُ الصَّوْتَ فَضَرَبْتُهُ فَصَاحَ فَخَرَجْتُ ثُمَّ جِئْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ كَأَنِّي مُغِيثٌ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي فَقَالَ مَا لَكَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ قُلْتُ مَا شَأْنُكَ قَالَ لَا أَدْرِي مَنْ دَخَلَ عَلَيَّ فَضَرَبَنِي قَالَ فَوَضَعْتُ سَيْفِي فِي بَطْنِهِ ثُمَّ تَحَامَلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى قَرَعَ الْعَظْمَ ثُمَّ خَرَجْتُ وَأَنَا دَهِشٌ فَأَتَيْتُ سُلَّمًا لَهُمْ لِأَنْزِلَ مِنْهُ فَوَقَعْتُ فَوُثِئَتْ رِجْلِي فَخَرَجْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَقُلْتُ مَا أَنَا بِبَارِحٍ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى سَمِعْتُ نَعَايَا أَبِي رَافِعٍ تَاجِرِ أَهْلِ الْحِجَازِ قَالَ فَقُمْتُ وَمَا بِي قَلَبَةٌ حَتَّى أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْنَاهُ.

3022- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ensâr'dan bir grubu Yahudi olan Ebu Râfi'yi öldürmeleri için gönderdi. O topluluktan Abdullah ibnu Atik onların kalelerine girdi. Abdullah ibnu atik şöyle dedi:

-Ben onların hayvan ahırına girdim. Onlar kalenin kapısını kilitlediler. Sonra onlar kendilerine ait bir merkebi kaybettiler ve onu aramak için dışarı çıktılar. Ben de çıkanların arasında çıktım ve kendimi onlara, onlarla beraber o eşeği arıyorum gösteriyordum. Sonunda eşeği buldular ve içeriye girdiler; ben de girdim. Onlar geceleyin kale kapısını kapattılar da anahtarları benim görmekte olduğum yerdeki bir duvar deliği içine koydular. Onlar uyudukları zaman ben anahtarları aldım ve Ebu Râfi'in bulunduğu kale kapısını açtım. Sonra karanlıkta Ebu Râfi'in odasına girdim ve:

-Ey Ebu Râfi'! diye seslendim. O da bana cevap verdi. Ben de karanlıkta sesin geldiği tarafa doğru yaklaştım ve ona kılıçla vurdum. Ebu Râfi' haykırdı. Ben hemen odadan dışarı çıktım. Kısa bir zaman sonra

geldim, sonra imdat isteyici imişim gibi yanına döndüm. Sesimi değiştirerek:

-Ey Ebu Râfi'! dedim. O:

-Neyin var, anan cehenneme! dedi. Ben:

-Sana ne oldu, neden bağırdın? dedim. O:

-Yanıma kimin girip bana kılıç darbesiyle vurduğunu bilmiyorum, dedi.

Bunun üzerine ben, kılıcımın keskin ucunu onun karnına koydum ve kemiğe dayanıncaya kadar yüklenip sapladım. Sonra dehşetli bir hâlde dışarı çıktım. Hemen aşağıya inmek için onlara âit bir kale merdivenine geldim. Merdivenden düştüm, ayağım sakatlandı. Akabinde ben arkadaşlarımın yanına çıkıp vardım ve:

-Ben bu adamın öldüğünü duymadıkça buradan gitmeyeceğim, dedim. Çok beklemedim, nihayet, Hicaz ahalisinin taciri Ebu Râfi'in öldüğü haberini duydum. Ben kendimde bir rahatsızlık olmayarak kalktım, nihayet arkadaşlarımla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldik ve Ebu Râfi'in ölümünü kendisine haber verdik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3023, 4038, 4039, 4040)

٣٠٢٣- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ بَيْتَهُ لَيْلًا فَقَتَلَهُ وَهُوَ نَائِمٌ.

3023- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'dan bir topluluğu Ebu Râfi'yi öldürmeleri için gönderdi. Geceleyin Abdullah ibnu Atîk onun evine girdi ve o uyurken onu öldürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3022, 4038, 4039, 4040)

١٥٦ - بَاب لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

156- Bâb: Düşmanla Karşılaşmayı Temenni Etmeyin

٣٠٢٤- حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ يُوسُفَ الْيَرْبُوعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ كُنْتُ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى حِينَ خَرَجَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ فَقَرَأْتُهُ فَإِذَا فِيهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ انْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ.

3024- Musa ibnu Ukbe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana Ömer ibnu Ubeydulah'ın himayesinde bulunan Ebu'n-Nadr Salim tahdîs edip; ben Ömer ibnu Ubeydullah'ın kâtibi idim diyerek, şöyle dedi:

Ömer ibnu Ubeydullah, Harûriyye taifesine doğru yolculuğa çıktığı zaman Abdullah ibnu Evfâ -Allah onlardan razı olsun- kumandan Ömer ibnu Ubeydullah'a bir mektup yazdı. Bu mektup kumandana ulaştığında mektubu ben okudum. Mektup'ta şunların yazılmış olduğunu gördük:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem düşmanla karşılaştığı bazı savaş günlerinde, düşmanla savaşmak için güneş tam tepeden batıya doğru meyletmesini beklemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2818, 2833, 2966, 7237)

٣٠٢٥- ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ كُنْتُ كَاتِبًا لِعُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ فَأَتَاهُ كِتَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ.

3025- Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ordu içinde

ayağa kalktı ve şöyle buyurdu:

-"Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin! Allah'tan afiyet isteyin. Düşmanla karşılaştığınız zaman da sabredin. Şunu iyi bilin ki, cennet, kılıçların gölgeleri altındadır." Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dua etti:

-"Kitab'ı indiren, bulutları yürüten, orduları bozguna uğratan Allah'ım! Onları hezimete uğrat ve bize yardım et!"

Musa ibnu Ukbe şöyle dedi: Bana Salim Ebû'n-Nadr tahdîs edip şöyle dedi: Ben komutan Ömer ibnu Ubeydullah'ın kâtibi idim. Kumandana Abdullah ibnu Ebu Evfâ'nın -Allah ondan razı olsun- şu mektubu geldi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin" buyurdu.

٣٠٢٦- وَقَالَ أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا.

3026- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin! Düşmanla karşılaştığınız zaman da sabredin!"

١٥٧ - بَاب الْحَرْبُ خَدْعَةٌ

157- Bâb: "Savaş Hiledir"

٣٠٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلَكَ كِسْرَى ثُمَّ لَا يَكُونُ كِسْرَى بَعْدَهُ وَقَيْصَرُ لَيَهْلِكَنَّ ثُمَّ لَا يَكُونُ قَيْصَرٌ بَعْدَهُ وَلَتُقْسَمَنَّ كُنُوزُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3027- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kisrâ helâk olduktan sonra onun ardından başka Kisrâ olmayacaktır. Kayser da muhakkak helâk olacaktır, sonra onun ardından başka Kayser olmayacaktır. Kisrâ ile Kayserin hazîneleri de muhakkak Allah yolunda taksim olunacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3120, 3618, 6630)

٣٠٢٨- وَسَمَّى الْحَرْبَ خَدْعَةً

3028- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaşı, hiledir-aldatmaktır diye isimlendirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3029)

٣٠٢٩- حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بُورُ بْنُ أَصْرَمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَرْبَ خَدْعَةً.

3029- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaşı, hile-aldatma olarak isimlendirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3028)

٣٠٣٠- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَرْبُ خَدْعَةٌ.

3030- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Savaş hiledir-aldatmadır" buyurdu.

١٥٨ - بَاب الْكَذِبِ فِي الْحَرْبِ

158- Savaşta Yalan Söylemek Bâbı

٣٠٣١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيد حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللّٰهَ وَرَسُولَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنَّ هَذَا يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ عَنَّانَا وَسَأَلَنَا الصَّدَقَةَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللّٰهِ لَتَمَلُّنَّهُ قَالَ فَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَنَكْرَهُ أَنْ نَدَعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى مَا يَصِيرُ أَمْرُهُ قَالَ فَلَمْ يَزَلْ يُكَلِّمُهُ حَتَّى اسْتَمْكَنَ مِنْهُ فَقَتَلَهُ.

3031- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kâb ibnu Eşref'i kim öldürür? Çünkü o, Allah'a ve Rasûlü'ne ezâ etmiştir." Muhammed ibnu Mesleme:

-Benim onu öldürmemi ister misin ey Allah'ın Rasûlü? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"Evet" dedi. Muhammed ibnu Mesleme, Kâb ibnu Eşref'in yanına geldi ve ona dedi ki:

-Bu Muhammed bizim üzerimize bazı emir yasaklar yükledi. Üstelik bizden de sadaka vermemizi istiyor. Kâb ibnu Eşref:

-Yine vallahi sizler O'ndan bıkacaksınız, dedi. Muhammed ibnu Esleme de:

-Bizler bir kere O'na tâbi olduk ve sonunun ne olacağını görmek için de O'nun yanından ayrılmayı hoş görmedik.

Muhammed ibnu Mesleme onunla bu şekilde konuşmaya devam ederken bir fırsatını bulup Kâb ibnu Eşref'i öldürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2510, 3032, 4037)

١٥٩ - بَاب الْفَتْكِ بِأَهْلِ الْحَرْبِ

159- Düşmanı Gizlice Öldürmenin Cevazı Bâbı

٣٠٣٢- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأْذَنْ لِي فَأَقُولَ قَالَ قَدْ فَعَلْتُ.

3032- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kâb ibnu Eşrefi kim öldürür?" diye sordu. Muhammed ibnu Mesleme:

-Onu benim öldürmemi ister misin? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet" dedi. Bunun üzerine Muhammed ibnu Mesleme;

-Öyleyse onunla dilediğim şekilde konuşmam için bana izin ver, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem;

-"Sana bu hususta izin verdim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2510, 3031, 3032, 4037)

١٦٠ - بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الِاحْتِيَالِ وَالْحَذَرِ مَعَ مَنْ يَخْشَى مَعَرَّتَهُ

160- Şerrinden ve Fesadından Korktuğu Bir Kimse ile Beraberken Yapması Caiz Olan Hile Bâbı

٣٠٣٣- قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ فَحُدِّثَ بِهِ فِي نَخْلٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخْلَ طَفِقَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَابْنُ صَيَّادٍ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا صَافِ هَذَا مُحَمَّدٌ فَوَثَبَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ.

3033- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ubey ibnu Kâb ile beraber İbnu Sayyad'ın bulunduğu hurmalığa gitmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hurmalığa girince bir hurma ağacının arkasına gizlendi. O esnada İbnu Sayyad bir şeyler söylüyordu. Sayad'ın annesi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördü ve:

-Ey Safi! Bu Muhammed! dedi. Bunun üzerine İbnu Sayyad ayağa kalktı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Şayet annesi onu o hâlde bıraksaydı, onun hâli ortaya çıkacaktı" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1355, 2638, 3056, 6174)

١٦١ - بَاب الرَّجَزِ فِي الْحَرْبِ وَرَفْعِ الصَّوْتِ فِي حَفْرِ الْخَنْدَقِ

161- Savaşta Kısa Vezinli Şiirler Okumak ve Hendek Savaşında Hendek Kazarken Sesi Yükseltmek Bâbı

فِيهِ سَهْلٌ وَأَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِيهِ يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ.

Bu konuda Sehl ve Enes'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetleri vardır. Yine bu konuda Yezid'in Seleme'den rivayeti vardır.

٣٠٣٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَنْقُلُ التُّرَابَ حَتَّى وَارَى التُّرَابُ شَعَرَ صَدْرِهِ وَكَانَ رَجُلًا كَثِيرَ الشَّعَرِ وَهُوَ يَرْتَجِزُ بِرَجَزِ عَبْدِ اللَّهِ.

اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا ... وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا

فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا ... وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا

إِنَّ الْأَعْدَاءَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا ... إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا

يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ.

3034- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşı öncesi hendekler kazılırken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi toprak taşırken gördüm. Öyle ki toprak O'nun göğsünün kıllarına bulaşmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vücudundaki kılları çok olan biriydi. O esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah ibnu Revâha'nın şu recezini okuyordu, bunları okurken de sesini yükseltiyordu:

"Allah'ım! Şayet sen olmasaydın biz ne doğru yolu bulabilir, ne sadaka veri ve ne de namaz kılardık.

Üzerimize sekineti indir. Düşmanla karşılaştığımızda ayaklarımızı sabit kıl!

Düşmanlarımız bizim çekindiğimiz fitneyi bize bulaştırmak için bizim üzerimize saldırmışlardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2836)

١٦٢ - بَاب مَنْ لَا يَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ

162- At Üzerinde Sabit Duramayan Kimse Bâbı

٣٠٣٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِي.

3035- Cerîr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müslüman olduğum günden bu yana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şey istediğimde veya evine girmek için izin istediğimde beni hiç geri çevirmedi. Beni her gördüğünde muhakkak yüzüme gülümsedi. Beni hep tebessümle karşıladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3822, 6090)

٣٠٣٦- وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ إِنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا.

3036- Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme atın üzerinde

sabit oturamamaktan yana şikâyette bulundum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle göğsüme vurdu ve:

-"Allah'ım! Cerir'i sabit tut ve onu her hâlinde hidâyet edici, hidâyet edilmiş kıl!" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3020)

١٦٣ - بَاب دَوَاءِ الْجُرْحِ بِإِحْرَاقِ الْحَصِيرِ وَغَسْلِ الْمَرْأَةِ عَنْ أَبِيهَا الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَحَمْلِ الْمَاءِ فِي التُّرْسِ

163- Hasır Yakılarak Külüyle Yaraya İlâç Yapılması: Kadının, Babasının Yüzünden Kanı Yıkaması ve Kalkan İçinde Su Taşınması Bâbı

٣٠٣٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَيِّ شَيْءٍ دُوِوِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَقِيَ مِنْ النَّاسِ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِالْمَاءِ فِي تُرْسِهِ وَكَانَتْ يَعْنِي فَاطِمَةَ تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَأُخِذَ حَصِيرٌ فَأُحْرِقَ ثُمَّ حُشِيَ بِهِ جُرْحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3037- Ebu Hazim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar, Sehl ibnu Sa'd es-Saidi'ye:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında yaralandığında, yarası ne ile tedavi edildi? diye sordular. O şöyle dedi:

-Bu konuyu benden daha iyi bilen kimse kalmadı.[9] Ali kalkanıyla su getiriyor Fatıma'da yüzünden kanı siliyordu. Fatıma, kanın suyla fazlalaştığını görünce bir hasır parçası alınıp yakıldı ve yarası onunla doldurulup kanı durduruldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2903, 2911, 3037, 4075, 5248, 5722)

9 Çünkü O, Medine'de kalan sahabilerin sonuncusudur.

١٦٤ - بَابِ مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّنَازُعِ وَالاخْتِلَافِ فِي الْحَرْبِ وَعُقُوبَةِ مَنْ عَصَى إِمَامَهُ

164- Savaşta Birbiriyle Çekişmenin ve İhtilâf Etmenin Kerih Görülmesi ve İmamına Karşı Gelenin Cezası Bâbı

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ قَالَ قَتَادَةُ الرِّيحُ الْحَرْبُ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Allah'a ve Rasûlüne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Aksi hâlde başarısızlığa uğrarsınız ve kuvvetiniz yok olup gider. Sabredîn; şüphesiz ki Allah, sabredenlerle beraberdir.»[10] Enfal: 46

٣٠٣٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا وَأَبَا مُوسَى إِلَى الْيَمَنِ قَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا وَلَا تَخْتَلِفَا.

3038- Ebu Musa el-Eşari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz ibnu Cebel ve Ebu Musa'yı Yemen'e gönderdi ve şöyle buyurdu:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin; birbirinizi sevin, ihtilâf etmeyin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2261, 4341, 4343, 4344, 6124, 6923, 7149, 7156. 7157, 7172)

٣٠٣٩- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

---

10 Allah Teâlâ, müminlere, savaşırken de Allah'a ve Rasulü'ne itaat etmelerini, emirlerine uyup, yasaklarından kaçınmalarını emretmekte, böylece Allah'ın, kendilerine yardım etmesini hak edeceklerini beyan etmektedir. Ayrıca Allah Teâlâ müminlere, birbirlerine kenetlenmeleri gereken savaş hâlinde ihtilâfa düşmemelerini, aksi takdirde birlik ve beraberliklerinin zedelenerek güçlerinin gideceğini, dolayısıyla sabretmeleri gerektiğini, zira Allah'ın, sabredenlerle beraber olacağını bildirmektedir.

عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلًا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطَفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلَا تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ فَهَزَمُوهُمْ قَالَ فَأَنَا وَاللَّهِ رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ قَدْ بَدَتْ خَلَاخِلُهُنَّ وَأَسْوُقُهُنَّ رَافِعَاتٍ ثِيَابَهُنَّ فَقَالَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُبَيْرٍ الْغَنِيمَةَ أَيْ قَوْمِ الْغَنِيمَةَ ظَهَرَ أَصْحَابُكُمْ فَمَا تَنْتَظِرُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ أَنَسِيتُمْ مَا قَالَ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّ النَّاسَ فَلَنُصِيبَنَّ مِنْ الْغَنِيمَةِ فَلَمَّا أَتَوْهُمْ صُرِفَتْ وُجُوهُهُمْ فَأَقْبَلُوا مُنْهَزِمِينَ فَذَاكَ إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أُخْرَاهُمْ فَلَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنْ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجِيبُوهُ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَقَدْ قُتِلُوا فَمَا مَلَكَ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ وَاللَّهِ يَا عَدُوَّ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ عَدَدْتَ لَأَحْيَاءٌ كُلُّهُمْ وَقَدْ بَقِيَ لَكَ مَا يَسُوءُكَ قَالَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ إِنَّكُمْ سَتَجِدُونَ فِي الْقَوْمِ مُثْلَةً لَمْ آمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسُؤْنِي ثُمَّ أَخَذَ يَرْتَجِزُ أُعْلُ هُبَلْ أُعْلُ هُبَلْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُّ قَالَ إِنَّ لَنَا الْعُزَّى وَلَا عُزَّى لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ.

3039- Berâ ibnu Âzib'den -Allah ondan razı olsun- işittim; şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud savaşında okçu birliklerin başına Abdullah ibnu Cubeyr'i kumandan tayîn etti. Onlar elli kişilerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şu emri verdi:

-"Bizleri, kuşların yediğini görseniz de, ben sizlere haberci gönderinceye kadar kesinlikle şu yerinizden ayrılmayın. Ve yine sizler, bizim düşmanı bozguna uğrattığımızı ve onları çiğnediğimizi görseniz de size ben haberci gönderinceye kadar yerinizden ayrılmayın."

Savaş başladı ve ilk etapta Müslümanlar, müşrikleri bozguna uğrattılar. Vallahi ben o sırada düşman ordusundaki müşrik kadınları gördüm ki, onlar elbiselerini toplamışlar, bacaklarındaki halhalları ve baldırları meydana çıkmış hâlde çabuk çabuk koşuyorlardı.

Müşriklerin hezimete uğradıklarını gören Abdullah ibnu Cubeyr'in komutası altındaki okçular:

-Ey arkadaşlar, ganimet, ganimet! Kardeşlerimiz savaşı kazandı, burada ne bekliyorsunuz? dediler.

Abdullah ibnu Cubeyr okçulara:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in size söylediği emirleri unuttunuz mu? diyerek onları yerlerinde tutmaya çalıştı. Onlar:

-Vallahi insanların yanına muhakkak gideceğiz ve ganimetten nasibimizi alacağız! dediler ve görevli oldukları yeri bırakıp ordunun içine karıştılar.

Onlar, onların yanına varır varmaz yüzleri geldikleri tarafa çevrildi ve ordunun büyük kısmı bozularak kaçmaya yöneldiler. Ordunun dağıldığı bu anda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ordunun geri kalanlarını çağırıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin beraberinde on iki kişiden başka kimse kalmadı.

Uhud harbinde müşrikler bizden yetmiş kişi şehit ettiler. Hâlbuki Bedir harbinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve sahabeleri müşriklerden yüz kırk kişiyi elde ederek, bunlardan yetmişini esîr etmiş, yetmişini de öldürmüşlerdi.

Ebu Sufyân üç defa:

-Topluluk içinde Muhammed var mı? diye bağırdı. Fakat Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sahabelerine ona cevap vermelerini yasakladı. Sonra Ebu Sufyân yine üç kere:

-Topluluk içinde Ebu Kuhâfe'nin oğlu Ebu Bekir var mıdır? dedi. Sonra yine üç kere:

-Topluluk içinde Ömer İbnul-Hattâb var mıdır? diye sordu.

Bütün bunlardan sonra da arkadaşlarına dönerek:

-Bunların hepsi öldürülmüşler, dedi.

Onun bu sözü üzerine Ömer kendine hâkim olamadı ve:

-Vallahi yalan söyledin ey Allah'ın düşmanı! İyi bil ki, senin adlarını saydıklarının hepsi hayattadır. Fetih günü sana zarar verecek kuvvetimiz vardır! diye bağırdı.

Ebu Sufyân, şöyle dedi:

-Bu savaş, Bedir savaşının mukabilidir. Aramızda savaş çekişmeyle geçer. Savaş, tarafların bir lehine bir aleyhine gelişir. Ölüleriniz içinde bazılarının kulağı, burnu gibi bazı uzuvlarını kesilmiş olarak bulacaksınız. Bunu ben emretmedim. Ancak bana kötü bir şey olarak da gelmedi.

Sonra Ebu Sufyân:

Yüksek ol Hubel, yüksek ol Hubel! diye recez okumaya başladı.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ebu Sufyân'a cevap vermeyecek misiniz?" buyurdu. Sahabeler:

-Ey Allah'ın Rasûlü, ne söyleyelim? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah en yücedir, Allah en uludur! deyin" buyurdu. Ebu Sufyân:

-Muhakkak ki bizim Uzzâ'mız var, sizin ise Uzzâ'nız yok, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ona cevap vermeyecek misiniz?" buyurdu.

-Ey Allah'ın Rasûlü, ne cevap verelim? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah bizim Mevlâ'mızdır, hâlbuki sizin mevlânız yoktur! deyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3936, 4043, 4067, 4561)

١٦٥ - بَاب إِذَا فَزِعُوا بِاللَّيْلِ

165- Bâb: Geceleyin Düşman Baskınından Korkulduğu Zaman Komutanın Bu Haberi Bizzat Kendisi veya Görevlendirdiği Kimsenin Keşfe Girmesi Gerekir

٣٠٤٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ قَالَ وَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً سَمِعُوا صَوْتًا قَالَ فَتَلَقَّاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرْيٍ وَهُوَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدْتُهُ بَحْرًا يَعْنِي الْفَرَسَ.

3040- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanların en güzeli, en cömerdi ve en cesuru idi. Bir gece Medine ehli geceleyin düşman baskınından korkmuşlar ve bir ses duymuşlardı.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha'ya âit eğersiz atına binmiş ve kılıcını boynuna asmış bir şekilde sesin geldiği taraftan O'nu karşıladılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-Korkacak bir şey yok! Korkacak bir şey yok! Bizim bulduğumuz tek şey atın hızlı bir şekilde koşmasıdır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2627)

١٦٦ - بَاب مَنْ رَأَى الْعَدُوَّ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا صَبَاحَاهْ حَتَّى يُسْمِعَ النَّاسَ

166- Düşmanı Görüp İnsanlara Sesini Duyurmak İçin Yüksek Sesle "İmdat! Yardım Edin!" Diye Bağıran Kimse

٣٠٤١- حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ قَالَ خَرَجْتُ مِنْ الْمَدِينَةِ ذَاهِبًا نَحْوَ الْغَابَةِ حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِثَنِيَّةِ الْغَابَةِ لَقِيَنِي غُلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قُلْتُ وَيْحَكَ مَا بِكَ قَالَ أُخِذَتْ لِقَاحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ وَفَزَارَةُ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ أَسْمَعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يَا صَبَاحَاهْ يَا صَبَاحَاهْ ثُمَّ انْدَفَعْتُ حَتَّى أَلْقَاهُمْ وَقَدْ أَخَذُوهَا فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضَّعِ فَاسْتَنْقَذْتُهَا مِنْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَشْرَبُوا فَأَقْبَلْتُ بِهَا أَسُوقُهَا فَلَقِيَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ

الْقَوْمَ عِطَاشٌ وَإِنِّي أَعْجَلْتُهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا سَقْيَهُمْ فَابْعَثْ فِي إِثْرِهِمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكْتَ فَأَسْجِحْ إِنَّ الْقَوْمَ يُقْرَوْنَ فِي قَوْمِهِمْ.

3041- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Gâbe ormanlığı tarafına gitmek üzere Medine'den çıktım. Gâbe'nin yüksek yerine vardığım da Abdurrahman ibnu Avf'ın hizmetçisi ile karşılaştım ve ona:

-Allah sana iyilik versin, senin neyin var? diye sordum. O:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ormandaki develeri alınıp götürüldü, dedi,

-Onları kim aldı? diye sordum. Hizmetçi:

-Gatafân ve Fezâre kabilelerinin adamları, dedi.

Ben hemen üç defa:

-İmdat! Yardım edin! diye üç kere bağırdım ve bunu Medine'nin iki kara taşı arasında oturan herkese duyurdum. Sonra onların arkasında koştum ve onları yakaladım. Onlar, develeri hakikaten almışlardı. Onlara ok atmaya başladım ve:

-Ben İbnu Ekva'yım, bugün, alçakların öleceği gündür! dedim.

Sonunda develeri, onlara su içmelerine bile emân vermeden ellerinden kurtardım. Ve develeri sürerek Medine'ye yöneldim. Yolda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştım. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki o hırsızlar susuzdurlar. Ben acele edip su içmelerine meydan vermeden develeri kurtardım. Şimdi onlar su tedâriki ile uğraşacaklardır. Onların izi üzerine bir askerî birlik gönderseniz! dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey İbnul-Ekva! Sen alacağını aldın, onlara galebe ettin. Artık onlara şiddetle muamele etme! Şüphesiz o kavim şimdi kendi kabileleri içine varmışlar, ziyafet veriliyorlardır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4194)

١٦٧ - بَاب مَنْ قَالَ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ فُلَانٍ

167- "Al Oku, Ben Falanın Oğluyum" Diyen Kimse Bâbı

وَقَالَ سَلَمَةُ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ.

Seleme: Al oku, ben Ekva'nın oğluyum, demiştir.

٣٠٤٢- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَوَلَّيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ الْبَرَاءُ وَأَنَا أَسْمَعُ أَمَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُوَلِّ يَوْمَئِذٍ كَانَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ آخِذًا بِعِنَانِ بَغْلَتِهِ فَلَمَّا غَشِيَهُ الْمُشْرِكُونَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ قَالَ فَمَا رُئِيَ مِنْ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ أَشَدُّ مِنْهُ.

3042- Ebu İshâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam, Berâ ibnu Âzib'e -Allah ondan razı olsun- hitaben:

-Ey Ebu Umare! Huneyn savaşında, savaş meydanından kaçtınız mı? diye sordu. Berâ şöyle dedi:

-O gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem savaş meydanından kaçmadı. Ebu Sufyan O'nun katırının gemini tutuyordu. Müşrikler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin etrafını sarınca, katırından indi ve:

-"Ben peygamberim ve bunda yalan yoktur. Ben Abdulmuttalib'in oğluyum!" diyordu. O gün insanlar içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gibi kahramanca savaşan kimse görünmedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2864)

١٦٨ - بَاب إِذَا نَزَلَ الْعَدُوُّ عَلَى حُكْمِ رَجُلٍ

168- Müşrikler, Müslümanlardan Birinin Hükmüne Razı Olup İndiği Zaman İmam Buna İcazet Verirse Hükmü Geçerli Olur Bâbı

٣٠٤٣- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ هُوَ ابْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ بَنُو قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدٍ هُوَ ابْنُ مُعَاذٍ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ فَجَاءَ فَجَلَسَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسْبَى الذُّرِّيَّةُ قَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ فِيهِمْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ.

3043- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kurayza oğulları, Sâd ibnu Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden inince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Sâd'a haberci gönderdi. Sâd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yakın bir yerde bulunuyordu. Akabinde bir merkep üzerinde geldi. Sa'd yaklaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Seyyidinize ayağa kalkınız!" buyurdu.

Sâd geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sâd'a:

-"Bunlar senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sâd:

-Ben bunlardan savaş meydanında savaşanların öldürülmesine, kadınları ve çocuklarının esîr edilmesine hükmediyorum, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak sen onlar hakkında Melik olan Allah'ın hükmüyle hüküm verdin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3804, 4121, 6262)

١٦٩ - بَاب قَتْلِ الْأَسِيرِ وَقَتْلِ الصَّبْرِ

169- Esirin ve Bağlı Hâlde Bulunanın Öldürme Bâbı

٣٠٤٤- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى

رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ.

3044- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi fethettiği yıl Mekke'ye başında miğferi olduğu hâlde girdi. Miğferini çıkardığında bir adam geldi ve:

-İbnu Hatal Kâbe'nin örtüsüne sarılmış duruyor, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, sahabelere:

-"İbnu Hatal'ı öldürün" buyurdu.

١٧٠ - بَاب هَلْ يَسْتَأْسِرُ الرَّجُلُ

170- Bâb: Kişi Kendini Esir Olarak Teslîm Eder mi?

٣٠٤٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةَ رَهْطٍ سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْهَدَأَةِ وَهُوَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَنَفَرُوا لَهُمْ قَرِيبًا مِنْ مِائَتَيْ رَجُلٍ كُلُّهُمْ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى وَجَدُوا مَأْكَلَهُمْ تَمْرًا تَزَوَّدُوهُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا هَذَا تَمْرُ يَثْرِبَ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ فَلَمَّا رَآهُمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى فَدْفَدٍ وَأَحَاطَ بِهِمُ الْقَوْمُ فَقَالُوا لَهُمْ انْزِلُوا وَأَعْطُونَا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمُ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ وَلَا نَقْتُلُ مِنْكُمْ أَحَدًا قَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَمِيرُ السَّرِيَّةِ أَمَّا أَنَا فَوَاللَّهِ لَا أَنْزِلُ الْيَوْمَ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا فِي سَبْعَةٍ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ بِالْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ مِنْهُمْ خُبَيْبٌ الْأَنْصَارِيُّ وَابْنُ دَثِنَةَ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَأَوْثَقُوهُمْ فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهِ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنَّ

لِي فِي هَؤُلَاءِ لَأُسْوَةً يُرِيدُ الْقَتْلَى فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَأَبَى فَقَتَلُوهُ فَانْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ وَابْنِ دَثِنَةَ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتَاعَ خُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا فَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ اجْتَمَعُوا اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَأَخَذَ ابْنًا لِي وَأَنَا غَافِلَةٌ حِينَ أَتَاهُ قَالَتْ فَوَجَدْتُهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ فَفَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فِي وَجْهِي فَقَالَ تَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لَرِزْقٌ مِنَ اللَّهِ رَزَقَهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ ذَرُونِي أَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنْ تَظُنُّوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَطَوَّلْتُهَا اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا

مَا أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍّ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي

وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ

فَقَتَلَهُ ابْنُ الْحَارِثِ فَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَّ الرَّكْعَتَيْنِ لِكُلِّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا فَاسْتَجَابَ اللَّهُ لِعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ يَوْمَ أُصِيبَ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ خَبَرَهُمْ وَمَا أُصِيبُوا وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ كُفَّارِ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمٍ حِينَ حُدِّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ لِيُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَدْ قَتَلَ رَجُلًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبُعِثَ عَلَى عَاصِمٍ مِثْلُ الظُّلَّةِ مِنَ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى أَنْ يَقْطَعَ مِنْ لَحْمِهِ شَيْئًا.

3045- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Uhud savaşından dönünce on kişilik bir topluluğu casusluk için bir seriyye gönderdi. Başlarına da emir olarak Âsim ibnu Ömer ibnul-Hattab'ın dedesi olan Âsım ibnu Sâ-

bit el-Ensari'yi görevlendirdi. Bunlar yola koyuldular. Mekke ve Ufsan arasındaki Hedee bölgesine geldiklerinde, Huzeyl kabilesinden Lihyân oğulları denilen aşiret halkına, bunların geldiği zikredildi. Bunun üzerine bu seriyeye doğru hepsi güzel atıcı iki yüze yakın bir topluluk etrafa dağıldılar ve seriyyedekilerin izlerini takip ettiler. Nihayet takipçiler, seriye'nin Medine'den azık edinip yanlarına aldıkları hurmaları yedikleri yerde bir hurma buldular ve:

-İşte bu Yesrib hurmasıdır, dediler.

İzlerini takip etmeye başladılar. Âsım ve arkadaşları bunları görünce, hemen yüksek bir yere çıktılar. Fakat takipçiler onların etrafını çepçevre kuşattılar. Onlara dediler ki:

-Oradan aşağıya inin ve teslim olun. Sizlerden hiçbirinizi öldürmeyeceğimize dair size söz veriyoruz.

Seriyye'nin emiri Âsim ibnu Sabit de dedi ki:

-Vallahi ben bugün bir kâfirin zimmetine binaen gidip onlara teslim olmam. Allah'ım! Bizim içinde bulunduğumuz bu durumumuzu Peygamberine haber ver!

Bunun üzerine kâfirler Müslümanlara oklar attılar. Âsim'i ve onunla beraber altı kişiyi öldürdüler. Diğer kalan üç kişi ise kâfirlerin vermiş oldukları söze binaen aşağı inerek teslim oldular. Bu üç kişi Hubeyb ibnu Adiyy el-Ensârî, İbnu Desine ve Abdullah ibnu Târik'tir. Kâfirler bunları ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözdüler ve bu kirişlerle Müslümanları sıkıca bağladılar. Bunun üzerine Abdullah ibnu Tarık:

-İşte bu ilk ihanetinizdir. Vallahi ben sizlerle beraber olmayacağım. Şehit edilen arkadaşlarını kastederek:

-Muhakkak bu kardeşlerimde uyulacak güzel bir örnek vardır, dedi. Kâfirler hemen onu çekip sürüklediler ve kendileriyle beraber gelmeye zorladılar. Abdullah onlarla gitmek istemedi. Bunun üzerine kâfirler onu öldürdüler.

Daha sonra Hubeyb ve İbnu Desine'yi götürdüler. Nihayet bu ikisini Bedir savaşının ardından Mekke'de sattılar. Hubeyb'i, Hâris ibnu Âmir ibnu Nevfel ibnu Abdi Menâf oğulları satın aldı. Hubeyb, Bedir savaşında Haris ibnu Âmir'i öldürmüştü. Hubeyb onların yanında bir süre esîr olarak kaldı.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu İyâd haber verdi; ona

da el-Hâris'in kızı Zeynep şöyle haber verdi:

Onlar, Hubeyb'i öldürme karar verince, Hubeyb, öldürülürken avret yerlerindeki kılların gözükmemesi için ondan bir ustura istedi. Kadın kendisine usturayı verdi. Kadın dedi ki: Hubeyb, ben farkında değilken yanına gelen erkek çocuğumu tutmuştu. Ben onu, çocuğumu kendi uyluğu üzerinde kucağına oturtmuş, ustura da elinde iken buldum. Ben çok korktum. Hubeyb bu korkumu yüzümden anladı da:

-Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? Ben böyle bir şeyi yapacak değilim, dedi.

-Vallahi bu Hubeyb kadar hayırlı hiçbir esîr görmedim. Allah'a yeminle söylüyorum: Ben bir gün onu, kendisi demir bağlar içinde bağlanmış olduğu ve o zaman Mekke'de bu meyveden hiç bulunmadığı hâlde elinde bir üzüm salkımı tutmuş da onu yerken bulmuşumdur. Şüphesiz bu, Allah'ın Hubeyb'e verdiği bir rızıktı.

Hubeyb'i öldürmek için harem'den çıkıp Hil bölgesine geldiler. Hubeyb onlara dedi ki:

-Beni serbest bırakın da iki rekât namaz kılayım. Sonra da şöyle dedi:

-Şayet benim ölümden korktuğum zannınız olmasaydı, muhakkak namazımı uzatırdım. Allah'ım! Onların hepsini helâk eyle!

Sonra Hubeyb şu beyitleri söyledi:

Ben Müslüman olarak Allah için öldürülürken, atılacağım yerim arzın hangi yanı olsa aldırmam. Çünkü öldürülmem Allah'ın zâtı yolundadır.

Şayet O isterse kesilip parçalanmış organ eklemleri üzerine bereketler yağdırır!

Akabinde İbnul-Hâris onu öldürdü. İşte böylece Hubeyb, bağlanarak öldürülen her Müslüman'ın ölümü sırasında iki rekât namaz kılma sünnetini ilk defa yapan kimse oldu.

Seriyye kumandanı Âsım ibnu Sâbit'in vurulduğu gün yaptığı duasını da Allah kabul buyurdu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerine, onların haberini ve vurulup öldürüldüklerini haber verdi. Kureyş kâfirlerinden birtakım insanlar, Âsım'ın öldürülmüş olduğu kendilerine haber verildiği zaman, Âsım'ın cesedinden öldürüldüğünün bili-

neceği herhangi bir parça getirmeleri için, Âsım'ın cesedine elçi yolladılar. Çünkü Âsım, Bedir günü onların büyüklerinden birisini öldürmüştü. Bu sırada Âsım'ın cesedi üzerine Allah tarafından bal arılarından gölge edici bir bulut gönderildi de, o bulut cesedi onların elçisinden korudu. Artık onun etinden herhangi bir şey kesmeye güçleri yetmedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3989, 4086, 7402)

١٧١ - بَاب فَكَاكِ الْأَسِيرِ

171- Esirin Düşman Elinden Kurtarılması Bâbı

فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu konuda Ebu Musa'nın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadîs vardır.

٣٠٤٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُكُّوا الْعَانِيَ يَعْنِي الْأَسِيرَ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ.

3046- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Esiri, esirlikten kurtarın, aç olanı doyurun ve hastayı ziyaret edin" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5174, 5373, 5649, 7173)

٣٠٤٧- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِنَ الْوَحْيِ إِلَّا مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ لَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا فِي الْقُرْآنِ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ.

3047- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Alî ibnu Ebu Tâlib'e:

-Allah'ın Kitabı'nda bulunandan başka yanınızda vahiyden bir şey var mıdır? diye sordum.

Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayır yoktur. Taneyi toprak içinde yaran ve insanı yaratan Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın Kitabı'ndan, Müslüman bir kimseye verilen anlayıştan, bir de şu sayfadan başka bir şey yoktur.

-Bu sayfanın içinde ne yazılıdır? dedim. Dedi ki:

-Onun içinde diyetin hükümleri, miktarları ve sınıfları; düşmanın elinden esiri kurtarmanın hükmü ve buna teşvik etme; bir kafire bedel Müslüman'ı öldürmenin haram oluşunun hükmü vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 187, 3047, 3172, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

١٧٢ - بَاب فِدَاءِ الْمُشْرِكِينَ

172- Müşrik Esirlerden Fidye Alınması Bâbı

٣٠٤٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِجَالًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ فَلْنَتْرُكْ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدَعُونَ مِنْهَا دِرْهَمًا.

3048- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ensâr'dan bir takım kimseler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Bize izin ver de kız kardeşimizin oğlu Abbas'ın fidyesini almayalım, diyerek bu hususta izin istediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ondan alacağınız bir tek dirhemi bile bırakmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2537, 4018)

٣٠٤٩- وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَجَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ خُذْ فَأَعْطَاهُ فِي ثَوْبِهِ.

3049- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Bahreyn'den mal getirildi. Bu mallar taksim edilirken Abbas geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu maldan bana da bir hisse ver. Çünkü ben Bedir günü hem kendimin, hem de Akîl'in fidyesini vermiştim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Al!" buyurdu da Abbas'ın elbisesinin eteği içinde ona mal verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 421. 3049, 3165)

٣٠٥٠- حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ جَاءَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ.

3050- Cubeyr ibnu Mut'ım şöyle dedi. Kendisi Bedir esirlerini fidye mukabili kurtarmak için Medine'ye gelmiş idi.

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin akşam namazında Tûr sûresini okuduğunu duydum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4023, 4854)

١٧٣ - بَاب الْحَرْبِيِّ إِذَا دَخَلَ دَارَ الْإِسْلَامِ بِغَيْرِ أَمَانٍ

173- Bâb: Düşman Topraklarından Gelen Bir Düşman, İslâm Topraklarına Kendisine Eman Verilmeden Girerse, Öldürülür mü?

٣٠٥١- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَيْنٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ فِي سَفَرٍ فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ يَتَحَدَّثُ ثُمَّ انْفَتَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اطْلُبُوهُ وَاقْتُلُوهُ فَقَتَلَهُ فَنَفَلَهُ سَلَبَهُ.

3051- Seleme ibnu Ekva -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculukta iken, müşriklerden bir casus geldi ve sahabelerin yanına oturdu. Onlarla konuşmaya başladı. Sonra da çekip gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu bulun ve öldürün" buyurdu. O casusu, ben öldürdüm ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun eşyasını bana ganimet olarak verdi.

١٧٤ - بَاب يُقَاتَلُ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَلَا يُسْتَرَقُّونَ

174- Müslümanlar İçin Savaşıldığı Gibi, İslâm Devletine Cizye Veren Ehli Kitapb İçin de Savaşılır ve Bunlar Köle Yapılmazlar Bâbı

٣٠٥٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَأُوصِيهِ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ.

3052- Ömer ibnu Hattab -Allah ondan razı olsun- Ebu Lu'lu' tarafından yaralandıktan sonra şöyle dedi:

Ben, benden sonraki halifeye Allah'ın zimmetiyle ve Rasûlü'nün zimmetiyle, Kitap ehline verilen taahhütlerin yerine getirilmesini, onların yanında savaşılmasını ve ancak güç yetirebilecekleri cizyenin üzerlerine yüklenilmesini tavsiye ve vasiyet ederim.

١٧٥ - بَاب جَوَائِزِ الْوَفْدِ

175- Gelen Heyetlere Hediyeler Verilmesi Bâbı

١٧٦ - بَاب هَلْ يُسْتَشْفَعُ إِلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ وَمُعَامَلَتِهِمْ

176- Bâb: İslâm Devleti Tarafından Koruma Altına Alınmış ve Kendilerinden Cizye Alınan Ehli Kitap Hakkında ve Onlara İyi Muamele Edilmesi İçin Devlet Başkanlığı Makamında Aracılık Yapılır mı?

٣٠٥٣- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى خَضَبَ دَمْعُهُ الْحَصْبَاءَ فَقَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ فَقَالَ ائْتُونِي بِكِتَابٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيٍّ تَنَازُعٌ فَقَالُوا هَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ وَأَوْصَى عِنْدَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَنَسِيتُ الثَّالِثَةَ وَقَالَ يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَأَلْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَقَالَ مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ وَالْيَمَامَةُ وَالْيَمَنُ وَقَالَ يَعْقُوبُ وَالْعَرْجُ أَوَّلُ تِهَامَةَ.

3053- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Perşembe günü! Perşembe günü! Ne acı gündü! Sonra da gözyaşları çakıl taşlarını ıslatıncaya kadar ağladı ve şunları söyledi:

-Perşembe günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in rahatsızlığı artmıştı. Şöyle buyurdu:

-"Yazı yazabileceğim (kağıt- kalem) bir şeyler getirinde, sizlere ondan sonra hak yoldan sapıtmayacağınız bir yazı yazmanızı emredeyim."

Bunun üzerine orada bulunanlar yazılsın, yazılmasın diye ihtilaf ettiler ve gürültü-kargaşa meydana geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hiçbir peygamberin yanında çekişme yakışık olmaz" buyurdu. Oradaki sahabelerden bâzıları:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığın şiddetinden sayıkladı, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Beni kendi hâlime bırakınız. Benim içinde bulunduğum hâl, sizin beni davet etmekte olduğunuz şeylerden hayırlıdır" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefatından önce şu üç şeyi

vasiyet etti:

"Bütün müşrikleri Arap yarımadasından çıkarın; size gelen heyetlere, tıpkı benim hediye verdiğim gibi hediyeler verin"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üçüncü vasiyetini ben unuttum.

Yakup ibnu Muhammed şöyle dedi: Ben Abdurrahman oğlu Mugîre'ye Arap yarımadasından sordum. O: Mekke, Medine, Yemâme ve Yemen'dir, dedi.

Ve yine bu Yakup: el-Arc denilen yer Tıhâme'nin evvelidir, demişti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3053, 3168, 4431, 4432, 5669, 7366)

١٧٧ - بَاب التَّجَمُّلِ لِلْوُفُودِ

177- Gelen Heyetler İçin Güzel Elbise Giyinmek Bâbı

٣٠٥٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَ عُمَرُ حُلَّةَ إِسْتَبْرَقٍ تُبَاعُ فِي السُّوقِ فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَعْ هَذِهِ الْحُلَّةَ فَتَجَمَّلْ بِهَا لِلْعِيدِ وَلِلْوُفُودِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَلَبِثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجُبَّةِ دِيبَاجٍ فَأَقْبَلَ بِهَا عُمَرُ حَتَّى أَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ ثُمَّ أَرْسَلْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ فَقَالَ تَبِيعُهَا أَوْ تُصِيبُ بِهَا بَعْضَ حَاجَتِكَ.

3054- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer -Allah ondan razı olsun- çarşıda satılan ipekten bir cübbe aldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirip dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bu cübbeyi satın alsan da bunu bayramda ve

elçiler sana geldiğinde giyinsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na şöyle dedi:

-"Bu, âhiretten nasibi olmayanların elbisesidir." Bu cübbe, Ömer'in -Allah ondan razı olsun- yanında Allah'ın dilediği kadar kaldı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ömer'e -Allah ondan razı olsun- ipekten bir cübbe gönderdi. Ömer -Allah ondan razı olsun- bu cübbeyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen: "Bu, âhiretten nasibi olmayan kimsenin elbisesidir" dedin. Sonra da bu cübbeyi bana gönderdin. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu satarsın veya onunla bir hacetini görürsün."

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 948, 2104, 2612, 2619, 3054, 5841, 5981)

١٧٨ - بَاب كَيْفَ يُعْرَضُ الْإِسْلَامُ عَلَى الصَّبِيِّ

178- Bâb: İslâm Dîni Çocuğa Nasıl Arzolunur?

٣٠٥٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ انْطَلَقَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدُوهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ عِنْدَ أُطُمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ يَوْمَئِذٍ ابْنُ صَيَّادٍ يَحْتَلِمُ فَلَمْ يَشْعُرْ بِشَيْءٍ حَتَّى ضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاذَا تَرَى قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ هُوَ الدُّخُّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَأْ

فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلَّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ.

3055- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle beraber bir toplulukla İbnu Sayyâd'ın bulunduğu tarafa gittiler. Onu, Megâlete oğullarının sarayı yanında çocuklarla oynarken buldular. İbnu Sayyâd o sırada ergenlik çağına yaklaşmıştı. İbnu Sayyâd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi; gelip ona eliyle dokununcaya kadar hissetmedi. Sonra Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem İbnu Sayyad'a şöyle dedi:

-"Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin?" Bunun üzerine ibnu Sayyâd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme baktı ve:

-Senin Ümmîlerin Rasûlü olduğuna şehâdet ederim, dedi. İbnu Sayyâd Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve selleme dedi ki:

-Peki sen benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun suâline cevap vermeyi terk ederek şöyle buyurdu:

-"Ben Allah'a ve peygamberlerine iman ettim." Akabinde ona:

-"Ne görüyorsun?" diye sordu. İbnu Sayyâd dedi ki:

-Bana doğru haberler de, yalan haberler de gelir. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"İş senin için karıştırılmış" buyurdu. Bundan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbnu Sayyâd'a:

-"Senin için bir şey sakladım" dedi.

İbnu Sayyâd şöyle dedi:

-O "Duh"tur, diye cevap verdi. Bunun üzerine sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Defol git, haddini aşma!" Bu olay üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Bana müsaade et de onun boynunu vurayım ey Allah'ın Rasûlü!

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu bırak! Şayet o Deccal ise sen ona karşı üstün gelemezsin. Şayet o Deccal değil ise, senin onu öldürmende senin için hiçbir hayır yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1354)

٣٠٥٦- قَالَ ابْنُ عُمَرَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يَأْتِيَانِ النَّخْلَ الَّذِي فِيهِ ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ النَّخْلَ طَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتِلُ ابْنَ صَيَّادٍ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْزَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيْ صَافُ وَهُوَ اسْمُهُ فَثَارَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ.

3056- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bu olaydan sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ubey ibnu Kâb ile beraber İbnu Sayyâd'ın bulunduğu hurmalığa gitmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, İbnu Sayyad kendisini görüp fark etmeden önce gizlice İbnu Sayyad'dan bir şeyler duymak istiyordu. Onu kadife örtüsü içinde yan yatmış bir durumda gördü. Ondan bazı sesler geliyordu. Bu esnada hurma ağacının arkasına gizlenmiş bulunan İbnu Sayyâd'ın annesi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selemi gördü ve oğluna:

-Ey Safi![11] Muhammed burada, dedi. İbnu Sayyâd ayağa kalktı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şayet annesi onu o hâlde bıraksaydı, onun hâli ortaya çıkacaktı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2638, 3033, 3056, 6174)

٣٠٥٧- وَقَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي أُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ

11 Bu İbnu Sayyad'ın ismidir.

إِلَّا قَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنْ سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ.

3057- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu:

"Ben sizleri onun şerrinden sakındırıyorum. Hiçbir peygamber yoktur ki, kavmini ondan sakındırmamış olsun. Daha önce Nuh peygamber de kavmini ondan sakındırmıştı. Ancak ben sizlere kavmine söylemediği bir sözü söyleyeceğim: Deccal şaşıdır, Allah ise şaşı değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3337, 3439, 4402, 6175, 7123, 7127, 8407)

١٧٩ - بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْيَهُودِ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا

179- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Yahudilere: "Müslüman Olun ki Dünyada Öldürülmekten ve Cizye Vermekten, Âhirette ise Cehennemde Ebedi Olarak Kalmaktan Kurtulun" Sözü Bâbı

قَالَهُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

Bu hadîsi Saîb ibnu Ebu Saîd el-Makburî, Ebu Hureyre'den olmak üzere nakletmiştir.

١٨٠ - بَاب إِذَا أَسْلَمَ قَوْمٌ فِي دَارِ الْحَرْبِ وَلَهُمْ مَالٌ وَأَرَضُونَ فَهِيَ لَهُمْ

180- Bir Takım Malları ve Toprakları Olan Bîr Topluluk Müslüman Olurlar ve Bir Müddet Sonra Müslümanlar O Toprakları Fethederlerse, O Topluluk O Malları ve Arazileri Almaya Daha Çok Hak Sahibidirler Bâbı

٣٠٥٨- حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا

رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ قَالَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نَازِلُونَ غَدًا بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ الْمُحَصَّبِ حَيْثُ قَاسَمَتْ قُرَيْشٌ عَلَى الْكُفْرِ وَذَلِكَ أَنَّ بَنِي كِنَانَةَ حَالَفَتْ قُرَيْشًا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ أَنْ لَا يُبَايِعُوهُمْ وَلَا يُؤْوُوهُمْ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَالْخَيْفُ الْوَادِي.

3058- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Veda Haccı'nda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yarın Mekke'de nerede konaklayacaksın? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Âkil, Mekke'de bize bir ev mi bıraktı? Bizler yarın Kinâne oğulları yurdu olan el-Muhassab bölgesinde konaklayacağız. Burası Kureyş'in küfür üzerine yemînleştiği yerdir."

Kinâne oğulları Kureyş ile Hâşim oğulları aleyhine, onlarla alışveriş yapmamaları ve onları barındırmamaları üzerine yemînleşmişlerdi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1588 3058, 4282, 6764)

٣٠٥٩ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَعْمَلَ مَوْلًى لَهُ يُدْعَى هُنَيًّا عَلَى الْحِمَى فَقَالَ يَا هُنَيُّ اضْمُمْ جَنَاحَكَ عَنْ الْمُسْلِمِينَ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَأَدْخِلْ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغُنَيْمَةِ وَإِيَّايَ وَنَعَمَ ابْنِ عَوْفٍ وَنَعَمَ ابْنِ عَفَّانَ فَإِنَّهُمَا إِنْ تَهْلِكْ مَاشِيَتُهُمَا يَرْجِعَا إِلَى نَخْلٍ وَزَرْعٍ وَإِنَّ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغُنَيْمَةِ إِنْ تَهْلِكْ مَاشِيَتُهُمَا يَأْتِنِي بِبَنِيهِ فَيَقُولُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفَتَارِكُهُمْ أَنَا لَا أَبَا لَكَ فَالْمَاءُ وَالْكَلَأُ أَيْسَرُ عَلَيَّ مِنْ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَايْمُ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَرَوْنَ أَنِّي قَدْ ظَلَمْتُهُمْ إِنَّهَا لَبِلَادُهُمْ قَاتَلُوا عَلَيْهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَأَسْلَمُوا عَلَيْهَا فِي الْإِسْلَامِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا الْمَالُ الَّذِي أَحْمِلُ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا حَمَيْتُ عَلَيْهِمْ مِنْ بِلَادِهِمْ شِبْرًا.

3059- Zeyd ibnu Eslem, babası Eslem'den -Allah ondan razı olsun-

bildirdi. O şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb, -Allah ondan razı olsun- hilafeti zamanında koruluğuna Huney denilen bir kölesini memûr tayîn etti ve ona şöyle dedi:

-Ey Huney! Müslümanlara zulmetmekten sakın! Müslümanların bedduasından kork! Çünkü mazlumun duası kabul edilen dualardandır. Sen az sayıda devesi olanla, az sayıda koyun sürüsü sahibini koruluğa girdir. Bu az sayılı sürü sahiplerinden önce veya doğrudan kendilerini tercih ederek Abdurrahman ibnu Avf'ın ve Osmân ibnu Affân'ın develerini koruya girdirme![12] Şayet o ikisinin develeri helâk olursa, o ikisi hurmalara ve ekinlere dönerler. Ama o az sayıda deve ve koyunları olanların deve ve koyunları helâk olursa bunlar:

-Ey müminlerin emiri, ben fakirim! Ey müminlerin emiri ben Beytul-mâl'dan mal almaya daha çok hak sahibiyim! diyerek yanıma gelirler. Böyle garibanları ben hiç terk eder miyim ey babasız kalasıca! Su ve ot bana altın ve gümüşten yani Beytul-mal'dan bu iki madeni harcamaktan daha kolaydır. Allah'a yemin olsun ki, onlar elbette benim kendilerine zulmettiğimi düşüneceklerdir. Şüphesiz bu arazîler onların beldeleridir. Onlar Cahiliyet devrinde bu arazîleri korumak üzere harp etmişler ve yine bu arazîler üzerinde İslâm dinine girmişlerdir. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah yolunda cihâd için binek bulamayanları yükleyeceğim deve ve atlar nevinden mal mevcut olmayaydı, onların beldelerinden bir karış yeri onlara karşı himaye edip koruluk yapmazdım.

١٨١ - بَاب كِتَابَةِ الْإِمَامِ النَّاسَ

181- Devlet Başkanının İnsanları veya İnsanlar İçin Savaşçıları Ve Diğerlerini Sayıp Yazması Bâbı

٣٠٦٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِي مَنْ تَلَفَّظَ

12 Bu ikisi çok sayıda deveye sahip olduklarından dolayı şayet koruluğa az sayıda deve ve koyunu olanlardan önce girdirirlerse, onlara hayvanlarını otlatacakları yer kalmaz. Yoksa kesin bir şekilde onları koruluktan yasaklamış değildir. Zaten bunu hadisin devamında açıklamıştır.

بِالْإِسْلَامِ مِنْ النَّاسِ فَكَتَبْنَا لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةِ رَجُلٍ فَقُلْنَا نَخَافُ وَنَحْنُ أَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُنَا ابْتُلِينَا حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي وَحْدَهُ وَهُوَ خَائِفٌ حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ فَوَجَدْنَاهُمْ خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ مَا بَيْنَ سِتِّ مِائَةٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ.

3060- Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanlar içinde Müslüman olanları benim için sayıp yazın." Biz, ordu mevcudunu bin beş yüz kişi sayıp Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için yazdık.

-Biz bin beş yüz kişilik bir ordu olduğumuz hâlde düşmandan korkar mıyız? dedik. Bir müddet sonra öyle bir fitne ile karşılaştık ki, bir adam tek başına namazı korkarak kılıyordu.

Bize Abdan, Ebu Hamza'dan, oda A'meş'den bildirdi. O: Onların sayısını beş yüz kişi olarak bulduk, demiştir. Ebu Muaviye ise onların sayılarının altı yüz ile yedi yüz arasında olduğunu söylemiştir.

٣٠٦١- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي حَاجَّةٌ قَالَ ارْجِعْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ.

3061- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben falanca orduya katılarak savaşa çıkmak için yazıldım. Ancak eşim hac yapmak istiyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Geri dön ve hanımınla beraber hacca git" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3006, 3061, 5233)

١٨٢ - بَاب إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

182- Bâb: "Muhakkak ki, Allah Şu İslâm Dinini Günahkâr Bir Kişi İle Kuvvetlendirir"

٣٠٦٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ قِتَالًا شَدِيدًا فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي قُلْتَ لَهُ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَاتَلَ الْيَوْمَ قِتَالًا شَدِيدًا وَقَدْ مَاتَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّارِ قَالَ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يَرْتَابَ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ قِيلَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ وَلَكِنَّ بِهِ جِرَاحًا شَدِيدًا فَلَمَّا كَانَ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى الْجِرَاحِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ أَمَرَ بِلَالًا فَنَادَى بِالنَّاسِ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ.

3062- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Hayber'de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde hazır bulunduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, İslâm'ı iddia etmekte olanlardan bir kimse için:

"Bu adam ateş ehlindendir" buyurdu. Savaş başlayınca bu adam şiddetli bir muharebe ve çarpışma yaptı ve kendisine büyük bir yara isabet etti. Bunun üzerine bir sahabe tarafından: Ey Allah'ın Rasûlü! "O, ateş ehlindendir" buyurduğun şu kimse, bu gün muhakkak çok çetin bir muharebe yapmış ve ölmüştür, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu söze karşılık:

-"O, ateşe gitmiştir" buyurdu.

Râvî dedi ki: İnsanların bâzısı o adam hakkındaki bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sözünün doğruluğundan şüphe etmeye yak-

laştı. Onlar bu şaşkınlık hâli üzerinde bulundukları sırada birdenbire:

-O adam ölmemiştir, lâkin onda şiddetli bir yara vardır, denildi.

Geceden bir vakit olunca o yaralı adam, yaranın acısına sabredemedi de kendisini öldürdü. Akabinde bu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah-u Ekber! Ben şehadet ederim ki ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm." Sonra Bilâl'e insanlara şöyle nidâ etmesini emretti:

"Cennete Müslüman olandan başkası giremeyecektir. Muhakkak ki Allah bu dini fâcir bir kimseyle de kuvvetlendirir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4203, 4204, 6606)

١٨٣ - بَاب مَنْ تَأَمَّرَ فِي الْحَرْبِ مِنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ

183- Savaş Esnasında Komutan Öldüğü ve Düşman Saldırısından da Korkulduğu Zaman Devlet Başkanının Tayînini Beklemeksizin, Kendini Ordu Üzerine Kumandan Yapan Kimse Bâbı

٣٠٦٣- حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ فَفُتِحَ عَلَيْهِ وَمَا يَسُرُّنِي أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَقَالَ وَإِنَّ عَيْنَيْهِ لَتَذْرِفَانِ.

3063- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Mute savaşı esnasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hutbe verdi ve hutbesinde şöyle buyurdu:

"Sancağı Zeyd ibnu Harise aldı, akabinde vuruldu. Sonra sancağı Cafer ibnu Ebu Tâlib aldı, o da vuruldu. Sonra sancağı Abdullah ibnu Ravâha aldı, o da vuruldu. Bundan sonra sancağı emirsiz olarak Hâlid ibnu Velîd aldı ve ona fetih ve zafer ihsan olundu. Bu şehit olanların bizim yanımızda olmaları bizi sevindirmez. Şehadet şerbetini içtikten sonra Allah'ın kendilerine verdiği nimetler sebebiyle tekrar şehit olmanın dışında, tekrar dünyaya dönmek onları sevindirmez." Bunu söylerken iki gözü yaş

akıtıyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1246, 2798. 3063, 3630, 3757, 6242)

١٨٤ - بَاب الْعَوْنِ بِالْمَدَدِ

184- Emirin Orduya Takviye Göndermesi Bâbı

٣٠٦٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَسَهْلُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ رِعْلٌ وَذَكْوَانُ وَعُصَيَّةُ وَبَنُو لَحْيَانَ فَزَعَمُوا أَنَّهُمْ قَدْ أَسْلَمُوا وَاسْتَمَدُّوهُ عَلَى قَوْمِهِمْ فَأَمَدَّهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعِينَ مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُسَمِّيهِمْ الْقُرَّاءَ يَحْطِبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ فَانْطَلَقُوا بِهِمْ حَتَّى بَلَغُوا بِئْرَ مَعُونَةَ غَدَرُوا بِهِمْ وَقَتَلُوهُمْ فَقَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّهُمْ قَرَءُوا بِهِمْ قُرْآنًا أَلَا بَلِّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا بِأَنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ رُفِعَ ذَلِكَ بَعْدُ.

3064- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Rı'l, Zekvân, Usayya ve Lıhyân oğulları kabilelerinden bâzı kimseler geldiler ve kendilerinin Müslüman olduklarını söylediler. Onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden İslâm dinini öğretecek birilerini kendilerine göndermelerini talep ettiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onlara Ensar'dan yetmiş kişiyi onlara gönderdi. Biz onları Kurrâ diye isimlendirirdik. Onlar gündüzleri odun toplar, geceleri ise namaz kılarlardı.

O yetmiş sahabe onlarla gittiler, nihayet Maûne kuyusu'na ulaştıklarında o kabileler bunlara hainlik yaptılar ve bu Kur'ân hafızı sahabeleri öldürdüler. Bu hâdise üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir ay Rı'l, Zekvân, Benû Lıhyân kabileleri aleyhine duâ ederek bir ay boyunca kunût yaptı.

Katâde ibnu Diâme şöyle dedi: Enes bize: Onlarla ilgili olan şu;

"Dikkat edin! Bizden kavmimize tebliğ ediniz ki, bizler Rabbimize kavuştuk; O bizden razı oldu ve bizleri de razı kıldı" sözlerini Kur'ân ola-

rak okuduk. Bir müddet sonra bu sözlerin tilâveti kaldırıldı, diye tahdîs etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1300, 2801, 2814, 3064, 3170, 4088-4091)

١٨٥ - بَاب مَنْ غَلَبَ الْعَدُوَّ فَأَقَامَ عَلَى عَرْصَتِهِمْ ثَلَاثًا

185- Düşmana Gâlip Gelen ve Akabinde Onların Binasız Geniş Arsaları Üzerinde Üç Gün İkâmet Eden Kimse Bâbı

٣٠٦٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ. تَابَعَهُ مُعَاذٌ وَعَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3065- Enes ibnu Mâlik, Ebu Talha'dan -Allah o ikisinden razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir kavme karşı savaş kazandığı zaman, o kavmin hiçbir bina bulunmayan boş arazisinde üç gün boyunca ikâmet ederdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3976)

١٨٦ - بَاب مَنْ قَسَمَ الْغَنِيمَةَ فِي غَزْوِهِ وَسَفَرِهِ

186- Savaşta ve Yolculukta İken Ganimet Mallarını Taksim Eden Kimse Bâbı

وَقَالَ رَافِعٌ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَبْنَا غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ.

Râfi şöyle dedi: Biz Huneyn dönüşünde Zul-Huleyfe de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Orada birçok koyun ve deve ele geçirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimeti taksîm etti ve on koyunu bir deveye denk saydı.

٣٠٦٦- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِد حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ.

3066- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ci'râne'den, Huneyn ganimetlerini taksîm ettiği yerden umre için niyet edip ihrama girdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1779, 1780, 3066, 4148)

١٨٧ - بَاب إِذَا غَنِمَ الْمُشْرِكُونَ مَالَ الْمُسْلِمِ ثُمَّ وَجَدَهُ الْمُسْلِمُ

187- Bâb: Müşrikler Bir Müslüman'ın Malını Ganimet Olarak Alırlar, Sonra da Müslümanlar O Müşriklerin Diyarını Fethederlerse, O Müslüman Kendi Malını Bulsa Bu Malını Alabilir mi, Yoksa Bu Mal Ganimet Malından mı Sayılır?

٣٠٦٧- قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ذَهَبَ فَرَسٌ لَهُ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَظَهَرَ عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ فَرُدَّ عَلَيْهِ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَقَ عَبْدٌ لَهُ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3067- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisine âit bir at kaçmış ve düşman onu almıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında müslümânlar o düşmana gâlip geldiler ve o at kendisine iâde edildi.

Kendisine âit bir köle kaçmış ve Rumlar'a katılmıştı. Sonra Müslümanlar Rûmlar'a galip geldi de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanından sonra Hâlid ibnu'l-Velîd o köleyi kendisine verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3068, 3069, 3070)

٣٠٦٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ عَبْدًا لِابْنِ عُمَرَ أَبَقَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَرَدَّهُ عَلَى

عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَّ فَرَسًا لِابْنِ عُمَرَ عَارَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ فَرَدُّوهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ. عَارَ مُشْتَقٌّ مِنْ الْعَيْرِ وَهُوَ حِمَارُ وَحْشٍ أَيْ هَرَبَ.

3068- Nâfi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Ömer'e ait bir köle kaçıp Rumlar'a katılmış. Sonra Hâlid ibnu'l-Velîd köle üzerine galip gelmiş ve o kaçak köleyi Abdullah ibnu Ömer'e geri vermiştir.

İbnu Ömer'e âit bir at kaçarak gitmiş ve Rumlar'a katılmış, sonra Hâlid ibnu'l-Velîd o at üzerine galip gelmiş ve onu tekrar Abdullah'a geri vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3067, 3069, 3070)

٣٠٦٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ عَلَى فَرَسٍ يَوْمَ لَقِيَ الْمُسْلِمُونَ وَأَمِيرُ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَئِذٍ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعَثَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَلَمَّا هُزِمَ الْعَدُوُّ رَدَّ خَالِدٌ فَرَسَهُ.

3069- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Müslümanlar Rumlara karşı savaştıkları gün kendisi bir at üzerinde idi. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ordunun başına Halid ibnu Velid'i komutan yapmıştı. Düşman benim atımı aldı. Rumlar hezimete uğradığında Halid, atımı bana iâde etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3067, 3068, 3069, 3070)

١٨٨ - بَاب مَنْ تَكَلَّمَ بِالْفَارِسِيَّةِ وَالرَّطَانَةِ

188- Farsça ve Arapça'dan Başka Bir Dil ile Konuşan Kimse Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ ﴾ ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Keza gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin fark-

lılığı da O'nun âyetlerindendir»[13] Rûm: 22

«Biz her peygamberi kendi kavminin diliyle gönderdik.»[14] İbrahim: 4

٣٠٧٠- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحَنْتُ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ فَصَاحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُؤْرًا فَحَيَّ هَلًا بِكُمْ.

3070- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hendek savaşı günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bir koyun kestik, ben arpadan da bir sâ'[15] ölçeği un öğüttüm. Sen ve bir grup ile bana buyurun, diye davet ettim. Bu davetim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sesini yükselterek şöyle buyurdu:

-"Ey hendek kazanlar! Câbir yemek hazırlamış; haydi gelin!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4101, 4102)

---

13 Allah'ın, gökleri ve yeri yoktan varetmesi, konuştuğunuz dilleri ve vücut renklerinizi farklı yaratması, onun varlığını, birliğini, kuvvet ve kudretini gösteren delillerindendir. Şüphesiz ki Allah'ın bunları böyle yapmasında, bilenler için büyük ibret ve deliller vardır. Ebu Musa el-Eş'arî diyor ki: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ, Âdem'i, bütün yeryüzünden aldığı bir avuç topraktan yarattı. Bu sebeple Âdemoğulları, yeryüzü toprağının şekillerine göre şekillendiler. Onlardan bazıları kırmızı, bazıları beyaz, bazıları siyah, bazıları bunların arasında bir renk, bazıları yumuşak, bazıları sert, bazıları âdî, bazıları iyi şekilde dünyaya getirilmişlerdir.

14 Allah Teâlânın, kullarına olan en büyük lütuflarından biri de, göndermiş olduğu Peygamberleri, kendilerine gönderilen kavimlerinin dilini konuşan insanlardan seçmesidir. Böylece Peygamberler, kendi kavimlerine ilâhi emirleri kolayca tebliğ ederler ve vazifelerini hakkıyla ifâ etmiş olurlar. Kavimlerinin de bunları kabul etmemeye dair herhangi bir mazeretleri kalmamış olur.

15 1040 dirhem

٣٠٧١- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَهْ سَنَهْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَزَبَرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ.

3071- Hâlid ibnu Saîd'in kızı Ümmü Halid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben çocukken babamla beraber üzerimde sarı renkli bir gömlek olduğu hâlde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Seneh, seneh" buyurdu. Bu kelime Habeş dilinde "güzel şey" manasına gelir.

Bu sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in iki küreği arasındaki peygamberlik mührü ile oynamaya başladım. Babam beni bundan menetti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Çocuğu kendi hâline bırak" dedi ve akabinde şöyle buyurdu:

"Bu elbise üzerinde eskisin ve yıpransın, sonra üzerinde eskisin ve yıpransın, sonra üzerinde eskisin ve yıpransın."

Abdullah ibnu Mubârek: Ümmü Hâlid çok zaman yaşadı, bu gömlek de hayatının sonuna kadar dillerde anıldı, demiştir.[16] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5823, 5845, 5993)

٣٠٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخَذَ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْفَارِسِيَّةِ كِخْ كِخْ أَمَا تَعْرِفُ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ.

16 Sağânî nüshasında İmam Buhari şöyle demiştir: Ümmü Halid'in uzun yaşadığı gibi hiçbir kadın yaşamamıştır.

3072- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî'nin oğlu Hasan -Allah ondan ve babasından razı olsun- sadaka hurmalarından bir hurma alıp ağzına koydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ağzındaki hurmayı dışarı atması için:

"Pis o, çıkar onu. Sen bizim sadakadan yemediğimizi bilmez misin?" buyurdu.[17] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1485, 1491, 3072)

١٨٩ - بَاب الْغُلُولِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ ﴾

189- Ganimet Malına Hıyanetlik Etmek Bâbı

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Hiçbir peygamber'e, ganimet malından gizlice alıp hıyanetlik etmesi yaraşmaz. Her kim bu hıyanetliği yaparsa, kıyamet günü, hıyanetliğinin ağır günahı ile gelir. Sonra, herkese kazancı, haksızlığa uğratmaksızın ödenir.»[18] Âl-i İmrân: 161

٣٠٧٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ قَالَ لَا أُلْفِيَنَّ أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا ثُغَاءٌ عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ أَوْ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ .وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ أَبِي حَيَّانَ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ.

---

17 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kullandığı "kih kih" kelimesi Farsça bir kelime olup çocuğun yapmak istediği bir fiilden onu yasaklamak için kullanılır.

18 Hiçbir Peygambere, ganimet malından bir şeye hıyanet etmesi yakışmaz. Kim, Müslümanlara âit ganimet malından bir şeye hıyanet ederse, kıyamet günü o hıyanet ettiği şeyi boynunda taşıyarak mahşer yerine gelecektir. Sonra herkese kazandığının karşılığı tam olarak verilecek ve hiçbir kimseye zulmedilmeyecektir.

3073- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim içimizde ayağa kalktı ve ganimet mallarında hıyaneti zikretti ve bunu çok önemsedi. Şöyle buyurdu:

"Sakın sizden birinizi kıyamet gününde omzunda meleyen bir koyunla, diğerinizi ise omzunda homurdanan bir atla bulmayayım. O sırada o kimse bana:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana yardım et, der. Ben de ona:

-Sana hiçbir şey yapmaya yani şefaat etmeye mâlik değilim. Ben sana (dünyada iken Allah'ın hükmünü) tebliğ ettim, diye cevap vereceğim.

Birine de omzunda böğüren bir sığır olduğu hâlde rast gelmeyeyim. Öylesi de:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bana yardım et! der. Ben ona da:

-Sana şefaat etmeye mâlik değilim. Ben sana (dünyada) Allah'ın hükmünü tebliğ ettim, derim.

Bir başkasını da omzunda altın, gümüş yüklü bulmayayım. Öylesi de:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana yardım et, der. Ben de ona:

-Sana hiçbir yardım yapmaya mâlik değilim. Ben sana dünyada iken Allah'ın hükmünü tebliğ ettim, derim.

Bir diğerini üzerinde ganîmet elbisesini rüzgâr vurdukça yellenir bir şekilde bulmayayım. O da:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bana yardım et, der. Ben ona da:

-Sana hiçbir yardım yapmaya mâlik değilim. Ben sana tebliğ etmiştim, derim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1402, 2378, 3073, 9658)

١٩٠ - بَاب الْقَلِيلِ مِنَ الْغُلُولِ

190- Ganimet Malından Çalınan, Millet Malından Çalınan Az Şeyin Hükmü Bâbı

وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ حَرَّقَ مَتَاعَهُ وَهَذَا أَصَحُّ.

Abdullah ibnu Amr, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ganimet malı çalanın malını yaktığını zikretmemiştir. Daha doğru olan da budur.

٣٠٧٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ فِي النَّارِ فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا .قَالَ أَبُو عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ ابْنُ سَلَامٍ كَرْكَرَةُ يَعْنِي بِفَتْحِ الْكَافِ وَهُوَ مَضْبُوطٌ كَذَا.

3074- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yol ağırlığı olan eşyası üzerinde bekçilik yapan ve Kirkire denilen bir adam vardı. Bu adam öldü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"O cehennemdedir" buyurdu. Sahabeler acaba neden cehennemdedir diye ona bakmaya gittiler. Onun yanında ganimet malından çaldığı bir âbâ buldular.

١٩١ - بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ذَبْحِ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ فِي الْمَغَانِمِ

191- Ganîmet Malları İçindeki Deve ve Koyunları Taksimden Önce Kesmenin Mekruh Olması Bâbı

٣٠٧٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ وَأَصَبْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُخْرَيَاتِ النَّاسِ فَعَجِلُوا فَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ قَسَمَ

فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنْ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ وَفِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبَهَائِمُ لَهَا أَوَابِدُ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدًى أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ.

3075- Abâye ibnu Rifâa, dedesi Rafi' ibnu Hadîc'den -Allah onlardan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Zul-Huleyfe'de idik ve insanlar acıktılar. Huneyn savaşında ganimet olarak birçok deve ve koyun elde etmişlerdi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ordunun arkasında kalmıştı. Sahabeler acıktlıklarından dolayı acele davranmışlar ve deve koyunlardan bazılarını kesmişler, tencereleri kurmuş ve etleri içine koymuşlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tencerelerin içindeki etlerin dökülmesini emretti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimet mallarını sahabeler arasında paylaştırdı. Bu paylaştırma da on koyunu bir deveye denk saydı. Bu esnada ganimet develerinden biri kaçmıştı. Devenin peşinden gittiler, ancak onu yakalayamadılar. Ordu içinde de az miktarda at vardı. Bu esnada orada bulunanlardan birisi o kaçan deveye bir ok fırlattı ve o oku Allah, deveye isabet ettirdi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Vahşi hayvanların kaçanları gibi, bu evcil hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan biri sizden kaçarsa, ona bu şekilde yapın." Dedem dedi ki:

-Biz yarın düşmanla karşılaşmaktan korkuyoruz, bizim yanımızda da bıçak olmayabilir. Bu yüzden dolayı kamışla hayvanı kesebilir miyiz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bol kan akıtan her şey ile kesilir ve üzerine Allah'ın ismi de zikredilirse onun etinden yiyin. Ancak diş ve tırnak bundan müstesnadır. Bunun sebebi ise; diş, kemiktir. Tırnak ise, Habeşlilerin kesme âletidir, bıçağıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2488, 2507, 5498, 5503, 5506, 5509, 5543, 5544)

١٩٢ - بَاب الْبِشَارَةِ فِي الْفُتُوحِ

192- Yapılan Fethi Müjde Vermek Bâbı

٣٠٧٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِيهِ خَثْعَمُ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا فَأَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ فَبَارَكَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ قَالَ مُسَدَّدٌ بَيْتٌ فِي خَثْعَمَ.

3076- Cerîr ibnu Abdullah el-Ahmesî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Şu Zul-Halasa sıkıntısından beni rahata kavuşturmaz mısın?" Zu'l-Halasa, Has'am kabilesi yurdunda, Mekke'de bulunan Kâbe'ye karşı yapılmış içi put dolu bir bina idi. Yemenlilerin Kâbe'si diye anılırdı.

Cerîr dedi ki: Ben Ahmes kabilesinden yüz elli süvârî ile beraber Zul-Halasa'ya gittim. Ahmesliler at sahipleri olup iyi binici idiler. Ben ise at üzerinde duramıyordum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem göğsüme vurdu. Öyle ki ben, O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Şöyle buyurdu:

-"Allah'ım! Sen Cerir'i at üstünde sabit tut ve onu hidâyet edici, hidâyet edilmiş kıl."

Akabinde Cerîr Zul-Halasa'ya gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bu haberi ulaştırmak üzere bir haberci yolladı. Cerîr'in gönderdiği bu elçi:

-Seni hak ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben senin huzuru-

na ancak o şirk mabedi Zul-Halasa'yı bomboş veya uyuzlu bir deve gibi harap bir hâlde bıraktım da geldim, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beş kere: "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3020)

١٩٣ - بَاب مَا يُعْطَى الْبَشِيرُ

193- Müjdeyi Getiren Kimseye Verilecek Şey Bâbı

وَأَعْطَى كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ثَوْبَيْنِ حِينَ بُشِّرَ بِالتَّوْبَةِ.

Kâb ibnu Mâlik, tövbesinin Allah tarafından kabul edildiği haberi kendisine ulaştırıldığı zaman, bu haberciye iki elbise vermiştir.

١٩٤ - بَاب لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

194- Mekke'nin Fethinden Sonra Hicret Yoktur Bâbı

٣٠٧٧- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا.

3077- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi fethettiği gün şöyle buyurdu:

"Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur. Lâkin cihâd ve niyet vardır. Devlet başkanı tarafından cihada çağrıldığınız zaman hemen ona icabet edip cihada çıkın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1349, 1587, 1833, 1834, 2090, 2433, 2783, 2825, 3077, 3189, 4313.)

٣٠٧٨ - ٣٠٧٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ مُجَاشِعٌ بِأَخِيهِ مُجَالِدِ

بْنِ مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَذَا مُجَالِدٌ يُبَايِعُكَ عَلَى الْهِجْرَةِ فَقَالَ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ وَلَكِنْ أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ.

3078-3079- Ebu Osman en-Nehdi, Mucâşi' ibnu Mesud'dan -Allah ondan razı olsun- bildirdi:

Mucâşi', Mekke fethinden sonra kardeşi Mucâlid ibnu Mes'ûd'u Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi ve şöyle dedi:

-Bu, kardeşim Mucâlid'dir; Medine'ye hicret etmek üzere Sana bey'at edecek, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Mekke'nin fethinden sonra Medîne'ye hicret yoktur. Lâkin ben onunla İslâm üzerine beyat ederim" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2962, 2963)

٣٠٨٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو وَابْنُ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ ذَهَبْتُ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ مُجَاوِرَةٌ بِثَبِيرٍ فَقَالَتْ لَنَا انْقَطَعَتْ الْهِجْرَةُ مُنْذُ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ.

3080- Atâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Ubeyd ibnu Umeyr ile beraber Âişe'nin yanına gittim. Âişe, Müzdelife'deki Sebîr Dağı'nın yakınında bulunuyordu. Âişe -Allah ondan razı olsun- bize şöyle dedi:

-Allah, Peygamberine Mekke fethini verdiği günden beri artık hicret bizlerden kesilmiştir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3900, 4312)

١٩٥ - بَاب إِذَا اضْطَرَّ الرَّجُلُ إِلَى النَّظَرِ فِي شُعُورِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَالْمُؤْمِنَاتِ إِذَا عَصَيْنَ اللَّهَ وَتَجْرِيدِهِنَّ

195- Erkek Kişi Zimmet Ehli Olanların İç Elbiselerine Bakmaya Muhtaç Ve Çaresiz Olduğu Zaman; Ve Yine Erkek Kişi, Kadınlar Allah'a İsyan Ettiklerinde Kadınlara Bakmaya Ve Elbiselerini Çıkartıp Onları Çıplak Yapmaya Muhtaç Ve Çaresiz Olduğu Zaman Böyle Zaruret Hâllerinde Bu Bakmalar Caiz Olur Bâbı

٣٠٨١- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ عُثْمَانِيًّا فَقَالَ لِابْنِ عَطِيَّةَ وَكَانَ عَلَوِيًّا إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا الَّذِي جَرَّأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدِّمَاءِ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ فَقَالَ ائْتُوا رَوْضَةَ كَذَا وَتَجِدُونَ بِهَا امْرَأَةً أَعْطَاهَا حَاطِبٌ كِتَابًا فَأَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَقُلْنَا الْكِتَابَ قَالَتْ لَمْ يُعْطِنِي فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ فَأَخْرَجَتْ مِنْ حُجْزَتِهَا فَأَرْسَلَ إِلَى حَاطِبٍ فَقَالَ لَا تَعْجَلْ وَاللَّهِ مَا كَفَرْتُ وَلَا ازْدَدْتُ لِلْإِسْلَامِ إِلَّا حُبًّا وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا وَلَهُ بِمَكَّةَ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَلَمْ يَكُنْ لِي أَحَدٌ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَهُ فَإِنَّهُ قَدْ نَافَقَ فَقَالَ مَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَهَذَا الَّذِي جَرَّأَهُ.

3081- Sa'd ibnu Ubeyde, Osman'ı fazilet olarak Ali'-den daha üstün olduğunu söyleyen Ebu Abdurrahman, Alevî yani Ali'nin fazilet bakımından Osman'dan üstün olduğunu söyleyen İbnu Atiye'ye şöyle dedi:

-Ben senin sahibin Alî'yi kanlar dökmeye cesaretlendiren şeyi çok iyi bilmekteyim: Ben onu şöyle derken işittim:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni ve Zübeyr'i bir görev için görevlendirdi ve şöyle buyurdu:

"Falân bahçeye kadar gidin, orada bir kadın bulacaksınız. O kadına Hâtib bir mektup vermiştir" Biz o bahçeye vardık ve kadına:

-Mektubu bize ver! dedik. Kadın:

-Hâtib bana mektup vermedi, dedi. Biz de ona:

-Ya bize mektubu güzellikle çıkartır verirsin, ya da biz senin elbiseni çıkartarak mektubu buluruz, dedik. Bunun üzerine kadın izârının uçkurundan mektubu çıkardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiğimiz zaman Hâtib'i yanına çağırdı. Hâtib şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana hüküm vermede acele etme. Allah'a yemîn ederim ki, ben İslâm'dan sonra kâfir olmadım ve İslâm için yalnız sevgim artmıştır. Sahabelerinden her bir kişinin muhakkak Mekke'de ai-

lesini, malını koruyacak akrabası vardır. Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Bu sebeple Mekkeliler yanında tutunabileceğim bir minnettarlık eli edinmek istedim.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hâtib'in dediklerini doğruladı. Ömer: -Allah ondan razı olsun-

-Ey Allah'ın Rasûlü, bana izin ver de onun boynunu vurayım. Çünkü o münafık olmuştur. Ömer'in bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bilemezsin, belki de Allah Bedir savaşına katılanların yüksek mücadelelerine muttali' olmuştu da: "Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, ben sizleri bağışladım" buyurmuş olabilir!"

İşte bu "İstediğinizi işleyin" sözü, Hatib'i cesaretlendiren sözdür.
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3007)

١٩٦ - بَاب اسْتِقْبَالِ الْغُزَاةِ

196- Savaştan Dönenleri Karşılamak Bâbı

٣٠٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ وَحُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ لِابْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَتَذْكُرُ إِذْ تَلَقَّيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَنْتَ وَابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَحَمَلَنَا وَتَرَكَكَ.

3082- İbnu Ebî Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zubeyr, İbnu Ca'fer'e -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

-Ben, sen ve İbnu Abbas'ın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Mekke'nin fethi günü dönüşünde karşıladığımızı hatırlar mısın? Abdullah ibnu Ca'fer:

-Evet hatırlarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benimle İbnu Abbas'ı bineğinin arka tarafına almış, seni ise almamıştı, dedi.

٣٠٨٣- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَهَبْنَا نَتَلَقَّى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ الصِّبْيَانِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ.

3083- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Tebûk seferi dönüşünde çocuklarla beraber Seniyyetu'l-Vedâ'da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi karşılamaya gittik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4426, 4427)

١٩٧ - بَاب مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنَ الْغَزْوِ

197- Savaştan Dönen Kimsenin Söyleyeceği Duâ Bâbı

٣٠٨٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ كَبَّرَ ثَلَاثًا قَالَ آيِبُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَائِبُونَ عَابِدُونَ حَامِدُونَ لِرَبِّنَا سَاجِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

3084- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuktan döndüğünde, üç kere Allahu Ekber diyerek tekbir getirir ve şöyle derdi:

"Bizler Rabbimize geri dönücüleriz inşallah, tövbe ediyor, Rabbimize kulluk ediyor, secde ediyor, Rabbimize hamd ediyoruz. Allah vaadinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, bütün düşman milletlerini yalnız başına hezimete uğratmıştır" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1797, 2995, 3084, 4116, 6385)

٣٠٨٥- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْفَلَهُ مِنْ عُسْفَانَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَقَدْ أَرْدَفَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ فَعَثَرَتْ نَاقَتُهُ فَصُرِعَا جَمِيعًا فَاقْتَحَمَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ قَالَ عَلَيْكَ الْمَرْأَةَ فَقَلَبَ ثَوْبًا عَلَى وَجْهِهِ وَأَتَاهَا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهَا وَأَصْلَحَ لَهُمَا مَرْكَبَهُمَا فَرَكِبَا وَاكْتَنَفْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُ ذَلِكَ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ.

3085- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Usfân'dan döndüğümüz zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem binek devesi üzerinde idi ve Safiyye bintu Huyeyy'i de arka tarafına bindirmişti. Kafilemiz yürürken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in devesi tökezledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Safiyye, ikisi birden deveden düştüler. Hemen Ebu Talha atıldı da:

Ey Allah'ın Rasûlü! Allah, beni sana bedel kılıp fidye yapsın, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Haydi sen kadına ihtimam et" buyurdu.

Ebu Talha yüzüne bir bez örterek Safiyye'nin yanına vardı ve yüzüne örttüğü örtüyü Safiyye'nin üstüne örttü ve binmeleri için develerini düzeltti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Safiyye deveye bindiler. Bizler de korumak için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in etrafını kuşattık. Kafilemiz bu suretle giderken Medine üzerine yükselip onu gördüğümüz zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize ibadet ediyor ve hamd ediyoruz" dedi ve bunu Medine'ye girene kadar söylemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198, 4199, 4200 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 6369, 7333)

٣٠٨٦- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةُ مُرْدِفَهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ وَإِنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ قَالَ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا فَقَامَتْ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهُمَا عَلَى رَاحِلَتِهِمَا فَرَكِبَا فَسَارُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ.

3086- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi ve Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Hayber seferinden dönüyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Safiyye vardı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onu bineğinin arkasına bindirmişti. Yolculuk esnasında devenin ayağı tökezledi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Safiyye deveden düştüler. Ebu Talha hızlıca devesinden indi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah beni sana fidye yapsın! Sana bir şey oldu mu? dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Hayır benim bir şeyim yok, ancak sen Safiyye ile ilgilen" buyurdu.

Bunun üzerine Ebu Talha elbisesini yüzüne kapattı. Safiyye'nin yanına gitti ve kendi örtüsünü onun üzerine attı. Safiyye ayağa kalktı. Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Safiyye için binekleri-nin üzerini iyice bağladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Safiyye deveye bindiler ve yürüdüler. Medine'ye yaklaştıklarında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bizler Rabbimize geri dönücüleriz, tövbe ediyor, Rabbimize ibadet ediyor ve hamd ediyoruz" dedi ve bunu Medine'ye girene kadar söylemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 371, 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200, 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425. 5528, 5968. 6185, 6363 6369 7333)

١٩٨ - بَاب الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

198- Yolculuk Dönüşü Namaz Kılmak Bâbı

٣٠٨٧- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لِي ادْخُلْ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ.

3087- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Medine'ye döndüğümüzde bana:

-"Mescid'e gir ve iki rekât namaz kıl" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2470, 2603, 2604, 2728. 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079. 5080, 5243, 5244, 5245. 5246, 5247, 5367, 6387)

٣٠٨٨- حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ وَعَمِّهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ضُحًى دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ.

3088- Kâb ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuşluk vakti bir yolculuktan döndüğü zaman oturmadan önce Mescid'e gider ve iki rekât namaz kılar idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2757, 2947, 2948, 2949, 2950, 2989, 3088, 3556, 3951, 4418, 4673, 4676, 4677, 4678, 4655, 6690, 7225)

١٩٩ - بَاب الطَّعَامِ عِنْدَ الْقُدُومِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُفْطِرُ لِمَنْ يَغْشَاهُ

199- Yolculuktan Dönüşte Yemek Yapmak Bâbı

İbnu Ömer, yolculuktan gelip de kendisinin yanında konaklayanlara yemek ikram ederdi.

٣٠٨٩- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَحَرَ جَزُورًا أَوْ بَقَرَةً زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ اشْتَرَى مِنِّي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعِيرًا بِوُقِيَّتَيْنِ وَدِرْهَمٍ أَوْ دِرْهَمَيْنِ فَلَمَّا قَدِمَ صِرَارًا أَمَرَ بِبَقَرَةٍ فَذُبِحَتْ فَأَكَلُوا مِنْهَا فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ أَمَرَنِي أَنْ آتِيَ الْمَسْجِدَ فَأُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ وَوَزَنَ لِي ثَمَنَ الْبَعِيرِ.

3089- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculuktan Medine'ye dönüşünde bir deve veya bir sığır kesti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benden iki ûkıyye ve bir dirhem veya iki dirhem karşılığında bir deve satın aldı. Sırâr bölgesine gelince bir sığır kesilmesini emretti. Sığır kesildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve beraberinde bulunanlar ondan yediler. Medine'ye gelince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana Mescid'e gelmemi ve iki rekât namaz kılmamı emretti. Ve bana devenin bedelini tartıp verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2470, 2603, 2604, 2728. 2861. 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

٣٠٩٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَدِمْتُ مِنْ سَفَرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ صِرَارٌ مَوْضِعٌ نَاحِيَةً بِالْمَدِينَةِ.

3090- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir yolculuktan döndüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

"İki rekât namaz kıl" buyurdu. (Sirar, Medine yanında bir bölge.)
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 443, 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2470, 2603, 2604, 2728. 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

كِتَاب فَرْضِ الْخُمُسِ

57- KİTÂBÛL-HUMUS [19]

(Ganimetin Beşte Biri Kitabı)

١ - بَاب فَرْضِ الْخُمُسِ

1- Ganimetten Beşte Bir Ayırmanın Farz Oluşu Babı[20]

٣٠٩١- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ

---

19 Bir şeyin beşte biri. İslâm ordusu ile kâfirler arasında meydana gelen cihad harekâtı esnasında elde edilen ganimet mallardan veya yerin altından çıkarılan define ve madenlerden alınıp hak sahiplerine verilmek üzere Beytu'l-mâl'a konan beşte bir miktar anlamında bir İslâm hukuku terimi. Ganimet; Gayr-i müslim kâfirlerle yapılan savaş esnasında veya savaşan iki ordunun karşılaşmaları sırasında gazilerin kuvveti ile düşmandan alınan mal. Ganimet mallarından taşınabilir olanlarına, ganâim-i me'lufe; taşınmaz mallara, ganaim-i gayr-i me'lufe denir. Enfâl de denilen ganimet mallarına, genel anlamda ganâim-i hâlise; beşte biri devlet hazinesine ayrıldıktan sonra gazilere dağıtılan ganimet mallarına, ganâim-i maksûme; düşmandan alınıp da henüz gaziler arasında taksim edilmeyen ganimet mallarına, ganâim-i gayr-ı maksûme; devlet başkanının veya ordu emîrinin, savaşa teşvik için gazilere fazladan verdiği ganimet mallarına nefel (çoğulu enfâl) denir. Kur'ân'ın sekizinci sûresine, ganimetlerden bahsettiği için "Enfâl Sûresi" denilmiştir. Düşmandan savaşmaksızın alınan ganimete de "fey" denir.

20 Ganimetin beşte birinin Allah adına ayrılıp, sonra bunun da beşe bölünerek zikredilen beş sınıfa taksîm edilmesinin farz oluşu, Bedir'de veya bir ay üç gün sonra yapılan Kaynuka gazvesinde inen şu âyetledir: "Şunu da bilin ki, eğer Allah'a ve hak ile bâtılın ayrıldığı gün, iki topluluğun karşılaştığı Bedir günü kulumuza indirdiğimiz âyetlere îman etmişseniz, savaşta ganîmet olarak aldığınız bir şeyin beşte biri, mutlaka Allah'a, Rasûlüne, hısımlara, yetimlere, yoksullara ve yolculara âittir. Allah her şeye kâdirdir." Enfâl: 41

كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمُسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ الصَّوَّاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفَيَّ مَتَاعًا مِنَ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَتَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجَعْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا شَارِفَايَ قَدْ اجُبَّ أَسْنِمَتُهُمَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنَيَّ حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ مِنْهُمَا فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَالُوا فَعَلَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِي الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ عَدَا حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتَيَّ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرْبٌ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ فَإِذَا هُمْ شَرْبٌ فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةُ قَدْ ثَمِلَ مُحْمَرَّةً عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى سُرَّتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَدْ ثَمِلَ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقِبَيْهِ الْقَهْقَرَى وَخَرَجْنَا مَعَهُ.

3091- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Benim Bedir Savaşında elde edilen ganimet mallarından payıma düşen yaşlı bir devem vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana humus yani beşte birden yaşlı bir deve daha vermişti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtma ile evlenmek

istediğim zaman, Kaynuka oğullarından kuyumcu bir adamla benimle beraber gelmesi ve beraber ızhır otu getirmemiz hususunda anlaştım. Buradan elde edeceğim gelirle düğün yemeği yani velime vermek istedim. Ben yaşlı develerim için semerler, çuvallar ve ipler toplarken, iki devem de Ensâr'dan bir adamın evinin yanında çöktürülmüş hâldeydiler. Topladığım şeyleri toplayıp döndüğüm zaman develerimi gördüm ki hörgüçleri kesilmiş, böğürleri yarılıp ciğerleri alınmış. Develerime yapılan bu manzara karşısında göz yaşlarıma hâkim olamadım. Orada bulunanlara:

-Bu işi kim yaptı? Diye sordum. Onlar:

-Bunu Hamza ibnu Abdulmuttalib yaptı, kendisi bu evde Ensar'dan bazı kimselerle içki içiyor, dediler. Bunun üzerine ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim. O'nun yanında Zeyd ibnu Harise vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzümden, karşılaştığım kötü durumu anladı ve.

-"Neyin var?" diye sordu. Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü, ben bugünkü kadar korkunç bir manzara görmedim: Hamza benim yaşlı iki dişi deveme saldırıp onların hörgüçlerini kesti, böğürlerini yardı, işte o, şu evde içki içenlerin beraberindedir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ridâsını istedi ve onu büründü. Sonra yürüyerek gitti. Zeyd ibnu Harise ile ben kendisini takip ettik. Nihayet içinde Hamza'nın bulunduğu o eve geldi, içeriye girmek için izni istedi. İçeridekiler gelenlere girme izni verdiler. İçende içki içmekte olan bir toplulukla karşılaştık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yaptığı iş hakkında Hamza'yı kınamaya başladı. Hamza da sarhoş olmuş, gözleri kıpkırmızı idi. Hamza, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e doğru baktı, sonra bakışı yükseltti, akabinde dizlerine baktı. Sonra bakışı yükseltip göbeğine baktı. Sonra bakışı yükseltip yüzüne baktı. Sonra Hamza:

-Siz, babam Abdulmuttalib'in köleleri değil misiniz? dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, amcası Hamza'nın sarhoş olduğunu anladı da şuursuzca bir fiile kalkışmasından sakınarak topukları üzerinde arka arkaya çekildi. Biz de O'nunla beraber odadan dışarı çıktık.[21]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1801, 2097, 2309, 2385. 2494, 2470, 2603, 2604, 2728. 2861, 2967, 3087, 3089, 3090, 3052, 5079, 5080, 5243, 5244, 5245, 5246, 5247, 5367, 6387)

21 İçkinin haramlılığı hicretten sonra olmuştur. İslâmın ilk başlarında daha haramlılığı söz konusu değildi. Bu rivayette haram kılınmasından önceki bir olaydır.

٣٠٩٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَتْ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْسِمَ لَهَا مِيرَاثَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

3092- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtıma -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatının ardından Ebu Bekir es-Sıddîk'tan Allah'ın, kendisine döndürdüğü mallardan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in geride bıraktığı, kendisine âit mirasını taksim etmesini istedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3711, 4035, 4240, 6725)

٣٠٩٣- فَقَالَ لَهَا أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَغَضِبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَجَرَتْ أَبَا بَكْرٍ فَلَمْ تَزَلْ مُهَاجِرَتَهُ حَتَّى تُوُفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ قَالَتْ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَسْأَلُ أَبَا بَكْرٍ نَصِيبَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ وَفَدَكٍ وَصَدَقَتَهُ بِالْمَدِينَةِ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ عَلَيْهَا ذَلِكَ وَقَالَ لَسْتُ تَارِكًا شَيْئًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْمَلُ بِهِ إِلَّا عَمِلْتُ بِهِ فَإِنِّي أَخْشَى إِنْ تَرَكْتُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ أَزِيغَ فَأَمَّا صَدَقَتُهُ بِالْمَدِينَةِ فَدَفَعَهَا عُمَرُ إِلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَأَمَّا خَيْبَرُ وَفَدَكٌ فَأَمْسَكَهَا عُمَرُ وَقَالَ هُمَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتَا لِحُقُوقِهِ الَّتِي تَعْرُوهُ وَنَوَائِبِهِ وَأَمْرُهُمَا إِلَى مَنْ وَلِيَ الْأَمْرَ قَالَ فَهُمَا عَلَى ذَلِكَ إِلَى الْيَوْمِ. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اعْتَرَاكَ افْتَعَلْتَ مِنْ عَرَوْتُهُ فَأَصَبْتُهُ وَمِنْهُ يَعْرُوهُ وَاعْتَرَانِي.

3093- Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ona şöyle cevap verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır" buyurmuştur, dedi. Bu cevap üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtıma öfkelendi ve Ebu Bekir'den ayrıldı. Onun Ebu Bekir'den ayrılıp uzaklaşması tâ ölünceye kadar devam etti. Fâtıma, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra altı ay yaşadı.

Fâtıma, Ebu Bekir'den, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayber'den, Fedek'ten ve Medine civarındaki sadakasından, yani geriye bıraktığı mallarından olan kendi hissesini istiyordu. Ebu Bekir, Fâtıma'nın -Allah onlardan razı olsun- bu isteğini kabul etmedi ve şöyle dedi:

"Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatında yapmakta olduğu hiçbir şeyi terk etmem, muhakkak O'nun yaptığı işi yaparım. Çünkü ben O'nun işinden herhangi bir şeyi terk edersem, haktan sapacağımdan korkarım."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'deki sadakasına gelince Ömer bunu mülkiyetle değil de, hakları kadar yararlanmaları için Alî ile Abbas'a verdi. Hayber ile Fedek'teki arazîlere gelince, Ömer bunları elinde tuttu, başkasına vermedi ve şöyle dedi:

-Bu iki arazî Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sadakasıdır ki, bunlar kendisine inmekte olan haklar ve kendisine nöbet nöbet isabet edecek hâdiseler içindir. Bu iki arazînin işi devlet başkanlığı işini üzerine alan kimseye bırakılır.

Zuhrî bu hadîsi tahdîs ettiği zaman şöyle dedi: Bu Hayber ve Fedek'ten Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e hâs olan arazîler bugüne kadar Ömer'in yapıp koyduğu uygulama üzerindedirler.[22] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3712, 4036, 4241, 6726)

٣٠٩٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَالطَّلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ الْحَدِيثِ

22 Hayber ve Fedek Allah'ın, Rasûlü'ne ganimet ve fey olarak verdiği arazîlerdir. Bunların bazısında beşte bir hükmü uygulanmıştır.

فَقَالَ مَالِكٌ بَيْنَا أَنَا جَالِسٌ فِي أَهْلِي حِينَ مَتَعَ النَّهَارُ إِذَا رَسُولُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يَأْتِينِي فَقَالَ أَجِبْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى رِمَالِ سَرِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ مُتَّكِئٌ عَلَى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسْتُ فَقَالَ يَا مَالِ إِنَّهُ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ قَوْمِكَ أَهْلُ أَبْيَاتٍ وَقَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِرَضْخٍ فَاقْبِضْهُ فَاقْسِمْهُ بَيْنَهُمْ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ أَمَرْتَ بِهِ غَيْرِي قَالَ اقْبِضْهُ أَيُّهَا الْمَرْءُ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَهُ أَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَسَلَّمُوا وَجَلَسُوا ثُمَّ جَلَسَ يَرْفَا يَسِيرًا ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلَا فَسَلَّمَا فَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهُمَا يَخْتَصِمَانِ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَالِ بَنِي النَّضِيرِ فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخَرِ قَالَ عُمَرُ تَيْدَكُمْ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا اللَّهَ أَتَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ ثُمَّ قَرَأَ ﴿ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ ﴾ فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ قَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ

تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَكُنْتُ أَنَا وَلِيَّ أَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتُمَانِي تُكَلِّمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا وَاحِدٌ جِئْتَنِي يَا عَبَّاسُ تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَجَاءَنِي هَذَا يُرِيدُ عَلِيًّا يُرِيدُ نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَلَمَّا بَدَا لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمَا قُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ فِيهَا مُنْذُ وَلِيتُهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعْهَا إِلَيْنَا فَبِذَلِكَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا فَأَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ قَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَإِنِّي أَكْفِيكُمَاهَا.

3094- Malik ibnu Evs ibnu Hadsân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Güneş yükseldiği zaman ben ailemle beraber oturur iken Ömer ibnu Hattâb'ın elçisinin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Gelince:

-Müminlerin emiri seni çağırıyor, dedi. Ben de gelen elçiyle beraber Ömer'in yanına gittim. Ömer'i hurma dalları veya yapraklarından yapılmış bir dîvânın şerît örgüleri üzerinde oturuyor buldum. Kendisiyle dîvân arasında bir yaygı ve döşek yoktu. Ömer deriden yapılmış bir yastığa dayanmıştı. Kendisine selâm verdikten sonra oturdum. Ömer:

-Ey Mâlik! Senin kavminden birtakım ev ehli bize geldiler. Ben de

onlara bir miktar mal verilmesini emrettim. Sen bu malı teslim al da, onu aralarında taksim et, dedi. Ben de:

-Ey Müminlerin Emîri! Sen bunu benden başka birine emretseydin, dedim. Bunun üzerine Ömer:

-Bu malı teslim al, ey adam! dedi.

Ben onun yanında oturmakta iken yanına kapıcısı Yerfa' geldi ve:

-Osmân ibnu Affân, Abdurrahman ibnu Avf, Zubeyr, Sa'd ibnu Ebî Vakkas seninle görüşmek için izin istiyorlar, dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara izin verdi.

Akabinde onlar içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Sonra Yerfa'da biraz oturdu. Sonra:

-Alî ve Abbas senin yanına girmek için izin istiyorlar. Onlara izin verir misin? dedi. Ömer:

-Evet, dedi ve onlara da izin verdi.

Akabinde ikisi de içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Akabinde Abbas, Ömer'e:

-Ey Müminlerin Emîri! Benimle şu Alî arasında bir hüküm ver, dedi.

Alî ile Abbas, Allah'ın, Rasûlü'ne Benu'n-Nadîr'den fey[23] olarak verdiği mallar hususunda aralarında ihtilaf etmişlerdi. Abbas'ın bu sözü Osman ve arkadaşları:

-Ey Müminlerin Emîri, bu ikisi arasında hükmet ve bunların birini diğerinden rahat ettir, dediler. Ömer:

-Yavaş ve sabırlı olun! Gök ve yer izniyle duran Allah hakkı için size sorarım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Bizler mîras bırakmayız, biz ne bırakmışsak sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla kendisini kastetmektedir. Orada bulunanlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylemiştir, dediler.

Bunun üzerine Ömer, Alî ve Abbas'a yönelerek şöyle dedi:

-Allah hakkı için ikinize soruyorum: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi

23 Düşmandan savaşmaksızın alınan ganimete de "fey" denir.

ve sellem'in bu sözü söylemiş olduğunu biliyor musunuz? dedi. Onlar:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözü söylemiştir, dediler. Ömer:

-Ben size bu işten tahdîs ediyorum: Muhakkak ki Allah bu fey' malı hakkında başka hiçbir kimseye vermediği bir şeyi kendi Rasûlü'ne tahsis etmiştir, dedi. Sonra da şu âyeti okudu:

«Allah'ın, onların mallarından Rasûlü'ne verdiği ganimete, siz ne at koşturdunuz, ne de sürdünüz. Fakat Allah, peygamberlerini dilediği kimselere musallat eder. Allah, her şeye kadirdir.» Haşr: 6

İşte bu Allah'ın Rasûlü'ne hâs oldu. Vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu malları sizleri dışarıda bırakarak alıp toplamadı ve onu sırf kendisine tahsîs etmedi, muhakkak bu ganimet mallarını sizlere vermiş ve onu size dağıtmıştır. Nihayet o ganimetten şu mal arta kalmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu ganimet malından kendi ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verirdi. Sonra geri kalanını alır ve onu Allah'ın malı, bir vakıf kılar Müslümanların işlerine tahsis eder idi.

İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi hayatında bu malları böyle kullandı. Allah hakkı için size soruyorum: Siz bunu biliyor musunuz? Onlar:

-Evet, böyle biliyoruz, dediler. Sonra Alî ile Abbas'a döndü ve:

-Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Siz de bunu böyle biliyor musunuz? diye sordu.

Ukayl, İbnu Şihâb'dan şunu ziyâde etti:

-Onlar da evet dediler. Ömer şöyle dedi:

-Sonra Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebu Bekir:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in velîsiyim, dedi ve Ebu Bekir bu malları teslim aldı ve o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptığı gibi tasarruf etti. Allah bilir ki, Ebu Bekir bu hususta doğru sözlüdür, itaatlidir, doğru yoldadır, hakka uyucudur. Sonra Allah, Ebu Bekir'i vefat ettirdi. Bu sefer ben Ebu Bekir'in velîsi oldum. Ve o malları teslim aldım, emirliğimin iki senesinde o mallarda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Ebu Bekir'in yaptığı gibi tasarruf ediyordum. Allah biliyor ki, ben de bu tasarruf hususunda doğru sözlü, itaatli, doğru yolda yürüyen ve hakka uyucu idim. Sonra siz ikiniz bana

geldiniz, benimle konuştunuz. Sözünüz bir, işiniz birdir. Ey Abbas, sen bana geldin, kardeşinin oğlu tarafından mîras hisseni istiyordun. Ve bana Alî de geldi; o da karısı Fâtıma'nın babasının mîrasından olan payını istiyordu. Ben de sizlere: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Biz peygamberler miras bırakmayız. Biz ne bırakırsak sadakadır, mülkiyeti Beytül-mâl'a âittir" buyurdu, dedim.

Müteakiben o malı size aynı şartla yani mülkiyeti Beytü'l-mâl'a, tasarrufu da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir devrindeki gibi olmak şartıyla teslîm etmek fikri bana zahir olunca:

-İsterseniz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tasarrufu, Ebu Bekir'in tasarrufu ve mallara velî olduğum zamandan beri benim tasarruf ede geldiğim gibi tasarruf edeceğinize dâir Allah'ın ahdi ve mîsâkı üzerinize olmak şartıyla o malları size teslîm edeyim, dedim. Sizler:

-Bu şart ile onları bize teslîm et, dediniz. Ben de malları size teslîm ettim. Şimdi Allah hakkı için ey topluluk sizlere soruyorum:

-Ben bu malları bu şartla Ali ile Abbas'a teslîm ettim mi? dedi. Topluluk:

-Evet, teslîm ettin, dediler. Sonra Ömer, Alî ile Abbas'a yöneldi ve:

-Vallahi ben o malları bu şartla sizlere teslîm ettim mi? dedi. Onlar da:

-Evet, diye cevap verdiler. Ömer:

-Öyleyken, benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer, izni ve emriyle durmakta olan Allah'a yemîn ediyorum ki, ben o mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Bu şartlar içinde bu malları kullanmaktan ileride acze düşerseniz, onları bana geri veriniz; ben onları sizin yerinize velâyet yolu üzere tasarruf ederim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 448, 917, 2094, 2569)

٢ - بَاب أَدَاءُ الْخُمُسِ مِنْ الدِّينِ

2- Ganimetin Beşte Birini Devlete Vermek Dîndendir Bâbı

٣٠٩٥ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا

الْحَيِّ مِنْ رَبِيعَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُ بِهِ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقَدَ بِيَدِهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ.

3095- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Abdul-Kays heyeti Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler ve dediler ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler sana haram olan ayın dışında gelemiyoruz. Seninle bizim aramızda Mudar kâfirlerinden oluşan bir topluluk vardır. Bize hakla batılı birbirinden ayıran emirler emret ki geri de kalanlara onlara haber verelim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizlere dört şeyi emreder ve dört şeyden de yasaklarım: Yalnızca Allah'a iman etmek, zekâtı vermek, Ramazan orucunu tutmak, ganimetten beşte birini vermek. Dubba', Nakîr, Hantem ve Muzeffet denilen kaplarda yapılan içkilerden de sizleri yasaklarım."[24] (Hadisin geçtiği diğer yer: 53)

٣ - بَاب نَفَقَةِ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ وَفَاتِهِ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Vefatından Sonra Hanımlarının Nafakası Babı

٣٠٩٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَئُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ.

---

24 Yasaklanan dört kap şunlar:"Hantem" testi demektir. "Dubba" içi boş kabaktan yapılmış kaptır. "Nakir" içi oyulmuş hurma ağacından yapılmış kaptır. "Muzeffet" zift ile sıvanmış kaplır. "Mukayyer" kuruduğunda yanan sıvamada kullanılan bir tür bitki ile sıvanan kaptır.

3096- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim mirasçılarım ne dinar ne de dirhem paylaşmasınlar. Hanımlarıma ve işçimin ücreti dışında bıraktığımdan geri kalanı sadakadır" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2776, 3096, 6729)

٣٠٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا فِي بَيْتِي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكِلْتُهُ فَفَنِيَ.

3097- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. Evimde rafıma koyduğum bir miktar arpadan başka yiyecek yoktu. Ben ondan yedim ve o miktar arpa bir müddet yanımda kaldı, bitmedi. Sonra ben onu ölçtüm. Sonra o arpa tükendi.[25] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6451)

٣٠٩٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً.

3098- Amr ibnul-Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem harp silâhı, beyaz katırı ve sadaka olarak bıraktığı araziden başka bir şey bırakmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 33, 2739, 2873, 2912, 3098, 4461)

---

25 İbnu Battal şöyle dedi: Âişe, evinde bulunan arpanın miktarını bilmiyordu. Bu sebepten dolayı o malın bir bereketi vardı. Âişe, her gün o malın azlığından dolayı biteceğini zannediyordu. O sebepten dolayı arpa yanında bir müddet bitmedi. O arpayı ölçtüğünde onun kaç gün içinde biteceğini anladı. O tahmin ettiği gün sonunda arpası tükendi. Ölçüsü bilinmeyen mallarda bereket daha çok olur.

٤ - بَاب مَا جَاءَ فِي بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا نُسِبَ مِنْ الْبُيُوتِ إِلَيْهِنَّ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hanımlarının Evleri ve Onlara Nispet Edilen Evler Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ وَ ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Evlerinizde kalın ve ilk cahiliye kadınları gibi açılıp saçılmayın.»[26] Ahzâb: 33

«Peygamberin evine izin verilmediğiniz müddetçe girmeyin.»[27] Ahzâb: 53

---

26 «Ey Peygamber hanımları, evlerinizde durun. Oralarda vakârlı olun. Önceki cahiliye dönemindeki gibi açılıp saçılmayın, böbürlenmeyin, gayri ciddi davranmayın. Farz olan namazları kılın. Mallarınızdan, farz olan zekâtı verin. Allah'ın ve Rasûlü'nün emir ve yasaklarında Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin. Ey Ehli Beyt! Allah sizden kötülüğü ve hayâsızlığı kaldırmak ve sizleri günahlardan temizlemek ister.» Âyet-i kerimede "Ehli Beyt" ifadesi zikredilmektedir. Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'in bu ifadeye girdikleri muhakkaktır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üvey oğlu Ömer ibnu Seleme diyor ki: "Bu âyet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, hanımı Ümmü Seleme'nin (yani annemin) evinde inince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Fatıma'yı, Hasan ve Hüseyin'i çağırdı ve onları cübbesinin altına aldı. Ali de arkasında bulunuyordu. Onların hepsini cübbesiyle kapladı ve şöyle dedi: "Ey Allah'ım! İşte bunlar benim Ehli Beytim'dir. Sen onlardan murdarlığı gider ve onları tertemiz kıl." Bunun üzerine Ümmü Seleme şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben de onlarla beraber miyim?" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sen yerindesin, sen hayır üzeresin" buyurdu.

27 Bu âyet-i kerimeye "Hicab âyeti" denmekte hakkında çeşitli rivayetler zikredilmektedir. Bu âyet-i kerimenin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Zeyneb bintu Cahş'la evlenmesi sırasında düğün yemeği verirken, sahabilerin geç vakitlere kadar oturmaları üzerine nazil olduğu rivayet edilmektedir.

٣٠٩٩- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى وَمُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ.

3099- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından önceki hastalığı ağırlaştığı zaman benim evimde bakılmak üzere diğer hanımlarından izin istedi. Onlar da kendisine izin verdiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 198, 664, 665, 679, 683, 687, 712, 713, 716, 2588, 3099, 3384, 4445, 5714, 7303)

٣١٠٠- حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي وَفِي نَوْبَتِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بِسِوَاكٍ فَضَعُفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَأَخَذْتُهُ فَمَضَغْتُهُ ثُمَّ سَنَنْتُهُ بِهِ.

3100- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim evimde, benim nöbetimde, benim göğsümün üstü ile gerdanımın arasında vefat etti. Bir de Allah O'nun vefatı sırasında benim tükürüğüm ile O'nun tükürüğünü bir arada birleştirdi.

Kardeşim Abdurrahman elinde bir misvakla odaya girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in, misvak[28] katı geldiği için kullanmaya gücü yetmedi. Bu sefer misvakı ben aldım ve onu kendi dişlerim üzerine sürerek yumuşattım. Sonra bu yumuşatılmış misvakla O'nun dişlerini misvakladım. (Hadisin geçtiği diğer yer: 890)

---

28 Misvak: İlim dilinde "Salvadora persika" adı verilen, halk arasında "Erak ağacı" olarak bilinen ve Avrupa'lıların dilinde "Şecere-i Muhammedî", İslâm literatüründe ise bu ağaca Misvak denir. Eski asırlardan beri insanlar tarafından kullanılan bu harika fırça, Allah'ın kullarına ikram ettiği, ölümden başka her derde deva olan, macunu içinde mükemmel bir fırçadır. Doğu Afrikadan Hindistan'a kadar uzanan bölgelerde yetişen bu step bitkisi bol, iktisatlı, pratik olmakla birlikte taşınması ka-

٣١٠١- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزُورُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ قَرِيبًا مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ نَفَذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبُرَ عَلَيْهِمَا ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا.

3101- Ali ibnu'l-Hüseyin -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Safiyye kendisine şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayının son on günü Mescit'te itikâfta iken O'nu ziyarete gittim. Onunla bir süre konuştum. Daha sonra dönmek için kalktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni uğurlamak için kalktı. Safiyye, Ümmü Seleme'nin kapısı önündeki Mescit'in kapısına geldiğinde Ensar'dan iki adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geçerek O'na selâm verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle dedi: "Yavaş yürüyün, bekleyin. Bu yanımdaki kadın, hanımım Safiyye bintu Huyey'dir." O iki kişi:

-Subhanallah! Ey Allah'ın Rasûlü! (Biz senin hakkında hayırdan başka bir şey düşünmeyiz) dediler. Bu söz onlara çok ağır geldi. Bunun

---

lem gibi kolay, formalitesi az, kokusu güzel, meyvesi yenen bir bitkidir. Bilimin, teknolojinin, araştırmaların söz sahibi olduğu şu modern çağımızda, araştırmacıların ve bilim adamlarının ifadelerine göre hastalıkların birçoğunun, özellikle romatizmal hastalıkların %90'ının, Mide ve Kalp hastalıklarının ağzımızla doğrudan ilgili olduğu gerçeğini ortaya koymuşlardır. Bu nedenle tedaviye ağızdan başlanması gerektiğini söylemişlerdir.

üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki şeytan, Âdem oğlunun vücudunda kanın dolaştığı gibi dolaşır. Ben sizin kalplerinize şeytanın vesvese vermesinden endişe ettim" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2035, 2038, 2039, 3101, 3281, 6219, 7171)

٣١٠٢- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ بَيْتِ حَفْصَةَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّأْمِ.

3102- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir gün Hafsa'nın evinin damı üstüne çıktım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i arkasını kıbleye döndürerek Şâm tarafına yönelerek ihtiyacını yerine getirir hâlde gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 145, 148, 149, 3102)

٣١٠٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَمْ تَخْرُجْ مِنْ حُجْرَتِهَا.

3103- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ikindi namazını güneş henüz Âişe'nin odasından çıkmadan kılar idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 522, 544, 545, 546, 3103)

٣١٠٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا فَأَشَارَ نَحْوَ مَسْكَنِ عَائِشَةَ فَقَالَ هُنَا الْفِتْنَةُ ثَلَاثًا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

3104- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün ayağa kalkarak bir

hutbe verdi. Hutbesi esnasında eliyle Âişe'nin evi tarafını işaret ederek üç defa:

"İşte fitne bu taraftadır, şeytanın boynuzunun doğacağı yerdedir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3279, 3511, 5296, 7092, 7093)

٣١٠٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ ابْنَةِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ إِنْسَانٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ فُلَانًا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرَّضَاعَةِ الرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ.

3105- Abdurrahman'ın kızı Amra -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- kendisine şöyle haber verdi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'nin yanında idi. Bu sırada Âişe bir insan sesi işitti ki, o insan Hafsa'nın evine girmek için izin istiyordu.

Âişe dedi ki: Ben: Ey Allah'ın Rasûlü, şu adam evinize girmek için izin istiyor, dedim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sanıyorum ki o, Hafsa'nın süt amcası falan kimsedir! Süt emzirmeden dolayı meydana gelen akrabalık, haremlik-selâmlık tıpkı nesep akrabalığı gibidir."[29] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2646, 3105, 5099)

29 Süt kardeşliği soy kardeşliği gibidir. Soy kardeşliğinin evlenme bakımından haram kıldığı her şeyi, süt kardeşliği de haram kılar.

٥ - بَاب مَا ذُكِرَ مِنْ دِرْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَصَاهُ وَسَيْفِهِ وَقَدَحِهِ وَخَاتَمِهِ وَمَا اسْتَعْمَلَ الْخُلَفَاءُ بَعْدَهُ مِنْ ذَلِكَ مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ قِسْمَتُهُ وَمِنْ شَعَرِهِ وَنَعْلِهِ وَآنِيَتِهِ مِمَّا يَتَبَرَّكُ أَصْحَابُهُ وَغَيْرُهُمْ بَعْدَ وَفَاتِهِ

5- Peygamber'in Zırhı, Asası, Kılıcı, Bardağı, Mührü Gibi Taksimi Zikredilmeyen ve Kendisinden Sonra Halîfelerin Kullandıkları Şeylerden Zikredilenlerle Vefatından Sonra Sahabelerin ve Diğerlerinin Teberrük Edegeldikleri Yani Kutlu Sayıp Kullandıkları Saçları, Ayakkabıları, Kap-Kaçakları Bâbı

٣١٠٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَتَبَ لَهُ هَذَا الْكِتَابَ وَخَتَمَهُ بِخَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولُ سَطْرٌ وَاللَّهِ سَطْرٌ.

3106- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir halîfe seçilince, Enes'i Bahreyn'e gönderdi ve onun için şu mektubu yazdı. Mektubu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mührü ile mühürledi. Bu mührün üzerindeki yazı üç satır idi:

Muhammedun bir satır ve **Rasûlu** bir satır ve **Allah** yazısı bir satır idi.

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1448, 1450, 1451, 1453, 1454, 1455, 2487, 3106, 5878, 6955)

٣١٠٧- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ أَخْرَجَ إِلَيْنَا أَنَسٌ نَعْلَيْنِ جَرْدَاوَيْنِ لَهُمَا قِبَالَانِ فَحَدَّثَنِي ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ بَعْدُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُمَا نَعْلَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3107- Îsâ ibnu Tahmân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra tüyleri dökülmüş meşinden tasmalı bir çift ayakkabı çıkardı.

İbnu Tahmân dedi ki: Bana Sabit el-Bunânî, Enes'ten şöyle tahdîs etti: Enes bize iki ayakkabı çıkardıktan sonra:

Bunlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ayakkabılarıdır, diye haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5857, 5858)

٣١٠٨- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كِسَاءً مُلَبَّدًا وَقَالَتْ فِي هَذَا نُزِعَ رُوحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَادَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ إِزَارًا غَلِيظًا مِمَّا يُصْنَعُ بِالْيَمَنِ وَكِسَاءً مِنْ هَذِهِ الَّتِي يَدْعُونَهَا الْمُلَبَّدَةَ.

3108- Ebu Burde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Âişe -Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ölümünden sonra bize yünden keçelenmiş bir kaftan çıkardı ve şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bu kaftanın içinde iken vefat etti.

Süleyman ibnu Muğîra, Humeyd'den rivayetinde şunu ziyade etti: Ebu Burde şöyle dedi:

Âişe bize Yemen'de dokunan tok kumaştan yapılmış bir izâr ile yine bu kumaştan yapılıp "el-Mulebbede" dedikleri bir elbise çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5818)

٣١٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ قَدَحَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْكَسَرَ فَاتَّخَذَ مَكَانَ الشَّعْبِ سِلْسِلَةً مِنْ فِضَّةٍ قَالَ عَاصِمٌ رَأَيْتُ الْقَدَحَ وَشَرِبْتُ فِيهِ.

3109- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in su bardağı çatladı. Bunun üzerine ben bardağın çatlayan kısmını gümüşten yapılmış bir zincir ile bağladım.

Âsim el-Ahvel şöyle dedi: Ben bu bardağı gördüm ve içine su koyup ondan su içtim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5638)

٣١١٠- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ كَثِيرٍ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ الدُّؤَلِيِّ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ مِنْ عِنْدِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ مَقْتَلَ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَقِيَهُ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَالَ لَهُ هَلْ لَكَ إِلَيَّ مِنْ حَاجَةٍ تَأْمُرُنِي بِهَا فَقُلْتُ لَهُ لَا فَقَالَ لَهُ فَهَلْ أَنْتَ مُعْطِيَّ سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَغْلِبَكَ الْقَوْمُ عَلَيْهِ وَايْمُ اللَّهِ لَئِنْ أَعْطَيْتَنِيهِ لَا يُخْلَصُ إِلَيْهِمْ أَبَدًا حَتَّى تُبْلَغَ نَفْسِي إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ خَطَبَ ابْنَةَ أَبِي جَهْلٍ عَلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ النَّاسَ فِي ذَلِكَ عَلَى مِنْبَرِهِ هَذَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ مُحْتَلِمٌ فَقَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ مِنِّي وَأَنَا أَتَخَوَّفُ أَنْ تُفْتَنَ فِي دِينِهَا ثُمَّ ذَكَرَ صِهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي وَإِنِّي لَسْتُ أُحَرِّمُ حَلَالًا وَلَا أُحِلُّ حَرَامًا وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ أَبَدًا.

3110- Ali ibnu Hüseyin -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ali'nin oğlu Hüseyin'in -Allah ondan razı olsun- öldürüldüğü zaman Muâviye'nin oğlu Yezîd'in yanından Medîne'ye geldikleri sırada kendilerini Misver ibnu Mahrame karşıladı ve:

-Bir ihtiyacın, bana emredeceğin bir emrin var mı? dedi. Ben:

-Hayır, dedim. Misver şöyle dedi:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kılıcını bana verir misin? Çünkü ben bu kavmin onu almakta sana galebe etmesinden endîşe ediyorum. Allah'a yemîn ederim ki, eğer sen onu bana verirsen, benim nefsime ulaşılmadıkça, bu kılıç asla onların eline geçmez.

Ali ibnu Ebu Tâlib, Fâtıma ile evli iken ikinci eş olarak Ebu Cehil'in kızını istedi. Bu konuda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi minber üzerinde hutbe verirken işittim. Ben o zaman ergenlik çağına girmiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak Fâtıma bendendir. Ben onun kıskançlık sebebiyle böy-

le bir şeye sabredememesinden korkuyorum."

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Abdu Şems oğullarından olan, kızı Zeynep'in kocası Ebul-Âs ibnu Rabî'i zikretti de onu kendisine hısımlığı hususunda övdü ve güzel hâllerini şöyle dile getirdi:

"O bana söz söylemiş, sözünde sadık olmuştur. O bana söz vermiş ve sözünü yerine getirmiştir. Ben haram olan bir şeyi helal kılıyorum, ne de helal olan bir şeyi haram kılıyorum. Ancak vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir adamın nikâhı altında birleşmez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 926, 3714, 3729, 3767, 5230 ve 5278)

٣١١١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ عَنْ مُنْذِرٍ عَنِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ لَوْ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَاكِرًا عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَهُ يَوْمَ جَاءَهُ نَاسٌ فَشَكَوْا سُعَاةَ عُثْمَانَ فَقَالَ لِي عَلِيٌّ اذْهَبْ إِلَى عُثْمَانَ فَأَخْبِرْهُ أَنَّهَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمُرْ سُعَاتَكَ يَعْمَلُونَ فِيهَا فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ أَغْنِهَا عَنَّا فَأَتَيْتُ بِهَا عَلِيًّا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ضَعْهَا حَيْثُ أَخَذْتُهَا قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُوقَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُنْذِرًا الثَّوْرِيَّ.

3111- Muhammed ibnu Hanefiyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şayet babam Alî -Allah ondan razı olsun- Osman ibnu Affân'ı kötülükle zikredici olaydı, birtakım insanlar ona gelip de Osman'ın zekât memûrlarından şikâyet ettikleri gün zikrederdi. O gün babam Alî, bana dedi ki:

-Osman'a git de ona gönderdiğim sahîfenin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in sadakası yani sadakanın harcanacağı yerlerin yazıldığı sahîfe olduğunu haber ver. Zekât memûrlarına emret ki, bunun içindeki hükümlerle amel etsinler.

Bunun üzerine ben bu sahîfeyi Osman'a getirdim. Osman:

-O sahîfeyi bizden geri çevir, dedi. Akabinde ben o sahîfeyi tekrar Alî'ye getirdim ve olanı kendisine haber verdim. Babam:

-O sahifeyi aldığın yere koy, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3111, 3112)

٣١١٢- عَنْ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبِي خُذْ هَذَا الْكِتَابَ فَاذْهَبْ بِهِ إِلَى عُثْمَانَ فَإِنَّ فِيهِ أَمْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّدَقَةِ.

3112- Muhammed ibnu Hanefiyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babam beni Osman'a gönderdi ve şöyle dedi:

-Bu sahifeyi al ve bunu Osman'a götür. Bunun içinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sadaka ile ilgili emirleri vardır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3111, 3112)

٦ - بَاب الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِنَوَائِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَسَاكِينِ وَإِيثَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ الصُّفَّةِ وَالْأَرَامِلَ حِينَ سَأَلَتْهُ فَاطِمَةُ وَشَكَتْ إِلَيْهِ الطَّحْنَ وَالرَّحَى أَنْ يُخْدِمَهَا مِنَ السَّبْيِ فَوَكَلَهَا إِلَى اللَّهِ

6- Ganimetin Beşte Birinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme İnen Önemli İşler ve Olaylar İçin, Fakirler İçin ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Suffe Ehlini ve Dulları Tercîh Etmesi İçin Olduğuna Delîl Bâbı

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı Fâtıma hububat öğütmekten, el değirmeni döndürmenin yorgunluğundan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şikâyet edip de kendisine esirlerden bir hizmetçi vermesini istediği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kızının bu isteğini Allah'a havale etmiştir yani kızının isteğini geri çevirmiştir.

٣١١٣- حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام اشْتَكَتْ مَا تَلْقَى مِنَ الرَّحَى مِمَّا تَطْحَنُ فَبَلَغَهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِسَبْيٍ فَأَتَتْهُ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تُوَافِقْهُ فَذَكَرَتْ لِعَائِشَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ عَائِشَةُ لَهُ فَأَتَانَا وَقَدْ دَخَلْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا حَتَّى

وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمَا مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ.

3113- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtıma'nın el değirmeniyle hububat öğütmekten dolayı eline hastalık gelmişti. O sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birtakım harp esirleri getirildiği Fâtıma'ya ulaştı. Fâtıma da o esirlerden bir hizmetçi istemek üzere babasına gitti, fakat babasını evde bulamadı. İsteğini Âişe'ye söyledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldiğinde Âişe, Fâtıma'nın geldiğini ve dileğini kendisine söyledi. Alî dedi ki:

-Müteakiben biz yataklarımıza girmiş hâlde iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi. Biz hemen yatağımızdan kalkmaya davrandık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Yerinizde durunuz!" buyurdu ve ikimizin arasına oturdu hatta ben göğsümün üzerine dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esîr hizmetçiden daha hayırlı bir şeyi göstereceğim: Siz gece yataklarınıza girdiğinizde otuz dört defa 'Allah-u Ekber', otuz üç kere 'Elhamdülillâh' ve otuz üç kere de 'Subhanallah' deyin. Bunları söylemeniz sizler için benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3705, 5361, 5362, 6318)

٧ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ ﴾

7- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

«Ganimet olarak aldığınız bir şeyin beşte biri, mutlaka Allah'a ve Rasûlü'ne âittir» Enfal: 41

يَعْنِي لِلرَّسُولِ قَسْمَ ذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَخَازِنٌ وَاللَّهُ يُعْطِي.

"Rasûlü'ne aittir" sözünün manası; genimetin paylaştırılmasının O'na âit olduğudur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben ancak paylaştıran ve hazineciyim; veren ise Allah'tır."

٣١١٤ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ وَقَتَادَةَ سَمِعُوا سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا مِنَ الْأَنْصَارِ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ شُعْبَةُ فِي حَدِيثِ مَنْصُورٍ إِنَّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ حَمَلْتُهُ عَلَى عُنُقِي فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ وُلِدَ لَهُ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنَوْا بِكُنْيَتِي فَإِنِّي إِنَّمَا جُعِلْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ وَقَالَ حُصَيْنٌ بُعِثْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا عَنْ جَابِرٍ أَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ الْقَاسِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

3114- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından şöyle dedi:

Bizim Ensâr'dan bir adamın bir oğlu doğdu ve oğlunun adını Muhammed koymak istedi.

Şu'be: Mansûr hadîsinde şöyle dedi: O Ensârî: Ben oğlumu boynum üzerinde taşıyıp onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim, dedi.

Yine Şu'be: Süleyman el-A'meş hadîsinde şöyle dedi: O Ensârî'nin bir oğlu oldu. Onu Muhammed ismini koymak istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Çocuklarınızı benim ismimle isimleyin, fakat künyem ile künyelenmeyin. Çünkü ben ancak taksim edici kılındım. Sizin aranızda mîrâs ve ganimet mallarını aranızda taksim ederim"

Husayn ibnu Abdurrahman es-Sulemî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in;

-"Ben bir taksim edici olarak gönderildim, aranızda ben taksim ederim" buyurduğunu söyledi.

Amr şöyle dedi: Bize Şube, Katade'den haber verip şöyle dedi: Ben Salim'i, Cabir'den şöyle derken işittim. Bir adam çocuğuna Kâsım simini koymak istedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Benim ismimle isimleyin, fakat künyem ile künyelenmeyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3115)

٣١١٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَتْ الْأَنْصَارُ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكَنَّوْا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ.

3115- Câbir ibnu Abdullah el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ensâr'dan birinin bir oğlu doğdu. Kendisi çocuğa Kasım adını verdi.

Kendi kabilesi ona:

-Biz seni Ebul-Kasım künyesiyle künyelemeyiz ve bu doğum sebebiyle de "gözaydın" demeyiz. Bunun üzerine o adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bir oğlum oldu ve ben ona Kasım adını verdim. Ensâr kabilem bana:

-Biz seni Ebul-Kasım künyesiyle künyelemeyiz ve bu doğum sebebiyle de "gözaydın" demeyiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ensâr kabilen güzel söylemiş. Çocuklarınızı benim ismimle isimlendirin, ancak benim künyem ile künyelenmeyin. Çünkü Kasım, yalnız benim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3114, 3115)

٣١١٦- حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَاللَّهُ الْمُعْطِي وَأَنَا الْقَاسِمُ وَلَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ.

3116- Muâviye ibnu Ebu Sufyân şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah kimin hayrını dilerse onu dinde anlayışlı kılar. Ben ancak taksim ediciyim, veren ise Allah'tır. Bu ümmet (Muhammed ümmeti) Allah'ın emri (kalbinde imandan bir parça olanların ruhlarını alan rüzgârın gelip kıyametinde insanların şerlilerinin yani kâfirlerin üzerine kopacağı o gün) gelinceye kadar Allah'ın dini üzere kâim olacaktır ve muhalefet edenlerin muhalefeti de onlara zarar veremeyecektir."[30] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 71, 3116, 3641, 7312, 7460)

٣١١٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أُعْطِيكُمْ وَلَا أَمْنَعُكُمْ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَضَعُ حَيْثُ أُمِرْتُ.

3117- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben size ne bir şey verebilirim, ne de verilen bir şeye engel olabilirim. Ben ancak taksim ediciyim ve emrolunduğum şeyi paylaştırırım."

٣١١٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَيَّاشٍ وَاسْمُهُ نُعْمَانٌ عَنْ خَوْلَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

---

30 Bu hadis üç hükmü içine almaktadır: Birincisi: Dinde anlayışlı olmanın, dini öğrenmenin fazileti. İkincisi: Hakikatte veren Allah'tır. Üçüncüsü: Bu ümmetin bir kısmı kıyamete kadar hak üzere kalacaktır. Birincisi ilim bablarına uygundur. İkincisi ise sadakalar kısmına uygundur ki, Müslim bunu zekâtta, Buhârî de ganimetlerin beşte birinin verilmesi babında zikretmiştir. Üçüncüsü ise kıyamet alâmetlerine uygundur.

قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمْ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

3118- Havle el-Ensâriyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bazı kimseler Allah'ın malını haksız yere tasarruf ederler. Onlar için Kıyamet günü cehennem vardır."

٨ - بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحِلَّتْ لَكُمْ الْغَنَائِمُ

8- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin: "Ganimetler size helâl kılındı" Sözü Bâbı

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ ﴾ وَهِيَ لِلْعَامَّةِ حَتَّى يُبَيِّنَهُ الرَّسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Allah size, ele geçireceğiniz pek çok ganimet vaat etmiştir.» Fetih: 20

Ganimet, savaşa katılan mücahidlerin tamamı içindir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu genimetten kimlerin hak edip kimlerin hak etmediğini belirler.

٣١١٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

3119- Urve el-Bârikî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Savaşa giden atın alnına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlüdür. Hayır kıyamet gününe kadar sevap ve ganimettir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2850)

٣١٢٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3120- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kisrâ helâk olduktan sonra onun ardından başka Kisrâ olmayacaktır. Kayser da muhakkak helâk olacaktır, sonra onun ardından başka Kayser olmayacaktır. Kisrâ ile Kayserin hazîneleri de muhakkak Allah yolunda harcanacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3027, 3121, 3619, 6629)

٣١٢١- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ جَرِيرًا عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3121- Câbir ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kisrâ helâk olduktan sonra onun ardından başka Kisrâ olmayacaktır. Kayser da muhakkak helâk olacaktır, sonra onun ardından başka Kayser olmayacaktır. Kisrâ ile Kayserin hazîneleri de muhakkak Allah yolunda harcanacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3027, 3120, 3619, 6629)

٣١٢٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ.

3122- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Daha önce hiçbir peygambere helal kılınmayan ganimetler bana

helâl kılındı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 335, 438, 3112)

٣١٢٣ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَاتِهِ بِأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

3123- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, kendi yolunda cihada çıkan bir kuluna, elde edeceği sevap veya ganimetle salimen evine döndüreceğine veya da onu (şehit olarak) cennetine girdireceğine dair kefaleti altına almıştır. Çünkü onu evinden çıkaran ancak Allah'a olan imanı ve peygamberlerini tasdikidir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 36, 2787, 2797, 2972, 3123, 7226, 7227, 7457,7463.)

٣١٢٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا نَبِيٌّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتْبَعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِيَ بِهَا وَلَمَّا يَبْنِ بِهَا وَلَا أَحَدٌ بَنَى بُيُوتًا وَلَمْ يَرْفَعْ سُقُوفَهَا وَلَا أَحَدٌ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ خَلِفَاتٍ وَهُوَ يَنْتَظِرُ وِلَادَهَا فَغَزَا فَدَنَا مِنْ الْقَرْيَةِ صَلَاةَ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِلشَّمْسِ إِنَّكِ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ اللَّهُمَّ احْبِسْهَا عَلَيْنَا فَحُبِسَتْ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَجَمَعَ الْغَنَائِمَ فَجَاءَتْ يَعْنِي النَّارَ لِتَأْكُلَهَا فَلَمْ تَطْعَمْهَا فَقَالَ إِنَّ فِيكُمْ غُلُولًا فَلْيُبَايِعْنِي مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ رَجُلٌ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَلْيُبَايِعْنِي قَبِيلَتُكَ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَجَاءُوا بِرَأْسٍ مِثْلِ رَأْسِ بَقَرَةٍ مِنْ الذَّهَبِ فَوَضَعُوهَا فَجَاءَتْ النَّارُ فَأَكَلَتْهَا ثُمَّ أَحَلَّ اللَّهُ لَنَا الْغَنَائِمَ رَأَى ضَعْفَنَا وَعَجْزَنَا فَأَحَلَّهَا لَنَا.

3124- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Peygamberlerden bir peygamber savaşa gitmek istedi ve kavmine şöyle dedi:

-Bir kadınla evlenmiş ancak henüz zifafa girmemiş, ancak zifafa girmek isteyen bir kimse benimle savaşa gelmesin. Yine birçok evler inşa eden ancak henüz tavanlarını kapatmamış olan kimse de benimle savaşa gelmesin. Yine koyun veya gebe develer satın almış da bunların yavrularını doğurmalarını beklemekte olan kimse de benimle beraber savaşa gelmesin.

Bundan sonra peygamber savaşa çıktı. İkindi namazı vaktinde veya buna yakın bir zamanda fethedeceği beldeye yaklaşınca güneşe dedi ki:

-Sen de Allah tarafından görevlisin, ben de Allah tarafından görevliyim. Allah'ım! Bu güneşi bizim üzerimizde biraz durdur!

Müteakiben Allah bu peygambere fetih verinceye kadar güneş onun üzerinde durduruldu. Savaş sonunda peygamber ganimetleri topladı. Toplanan ganimetleri yemesi için gökten bir ateş geldi. Fakat ateş o ganimetleri yemedi. Bunun üzerine peygamber ordusuna:

-Sizin içinizde ganimet malına bir hıyanet vardır. Her kabileden birer kişi gelip bana bu ganimet malından bir şey almadıklarına dair beyat etsin, dedi. Bu beyatleşme sırasında birinin eli peygamberin eline yapıştı. Peygamber:

-Hıyanet muhakkak sizin içinizdedir. Kabilen gelsin ve bana beyat etsinler, dedi.

Bu sırada iki veya üç kimsenin elleri peygamberin eline yapıştı. Peygamber:

Hıyanet fiili sizdedir, sizler hıyanet ettiniz, dedi. Akabinde onlar sığır başı gibi altından bir baş getirdiler ve bunu yere koydular. Akabinde ateş geldi ve o ganimet malını yedi. Sonra Allah bizler için ganimeti helâl kıldı. Allah bizim zayıflığımızı ve aczimizi gördü de ganimetleri bize helâl kıldı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5157)

٩ - بَاب الْغَنِيمَةُ لِمَنْ شَهِدَ الْوَقْعَةَ

9- Ganimet, Savaşa İştirak Edenlerindir Bâbı

٣١٢٥- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحْتُ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ.

3125- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şayet Müslümanların sonu yani sonradan Müslüman olanlar, Müslümanların ilklerini örnek olarak almaları olmasaydı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hayber'i taksim ettiği gibi, ben de fethettiğim her bir köyü muhakkak ganimet olarak taksim ederdim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2334, 4235, 4236)

١٠ - بَاب مَنْ قَاتَلَ لِلْمَغْنَمِ هَلْ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ

10- Bâb: Ganîmet Elde Etmek İçin Savaşan Kimsenin Sevabı Eksilir mi?

٣١٢٦- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَعْرَابِيٌّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ مَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3126- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir bedevi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi:

-Bir kimse ganimet elde etmek için, bir diğeri savaş meydanında gösterdiği yiğitlik-cesaretlik anılsın diye, bazıları da yiğitlik derecesi görülsün diye savaşmaktadır. Bunlardan hangisi Allah yolunda cihad etmektedir? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah'ın kelimesini (Lâ ilâhe İllallâh Muhammedun Rasûlullah) yüceltmek için savaşıyorsa, O Allah Azze ve Celle'nin yolundadır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 123, 2810, 3126, 7458)

١١ - بَاب قِسْمَةِ الْإِمَامِ مَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ وَيَخْبَأُ لِمَنْ لَمْ يَحْضُرْهُ أَوْ غَابَ عَنْهُ

11- İmama, Müşrikler Tarafından Getirilen Hediyeleri o Anda Hazır Bulunanlar Arasında Taksim Etmesi ve O Anda Hazır Bulunmayan veya Kendisinden Uzak Bulunanlar İçin de Pay Ayırıp Saklaması Bâbı

٣١٢٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُهْدِيَتْ لَهُ أَقْبِيَةٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرَةٌ بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ مِنْهَا وَاحِدًا لِمَخْرَمَةَ بْنِ نَوْفَلٍ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنُهُ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ ادْعُهُ لِي فَسَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَهُ فَأَخَذَ قَبَاءً فَتَلَقَّاهُ بِهِ وَاسْتَقْبَلَهُ بِأَزْرَارِهِ فَقَالَ يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ. يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ شِدَّةٌ وَرَوَاهُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةٌ تَابَعَهُ اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ.

3127- Abdullah ibnu Ebî Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e has ipekten altın düğmeli birçok kaftanlar[31] hediye edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu kaftanları sahabelerinden birtakım insanlar arasında taksim etti. Bu kaftanlardan bir tanesini de Mahrame ibnu Nevfel için ayırdı. Müteakiben Mahrame, beraberinde oğlu Misver ibnu Mahrame olduğu hâlde geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kapısının önünde durdu. Oğluna: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i bana çağır! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun sesini işitti ve o kaftanın güzelliğini göstermek için düğmelerini öne doğru tutarak babam Mahrame'yi

31 Kaftan, üste giyilen, kumaştan yapılan, uzun. süslü ve astarsız elbise, hilat. Üzerine cübbe giyilirdi. Kaftanlar cins ve nevilerine göre murabba, keçe, çuha gibi isimler alır. Kaftanların kıymetleri, renk, şerit ve düğmelerinden anlaşılırdı.

bununla karşıladı ve şöyle buyurdu:

-"Ey Ebal-Misver, bunu senin için sakladım! Ey Ebal-Misver, bunu senin için sakladım!"

Mahrame'nin huyunda bir şiddet ve sertlik vardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2599, 2657, 3127, 5800, 5862, 6132)

١٢ - بَاب كَيْفَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ وَمَا أَعْطَى مِنْ ذَلِكَ فِي نَوَائِبِهِ

12- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kurayza ve Nadîr Arazîlerini Nasıl Taksîm Etti? Bunlardan Kendi Ailesi İçin Verdiği Şeyler Bâbı

٣١٢٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ.

3128- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Medineli Ensar, hurmalıklarını Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme masraflarını karşılaması için hediye ediyorlardı. Kurayza ve Nadîr toprakları fethedilince o hurmalıklar Ensara geri verildi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2630, 4030 4120)

١٣ - بَاب بَرَكَةِ الْغَازِي فِي مَالِهِ حَيًّا وَمَيِّتًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوُلَاةِ الْأَمْرِ

13- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Müslümanların Emirleri ile Beraber Savaşan Kimsenin Hayattayken ve Ölü İken Malının Bereketi Bâbı

٣١٢٩- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَّثَكُمْ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ لَمَّا وَقَفَ الزُّبَيْرُ يَوْمَ الْجَمَلِ دَعَانِي فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ لَا يُقْتَلُ الْيَوْمَ إِلَّا ظَالِمٌ أَوْ مَظْلُومٌ وَإِنِّي لَا أُرَانِي إِلَّا سَأُقْتَلُ الْيَوْمَ مَظْلُومًا وَإِنَّ مِنْ أَكْبَرِ هَمِّي لَدَيْنِي أَفَتَرَى يُبْقِي دَيْنُنَا مِنْ مَالِنَا شَيْئًا فَقَالَ يَا بُنَيَّ بِعْ مَالَنَا فَاقْضِ دَيْنِي وَأَوْصَى بِالثُّلُثِ وَثُلُثِهِ لِبَنِيهِ يَعْنِي بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ثُلُثُ الثُّلُثِ فَإِنْ فَضَلَ مِنْ مَالِنَا فَضْلٌ بَعْدَ قَضَاءِ الدَّيْنِ شَيْءٌ فَثُلُثُهُ لِوَلَدِكَ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ بَعْضُ وَلَدِ عَبْدِ اللَّهِ قَدْ وَازَى بَعْضَ بَنِي الزُّبَيْرِ خُبَيْبٌ وَعَبَّادٌ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعَةُ بَنِينَ وَتِسْعُ بَنَاتٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَجَعَلَ يُوصِينِي بِدَيْنِهِ وَيَقُولُ يَا بُنَيَّ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُ فِي شَيْءٍ فَاسْتَعِنْ عَلَيْهِ مَوْلَايَ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا دَرَيْتُ مَا أَرَادَ حَتَّى قُلْتُ يَا أَبَتِ مَنْ مَوْلَاكَ قَالَ اللَّهُ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا وَقَعْتُ فِي كُرْبَةٍ مِنْ دَيْنِهِ إِلَّا قُلْتُ يَا مَوْلَى الزُّبَيْرِ اقْضِ عَنْهُ دَيْنَهُ فَيَقْضِيهِ فَقُتِلَ الزُّبَيْرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَمْ يَدَعْ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِلَّا أَرَضِينَ مِنْهَا الْغَابَةُ وَإِحْدَى عَشْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ وَدَارَيْنِ بِالْبَصْرَةِ وَدَارًا بِالْكُوفَةِ وَدَارًا بِمِصْرَ قَالَ وَإِنَّمَا كَانَ دَيْنُهُ الَّذِي عَلَيْهِ أَنَّ الرَّجُلَ كَانَ يَأْتِيهِ بِالْمَالِ فَيَسْتَوْدِعُهُ إِيَّاهُ فَيَقُولُ الزُّبَيْرُ لَا وَلَكِنَّهُ سَلَفٌ فَإِنِّي أَخْشَى عَلَيْهِ الضَّيْعَةَ وَمَا وَلِيَ إِمَارَةً قَطُّ وَلَا جِبَايَةَ خَرَاجٍ وَلَا شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي غَزْوَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَحَسَبْتُ مَا عَلَيْهِ مِنْ الدَّيْنِ فَوَجَدْتُهُ أَلْفَيْ أَلْفٍ وَمِائَتَيْ أَلْفٍ قَالَ فَلَقِيَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي كَمْ عَلَى أَخِي مِنْ الدَّيْنِ فَكَتَمَهُ فَقَالَ مِائَةُ أَلْفٍ فَقَالَ حَكِيمٌ وَاللَّهِ مَا أُرَى أَمْوَالَكُمْ تَسَعُ لِهَذِهِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَكَ إِنْ كَانَتْ أَلْفَيْ أَلْفٍ وَمِائَتَيْ أَلْفٍ قَالَ مَا أُرَاكُمْ تُطِيقُونَ هَذَا فَإِنْ عَجَزْتُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَاسْتَعِينُوا بِي قَالَ وَكَانَ الزُّبَيْرُ اشْتَرَى الْغَابَةَ بِسَبْعِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ فَبَاعَهَا عَبْدُ اللَّهِ بِأَلْفِ أَلْفٍ وَسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ حَقٌّ فَلْيُوَافِنَا بِالْغَابَةِ فَأَتَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ

وَكَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ أَرْبَعُ مائَة أَلْف فَقَالَ لعَبْد اللّه إنْ شئْتُمْ تَرَكْتُهَا لَكُمْ قَالَ عَبْدُ اللّه لَا قَالَ فَإنْ شئْتُمْ جَعَلْتُمُوهَا فيمَا تُؤَخِّرُونَ إنْ أَخَّرْتُمْ فَقَالَ عَبْدُ اللّه لَا قَالَ قَالَ فَاقْطَعُوا لي قطْعَةً فَقَالَ عَبْدُ اللّه لَكَ منْ هَاهُنَا إلَى هَاهُنَا قَالَ فَبَاعَ منْهَا فَقَضَى دَيْنَهُ فَأَوْفَاهُ وَبَقيَ منْهَا أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنصْفٌ فَقَدمَ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَعنْدَهُ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ وَالْمُنْذرُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ كَمْ قُوِّمَتْ الْغَابَةُ قَالَ كُلُّ سَهْمٍ مائَةَ أَلْف قَالَ كَمْ بَقيَ قَالَ أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنصْفٌ قَالَ الْمُنْذرُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بمائَة أَلْف قَالَ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بمائَة أَلْف وَقَالَ ابْنُ زَمْعَةَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بمائَة أَلْف فَقَالَ مُعَاوِيَةُ كَمْ بَقيَ فَقَالَ سَهْمٌ وَنصْفٌ قَالَ قَدْ أَخَذْتُهُ بخَمْسينَ وَمائَة أَلْف قَالَ وَبَاعَ عَبْدُ اللّه بْنُ جَعْفَرٍ نَصيبَهُ منْ مُعَاوِيَةَ بستِّ مائَة أَلْف فَلَمَّا فَرَغَ ابْنُ الزُّبَيْرِ منْ قَضَاء دَيْنه قَالَ بَنُو الزُّبَيْرِ اقْسمْ بَيْنَنَا ميرَاثَنَا قَالَ لَا وَاللّه لَا أَقْسمُ بَيْنَكُمْ حَتَّى أُنَادِيَ بالْمَوْسمِ أَرْبَعَ سنينَ أَلَا مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ دَيْنٌ فَلْيَأْتنَا فَلْنَقْضه قَالَ فَجَعَلَ كُلَّ سَنَة يُنَادي بالْمَوْسمِ فَلَمَّا مَضَى أَرْبَعُ سنينَ قَسَمَ بَيْنَهُمْ قَالَ فَكَانَ للزُّبَيْرِ أَرْبَعُ نسْوَة وَرَفَعَ الثُّلُثَ فَأَصَابَ كُلَّ امْرَأَة أَلْفُ أَلْف وَمائَتَا أَلْف فَجَميعُ مَاله خَمْسُونَ أَلْفَ أَلْف وَمائَتَا أَلْف.

3129- Abdullah ibnu Zubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zubeyr ibnu Avvâm Cemel Vakası gününde beni yanına çağırdı ve şöyle dedi:

-Ey oğulcuğum! Bugün ancak zâlim olan veya mazlum olan öldürülür. Bugün ben kendimin ancak mazlum olarak öldürüleceğimi zannediyorum. Benim en büyük üzüntüm benim borçlarımın olmasıdır. Sen borcumuzun, malımızdan herhangi bir şey bırakacağını zannediyor musun? Ey oğulcuğum malımızı sat ve borcumu öde!

Malının üçte birini vasiyet etti; bu üçte birin üçte birini Abdullah ibnu Zübeyr'in oğullarına vasiyet etti ve şayet borcun ödenmesinden sonra bir şey artmış olursa, o fazlanın üçte biri senin oğullarına âittir, dedi.

Hişâm ibnu Urve geçen senetle şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zübeyr'in çocuklarının bazısı yaşça veya vasiyetteki pay olarak Zübeyr'in oğullarının bazısına eşit idi. Bunlar Hubeyb ve Abbâd'dır. Zübeyr'in bu vasiyeti yaptığı gün dokuz oğlu ve dokuz kızı vardı.

Abdullah dedi ki: Babam Zübeyr, borcunun ödenmesini bana vasiyet etmeye başladı ve şöyle diyordu:

-Ey oğulcuğum! Şayet borçlarımı ödemekte zorlanırsan, o zaman Mevlâ'mdan yardım iste!

Abdullah şöyle dedi:

-Vallahi ben babamın bu "Mevlâ'm" sözüyle ne kastettiğini bilemedim ve dedim ki:

-Babacığım, senin Mevlân kimdir? diye sordum.

-Benim Mevlâ'm Allah'tır, dedi.

Vallahi ben onun borcunu ödemekten dolayı herhangi bir sıkıntıya düştükçe muhakkak:

-Ey Zübeyr'in Mevlâ'sı! Zübeyr'in borcunu ödemedeki sıkıntımızı gider! diye duâ ettim; akabinde Yüce Allah, onun borcunu ödemedeki sıkıntımızı giderdi. Zübeyr, -Allah ondan razı olsun- Cemel Vakası'nda öldürüldü. Zübeyr arkasında ne altın ne de gümüş para bıraktı. O sadece bazı araziler bıraktı. Gâbe denilen yerde bir arazî, Medine'de on bir ev, Basra'da iki ev, Kûfe'de bir ev, Mısır'da bir ev bıraktı.

Abdullah dedi ki: Zübeyr'in üzerindeki borç ancak şöyle oluşmuştur: Birtakım kimseler ona mal getirir ve malı Zübeyr'in yanında emanet bırakmak ister idi. Zübeyr ona şöyle derdi:

-Hayır, ben bu malı emânet olarak teslim almam; ancak o mal benim zimmetimde bir ödünçtür. Çünkü ben emanetin zayi olmasından ve bunun da benim malı iyi korumadığımdan meydana geldiğinin zan olunmasından korkarım, der idi.

Zübeyr asla bir kumandanlık, harâç toplayıcılığı ve mal toplamaya sebep olacak cinsten herhangi bir vazifeyi üzerine almamıştır. O sadece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem veya Ebu Bekir, Ömer ve Osman'la -Allah onlardan razı olsun- beraber savaşa katılmıştır.

Abdullah ibnu Zübeyr şöyle dedi: Ben babam Zübeyr'in üzerindeki borcu hesap ettim de, onu iki milyon iki yüz bin olarak buldum.

Râvî dedi ki: Hakîm ibnu Hizam, Abdullah ibnu Zübeyr'e kavuştu da:

-Ey kardeşimin oğlu! Kardeşim Zübeyr'in üzerinde ne kadar borç vardır? diye sordu.

Abdullah, borcun bir kısmını gizledi de:

-Yüz bin, dedi.

Bunun üzerine Hakîm:

-Vallahi ben sizin mallarınızın bu kadar borcu ödemeye yeteceğini zannetmiyorum, dedi.

Bu sefer Abdullah:

-Eğer borçlar iki milyon iki yüz bin olmuş ise, senin görüşün nedir bana haber ver? dedi.

Hakîm şöyle dedi:

-Bu kadar borcu ödemeye güç yetireceğinizi sanmıyorum. Şayet bu borçtan herhangi bir şeyi ödemekten âciz olursanız benden yardım isteyin.

Râvî dedi ki: Zübeyr, Gâbe'deki arazîyi yüz yetmiş bine satın almış idi. Oğlu Abdullah ise bu arazîyi satmak için bir milyon altı yüz bin kıymet tayîn etti. Sonra ayağa kalktı ve:

-Her kimin Zübeyr'in üzerinde alacağı bir hak varsa, Gâbe'ye bizim yanımıza gelsin, dedi.

Akabinde Abdullah ibnu Ca'fer ibnu Ebu Tâlib oraya geldi. Bu Abdullah'ın, Zübeyr'in üzerinde dört yüz bin alacağı vardı. Bu Abdullah, Abdullah ibnu Zübeyr'e hitaben:

-Eğer isterseniz bu dört yüz binlik alacağımı size bırakayım, dedi. Abdullah ibnu Zübeyr:

-Hayır (alacağını bırakma; bunu istemeyiz), dedi.

Abdullah ibnu Ca'fer:

-Eğer isterseniz, benim alacağımı geri bırakmak istediğiniz alacakların içine koyup geriye bırakırsınız, dedi.

Abdullah ibnu Zübeyr:

-Hayır, alacağını geri bırakma, dedi. Râvî dedi ki: Abdullah ibnu

Ca'fer:

-Öyleyse bu arazîden benim için bir parça kesin, dedi. Abdullah ibnu'z-Zübeyr de ona hitaben:

-Şuradan şuraya kadar olan parça senindir, dedi.

Râvî dedi ki: Abdullah ibnu Zübeyr, Gâbe arazîsinden ve evlerden bazısını sattı da babası Zübeyr'in borcunu ödedi. Borcun hepsini tamamen ödedikten sonra Gâbe arazîsinden dört buçuk pay kaldı. Abdullah ibnu Zübeyr akabinde Şam'a Muâviye ibnu Ebu Sufyân'ın yanına geldi. Muâviye'nin yanında Amr ibnu Osman ibnu Affân, Abdullah ibnu Zübeyr'in kardeşi Munzir ibnuz-Zübeyr, müminlerin anası Sevde'nin kardeşi Abdullah ibnu Zem'a bulunuyorlardı. Muâviye, Abdullah ibnu Zübeyr'e hitaben:

-Gâbe arazîsine ne kadar kıymet tayîn edildi? dedi. Abdullah:

-On altı pay aslından her bir pay yüz bine geldi, dedi.

Muâviye:

-Geriye kaç pay kaldı? dedi. Abdullah:

-Dört bütün pay ile bir yarım pay kaldı, dedi,

Munzir ibnu Zübeyr:

-Ben yüz bin mukabilinde bir pay satın aldım, dedi.

Amr ibnu Osmân:

-Ben de yüz bine mukabil bir pay satın aldım, dedi.

Abdullah ibnu Zem'a:

-Ben de yüz bîn karşılığında bir pay satın aldım, dedi.

Bu sefer Muâviye:

-Geriye ne kadar pay kaldı? diye sordu.

Abdullah:

-Bir pay ile yarım pay kaldı, dedi,

Muâviye:

-Ben de onu yüz elli bin karşılığında satın aldım, dedi. Râvî dedi ki: Abdullah ibnu Ca'fer ibnu Ebu Tâlib, Muâviye'den onun payını altı yüz bin mukabilinde satın aldı da böylece iki yüz bin kazandı. Abdullah ibnu

Zübeyr babasının borçlarını ödeyip bu borç işini bitirdiği zaman Zübeyr'in diğer oğulları kendisine:

-Artık mirasımızı aramızda taksîm et, dediler.

Abdullah:

-Hayır, Allah'a yemîn ederim ki, dört sene hac mevsiminde "Haberiniz olsun! Her kimin Zübeyr üzerinde alacağı bir hak varsa bize gelsin de o borcu ödeyelim!" diye nida ve ilân etmedikçe, mirası aranızda taksîm etmem, dedi.

Râvî dedi ki: Artık Abdullah ibnu Zübeyr her sene hac mevsiminde böyle nida ve ilân etmeye başladı. Nihayet dört yıl geçince ve kendisine hak isteyici kimse gelmeyince mirası Zübeyr'in oğulları arasında taksîm etti.

Râvî dedi ki: Zübeyr öldüğü zaman arkasında dört karısı vardı. Abdullah'a vasiyet edilen üçte biri kaldı da her bir kadına sekizde bir hisse olarak bir milyon iki yüz bin verildi. Buna göre Zübeyr'in vasiyet, miras ve borçlarını içine alan malı elli milyon iki yüz bin'dir.

١٤ - بَاب إِذَا بَعَثَ الْإِمَامُ رَسُولًا فِي حَاجَةٍ أَوْ أَمَرَهُ بِالْمُقَامِ هَلْ يُسْهَمُ لَهُ

14- Bâb: İmam, Bir Kimseyi İhtiyaca Binaen Bir Yere Elçi Olarak Gönderse veya Orada İkâmet Etmesini Emretse, O Kimseye Ganimetten Pay Ayrılır mı?

٣١٣٠- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَوْهَبٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا تَغَيَّبَ عُثْمَانُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ.

3130- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Osman, -Allah ondan razı olsun- Bedir savaşına katılamamıştı. Bunun sebebi ise; Osman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kızı ile evliydi ve hanımı hastalandı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aley-

hi ve sellem O'na şöyle buyurdu:

-"Senin için Bedir'de savaşan bir kimsenin sevabı gibi sevap ve ganimetten pay vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3698, 3704, 4066, 4515, 4650, 4651, 7095)

١٥ - بَاب وَمِنْ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِنَوَائِبِ الْمُسْلِمِينَ مَا سَأَلَ هَوَازِنُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَضَاعِهِ فِيهِمْ فَتَحَلَّلَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعِدُ النَّاسَ أَنْ يُعْطِيَهُمْ مِنْ الْفَيْءِ وَالْأَنْفَالِ مِنْ الْخُمُسِ وَمَا أَعْطَى الْأَنْصَارَ وَمَا أَعْطَى جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ تَمْرَ خَيْبَرَ

15- Bâb: Ganimetin Beşte Birinin Müslümanların Başlarına Gelen Musibetler İçin Olduğuna Delilden Biri Hevâzin Kabilesinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Emziren Halîme'nin Kendi kabilelerinden Olması Sebebiyle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden İstekte Bulunmaları; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin de Müslüman Gazilerden, Onlardan Aldıkları Hisselerini Geri Vermelerini Helâl Saymasıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hisselerini Geri Veren Müslümanlara Savaşmaksızın Elde Edilen Ganimetten ve Ganimetlerin Beşte Birinden Onlara Vermeyi Vaad Eder Olmasıdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Ensâr'a ve Ensâr'dan Câbir ibnu Abdullah'a Hayber Hurmasından Vermesi de Aynı Konuya Delildir.

٣١٣١ - ٣١٣٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَظَرَ آخِرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُطَيِّبَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنَا عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ.

3131-3132- Mervân ibnu Hakem ve Misver ibnu Mahreme -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Huneyn seferinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Hevâzin kabilesinin temsilci heyeti Müslümanlar olarak geldikleri ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den mallarının ve esirlerinin kendilerine geri verilmesini istedikleri zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-"Bana sözün en sevimli geleni, en doğru olanıdır. Şimdi sizin iki seçenekten birini seçme hakkınız var: Ya esirlerinizi, ya da mallarınızı. Ben sizleri beklemiştim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tâif'ten döndüğünde, on üç ile on dokuz gece arası Hevâzin elçilerinin gelmesini beklemişti. Hevâzin heyetine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine kölelerinden veya mallarından birini vereceği açıkça belli olunca:

-Biz esirlerimizin geri verilmesini tercih ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanlar arasında ayağa kalktı. Allah'a lâyık olduğu sıfatlarla senâ ettikten sonra şöyle buyurdu:

-"Bu Hevâzin heyeti kardeşleriniz tövbe ediciler olarak bize gelmişlerdir. Ben onların esirlerini geri vermeyi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini gönül hoşnutluğuyla vermek isterse bunu yapsın! Sizden her

kim de kendi nasibine düşen kölelerini karşılıksız vermek istemez ise, bu bedeli biz ona, Allah'ın bize harpsiz ve cihadsız ihsan edeceği maldan veririz. Bu dediğimi yapmak isteyen de böyle yapsın!"

Bunun üzerine insanlar: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hatırı için bizler Hevâzin esirlerini kendilerine vermeye hoşnut olduk, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şimdi biz, sizden esirini vermeye razı olanlarla olmayanları bilmiyoruz. Onun için geri dönün ve sizin işlerinizi sizin durumunuzu bilenler bize bildirsinler."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu buyruğu üzerine insanlar geri döndüler ve bilgin kişilerle konuştular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme dönüp, her biri kavminin esirleri geri vermekten memnun olduklarını ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme, bu hususta izin verdiklerini haber verdiler.

İbnu Şihâb: İşte Hevâzin esirlerinden bize ulaşan budur, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2307, 2308, 2539, 2540, 2584, 2607, 2608, 3131, 3132, 3580, 4318, 4319, 7176, 7177)

٣١٣٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ وَحَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَاصِمٍ الْكُلَيْبِيُّ وَأَنَا لِحَدِيثِ الْقَاسِمِ أَحْفَظُ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَأُتِيَ ذَكَرَ دَجَاجَةً وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مِنْ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ لِلطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ لَا آكُلُ فَقَالَ هَلُمَّ فَلْأُحَدِّثْكُمْ عَنْ ذَاكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ وَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا صَنَعْنَا لَا يُبَارَكُ لَنَا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا إِنَّا سَأَلْنَاكَ أَنْ تَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا أَفَنَسِيتَ قَالَ لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا.

3133- Zehdem ibnu Mudrıb el-Ezdi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ebu Musa'nın yanında idik. Ebu Musa'ya içinde tavuk eti olan yemek ikram edildi. Ebu Musa'nın yanında Teymullah oğullarından kızıl suratlı bir adam da vardı, sanki o Rum esîrlerindendi. Ebu Musa o kızıl suratlı adamı yemeğe çağırdı. O adam:

-Ben bu hayvanı bir kere iğrendiğim bir şeyi yerken gördüm de bir daha tavuk eti yememeye yemîn etmiştim, dedi.

Ebu Musa ona şöyle dedi:

-Buraya gel de sana yeminin kefaretiyle alâkalı bir hadis söyleyeyim. Ben Eşarî kabilesinden bir grup ile beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Kendisinden binmek ve yüklerimizi yüklemek için deve istedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi benim yanımda sizleri bindirecek deve yoktur" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ganimet develeri getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizleri sorup:

-"Eşari kabilesinden gelen grup nerededir? dedi. Bizler geldik. Bizlere yaşları iki ile dokuz arasında beyaz hörgüçlü beş deve verilmesini emretti. Biz yanından ayrılıp gittiğimiz zaman kendi aramızda:

-Biz ne yaptık? Onun bize verdikleri bize bereketli olmaz! dedik ve hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e döndük ve:

-Biz senden için deve istemiştik. Sen ise bizlere deve vermeyeceğine dair yemîn etmiştin. Sen bu yemînini unuttun mu? dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O develeri size ben vermedim. Ancak o develeri size Allah verdi. Vallahi ben şayet Allah isterse bir yemîn üzerine yemîn etmem ki, yemîn edilen şeyin başkasını yemîn edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemîni kefâretle çözmüştüm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4385, 4415, 5517, 5518, 6623, 6649, 6678, 6680, 6718, 6719, 6721, 7555)

٣١٣٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قِبَلَ نَجْدٍ فَغَنِمُوا إِبِلًا كَثِيرَةً فَكَانَتْ سِهَامُهُمْ اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا أَوْ أَحَدَ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفِّلُوا بَعِيرًا بَعِيرًا.

3134- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, içinde Abdullah ibnu Ömer'inde bulunduğu bir grup askeri birliği Necid tarafına gönderdi ve onlar birçok deveyi ganimet olarak elde ettiler. Her bir askerin hissesine on iki veya on bir deve düştü. Bu hisselerine ilâve olarak kendilerine birer deve de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e âit beşte bir hisseden verildi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4338)

٣١٣٥- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُنَفِّلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ مِنَ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً سِوَى قَسْمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ.

3135- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gönderdiği seriyyelere, elde ettikleri ganimetlerden ordunun geneline nisbeten onlara özel olarak fazladan ganimet mallarından verirdi.

٣١٣٦- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِ لِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُهْمٍ إِمَّا قَالَ فِي بِضْعٍ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةٍ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ

وَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَصْحَابَهُ عِنْدَهُ فَقَالَ جَعْفَرٌ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَنَا هَاهُنَا وَأَمَرَنَا بِالْإِقَامَةِ فَأَقِيمُوا مَعَنَا فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَأَسْهَمَ لَنَا أَوْ قَالَ فَأَعْطَانَا مِنْهَا وَمَا قَسَمَ لِأَحَدٍ غَابَ عَنْ فَتْحِ خَيْبَرَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا لِمَنْ شَهِدَ مَعَهُ إِلَّا أَصْحَابَ سَفِينَتِنَا مَعَ جَعْفَرٍ وَأَصْحَابِهِ قَسَمَ لَهُمْ مَعَهُمْ.

3136- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Yemen'de iken Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye hicret edişi haberi bize erişti. Biz de ben ve iki kardeşim Ebu Burde ve Ebu Ruhm, kavmimizle beraber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tarafına muhacirler olarak Yemen'den çıktık. Kardeşlerim içinde ben en küçükleri idim. Kavmimin sayısı ise otuz beş veya otuz iki kişi idi. Biz bir gemiye bindik ve Habeşistan'daki Necaşi'nin memleketine gittik. Habeş kralı Necaşi'nin yanında Cafer ibnu Ebi Talib ve arkadaşlarıyla karşılaştık. Cafer şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizi buraya gönderdi ve burada ikâmet etmemizi emretti. Sizler de bizimle burada ikâmet edin.

Bunun üzerine biz de Cafer'in beraberinde Habeşistan'da ikâmet ettik. Nihayet hepimiz beraberce Medine'ye geldik. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber'i fethetmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizlere pay ayırdı ve ganimetten bize de verdi. Hâlbuki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'in fethine katılmayan hiç kimseye ganimetten bir pay vermemişti. Bundan ise gemiye binerek Cafer'in yanına gidenleri ve Cafer'in arkadaşlarını istisna tuttu. Hayber'de hazır bulunanlarla beraber onlara da pay ayırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3876, 4230, 4223)

٣١٣٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَدْ جَاءَنِي مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِئْ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ أَوْ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنَا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَثَا لِي ثَلَاثًا وَجَعَلَ سُفْيَانُ يَحْثُو بِكَفَّيْهِ جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ لَنَا هَكَذَا قَالَ لَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ وَقَالَ مَرَّةً فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَسَأَلْتُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّالِثَةَ فَقُلْتُ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي فَإِمَّا أَنْ تُعْطِيَنِي وَإِمَّا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي قَالَ قُلْتَ تَبْخَلُ عَنِّي مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَكَ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرٍ فَحَثَا لِي حَثْيَةً وَقَالَ عُدَّهَا فَوَجَدْتُهَا خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ فَخُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ وَقَالَ يَعْنِي ابْنَ الْمُنْكَدِرِ وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ.

3137- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

"Şayet Bahreyn'den mallar gelirse muhakkak sana şöyle şöyle veririm" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat edinceye kadar Bahreyn'den gelecek mallar gelmedi. Bahreyn malı geldiği zaman Ebu Bekir:

-Her kimin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bir alacağı veya verilmiş bir sözü varsa bize gelsin! diye ilân ettirdi.

Bunun üzerine ben Ebu Bekir'e gittim ve:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şayet Bahreyn'den mallar gelirse, sana o maldan şöyle şöyle vereceğim, demişti, dedim.

Ebu Bekir benim için üç avuç avuçladı. Bunu anlatırken râvî Sufyân ibnu Uyeyne iki avucunu birleştirdi sonra bize hitaben:

-İşte bize İbnu Munkedir böyle söyledi, dedi. Sufyân bir kere de Câbir'in şöyle dediğini söyledi: Bunun üzerine ben Ebu Bekir'e geldim ve kendisinden alacağımı istedim. Fakat o bana vermedi. Sonra yine geldim, o yine bana vermedi. Sonra üçüncü defa geldim ve:

-Senden istedim, fakat sen bana vermedin. Sonra senden yine istedim, sen yine vermedin. Sonra senden istedim, sen yine vermedin. Artık ya bana verirsin, ya da benim tarafımdan cimri olursun, dedim.

Ebu Bekir şöyle dedi:

-Benim üzerime cimrilik nispet edersin. Birinci defada vermekten seni ancak sana vermek isteyerek men ettim.

Sufyân dedi ki: Ve bize Amr ibnu Dînâr, Muhammed ibnu Alî'den tahdîs etti ki, Câbir şöyle demiştir: Ebu Bekir benim için bir avuç avuçladı da: Bunu say, dedi. Ben onu saydım ve beş yüz adet buldum. Ebu Bekir: Bunun mislini iki kere daha al, buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2296, 2598, 2683, 3127, 3164, 4383)

٣١٣٨- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِد حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ غَنِيمَةً بِالْجِعْرَانَةِ إِذْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ اعْدِلْ فَقَالَ لَهُ لَقَدْ شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ.

3138- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ci'râne'de Huneyn ve Hevâzin savaşlarında elde edilen ganimetleri taksim ederken Zul-Huveysıra et-Temîmî denilen bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Adaletli ol! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de ona:

"Eğer ben adalet etmezsem bedbaht olurum" buyurdu.

١٦ - بَاب مَا مَنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأُسَارَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمِّسَ

16- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ganimet Mallarını Beşe Bölme İşlemi Yapmaksızın Esirlere İhsanı Bâbı

٣١٣٩- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعِمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ.

3139- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Bedir savaşında ele geçirilen müşrik esirler hakkında şöyle buyurdu:

"Şayet Mut'im ibnu Adiy sağ olsaydı, sonra bu esirler hakkında benimle konuşmuş olsaydı fidye almaksızın onları serbest bırakırdım" (Hadisin geçtiği diğer yer: 4024)

١٧ - بَاب وَمِنَ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِلْإِمَامِ وَأَنَّهُ يُعْطِي بَعْضَ قَرَابَتِهِ دُونَ بَعْضٍ مَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي الْمُطَّلِبِ وَبَنِي هَاشِمٍ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَمْ يَعُمَّهُمْ بِذَلِكَ وَلَمْ يَخُصَّ قَرِيبًا دُونَ مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَ الَّذِي أَعْطَى لِمَا يَشْكُو إِلَيْهِ مِنَ الْحَاجَةِ وَلِمَا مَسَّتْهُمْ فِي جَنْبِهِ مِنْ قَوْمِهِمْ وَحُلَفَائِهِمْ

17- Bâb: Beşte Birin Tasarrufunun Devlet Başkanına Âit Olduğuna ve Onun Yakınlarının Bazısına Vermeyip de Bâzılarına Verebileceği, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayber Ganimetlerinin Beşte Birinden Muttalib Oğullarına ve Hâşim Oğullarına Pay Ayırması Bu Konudaki Delîldendir. Ömer İbnu Abdulazîz -Allah ondan razı olsun- Şöyle Demiştir: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bu Taksimi Kureyş'e Genel Kılmadı ve Taksime En Fazla İhtiyacı Olan Akrabalarından Başkasına Tahsîs Etmedi. Muhakkak O Gün Verdikleri İçinde Uzak Akrabalardan Olanlar Bulunmuştur ki, Bu Veriş İhtiyaç Şikâyeti Yapması ve Onlara Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Yanında Kureyş Kâfirlerinden ve Onun Müttefiklerinden İslâm'a Girmiş Olmaları Sebebiyle Dokunmuş Olan Zarardan Dolayıdır.

٣١٤٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَنُو

الْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَزَادَ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَبْدُ شَمْسٍ وَهَاشِمٌ وَالْمُطَّلِبُ إِخْوَةٌ لِأُمٍّ وَأُمُّهُمْ عَاتِكَةُ بِنْتُ مُرَّةَ وَكَانَ نَوْفَلٌ أَخَاهُمْ لِأَبِيهِمْ.

3140- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimetin beşte birini Hâşim ve Muttalib oğulları arasında taksim etmiş ancak Nevfel ve Abdu Şems oğullarına bir pay vermemişti. Cubeyr ibnu Mutim Nevfel oğullarından, Osman ise Abdu Şems oğullarındandır.)

Ben ve Osman İbnu Affân Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Muttalib oğullarına verdin, bize ise vermedin. Hâlbuki biz ve onlar sana nesepçe aynı mesabedeyiz, dedik.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muttalib oğullarıyla Hâşim oğulları bir soydur" buyurdu.

Leys ibnu Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus bildirip edip şunu ziyâde etti: Cubeyr şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beşte bir hisseyi akraba arasında taksim ederken Abdu Şems oğulları ve Nevfel oğullarına birer pay ayırmamıştı, demiştir.

İbnu İshâk şöyle dedi: Abdu Şems, Hâşim ve Muttalib ana bir kardeşlerdir, anneleri de Âtike bintu Murre'dir. Nevfel ile de bu üçü baba bir kardeşlerdir; (babaları da Abdi Menâf tır. Nevfel'in annesi ise Vâkide bintu Amr'dır) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3502, 4229)

١٨ - بَاب مَنْ لَمْ يُخَمِّسْ الْأَسْلَابَ وَمَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلَبُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمِّسَ وَحُكْمِ الْإِمَامِ فِيهِ

18- Savaşta Öldürülen Düşman Askerinin Eşyasını Beşte Bir İşlemine Tâbi Tutmayan Kimse "Kim bir düşman askeri öldürürse üzerindeki eşyası beşte bire tâbi olmaksızın öldürene âittir" Ve Devlet Başkanının Bu Konudaki Hükmü Bâbı

٣١٤١- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَاقِفٌ فِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي فَإِذَا أَنَا بِغُلَامَيْنِ مِنْ الْأَنْصَارِ حَدِيثَةٍ أَسْنَانُهُمَا تَمَنَّيْتُ أَنْ أَكُونَ بَيْنَ أَضْلَعَ مِنْهُمَا فَغَمَزَنِي أَحَدُهُمَا فَقَالَ يَا عَمِّ هَلْ تَعْرِفُ أَبَا جَهْلٍ قُلْتُ نَعَمْ مَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ يَا ابْنَ أَخِي قَالَ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ يَسُبُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَئِنْ رَأَيْتُهُ لَا يُفَارِقُ سَوَادِي سَوَادَهُ حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ مِنَّا فَتَعَجَّبْتُ لِذَلِكَ فَغَمَزَنِي الْآخَرُ فَقَالَ لِي مِثْلَهَا فَلَمْ أَنْشَبْ أَنْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يَجُولُ فِي النَّاسِ قُلْتُ أَلَا إِنَّ هَذَا صَاحِبُكُمَا الَّذِي سَأَلْتُمَانِي فَابْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا فَضَرَبَاهُ حَتَّى قَتَلَاهُ ثُمَّ انْصَرَفَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَاهُ فَقَالَ أَيُّكُمَا قَتَلَهُ قَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنَا قَتَلْتُهُ فَقَالَ هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا قَالَا لَا فَنَظَرَ فِي السَّيْفَيْنِ فَقَالَ كِلَاكُمَا قَتَلَهُ سَلَبُهُ لِمُعَاذِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ وَكَانَا مُعَاذَ بْنَ عَفْرَاءَ وَمُعَاذَ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ قَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعَ يُوسُفُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمَ أَبَاهُ.

3141- Abdurrahman ibnu Avf -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bedir savaşında ben safta durmuş sağıma soluma bakıyordum. Bu esnada Ensâr'dan iki genç gördüm. Bunlardan daha şiddetli ve kuvvetli olan iki kimse arasında olmayı temenni ettim. Bu iki gençten biri bana doğru baktı ve:

-Ey amca! Ebu Cehil'i tanır mısın? diye sordu. Ben de:

-Evet, tanırım. Ey kardeşim oğlu! Ebu Cehil'i ne yapacaksın? diye sordum. O da:

-Bana haber verildi ki, o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sövüyormuş. Hayatım elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, eğer onu görürsem muhakkak onunla ölünceye kadar vuruşacağım dedi.

Ben bu gencin bu sözlerinden dolayı hayret ettim. Bu iki gençten diğeri de bana baktı ve diğer gencin söylediği gibi söyledi. Bu esnada ben Ebu Cehil'i gördüm. O, Kureyş askeri içinde dolaşıp duruyordu. Ben de-

dim ki:

-Benden sorduğunuz Ebu Cehil işte şu adamdır. O iki genç hemen kılıçlarına sarıldılar ve Ebu Cehil'i öldürünceye kadar ona kılıçlarıyla vurdular. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldiler ve yaptıklarını haber verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu hanginiz öldürdü?" diye sordu. Her ikisi de, onu ben öldürdüm, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Kılıçlarınızı sildiniz mi?" diye sordu. Onlar:

-Hayır silmedik, diye cevap verdiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o iki gencin kılıçlarına baktı ve:

-"Onu her ikiniz öldürdünüz. Onun eşyaları ise Muaz ibnu Amr ibnu Cemuh'a aittir" buyurdu.

Ebu Cehil'i öldüren o iki genç Muaz ibnu Afra ile Muaz ibnu Amr ibnu Cemûh idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3964, 3988)

٣١٤٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا الْتَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ عَلَا رَجُلًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَاسْتَدَرْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ حَتَّى ضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَاقْتَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَلَبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِهِ عَنِّي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَاهَا اللَّهِ إِذًا لَا يَعْمِدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ

وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِيكَ سَلَبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ فَأَعْطَاهُ فَبِعْتُ الدِّرْعَ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلِمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ.

3142- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Huneyn savaşına gittik. Düşmanla karşılaştığımız zaman Müslüman ordusu içinde bir düzensizlik ve karışıklık meydana geldi. Bu esnada müşriklerden birinin Müslümanlardan birinin üzerine çıktığını gördüm. Hemen o tarafa yöneldim ve onun arkasından gelerek boynu ile kürek kemiği arasına kılıç darbesini indirdim. O hemen benden tarafa döndü ve beni öyle bir kucakladı ki, bu sıkı kucaklayıştan ölüm kokusunu hissettim. Sonra o öldü ve beni bıraktı. Ardından Ömer ibnu Hattâb ile karşılaştım ve:

-Bu insanlara ne oluyor da hezimete uğruyorlar? dedim. Ömer de:

-Allah'ın emri galip gelecek ve sonuçta muttakiler içindir, dedi. İnsanlar hezimetten sonra toparlandılar ve geri döndüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem oturdu ve şöyle buyurdu:

-"Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir de apaçık deli-şahidi varsa öldürdüğü kimsenin eşyaları onun olur." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine ben ayağa kalktım ve:

-Bana kim şahitlik eder? dedim ve yerime oturdum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine:

-"Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir de apaçık deli-şahidi varsa öldürdüğü kimsenin eşyaları onun olur" buyurdu. Ben tekrar ayağa kalkarak:

-Bana kim şahitlik eder? dedim ve sonra yerime oturdum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü defa aynı sözleri söyledi. Ben de ayağa kalkıp aynı sözlerimi tekrar ettim ve yerime oturdum. Benim bu fiilim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Ebu Katâde! Sana ne oluyor, derdin nedir?" buyurdu. Ben de düşmanı öldürüş kıssamı kendisine anlattım. Bir adam kalkıp:

-O doğru söyledi ey Allah'ın Rasûlü! Öldürdüğü o adamın eşyaları da benim yanımdadır, dedi. Artık hakkı olan bu şeyler yerine onu başka şeylerle benden yana razı kıl, dedi.

Bunun üzerine Ebu Bekir Sıddîk -Allah ondan razı olsun- şöyle de-

di: Vallahi bu olmaz. Peygamber, Allah ve Rasûlü yolunda savaşan Allah'ın aslanlarından bir aslanın, öldürdüğü düşmanın eşyalarını sana veremez. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ebu Bekir doğru söyledi" buyurdu ve o öldürdüğü düşmanın eşyalarını Ebu Katâde'ye verdi.

Ebu Katâde şöyle dedi: Ben de zırhımı sattım, bununla Seleme oğulları diyarında bir bahçe satın aldım. İşte bu bostan, Müslüman olduktan sonra elde ettiğim ilk mal idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2100, 4321, 4322, 7170)

١٩ - بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي الْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ وَغَيْرَهُمْ مِنْ الْخُمُسِ وَنَحْوِهِ

19- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Kalpleri İslâm'a Isındırılmak İstenenlere ve Onlardan Başkalarına Beşte Bir Hissesinden ve Harâç, Cizye Gibi Diğer Devlet Gelirlerinden Vermekte Olduğu Şeyler Bâbı

رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bunu Abdullah ibnu Zeyd, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etmiştir.

٣١٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ حُلْوٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ

الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ شَيْئًا بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تُوُفِّيَ.

3143- Hakîm ibnu Hızâm -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir şeyler istedim, O bana istediğimi verdi. Yine bir şeyler istedim, bana yine verdi. Sonra şöyle buyurdu:

"Ey Hakîm! Şüphesiz bu dünya malı, yeşil ve tatlıdır. Kim bu malı talep etmeksizin alırsa, o mal onun için bereketli kılınır. Kim de bunu hırslanarak alırsa bu mal, o kimse için bereketli olmaz. (Hırsla dünya malını talep eden) kimse yeyip de doymayan kimse gibidir. Veren el, alan elden daha hayırlıdır."

Hakîm dedi ki: Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Seni hak olarak gönderen Allah'a yemîn olsun ki, ben ölünceye kadar senden başka hiçbir kimsenin malından bir şey eksiltmem. (Yani onlara el açmam.)[32]

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- sadaka olarak bir şeyler vermek istemiş, ancak Hakîm onu kabul etmedi. Sonra Ömer'de -Allah ondan razı olsun- sadaka olarak bir şeyler vermek istemiş ancak o yine bunu kabul etmemişti.

Ömer dedi ki: Ey Müslümanlar topluluğu! Ben sizleri Hakîm üzerine şahit tutuyorum ki, ben onun hakkına düşeni verdim. Ancak o, hakkını almadı. Hakîm, Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellemden sonra ölünceye kadar hiçbir insanın malından alıp eksiltmemiştir. (Onlardan hiçbir mal talep etmemiştir) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1472, 2750, 3143, 6441)

٣١٤٤- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ كَانَ عَلَيَّ اعْتِكَافُ يَوْمٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَفِيَ بِهِ قَالَ وَأَصَابَ عُمَرُ جَارِيَتَيْنِ مِنْ سَبْيِ حُنَيْنٍ فَوَضَعَهُمَا فِي

32 İshak'ın rivayetinde şöyle dedi: Ben dedim ki: Senden sonra elim, hiçbir Arap'ın elinin altında olmayacak. (Yani senden sonra hiç kimseden bir şey, herhangi bir mal kabul etmeyeceğim.)

بَعْضِ بُيُوتِ مَكَّةَ قَالَ فَمَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَبْيِ حُنَيْنٍ فَجَعَلُوا يَسْعَوْنَ فِي السِّكَكِ فَقَالَ عُمَرُ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا هَذَا فَقَالَ مَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّبْيِ قَالَ اذْهَبْ فَأَرْسِلْ الْجَارِيَتَيْنِ قَالَ نَافِعٌ وَلَمْ يَعْتَمِرْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْجِعْرَانَةِ وَلَوْ اعْتَمَرَ لَمْ يَخْفَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَزَادَ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مِنْ الْخُمُسِ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ فِي النَّذْرِ وَلَمْ يَقُلْ يَوْمٍ.

3144- Nafi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Cahiliye devrinde iken Mescid-i Haram içinde bir gece itikâf yapmayı adamıştım, adağımı yerine getireyim mi? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de O'na adağını yerine getirmesini emretti.

Nâfi' şöyle demiştir: Ömer -Allah ondan razı olsun- Huneyn savaşında elde edilen esirler içinden iki cariyeye sahip olmuştu. Ömer bu iki cariyeyi Mekke'deki evlerinden birisine yerleştirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Huneyn savaşında elde edilen esirleri serbest bıraktı ve onlar sokaklarda koşmaya başladılar. Bunun üzerine Ömer, oğluna:

-Ey Abdullah! Bu koşuşturma neyin nesiymiş git de bir bak, diyerek oğlunu gönderdi. Abdullah:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem esirleri serbest bırakmış, onlar da sokakta koşuşuyorlar, dedi.[33] Ömer:

-Öyleyse sen de git ve bize âit olan o iki cariyeyi serbest bırak, hürriyetlerine kavuştur, dedi.

Nâfi şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cirâne'den umre niyetiyle ihrama girmemiştir. Şayet oradan umre niyetiyle ihrama girmiş olsaydı Abdullah'a gizli kalmazdı. O bunu muhakkak bilirdi.

---

33 İbnu Uyeyne'den gelen rivayet şöyledir. Ömer dedi ki: Ben, bu koşuşturma da neyin nesidir? dedim. Esirler Müslüman oldu, bu sebepten dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların hepsini serbest bıraktı, dediler. Ben de oğlum Abdullah'a, sen de cariyeyi serbest bırak, dedim.

Cerîr ibnu Hazım, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbnu Ömer'den olmak üzere, İbnu Ömer'in "Bu iki câriye beşte birden idi" dediğini ziyâde etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 2032)

٣١٤٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمًا وَمَنَعَ آخَرِينَ فَكَأَنَّهُمْ عَتَبُوا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي أُعْطِي قَوْمًا أَخَافُ ظَلَعَهُمْ وَجَزَعَهُمْ وَأَكِلُ أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْخَيْرِ وَالْغِنَى مِنْهُمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُمْرَ النَّعَمِ. وَزَادَ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِمَالٍ أَوْ بِسَبْيٍ فَقَسَمَهُ بِهَذَا.

3145- Amr ibnu Tağlib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir topluluğa mal verdi de diğerlerine vermedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendilerine mal vermediği insanların sanki bu durum pek hoşlarına gitmedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki ben hak yoldan sapmalarından, kalp hastalığı ve imanlarının zayıf olmasından endîşe etmekte olduğum birtakım insanlara mal veririm. Bazı toplulukları da Allah'ın onların kalplerinde yarattığı hayra ve zenginliğe havale ederim. Amr ibnu Tağlib de bunlardan biridir."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Amr ibnu Tağlib şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hakkımda söylediği bu sözleri kırmızı develere değişmem.

Ebu Âsım, Cerîr ibnu Hâzım'dan yaptığı rivayetinde şunu ziyâde etti: Cerîr ibnu Hazım şöyle diyordu: Bize Amr ibnu Tağlib -Allah ondan razı olsun- şöyle tahdîs etti: Bir defasında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e birçok mal veya birçok esîr bir rivayette birçok şey- gönderilmişti. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o malı burada zikrolunduğu surette taksim etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 923)

٣١٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُعْطِي قُرَيْشًا أَتَأَلَّفُهُمْ لِأَنَّهُمْ حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ.

3146- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Kureyş'e onların kalplerini İslâm'a ısındırmak için ganimet malından veriyorum. Çünkü onlar cahiliyet devrine yakındırlar" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2043, 3144, 4320, 6697)

٣١٤٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ مَا أَفَاءَ فَطَفِقَ يُعْطِي رِجَالًا مِنْ قُرَيْشٍ الْمِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَدَعُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحُدِّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ أَحَدًا غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا جَاءَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا كَانَ حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ قَالَ لَهُ فُقَهَاؤُهُمْ أَمَّا ذَوُو آرَائِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا أُنَاسٌ مِنَّا حَدِيثَةٌ أَسْنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُ الْأَنْصَارَ وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُعْطِي رِجَالًا حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِكُفْرٍ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَرْجِعُوا إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَاللَّهِ مَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوُا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ نَصْبِرْ.

3147- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah, Hevâzin savaşında elde edilen mallardan kendi Rasûlü'ne ganimet olarak verdiği malları verdiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de Kureyş'ten birtakım kimselere kalplerini İslâm'a ısındırmak için yüzer deve vermeye başladığı zaman, Ensâr'dan bazı kimseler:

-Allah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e mağfiret etsin! O, Kureyş'e veriyor da bizi terk ediyor. Hâlbuki kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşliler'in kanları damlıyor, dediler. Ensâr'ın bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'a haber gönderdi ve onları deriden bir çadır içinde toplattı. Ensâr'dan başka kimseyi o çadıra çağırmadı. Ensâr toplanınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onların yanına geldi ve:

-"Sizin tarafınızdan bana ulaşan bu söz de neyin nesidir?" buyurdu. Ensâr'ın anlayış sahibi olanları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim içimizde görüş sahibi olanlarımız hiçbir söz söylemediler. Ancak bizim içimizdeki gençler:

-Allah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme mağfiret etsin, O, Kureyş'e veriyor da Ensâr'ı terk ediyor; hâlbuki bizim kılıçlarımızdan henüz Kureyşliler'in kanları damlıyor, sözlerini söylediler, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ben zamanları kâfirliğe yakın bulunan bir takım insanlara dünyalık mal veriyorum. İnsanlar aldıkları bu dünya malları ile evlerine dönerlerken, sizin Allah'ın Rasûlü ile evlerinize evlerine dönmekten razı olmuyor musunuz? Vallahi sizin kendisiyle dönüp gideceğiniz şey, onların alıp gidecekleri şeyden çok daha hayırlıdır!"

Bunun üzerine Ensâr: Evet Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler razı olmuşuzdur, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle buyurdu:

-"Sizler benden sonra yakında emirlerin sizlere dünya işlerinde sizlere çok az mal verildiğini hatta bundan sizleri yoksun bıraktıklarını göreceksiniz. Hâl böyle olunca sizler havuz başında Allah'a ve Rasûlü'ne kavuşuncaya kadar sabredin." Enes: Ancak biz sabredemedik, demiştir.

(Hadisin geçtiği diğer yer: 3146)

٣١٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَا هُوَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ النَّاسُ مُقْبِلًا مِنْ حُنَيْنٍ عَلِقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْرَابُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطِفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي فَلَوْ كَانَ عَدَدُ هَذِهِ الْعِضَاهِ نَعَمًا لَقَسَمْتُهُ بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا.

3148- Cubeyr ibnu Mut'ım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve bir takım insanlarla beraber Huneyn seferinden dönüyorlardı. Bu esnada bazı kimseler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gelerek O'ndan ganimetten bir şeyler vermesini istiyorlardı. Öyle ki onlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi dikenli çöl ağaçlarından bir ağaca sığındırmak zorunda bırakmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ridası o ağacın dikenlerine takılmış ve bir müddet orada beklemek zorunda kalmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hâldeyken şöyle buyurdu:

"Bana ridâmı verin! Şayet benim şu ağacın dikenleri sayısınca deve, sığır ve koyunum olsaydı, muhakkak onları sizin aranızda paylaştırırdım. Sonra sizler beni ne bir cimri, ne yalancı, ne de korkak bulurdunuz"[34]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2821,3148)

٣١٤٩- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ جَذْبَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ

34 Ahlâkın kökleri, hikmet, kerem ve yiğitliktir. Yalanın olmamasıyla aklî kuvvetin kemâline, yani hikmete; korkaklığın olmamasıyla gazabî kuvvetin kemâline, yani yiğitliğe; cimriliğin olmamasıyla de şehevî kuvvetin kemâline yani cömertliğe işaret etti. İşte bu üç huy, ahlâkın faziletleridir.

إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَثَّرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ ثُمَّ قَالَ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

3149- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yürüyordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerinde Necrân dokumalarından kalın kenarlı bir kaftan vardı. Bir bedevi geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ridasını şiddetle çekti. O sırada ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in boynu ile iki omzu arasına baktım da bedevînin ridâyı şiddetle çekmesinden dolayı, ridânın kalın kenarı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in boynunda iz bıraktığını gördüm. Bundan sonra bedevi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Yanında bulunan Allah malından bana bir şey verilmesini emret, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, bedeviye doğru şefkatle baktı da güldü, sonra bu bedeviye biraz dünyalık verilmesini emretti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5809, 6088)

٣١٥٠- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ آثَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنَاسًا فِي الْقِسْمَةِ فَأَعْطَى الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى أُنَاسًا مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ فَآثَرَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ قَالَ رَجُلٌ وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْقِسْمَةَ مَا عُدِلَ فِيهَا وَمَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

3150- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşından elde edilen ganimetleri taksimi sırasında bazı kimselere fazla verdi. Akra' ibnu Hâbis'e ve Uyeyne'ye yüzer deve verdi. Arabın ileri gelen insanlarına da diğer insanlara nazaran ganimetten daha fazla mal verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ganimeti bu şekilde taksim etmesine karşılık bir adam:

-Vallahi ganimet mallarını bu şekilde taksim etmek adaletli bir davranış değildir ve bununla da Allah'ın Vechi murad edilmemiştir, dedi. Bunun üzerine ben:

-Vallahi ben bu sözleri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber vereceğim, dedim. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve o adamın sözlerini kendisine haber verdim. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah ve Rasûlü adaletli davranmazsa, adaletli davranan kimdir? Allah, Musa'ya rahmet etsin. Muhakkak ki O, bundan daha büyük ezalara sabretti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3405, 4335, 4336, 6059, 6100, 6291, 6336)

٣١٥١- حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنْتُ أَنْقُلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلُثَيْ فَرْسَخٍ وَقَالَ أَبُو ضَمْرَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ أَرْضًا مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ.

3151- Ebu Bekir'in kızı Esmâ -Allah her ikisinden de razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Zübeyr'e verdiği hurmalıktan başımın üstünde hurma çekirdeği taşırdım. Bu hurmalık bana üçte bir fersah uzaklıkta idi.

Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zübeyr'e Nadr oğulları mallarından bir miktar hurmalık arâzî verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 5224)

٣١٥٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَجْلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ الْيَهُودَ مِنْهَا وَكَانَتِ الْأَرْضُ لَمَّا

ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلْيَهُودِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فَسَأَلَ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتْرُكَهُمْ عَلَى أَنْ يَكْفُوا الْعَمَلَ وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُقِرُّكُمْ عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَأَقَرُّوا حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ فِي إِمَارَتِهِ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرِيحَا.

3152- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- halifeliği zamanında Yahudi ve Hıristiyanları Hicaz topraklarından kovdu. Daha önce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hayber'i fethettiğinde Yahudileri oradan çıkarmak istemişti. Orayı fethedince Hayber toprakları Yahudilerin, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ve Müslümanların olmuştu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Yahudileri çıkarmak isteyince Yahudiler, toprağı ekip-biçmek, bakımını yapmak ve oradan çıkan mahsulün yarısının kendilerinin olmasını talep ederek kendi topraklarından kalmak istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Dediğiniz şartlara göre sizleri burada dilediğimiz zamana kadar bırakıyoruz" buyurdu. Ömer -Allah ondan razı olsun- Yahudileri Teymâ ve Eriha topraklarına kovuncaya kadar onlar Hayber topraklarında oturmaya devam ettiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2285, 2328, 2329, 2338, 2499, 2720, 3152, 4248)

٢٠ - بَاب مَا يُصِيبُ مِنْ الطَّعَامِ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

20- Mücâhidin Savaş Esnasında Elde Ettiği Yiyecek Maddeleri Bâbı

٣١٥٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَنَزَوْتُ لِآخُذَهُ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ.

3153- Abdullah ibnu Muğaffel -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bizler Hayber sarayını kuşatma altına aldık. Bir insan, içinde yağ

bulunan bir tulum attı. Ben hemen onu almak için ileriye sıçradım. Arkama döndüğümde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i görünce ondan utandım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4224, 5508)

٣١٥٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نُصِيبُ فِي مَغَازِينَا الْعَسَلَ وَالْعِنَبَ فَنَأْكُلُهُ وَلَا نَرْفَعُهُ.

3154- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bizler yaptığımız savaşlarda bal ve üzüm gibi yiyecek şeyler ele geçirirdik de bunları bulunduğumuz yerde yerdik. Onu başka yere taşımazdık.

٣١٥٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَصَابَتْنَا مَجَاعَةٌ لَيَالِيَ خَيْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ وَقَعْنَا فِي الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَانْتَحَرْنَاهَا فَلَمَّا غَلَتِ الْقُدُورُ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ فَلَا تَطْعَمُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ شَيْئًا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَقُلْنَا إِنَّمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ قَالَ وَقَالَ آخَرُونَ حَرَّمَهَا أَلْبَتَّةَ وَسَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَرَّمَهَا أَلْبَتَّةَ.

3155- Abdullah ibnu Ebî Evfâ -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hayber savaşına çıktığımız gecelerde bizler acıktık. Hayber günü olduğunda evcil eşekler bulduk ve onları keserek pişirmek için tencerelere yerleştirdik. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin münadisi:

-Tencereleri dökün! Evcil eşeklerin etinden kesinlikle yemeyin! Diye nidâ etti.

Abdullah dedi ki: Bizler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunları ancak henüz beşte bir taksimi yapılmadığı için yenilmesini yasakladı, dedik. Bazıları da, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kesin ola-

rak yasakladı, dediler. Ben bunu Said ibnu Cubeyr'e sordum. O:

-Evcil eşek eti kesin olarak yasaklanmıştır, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4220, 4222, 4224, 5526)

٥٨-كِتَاب الْجِزْيَة

58- CİZYE KİTÂBI

١ - بَاب الْجِزْيَة وَالْمُوَادَعَة مَعَ أَهْلِ الْحَرْب

1- Zimmîlerle[35] Cizye, Düşmanla Ateşkes Antlaşması Yapmak Bâbı

وَقَوْلِ اللَّه تَعَالَى﴿ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴾ يَعْنِي أَذِلَّاءُ. وَمَا جَاءَ فِي أَخْذِ الْجِزْيَةِ مِنْ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالْعَجَمِ. وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ قُلْتُ لِمُجَاهِدٍ مَا شَأْنُ أَهْلِ الشَّأْمِ عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَأَهْلُ الْيَمَنِ عَلَيْهِمْ دِينَارٌ قَالَ جُعِلَ ذَلِكَ مِنْ قِبَلِ الْيَسَارِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve âhiret gününe îman etmeyenlerle, Allah'ın ve Rasûlü'nün haram kıldığını haram saymayanlarla ve hak dîni dîn edinmeyenlerle, boyun eğip kendi elleriyle cizye vermedikçe savaşın.» Tevbe: 29

Yahudi, Hıristiyan, Mecûsî ve Arap olmayanlardan cizye alınması hakkında gelen rivayetler.

---

35 Zimmi: İslâm devleti koruması altında olan ve Müslüman olmayan kimselere denir. Bunlar İslâm devletine cizye verirler.

Sufyân ibnu Uyeyne, Abdullah ibnu Ebu Necîh'ten söyledi ki, o şöyle demiştir: Ben Mücâhid'e: Şâm ahâlîsinin hâli nedir, onlar üzerinde fert başına dört dînâr cizye var; Yemen ahâlîsi üzerinde ise bir dînâr cizye var? dedim.

Mücâhid: Bu, zenginlik cihetinden böyle yapıldı, dedi.

٣١٥٦- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرًا قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَعَمْرِو بْنِ أَوْسٍ فَحَدَّثَهُمَا بَجَالَةُ سَنَةَ سَبْعِينَ عَامَ حَجَّ مُصْعَبُ بْنُ الزُّبَيْرِ بِأَهْلِ الْبَصْرَةِ عِنْدَ دَرَجِ زَمْزَمَ قَالَ كُنْتُ كَاتِبًا لِجَزْءِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَمِّ الْأَحْنَفِ فَأَتَانَا كِتَابُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةٍ فَرِّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ مِنَ الْمَجُوسِ وَلَمْ يَكُنْ عُمَرُ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنَ الْمَجُوسِ.

3156- Amr ibnu Dinar -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Câbir ibnu Zeyd ve Amr ibnu Evs ile beraber oturuyordum. Bu ikisine Becâle, Mus'ab ibnu Zübeyr'in Basra ahâlîsiyle hac yaptığı yıl olan yetmişinci hicret senesinde, Zemzem merdivenlerinin yanında tahdîs edip şöyle demiştir:

-Ahnef ibnu Kays'ın amcası Basra valisi Cez ibnu Muâviye'nin kâtibi idim. Bize ölümünden bir sene evvel Ömer ibnu Hattâb'ın mektubu geldi. Bu mektupta şöyle yazılıydı:

"Mecusîler'den mahrem sahibi yani dinimizce evlenmeleri haram olan her karı-kocanın arasını ayırın."

Ömer başlangıçta Mecusîlerden cizye almazdı.

٣١٥٧- حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ.

3157- Abdurrahman ibnu Avf, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Bahreyn'in Hecer şehri Mecusîlerinden cizye aldığına şahitlik etti. Bunun üzerine Ömer de Mecusîlerden cizye almaya başladı.

٣١٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتِ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَتْ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا صَلَّى بِهِمُ الْفَجْرَ انْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدْ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ لَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ.

3158- Amr ibnu Avf el-Ensârî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cizye almak için Ubeyde ibnul-Cerrah'ı Bahreyn'e gönderdi. Harp etmeksizin Bahreyn ehliyle barış antlaşması yapmış ve onlara Alâ ibnu Hadramî'yi emir tayin etmişti. Ebu Ubeyde Bahreyn'den topladığı cizyeyle Medine'ye geldi. Ensar, Ebu Ubeyde'nin topladığı cizyelerle Medine'ye geldiğini duydular. Ensar bu haberi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber kıldıkları sabah namazında duymuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara sabah namazını kıldırıp ayrılması ile beraber hemen sahabeler Ebu Ubeyde'ye karşı çıktılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sahabeleri bu hâlde görünce gülümsedi ve onlara:

-"Sanıyorum ki sizler Ebu Ubeyde'nin birçok malla geldiğini duymuşsunuz" buyurdu. Onlar da:

-Evet, ey Allah'ın Rasûlü! dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sevininiz ve sizi sevindirecek şeyleri de ümit edin. Vallahi sizin için fakirlikten korkmam. Ancak sizden öncekilere dünya nimetleri açıldığı, genişletildiği gibi size de bu şekilde dünya nimetlerinin bolca veril-

mesinden korkarım. Sonra onların bu dünya malında birbirleriyle yarıştıkları gibi sizler de birbirinizle yarışırsınız. Tıpkı bu sebepten dolayı onların helâk olduğu gibi sizler de helâk olursunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4015, 6425)

٣١٥٩- حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ وَزِيَادُ بْنُ جُبَيْرِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ بَعَثَ عُمَرُ النَّاسَ فِي أَفْنَاءِ الْأَمْصَارِ يُقَاتِلُونَ الْمُشْرِكِينَ فَأَسْلَمَ الْهُرْمُزَانُ فَقَالَ إِنِّي مُسْتَشِيرُكَ فِي مَغَازِيَّ هَذِهِ قَالَ نَعَمْ مَثَلُهَا وَمَثَلُ مَنْ فِيهَا مِنَ النَّاسِ مِنْ عَدُوِّ الْمُسْلِمِينَ مَثَلُ طَائِرٍ لَهُ رَأْسٌ وَلَهُ جَنَاحَانِ وَلَهُ رِجْلَانِ فَإِنْ كُسِرَ أَحَدُ الْجَنَاحَيْنِ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ بِجَنَاحٍ وَالرَّأْسُ فَإِنْ كُسِرَ الْجَنَاحُ الْآخَرُ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ وَالرَّأْسُ وَإِنْ شُدِخَ الرَّأْسُ ذَهَبَتْ الرِّجْلَانِ وَالْجَنَاحَانِ وَالرَّأْسُ فَالرَّأْسُ كِسْرَى وَالْجَنَاحُ قَيْصَرُ وَالْجَنَاحُ الْآخَرُ فَارِسُ فَمُرْ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَنْفِرُوا إِلَى كِسْرَى وَقَالَ بَكْرٌ وَزِيَادٌ جَمِيعًا عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ فَنَدَبَنَا عُمَرُ وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْنَا النُّعْمَانَ بْنَ مُقَرِّنٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَرْضِ الْعَدُوِّ وَخَرَجَ عَلَيْنَا عَامِلُ كِسْرَى فِي أَرْبَعِينَ أَلْفًا فَقَامَ تَرْجُمَانٌ فَقَالَ لِيُكَلِّمْنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ سَلْ عَمَّا شِئْتَ قَالَ مَا أَنْتُمْ قَالَ نَحْنُ أُنَاسٌ مِنَ الْعَرَبِ كُنَّا فِي شَقَاءٍ شَدِيدٍ وَبَلَاءٍ شَدِيدٍ نَمَصُّ الْجِلْدَ وَالنَّوَى مِنَ الْجُوعِ وَنَلْبَسُ الْوَبَرَ وَالشَّعَرَ وَنَعْبُدُ الشَّجَرَ وَالْحَجَرَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرَضِينَ تَعَالَى ذِكْرُهُ وَجَلَّتْ عَظَمَتُهُ إِلَيْنَا نَبِيًّا مِنْ أَنْفُسِنَا نَعْرِفُ أَبَاهُ وَأُمَّهُ فَأَمَرَنَا نَبِيُّنَا رَسُولُ رَبِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُقَاتِلَكُمْ حَتَّى تَعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ أَوْ تُؤَدُّوا الْجِزْيَةَ وَأَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رِسَالَةِ رَبِّنَا أَنَّهُ مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي نَعِيمٍ لَمْ يَرَ مِثْلَهَا قَطُّ وَمَنْ بَقِيَ مِنَّا مَلَكَ رِقَابَكُمْ.

3159- Cubeyr ibnu Hayye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ömer ibnu Hattâb -Allah ondan razı olsun- halifeliği zamanında

müşriklerle savaşılması için büyük beldelere ordular gönderdi. Bu savaşlar neticesinde Hürmüzân Müslüman oldu. Onun Müslüman olması üzerine Ömer ona:

-Büyük devletlerle yapılacak savaşlar konusunda seninle istişare edeceğim. Bu konuda görüşün nedir? dedi. Hürmüzân O'na şöyle dedi:

-Evet. Bu toprakların ve buralarda bulunan Müslüman düşmanı halkın benzeri, iki kanadı, iki ayağı ve bir başı bulunan bir kuşun benzeridir. Bu kuşun kanatlarından biri kırılsa o ölmez, bir kanadı ve bir başı ile iki ayağı üstünde durur. Öbür kanadı da kırılmış olsa bir başı ve iki ayağı ile yaşar durur. Şayet kuşun başı ezilirse ayakları da, kanatları da, başı da kırılır, ezilir gider. Kuşun başı Kisrâ'dır. Kanadın biri Kayser, diğeri ise Fars'tır. Müslüman ordulara emret de Kisra'nın üzerine hücum etsinler.

Bekir ibnu Abdullah el-Muzenî ile Ziyâd ibnu Cubeyr, Cubeyr ibnu Hayye'den bildirdiler. O şöyle dedi:

Ömer bizi cihad için topladı ve Numan ibnu Mukarrin'i komutan olarak atadı. Bizler Nihavend topraklarında iken Kisra'nın ordu komutanı kırk bin askeriyle bizi karşıladı. Onların tarafından bir tercüman bize:

-Sizin içinizden kim bana cevap verecek? dedi. Mugîra ibnu Şu'be:

İstediğini sor, dedi. Tercüman:

-Sizler kimlersiniz? diye sordu. Muğîra ona şöyle cevap verdi:

-Biz Arap ırkından birtakım kimseleriz. Biz vaktiyle azgın bir şekavet, zorlu bir belâ içinde yaşar; açlıktan hurma çekirdeği ve deri parçası sorar; deve yününden ve kıldan elbise giyer; ağaçlara ve taşlara tapardık. Hulâsa biz böyle bir vahşet ve cehalet içinde iken, göklerin ve yerlerin Rabbi, şânı yüce olan Allah bize kendi aramızdan bir peygamber gönderdi. Biz O'nun babasını, aramızdaki şerefini, doğru sözlülüğünü biliriz. Peygamberimiz, Rabbimizin Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize, bir olan Allah'a sizler ibadet edinceye veya da Müslüman olmayı kabul etmez iseniz bize cizye ödemeye razı oluncaya kadar sizlerle savaşmayı emretti. Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem Rabbimizin elçiliğinden olmak üzere bize şunu haber verdi: Bizden cihâd uğrunda öldürülen, asla benzeri görülmemiş nimetlerle dopdolu olan cennete gider. Şehit olmayıp da hayatta kalanlar da sizleri esîr alıp boyunlarınıza mâlik olurlar.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 7530)

٣١٦٠- فَقَالَ النُّعْمَانُ رُبَّمَا أَشْهَدَكَ اللَّهُ مِثْلَهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُنَدِّمْكَ وَلَمْ يُخْزِكَ وَلَكِنِّي شَهِدْتُ الْقِتَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ انْتَظَرَ حَتَّى تَهُبَّ الْأَرْوَاحُ وَتَحْضُرَ الصَّلَوَاتُ.

3160- Numân -Allah ondan razı olsun- Muğîra'ya şöyle dedi:

Allah seni, tıpkı bu savaş gibi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaşlarda hazır bulundurdu. Düşmanla karşılaşacağın şiddet sana pişmanlık vermez ve onunla beraber savaşsan birçok nimetlere ve şehadet sevabına ulaşırsın.

Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde kıtalde hazır bulundum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gündüzün ilk saatinde savaşa başlamazsa öğlenleyin güneş tam tepeden batıya meyledip, rüzgârlar esip namazlar kılınıncaya kadar beklerdi.

٢ - بَاب إِذَا وَادَعَ الْإِمَامُ مَلِكَ الْقَرْيَةِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ لِبَقِيَّتِهِمْ

2- Bâb: Devlet Başkanı Bir Memleketin Kralı ile Barış Antlaşması Yaptığı Zaman, Bu Anlaşma O Memleket Halkı İçin Geçerli Olur mu?

٣١٦١- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسٍ السَّاعِدِيِّ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكَ وَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ.

3161- Ebu Humeyd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Tebûk'e gaza etmiştik. Eyle[36] kralı Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve selleme beyaz bir katır hediye etti ve bir de bürde giydirmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi we sellem bu krala (cizye ödedikleri takdirde güvende olacakla-

36 Eyle, dieniz kenarında eski bir yerleşim yeridir.

rına dair) belde halkına bir mektup yazdı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1481)

٣ - بَاب الْوَصَاةِ بِأَهْلِ ذِمَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Anlaşma Yapan Zimmet Ehliyle İlgili Vasiyeti Bâbı

وَالذِّمَّةُ الْعَهْدُ وَالْإِلُّ الْقَرَابَةُ.

Zimmet, ahdden ibarettir. El-İllu ise akrabalıktır.

٣١٦٢- حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُوَيْرِيَةَ بْنَ قُدَامَةَ التَّمِيمِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قُلْنَا أَوْصِنَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ أُوصِيكُمْ بِذِمَّةِ اللّٰهِ فَإِنَّهُ ذِمَّةُ نَبِيِّكُمْ وَرِزْقُ عِيَالِكُمْ.

3162- Cuveyriye ibnu Kudâme Temimi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ömer ibnul-Hattâb'ı işittim. Ona: Ey Müminlerin Emîri! Bize vasiyet et! dedik. Ömer: Sizlere Allah'ın zimmetini yerine getirmeyi tavsiye ediyorum. Çünkü bu, Peygamberinizin zimmeti ve ailenizin rızkıdır, dedi.

٤ - بَاب مَا أَقْطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْبَحْرَيْنِ وَمَا وَعَدَ مِنْ مَالِ الْبَحْرَيْنِ وَالْجِزْيَةِ وَلِمَنْ يُقْسَمُ الْفَيْءُ وَالْجِزْيَةُ

4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Bahreyn Toprağından Ayırıp Verdiği ve Yine Bahreyn Malından ve Cizyeden Söz Verdiği Şeyler ile Kâfir Mallarından Savaşmaksızın Elde Edilen Ganimet ve Cizyenin Kimlere Taksim Edileceği Bâbı

٣١٦٣- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ لِيَكْتُبَ

لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ حَتَّى تَكْتُبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَقَالَ ذَاكَ لَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ يَقُولُونَ لَهُ قَالَ فَإِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ.

3163- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Bahreyn'den gelen cizyeleri dağıtmak için Ensâr'ı çağırdı. Ensâr:

-Vallahi bize verdiğinin aynını Kureyşli muhacir kardeşlerimize de vermedikçe bu maldan almayız, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu maldan Allah'ın dilediği kadar onlara da verilecektir." Ensar, Kureyşli muhacirler hakkında sözlerini söylüyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler benden sonra yakında emirlerin sizlere dünya işlerinde sizlere çok az mal verildiğini hatta bundan sizleri yoksun bıraktıklarını, başkalarını size tercih ettiklerini göreceksiniz. Hâl böyle olunca sizler havuz başında bana kavuşuncaya kadar sabredin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2096, 2200, 2251, 2252, 2386, 2509, 2513, 2916, 4467)

٣١٦٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنِي فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَانَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَأَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَقَالَ لِي احْثُهْ فَحَثَوْتُ حَثْيَةً فَقَالَ لِي عُدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ فَأَعْطَانِي أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةٍ.

3164- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Şayet Bahreyn ma-

lı bize gelirse o maldan şu kadar, şu kadar ve şu kadar avuç sana veririm" buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettikten sonra Bahreyn malı geldi. Ebu Bekir şöyle dedi:

-Her kimin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine vermiş olduğu bir sözü varsa benim yanıma gelsin. Bunun üzerine ben Ebu Bekir'in yanına geldim ve dedim ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana: "Şayet Bahreyn malı bize gelirse o maldan şu kadar, şu kadar ve şu kadar avuç sana veririm" buyurdu. Bunun üzerine Ebu Bekir bana:

-Avuçla! dedi. Ben de bir avuç avuçladım. Ebu Bekir bana:

-Bu avuçladığını say! dedi. Ben de onu saydım. Onun beş yüz olduğunu gördüm. Ebu Bekir bana bin beş yüz daha verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2598, 2683, 3127, 3164, 4383)

٣١٦٥- وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْثُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ فَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي إِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا قَالَ خُذْ فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ أْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ إِلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَرْفَعْهُ فَقَالَ فَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ عَلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ يُتْبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَمَّ مِنْهَا دِرْهَمٌ.

3165- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Bahreyn'den bir mal getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Mescide dökün" buyurdu. Bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme getirilen en çok mal idi. Abbas -Allah ondan razı olsun- gelip dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana da o maldan ver. Çünkü ben (Bedir sava-

şında müşriklerin eline esir düştüğümde) kendim ve Ebu Talip'in oğlu Akil için fidye vermiştim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona "al" dedi. Abbas o malı elbisesine topladı. Sonra onu kaldırıp taşımak istedi ancak (ağırlığından dolayı) buna gücü yetmedi. Bunun üzerine Abbas dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bazılarına emretsen de bunu kaldırmamda bana yardım etseler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hayır, olmaz" dedi. Abbas dedi ki:

-Öyleyse sen kaldırmama yardım etsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine "Hayır olmaz" dedi. Bunun üzerine Abbas, o maldan birazını bıraktı. Sonra tekrar kaldırıp taşımak için uğraştıysa da yine kaldıramadı. Dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bazılarına emretsen de kaldırmama yardım etseler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hayır, olmaz" dedi. Abbas dedi ki:

-Öyleyse sen kaldırmama yardım etsen. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yine:

-"Hayır olmaz" dedi. Bunun üzerine o malın birazını daha bıraktı. Sonra onu kaldırıp iki omzunun arasına koydu ve yürüyüp gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'nun hırsına olan taaccübünden dolayı, O, gözlerimizden kaybolana kadar, O'na bakmaya devam etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o malın son dirhemine varıncaya kadar dağıtmadıkça, başından kalkmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3049)

٥ - بَاب إِثْمِ مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا بِغَيْرِ جُرْمٍ

5-Kendisiyle Anlaşma Yapılmış Bir Zimmîyi Herhangi Bir Günahı Olmaksızın Öldüren Kimsenin Günahı Bâbı

٣١٦٦- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا.

3166- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim, anlaşma yapılmış bir zimmiyi haksız yere öldürürse Cennetin kokusunu koklayamaz. Hâlbuki Cennetin kokusu kırk yıllık mesafeden hissedilir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6914)

٦ - بَاب إِخْرَاجِ الْيَهُودِ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ

6- Yahudilerin Arap Yarımadasından Çıkarılması Bâbı

وَقَالَ عُمَرُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُقِرُّكُمْ مَا أَقَرَّكُمُ اللَّهُ بِهِ.

Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Yahudilere: "Allah'ın sizleri yerinizde bıraktığı müddetçe ben sizleri yerinizde bırakıyorum" buyurdu.

٣١٦٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ فَقَالَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ يَجِدْ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ.

3167- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Mescit'te bulunduğumuz bir sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yanımıza geldi ve:

-"Yahudilerin üzerine savaşa gidiyoruz" diye emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yola çıktık. Biz O'nun beraberinde olarak yola çıktık. Beytül-Midras denilen ve Yahudi alimlerinin buluşup Tevrat okudukları yere geldiğimizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey Yahudi topluluğu! Müslüman olunuz ki hem dünyada bize cizye vermekten hem de cehennem de ebedi cehennemden kurtulun. İyi biliniz ki, yeryüzü ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âittir. Ben sizleri bu arazîden çıkarmak istiyorum. Sizden her kim kendi malından taşıyamayacağı bir şeyi olursa onu satsın. Size söylediğim sözü işitmezseniz iyi biliniz ki yeryüzü ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6944, 7348)

٣١٦٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَحْوَلِ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى بَلَّ دَمْعُهُ الْحَصَى قُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ مَا يَوْمُ الْخَمِيسِ قَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِكَتِفٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيٍّ تَنَازُعٌ فَقَالُوا مَا لَهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهِمُوهُ فَقَالَ ذَرُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ فَأَمَرَهُمْ بِثَلَاثٍ قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَالثَّالِثَةُ خَيْرٌ إِمَّا أَنْ سَكَتَ عَنْهَا وَإِمَّا أَنْ قَالَهَا فَنَسِيتُهَا. قَالَ سُفْيَانُ هَذَا مِنْ قَوْلِ سُلَيْمَانَ.

3168- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Kendisi İbnu Abbas'ı -Allah ondan ve babasından razı olsun- işitti. O şöyle dedi:

Perşembe günü! Perşembe günü! Ne acı gündü! Sonra da gözyaşları çakıl taşlarını ıslatıncaya kadar ağladı. Ben İbnu Abbas'a dedim ki:

-Ey İbnu Abbas! Nedir bu Perşembe günü? İbnu Abbas şöyle dedi:

-Perşembe günü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in rahatsızlığı artmıştı. Şöyle buyurdu:

-"Yazı yazabileceğim (kağıt- kalem) bir şeyler getirinde, sizlere ondan sonra hak yoldan sapıtmayacağınız bir yazı yazmanızı emredeyim."

Bunun üzerine orada bulunanlar yazılsın, yazılmasın diye ihtilaf ettiler ve gürültü-kargaşa meydana geldi. Oradaki sahabelerden bâzıları:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalığın şiddetinden sayıkladı, dediler.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Beni kendi hâlime bırakınız. Benim içinde bulunduğum hâl, sizin beni davet etmekte olduğunuz şeylerden hayırlıdır" buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefatından önce şu üç şeyi vasiyet etti:

"Bütün müşrikleri Arap yarımadasından çıkarın; size gelen heyetlere, tıpkı benim hediye verdiğim gibi hediyeler verin"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üçüncü vasiyetinde ya sustu ya da O söyledi de ben unuttum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 114, 3053, 4431, 4432, 5669, 7366)

٧ - بَاب إِذَا غَدَرَ الْمُشْرِكُونَ بِالْمُسْلِمِينَ هَلْ يُعْفَى عَنْهُمْ

7- Bâb: Müşrikler, Müslümanlara Hıyanet Yaptıkları Zaman Affedilirler mi?

٣١٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ يَهُودَ فَجُمِعُوا لَهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ قَالَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَبُوكُمْ قَالُوا فُلَانٌ فَقَالَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فُلَانٌ قَالُوا صَدَقْتَ قَالَ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَا عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا فَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَهْلُ النَّارِ قَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخْلُفُونَا فِيهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سُمًّا قَالُوا نَعَمْ قَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ.

3169- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayber fethedildiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e içi zehirli kızartılmış bir koyun hediye edildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Burada bulunan bütün Yahudileri bana toplayınız!" buyurdu. Sahabeler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için Yahudileri toplayıp getirdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Şayet size bir soru sorsam bana doğru cevap verir misiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Evet, doğrusunu söyleriz! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Sizin babanız kimdir?" diye sordu. Onlar da:

-Falan kimsedir, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Yalan söylediniz. Bilakis sizin babanız falanca kimsedir" buyurdu. Yahudiler:

-Doğru söyledin, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet size bir şey sorsam, bana doğru cevap verir misiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Evet, ey Ebul-Kasım! Şayet biz yalan söylesek tıpkı babamızı bildiğin gibi bizim yalan söylediğimizi bilirsin. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Cehennem ehli kimlerdir?" diye sordu. Yahudiler:

-Bizler az bir zaman cehennemde kalacağız. Sonra da sizler bizim ardımızdan cehenneme gireceksiniz, diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'de:

-"Haydi buradan yıkılın! Vallahi cehennemde biz size asla halef olmayız!" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet size bir şey sorsam, bana doğru cevap verir misiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Evet ey Ebul-Kasım! diye cevap verdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şu koyunun içine zehir koydunuz mu?" dedi. Yahudiler: Evet koyduk! dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Böyle yapmanıza iten sebep nedir?" diye sordu. Onlar şöyle dediler:

-Şayet sen yalancı peygambersen bu zehirli eti yersin, biz de senden yana istirahat etmiş oluruz. Yok eğer gerçekten peygamber isen sana bu zehirli et hiçbir zarar veremez. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4249, 5777)

٨ - بَاب دُعَاءِ الْإِمَامِ عَلَى مَنْ نَكَثَ عَهْدًا

8- Devlet Başkanının Anlaşmayı Bozanlara Beddua Etmesi Bâbı

٣١٧٠- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْقُنُوتِ قَالَ قَبْلَ الرُّكُوعِ فَقُلْتُ إِنَّ فُلَانًا يَزْعُمُ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَقَالَ كَذَبَ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ قَالَ بَعَثَ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ يَشُكُّ فِيهِ مِنَ الْقُرَّاءِ إِلَى أُنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَعَرَضَ لَهُمْ هَؤُلَاءِ فَقَتَلُوهُمْ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَمَا رَأَيْتُهُ وَجَدَ عَلَى أَحَدٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ.

3170- Âsım ibnu Süleyman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes'e -Allah ondan razı olsun- kunuttan sordum. Enes:

-Kunût, rükûdan öncedir, dedi. Ben dedim ki:

-Falanca kimse senin, kunut rükûdan sonradır, dediğini iddia ediyor. Bunun üzerine Enes:

-O yalan söylemiş, dedi. Sonra bize, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in rükûdan sonra kunut yaptığını ve bu kunutunda Süleym oğullarından olan bazı Arap kabilelerine beddua ettiğini bildirdi. Enes şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kırk veya yetmiş hafızı müşriklerden bir takım insanların yanına gönderdi. Bunlar bu hafızları karşıladı ve onların hepsini öldürdü. O toplulukla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem arasında anlaşma vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bunlar için üzüldüğü gibi hiçbir şey için üzüldüğünü görmedim.

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1001, 1300, 2801, 2814, 3064, 3170, 4088-4091)

٩ - بَاب أَمَانِ النِّسَاءِ وَجِوَارِهِنَّ

9- Kadınların Emân Vermeleri Ve Bir Kimseyi Korumaya Alıp Onu Tehlikeden Kurtarmaları Yani Siyâsî Sığınma Hakkı Tanımaları Bâbı

٣١٧١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي عَلِيٌّ أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فُلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ وَذَلِكَ ضُحًى.

3171- Ebu Talib'in kızı Ümmü Hâni' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fetih yılı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gittim ve onu yıkanırken buldum. Kızı Fatıma'da O'nu perdeliyordu. O'na selâm verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem:

-"Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben dedim ki:

-Ben Ebu Talip'in kızı Ümmü Hâni'yim.

-"Merhaba Ümmü Hâni, hoşgeldin" dedi. Yıkanmasını bitirdikten sonra bir kumaşa bürünmüş şekilde sekiz rekât namaz kıldı. Namazını bitirince dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Anamın oğlu (yani Ali ibnu Ebu Talib), benim himayem altındaki Hubayra'nın oğlu falancayı öldüreceğini söylüyor. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Senin himaye ettiğini, biz de himayemiz altına aldık ey Ümmü Hâni!" Ümmü Hâni' bu konuşmanın kuşluk zamanında gerçekleştiğini söyledi. (Hadîsin geçtiği diğer yerler: 280, 357, 3171, 6158)

١٠ - بَاب ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَجِوَارُهُمْ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ

10- Müslümanların Zimmeti ve Emân Vermeleri Birdir; Onların Azı da Bu Emânı Yürütür Bâbı

٣١٧٢- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرَؤُهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَقَالَ فِيهَا الْجِرَاحَاتُ وَأَسْنَانُ الْإِبِلِ وَالْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى فِيهَا مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ.

3172- Yezîd ibnu Şureyk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Alî ibnu Ebu Tâlib -Allah ondan razı olsun- bize hutbe verdi. Hutbesinde şöyle dedi:

-Bizim yanımızda Allah'ın Kitâbı'ndan ve bu sahifeden başka okumakta olduğumuz bir şey yoktur. Bu sahifede şunlar yazılıdır:

Yaralamaların hükümleri, diyet,[37] develerinin yaşları, bir de Medine'nin Ayr Dağıyla şuraya kadar arası haramdır; kim Medine'nin bu haremi içinde Kitap ve sünnete aykırı bir bidat çıkarır veya burada bir bidatçıyı barındırırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Ondan ne bir nafile ibâdet, ne de bir farz ibâdeti, ne tövbesi ve ne de fidyesi kabul edilir. Her kim de velîlerinden başkasını velî edinirse, onun üzerine de tıpkı bidatçinin[38] üzerine olan lânetin benzeri olsun! Müslümanların emânı[39] birdir. Her kim bir Müslümanın verdiği ahdi bo-

37 Diyet, lügatte kan bedeli anlamına gelir. Diyet kelimesi, diyât kelimesinin tekilidir. Diyet'in ıstılahî manası, öldürme veya yaralamadan ötürü verilen maldır. Bu mal, deve veya devenin kıymeti olarak verilir.

zarsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Onun ne tövbesi ve ne de fidyesi kabul olunsun. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 187, 3047, 3179, 6755, 6903, 6915, 7300)

١١ - بَاب إِذَا قَالُوا صَبَأْنَا وَلَمْ يُحْسِنُوا أَسْلَمْنَا

11- Bâb: Müşrikler, Savaş Esnasında Kendi Dilleri Üzere "Saba'nâ" Dedikleri ve "Eslemna"[40] Demedikleri Zaman Bu Söz Onlarla Savaşı Bırakmakta Yeterli Olur mu, Olmaz mı?

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ وَقَالَ عُمَرُ إِذَا قَالَ مُتَرَّسٌ فَقَدْ آمَنَهُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ الْأَلْسِنَةَ كُلَّهَا وَقَالَ تَكَلَّمْ لَا بَأْسَ.

Abdullah ibnu Ömer dedi ki: Hâlid ibnu'l-Velîd, "Eslemnâ" yerine "Saba'nâ" diyenlerin bu sözünü kabul etmeyip, onlarla savaşmıştır.[41]

Bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaştığında "Al-

---

38 Mekke, Allah tarafından haram kılınmış bir bölgedir. Medine ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tarafından haram bölge olarak ilân edilmiş ve orada bidat çıkaranı koruyan kimseye Allah, melekler ve tüm insanların lâneti yağdırılmıştır.

39 Emin olmak, güvenmek, korkmamak, endişeden kurtulmak. Emânet, emn ve emene de "emân"ın eşanlamlısı mastarlardır. Zıddı korkmaktır. Diğer yandan emânet, bir kimsenin güvenilir olması anlamına geldiği gibi, güvenilen kimseye emânet bırakılan şey anlamına geldiği gibi, güvenilen kimseye emânet bırakılan şey anlamına da gelir. Bir savaş hukuku terimi olarak emân; düşmana, emniyet altında olduğuna dâir verilen söz veya yapılan işaret demektir. Bu, bir kimseye "sana emân verdim", "siz güvendesiniz", "size bir zarar yoktur" gibi açık ifadelerle olur. Buna "emân-ı sarîh" denir. Yetkili bir kimse tarafından düzenlenecek yazılı bir emânnâme ile verilen emân da "Emân bi'l-kitâbe" olur. Emân belli bir süre ile sınırlanabileceği yani "Emân-ı muvakkat" olabileceği gibi süresiz olarak da verilebilir. Buna da "eman-ı mutlak" denir. Bir düşmana veya belli bir düşman grubuna verileceği gibi, bütün savaşçı düşmana genel olarak da verilebilir. Günümüz devletler hukukunda sığınma veya iltica talebinde bulunma emân isteme niteliğindedir.

40 Sabae Fulanun denildiği zaman, bir kişi dinini değiştirip başka bir dine girdi, manası taşır. Araplar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme "Sâbi" derlerdi. Çünkü O, Kureyş'in dininden İslâm dinine girmişti. Eslemna kelimesinin manası ise "Müslüman olduk" demektir.

41 Halid ibnu Velid, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selle-

lah'ım! Halid'in yaptığı bu yanlıştan dolayı sana sığınırım" buyurmuştur.

Ömer -Allah ondan razı olsun- savaş yerinde korkma manasında "metres"[42] kelimesi kullanıldığı zaman onu emîn kılmıştır. Şüphesiz Allah bütün dilleri bilir, demiştir.

Yine Ömer, Hürmüzân'ı[43] huzuruna getirdikleri zaman, o Farsça konuşmak isteyince ona: Konuş, sana zararı olmaz, demiştir.

١٢ - بَاب الْمُوَادَعَةِ وَالْمُصَالَحَةِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ بِالْمَالِ وَغَيْرِهِ وَإِثْمِ مَنْ لَمْ يَفِ بِالْعَهْدِ

12- Müşriklerle Mal ve Esirler Gibi Başka Şeyler Mukabilinde Barış Anlaşması Yapmak ve Ahde Vefa Göstermeyenin Günahı Bâbı

وَقَوْلِهِ ﴿ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ الْآيَةَ.

Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

«Eğer onlar barışa yanaşırlarsa, ona sen de yanaş ve Allah'a dayan; O, hakkıyla işitendir hakkıyla bilendir.» Enfal: 61

٣١٧٣- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ هُوَ ابْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ فَتَفَرَّقَا فَأَتَى مُحَيِّصَةُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ وَهُوَ يَتَشَمَّطُ فِي دَمِهِ قَتِيلًا فَدَفَنَهُ ثُمَّ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ

---

min emriyle bir kavimle savaşmaya gitti. Onlar kendi dillerince Müslüman olduk, dediler. Ancak Halid ibnu Velid bu lafzı kabul etmedi ve onlarla savaştı. Bu haber Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme ulaşınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu kabul etmedi ve her kavmin kendi dillerince söylemelerinin yeterli olacağını bildirdi. Halid ibnu Velid'i de bu ictihadından dolayı mazur gördü.

42 Metres kelimesi Farsça bir kelime olup korkma manasına gelir.

43 İran'lıların komutanı.

وَحُوَيِّصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ كَبِّرْ كَبِّرْ وَهُوَ أَحْدَثُ الْقَوْمِ فَسَكَتَ فَتَكَلَّمَا فَقَالَ تَحْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ قَاتِلَكُمْ أَوْ صَاحِبَكُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَحْلِفُ وَلَمْ نَشْهَدْ وَلَمْ نَرَ قَالَ فَتُبْرِيكُمْ يَهُودُ بِخَمْسِينَ فَقَالُوا كَيْفَ نَأْخُذُ أَيْمَانَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَعَقَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِهِ.

3173- Sehl ibnu Ebî Hasmete -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Sehl ve Muhayyısa ibnu Mesud ibnu Zeyd Hayber'e gittiler. O esnada Hayberliler'le Müslümanlar arasında barış vardı. Bu ikisi Hayber'e ulaşınca birbirlerinden ayrıldılar. Bir müddet sonra Muhayyısa işlerini bitirip Abdullah ibnu Sehle geldi. Fakat Abdullah öldürülmüş ve bedeni kana bulanmış bir hâldeydi. Muhayyısa onu defnetti. Sonra Medine'ye geri döndü. Abdurrahman ibnu Sehl ve Mesud'un iki oğlu Muhayyisa ve Huveyyisa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldiler. Abdurrahman konuşmaya başladı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Konuşmaya büyükler başlar, ilk söz büyüklere âittir" buyurdu. Abdurrahman o topluluğun yaşça en küçüğü idi. Bunun üzerine Abdurrahman sustu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu cinayetin Hayber'de Yahudiler tarafından işlendiğine yemin eder ve arkadaşınızın kan bedeli olan diyete hak kazanır mısınız?" Onlar da:

-Biz görmediğimiz ve şahit olmadığımız bir olaya nasıl yemin ederiz? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse Yahudiler bu cinayeti işlemediklerine dair elli yemin ederek bu olaydan beraat ederler" buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanlar:

-Kâfir bir topluluğun yeminini nasıl olurda kabul ederiz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem diyeti kendisi ödedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2702, 3173, 6143, 6898, 7192)

١٣ - بَاب فَضْلِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ

13- Ahde Vefa Göstermenin Fazileti Bâbı

٣١٧٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبِ بْنِ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي مَادَّ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا سُفْيَانَ فِي كُفَّارِ قُرَيْشٍ.

3174- Ebu Sufyân ibnu Harb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hirakl, kendisini ve beraberinde bulunduğu Kureyşlilerin yanına gelmesi için bir elçi gönderdi. O esnada Ebu Sufyan ve arkadaşları Şam'a ticaret için gelmişlerdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile aralarında Hudeybiye anlaşması vardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7, 51, 2681, 2804, 2941, 2978, 3174, 4553, 5980, 6260, 7169, 7541.)

١٤- بَاب هَلْ يُعْفَى عَنِ الذِّمِّيِّ إِذَا سَحَرَ

14- Bâb: Zımmî Olan Kimse Sihir Yaptığı Zaman Affedilir mi?

وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ سُئِلَ أَعَلَى مَنْ سَحَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ قَتْلٌ قَالَ بَلَغَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صُنِعَ لَهُ ذَلِكَ فَلَمْ يَقْتُلْ مَنْ صَنَعَهُ وَكَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ.

Abdullah ibnu Vehb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Yunus bana haber verdi. O şöyle dedi: İbnu Şihab'a, koruma altına alınmış zimmi bir kimse sihir yaparsa öldürülür mü? diye soruldu. Bize bildirildiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılmış ancak O, kitap ehlinden olduğu hâlde onu öldürmemiştir.

٣١٧٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُحِرَ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ صَنَعَ شَيْئًا وَلَمْ يَصْنَعْهُ.

3175- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sihir[44] yapıldı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yapmadığı bir şeyi yapmış gibi hayal ediyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2268, 5763, 5765, 5766, 6063, 6391)

---

44 Bir Yahudi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sihir yapmış; Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun tesiriyle sıkıntı duymaya başlayınca, sihir malzemesi, meleğin işaretiyle içine atıldığı kuyudan çıkarılmış ve Muavvizeteyn'in okunmasıyla Allah (celle celâluhu), o musibeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den defetmişti. (Buhârî, tıbb 47, Bed'u'l-halk 11; Müslim, selâm 43; İbn Mâce, tıbb 45; Ahmet b. Hanbel, el-Müsned, 6/57, 63-64, 96, 367. Kaynaklarımızda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e de büyü yapıldığı kaydedilmektedir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme büyü yapılmasının sebebi, Yahudilerin, O'nun peygamberliğini hazmedememesidir. Çünkü, Kâbe'nin bakımı, hacıların yedirilip içirilmesi, uzun zamandan beri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in soyu olan Kureyş kabilesine âitti. Bütün bunların yanında bir de kalkıp "Nübüvvet de bize geçti derlerse, işte buna dayanamayız" diyerek, kötü niyetlerini açığa vurmuşlardı. Ancak birden çoğalan Müslümanlar ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemın gördüğü ilgi, Yahudileri tahrik etmiş ve çirkin yollara başvurmuşlardı ki, O'na büyü yapılarak öldürülmeye teşebbüs edilmesi de bunlardan biridir. Kadı İyaz, "Sihir Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sadece vücudu ve azâları üzerinde tesirini gösterdi, onun temyiz gücünde ve düşüncesinde (yani aklında, fikrinde) bir etki göstermedi" demektedir.(İbnu Hacer, Fethu'l-Bari, X, 185.) Burada üzerinde durulması gereken konu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılmış olması ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sihrin tesiriyle hastalanması olayıdır. Rivayete göre, bu tesiri yok etmek için Cebrail, Felâk ve Nas surelerini getirmiştir. Bu mesele hakkında araştırma yapmak için önce, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapılıp yapılmadığını ve bunun tesiri altında kalıp kalmadığını tarihi senetlerle tespit etmek gerekir. Eğer bu rivayetler doğruysa o zaman olayın mahiyetinin ne olduğuna bakarız. Daha sonra da, bu tarihi senetlere yapılan itirazların ne kadar haklı olduğuna bakmak gerekir. İlk çağlardaki Müslüman ulema, doğruluk konusundaki aşırı titizliklerinden dolayı hiçbir zaman gerçekleri saklamaya çalışmamışlardır. Tarihi olayları eksiksiz olarak gelecek nesillere ulaştırmışlardır. Sonraki nesillere aktarılan bu gerçeklerin ne gibi ters sonuçlar çıkarılmasına sebep olabileceğine aldırmadan gerçek ne ise olduğu gibi aktarmışlardır. Eğer bu olay senet ile ve pek çok şehadet ile ispatlanmışsa, o zaman dürüst bir ilim adamının bazı kötü neticelere bakarak bu tarihi olayları inkâr etmesi doğru değildir. Bunun yanı sıra tarihte vukû bulan kadarı ile yetinmeyerek kıyas yoluyla olayları abartmak da doğru bir davranış değildir. Dürüst tavır tarihi olayları tarih olarak kabul ederek yola çıkan gerçekleri ortaya koymaktır. Tarihi bakımdan, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yapıldığı ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bundan etkilendiği doğrudur. Bunu, ilmi eleştiriye tâbi tutar ve yanlış kabul edersek, hiçbir tarihi olayı vukû bulmuş olarak kabul edemeyiz. Bu olay Âişe, Zeyd ibnu Erkam ve İbnu Abbas'tan, Buhari, Müslim,

Nesei, İbnu Mace, İmam Ahmed, Abdurrezzak, Humeydi, Beyhaki, Taberani, İbnu Sa'd, İbnu Merduye, İbnu Ebi Şeybe, Hakim, Abd ibnu Humayd v.s. muhaddisler tarafından bu kadar çeşitli ve müteaddit senetlerle nakledilmiştir ki, olay mütevatir seviyeye ulaşmıştır. Eğer bir rivayet kendi başına bir haberse, fakat ayrıntısı diğer rivayetlerde varsa, onları bir araya getirerek bir tek rivayet hâline dönüştürebiliriz: Hudeybiye antlaşmasından sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye döndü. Hicri 7'de, Muharrem ayında Hayber Yahudilerine Medine'den bir heyet gitti. Heyet oradaki meşhur sihirbaz Lübeyd ibnu Asım ile görüştü. Bu kişi bir Ensar kabilesi olan Ben-i Züreyk'tendi. Heyet Lübeyd'e şöyle dedi: "Muhammed bize ne yaptı, biliyor musun? Pek çok kere O'na sihir yapmaya çalıştık ama başaramadık. Şimdi sana geldik. Çünkü sen bizden daha büyük sihirbazsın. Şu üç altını kabul et ve Muhammed'e kuvvetli bir sihir yap!" O dönemde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Yahudi bir çocuk hizmet ediyordu. Onlar bu çocuk aracılığıyla Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin tarağını ve saç tellerini ele geçirdiler. Lubeyd, bu saç tellerini ve tarağı kullanarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihir yaptı. Bazı rivayetlere göre sihirbaz Lubeyd ibnu Asım'dı. Bazılarına göre onun kız kardeşleri daha büyük sihirbazdı. Bu nedenle Lubeyd, sihri onlara yaptırmıştı. Her halükârda sihir yapılmış ve hurmadan bir kılıf içine yerleştirilmişti. Lubeyd, bu sihri, Beni Züreyk'a âit olan Zervan veya Zî-ervan isimli kuyunun içine bir taşın altına sıkıştırmıştı. Sihrin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tesir etmesi bir yıl almıştı. Senenin ikinci yarısında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin mizacında bir değişiklik görülmeye başlandı. Son kırk gün şiddeti arttı. Son üç gün ise çok şiddetlendi. Ama en büyük tesiri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin içinde büyük bir sıkıntı hissetmesi şeklinde oluyordu. Bazen yapmadığı bir işi yaptığını zannediyordu. Hanımlarını ziyaret etmeyi düşündüğü hâlde ziyaret ettiğini sanıyordu. Bazen de gördüğü bir şeyden şüphe ediyordu. Bir şeyi gördüğünü zannediyor, oysa görmemiş olduğunu hatırlamıyordu. Ama bu sihir O'nun sadece zatına mahsustu. Hatta başkaları O'nun bu durumunu fark etmemişlerdi bile. Nübüvvet görevini ifâ bakımından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hiçbir halel gelmemiştir. O dönemde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir ayeti unuttuğu yada yanlış okuduğuna dair hiçbir rivayet gelmemiştir. Sohbet, vaaz ve hutbelerinde aykırı bir talimat verdiğine dair de bir rivayet yoktur. Hakkında vahiy olmayan bir konuda vahiy ileri sürdüğüne rastlanmamıştır. Namaz kılmadığı hâlde kıldığını zannettiği görülmemiştir. Eğer böyle bir şey olsaydı, bütün Arabistan'da herkesin haberi olur ve sihrin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi yendiği çabucak yayılırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin nübüvvet görevi bu sihirden hiç etkilenmedi. Yalnız kendi şahsi hayatında bir miktar etkilenme olmuştur. Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Âişe'nin evindeydi. O gün Allah'a tekrar tekrar dua etmişti. Bu sırada uykuya daldı. Uyandığında Âişe'ye "Ben Allah'a sorduğum sorunun cevabını aldım" dedi. Âişe "O nedir?" diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İki kişi (yani melekler iki insan şeklinde) bana geldi. Birisi başımın, diğeri ayaklarımın tarafında durdu. Birincisi diğerine sordu. O'na ne oldu? Öbürü cevap verdi: Buna sihir yapılmış. Birincisi sordu: O'na kim sihir yaptı? Öbürü cevap

verdi: Lubeyd ibnu Asım. Birincisi sordu: Ne içinde? Öbürü cevap verdi: Tarak ve saçlar bir erkek hurma içinde. Birincisi sordu: O nerede? Öbürü cevap verdi: Beni Zureyk'in kuyusu Zervan (veya Zî-ervan) içinde, bir taşın altında. Birincisi sordu: Ne yapmalı? Öbürü cevap verdi: Kuyunun suyunu boşaltarak onu taşın altından çıkarmalı." Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem; Ali, Ammar ibnu Yasir ve Zübeyr'i gönderdi. Onlarla birlikte Cübeyr ibnu İyaz el-Zurkî'yi ve Kays ibnu Muhsin el-Zurkî'yi de gönderdi. (Yani Beni Züreyk'in iki mensubunu da gönderdi.) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem daha sonra kendisi de birkaç ashabıyla beraber oraya geldi. Kuyunun suyu boşaltılarak taşın altındaki kılıf çıkarıldı. Kılıfın içinde tarak ve saçlarla birlikte, bir ip üzerinde on bir düğüm ve mumdan bir putçuk buldular. Bu putçuğun üzerine de iğneler batırılmıştı. Cebrail gelerek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme "Muavezeteyn'i oku" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin her ayeti okuyuşunda bir düğüm çözülüyor, putçuk üzerindeki iğnelerden bir tanesi de çıkıyordu. Son ayete gelindiğinde düğümler çözülmüş ve iğneler çıkmıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sihrin tesirinden kurtulduğu için, kendisini bağlardan kurtulmuş gibi hissetti. Daha sonra Lubeyd'i çağırarak sorguya çekti. Lubeyd suçunu itiraf etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de onu serbest bıraktı. Çünkü kendi kişisel meselesi için kimseden intikam almazdı. Ayrıca olayı duyanlar Lubeyd'i öldürmesinler diye çevresindekilere bu olayı yaymamalarını tembih etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yapılan sihir hakkında rivayet edilen olayın tamamı budur. Bu rivayetten, sihir sonucunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin risaletinde eksiklik meydana geldiğinin çıkarılması mümkün değildir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bir insan olarak Uhud savaşında görüldüğü gibi yara alması, bir hadiste sabit olduğu gibi; attan düşerek yaralanması, yine hadis'te sabit olduğu üzere: akrep tarafından ısırılması Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin nübüvvet görevini etkilemediği gibi Allah'ın O'nu koruma altına almış olması ilkesine de ters düşmez. Çünkü Allah, O'nun Peygamberliğini koruma altına almıştır. Bu nedenle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şahsi yönü sihir altında kalmış olarak hastalanabilir. Yani Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme sihrin tesir etmesi mümkündür. Bu Kur'ân-ı Kerîm'le sabittir. Mesela Â'raf sûresinde Musa'nın karşısındaki Firavun'un sihirbazlarının oradaki binlerce kişiyi sihirleyebildikleri açıklanmıştır. (Â'raf: 116) Tâhâ sûresinde ise sihirbazlar iplerini ve sopalarını yere attıklarında bunların sadece diğer insanlara değil, Musa'ya da yılan gibi göründükleri; sopa ve iplerin kendisine koşarak geldiğini gören Musa'nın da korktuğu ifade edilmiştir. Hatta Allah (c.c.) O'na; ***"Korkma, sen galip geleceksin, âsânı at!."*** demiştir (Taha: 66-67) Kâfirler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi sihirlenmiş olarak nitelerken, O'nun sihirden etkilenerek hastalanmasını kastetmiyorlardı. Kâfirler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sihir etkisi altında mecnun olduğunu ve nübüvvet iddiası ile cennet ve cehennem efsaneleri anlattığını söylüyorlardı. Tarihte sabit olduğu üzere, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sihirden etkilenmesi sadece şahsi yönüyle sınırlı kalmış, nübüvvet görevi bundan kesinlikle etkilenmemiştir. Zaten kâfirler de O'nun sihir etkisi altında kalmasını birinci anlamda anlamıyorlardı. Bu açıklamalara göre Peygamber Efendimiz kendi-

١٥ - بَاب مَا يُحْذَرُ مِنَ الْغَدْرِ

15- Düşmanın Ahde Vefa Etmeyip Bozmasından Sakınılması Bâbı

وَقَوْلِهِ تَعَالَى﴿ وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

«Eğer sana hile yapmak isterlerse, Allah elbette sana yeter; zira yardımıyla ve bütün müminlerle seni destekleyen. Ve kalplerini birleştiren O'dur. Sen, yeryüzünde bulunan şeylerin hepsini birden verseydin, kalplerini yine de birleştiremezdin; fakat Allah, onları birleştirmiştir. Şüphesiz O, Azîz'dir; hikmet sahibidir.» Enfal: 62- 63

٣١٧٦- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زَبْرٍ قَالَ سَمِعْتُ بُسْرَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ عَوْفَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ فَقَالَ اعْدُدْ سِتًّا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ مَوْتِي ثُمَّ فَتْحُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ ثُمَّ مُوتَانٌ يَأْخُذُ فِيكُمْ كَقُعَاصِ الْغَنَمِ ثُمَّ اسْتِفَاضَةُ الْمَالِ حَتَّى يُعْطَى الرَّجُلُ مِائَةَ دِينَارٍ فَيَظَلُّ سَاخِطًا ثُمَّ فِتْنَةٌ لَا يَبْقَى بَيْتٌ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَخَلَتْهُ ثُمَّ هُدْنَةٌ تَكُونُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ فَيَغْدِرُونَ فَيَأْتُونَكُمْ تَحْتَ ثَمَانِينَ غَايَةً تَحْتَ كُلِّ غَايَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا.

3176- Avf ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Tebûk savaşında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o esnada deriden yapım-

---

sine yapılan sihirden şahsi olarak etkilenmiş ve bundan rahatsız olunca da Muavvizeteyn sûreleri olarak bilinen Nas ve Felâk sûrelerinin inmesine neden olmuştur. Ayrıca yapılan sihrin Peygamberimize bildirilmesiyle Onun bir mucizesi gerçekleşmiş; Allah'ın izniyle sihrin yerini, onu yapanı bildirmiş ve Muavvizeteyn sûrelerinden okuduğu her âyet ile sihrin tesiri tek tek yok olmuştur. Böylece bu sûrelerin sihir ve büyü gibi şeylere şifa olduğu da uygulamalı olarak gösterilmiş oldu.

lı bir çadırın içinde idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyametin kopması için şu altı şeyi say:

-Benim ölümüm.

-Sonra Beytül-Makdis'in fethi.

-Sonra koyunların ani ölümüne sebep olan Kuâs hastalığı gibi ölümün sizlerin arasında olması.

-Malın çoğalması. Öyle ki birine yüz dinar versen bile bundan razı olmaz.

-Sonra bir fitne ki, Arap evlerinden girmediği hiçbir ev kalmayacak, muhakkak her bir eve girecektir.

-Sonra sizinle Benul-Asfar yani Rumlar arasında bir barış ki, düşmanlarınız o barışı müteakip hıyanet edip ahdi bozarak üzerinize her biri sancağın altında on iki bin nefer olmak üzere seksen kumandanın sancağı altında bir milyona yakın kuvvetle size saldıracaklardır."

١٦ - بَاب كَيْفَ يُنْبَذُ إِلَى أَهْلِ الْعَهْدِ

16- Bâb: Anlaşmalı Milletlerin Ahitleri Nasıl Geri Çevrilir?

وَقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ﴾ الْآيَةَ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Veyahut ta bir kavmin antlaşmaya hainlik etmesinden korkarsan, bu takdirde de antlaşmalarını onlara geri çevirip onlar gibi yap. Allah, hâinleri asla sevmez.» Enfal: 58

٣١٧٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِيمَنْ يُؤَذِّنُ يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًى لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَيَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ وَإِنَّمَا قِيلَ الْأَكْبَرُ مِنْ أَجْلِ قَوْلِ النَّاسِ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ فَنَبَذَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّاسِ

فِي ذَلِكَ الْعَامِ فَلَمْ يَحُجَّ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ الَّذِي حَجَّ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُشْرِكٌ.

3177- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- veda haccından bir yıl önceki hac da, kurban bayramı gününde Minâ'da ilân yapacak olan kimseler içinde şu emirlerin duyurulması için beni de gönderdi:

"Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapmayacak ve Kâbe'yi de çıplak olarak tavâf etmeyecek!"[45]

"El-Haccul-Ekber" (en büyük hac günü) bayramın birinci günüdür. Ona en büyük hac denilmesi, insanların ona "el-Haccul-Esğar" demelerinden dolayıdır.

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- müşriklerle yapılan anlaşmayı iptal etti ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin haccını yaptığı veda haccında hiçbir müşrik hac yapmadı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 369, 1622, 3177, 4363, 4655, 4656, 4657)

١٧ - بَابِ إِثْمِ مَنْ عَاهَدَ ثُمَّ غَدَرَ

17- Anlaşma Yaptıktan Sonra, Yapılan Bu Anlaşmaya Hıyanetlik Eden, Anlaşmaya Uymayan Kimsenin Günahı Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ ﴿ الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴾.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor.

«İçlerinden antlaşma yaptığın, sonra da her seferinde antlaşmalarını bozanlar, (Allah'tan) hiç korkmayanlardır.» Enfal: 56

45 Ne kadar garip değil mi?! İslâm'dan, inançtan yoksun olunca şeytana oyuncak olan zavallı insanlar! Hem de Kâbe'de çırılçıplak tavâf dahi yapmış ve tavâf ederken de burada utanmak yok, demişler. Allah İslâm'dan ayaklarımızı kaydırmasın. Bugün birçok festival adı altında bu çıplaklık rezaleti işlenmiyor mu?

٣١٧٨- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ خِلَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا.

3178- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim de şu dört haslet bulunursa hâlis münafık olur. Bunlar şunlardır: Kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet etmek; söz söylerken yalan söylemek; söz verdiğinde sözünü yerine getirmemek; husûmet zamanında da haktan ayrılmaktır. Her kimde de bunların bir parçası bulunursa onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir huy kalmış olur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 34, 2459)

٣١٧٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كَتَبْنَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ.

3179- Alî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den Kur'ân'dan ve bir de şu sahîfenin içindeki şeyleri yazdık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Medine, Âyr Dağı ile şurası arası haremdir. Kim Medine'nin bu

haremi içinde Kitap ve sünnete aykırı bir iş işlerse veya bir bidatçiyi barındırır, yardım ederse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Onun tövbesi ve fidyesi kabul olunmaz.[46] Müslümanların emânı, ahdi birdir. Müslümanların sayıca en azı da bu emânı yürütür. Kim bir Müslüman'ın verdiği ahdi bozarsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Onun ne tövbesi ne de fidyesi kabul olunmaz. Her kim de kendi efendilerinin izni olmaksızın başka bir kavmi velî ve efendi edinirse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Onun ne tövbesi ne de fidyesi kabul olunmaz."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 111, 187, 3047, 3172, 6755, 6903, 6915, 7300)

٣١٨٠- قَالَ أَبُو مُوسَى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا لَمْ تَجْتَبُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا فَقِيلَ لَهُ وَكَيْفَ تَرَى ذَلِكَ كَائِنًا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ إِي وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ عَنْ قَوْلِ الصَّادِقِ الْمَصْدُوقِ قَالُوا عَمَّ ذَاكَ قَالَ تُنْتَهَكُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَشُدُّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قُلُوبَ أَهْلِ الذِّمَّةِ فَيَمْنَعُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ.

3180- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- bir mecliste otururken şöyle dedi:

Cizye ve haraç olarak dînâr, dirhem almayacak olursanız hâliniz nice olur? Orada bulunanlar dediler ki:

-Ey Ebu Hureyre! Sen böyle bir şeyin olacağına inanıyor musun? Bunun üzerine Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Evet, Ebu Hureyre'nin nefsi elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben size bunu sadece doğruyu söyleyen ve kendisinde yalan bulunmayan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sözüne binaen söylüyorum. Oradakiler:

-Nedir bu, bu nasıl gerçekleşecek? diye sordular. Ebu Hureyre onlara şöyle cevap verdi:

-Allah'ın ve Rasûlü'nün zimmeti geri çevrilir ve Allah Azze ve Cel-

46 "Onun tövbesi ve fidyesi kabul olunmaz" Bu cümlenin manasının "Onun nafile ve farz ibadetleri kabul olunmaz" şeklinde olduğu da söylenmiştir.

le de onların kalplerini bağlar, onlar da ellerindeki cizyeleri size vermezler.

١٨- بَاب

18- Bâb

٣١٨١- بَاب حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ شَهِدْتَ صِفِّينَ قَالَ نَعَمْ فَسَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ يَقُولُ اتَّهِمُوا رَأْيَكُمْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ أَمْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَرَدَدْتُهُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْظِعُنَا إِلَّا أَسْهَلْنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ غَيْرِ أَمْرِنَا هَذَا.

3181- A'meş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Ebu Vâil'e: Sen Sıffîn'de[47] hazır bulundun mu? diye sordum.

-Evet bulundum. Sehl ibnu Huneyf'i şöyle derken işittim.

-Sizler kendi görüşlerinizi suçlayın. Ben Ebu Cendel yani Hudeybiye gününde şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emrini reddetmeye güç yetirebilseydim, onu muhakkak reddederdim. Bizler kılıçlarımızı, bizi ürkütmekte olan hiçbir iş için omuzlarımıza koymadık ki, bu kılıçlar bilmekte olduğumuz bir işin yolunu bizlere kolaylaştırmış olmasınlar. Ancak şu işimiz yani Şam ehli ile aramızda gerçekleşmiş olan savaş bundan müstesnadır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3182, 4189, 4844, 7308)

٣١٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو وَائِلٍ قَالَ كُنَّا بِصِفِّينَ فَقَامَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّهِمُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ

47 Sıffin, Fırat üzerinde bir yerin ismidir. Orada Ali ile Muaviye'nin arasında meşhur savaş meydana gelmiştir.

اللّٰه صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَلَوْ نَرَى قِتَالًا لَقَاتَلْنَا فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللّٰه أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ فَقَالَ بَلَى فَقَالَ أَلَيْسَ قَتْلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى قَالَ فَعَلَامَ نُعْطِي الدَّنِيَّةَ فِي دِينِنَا أَنَرْجِعُ وَلَمَّا يَحْكُمِ اللّٰهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللّٰه وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللّٰهُ أَبَدًا فَانْطَلَقَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ رَسُولُ اللّٰه وَلَنْ يُضَيِّعَهُ اللّٰهُ أَبَدًا فَنَزَلَتْ سُورَةُ الْفَتْحِ فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللّٰه صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُمَرَ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللّٰه أَوَفَتْحٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ.

3182- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Sıffîn'de idik. Sehl ibnu Huneyf ayağa kalkıp şöyle dedi:

-Ey insanlar! Sizler kendinizi suçlayın. Bizler Hudeybiye gününde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Şayet bizler savaşmayı uygun görseydik, muhakkak savaşırdık. Hudeybiye gününde Ömer ibnul-Hattâb geldi ve dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler hak yol üzerinde, onlar ise batıl yolda değiller mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet" dedi.

-Bizim ölülerimiz-şehitlerimiz cennette, onların ölüleri ise cehennemde değiller mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet" dedi.

-Öyleyse dinimiz hususunda neden bu küçük düşmeyi kabul ediyoruz? Allah bizimle onlar arasında hükmünü vermeden Medine'ye geri mi döneceğiz. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey İbnul-Hattâb! Muhakkak ki ben Allah'ın Rasûlü'yüm. Allah beni asla zayi etmeyecektir."

Bunun üzerine Ömer, Ebu Bekir'e gitti ve ona da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e söylediği sözlerin benzerini söyledi. Ebu Bekir de Ömer'e: Şüphesiz O, Allah'ın Rasûlü'dür ve Allah O'nu asla zayi etmeyecektir, dedi.

Bunun akabinde Fetih sûresi indi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sûreyi sonuna kadar Ömer'e okudu. Akabinde Ömer:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Fetih bu mudur? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Evet" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3181)

٣١٨٣ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ إِذْ عَاهَدُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُدَّتِهِمْ مَعَ أَبِيهَا فَاسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ عَلَيَّ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِيهَا.

3183- Ebu Bekir'in kızı Esma -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Annem Kuteybe bintu Hâris müşrik olduğu hâlde Kureyş'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile anlaşma yaptığı zaman içerisinde babası Haris ile beraber kendisini ziyarete geldiler.

Bunun üzerine Esma, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bu konuda fetva istedi ve şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Annem beni ziyarete geldi. Ona iyilik ve ikramda bulunayım mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, annene iyilik ve ikramda bulun" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2620, 5978, 5979)

١٩ - بَاب الْمُصَالَحَةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ وَقْتٍ مَعْلُومٍ

19- Müşriklerle Üç Günlüğüne veya Belli Bir Vakit Tayin Ederek Barış Antlaşması Yapılması Bâbı

٣١٨٤- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَعْتَمِرَ أَرْسَلَ إِلَى

أَهْلِ مَكَّةَ يَسْتَأْذِنُهُمْ لِيَدْخُلَ مَكَّةَ فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا ثَلَاثَ لَيَالٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلُبَّانِ السِّلَاحِ وَلَا يَدْعُوَ مِنْهُمْ أَحَدًا قَالَ فَأَخَذَ يَكْتُبُ الشَّرْطَ بَيْنَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَوْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ لَمْ نَمْنَعْكَ وَلَبَايَعْنَاكَ وَلَكِنِ اكْتُبْ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَا وَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَكَانَ لَا يَكْتُبُ قَالَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ امْحَ رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَا أَمْحَاهُ أَبَدًا قَالَ فَأَرِنِيهِ قَالَ فَأَرَاهُ إِيَّاهُ فَمَحَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَلَمَّا دَخَلَ وَمَضَتْ الْأَيَّامُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا مُرْ صَاحِبَكَ فَلْيَرْتَحِلْ فَذَكَرَ ذَلِكَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ ارْتَحَلَ.

3184- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hicretin altıncı yılında umre yapmak maksadıyla Mekkeli müşriklerden izin istemek için elçi gönderdi. Mekkeliler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gelecek yıl girmesini, Mekke'de ancak üç gece ikâmet etmesini, Mekke'ye ancak silâhlar kınında olmak şartıyla girebileceğini ve Mekke ehlinden kimseye de İslâm'a davet etmemesini şart koştular.

Öngörülen bu şartları aralarında Ali ibnu Ebu Tâlib yazmaya başladı. Anlaşmanın başına:

-"Bu, Allah'ın Rasûlü Muhammed'in anlaşma yaptığı maddelerdir" yazdı. Bunun üzerine müşrikler:

-Şayet biz senin Allah'ın Rasûlü olduğunu tasdik etmiş olsaydık, seni Mekke'ye girmekten menetmez ve sana tâbi olurduk, dediler. Fakat sen: "Bu Abdullah oğlu Muhammed'in üzerinde anlaştığı maddelerdir" diye yaz, dediler.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Vallahi ben Abdullah oğlu Muhammed'im ve ben vallahi Allah'ın Rasûlü'yüm" buyurdu. Kendisi yazmıyordu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'ye hitaben:

-"Allah'ın Rasûlü lâfzını sil!" buyurdu. Ali:

-Vallahi ben "Allah'ın Rasûlü" lâfzını asla silmem! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse onu bana göster!" buyurdu.

Alî, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e o lâfzı gösterdi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'de kendi eliyle "Allah'ın Rasûlü" lâfzını sildi.

Ertesi yıl Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye girip şart kıldıkları üç gün ikâmet süresi geçince, Mekkeliler Alî'ye geldiler ve:

-Arkadaşına söyle de artık Mekke'yi terk etsin, dediler. Alî de -Allah ondan razı olsun- bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bildirdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onları tasdik ederek "evet" dedi ve Mekke'den hareket etti. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1781)

٢٠ - بَاب الْمُوَادَعَةِ مِنْ غَيْرِ وَقْتٍ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُقِرُّكُمْ عَلَى مَا أَقَرَّكُمُ اللَّهُ بِهِ

20- Belli Bir Vakit Tayin Etmeksizin Barış Anlaşması Yapmak ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayberlilere: "Allah'ın sizleri oturttuğu müddetçe ben sizleri burada oturtuyorum" Kavli Bâbı

٢١ - بَاب طَرْحِ جِيَفِ الْمُشْرِكِينَ فِي الْبِئْرِ وَلَا يُؤْخَذُ لَهُمْ ثَمَنٌ

21- Müşriklerin Cesetlerinin Kuyu İçine Atılmasının Cevâzı ve Onların Kokmuş Leşleri İçin Bir Bedel Alınmaması[48] Bâbı

٣١٨٥- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي

48 Buhari -Allah kendisine rahmet etsin- bu bâb başlığıyla İbnu Abbas'ın şu hadisine işaret etmektedir: "Müşrikler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bir adamın cesedini satın almak istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu satmaktan kaçındı." Bunu Tirmizi ve diğerleri rivayet ettiler. İbnu İshak, "Meğâzî" de şu rivayeti zikretti: Müşrikler, Nevfel ibnu Abdullah ibnul-Muğîra'nın cesedini satın almak istediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bizim ne onun cesedine ne de cesedinin bedeline ihtiyacımız var" buyurdu.

إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ إِذْ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام فَأَخَذَتْ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَا مِنْ قُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ أَبَا جَهْلِ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ أَوْ أُبَيَّ بْنَ خَلَفٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأُلْقُوا فِي بِئْرٍ غَيْرَ أُمَيَّةَ أَوْ أُبَيٍّ فَإِنَّهُ كَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَلَمَّا جَرُّوهُ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ قَبْلَ أَنْ يُلْقَى فِي الْبِئْرِ.

3185- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'de namaz kılıyordu. Bu sırada Ebu Cehil ve bazı arkadaşları orada oturmakta idiler. Ukbe İbnu Ebu Muayt yeni kesilmiş bir devenin rahmini getirdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırtını koydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kızı Fatıma gelip de o pisliği sırtından alıncaya kadar secdeden başını kaldırmadı. Sonun da Fatıma geldi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırtındaki o pisliği aldı ve bunu yapanlara beddua etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'ım Kureyş'i (onlardan kâfir olanları) helâk et! Allah'ım Ebu Cehil ibnu Hişam'ı, Utbe ibnu Rabia'yı, Şeybe ibnu Rabia'yı, ukbe ibnu Ebu Muayt'ı, Umeyye ibnu Halef'i veya Ubey ibnu Halef'i helâk et!"

Ben bu isimleri sayılan müşrikleri Bedir savaşında öldürüldüklerini gördüm. Umeyye veya Ubey dışında hepsi kuyuya atıldılar. Çünkü bu iri bir adamdı. Onu kuyuya atmak üzere sürükledikleri zaman, kuyuya atılmadan önce bütün eklemleri parça parça oldu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 240, 520, 2934, 3185, 3854, 3960)

٢٢ - بَاب إِثْمِ الْغَادِرِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ

22- İyi Olsun Kötü Olsun Sözünü Yerine Getirmeyen Kimsenin Günâhı Bâbı

٣١٨٦ - ٣١٨٧- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَحَدُهُمَا يُنْصَبُ وَقَالَ الْآخَرُ يُرَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ.

3186-3187- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ahdini bozan[49] her kişi için kıyamet gününde bir sancak vardır."

Râvîlerin biri "sancak dikilir" diğeri de: "Kıyamet gününde kendisiyle ahde vefasızlık derecesinin tanınacağı bir alâmet bir sancak görülür" şeklinde rivayet etmiştir.

٣١٨٨- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يُنْصَبُ بِغَدْرَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

3188- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Verdiği sözünde durmayıp ahde vefasızlık yapan kişi, bu vefasızlı-

---

49 Ahid ve akit sözlü ve yazılı olarak tespit edilen anlaşma demektir. Vefa da yapılan anlaşmanın icaplarını bütünüyle yerine getirmektir. İslâm dini yapılan ahid ve akitlere çok önem verir ve tarafların yapılan bu akitlere sadık kalmalarını ve icaplarını yerine getirmelerini ister. Çünkü yapılan akitler ve ahidlerin icapları yerine getirilmez ise böyle ortamlarda kişilerin birbirlerine karşı itimatları kalmaz ve düzen bozulur. Onun için bu hususta gerek Kur'ân-ı Kerîm'de ve gerekse hadis-i şeriflerde Müslümanlar uyarılmış, güven ortamına zarar verecek, kişilerin birbirlerine karşı olan itimatlarını sarsacak davranışlardan, verdikleri sözleri, yerine getirmemekten yaptıkları akitleri bozmaktan menedilmişlerdir. Sözünde durmamak, ahde vefasızlık bir nifak alâmetidir. Ahde vefa İslâm ahlâkının en mühimlerinden biridir. Her hususta olduğu gibi bu hususta da biz Müslümanlara örnek Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemdir. O hayatı boyunca, peygamberlikten önce ve sonra, bütün akitlerine sadık kalmış ve biz ümmetine de ahidlerini ifa etmeleri, sözlerini yerine getirmelerini tavsiye buyurmuştur. Ahde vefâ olmayınca, verilen sözler yerine getirilmeyince, insanların da birbirlerine karşı güven ve saygısı kalmamaktadır. Sözünü yerine getirenler, ahdine vefa gösterenler hem Allah indinde hem de kullar indinde makbuldürler, sevilirler, itibar görürler. Böyle dürüst insanlar hem hayatlarında hem de öldükten sonra hayırla yâd edilir, örnek gösterilirler.

ğı nedeniyle Kıyamet günü bir sancak dikilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6177, 6178, 6966, 7111)

٣١٨٩- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا وَقَالَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللّٰهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللّٰهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللّٰهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهُ إِلَّا مَنْ عَرَّفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَلِبُيُوتِهِمْ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ.

3189- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi günü şöyle buyurdu:

"Mekke'nin fethinden sonra hicret[50] yoktur. Ancak cihad ve niyet

50 Hecr veya hecran; insanın başkasından (bedenen, kalben veya dille) ayrılması demektir. Hicret; ayrılma, terk etme ve göç etme mânâlarına gelir. "Küfür ahkâmının tatbik edildiği beldeden, Dâru'l-İslâm'a intikâl etmeye hicret denilir. "Hecr veya hicran; insanın başkasından ayrılmasıdır. Bu bedenle, kalple veya dille olabilir. Allah-u Teâlâ: "Şerlerinden, serkeşliklerinden yıldığınız kadınlara gelince; onlara öğüt verin (vazgeçmezlerse), kendilerini yataklarında yalnız bırakın (vehcürûhunne)" buyurmuştur. Burada kullanılan "vehcürûhunne" ifadesi, onlara yaklaşmamaktan kinayedir. Furkan sûresindeki "Rasulullah dedi ki: Ey Rabbim! Kavmim hakikat şu Kur'ân'ı metrûk (mehcûr) bir şey edindiler." mealindeki âyette, kalp ile hecr veya hem kalp, hem lisan ile hecr söz konusudur. "Onlardan güzel bir şekilde ayrıl." mealindeki âyette, üç türlü hecr (ayrılma) muhtemeldir. Bununla beraber; müşriklere iyi davranmakla birlikte mümkün olursa her üç şekilde de (beden, kalp ve dil) ayrılmanın (hecr etmenin) yollarını aramaya davet edilmektedir. "Uzun bir müddet benden ayrıl (vehcurni), git!" mealindeki ayette de böyledir. "Azab(a götürecek şeyleri) terket (fehcûr)!" Burada da bütün şekilleriyle ayrı kalmaya teşvik vardır. Muhaceret, başkasıyla ilişkiyi kesip, onu terk etmektir. Denildi ki; şehvetlerden, kötü huylardan ve günahlardan uzaklaşmak, olanları terk ve reddetmek de, hicretin gereğidir. 'Hicret', imanın, Allah'a ve Rasûlü'ne bağlılığın, Allah yolunda

vardır." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi günü şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki Allah, gökleri ve yer yarattığından bu yana bu beldeyi harem bölgesi kıldı. Bu belde Kıyamet gününe kadar Allah'ın haram kılması sebebiyle harem bölge kılınmıştır. Bu haram kılınan topraklarda benden önce hiç kimseye savaşmak helâl kılınmamıştır. Bana da sadece gündüzün belli bir vakti dışında helâl kılınmamıştır. Mekke'nin dikeni kesilmez, av hayvanları ürkütülmez, orada düşürülmüş şeyi ancak sahibini arayacak olan kimse alabilir, Mekke'nin yeşil otları da koparılmaz."

Bunun üzerine Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İzhir otu bundan müstesna olsun! Çünkü o Mekkelilerin demircileri ve kuyumcuları ve evleri içindir! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İzhir otu bundan müstesnadır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1349, 1587, 1833, 1834, 2090, 2433, 2783, 2825, 3077, 3189, 4313.)

---

fedâkârlık yapmanın, dünyalıklardan vazgeçmenin, yalnızca Allah rızasını seçmenin bir göstergesi; küfre ve onların azgın temsilcilerinin hükmüne boyun eğmemenin, iman uğruna her zorluğu göze almanın destansı ifade edilişidir. Kavuşabilmekle terk edebilmek doğru orantılıdır. Kavuşabilenler, terk edebilenlerdir. Terk etmeyi göze alamayanlar kavuşmanın hazzına eremeyeceklerdir. Allah için yapılan her hareket, tavır ve sözün karşılıksız kalması mümkün değildir. Allah için bulunduğu yeri, bin bir zorluk altında terk eden ve bununla İslâm'ı daha iyi yaşamayı, Allah'a daha mükemmel bir şekilde kullukta bulunmayı amaçlayan bir kimsenin eli boş döndürülmesi düşünülemez.

٥٩-كِتَاب بَدْءِ الْخَلْقِ

59- ALLAH'IN MAHLÛKLARI İLK YARATIŞI KİTABI

١ - بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّه تَعَالَى

1- Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Hakkında Gelen Tefsirler Bâbı

﴿ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ﴾

«Mahlûkatı ilk defa yaratan, ölümünden sonra onu tekrar var edecek olan O'dur. Bu, O'na daha kolaydır. Göklerde ve yerde en yüksek sıfatlar O'nundur. O, dâima galiptir; hikmet sahibidir» Rûm: 27

قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ وَالْحَسَنُ كُلٌّ عَلَيْهِ هَيِّنٌ هَيْنٌ وَهَيِّنٌ مِثْلُ لَيْنٍ وَلَيِّنٍ وَمَيْتٍ وَمَيِّتٍ وَضَيْقٍ وَضَيِّقٍ ﴿ أَفَعَيِينَا ﴾ أَفَأَعْيَا عَلَيْنَا حِينَ أَنْشَأَكُمْ وَأَنْشَأَ خَلْقَكُمْ ﴿لُغُوبٌ﴾ النَّصَبُ ﴿ أَطْوَارًا ﴾ طَوْرًا كَذَا وَطَوْرًا كَذَا عَدَا طَوْرَهُ أَيْ قَدْرَهُ.

Rabî ibnu Huseym ve Hasen: Hepsi Allah'a kolaydır, demişlerdir.

«Biz ilk yaratmada âcizlik mi gösterdik ki yeniden diriltmede de âciz kalalım? Hayır onlar, yeniden yaratılıştan şüphe içindedirler» (Kaf: 15) **sûresinde geçen ﴿ أَفَعَيِينَا ﴾ kelimesi "Size şekil vermesi, sizi ilk defa yaratması" manasına gelir.**

«Şu da bir gerçek ki, biz, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunan şeyleri altı günde yarattık da bize hiçbir yorgunluk dokunmadı.» (Kaf: 38) **sûresinde gelen ﴿لُغُوبٌ﴾ kelimesi de "yorgunluk" manasına gelir.**

«Hâlbuki O sizi çeşitli merhalelerde yaratmıştır.» **(Nûh: 14) sûresinde gelen ﴿ أَطْوَارًا ﴾ kelimesi de "miktarını geçti" manasına gelir.**

٣١٩٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا بَنِي تَمِيمٍ أَبْشِرُوا قَالُوا بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَجَاءَهُ أَهْلُ الْيَمَنِ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْيَمَنِ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَبِلْنَا فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ بَدْءَ الْخَلْقِ وَالْعَرْشِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا عِمْرَانُ رَاحِلَتُكَ تَفَلَّتَتْ لَيْتَنِي لَمْ أَقُمْ.

3190- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e Temim oğullarından bir grup geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Ey Temîm oğulları! Müjdelenin, sevinin!" buyurdu. Onlar:

-Sen bizi müjdeledin. Bize Beytu'l-Mâl'dan dünyalık atıyye[51] de ver! dediler. Onların bu isteğine binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzü değişti. Bu sırada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına Yemen ehli olan Eşari kabilesi geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-Ey Yemen ehli! Temîm oğullarının kabul etmedikleri ve kabul ettiğinizde cennete gireceğiniz müjdeyi kabul edin!" buyurdu. Onlar:

-Kabul ettik, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem mahlûkların ve Arş'ın yaratılış başlangıcını anlatmaya başladı. Bu esnada bir adam geldi ve:

-Ey İmrân! Deven kaçtı, dedi. Keşke ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından kalkmasaydım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3191, 4365, 4366, 7418)

---

51 İhsan, bağış, hediye. Hediye. Bahşiş. Lütüf ve ihsan.

٣١٩١- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقَلْتُ نَاقَتِي بِالْبَابِ فَأَتَاهُ نَاسٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا مَرَّتَيْنِ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا أَهْلَ الْيَمَنِ إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالُوا جِئْنَاكَ نَسْأَلُكَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلَّ شَيْءٍ وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَنَادَى مُنَادٍ ذَهَبَتْ نَاقَتُكَ يَا ابْنَ الْحُصَيْنِ فَانْطَلَقْتُ فَإِذَا هِيَ تَقْطَعُ دُونَهَا السَّرَابُ فَوَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ تَرَكْتُهَا.

3191- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan ve babasından razı olsun şöyle dedi:

Ben dişi devemi kapıya bağladım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellem'in yanına girdim. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına Temîm oğullarından birtakım insanlar geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

-"Ey Temîm oğulları! Müjdeyi kabul edip sevinin!" buyurdu. Onlar iki kere: Sen bizlere müjde verdin. Bizlere dünyalık atıyye de ver, dediler ve bu sözlerini iki kere tekrarladılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellemin yanına Yemen ehlinden birtakım insanlar girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Yemen ehli! Temîm oğullarının kabul etmedikleri ve kabul ettiğinizde cennete gireceğiniz müjdeyi kabul edin!" buyurdu. Yemenliler:

-Kabul ettik ey Allah'ın Rasûlü! Biz sana yerin ve göklerin yaratılışından sormak için geldik, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ezelde Allah vardı ve Allah'tan başka bir şey yoktu. Allah'ın Arş'ı su üzerinde bulunuyordu. Allah Teâlâ kâinatla alâkalı her şeyi Levhi Mahfuz'da yazdı. Gökleri ve yeri yarattı."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözleri söylerken bir

adam gelip:

-Ey İbnu Husayn! Deven gitti! diye nidâ etti. Ben hemen arkasından gittim. Benimle devemin arasını serap[52] engellemişti. Vallahi daha sonra ben devemi o şekilde bırakıp gitmesini ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında kalmayı arzu ettim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3190, 3191, 4365, 4366, 7418)

٣١٩٢- وَرَوَى عِيسَى عَنْ رَقَبَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَامًا فَأَخْبَرَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ حَتَّى دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنَازِلَهُمْ وَأَهْلُ النَّارِ مَنَازِلَهُمْ حَفِظَ ذَلِكَ مَنْ حَفِظَهُ وَنَسِيَهُ مَنْ نَسِيَهُ.

3192- Ömer ibnul-Hattâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim içimizde ayağa kalktı. Mahlûkatı ilk yaratılışından cennetliklerin cennete, cehennemliklerin de cehenneme girmesinden bahsetti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin verdiği bu haberi ezberleyen ezberledi, unutan da unuttu.

٣١٩٣- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَشْتِمُنِي ابْنُ آدَمَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَشْتِمَنِي وَيُكَذِّبُنِي وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَمَّا شَتْمُهُ فَقَوْلُهُ إِنَّ لِي وَلَدًا وَأَمَّا تَكْذِيبُهُ فَقَوْلُهُ لَيْسَ يُعِيدُنِي كَمَا بَدَأَنِي.

3193- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Âdem oğlu bana noksan sıfat isnat etti. Hâlbuki ona beni noksan sıfatla vasıflanması yakışmaz. Yine Âdem oğlu beni yalanlar, hâlbuki beni yalanlaması ona yakışmaz. Âdem oğlunun beni noksan sıfatla vasıflanması, benim çocuğum olduğunu söylemesidir. Âdem oğlunun beni yalanlaması ise, Allah beni ilk yarattığı gibi tekrar ya-

52 Gündüzleyin çölde gözüken ve sanki su varmış gibi görünen serap.

ratacak değildir, demesidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4974, 4975)

٣١٩٤- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ غَضَبِي.

3194- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah mahlûkları yarattığı zaman kendi yanında Arş'ın[53] üstünde olan kitabında 'Rahmetim öfkeme gâlip olmuştur' diye yazdı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7404, 7416, 7553, 7554)

---

53 Tahrifsiz olarak yaratıkların sıfatlarına benzetmeden Allah'ın sıfatlarına iman etmek vaciptir. Meşhûr sözünde İmam-ı Mâlik'in dediği gibi; bir adam kendisine soru sorarak dedi ki: ***"Rahman Arş'a istiva etti."*** (Tâhâ sûresi âyet 5) âyetindeki istivânın keyfiyeti nedir? O da "İstiva (dilde) malûmdur, keyfiyeti ise meçhûldür, buna iman etmek vaciptir, ondan soru sormak da bid'at'tır" cevabını verdi. Ondan soru sormaktan kasıt; sadece Allah Subhânehu ve Teâlâ'nın bildiği keyfiyyettir. İstivâ sıfatına gelince Allahu Teâlâ Kur'ân'ın yedi yerinde zikrederek kendisini bununla medh etmektedir. Bunu bilip ispat etmek vâciptir. İnkârı ise küfürdür. Lâkin istivânın keyfiyetini Allah'tan başka kimse bilemez. İşte el sıfatının keyfiyetini de kendisinden başka kimse bilemez. İsim ve sıfat tevhidinin bilinmesi dinen zarûridir, dinin temel esâsı ve tevhidin özüdür. Çünkü Allah'ı güzel isimleriyle ve yüce sıfatlarıyla tanımak, ilimlerin en şereflisi ve gâyelerin en yücesidir. Ancak bu marifet esası üzerine, sahih bir imanla hâlis bir tevhid kâim olabilir. İsim ve sıfat tevhidinden kasıt, Allah'ın zâtı ile alâkalı, kendisinin ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ispat ettiği sıfatları (nitelikleri) ispat etmek, Zâtı hakkında yine kendisinin ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin reddettiği sıfatları reddetmektir ki bu cüz, tevhidin kısımlarındandır. Şüphesiz ki bu cüz tevhidin en üstünü, başta geleni ve en ehemmiyetli olanıdır. Çünkü Allah hakkında ancak sağlam ve sahih bir ilim esası üzerine doğru bir imana sahip olunabilir. Yoksa ilimsiz bir iman düşünülemez ve olamaz da. Allah'ın sıfatları hakkındaki bilgi imanın temelidir. Şüphesiz ki isim ve sıfat tevhidi, Ulûhiyet ve Rubûbiyet tevhidinden de daha şümullü ve daha umûmî olmaktadır. Allah'ın hâk bir ilâh olduğunu, ibâdetin ondan başkasına caiz olmadığı ve bu esasla yönelmenin sadece Subhânehû ve Teâlâ'ya yapıldığını bilmek; O'nun isim ve sıfatları ilminden bir daldır. Aynı şekilde O'nun Rab olduğuna, her şeyi yaratıp yoktan var ettiğine, varlıklara şekil verdiğine imân etmek, isim ve sıfat tevhidinden bir cüzdür.

٢ - بَاب مَا جَاءَ فِي سَبْعِ أَرَضِينَ

2- Yedi Kat Yer Hakkında Gelen Şeyler Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنْ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ السَّمَاءُ ﴿سَمْكُهَا﴾ بِنَاءُهَا ﴿الْحُبُكِ﴾ اسْتِوَاؤُهَا وَحُسْنُهَا ﴿وَأَذِنَتْ﴾ سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ ﴿وَأَلْقَتْ﴾ أَخْرَجَتْ مَا فِيهَا مِنْ الْمَوْتَى ﴿وَتَخَلَّتْ﴾ عَنْهُمْ ﴿طَحَاهَا﴾ دَحَاهَا ﴿بِالسَّاهِرَةِ﴾ وَجْهُ الْأَرْضِ كَانَ فِيهَا الْحَيَوَانُ نَوْمُهُمْ وَسَهَرُهُمْ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Yedi göğü ve yerden de bir o kadarını yaratan Allah'tır. Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve Allah'ın her şeyi ilimle kuşattığını bilmeniz için Allah'ın emri bunlar arasında iner durur» Talak: 12

﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾. (Tur: 5) Gökyüzü demektir. ﴿سَمْكُهَا﴾ (Naziat: 28) Gökyüzünü bina etti. ﴿الْحُبُكِ﴾ (Zariyat: 7) Gökyüzünün düzgünlüğü ve güzelliğidir. ﴿وَأَذِنَتْ﴾ (İnşikâk: 2) İşitti ve itaat etti demektir. ﴿وَأَلْقَتْ﴾ (İnşikâk: 4) Yeryüzü, içindeki ölüleri dışarı çıkardı, demektir. ﴿وَتَخَلَّتْ﴾ (İnşikâk: 4) Yeryüzü içindeki ölüleri çıkardıktan sonra onlardan boşaldı, demektir. ﴿طَحَاهَا﴾. (Şems: 6) Onun yaydı, demektir. ﴿بِالسَّاهِرَةِ﴾ (Naziat: 14) Yeryüzü, demektir. Yeryüzünde canlı vardır. Onların uykuları ve uyanıklıkları yeryüzünde olur.

٣١٩٥- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُنَاسٍ خُصُومَةٌ فِي أَرْضٍ فَدَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبْ الْأَرْضَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ.

3195- Yahya ibnu Ebî Kesir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana Muhammed ibnu İbrahim bildirip şöyle dedi: Ebu Seleme, kendisiyle bazı kimseler arasında bir husumet olduğunu ve bunu Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- söylediğini, O'nunda şöyle dediğini bildirdi:

-Ey Ebu Seleme! Haksız yere toprak gasp etmekten sakın. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuda şöyle buyurdu:

"Her kim bir karış toprağı zulümle-haksız yere gasp eder, alırsa kıyamet gününde yerin yedi katı halka gibi onun boynuna geçirilir"[54] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2453)

٣١٩٦- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ خُسِفَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ.

3196- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim hakkı olmaksızın başkasına âit araziden bir şey gasp edip alırsa, o aldığı şeyle birlikte kıyamet gününde yedi kat yere batırılır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2454)

٣١٩٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنِ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ.

3197- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

---

54 Metindeki "Şibr" karış demektir; burada azlığı ifâde etmek için zikredilmiştir. Az tecâvüz ukubeti gerektirirse, çoğu evleviyetle gerektirir.

"Zaman, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı gündeki ilk heyetine dönmüştür. Bir yıl, on iki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır. Üçü arka arkayadır ki bunlar: Zil-Kâde, Zil-Hicce ve Muharrem aylarıdır. Dördüncüsü de Cumadal-Âhire ile Şabân ayları arasındaki Recep ayıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 87)

٣١٩٨- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ أَنَّهُ خَاصَمَتْهُ أَرْوَى فِي حَقٍّ زَعَمَتْ أَنَّهُ انْتَقَصَهُ لَهَا إِلَى مَرْوَانَ فَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أَنْتَقِصُ مِنْ حَقِّهَا شَيْئًا أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3198- Saîd ibnu Zeyd ibnu Amr ibnu Nufeyl -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ervâ bintu Ebu Uveys, iddia ettiği bir hak hususunda, Saîd ibnu Zeyd kendisinin hakkını eksiltti diye Medîne Vâlîsi bulunan Mervân ibnul-Hakem'e şikâyet etti. Bu şikâyet üzerine Saîd: Ben bu kadının hakkından bir şey mi eksiltiyor muşum? Şehâdet ederim ki, ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyururken işitmişimdir:

"Her kim başkasına âit arazîden zalimlikle bir karış yer alırsa, hiç şüphe yok, kıyamet gününde o arazî parçası yedi kat yerden itibaren onun boynuna halka yapılır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2452)

٣ - بَاب فِي النُّجُومِ

3- Yıldızlar Hakkında Gelen Şeyler Bâbı

وَقَالَ قَتَادَةُ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ خَلَقَ هَذِهِ النُّجُومَ لِثَلَاثٍ جَعَلَهَا زِينَةً لِلسَّمَاءِ وَرُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَعَلَامَاتٍ يُهْتَدَى بِهَا فَمَنْ تَأَوَّلَ فِيهَا بِغَيْرِ ذَلِكَ أَخْطَأَ وَأَضَاعَ نَصِيبَهُ وَتَكَلَّفَ مَا لَا عِلْمَ لَهُ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿هَشِيمًا﴾

مُتَغَيِّرًا وَالْأَبُّ مَا يَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالْأَنَامُ الْخَلْقُ بَرْزَخٌ :حَاجِبٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿أَلْفَافًا﴾ مُلْتَفَّةً وَالْغُلْبُ الْمُلْتَفَّةُ ﴿فِرَاشًا﴾ مِهَادًا كَقَوْلِهِ ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ ﴿نَكِدًا﴾ قَلِيلًا.

Katâde, *«Dünya semasını kandillerle süsledik.»* (Mülk: 5) âyeti hakkında şöyle dedi:

-Allah bu yıldızları üç şey için yarattı: Yıldızlar gökyüzünün ziyneti, süsüdür. Şeytanları taşlamak ve kendisiyle yol bulmak içindir. Kim yıldızlar hakkında başka bir tevile, anlayışa giderse hata etmiş, nasibini zayi etmiş, hakkında ilmi olmayan bir şeyde tekellüf etmiş olur.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿هَشِيمًا﴾. (Kehf: 45) Değişici, manasına gelir. الْأَبُّ. Hayvanların yiyeceği şey, manasına gelir. بَرْزَخٌ Perde, engelleyen manasına gelir.

Mücahid şöyle dedi: ﴿أَلْفَافًا﴾. (Nebe: 16) Birbirine sarmaşmış manasına gelir. الْغُلْبُ Birbirine sarmaşmış manasına gelir. ﴿فِرَاشًا﴾ Döşek manasına gelir. Bu tıpkı Allah Teâlâ'nın *«Yeryüzünde belirli bir zamana kadar, sizin için yerleşebileceğiniz bir mekân bulunacaktır»* (Bakara: 36) buyurduğu gibidir. ﴿نَكِدًا﴾ (Araf: 58) Az manasına gelir.

٤ - بَاب صِفَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ

4- Güneş'in ve Ay'ın Sıfatı Bâbı

﴿ بِحُسْبَانٍ ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ كَحُسْبَانِ الرَّحَى وَقَالَ غَيْرُهُ بِحِسَابٍ وَمَنَازِلَ لَا يَعْدُوَانِهَا حُسْبَانٌ جَمَاعَةُ حِسَابٍ مِثْلُ شِهَابٍ وَشُهْبَانٍ ﴿ ضُحَاهَا ﴾ ضَوْءُهَا ﴿ أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ ﴾ لَا يَسْتُرُ ضَوْءُ أَحَدِهِمَا ضَوْءَ الْآخَرِ وَلَا يَنْبَغِي لَهُمَا ذَلِكَ ﴿ سَابِقُ النَّهَارِ ﴾ يَتَطَالَبَانِ حَثِيثَيْنِ ﴿ نَسْلَخُ ﴾ نُخْرِجُ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخَرِ وَنُجْرِي كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ﴿ وَاهِيَةٌ ﴾ وَهْيُهَا تَشَقُّقُهَا ﴿ أَرْجَائِهَا ﴾ مَا لَمْ يَنْشَقَّ مِنْهَا فَهُمْ عَلَى حَافَتَيْهَا كَقَوْلِكَ عَلَى أَرْجَاءِ الْبِئْرِ ﴿ أَغْطَشَ ﴾ وَ ﴿ جَنَّ ﴾ أَظْلَمَ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿كُوِّرَتْ ﴾ تُكَوَّرُ حَتَّى يَذْهَبَ ضَوْءُهَا ﴿ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴾ جَمَعَ مِنْ دَابَّةٍ

﴿أَسْقَ﴾ اسْتَوَى ﴿ بُرُوجًا ﴾ مَنَازِلَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ﴿ الْحَرُورُ ﴾ بِالنَّهَارِ مَعَ الشَّمْسِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَرُؤْبَةُ ﴿الْحَرُورُ﴾ بِاللَّيْلِ وَ﴿السَّمُومُ﴾ بِالنَّهَارِ يُقَالُ ﴿يُولِجُ﴾ يُكَوِّرُ ﴿ وَلِيجَةً ﴾ كُلُّ شَيْءٍ أَدْخَلْتَهُ فِي شَيْءٍ.

﴿ بِحُسْبَانٍ ﴾ Mucâhid: Güneş ve ay, tıpkı değirmenin hareket etmesi gibi hareket ederler, demiştir.

Diğerleri: Bunlar bir hesap ve geçemeyecekleri bir takım menziller üzere hareket ederler, demişlerdir. ﴿ ضُحَاهَا ﴾ Güneşin aydınlığı demektir. ﴿ أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ ﴾ (Yasin: 40) Ne güneşin ışığı ayın ışığını, ne de ayın ışığı güneş ışıklarını kapatmaz, demektir. ﴿ سَابِقُ النَّهَارِ ﴾ (Yâsîn: 40) İkisi de bir yörüngede yüzerler, demektir. ﴿ نَسْلَخُ ﴾. (Yunus: 37) Biz onların her birini diğerinden sıyırıp çıkarırız ve onlardan her birini bir yörüngede akıtıp yürütürüz. ﴿ وَاهِيَةٌ ﴾ (Hâkka: 16) Gök de yarılmış ve artık o, o gün zayıftır. ﴿ أَرْجَائِهَا ﴾ Onun yarılmasından önce, tıpkı kuyunun genişliği manasında kullanıldığı gibi. ﴿ أَغْطَشَ ﴾ (Naziat: 29) ﴿ جَنَّ ﴾ Karardı, manasına gelir.

Hasan Basri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: ﴿كُوِّرَتْ﴾ (Tekvir: 1) Dürülüp toplanır, nihayet ışığı gider, demektir. ﴿ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴾ (İnşikak: 17) Binek hayvanlarını topladıkları zaman, demektir. أَسْقَ dümdüz olduğu zaman, demektir. ﴿ بُرُوجًا ﴾ (Hicr: 16) Güneş ve ayın evreleri. Güneşle birlikte gündüzleyin sıcak olması.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿الْحَرُورُ﴾ (Fâtir: 21) Geceleyin, ﴿السَّمُومُ﴾. (Hicr: 27) Gündüzleyin, demektir. ﴿يُولِجُ﴾. (Fâtir: 13) Dürmek, manasına gelir. ﴿ وَلِيجَةً ﴾ (Tevbe: 16) Bir şeyin içine girdirdiğin her bir şey, manasına gelir.

٣١٩٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي ذَرٍّ حِينَ غَرَبَتْ الشَّمْسُ أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَسْتَأْذِنَ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَيُوشِكُ أَنْ تَسْجُدَ فَلَا يُقْبَلَ

مِنْهَا وَتَسْتَأْذِنَ فَلَا يُؤْذَنَ لَهَا يُقَالُ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴾.

3199- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem güneş battığı zaman bana:

-"Güneş nereye gider, bilir misin?" diye sordu. Ben:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş secde etmek için Arşın altına gider. Tekrar doğudan doğmak için izin ister ve kendisine izin verilir. Güneş yine secde etmek ister, ancak kendisine izin verilmez. Her zamanki doğduğu yerden doğmak ister, ancak ona yine izin verilmez. Kendisine:

-Battığın yerden geri doğ! denilir. Bunun üzerine güneş de battığı yerden yani batıdan doğar. İşte bu Yüce Allah'ın şu kavlinin manâsıdır:

«Güneş, kendine âit bir yer çevresinde akar gider. Bu, daima gâlip olan ve her şeyi hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir.» Yâsîn: 38

٣٢٠٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الدَّانَاجُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُكَوَّرَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

3200- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş ve ay kıyamet günü ışıkları sönüp birbiri içine dürülürler."

٣٢٠١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا.

3201- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiç kimsenin ne ölümü ne de hayatı sebebiyle güneş ve ay tutulması gerçekleşmez. Ancak güneş ve ay tutulması Allah'ın ayetlerinden bir ayettir. Güneş ve ayın tutulduğunu gördüğünüzde namaz kılın."[55] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1042)

٣٢٠٢- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ.

3202- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş ve Ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar bir kimsenin ölümü veya hayatından dolayı tutulmazlar. Siz bu tutulmayı gördüğünüz zaman Allah'ı zikredin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 29, 431, 748, 1052, 3206, 5197)

٣٢٠٣- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

55 -K.S.F- Kökünden "küsûf" ve -H.S.F- kökünden "husûf" sözlükte; güneş ve ay tutulmasını ifade eden iki mastar. Küsûf; daha çok güneş tutulması, husûf ise, ay tutulması için kullanılır. Küsûf, astronomi ilmi bakımından; güneş ışıklarının tamamının veya bir bölümünün, gündüz, güneşle dünya arasına ay'ın gölgesinin girmesiyle dünyanın belli bir yöresine ulaşamamasıdır. Husûf ise, geceleyin ay ışığının tamamının veya bir bölümünün, dünyanın gölgesinin güneşle ay arasına girmesi yüzünden dünyaya ulaşamamasından ibarettir. Bu iki terim, birbirinin yerine de kullanılabildiği için, bunlara "iki küsûf" veya "iki husûf" da denilmiştir. Bu namaz, ezan ve kâmetsiz kılınır. Bir münâdî sadece "essalâtü câmia - namaz toplayıcıdır" diye seslenir. Cemaatle veya tek tek, gizli veya açık okunarak, hutbeli ve hutbesiz kılınır. Küsûf namazı iki rekât olup, her rekâtte iki veya üç kıyâm, iki veya üç kırâat, iki veya üç rükû ve iki secde bulunur.

وَسَلَّمَ يَوْمَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ قَامَ فَكَبَّرَ وَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَقَامَ كَمَا هُوَ فَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الرَّكْعَةِ الْأُولَى ثُمَّ سَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ.

3203- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Güneş tutulduğunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaza durdu ve tekbir getirdi. Sonra kıyamda uzunca kıraat okudu. Sonra rükûya vardı ve rükûsunu uzattı. Sonra başını rükûdan kaldırdı ve "Semiallahu limen hamideh" dedi. Bu kıyamında yine uzunca kıraat okudu. Ancak bu önceki kıraata nazaran daha kısaydı. Sonra rükû etti ve rükûsunu uzattı. Ancak bu ilk rükûdan daha kısaydı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem secde etti ve secdesini uzattı. Sonra ikinci ve son rekâtta da aynını yaptı. Sonra selâm verdiğinde güneş tutulması sona ermişti. Namazın ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbe verdi. Güneş ve ay tutulması hakkında şöyle buyurdu:

-"Güneş ve ay Allah'ın âyetlerinden birer âyettir. Hiç kimsenin ne ölümü ne de hayatıyla tutulmazlar. Güneş ve ayın tutulduğunu gördüğünüzde hemen namaza durun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1044, 1046, 1047, 1050, 1056, 1057, 1064, 1066, 1212, 3203, 4624, 5221, 6631)

٣٢٠٤- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا.

3204- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş ve ay hiçbir kimsenin ne ölümünden, ne de hayatından dola-

yı tutulurlar. Ancak bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Tutulduklarını görünce hemen namaza durun." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1041, 1057, 3204)

٥ - بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِه

5- Yüce Allah'ın Şu Kavli Hakkında Gelen Şeyler Bâbı

﴿ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ نُشُرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِه﴾

"Rahmetinin önünden müjdeci olarak rüzgârları gönderen Allah'tır." Araf: 57

﴿قَاصِفًا﴾ تَقْصِفُ كُلَّ شَيْءٍ ﴿لَوَاقِحَ﴾ مَلَاقِحَ مُلْقِحَةً ﴿إِعْصَارٌ﴾ رِيحٌ عَاصِفٌ تَهُبُّ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ كَعَمُودٍ فِيهِ نَارٌ ﴿صِرٌّ﴾ بَرْدٌ ﴿نُشُرًا﴾ مُتَفَرِّقَةً.

﴿ قاصفًا ﴾. (İsra: 69) Her şeyi kırıp-döken, manasına gelir.

﴿ لَوَاقِحَ ﴾ (Hicr: 22) Aşılayıcı demektir. ﴿ إِعْصَارٌ ﴾ (Bakara: 266) Bir kasırga ki yeryüzünden gökyüzüne doğru eser. Direk gibi olur ki içinde ateş vardır. ﴿ صِرٌّ ﴾ (Âli-İmran: 117) Soğuk, manasına gelir. ﴿ نُشُرًا ﴾ (Araf: 57) Dağılmış, saçılmış, manasına gelir.

٣٢٠٥- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ.

3205- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben sabâ rüzgârı[56] ile yardım olundum. Âd kavmi de debûr yeli[57] ile helâk edildi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1035, 3343, 4105)

---

56 Sabahleyin gün doğusundan esen hafif ve yumuşak rüzgâr.

57 Bâd-ı debur: Farsça-Arapça. Sam yeli. Batıdan doğuya eser, bitkilere zarar verir. Nefsin azgınlığından kaynaklanan şerî hükümlere aykırı olan istekler, manasında.

٣٢٠٦- حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى مَخِيلَةً فِي السَّمَاءِ أَقْبَلَ وَأَدْبَرَ وَدَخَلَ وَخَرَجَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَإِذَا أَمْطَرَتْ السَّمَاءُ سُرِّيَ عَنْهُ فَعَرَّفَتْهُ عَائِشَةُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَدْرِي لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ ﴿ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ ﴾ الْآيَةَ.

3206- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gökyüzünde yağmur yağdıracağı sanılan bir bulut gördüğünde ona karşı durur, geri döner ve evin içine girer çıkardı, yüzünün rengi değişirdi. Gökyüzü yağmuru indirince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu endişesi kaybolurdu. Âişe -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu şekilde tedirgin davranmasının sebebini öğrenmek için O'na sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bilmiyorum. Bu tıpkı Âd kavminin dediği gibi bir şeydir:

«Azabın bir bulut hâlinde vadilerine doğru gelişini görünce de demişlerdi ki: "Bu bize yağmur getiren bir buluttur." Hayır o, acele gelmesini istediğiniz bir şey, içinde acı bir azap bulunan bir rüzgârdır.» Ahkâf: 24 (Hadisin geçtiği diğer yer: 4869)

٦ - بَاب ذِكْرِ الْمَلَائِكَةِ

6- Meleklerin Zikri Bâbı

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ الْمَلَائِكَةُ.

Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Abdullah ibnu Selâm, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e: Cibril aleyhisselâm Yahudilerin düşmanıdır, dedi. İbnu Abbas da:

«Saf saf olanlar biziz"» (Sâffât: 165) Bunlar meleklerdir, demiştir.

مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا
عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ وَذَكَرَ يَعْنِي رَجُلًا بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَأُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ
ذَهَبٍ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَشُقَّ مِنَ النَّحْرِ إِلَى مَرَاقِّ الْبَطْنِ ثُمَّ غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءِ
زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا وَأُتِيتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضَ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ الْبُرَاقُ
فَانْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ
قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ
عَلَى آدَمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنِ ابْنٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ مَنْ
هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ
وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى عِيسَى وَيَحْيَى فَقَالَا مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا
السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ
إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى يُوسُفَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ
قَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ
مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قِيلَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ
الْخَامِسَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ
قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْنَا عَلَى هَارُونَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ
مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا عَلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ

يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ السَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ ابْنٍ وَنَبِيٍّ فَرُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ يُصَلِّي فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا لَمْ يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ وَرُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبِقُهَا كَأَنَّهُ قِلَالُ هَجَرَ وَوَرَقُهَا كَأَنَّهُ آذَانُ الْفُيُولِ فِي أَصْلِهَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النِّيلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جِئْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ عَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ وَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلْهُ فَرَجَعْتُ فَسَأَلْتُهُ فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ ثُمَّ ثَلَاثِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عِشْرِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عَشْرًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَجَعَلَهَا خَمْسًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ جَعَلَهَا خَمْسًا فَقَالَ مِثْلَهُ قُلْتُ سَلَّمْتُ بِخَيْرٍ فَنُودِيَ إِنِّي قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي وَأَجْزِي الْحَسَنَةَ عَشْرًا وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ.

3207- Mâlik ibnu Sa'sa'a -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kâbe'nin yanında uyurla uyanıklık arasında idim. -Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem burada iki kişinin arasında olan adamı, kastetti- İçi hikmet ve iman dolu altından yapılmış bir kap getirildi. Göğüsten karnın alt tarafına kadar yarıldı. Sonra karın Zemzem suyu ile yıkandı. Sonra hikmet ve îmân ile doldurudu. Ve bana katırdan küçük, eşekten büyük beyaz bir hayvan getirildi ki, o Burak'tır. Akabinde ben Cibril ile beraber gittim. Dünya semasına geldiğimizde:Nihayet alt semâya vardık.

-Kim o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, diye cevap verildi.

- Ona buraya gelsin diye davet gönderildi mi? diye soruldu. Cibril:

- Evet, dedi.

- Merhaba O'na hoş gelmiş. Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Âdem'in yanına geldim ve O'na selâm verdim. O da:

- Merhaba sana, oğul ve Peygamber! dedi. Akabinde ikinci semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, dedi.

- Ona gelsin diye haber gönderildi mi? denildi. Cibril:

- Evet gönderildi, dedi.

- Merhaba O'na hoş geldi, safâ geldi ve bu gelenin gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben İsâ ve Yahya Peygamberlerin yanına vardım. Onlar:

- Merhaba sana, kardeş ve peygamber! dediler. Sonra üçüncü semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:

- O Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, dedi.

- Ona buraya gelmesi için davet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

- Evet, gönderilmiştir, dedi.

- Merhaba O'na ve bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben Yusuf'un yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:

- Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra dördüncü semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, denildi.

- Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, denildi.

- Ona mirâç[58] daveti gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

- Evet, gönderilmiştir, dedi.

- Merhaba! Bu gelenin gelişi ne güzeldir! denildi. Ben İdris peygamberin yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:

- Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra beşinci semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Beraberindeki kimdir? denildi.

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, denildi.

- Ona davet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:

- Evet gönderilmiştir, dedi.

- Merhaba! Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde

---

58 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'de amcasının kızı Ümmühani binti Ebi Talib'in evinde yatarken Cebrail gelip göğsünü yardı, kalbini Zemzem ile yıkadıktan sonra içine iman ve hikmet doldurdu. Burak adlı bineğe bindirilerek Beytü'l-Makdis'e getirildi. Burada İbrahim Aleyhisselam, Musa Aleyhisselam İsa Aleyhisselam ve diğer bazı peygamberler tarafından karşılandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem imam olarak diğer peygamberlere namaz kıldırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Beytü'l-Makdis'te kurulan bir Mirac'la ve yanında Cebrail olduğu hâlde göğe yükselmeye başladı. Göğün birinci katında Âdem Aleyhisselam, ikinci katında İsa Aleyhisselam ve Yahya Aleyhisselam, üçüncü katında Yusuf Aleyhisselam, dördüncü katında İdris Aleyhisselam, beşinci katında Harun Aleyhisselam, altıncı katında Musa Aleyhisselam ve yedinci katında İbrahim Aleyhisselam ile görüştü. Cebrail ile birlikte yükseliş Sidretü'l-Münteha'ya kadar sürdü. Cebrail, "Buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım" diyerek Sidretü'l Münteha'da kaldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buradan itibaren Refref adlı başka bir binekle yükselişini sürdürdü. Bu yükseliş sırasında Cennet ve nimetlerini, Cehennem ve azabını müşahede etti. Sonunda Allah'ın huzuruna kabul edildi. Kendisine ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların Cennet'e gireceği müjdelendi, Bakara suresinin son ayetleri verildi ve beş vakit namaz farz kılındı. Yeniden Refref ile Sidretü'l-Münteha'ya, oradan Burak'la Kudüs'e, oradan da Mekke'ye döndürüldü.

biz Harun'un yanına geldik. Ben ona selâm verdim. O da:

- Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra altıncı semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Beraberindeki kimdir? denildi.

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, denildi.

- O'na davet gönderilmiş midir? Bu gelen kişiye merhaba ve O'nun bu gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben Musa'nın yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:

- Kardeşim ve bir peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Ben Musa'yı bırakıp geçince Musa ağladı. Musa'ya:

- Neden ağlıyorsun, seni ağlatan nedir? denildi: Musa:

- Ya Rabbi! Benden sonra peygamber olarak gönderilen bu genç, O'nun ümmetinden cennete girecekler benim ümmetimden girecekllerden daha faziletlidir de ona ağlıyorum! dedi. Sonra yedinci semâya vardık.

- Kimdir o? denildi.

- Cibril'dir, dedi.

- Yanındaki kimdir? denildi.

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir, denildi.

- O'na davet gönderilmiş midir? Merhaba! Bunun gelişi ne güzeldir! denildi. Daha sonra ben İbrahim peygamberin yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:

- Bir oğul ve peygamber olan! Merhaba, hoş geldin! dedi. Sonra bana el-Beytu'l-Ma'mûr[59] yükseltildi. Ben Cibril'e bunu sordum. Cibril:

---

59 **Beytü'l-ma'mûr**; Ma'mûr, bayındır, bakımlı ev. Kâbe'nin üst hizasında bulunan bir yerdir. Diğer bir adı da "Durâh"dır. Beytü'l-Ma'mûr'dan Kur'ân'ı Kerîm'de şöyle bahsedilir: "Tûr'a, yayılmış ince deri üzerine satır satır dizilmiş Kitâb'a, bayındır eve (Beytü'l-ma'mûra), yükseltilmiş tavan gibi göğe, kaynayacak denize and olsun ki, Rabbi'nin azabı hiç şüphesiz gelecektir" (Tûr: 52/1-7). Allah-û Teâlâ, Kur'ân-ı Kerîm'in bazı yerlerinde yemin ettiği gibi bu âyet-i kerîmede de Tûr Dağı'na, Kur'ân-ı Kerîm'e ve Beytü'l-Mâ'mûr'a yemin etmektedir. Buradaki yeminden maksat, bunların kıymetine işaret etmek ve değerlerini yükseltmektir.

- Bu Beytu'l-Ma'mûr'dur, her gün onun içinde yetmiş bin melek namaz kılar, bundan çıktıkları zaman artık bu onların son girişidir, bir daha oraya dönmezler, dedi. Bana Sidretu'l-Muntehâ[60] da gösterildi. Bir de gördüm ki, sidre ağacının yemişleri sanki Yemen'in Hecer şehri testileri gibi; yaprakları ise fillerin kulakları gibidir. Sidre'nin dibinde dört nehir vardır: İki bâtın nehir, iki zahir nehir. Ben Cibril'e bunları sordum. Cibril:

- Bâtın olan iki nehir cennettedir. Zahir olan iki nehir ise Nîl ile Furât nehirleridir, dedi.

Sonra benim üzerime her gün elli vakit namaz farz kılındı. Ben bunları kabul ettim ve Musa'ya geldim. Musa:

- Ne yaptın? dedi.

- Üzerime elli vakit namaz farz olundu, dedim. Musa:

- Ben, insanları senden daha iyi biliyorum; ben İsrâîl oğullarını sıkı bir denemeye tâbi tuttum. Senin ümmetin her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Onun için Rabbi'ne dön de hafifletmesini iste, dedi.

Ben de döndüm ve hafifletmeyi istedim. Rabbim namazları kırk yaptı. Sonra evvelki gibi Musa'ya; akabinde Rabbime gidip yine hafifletme istedim. Sonra Rabbim namazları otuz yaptı. Sonra yine bundan önceki gibi Musa'ya; akabinde Rabbime gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabbim namazları yirmi yaptı. Sonra yine Musa'ya ve akabinde Rabbime gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabbim namazları on yaptı. Sonra Musa'ya geldim. O da yine hafifletme istememi söyledi. Bu sefer Rabbim namazları beş yaptı. Akabinde Musa'ya geldim. Musa:

- Ne yaptın? dedi.

- Rabbim namazları beş yaptı, dedim.

Musa önceki gibi yine hafifletme istememi söyledi. Ben Musa'ya:

---

60 Müntehâ kelimesi son, nihayet, bitiş anlamlarına gelmektedir. Sidre kelimesi de, ağaç anlamındadır. Sidretül-Müntehâ', "Cennetin uçlarındandır, üzerinde Sündüs ve İstebrekın Cennetlerinin etekleri vardır", diye açıklanmıştır. Sidr denilen bu ağaç Cennetin en üst kısmındadır. Eskilerin ve yenilerin ilminin ulaştığı son noktadır. Arşın sağında yer almaktadır. Sidretü'l-Müntehâ' denilmesinin sebebi, buraya hem büyük meleklerin, hem de büyük peygamberlerin geçememesi ve burası hakkında bilgilerin yeterli olmamasıdır. Bunun için bu tabir kullanılmış ve beşerî, yani insanlara âit ilmin son sınırı diye de açıklanmıştır. Gerek peygamberlerin, gerekse diğer yaratılmışlardan her âlimin ilmi burada son bulur, ondan ileri geçemez.

- Hayırla selâmette kal ben bu beşi kabul ediyorum, dedim. Akabinde Allah tarafından:

- Ben beş vakit namazla alâkalı farzı, kullarımın yapması gerekeni tamamladım ve kullarıma ibadeti hafiflettim. Ben yapılan iyiliği on katı ile ecir veririm." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3393, 3430, 3887)

٣٢٠٨- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ اكْتُبْ عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

3208- Abdullah ibnu Mesûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin yaratılışında, ilk kırk gün anne karnında meni şeklinde kalır. İkinci kırk günde bu meni bir kan pıhtısı şeklini alır. Üçüncü kırk günde ise bu kan pıhtısı bir çiğnemlik et hâline gelir. Yüz yirmi günü doldurunca Allah Azze ve Celle ona bir melek gönderir. Bu melek ona şu dört şeyi yazmakla emrolunur. O meleğe denilir ki:

- Onun amelini, rızkını, cennetlik mi yoksa cehennemlik mi olacağını yaz. Sonra ona ruh üflenir. Sizden biriniz, cennetliklerin amelini işler. Öyle ki kendisiyle cennet arasında bir kol boyu mesafe kalır. Onun yazgısı öne geçer de cehennem ehlinin amelini işler ve cehenneme girer. Yine bir kimse cehennem ehlinin amelini işler. Öyle ki cehennemle kendisi arasında bir kol boyu mesafe kalır. Bunun da önüne yazgısı geçer. Cennet ehlinin amelini işler de cennete girer.[25] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3332, 6594, 7454) (Dipnot →)

61 Kader meselesi imanda çok önemli cüzlerdendir. Günümüz Müslümanları genelde iki uç noktada seyrediyorlar. Ya mümini delillere ulaşmaktan alıkoyan taklitçi, kolaycı ve yer yer bid'atlara boğulmuş, şekilcilikten kurtulamayan bir İslâmi anlayış ya da Müslüman'ı yine delillere ulaşmaktan alıkoyan, amelden çok akideye, dua ve zikirden çok cihad tebliğ vb. konulara önem veren radikal anlayış. İslâm sadece cihattan ibaret olmadığı gibi yalnızca dua ve zikirden de ibaret değildir. İslâm, Kur'ân ve sünnete iman edilmesi emredilen şeylere inanmak, yapılması istenenleri yapmak, yasaklanan şeylerden kaçınmaktır. Kader konusunda Allah ve Rasûlü'nün müsaade ettiği kadar konuşmak gerekir. Konuşulacak olan da Allah ve Resulu'nun haber verdiği ve müsaade ettiği şeyler olmalıdır. Kader, müspet ve menfi yönüyle tespit edilirken, Kadere iman dört erkan üzere kaimdir. Bu erkanları bilme kadere girişitir. Bu rükûnlere iman, kader ilmini bilme imanın şartlarındandır. Bu rükünler şunlardır. **1- el-ilmu (ilim). 2- el-kitabetu (yazı). 3- el-meşietu (dileme). 4- el-halku (yaratma).** Bunlardan birincisi: **el-İlmu (ilim):** Allah'ın ilmen, cümleten ve tafsileten ezeli ve ebedi her şeyi bildiğine inanma. Kullarının fiillerini, olacak olmayacak her ne varsa ilmi ile kaimdir (bilir). Yarattığının rızkının ne kadar olacağı, fiilini ve cennete mi, cehenneme mi gireceğini bilir. En iyi bilen O'dur ve gaybın anahtarı O'ndadır. Ve onları O'ndan başkası bilemez. Karada, denizde olanı bilir. Hiçbir yaprak düşmesin ki onu bilmesin. Yani dalındaki bir yaprak bile onun ilminin dışında düşmez. Yeryüzünün karanlıklarında hiçbir tane, hiçbir yaş ve kuru olmasın ki apaçık kitapta (Levh-i Mahvuz'da) yazılı bulunmasın. Olacağı, olanı, olmayışı ve olmayacağı biliyordu. Allah yarın onların itirazı olmasın diye onlara Resuller gönderiyor. İkincisi: **el-kitabetu (yazı)** Allah yazması, kıyamete kadar yaşayıp yaşatacağı mahlutakın kaderini ilminin her yeri kuşatmasından dolayı "Levhi Mahvuz" da yazmıştır. Allah kıyamete kadar insanlığı yaratmadan 50 yıl önce yaratacağı bütün mahlukatın kaderini ilminin fevgatından dolayı "Levhi Mahvuz"da yazmıştır. Sahabe Tabiin, Ehli sünnet, kıyamete kadar olacak her şeyin, ilmin Kur'an da (Levhi Mahfuzu kast ediyor) yazılı olduğuna icma etmiştir. Allah her şeyi yazmıştır, orada olacağı ve olmayacağı bu rükünde Kitab ve Sünnetten bir çok delili vardır. Şimdi burada "yazma" ilminin şefkatinden dolayıdır. Neden yazdığını biz soramayız. Yalnız yazması ilminin şefkatiyle, ilminin ihatasıyla "Muhit" oluşuyla alakalıdır. Orayla bağ kurarak ele alıyoruz. Kula seçme hakkı verilmiştir. İsteyen inansın, isteyen küfretsin ama inanan da açık deliller üzere, küfredenlerde açık deliller üzeredir. Kimse kimseye zulmetmiyor. Ancak onlar kendilerine zulmediyor. Cenneti yaratan kim? Allah. Cehennemi yaratan kim? Allah . Cehennemi Allah yaratmadı, diye bilir mi insan. Şerri Allah yarattı, ama şerrin Allah'a nispeti yoktur. Hayır ve şer mevcut. Seç diyor, sen seçiyorsun. Sana kolaylaştırıyor. O'na ait seni yarattığı cehenneme koyuyor. İnsan doğruyu ve eğriyi seçiyor. Çünkü O'na itaatı ve isyanı ilham etmiştir. Biliyor ki bu isyandır, bu itaattir. Eğer Allah şunu yap, şunu yapma, deseydi hesap sormazdı. Ama iyilik ve kötülük yazmıştır, neden bildiğinden yaratmıştır, neden yaratma sıfatı O'nundur. Kulların değil. O yaratmıştır. İnsan işlemiştir, iyiliği O yarattı, kötülüğü de iyiliği iyilik olarak, kötülüğü kötülük olarak gösterdi. Sana işlemen için seçme-ihtiyar hakkı verildi. Seçen sensin. Ama bu seçmede iyiliği seçtiğinde binlercesiyle lutufta bu-

lunuyor. Sana zaten vermeyecek olsaydı, sana istemeyi vermezdi. Sana isteme duygusu veren O'dur, istemen için. Ama bu isteği sen ne yapıyorsun kötülüğe de kullanabiliyorsun, iyiliğe de kullanabiliyorsun. Ama bunu nasıl kullanacağını Allah biliyor. Buradaki imtihan onunla amel edip etmemendir. Bildiğinden sen onu öyle yapmıyorsun senin öyle yapacağını bildiği için onu yapıyorsun Allah yazdığından onu öyle yapmıyoruz. Ecelin yazılışı vardır. Bir insana rızkın yazılışı vardır. Said mi şaki mi olacağı yazılır. İmtihanlar koymuş çalışmayı gayret sarf etmeyi haram ve helal olarak ticareti vesilelere ayırmış. Ama öbürü böyle değil. Ondan sonra rızka başka bir şey vermiş, rızkı çokluklu değil bereketlendirmek. Hayatta karşılaştığın her şeyin emir ve isyanı imtihan olarak düşünmelisin. Bir imtihan olabilir, bir musibet, bir ceza da olabilir. Cezaysa suçu tespit edip af dilemek, ama bir imtihansa hiçbir suç işlemedin. O zaman Rabbim diyor, deyip razı olacaksın. Yani tövbe edeceğin bir suç tespit edemediysen imtihandır deyip rıza göstereceksin. Bu bunun kaderidir, diyeceksin. Buna mani olmak düşünülemez. Bunlardan üçüncü mertebe: **el-meşietu (dileme).** Bu mertebe üçüncü mertebe. Her şeyde nüfuz eden Allah'ın meşiyetinin, dilemesinin kudretinin şümulune istediği şeyin olduğu, istemediğinin olmadığına ne hareket ne sükut, ne hidayet nede dalâlet ancak Allah'ın meşiyetine tâbidir. Bütün Resullerin ilkinden sonuncusu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme kadar hepsi Allah'ın indirmiş olduğu bütün kitaplar Allah'ın insanlar üzerinde yaratmış olduğu fıtrat bu mertebede icma etmişlerdir. **el-halku (yaratma)** Bu mertebede Allah'tan gayrı kainattaki her şeyin yoktan var olma zatlarıyla, sıfatlarıyla, hareketleriyle Allah'ın mahluku olduğuna iman etmeyi gerektirmektedir. Bunanla birçok şeyin reddiyesi vardır. Allah'tan gayrı deyince, yoktan var olmuş deyince Allah yaratma sıfatı deyince kullanılan birçok kelime vardır. Tercüme edilirken hepsine yaratma olarak tercüme ederler. Bu bazen arızalı olur. Ama Lugavi yönden eş manalı, teferruat yönüyle hususiyetlikleri vardır. Mesela "Fatara" kelimesi "yaratma"dır. Fatır, Halaka, Halık, yaratıcıdır. "Bedia" Bu kelimesi de yaratandır. Bunların hepsi yatarmadır. Kelime olarak "Fatara" kelimesi ve Halaka kelimesi aynı manada değil. "Fatara" hiçbir şeyden yokken var eden demektir."Halaka" yapma manasına mecazi kullanılan bir kelime beşer için kullanılabilir. Aynen İsa (a.s) için Maide'de çamurdan kuş heyetinden bir şey diğeri yarattı. Diğeri "Bedia" Emsali olmadan yaratan demektir. Fatara ve Bedia katiyetle mecazi anlamda kullanılamaz. Ve Allah de başkasına da bu verilmiyor. Bunu şimdi her şeyi yoktan var olmuş zatlarıyla sıfatlarıyla hareketleriyle Allah'ın mahluku olduğunu iman etmeyi gerektirir. Haluk ile Mahluku zatında ve sıfatlarında mutlak bir ayrıma gerekir. Yaratıcı olanla yaratanı bilmen gerekir. Cüzleri zikrediyor ölüm ve hayatı niye yaratmış denemek için, imtihan olduğu bir yerde cebri her şey olur mu? Ama bir gizlilik var ve imtihan budur. Herkes nerede, nasıl, neyle imtihan edileceğini bilemez. Bilse imtihanın mefhumu kalkar ortadan ve anlamı kalmaz. Kaderin dört mertebesi güzel anlaşılması lazım. Kader mevzuunda bir çok adamın ayağı kaymıştır. Şimdi burada ilk gündeme alacağımız mesele bu dört rukunu anlamadan kadere imanı anlamamız mümkün değildi. Bu kadere giriştir. Bu dört rükûn birbiriyle beraberdir. Çünkü Allah'ın ilmini anlayamamışsan, yazmasını anlayamıyorsan, ilmin anlaşılması, yazılması anlaşılmaz.

٣٢٠٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَابَعَهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ.

3209- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah bir kulu sevdiği zaman Cibril'e: Allah falânı seviyor, onu sen de sev! diye nidâ eder. Cibril de o kulu sever. Akabinde Cibril gök ahâlîsine; Allah falân kulu seviyor, onu siz de seviniz! diye nida eder. Gök ahâlîsi de o kimseyi sever. Sonra yerdeki insanların gönlüne o kimse lehine kabul ve sevgi konulur da onu tanıyan Müslümanlar tarafından sevilir."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 6040, 7485)

٣٢١٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ فِي الْعَنَانِ وَهُوَ السَّحَابُ فَتَذْكُرُ الْأَمْرَ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ فَتَسْتَرِقُ الشَّيَاطِينُ السَّمْعَ فَتَسْمَعُهُ فَتُوحِيهِ إِلَى الْكُهَّانِ فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ.

3210- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Melekler, el-Anan isimli bulutun içine inerler. Gökyüzünde hükmolunmuş hükümleri aralarında konuşurlar. Bu esnada şeytanlar bu haberlerden bazı şeyler duyarlar. Kulak hırsızlığı yaparlar. Şeytanlar işittikleri bu haberleri kâhinlere haber verirler. Kâhinler de şeytanlardan duydukları habere yüz yalan da kendilerinden uydurarak insanları kandırır-

lar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3288, 5762, 6213, 7561)

٣٢١١- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَوْا الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ.

3211- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cuma günü olunca mescidin kapılarından her bir kapıda melekler bulunur. Onlar mescide ilk gelenleri sırasıyla yazarlar. İmâm minbere oturunca sahîfeleri dürerler ve hutbeyi dinlerler." (Hadisin geçtiği diğer yer: 929)

٣٢١٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ مَرَّ عُمَرُ فِي الْمَسْجِدِ وَحَسَّانُ يُنْشِدُ فَقَالَ كُنْتُ أُنْشِدُ فِيهِ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَجِبْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ نَعَمْ.

3212- Saîd ibnu Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hassan ibnu Sabit mescitte şiir okuduğu sırada Ömer mescide uğradı. Hasan'ın mescidde şiir okumasını çirkin gördü. Hassan dedi ki:

-Ben bu Mescitte senden daha hayırlı olan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem var iken şiir okurdum. Sonra Hassan ibnu Sabit el- Ensari (mescitte şiir okumak hususunda) Ebu Hureyre'yi kendisine şahit tutmak isteyerek dedi ki:

-Allah için söyle. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittin mi? "Ey Hassan! (Allah'ın Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ve ashabını hicveden bu kâfirlere şiirinle) Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem adına cevap ver. Allah'ım onu Cibril ile kuvvetlendir." Ebu Hureyre onu doğrulayarak: Evet duydum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer

yer: 453)

٣٢١٣- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ.

3213- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: buyurdu: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Hassan'a şöyle buyurdu:

"Sen de müşrikleri hicvedip[62] kötüle veya onların hicivlerine karşılık ver, Cibril de seninle beraberdir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4123, 4124, 6153)

٣٢١٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ح حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى غُبَارٍ سَاطِعٍ فِي سِكَّةِ بَنِي غَنْمٍ زَادَ مُوسَى مَوْكِبَ جِبْرِيلَ.

3214- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kurayza oğulları yurduna sefer ettiğinde ben Ensâr'dan Ğunm oğulları sokağında yükselen tozu hala görür gibiyim. Musa şunu ziyade etti: Cibril de ordunun içinde ilerliyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4118)

٣٢١٥- حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ قَالَ كُلُّ ذَاكَ يَأْتِينِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا فِي مِثْلِ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ فَيَفْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ مَا قَالَ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ وَيَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ.

---

62 Birini şiir ile zemmetmek, onu gülünç hâle koymak. Bu şekilde yazılan şiir veya manzume.

3215- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Haris ibnu Hişâm -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

- Ey Allah'ın Rasûlü, sana vahiy nasıl gelir? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bazı vakitlerde bana çıngırak sesi gibi gelir ki, bana en ağır geleni de budur. Benden o hâl gider gitmez, (meleğin) bana getirmiş olduğu sözü hafızamda tutarım. Bazen de melek bana bir insan suretinde gelir, benimle konuşur, ben de söylediklerini ezberime alırım" (Hadisin geçtiği bir başka yer; 2, 3215)

٣٢١٦- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَتْهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ أَيْ فُلُ هَلُمَّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.

3216- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim Allah yolunda bir çift malı sadaka olarak verirse, cennetin bekçileri:

-"Ey Falân! Buraya gel! diye davet ederler." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Ebu Bekir: Artık kendisine hiç helâk olmayan kimse, işte budur dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

"Ben senin onlardan olmanı ümit ediyorum" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1897, 2841, 3666)

٣٢١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكِ السَّلَامَ فَقَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3217- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine:

- "Ey Âişe! Bu Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurdu. Ben de:

- Ve aleyhisselam ve rahmetullahi ve berakatuhu, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi O'nun üzerine olsun, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme hitaben de:

- Sen, benim görmediğimi görüyorsun, dedim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3768, 6201, 6249, 6253)

٣٢١٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ قَالَ ح حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عُمَرَ بْنِ ذَرٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجِبْرِيلَ أَلَا تَزُورُنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا قَالَ فَنَزَلَتْ ﴿ وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا ﴾ الْآيَةَ.

3218- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cibril'e:

"Sen bize şu ziyaretinden daha çok ziyaret etmez misin?" dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ:

«Biz, Rabbinin emrinden başka bir şeyle inmeyiz. Önümüzde, arkamızda ve bunlar arasında olan her şey O'na âittir. Rabbin asla unutkan değildir.» Meryem: 64 âyetini indirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4731, 7455)

٣٢١٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَزِيدُهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ.

3219- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cibril bana Kur'ân'ı bir okunuş üzerine okuttu. Tâ ki yedi türlü okuyuşa gelinceye kadar ben bu okuyuşu artırmasını istemeye devam ettim."[63] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4991)

---

63 Kurra kelimesi kıraattandır. Kıraat, okumak ve tilâvet manasınadır. Okuyana Kâri' denir, cem'i Kurra'dır. Kurra, Kur'ân'ı ezberleyen hafızlar ve onu başkalarına öğretmekle tanınmış kimselerdir. Bir de "Karrâ" kelimesi vardır ki, tecvit ve tertil üzere güzel okuyan kimseye denir: Tilâvet ve tertil, kıraat manasınadır. Kur'ân hakkında hepsi kullanılır. Tertil ise güzel, uygun ve hoş bir sada ile tane tane okumaktır. "Retl" maddesi bir şeyi inci dizisi gibi lâtif şekilde, münasip bir üslûpta muntazam kılmaktır. *"Ve rettilil-Kur'âne tertilen."* İşte usulüne muvafık surette Kur'ân okuyanlara Kurra' denir. Ahdi risalette meşhur olan Sahabe-i Kurra' şunlardır: Medine'de; Said bin Müseyyeb (94/715), İbnu Şihab ez-Zühri (124/741), Ebu Cafer (130/747) ve Nafi (169/785); Mekke'de; Abdullah ibnu Kesir (120/737), İbnu Muhaysin (123/740), Hamid ibnu Kays (130/747); Kufe'de; Alkame ibnu Kays (62/681), Zirr ibnu Hubeyş (83/702), Yahya ibnu Vassaf (103/721), Asım ibnu Ebin-Nücud (127/744), İbnu Mihran el-A'meş (148/765), Hazma (156/772) ve el-Kesai (189/804). Basra'da; Nasır ibnu Asım (89/708), el-Hasanü'l-Basri (110/728), Asım el-Cuhderi (128/745), Yahya ibnu Ya'mer (129/746), Ebu Amir ibnu el-A'la (154/770) ve Yakup el-Hadrami (205/820); Şam'da; Muğira ibnu Ebî Şihab (91/709), Abdullah ibnu Âmir (118/736), Atiye ibnu Kays (121/738) ve Yahya ibnu Haris ez-Zimari (145/762)... Kur'ân kıraatinde otorite kabul edilmişlerdir. Her beldeye yetişen bu Kurra Tabiin, kendilerinden sonra gelen nesillere, kıraat vecihlerini aktarmada önemli bir rol oynamışlardır. Bunlar, kıraatlerin elde edilmesi ve zaptedilmesi hususunda o derece titizlik göstermişlerdir ki, oturdukları beldelerde yaşayan halk arasında, bunların kıraatlerinin ve dirayetlerinin sıhhatinde asla muhalefet edilmemiş ve hatta onlara "falanın kıraati" gibi kıraata nispet edilmeye bile başlanmıştır. Tabiînden olan meşhur Kurra' şunlardır: Medine'de: Saîd ibnu Museyyeb, Urve, Sâlim ve Zuhri. Mekke'de: Atâ', Mucahid, Tâvus, İkrime. Basra'da: Âmir, Nasr ibnu Âsım, Yahya ibnu Ya'mer. Kûfe'de: Alkame, Esved, Mesruk, Said ibnu Cübeyr, Şa'bî ve Nahaî. Şam'da: Muğira ibnu Ebî Şihab vb. Asıl meşhur Kurra' bunlardan sonra gelir:

1- Medine'de Nâfi' ibnu Abdur-Rahman (H. 169/M. 785), kıraati meşhurdur. Bunun râvileri Kâlûn (H. 220/M. 830), Verş (H. 197/M. 812)'dir.

2- Mekke'de Abdullah ibnu Kesir (H. 120/M. 737) ve Humeyd (H. 291/M. 903) vardır.

3- Kûfe'de Hamza ibnu Habib (H. 156/M. 772), Ali ibnu Kisaî (H. 189/M. 804) ve A'meş meşhurdur.

4- Basra'da Ebu Amr ibnu Alâ (M. 154/M. 770), Âsim ibnu Behdele (H. 128/M. 745) ve Yakup yetişmiştir.

5- Şam'da Abdullah ibnu Âmir (H. 118/M. 736) gelmiştir. Ve kıraatta imam olan yedi Kurra' bunların içindendir ki onları şöyle sıralayalım:

٣٢٢٠- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ وَرَوَى أَبُو هُرَيْرَةَ وَفَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ الْقُرْآنَ.

3220- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, insanların en cömerti idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayıydı ki bu ayda Cibril'le buluşurdu. Onunla Ramazan'ın her gecesinde buluşur ve Kur'ân'ı mütalaa ederlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayır dağıtmakta, sürekli esen rüzgârdan daha cömert idi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6)

٣٢٢١- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَّرَ الْعَصْرَ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ عُرْوَةُ أَمَا إِنَّ جِبْرِيلَ قَدْ نَزَلَ فَصَلَّى أَمَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ اعْلَمْ مَا تَقُولُ يَا عُرْوَةُ قَالَ سَمِعْتُ بَشِيرَ بْنَ أَبِي مَسْعُودٍ

1- İbni Kesîr- Mekke.
2- Nafi' -Medine.
3- İbnu Âmir -Şam.
4- Ebu Amr - Basra.
5- Hamza-Kûfe.
6- Kisaî-Kûfe.
7- Âsım-Kûfe. İşte mütevatir olan yedi kıraat sahipleri yedi Kurrâ' bunlardır. Bizim kıraatmız, Hafs rivayetiyle Âsım kıraatidir. (Ebu Ömer Hafs ibnu Süleyman (H.180/M.796). Mütevatir olan bu yedi kıraattan sonra meşhur olan üç kıraat gelir ki onlar da şu üç zata nispet olunur:
Meşhur Kıraatlar:
1- Ebu Cafer Yezid Medenî (H. 132 / M. 749).
2- Yakup ibnu İshak (H. 205/M. 820).
3- Ebu Muhammed Halef ibnu Hişam (H. 229/M. 843).

يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ.

3221- İbnu Şihâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Abdulazîz bir gün ikindi namazını kıldırmayı biraz geciktirdi. Buna binaen Urve şöyle dedi:

- Cibril aleyhisselam inmiş ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in önünde namaz kıldırmıştır. Urve'nin bu sözüne karşılık Ömer:

- Ey Urve! Ne dediğini bil ve ona göre konuş! dedi. Urve de şöyle dedi:

- Ben Beşir ibnu Ebi Mesud'u şöyle derken işittim: Ben Ebu Mesud'u işittim şöyle diyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Cibril indi ve bana imam oldu, ben de onunla birlikte namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım."[64] Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken birer birer beş namazı parmaklarıyla sayıyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 521, 3221, 4007)

٣٢٢٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي جِبْرِيلُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ لَمْ يَدْخُلْ النَّارَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ.

3222- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cibril aleyhisselam gelip bana şöyle dedi: Ümmetinden her kim Allah'a şirk koşmadan ölürse cennete girer veya cehenneme girmeyecektir."

---

64 Bu rivayet namazın dahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle tarif edilmesini gösteriyor. Bize düşende Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem nasıl kılmışsa öyle kılmak.

Ebu Zer dedi ki: Zina etse de hırsızlık yapsa da mı bu kimse cennete girecek? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hırsızlık yapsa da zina etse de bu kimse cennete girecektir" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1237, 1408, 2388, 3222, 5827, 6268, 6443, 6444, 7487)

٣٢٢٣- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَلَائِكَةُ يَتَعَاقَبُونَ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ فَيَقُولُ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ يُصَلُّونَ.

3223- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gecenin melekleri ile gündüzün melekleri sizlere birbirinin peşi sıra gelirler. Sabah ve ikindi namazlarında bir araya gelirler. Sonra sizinle beraber geceleyen (gecenin melekleri) semaya yükselir. Rableri, meleklere -O her şeyi en iyi bilen olduğu hâlde-:

- ***"Kullarımı nasıl bıraktınız?"*** diye sorar.

Melekler derler ki:

- "Onları namaz kılar bir hâlde terk ettik ve yanlarına da namaz kılarken vardık." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 555, 3223, 7429, 7486)

٧ – بَاب إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَالْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

7- Bâb: Sizden Biriniz, İmam Fatiha Suresini Okuduktan Sonra Amin Der ve Bu Sözü de Meleklerin Amin Sözüne Denk Düşerse Geçmiş Günahları Bağışlanır

٣٢٢٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ نَافِعًا حَدَّثَهُ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ حَشَوْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وِسَادَةً فِيهَا تَمَاثِيلُ كَأَنَّهَا نُمْرُقَةٌ فَجَاءَ فَقَامَ بَيْنَ الْبَابَيْنِ وَجَعَلَ يَتَغَيَّرُ وَجْهُهُ فَقُلْتُ مَا لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ الْوِسَادَةِ قَالَتْ وِسَادَةٌ جَعَلْتُهَا لَكَ لِتَضْطَجِعَ عَلَيْهَا قَالَ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَأَنَّ مَنْ صَنَعَ الصُّورَةَ يُعَذَّبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ.

3224- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben üzerinde resimler bulunan bir yastık doldurdum. Bu küçük bir yastık gibidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu görünce kapıda durdu, eve girmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzündeki hoşnutsuzluğu görünce şöyle dedim:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a ve Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tövbe ederim. Ben hangi günahı işledim ki? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

- "Bu yastık da neyin nesi?" diye sordu. Ben dedim ki:

- "Ben bunu sizin için onun üzerine oturmanız ve yaslanmanız için satın aldım." Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "Bilmedin mi ey Âişe! Melekler içinde resim bulunan eve girmezler. Bu resimleri yapanlara kıyamet gününde azap edilecek ve onlara: Bu yarattığınız yani resimlerini çizdiğiniz bu (hayvan ve insan) resimlerine can verin, denilecek."[65] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2105, 5181, 5957, 5961, 7557)

65 Bu hadis ve bunların manasında gelen rivayetlerin hepside, ruhu bulunan bütün tasvirlerin-resimlerin haram olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu ateşe davet edici büyük bir günah sayılmaktadır. İşte bunlar, tasvir ile ilgili kısımların hepsini bağlayıcıdır. İsterse o tasvirin gölgesi olsun yada olmasın. İsterse tasvir duvarda olsun yada olmasın, yada elbise üzerinde olsun yada olmasın, yada kağıtta, yada aynada veya başka bir şey üzerinde olsun fark etmez. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunda gölgesi olsun ya da olmasın diye bir hükmü ayırmamıştır. Aynı zamanda perde ya da başkası üzerindeki hükmün farklılığını da beyan etmiş değildir. Bilâkis tasvir yapana lânet okumuş, kıyamet gününde insanlar arasında en acı azaba düçar olanların tasvirciler olduğunu ve her canlı tasvir yapanında ateşte olduğunu haber vermiştir.

٣٢٢٥- حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةُ تَمَاثِيلَ.

3225- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İçinde köpek, insan ve hayvan resmi bulunan eve melekler girmez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3226, 3322, 4002, 5949, 5958)

٣٢٢٦- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرَ بْنَ الْأَشَجِّ حَدَّثَهُ أَنَّ بُسْرَ بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ وَمَعَ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عُبَيْدُ اللَّهِ الْخَوْلَانِيُّ الَّذِي كَانَ فِي حَجْرِ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمَا زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ قَالَ بُسْرٌ فَمَرِضَ زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ فَعُدْنَاهُ فَإِذَا نَحْنُ فِي بَيْتِهِ بِسِتْرٍ فِيهِ تَصَاوِيرُ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِاللَّهِ الْخَوْلَانِيِّ أَلَمْ يُحَدِّثْنَا فِي التَّصَاوِيرِ فَقَالَ إِنَّهُ قَالَ إِلَّا رَقْمٌ فِي ثَوْبٍ أَلَا سَمِعْتَهُ قُلْتُ لَا قَالَ بَلَى قَدْ ذَكَرَهُ

3226- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Melekler içinde insan ve hayvan resmi bulunan eve girmezler." Busr şöyle dedi: Zeyd ibnu Halid hastalandı. Biz de onu hasta ziyaretine gittik. Evine vardığımızda üzerinde birtakım suretler bulunan bir perde ile karşılaştık. Ben Ubeydullah ibnu Havlani'ye dedim ki:

-Resimler konusunda ki hadisi sana bildirmedik mi? Ubeydullah bana; Zeyd ibnu Hâlid bu hadîsi Ebu Talha'dan bize naklederken, sonunda "Elbisedeki nakış ve resim müstesnadır" demiştir; sen onu işitmedin mi? dedi. Hayır işitmedim, dedim. O da: Fakat sen o hadîsi işittin, o bunu muhakkak zikretmiştir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3225)

٣٢٢٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ.

3227- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Cibrîl aleyhisselâm, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelmiş ancak evine girmemişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sebebini sorunca Cibrîl aleyhisselam:

- Biz melekler, içinde insan ve hayvan resmi ile köpek bulunan eve girmeyiz." dedi.[66] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5960)

---

66 Bunun sebebi şundandır: Allah tarafından en büyük bir şekilde cezalanılacak olan kimseler resim yapan kimselerdir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunun sebebini de açıklamıştır. Çünkü insan ve hayvan resmi yapanlar, yaptıkları şeyi Allah'ın yarattıklarına benzetmektedirler. Oysa yaratma ve emir sadece Allah âittir. O, her şeyin Rabbi ve melikidir. O her şeyin yaratıcısı ve tüm mahlukatın tasvir edip şekillendirenidir. Mahlûkatına hayat bulacakları ruhları veren de O'dur. Allah şöyle buyuruyor: ***«Ki O, yarattığı her şeyi en güzel yapan ve insanı yaratmaya bir çamurdan başlayandır. Sonra onun soyunu özden, basbayağı bir sudan yaptı. Sonra onu düzeltip bir biçime soktu ve ona ruhundan üfledi. Sizin için de kulak, gözler ve gönüller var etti. Ne az şükrediyorsuz»*** (Secde: 32/7-9) Tasvirci, Allah'ın yarattığı insan ve hayvanlara benzer tasvirler yapmakla kendi yaptıklarını Allah'ın yarattığına benzetmiştir. Bu sebeple Kıyamet günü kendisine, yapmış olduğu bu tasvire ruh vermesi istenmek suretiyle azap edilir. Hâlbuki böyle bir şey yapması mümkün değildir. Bu açıdan da en şiddetli azap ile cezalandırılacaktır. Çünkü işlediği suç, en büyük suçlardandır. Herhangi bir canlının resmini tasvir edenler hakkında böylesine ağır bir ceza söz konusu olursa, acaba herhangi bir mahlûku Allah ile eşit kabul eden ve O'nu yaratıklarına benzetenler için ne denir? Bir tek Allah'a ibadet etmeleri kendilerinden istenmişken ve buna lâyık olan başka hiçbir varlık yokken, ibadeti Allah'tan başkası için yapan, Allah'ın istediği, sevdiği ve razı olduğu amelleri başkalarına yönlendiren ve yapan için ne denir? Mahlûku yaratıcısıyla eşit tutmak, yalnız O'na yapılması gerekeni lâyık olmadıkları hâlde yarattıklarından herhangi birine karşı yapmak, Allah'ın münezzeh olduğu şeyleri O'na şerik koşmak en büyük suçtur ve Allah'a karşı işlenen en büyük isyandır. Zira Allah insanlara bu gerçekleri bildirmeleri için Peygamberler göndermiş ve onlara şirki açıklamak ve bundan menetmek için kitaplar indirmiş, onlardan ibadetin her çeşidini samimi olarak ihlâsla yalnız Allah için yapmalarını istemiştir. Allah, böylece Rasullerini ve onlara itaat edenleri kurtarmış, Tevhide karşı bayrak açanları, şirk ve eşler edinmede direnenleri ise helâk etmiştir. Zira bu, oldukça büyük bir günahtır. Allah şöyle buyuruyor: ***«Gerçekten Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise dilediğine bağışlar. Kim Al-***

lah'a şirk koşarsa, doğrusu büyük bir günahla iftira etmiş olur.» (Nisa: 4/48) *«Hiç şüphesiz, Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanları ise, dilediğine bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa elbette o uzak bir sapıklıkla sapmıştır.»* (Nisa: 4/116) *«Onlar ki, yeryüzünde kendilerini yerleştirir, iktidar sahibi kılarsak, dosdoğru namazı kılarlar, zekâtı verirler, ma'rufu emrederler, münkerden sakınırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a âittir.»* (Hac: 22/41) Ebu l Heyyac diyor ki: "Ali -Allah ondan razı olsun- bana şöyle dedi: " Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni gönderdiği bir vazife ile ben de seni göndereyim mi? Rastladığın hiçbir sureti imha etmeden bırakma, yükseltilmiş hiçbir kabri düzlemeden geçme." (Müslim, Cenaiz: 93, Ebu Davud, Cenaiz: 68, Tirmizi, Cenaiz: 56, Nesai: Cenaiz: 99, Ahmed: 1/87, 96, 129, 138, 145) Kurretu'l-Uyun'da şöyle denilir: "İşte bu, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu tür şeylere karşı çıktığını ve onları kaldırdığını gösterir. Allah şöyle buyuruyor: *«Yanınızda olan (Tevrat)ı, doğrulayıcı olarak indirdiğime (Kur'ân'a) iman edin, onu inkâr edenlerin ilki siz olmayın ve ayetlerimizi az bir değer karşılığında değişmeyin. Ve ayrıca benden korkun.»* (Bakara: 2/41) İnsanlar çokça tasvirler yaparak bunları kullandılar, kabirler üzerine binalar yaptılar, buraları süslediler, puthanelere dönüştürdüler ve bütün bunları din namına savunur oldular. İşte bu şekilde ölülere tazim ve onlar hakkında ileri gitmek en büyük münkerlerden ve en büyük günahlardandır. İbadet çeşitlerini Allah'tan başkasına yapmaktır. Oysa ki böyle bir şey sadece Allah'ın hakkıdır." Yukarıdaki hadisten de anlaşıldığı gibi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ali'yi -Allah ondan razı olsun- bu işi ortadan kaldırması için göndermiştir. Suretlere gelince, bunların Allah'ın yarattıklarına benzetilmeleri söz konusudur. Kabirlerin düzeltilip, tesviye edilmesi de bunun bağlılarını fitneye, tazime götürmesi, erbabı için bir fitne oluşturması sebebiyledir. Bu da, şirke ve onun yollarına götüren araçlardan biridir. Dolayısıyla dikkatleri bunlardan uzaklaştırmak, halkı bu gibi şeylerden beri kılmak gerekir. Böylece insanların dinlerinin, maslahat, maksat ve vecibeleri dışına yönlendirilmeleri engellenmiş olur. Bu gibi şeylerde umursamazlık arttıkça, sakıncalar da o oranda artmıştır. Kabirlere bağlanıp kalanlara ilişkin fitne büyümüş, böylece buralara tazim gösterenler için buraları birer istasyon konumuna gelmiştir. En büyük ibadet ve tazim olan dua, istiğfar, yardım ve imdat bekleme gibi hususlar bu kabirlerde yatanlardan beklenir olmuş, yakarışlar, kurbanlar, adaklar ve daha nice sakıncalı ve şirke götüren şeyler hep bunlara yapılmaya başlanmıştır. Allame İbnul Kayyım, "İğasetullehfan" adlı eserin birinci cüzünde şöyle diyor: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabirlerle ilgili sünnetini, buna ilişkin emir ve nehiylerini ve sahabenin izlediği yolu ve bir de günümüz insanının çoğunun yapageldiklerini bilenler, her iki durumun birbirleriyle ne kadar çelişkili olduğunu açık ve net bir şekilde görecekler, bu ikisinin hiçbir zaman birleştirilemeyeceğini kesinlikle kavrayacaklardır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabirlere yönelerek namaz kılmayı yasaklamıştır. Oysa bunlar, türbelerde namaza duruyorlar ve bunlara karşı namaz kılıyorlar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buraları mescit hâline getirmekten yasaklamış iken, bunlar buralarda mescitler yapıyorlar. Bir de buraları görülüp ziyaret edilecek yerler diye adlandırıyorlar. Buraları adeta Allah'ın evlerine benzetiyorlar. Yine bu gibi yerlerde, Allah

Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yasaklamasına rağmen, yakılması için kandil ve mumlar vakfediyorlar. Aynı şekilde bayram yeri hâline getirilmeleri yasaklanmışken, buraları bayram yerine dönüştürüyor, ziyaret edilecek ibadet yerleri kabul ediyorlar. Tıpkı bayram yerlerinde topladıkları gibi, hatta daha fazla önem vererek buralarda toplanıyorlar. Oysa Müslim'in Sahih'inde Ebul-Heyyac Esedi'den rivayet edilen hadiste geçtiği üzere buraların yer seviyesinde düzeltilmeleri emredilmiştir. Nitekim konu başlığındaki hadis bunu bildirmektedir. Yine aynı şekilde Müslim'in Sahih'inde yer alan Tamame ibnu Şufay hadisi de böyledir, diyor ki: "Biz Fudale ibnu Ubeyd ile birlikte Bizans diyarında Derdis'te bulunuyorduk. Bu arada bir arkadaşımız öldü. Fudale onun kabrini yer seviyesinde düzeltti ve dedi ki: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kabrin tesviye edilmesini emrettiğini duydum." (Müslim, Cenaiz: 31) Kabir ve türbelere önem verenler, söz konusu iki hadise aykırı davranarak, bu yerleri adeta bina yapar gibi yerden yükseltiyor, üzerlerine bir çok kubbeler yapıyor, kabri beton ve kireçle inşa ediyorlar. Müslim, Sahih'inde Cabir'den rivayet ederek demiştir ki: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabirlerin kireçle yapılmasını, üzerlerine kubbe ve bina inşa edilmesini yasakladı." (Müslim, Cenaiz: 32) Nitekim Ebu Davud'un da Sünen'inde rivayet ettiğine göre Cabir şöyle demiştir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabirlerin kireçlenmesini ve üzerlerine yazı yazılmasını yasaklamıştır." (Tirmizi, Cenaiz: 57, Ebu Davud, Cenaiz: 76) Oysa kabir ve türbelere önem verenler, buralara kitabeler koyuyorlar, üzerlerine Kur'ân'dan ayetler ve daha başka şeyler yazıyorlar. Yine Ebu Davud'un, Cabir'den rivayet ettiği bir hadiste Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kabirlere, kendi toprakları dışında bir ilâve yapılmamasını emretmiştir:" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabrin kireçlenmesini, üzerine yazı yazılmasını veya üzerine bir ilave yapılmasını menetmiştir." İşin acı tarafı, birçok kimse buralara kireç, kiremit vb. şeylerle, taşlarla ilaveler yapıyorlar. Ömer ibnu Abdulaziz, kabirlerin kiremitle yapılmasını yasaklayarak, kendi kabrinde de böyle bir şeyin yapılmamasını tavsiye ederdi. Esved ibnu Yezid'e; 'Kabrimi kiremitle örmeyin' diye vasiyet etmişti. Ebu Hureyre de, öleceğine yakın, kabrinin üzerine türbe yapılmamasını, çadır konmamasını vasiyet etmiştir, İmam Ahmed ibnu Hanbel kabrin üzerine türbe konmasını uygun görmemiştir." (İğasetullehfan: 1/103) İbrahim Nehai: "Sahabeler kabirlerinin kiremitle örülmesini uygun görmezlerdi" demiştir. Burada amaç şudur: Kabirlere tazimde bulunanlar, buraları bayram yerine dönüştürenler, buralarda kandil ve mumlar yakanlar, üzerlerine bina ve kubbe inşa edenler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emri ile çelişmiş ve onun getirdiğine karşı savaş açmış olurlar. Bunlar içinde en fenası da, buraların mescit edinilmesi ve buralarda kandiller yakılmasıdır. Bunlar büyük günahlardandır. Nitekim Ahmed ibnu Hanbel'in arkadaşları olan fakihler ve başkaları bunun haramlığını açıkça ilân etmişlerdir. Ebu Muhammedi Makdisi diyor ki: "Eğer buralarda kandil yakmak mubah olsaydı, bu fiili işleyenlere lânet okunmazdı. Hâlbuki buralarda mal boşuna zayi ediliyor, faydasız yerlere sarf ediliyor. Bugün, kabirlere tazimdeki aşırılık adeta putlara olan tazime benzer duruma gelmiş bulunuyor. Şu hâlde, buna göre kabirler üzerinde mescit edinmek caiz değildir. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Allah, Yahudi ve Hıristi-

yanlara lânet etsin. Çünkü onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit hâline getirdiler." Böylece onların yapageldiği şeylerden onları (ümmetini) sakındırdı."Buralarda namaz kılmak, buraları namaz için tahsis etmek, adeta secde edilen putlara gösterilen tazime benzer. Bütün bunlar, putlara yaklaşmak için yapılanlara aynen benzemektedir. Biz daha önce, putlara tapmanın ilk olarak ölülere gösterilen aşırı saygıdan kaynaklandığını belirtmiştik. Bu kimseler de önceleri ölenlerin resimlerini tasvir etmek suretiyle onlara tazimde bulunmuşlar, buralara gidip ziyaretler yaparak mescitlerine el sürmüşler ve buralarda namaz kılmaya başlamışlardır. İşte putperestliğin kaynağı budur. Hatta iş öyle bir noktaya geldi ki, bu sapık müşrikler, bu tür kabirlere haccetmeye bile gider oldular ve bunun için de bir takım kurallar ve ibadetler ihdas ettiler. Kimi aşırılar ve sapıklar bunlarla ilgili kitaplar yazdılar ve bu kitaplarına: "Türbeleri ziyaret adabı, haccetme adabı" gibi adlar verdiler. Dolayısıyla bu gibi yerlere olan ziyareti, adeta hacc ziyareti denilen Beytullah'ı ziyarete benzettiler. Hiç kuşkusuz, bu, İslâm dininden ayrılık ve böylece putperestliğe geçiş demektir. Şimdi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şeriat olarak ortaya koyduğu gerçekle açıkça çelişmekte olan bu zıtlığa bir bakın. Yasaklanmış olmalarına rağmen buralara gidiyorlar ve adeta farz imiş gibi buraları ziyaret ederek, buralarda çeşitli ibadetler yapıyorlar. Kuşkusuz bunda sayılamayacak kadar ifsad edici şeyler bulunmaktadır. İşte bunlardan bazıları şunlardır:

a - Bu gibi yerlere tazim gösterilerek dinde fitneye düşülmüştür.

b - Buralar bayram yerine dönüştürülmüştür.

c - Sırf buraları ziyaret için yolculuk yapılır olmuştur.

d - Bu gibi yerlerde işlenen fiiller, ibadetler, buralara komşu olmak, üzerine perdeler asmak, hizmetçiler tutmak gibi hususlar adeta putperestlerin fiillerine benzer duruma gelmiştir. Çünkü buralarda ibadet edenler, burada komşu olarak bulunmayı, Mescid-i Haram'da komşu olarak bulunmaya tercih ediyor, üstün görüyor, buraya hizmeti, diğer cami ve mescitlere hizmetten üstün tutuyorlar. Yani bunlara göre, buraya bakmakta olan kimsenin burada bir gece kandil yakmaması yada asmaması en büyük talihsizliktir.

e - Yine buralara ve buralarda hizmet verenlere adaklar adanmaktadır.

f - Buralarda, müşriklere özgü inançlar sergilenmektedir. Örneğin bu gibi yerlerin belâları ortadan kaldırdığı, düşmanlara karşı üstün gelmede yardımcı olduğu, yağmur yağdırdıkları, sıkıntıları önledikleri, ihtiyaçları gördükleri, mazluma yardımcı oldukları, korkan kimseye yardımda bulundukları türünden inançlar hep bunlardan kaynaklanmaktadır.

g - Buralarda Allah ve Rasulü'nün lânetine sebebiyet veren şeyler yapılmaktadır. Örneğin buraları mescitlere dönüştürmek ve buralarda kandiller yakmak gibi.

h - Bu gibi yerlerde işlenenler büyük şirkin kaynağını oluşturmaktadır.

i - Kabirlerin yanında yapageldikleri fiiller nedeniyle, müşriklerin kabirlerine karşı yaptıkları gibi bunlar da kabir sahiplerine ezâda bulunmaktalar. Zira kabir sahipleri bu gibi şeylerden son derece tiksinmekte ve rahatsız olmaktalar. Tıpkı İsa aleyhisselamın Hıristiyanların kendisinin kabri başında yaptıklarından rahatsız olması ve diğer nebilerin, velilerin ve meşayihin de kendi kabirleri başında buna benzer olarak yapılanlardan rahatsızlık duymaları gibi. Bunların tümü Kıyamet Gününde

bunlardan beri olduklarını söyleyeceklerdir.

Allah şöyle buyuruyor: ***«Onları ve Allah'tan başka taptıklarını hasredip toplayacağı gün, der ki: "Şu kullarımı siz mi saptırdınız, yoksa kendileri mi yoldan saptılar?" Derler ki: "Seni tenzih ederiz. Senin dışında veliler edinmemiz bize yakışmaz, ancak sen onları ve atalarını meta verip yararlandırdın, öyle ki senin zikrini unuttular ve böylece yıkıma uğrayan bir kavim oldular.»*** (Furkan: 25/17-18) Allah müşriklere: **"Söyleyegeldiklerinizden dolayı sizi kesinlikle yalanladı" buyuruyor ve diyor ki:** ***«Allah: "Ey Meryemoğlu İsa! Sen mi insanlara, 'Allah'ı bırakıp, beni ve annemi iki ilâh edinin' diye söyledin?" dediğinde (İsa dedi ki): "Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söylediysem mutlaka sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sen'de olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaypları) bilen Sen'sin Sen.»*** (Maide: 5/116) ***«O gün, onların hepsini bir arada toplayacak (haşredecek) sonra meleklere diyecek ki: "Size tapanlar bunlar mıydı?" Melekler derler ki: "Sen yücesin, bizim velimiz sensin, onlar değil. Hayır, onlar cinlere tapıyordu ve çoğu onlara iman etmişlerdi»*** (Sebe: 34/40-41)

j - Bunlardan birisi de, sünnetleri ortadan kaldırmak ve bidatleri diriltmektir.

k - Bu gibi yerlerin, Allah katında gerçekten değerli olan yerlerden üstün tutulmasıdır. Çünkü buralara ziyaret, tazim ve ihtiram kastıyla geliniyor, huşu ve kalp rikkatiyle giriliyor. Camilere verilmediği şekilde buralardaki ölülere önem veriliyor, yanlarında itikaf ve ibadet ediliyor. Öyle ki buralara başka yerlerde görülmeyecek derecede bir yakın ve alâka gösteriliyor. Buralarda Yahudi ve Hıristiyanların mescitlerde kandil yakmaları gibi kandiller yakılması ve buraların mescit edinilmesi, Allah'a ve Rasûlü'ne karşı savaş açılması, şeriatle çatışılması ve büyük günahların işlenmesi de bu türdendir.

l - Türbelerin imar edilip cami ve mescitlerin harabe hâlinde bırakılması da böyledir. Oysa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize getirdiği din bunun aksini emretmektedir. Bu itibarla Rafızîler türbeleri imar edip de mescitleri harabe olarak bırakmaları açısından ilimden en uzak olan halk kesimidirler. Oysa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kabir ziyareti sırasında ön gördüğü şey, bunun âhireti hatırlatır olmasıdır, birde ziyaret edilen için bir ihsanda bulunulması, ona acınması ve onun için mağfiret dilenmesi, afiyet istenmesidir. Böylece ziyaretçi hem kendisine hem de ziyaretinde bulunduğu kabir sahibine iyilikte bulunmuş olur. Oysa bu müşrikler, işin bu yönünü tümüyle ters yüz ettiler, dini tersine çevirdiler. Buraya ziyareti, ölüye şirk koşmaya dönüştürdüler, onun için dua edeceklerine, ondan dua bekler oldular, bereket ister oldular, düşmanlarına karşı kendisine yardımcı olmasını ölüden dilediler. Böylece hem kendilerine hem de ölüye kötülük ettiler. Oysa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem işte bu gibi durumları önlemek için kabir ziyaretini yasaklamıştı. Tevhid, gönüllerde yerleşince, şeriat, kabir ziyaretine izin verdi; fakat ziyaret esnasında kabirlerde yapılan kötü işleri yine tümüyle yasakladı. Bunlar içinde en büyük saçmalık, bu kabirlerin yanında söz ve fiille koşulan şirklerdir. Müslim'in Sahih'inde Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlardır: "Kabirleri ziyaret edin; çünkü kabirler ölümü hatırlatır." (Müslim, Cenaiz: 106, Ebu Davud,

Cenaiz: 81, Tirmizi, Cenaiz: 60, Nesai, Cenaiz: 100) İbnu Abbas'tan -Allah ondan razı olsun- rivayete göre, demiştir ki: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine kabristanına uğradı, yüzünü onlara çevirdi ve şöyle dedi:"Es-Selamu aleyküm ya ehle'l-kubur. Allah sizi ve bizi mağfiret etsin. Siz bizim selefimizsiniz, biz de peşinizden geleceğiz." (Tirmizi, Cenaiz: 59. Tirmizi bu hadis için "Hasen" demiştir) İbnu Mesud'un -Allah ondan razı olsun- rivayetinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizi kabirleri ziyaretten yasaklamıştım. Kabirleri ziyaret edin. Çünkü kabirler dünyaya bağlanmaktan uzaklaştırır ve ahireti hatırlatır..." (İbnu Mace, Cenaiz: 47) Ebu Said hadisi de şöyledir: "Sizi kabirleri ziyaretten menetmiştim. Onları ziyaret edin. Çünkü onlarda ibret alınacak şeyler vardır." (Temhid, 3/228, İbnu Ebî Şeybe, 3/343) İşte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ümmeti için doğru kabul ettiği ziyaret budur. Bu manada bir ziyareti onlara öğretmiştir. Şimdi sen burada müşriklerin ve bidat ehlinin dayanabileceği bir şey bulabiliyor musun? Yada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin getirdiği gerçeğe her yönüyle aykırı olan bu durumu fark edebiliyor musun? Gerçekten Malik ibnu Enes'in söyleyegeldiği şu ifade ne kadar da güzeldir. Diyor ki: "Bu ümmetin öncekilerini ıslâh eden şey ne ise, onlardan sonrakileri de ıslâh edecek olan şey odur." Fakat ümmetler peygamberlerinin ahitlerinden uzaklaştıkları oranda, imanlarında eksilme olmuş, bunun yerine birçok bidat ve şirkler ortaya çıkarmışlardır. Salih Selef ise sırf Tevhidi ölçü almış ve bunu hep korumuşlardır. Hatta bunlardan herhangi biri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme salat ve selâm getirdikten sonra dua etmek istediğinde hemen kıbleye doğru yönelir, sırtını Ravzai Mutahhara'nın (Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kabrinin) duvarına verir de ancak ondan sonra dua ederdi. İbnul Kayyım der ki: "Seleme ibnu Verdan demiştir ki: "Enes ibnu Malik'i, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme salat ve selâm gönderirken gördüm, sırtını kabrin duvarına verdi, sonra da dua etti." Nitekim dört mezhep imamı bu gerçeği nasslarla açıklamışlardır: "Ravzai Mutahhara'da dua edilirken, kabrin yanında dua edilmemesi için kıbleye doğru yönelinir. Çünkü "Dua ibadettir" Tirmizi de ve diğer hadis kaynaklarında "Dua bizzat ibadettir" diye de geçer. (Tirmizi, De'avat: 1, İbnu Mace, De'avat: 1) Bu itibarla selef, ibadeti yalnızca Allah için yaparlardı. Kabirler katında dua etmezlerdi. Kabirdeki kimseler için ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin öğrettiği ve emrettiği şekilde dua edilir ve onlar için ancak bu şekilde mağfiret ve merhamet dilenir. Ebu Hureyre şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Evlerinizi kabir hâline getirmeyin, kabrimi de bayram yerine dönüştürmeyin. Bana salâvat getirin, çünkü siz nerede olursanız olun salâvatınız bana ulaştırılır." (Ebu Davud, Menasik: 96, Ahmed: 2/367) Yani evlerinizi namazsız bırakmayın. Evlerinizde namaz kılın, dua edin, Kur'ân okuyun. Aksi takdirde evleriniz kabir gibi olur. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evlerde nafile kılınmasını emretmiş, kabirlerde ise bunu yasaklamıştır. Oysa Hıristiyanlar ve benzeri müşrikler böyle yapmaktadırlar, Müslümanların onlar gibi yanılmamaları gerekir. Ayrıca kabirlere tazim ve türbeleri bayram yerine dönüştürmekte çok büyük ifsad edici şeyler ve tehlikeler vardır. Bunları yalnızca Allah bilir ve bu nedenle böyle yapanlara gazap eder. Çünkü bütün bunlar Allah'a karşı bir isyandır ve Tevhide karşı çık-

maktır. Bunun yasaklanmasındaki hikmetlerden biri de şirkin kötülükleridir. Buraları bayram yerine dönüştürmek, buralara doğru namaz kılmak, buraları öpmek, istilam etmek büyük mefsedetler doğurur. Bu gibi yerlere yüzünü gözünü sürmek, buradakilere tapınmak, ibadette bulunmak, onlardan medet beklemek, yardım, rızık ve afiyet istemek, borçlarının ödenmesini dilemek, sıkıntılarının önlenmesini istemek, imdat dilemek gibi tüm bu şeyler puta tapanların putlarından olan istekleri cinsinden şeylerdir. Eğer buraları bayram yerine dönüştüren aşırı sapıkları gördüysen, bunlar çok uzak yerlerden, hayvanlarla, develer sırtında gelir, bu gibi yerleri uzaktan görür görmez hemen hayvanlarından inerek yaya olarak yollara düşer, alınlarını yerlere sürer, topraklarını öper, başlarını açarlar, seslerini yükseltirler, ağlarlar, ağlar gibi yaparlar ki, karşıdakiler güya üzüntülerini duyursunlar. Bir de bakarsın ki bu adamlar buraya gelip giden ve buraları sözde ziyaret edenlerden oldukça kâr sağlarlar. Elinden hiçbir şey gelmeyen bu kimselerden medet beklerler. Çok uzak yerlerden bağrışarak seslerini yükseltirler. Türbe ve kabirlerin yanına geldiklerinde, hemen buralarda namaz kılarlar. İlk kıbleye (Kâbe ve Kudüs'e) doğru namaz kılanların kazanamadıkları ecri güya bunlar kazanırlar (!) Türbe ve kabirlerin etrafında rükû ve secdelere kapanarak ölüden medet umar, onun kendilerinden memnun kalmasını isterler. Ne yazık ki hepsi de hüsran ve zarar içinde dönerler. Buralarda her an ibret dolu şeytani sahneler görmek mümkündür. Sesler, çığlıklar alabildiğince yükselmiş, ölüden ihtiyaçların karşılanması istenmekte, sıkıntıların ortadan kaldırılması talep olunmakta, yoksulların ihtiyaçlarının sağlanması istenmektedir. Belâ ve felâketlere düçar kalanların da bu tehlikelerden korunmaları istenmektedir. Daha sonra adeta Beytül Kabr edinilen bu yerin yada türbenin çevresi tavâf edilerek etrafında dolanılıp durulur. Adeta Beytullah'ı ziyaret eder gibi bunları ziyaret ederler. Oysa ki Allah, Beytullah'ı mübarek ve âlemlere hidayet vesilesi kılmıştır. Daha sonra öpmeye ve istilama kalkışırlar. Hacer'ül Esved'i görenler, Beytül Haram'da buna karşı nasıl davranıldığını bilirler. Daha sonra bunun önünde yüz gözlerini topraklara sürer, yanaklarını yapıştırırlar. Allah bilir ya, bunlar Allah'a secde ederlerken böylesine yüz ve gözlerini, yanaklarını yere, toprağa sürmemişlerdir. Sonra kabre karşı yaptıkları ziyaret (hac) görevlerinin eksikliklerini tamamlarlar, bunlardan putperestlerin faydalandığı gibi faydalanmaya çalışır, bir hisse beklerler. Oysa Allah katında bunların hiçbir nasip ve yararları yoktur. Putlarına kurban ve adaklar adarlar. Namazları da, kurban ve adakları da, ibadetleri de tümüyle Allah'tan başkası içindir. Daha sonda birbirlerini tebrik ederek, şöyle derler: "Allah hepimize büyük ecirler ve mükâfatlar versin." Ülkelerine geri döndüklerinde arkada kalan aşırıları, tıpkı Beytül Haram'a karşı yapıldığı gibi, bunlardan kendileri için kabir ziyareti (hac) sevabını satın almak isterler. İşte biz haklarında aşırıya gitmeksizin, onların bazı bidat ve sapıklıklarını ortaya koymaya çalıştık. Ne yazık ki bunların akla ve hayale gelmeyecek daha nice saçmalıkları vardır. Nuh aleyhisselamın kavminin putlara ilk tapması da böyle olmuştur. Birazcık ilmi ve fıkıhtan nasibi olanlar, bunların kesinlikle bilinmesi gereken şeylerden olduğunu kavrar, bu gibi sıkıntılı ve sakıncalı durumlara düşmemek için bu manada gerekeni yaparlar. Şeriat sahibi elbette kendisinden yasaklanan şeyin akibetini çok daha iyi bilir. Bu bakımdan bundan yasaklamanın en sağlam yolunu da

٣٢٢٨- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

3228- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İmam rükûdan doğrulurken *'Semiallahu limen-hamideh'* (Allah, kendisine hamdedeni işitti) dediğinde, sizler *'Allahümme Rabbenâ velekel hamd'* (Allah'ım! Hamd sanadır ey Rabbimiz!) deyiniz. Her kimin bu sözü meleklerin sözüne muvafakat ederse, geçmiş günahları bağışlanır. (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 796, 3228)

٣٢٢٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ وَالْمَلَائِكَةُ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ مَا لَمْ يَقُمْ مِنْ صَلَاتِهِ أَوْ يُحْدِثْ.

3229- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz namaz kıldığı yerde abdestini bozmadıkça otururwhile Melekler ona "Allah'ım, onu bağışla, Allah'ım ona merhamet et" diye dua ederler." (Hadisin geçtiği diğer yerler:176, 445, 477, 647, 648, 659, 2119, 3229, 4717)

٣٢٣٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ قَالَ سُفْيَانُ فِي قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ وَنَادَوْا يَا مَالِ.

Tevhid gösterir. Hayır ve hidayet şeriat sahibine uymak ve ona itaatte bulunmaktadır. Şirk, sapıklık ve delâlet ise buna karşı gelmekte, masiyet ve muhalefettedir.

3230- Yalâ ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi minber üzerinde şu ayeti okurken işittim:

«Cehennem ehli, cehennem bekçisine şöyle seslenirler: Ey Mâlik! Rabbin bizim hakkımızdaki hükmünü versin. O da der ki: "Siz burada kalacaksınız."» (Zuhrûf: 77) âyetini okuduğunu işittim" demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3266, 4819)

٣٢٣١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمِ أُحُدٍ قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكِ مَا لَقِيتُ وَكَانَ أَشَدُّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ عَبْدِ كُلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ فَانْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِي فَلَمْ أَسْتَفِقْ إِلَّا وَأَنَا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظَلَّتْنِي فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جِبْرِيلُ فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطْبِقَ عَلَيْهِمُ الْأَخْشَبَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا.

3231- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Sana Uhud savaşında başına gelenlerden daha şiddetli olan bir gün erişti mi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Senin kavmin olan Kureyş'ten gelen birçok zorluklarla karşılaştım. Fakat onlardan Akabe günü[67] karşılaştığım zorluk hepsinden şiddetli

67 Akabe beyatı, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'den gelip ilk Müslüman olanlarla 621-622 yıllarında Mekke'nin Akabe adı verilen mevkîinde

yaptığı iki anlaşma ve ahitleşme. Mekke'ye üç km. kadar uzaklıkta bulunan Mina ile Mekke arasındaki bir mevkiye verilen Akabe adına bölgenin başka yerlerinde de rastlanmaktadır. Aynı adı taşıyan birçok yer bulunmasına rağmen Akabe denince ilk defa bu meşhur ahitleşme ve anlaşmaların yapıldığı mevkî hatıra gelmektedir. İslâm'ı çeşitli kabile ve gruplara anlatmaya çalışan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem özellikle Hacc mevsiminde Mekke'ye gelen kabileler arasında dolaşıyor ve onlara bu yeni mesajı iletmeye uğraşıyordu. Bu hac mevsimlerinin birinde Yesrib (Medine)'den gelen ve bu şehirde yaşayan iki Arap kabilesinden biri olan Hazrec kabîlesine mensup bazı kimselerle karşılaşan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, onları İslâm'a davet etti. Peygamberliğinin on birinci yılında onun bu çağrısına adı geçen kabileden altı kişi icabet edip, büyük bir samimiyetle bu yeni dine sarıldılar. Zira yıllardır Yesrib'teki diğer Arap kabilesiyle aralarında sürüp gitmekte olan Buas savaşlarından bezmiş olduklarından bu yeni dinin aralarında bir barış ortamı oluşturacağını ümit ediyorlardı. Yesrib'e geri döndüklerinde bu olaydan ve yeni dinlerinden kardeş kabîle Evs'e bahsedip onları da İslâm'a davet edeceklerine ve gelecek yıl yine Hacc mevsiminde aynı yerde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile buluşacaklarına dair söz verip ayrıldılar. Medine'de yaşayan bu iki kabîlenin dışında ayrıca üç Yahudi kabîlesi daha bulunuyordu. Bunlar müşrik Arapları dinlerinden ve putperestlik anlayışlarından dolayı hep hor görüyorlardı. Yahudiler ellerindeki Tevrat'a, ayrıca âlimlerinden ve atalarından işitip durduklarına göre yakında bu bölgede zuhur edecek bir peygambere iman edeceklerini ve bu peygamberin desteğiyle putperestliğe son vererek Arapları ortadan kaldıracaklarını söyleyip duruyorlardı. Yahudilerin bu sözleri Yesrib'li Evs ve Hazrec kabilelerinin zihninde yer etmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Akabe'de görüşünce, Yahudilerden önce davranıp bu peygamberin yanında yer almakta hiç tereddüt etmediler. Bu ilk Müslüman Yesribliler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme iman ederek şöyle dediler: "Kavmimiz çok zor günler yaşıyor, hiç iyi bir durumda değiliz. Yıllardır süren çatışmalar aramızda sonu gelmez bir anlaşmazlığa sebep oldu. Bu yeni dinin bizleri biraraya getireceğine ve bizleri barıştırıp kaynaştıracağına inanıyoruz." Gerçekten Yesribliler Buas savaşlarının artık son bulmasını istiyorlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme iman eden Hazrecliler şu kişilerden ibaretti: Esad ibnu Zurâre, Avf ibnu Hâris, Râfi' ibnu Mâlik, Ukbe ibnu Âmir, Kutba ibnu Âmir ve Câbir ibnu Abdullah ibnu Riab. Bunlardan ilk ikisi Neccar oğullarına mensup idi. İslâm'a gönül veren bu ilk Medineli Müslümanlar memleketlerine geri dönerek bütün güçleriyle bu yeni dini tanıtmaya ve akrabalarının da iman etmelerini temine çalıştılar. Bu küçük grubun Yesribliler üzerinde büyük etkileri oldu. Evs ve Hazrec'ten bir çok kimse bunların aracılığıyla İslâm'a girdi. Özellikle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dayılarından olan Neccar oğullarına mensup Es'ad ibnu Zurâre ile Avf ibnu Hâris Müslümanlıklarını asla gizlemeksizin büyük bir gayretle insanları İslâm'a davet ettiler. Gerçekten İslâm akîdesi Yesrib de yıllardır süren savaşların sona ermesinde büyük bir etken oldu. Düşmanlıklar sona erdi ve insanlar Allah'ın rahmeti sayesinde kısa zamanda kardeşler oluverdiler. Ertesi yıl yani peygamberliğin on ikinci yılında yine Hacc mevsiminde Mekke'ye gelen Yesrib'li on iki kişi Akabe mevkiinde Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile geceleyin gizlice buluştular. Bunlardan altısı bir önceki yıl Müslüman olan kişilerdi. Birinci Akabe Beyatı adı verilen bu beyatta bulunan sahabelerden Ubâde ibnu es-Sâmit, hadiseyi söyle anlatır: "Refahta olduğu kadar sıkıntıda, sevinçte olduğu kadar üzüntüde de onu destekleyecek ve her konuda emirlerine itaat edeceğimize. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kendi nefislerimizden aziz tutup, durum ne olursa olsun ona muhalefet etmeyeceğimize, Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayacağımıza, Allah'a asla şirk koşmayacağımıza, hırsızlık ve zina yapmayacağımıza, çocuklarımızı öldürmeyeceğimize, kendiliğimizden uyduracağımız yalan ve dolanlarla hiç kimseye iftirada bulunmayacağımıza, hiçbir hayırlı işte Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme muhalefet etmeyeceğimize dair beyat ettik. Ayrıca bizden birinin verdiği sözünde durmasına karşılık onun ecir ve mükâfâtının Allah'a âit olduğuna ve ona Cennet nimetinin verileceğine; kim insanlık hâliyle bunlardan birini işler de ondan dolayı dünyada cezaya çarptırılırsa bunun ona kefâret olacağına; kim de yine bunlardan birini işler de işlediği o suçu Allah açığa vurmazsa onun işinin Allah'a kalacağına; Allah'ın dilerse onu bağışlayıp dilerse azaba uğratacağına dair Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize bildirdiği hususlara sadık kalacağımıza da söz verdik." Bu birinci Akabe Beyatına katılan on iki kişiden altısı bir önceki yıl iman eden kimselerdi. Diğer altısı ise Muaz ibnu Hâris, Zekvân ibnu Kays, Ubâde ibnu es-Sâmit, Yezid ibnu Sa'lebe, Abbas ibnu Ubâde ve Ebul-Heysem Mâlik ibnu Teyyihan idiler. Bazı kaynaklarda bir önceki yıl Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile tanışan altı kişiden biri olan Câbir ibnu Abdullah yerine Uveym ibnu Saide'nin birinci Akabe Bey'atında bulunduğu ifade edilir. Birinci Akabe Beyatından bir yıl sonra Medineliler yeniden hac için Mekke'ye geldiler. İçlerinde ikisi kadın yetmiş beş Müslüman vardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu defa onlarla ilgi kurması İslâm'ın tebliğinden ibaret değildi. Çok önemli kararlar arifesindeydiler. Buluşma yeri yine Akabe mevkii oldu. Buluşma gizli yapılacak ve hiç kimseye haber sızdırılmayacaktı. Gece yarısına doğru, Medineliler, gayet tedbirli hareket ederek kararlaştırılan yerde toplandılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Akabe'ye bu defa amcası Abbas ile birlikte geldi. Abbas henüz ya Müslüman olmamış, yahut Müslümanlığını gizliyor, ancak yeğenini himaye ediyordu. Böylesi bir toplantıda bulunmayı bir aile borcu kabul etmişti. İslâm'a teslim olup Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme tam anlamıyla bey'at eden bu ilk Müslüman kitle için emre itaat mutlak idi. Akabe'deki bu toplantı dağıldı ve herkes yerine döndü. Sabah olunca Kureyşli müşrikler bu bey'attan haberdar olmuşlardı. Müşrikler bu anlaşmanın mahiyetini araştırmaya başladılar. Fakat henüz Müslüman olmamış olan Yesribliler'in Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile anlaşmalarına bir türlü anlam veremiyorlardı. Mekkeli müşrikler bu gizli anlaşma hakkında bir bilgi alamadan Yesrib'li Müslümanlar şehri terk etmişlerdi. İslâm Devleti'nin kurulmasında önemli bir dönüm noktası olan ikinci Akabe beyatına, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin savaş ve barışta korunacağına dair prensiplerin tespit edildiği ve kararların alındığı bir beyat olmasından dolayı, "Beyatül-Harb" adı verilir. İkinci Akabe beyatının gerçekleşmesiyle İslâm tarihinde yeni bir dönem başlıyor ve o gün İslâm Devleti'nin temeli atılmış oluyordu.

idi. Şöyle ki: Ben Kureyş'ten gördüğüm ezâ üzerine Taife gidip hayatımın korunmasını Abdu Kulâl'in oğlu İbnu Abdu Yâlîl'e teklif ettiğim zaman o benim dileğime cevap vermemişti. Ben de kederli ve hayretli bir hâlde yüzümün doğrusuna Mekke'ye dönmüştüm. Bu hayretim Karnu's-Seâlib mevkine kadar devam etti. Burada başımı kaldırıp semâya baktığımda beni gölgelendirmekte olan bir bulut gördüm. Buluta dikkatle baktığımda bunun içinde Cibril'in bulunduğunu gördüm.

Cibril bana nidâ etti de: Allah, kavminin Sen'in hakkında dediklerini ve Seni korumayı reddettiklerini muhakkak işitti. Ve Allah Sana şu Dağlar Meleği'ni gönderdi. Kavmin hakkında ne dilersen ona emredebilirsin, dedi. Bunun üzerine Dağlar Meleği bana nidâ edip selâm verdi.

Sonra: Ey Muhammed! Cibril'in bu söylediği bir hakikattir. Sen ne istersen emrine hazırım. Eğer Ebu Kubeys ile Kuaykân denilen şu iki yalçın dağı Mekkeliler üzerine geçirmemi istersen onu da emret, dedi. Buna karşı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayır, ben Allah'ın, bu müşriklerin zürriyetlerinden yalnızca Allah'a ibâdet eden ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayan insanları çıkarmasını arzu ederim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 7389)

٣٢٣٢- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَأَلْتُ زِرَّ بْنَ حُبَيْشٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ﴾ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ.

3232- Ebu İshâk eş-Şeybânî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Zırr ibnu Hubeyş'e Yüce Allah'ın şu kavlinden sordum:

«İşte o zaman araları, iki yay arası kadar, belki daha da yakın olmuş; o sırada da Allah, kuluna vahyedeceğini etmiştir.» Necm: 9-10

O şöyle dedi: Bize İbnu Mes'ûd: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Cibril'i [68] yaratılmış olduğu surette altı yüz kanatlı olarak gördü, diye bildirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4856, 4857)

---

68 İkrime, İbnu Abbas, Ebu Salih ve Reb'i ibnu Enes bu âyet-i kerimeyi şu şekilde izah etmişlerdir; "Muhammed'in kalbi, gördüğünü yalanlamadı. Yani, Muhammed Rabbini bizzat gözüyle görmedi. Allah onun kalbine nur verdi o da kalbinin nuruy-

٣٢٣٣- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ﴿ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴾ قَالَ رَأَى رَفْرَفًا أَخْضَرَ سَدَّ أُفُقَ السَّمَاءِ.

3233- İbrahim ibnu Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

---

la Rabbini gördü. Abdullah ibnu Mes'ud ve Katade'ye göre ise bu âyet-i kerime, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin, Cebrail'i kalbiyle gördüğünü beyan etmektedir. Abdullah ibnu Mesud bu âyeti izah ederken şöyle demiştir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cebrail'i ipekten bir elbise içinde gördü. O, gökle yer arasını doldurmuştu. [Tirmizi, K.Tefsir el-Kur'anf Sure: 53, Hadis no: 3283] Allah Teâla'yı gözler dünyada görmeyecek âhirette görecektir. Hz. Âişe: "Gözler onu göremez o ise bütün gözleri görür." (En'am 103) âyetini delil göstererek bu görüşü beyan etmiştir. Mesruk ediyor ki: "Ben, Âişe'ye (Allah onlardan razı olsun) dedim ki: "Ey anneciğim, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rabbini gördü mü?" Âişe şöyle dedi: "Söylediğin söz tüylerimi ürpertti. Sen şu üç şeyi bilmez misin ki, kim bunların meydana geldiğini sana söylerse yalan söylemiştir. Kim sana; " Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rabbini gördü." derse şüphesiz ki o yalan söylemiştir." Âişe bu sözlerden sonra şu âyetleri okudu. "Gözler onu görmez, o ise bütün gözleri görür." [En'am sûresi, âyet: 103] "Allah bir insanla ancak vahiyle veya perde arkasından konuşur. Yahut bir elçi gönderir de izniyle ona dilediğini vahyeder. [Şura 51] Âişe sözlerine devamla şöyle dedi: "Yine kim sana yarın ne olacağını bildiğini söylerse şüphesiz ki o yalan söylemiş olur." Sonra şu âyeti okudu: "Hiçbir kimse yarın ne kazanacağını bilmez. [Lokman sûresi, âyet: 34] Yine kim sana: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şey gizledi" derse şüphesiz ki o yalan söylemiştir." demiş ve şu âyeti okumuştur: "Ey peygamber, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer yapmazsan Allah'ın peygamberliğini tebliğ etmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Şüphesiz ki Allah, kâfiler topluluğunu hidayete erdirmez." [Maide: 67] Hz. Âişe sözlerine devamla şöyle demiştir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Rabbini görmedi. Fakat o, Cebrail aleyhisselamı kendi asli suretinde iki kere gördü. [Buhârî, K. Tefsir el-Kur'ân sûre 53, bab:l] Abdullah ibnu ibnu Şekik diyor ki: "Ben, Ebu Zer'e dedim ki: "Şayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin zamanına yetişmiş olsaydım ben ona bir şey sorardım." Ebu Zer: "Ondan neyi sorardın?" dedi. Abdullah da: "Ey Allah'ın Resulü, sen Rabbini gördün mü?" diye sorardım." dedi. Ebu Zer dedi ki: "Ben onu sordum o da: "Ben nur olarak gördüm." dedi. [Müslim, K.el-İman, bab: 292, Hadis no: 178] Diğer bir rivayette: "O nurdur o bana nasıl gösterilecek? [Müslim. K. el-îman, bab: 292, Hadis no: 178] diye cevap verdiği bildirilmektedir. Yani, benim, onun zatını görmeme nuru engel oldu. Görüldüğü gibi bu rivayetler, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dünyada iken Allah'ı kalp gözüyle gördüğünü beyan etmektedirler. Allah Teâlâ'nın, âhirette görüleceğini beyan eden sahih hadisler rivayet edilmiştir. Bunlar Ebu Said el-Hudrî, Ebu Hureyre, Enes ibnu Mâlik, Süheyb-i Rûmî ve Bilal-i Habeşîdir. (Allah onlardan razı olsun)

Abdullah ibnu Mes'ud -Allah ondan razı olsun- ***«Rabbinin varlığının en büyük delilini görmüştür»*** âyetinin tefsirinde: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem semanın etrafını yeşil bir kumaş hâlinde Cibril'in kanadı kaplamış gördü.[69] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4858)

٣٢٣٤- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ أَنْبَأَنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ وَلَكِنْ قَدْ رَأَى جِبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ وَخَلْقُهُ سَادٌّ مَا بَيْنَ الْأُفُقِ.

3234- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Her kim Muhammed'in Rabbini gördüğünü iddia ederse çok büyük bir işin altına girmiştir. Ancak iki ufkun arasını kaplamış bir şekilde Cibril'i kendi sûretinde görmüştür. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3235, 4612, 4855, 7380, 7531)

٣٢٣٥- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنِ ابْنِ الْأَشْوَعِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَيْنَ قَوْلُهُ ﴿ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴾ قَالَتْ ذَاكَ جِبْرِيلُ كَانَ يَأْتِيهِ فِي صُورَةِ الرَّجُلِ وَإِنَّهُ أَتَاهُ هَذِهِ الْمَرَّةَ فِي صُورَتِهِ الَّتِي هِيَ صُورَتُهُ فَسَدَّ الْأُفُقَ.

3235- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- dedim ki:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin dünyada Rabbini gördüğünü inkâr edersen öyleyse şu âyet ne manaya gelir?

«En yüksek ufukta iken doğrulmuş, sonra da yaklaşıp inmiştir. İşte o zaman araları, iki yay arası kadar, belki daha yakın olmuştu» Necm: 8-9

Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-O Cibril'dir. Cibril Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme insan

69 İbnu Zeyd'e göre bu en büyük delil, Cebrail'in asıl şeklidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada Cebrail'i asıl şekliyle görmüştür.

sûretinde gelirdi. Bu defa ise kendi sûretinde geldi ve ufku kapattı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3234)

٣٢٣٦- حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي يُوقِدُ النَّارَ مَالِكٌ خَازِنُ النَّارِ وَأَنَا جِبْرِيلُ وَهَذَا مِيكَائِيلُ.

3236- Semure ibnu Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben bu gece rüyâmda iki kimse gördüm. Onlar bana geldiler şöyle dediler: O ateş yakan adam, cehennemin bekçisi olan Mâlik'tir.[70] Ben Cibril'im.[71] Bu da Mikâîl'dir.[72] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 845, 1142, 1386, 2085, 2791, 3236, 3354, 4674, 6096)

٣٢٣٧- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ .تَابَعَهُ شُعْبَةُ وَأَبُو حَمْزَةَ وَابْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ.

3237- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kimse hanımını cinsî münasebet için yatağına çağırır da hanımı ona icabet etmez ve bu yüzden koca, kadına öfkeli, sinirli bir hâlde ge-

---

70 Cehennem Melekleri: Çok heybetli, çok güçlü, çok korkunç ve acıma duygusundan yoksun olan Cehennem meleklerinin başında Malik adında bir melek bulunur.

71 Cebrâîl (Arapça: Cibrâîl veya Cibrîl) İslâm dininde dört büyük melekten biri. Görevi peygamberlere vahiy getirmektir. Buna 'Cibrîl, 'Rûh-ul-emîn', 'Rûh-ul-kuds', 'Nâmûs-u Ekber de denir.

72 Mikail: bütün canlıların yüce Allah tarafından takdir olunmuş ve Levh-i Mahfuz'a yazılmış rızıklarının yerinde ve zamanında oluşması için, gökteki ve yerdeki sebepler kuralını yönlendirir. Rızkın ana kaynağı olan suyun buhar hâlinde atmosferde depolanması, sonra takdir olunan zamanda, takdir olunan yerlere bulutlar hâlinde sevk edilmesi ve takdir olunan sayı ve nitelikteki suları yağmur, yada kar taneciklerı şeklinde yeryüzüne indirilmesi, Mikail ve onun emrindeki meleklerin görevidir.

celerse melekler o kadına sabah oluncaya kadar lânet ederler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5193, 5194)

٣٢٣٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثُمَّ فَتَرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَتْرَةً فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قِبَلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجُئِثْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴾ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرِّجْزُ الْأَوْثَانُ.

3238- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sonra vahyin gelişi bir müddet kesildi. Ben bir gün yürürken gökyüzü tarafından bir ses işittim. Başımı gökyüzüne doğru kaldırdım. Hira mağarasında gördüğüm melek, gökyüzü ile yeryüzü arasında bir Kürsi'nin üzerinde oturmakta. Ondan korktum ve bu korkuyla yere düştüm. Sonra eve geldim ve: Beni örtün, beni örtün, dedim. Bunun üzerine Allah Teâlâ şu âyeti indirdi:

«Ey örtüye bürünen (Muhammed)! kalk ve uyar. Rabbini tekbîr et. (O'nu yücelt). Elbiseni temizle. Günâhlardan uzak dur»[73] Müddessir: 1-5 Ebu Seleme: Âyetteki الرُّجْزَ kelimesinin putlar, olduğunu söylemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4, 3238, 4922, 4923, 4924, 4925, 4926, 4954, 6214.)

---

73 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu âyetlerle birlikte, korkudan dolayı etleri titreyerek dönüp geldi. Hatice'nin yanına girdi ve ona "Beni örtün, beni örtün, beni örtün." dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin korkusu geçince "Ey Hatice, bana ne oluyor?" dedi ve durumu ona anlattı ve "Ben kendimden korkuyorum."dedi. Hatice "Hayır, müjde sana, Allah'a yemin olsun ki, Allah seni asla yalnız bırakmaz. Zira sen, akrabana iyi davranıyor, doğruyu konuşuyor, âcizlerin yükünü taşıyor, misafire ikram ediyor ve haktan gelen âfetlere karşı yardımda bulunuyorsun." dedi. Sonra Hatice, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi alıp baba-

٣٢٣٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مُوسَى رَجُلًا آدَمَ طُوَالًا جَعْدًا كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى رَجُلًا مَرْبُوعًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ سَبِطَ الرَّأْسِ وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَالدَّجَّالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللَّهُ إِيَّاهُ ﴿فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ﴾ قَالَ أَنَسٌ وَأَبُو بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْرُسُ الْمَلَائِكَةُ الْمَدِينَةَ مِنَ الدَّجَّالِ.

3239- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Mirâç[74] gecesinde Musa'yı esmer yüzlü, uzun boylu, kıvırcık saçlı bir şekilde gördüm. Musa uzunluk ve esmerlik yönünden Şenûe kabilesinden biri gibidir. Îsâ'yı da gördüm: Ne uzun ne kısa, orta boyda, benzi

---

sının öz kardeşi, amcası Nevfel'in oğlu olan Varaka ibnu Nevfel ibnu Esed ibnu Abdüluzza ibnu Kusay'a götürdü. Varaka cahiliye döneminde Hıristiyan olmuş bir kimseydi. Arapça okur yazardı. O sırada gözleri görmeyen yaşlı bir kimseydi. Hatice ona "Amcam oğlu, kardeşinin oğlunu dinle." dedi. Varaka, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme: "Kardeşimin oğlu, ne görüyorsun?" dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona, gördüklerini anlatı. Varaka; "Senin bu gördüğün, Musa'ya indirilen vahiy meleğidir. Keşke ben senin, ümmetini davet edeceğin günlerde genç bir kimse olsaydım. Kavmin seni yurdundan çıkarırken hayatta olsaydım." dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Onlar beni yurdumdan çıkaracaklar mı?" dedi. Varaka "Evet, senin bu getirdiğin dava ile hiçbir kimse gelmemiştir ki ona düşmanlık yapılmış olmasın. Şayet ben, senin günlerine yetişecek olursam, sana büyük bir güçle yardım ederdim" dedi. Bundan sonra çok geçmeden Varaka vefat etti. Bu sırada vahiy bir müddet kesildi. Zühri diyor ki: "Bize ulaştığına göre Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, vahyin kesilmesinden dolayı öyle üzüldü ki, birkaç kere gidip kendisini yüksek dağların başından aşağı atmak istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendisini aşağı atmak için her dağa çıktığında Cebrail ona görünüyor ve ona "Şüphesiz ki sen, gerçekten Allah'ın peygamberisin" diyordu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sakinleşiyor, heyecanı yatışıyor ve dönüp geri geliyordu. Vahyin kesilmesi uzayınca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aynı şeyi yapmak için gidiyordu. Dağın tam tepesine ulaşınca, yine Cebrail ona görünüyor ve ona aynı şeyleri söylüyordu.

74 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'de amcasının kızı Ümmü Hani binti Ebu Talib'in evinde yatarken Cebrail gelip göğsünü yardı, kalbini Zemzem ile

kırmızı ile beyaza meyilli olup başı, düz ve uzun saçlı bir kimse idi. Allah'ın bana gösterdiği hayrete düşürücü daha birtakım âyetler-alâmetler arasında cehennem bekçisi Mâlik'i ve Deccâl'i de gördüm. Onunla birgün karşı karşıya geleceğin konusunda asla kuşku duyma."

Enes ve Ebu Bekra -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Melekler, Deccâl'in[75] Medine'ye girmesine engel olup Medine'yi korurlar" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3396)

---

yıkadıktan sonra içine iman ve hikmet doldurdu. Burak adlı bineğe bindirilerek Beytü'l-Makdis'e getirildi. Burada İbrahim aleyhisselam, Musa aleyhisselam, İsa aleyhisselam ve diğer bazı Rasuller tarafından karşılandı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem imam olarak diğer Rasullere namaz kıldırdı.Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Beytü'l-Makdis'te kurulan bir Miraç'la ve yanında Cebrail olduğu hâlde göğe yükselmeye başladı. Göğün birinci katında Âdem aleyhisselam, ikinci katında İsa aleyhisselam ve Yahya aleyhisselam, üçüncü katında Yusuf aleyhisselam, dördüncü katında İdris aleyhisselam, beşinci katında Harun aleyhisselam, altıncı katında Musa aleyhisselam ve yedinci katında İbrahim aleyhisselam ile görüştü. Cebrail ile birlikte yükseliş Sidretü'l-Münteha'ya kadar sürdü. Cebrail, "Buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım" diyerek Sidretü'l Münteha'da kaldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem buradan itibaren Refref adlı başka bir binekle yükselişini sürdürdü. Bu yükseliş sırasında Cennet ve nimetlerini, Cehennem ve azabını müşahede etti. Sonunda Allah'ın huzuruna kabul edildi. Kendisine ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların Cennet'e gireceği müjdelendi, Bakara sûresinin son ayetleri verildi ve beş vakit namaz farzı kılındı. Yeniden Refref ile Sidretü'l-Münteha'ya, oradan Burak'la Kudüs'e, oradan da Mekke'ye döndürüldü.

75 Deccâl, "decl"in mübâlağa sîgası olup "çok yalancı, aldatıcı, hilekâr" manasına gelmektedir. O "Bu ümmetin âhir zamanında çıkacak Yahudilerden biri olup ilâhlık iddia edecektir." Yalancı olduğundan kendisine bu isim verilmiştir. Deccal kelimesi "Decl" kelimesinden alınmadır. Deve uyuz olduğunda katran ile boyanır ve buna "Decl" denir. Katrana "Düceyl" ve "Dücale" denir. Allah Teâla Deccal'in beraberinde zuhur edecek harikalar ile kullarını imtihan edecektir. Kendisine icabet edenler için Deccal, göğe emir verip yağmur yağdıracak, yere emir verip bitki bitirecek, onları kendileri ve davarları yiyecek, hayvanları onlara semiz olarak dönecektir. Deccal'e icabet etmeyip, reddedenler için emredecekte kıtlık, hastalık, ölüm ile hayvanlarının kırılması, mallardan, canlardan ve mahsullerden eksilme isabet edecek. Mesih Deccal -Allah'ın lâneti onun üzerine olsun- görünüş olarak ayıplar ve kusurlarla muttasıftır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Deccal'i hadislerinde, akl-ı selim sahiplerini şüphede bırakmayacak şekilde vasıflamıştır. İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ediyor; "Şüphesiz Deccal, büyük ve kızıl bir bünyeye sahip, kıvırcık saçlı, tek gözü kör olup sanki yerinden fırlamış üzüm tanesi gibidir." İbnu Abbas -Allah ondan razı ol-

٨ - بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

8- Cennetin Sıfatı Ve Cennetin Şu Anda Mevcut Olduğu Hakkında Gelen Şeyler Bâbı

sun- rivayet edilen şu hadis "Deccal'i ne çok esmer, ne de tam beyaz olmayan bir renkte, vücudunu irice gördüm. Saçları adeta ağaç dalları gibi birbirine girgin idi." Ubade ibnu Samit -Allah ondan razı olsun- hadisinde; "Kısa boylu, çarpık bacaklı, kıvırcık saçlı, tek gözlü, göz yuvası ne çukurdur, ne de şişkin." diye tarif ediliyor. İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- rivayeti; "Gözlerinin arasında "Ke, fe, ra" harfleri yazılıdır ve Deccal'in işlerini çirkin gören herkes o yazıyı okuyabilir" "Deccal'in kulağı kesiktir." Sa'b ibnu Cusame -Allah ondan razı olsun- dedi ki; "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu işittim; "İnsanlar Deccal'i unutmadıkça, imamlar minberlerde ondan bahsi kesmedikçe Deccal meydana çıkmaz" Deccal, dinden gafil olunduğu ve ilimden yüz çevrildiği bir zamanda ortaya çıkar" Şüphesiz o, Allah'ın kullarına müptela kıldığı bir şahıstır. Allah'ın takdir ettiği miktarda, öldürdüğünü diriltecek, beraberinde dünya nimetleri zuhur edecek, cenneti, cehennemi ve iki nehri bulunacak, yeryüzünün hazineleri ona tâbi olacak, göğe emredecek yağmur yağacak, yeryüzü ot bitirecek, bunun gibi şeyler Allah'ın takdiri ve dilemesi ile vukû bulacaktır. Şüphesiz onun fitnesi gerçekten büyüktür, akılları dehşete düşürür ve şaşkın hâlde bırakır. Onun mahlûk olduğuna dair delilleri ve kusurlarını hâli zayıf olanların düşünmesine fırsat bırakmadan işi yaygınlaşır ve onu tasdik eden böyle bir hâlde tasdik eder. Bu yüzden peygamberler -Allah'ın salât ve selâmı onların üzerine olsun- onun fitnesinden sakındırmışlar, onun kusurlarını ve batıl olduğunu haber vermişlerdir. Ancak Tevfik ehli bunlarla aldanmaz ve onun yanındaki şeylerle tuzağa düşmezler. Onun yalancılığının delillerinden bu bahsedişimiz sebebiyle onun hâli hakkındaki ilimde öne geçen kimse, Deccal kendisini öldürüp dirilttiği zaman; "Senin bu işin ancak, senin hakkındaki basiretimi artırdı" diyecektir. Abdullah ibnu Amr'ın -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayet ettiği hadiste buyrulur ki: "Deccal ümmetim içinde çıkar ve kırk zaman bekler. Bilmiyorum kırk gün mü, kırk ay mı, kırk sene mi?" Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazında Mesih Deccal'in fitnesinden sığınırdı. "Kim Kehf sûresinin başından on ayet ezberlerse Deccal'in fitnesinden korunur" Ve bir rivayette; "Kim Kehf sûresinin sonundan on ayet ezberlerse Deccal'in fitnesinden korunur, buyurmuştur. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Kim Deccal'i işitirse ondan uzaklaşsın. Allah'a yemin olsun ki, bir adam muhakkak ona gelir de, şüphesiz onu Mümin zanneder ve onun şüphe verici işlerine aldanarak ona tâbi oluverir." İsa aleyhisselam dünyaya inecek ve Deccal'i öldürecektir. Mesih Deccal'in, askerlerinin ve ona tâbi olanların fitnesi böylece biter ve Allah fitne ateşlerini söndürür. İlk büyük fitne sona ermiştir.

قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ ﴿ مُطَهَّرَةٌ ﴾ مِنَ الْحَيْضِ وَالْبَوْلِ وَالْبُزَاقِ ﴿ كُلَّمَا رُزِقُوا ﴾ أُتُوا بِشَيْءٍ ثُمَّ أُتُوا بِآخَرَ ﴿ قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ ﴾ أُتِينَا مِنْ قَبْلُ ﴿ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ﴾ يُشْبِهُ بَعْضُهُ بَعْضًا وَيَخْتَلِفُ فِي الطُّعُومِ ﴿ قُطُوفُهَا ﴾ يَقْطِفُونَ كَيْفَ شَاءُوا ﴿ دَانِيَةٌ ﴾ قَرِيبَةٌ ﴿الْأَرَائِكُ﴾ السُّرُرُ وَقَالَ الْحَسَنُ النَّضْرَةُ فِي الْوُجُوهِ وَالسُّرُورُ فِي الْقَلْبِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ سَلْسَبِيلًا ﴾ حَدِيدَةُ الْجِرِّيَّةِ ﴿ غَوْلٌ ﴾ وَجَعُ الْبَطْنِ ﴿يُنْزَفُونَ ﴾ لَا تَذْهَبُ عُقُولُهُمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ دِهَاقًا ﴾ مُمْتَلِئًا ﴿ كَوَاعِبَ ﴾ نَوَاهِدَ ﴿الرَّحِيقُ﴾ الْخَمْرُ التَّسْنِيمُ يَعْلُو شَرَابَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ﴿ خِتَامُهُ ﴾ طِينُهُ ﴿ مِسْكٌ﴾ ﴿ نَضَّاخَتَانِ ﴾ فَيَّاضَتَانِ يُقَالُ ﴿مَوْضُونَةٌ﴾ مَنْسُوجَةٌ مِنْهُ وَضِينُ النَّاقَةِ وَالْكُوبُ مَا لَا أُذُنَ لَهُ وَلَا عُرْوَةَ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ الْآذَانِ وَالْعُرَى ﴿ عُرُبًا ﴾ مُثَقَّلَةٌ وَاحِدُهَا عَرُوبٌ مِثْلُ صَبُورٍ وَصُبُرٍ يُسَمِّيهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرِبَةَ وَأَهْلُ الْمَدِينَةِ الْغَنِجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكِلَةَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿رَوْحٌ﴾ جَنَّةٌ وَرَخَاءٌ وَالرَّيْحَانُ الرِّزْقُ وَالْمَنْضُودُ الْمَوْزُ وَالْمَخْضُودُ الْمُوقَرُ حَمْلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا شَوْكَ لَهُ وَالْعُرُبُ الْمُحَبَّبَاتُ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ وَيُقَالُ ﴿مَسْكُوبٌ﴾ جَارٍ ﴿ وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴾ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ ﴿ لَغْوًا ﴾ بَاطِلًا ﴿تَأْثِيمًا﴾ كَذِبًا ﴿أَفْنَانٌ﴾ أَغْصَانٌ ﴿ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴾ مَا يُجْتَنَى قَرِيبٌ ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ سَوْدَاوَانِ مِنَ الرِّيِّ.

Ebul-Aliye şöyle dedi: ﴿ مُطَهَّرَةٌ ﴾ (Bakara: 25) Hayızdan, bevlden, tükürükten tertemiz kılınmış; ﴿ كُلَّمَا رُزِقُوا ﴾ (Bakara: 25) Kendilerine bir şey verildiği, sonra da bir başkası verildiği zaman قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ (Bakara: 25) Bunlar bize daha önce verildi. ﴿ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ﴾ (Bakara: 25) Bu verilenler bazısı bazısına benzer, ancak lezzeti değişiktir. ﴿ قُطُوفُهَا ﴾ (Hâkka: 23) Cennetlikler bu meyvelerden diledikleri gibi toplarlar. ﴿دَانِيَةً﴾ (Hâkka: 23) O meyveler onlara yakındır. ﴿الْأَرَائِكُ﴾ (İnsan 13) Onlar mutluluk içindedirler.

Hasan Basri şöyle dedi: Onların yüzlerinde parlaklık, kalplerinde ise sevinç vardır.

Mucâhid şöyle dedi: ﴿سَلْسَبِيلًا﴾ (İnsan: 18) Akması keskin. ﴿غَوْلٌ﴾ (Sâffât: 47) Karın ağrısı. ﴿يُنزِفُونَ﴾ (Sâffât: 47) Akılları gitmez yani ondan sarhoş olmazlar, demektir.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿دِهَاقًا﴾ (Nebe: 34) Dolu. ﴿كَوَاعِبَ﴾ (Nebe: 33) Göğüsleri tomurcuklanmış kızlar. ﴿الرَّحِيقُ﴾ (Muttaffifin: 25) Şerâb. ﴿التَّسْنِيمُ﴾ Cennet ehli içkilerinin hepsine üstün olan içki. ﴿خِتَامُهُ﴾ ﴿مِسْكٌ﴾ ﴿طِينَةُ﴾ (Muttaffifin: 26 ve 5) Onun çamuru misktir. ﴿نَضَّاخَتَانِ﴾ İki fışkıran. ﴿مَوْضُونَةٍ﴾ (Vakia: 5) Örülmüş, dokunmuşa denilir. وَضِينُ النَّاقَةِ Devenin sırtına hevdeci bağlamak için sırım veya kıldan örülmüş yassı kolan bu manadandır. الْكُوبُ Kulpu olmayan testiler. الْأَبَارِيقُ Kulpları olan testiler. ﴿عُرُبًا﴾ (Vâkıa: 37) Ağırlaştırılmış demektir.

Mucâhid şöyle dedi: ﴿رَوْحٌ﴾ (Vakıa: 89) Cennet ve rahatlık demektir. الرَّيْحَانُ Rızık demektir. الْمَنْضُودُ Muz demektir. الْمَخْضُودُ Yükçe ağırlaştırılmış demektir. Yine dikeni olmayan şeye de denilir. الْعُرُبُ Kocalarına çok bağlı ve çok sevgili hanımlar. ﴿مَسْكُوبٍ﴾ (Vâkıa: 31) Akıcı demektir. ﴿وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ﴾ (Vâkıa: 34) Birbiri üzerine konulup yükseltilmiş yataklar demektir. ﴿لَغْوًا﴾ (Vâkıa: 25) Bâtılen demektir. ﴿تَأْثِيمًا﴾ (Vâkıa: 25) Yalan demektir. ﴿أَفْنَانٌ﴾ (Rahmân: 48) Dallar demektir. ﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ (Rahmân: 54) Yakından hasat etmek demektir. ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ (Rahmân: 64) Suya kanmaktan dolayı iki koyu yeşil demektir.

٣٢٤٠- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَإِنَّهُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ.

3240- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz öldüğü zaman, ona sabah akşam, gideceği yer gösterilir. Şayet o kimse cennet ehlinden ise cennet ehlinin gideceği yer, cehennem ehlinden ise cehennem ehlinin gideceği yer gösterilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1379, 6515)

٣٢٤١- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ.

3241- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben cennete baktım ve cennet ehlinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennem ehlinin de çoğunu kadınlar olarak gördüm." [76] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5198, 6449, 6546)

٣٢٤٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

3242- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu:

"Ben uyurken kendimi cennette gördüm. Bir kadın, bir sarayın yanında abdest almakta idi. Ben yanımdaki meleklere:

-Bu saray kimindir? diye sordum. Onlar:

-Bu köşk Ömer ibnul-Hattâb için, dediler.

Ömer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü o taraftan çevirdim."

---

76 Ey Allah'ın Resulü! Ne sebeple onların çoğu kadınlardandır? diye sordular da, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Küfürleri sebebiyle, cevabında bulundu. Allah'a mı küfrediyorlar? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Kocalarına ve kendilerine yapılan nimete küfrediyorlar; onlardan birine dünyayı versen veya ömrü boyunca iyilikte bulunsan, yine senden hoşlarına gitmeyen bir şey görünce, senden hiçbir zaman hayır görmedim, derler, buyurdu.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözleri üzerine Ömer ağladı ve:

-Sana karşı kıskançlık olur mu ey Allah'ın Rasûlü! dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3680, 5227, 7023, 7025)

٣٢٤٣- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عِمْرَانَ الْجَوْنِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْمَةُ دُرَّةٌ مُجَوَّفَةٌ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ ثَلَاثُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا لِلْمُؤْمِنِ أَهْلٌ لَا يَرَاهُمْ الْآخَرُونَ قَالَ أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ وَالْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سِتُّونَ مِيلًا.

3243- Abdullah ibnu Kays el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennetteki çadır, içi boşaltılmış bir incidir. Bunun semâya doğru uzunluğu otuz mildir. Bu çadırın her bir köşesinde müminin ehli vardır ki, onları başkaları göremezler."

Ebu Abdussamed ve Haris ibnu Ubeyd, Ebu İmran'dan "Altmış mil"[77] olarak rivayet etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4879)

٣٢٤٤- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾.

3244- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: «Ben iyi kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan gön-

77 1 kilometre (km), 1000 m, 0.6214 mil

lüne gelmeyen nimetler hazırladım.» Dilerseniz şu âyeti okuyun:

«Yaptıklarına mükâfat olmak üzere hoşlarına gidecek nimetlerden kendileri için gizli tutulan şeyleri hiç kimse bilemez» Secde: 17 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4779, 4780, 7498)

٣٢٤٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَلِجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَا يَبْصُقُونَ فِيهَا وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ آنِيَتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ أَمْشَاطُهُمْ مِنْ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَجَامِرُهُمْ الْأَلُوَّةُ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنْ الْحُسْنِ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا.

3245- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennete ilk giren topluluğun yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hâli gibi parlaktır. Cennetlikler cennette tükürmezler, sümkürmezler, tuvalet ihtiyacı hissetmezler. Onların cennetteki kapları altın, tarakları altın ve gümüştendir. Buhurdanlıklarda ûd kullanırlar. Onların teri misktir. Cennet ehlinden her bir erkeğin iki kadını vardır ki, vücûdunun güzelliğinden iki baldır kemiğinin iliği etinin arkasından görünür. Cennetliklerin arasında hiçbir görüş ayrılığı ve düşmanlık yoktur. Kalpleri bir adamın kalbi gibidir. Yani onların kalpleri kötü ahlâktan temizlenmiştir. Onlar sabah akşam Allah'ı tespih ederler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3246, 3254, 3327)

٣٢٤٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدِّ كَوْكَبٍ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ

زَوْجَتَانِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ لَحْمِهَا مِنْ الْحُسْنِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا لَا يَسْقَمُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَبْصُقُونَ آنِيَتُهُمْ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَأَمْشَاطُهُمْ الذَّهَبُ وَوَقُودُ مَجَامِرِهِمْ الْأَلُوَّةُ قَالَ أَبُو الْيَمَانِ يَعْنِي الْعُودَ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْإِبْكَارُ أَوَّلُ الْفَجْرِ وَالْعَشِيُّ مَيْلُ الشَّمْسِ إِلَى أَنْ أُرَاهُ تَغْرُبَ.

3246- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennete ilk giren topluluğun yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hâli gibi parlaktır. Bunların ardından cennete girecek olanlar ise en parlak ışığa sahip olan yıldızlar gibidirler. Onların kalpleri bir adamın kalbi gibidir. Yani onların kalpleri kötü ahlâktan temizlenmiştir. Onların aralarında fikir ayrılığı ve birbirlerinden nefret etme yoktur. Onlardan her biri için ikişer zevce vardır. Bu iki zevceden her birinin baldırının iliği, güzellik ve latîfliğinden dolayı etinin ötesinden görülür. Cennetlikler sabah akşam Allah'ı tespih ederler. Hasta olmazlar, sümkürmezler, tükürmezler. Onların kapları altın ve gümüştür. Tarakları da altındır. Buhurdanlıklarının yakacağı ûd ağacıdır. Terleri de misktir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3245, 3254, 3327)

٣٢٤٧- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ.

3247- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki, ümmetimden yetmiş bin veya yedi yüz bin kişi cennete girecektir. En sondakiler cennete girmeden öncekilerde cennete giremezler. Yani hepsi birden girerler. Onların yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hâli gibi parlaktır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6543, 6554)

٣٢٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُبَّةُ سُنْدُسٍ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا.

3248- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ipekten bir cübbe hediye edildi. Hâlbuki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ipek elbiseden insanları yasaklardı. Bundan dolayı insanlar hayret ettiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki Sad ibnu Muaz'ın cennetteki mendilleri bundan çok daha güzeldir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2616, 3248)

٣٢٤٩- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَوْبٍ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلُوا يَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهِ وَلِينِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا.

3249- Berâ ibnu Azib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e ipekten bir elbise getirildi. Sahabeler bu elbisenin güzelliği ve yumuşaklığı karşısında şaşkına döndüler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sad ibnu Muâz'ın cennetteki mendilleri bundan çok daha üstündür."

٣٢٥٠- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

3250- Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennette bir kamçının yeri, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2794)

٣٢٥١- حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا.

3251- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennette bir ağaç vardır ki, bir süvari onun gölgesinde yüz sene yürüse onun gölgesini kesip bitiremez."

٣٢٥٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ ﴿ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴾.

3252- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennette bir ağaç vardır ki, bir süvari onun gölgesinde yüz sene yürüse onun gölgesini kesip bitiremez. Dilerseniz ***«Uzatılmış gölge»*** Vâkıa; 30. âyetini okuyun. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4881)

٣٢٥٣- وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ.

3253- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sizden birinizin cennette yayının miktarı, üzerine güneşin doğduğu veya battığı her şeyden daha hayırlıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2793)

٣٢٥٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى آثَارِهِمْ كَأَحْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا تَبَاغُضَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَحَاسُدَ لِكُلِّ امْرِئٍ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِنَّ مِنْ وَرَاءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ.

3254- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennete ilk giren topluluğun yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hâli gibi parlaktır. Bunların peşi sıra cennete girenler ise gökyüzündeki inci gibi parlak yıldızın güzelliği gibidir. Onların kalpleri bir adamın kalbi gibidir. Yani onların kalpleri kötü ahlâktan temizlenmiştir. Onların aralarında hased ve kin yoktur. Onlardan her biri için iri gözlü hurilerden[78] iki hanımı vardır. Bunların baldırlarının iliği kemiklerinin ve etlerinin arkasından görülür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3245)

٣٢٥٥- حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ.

3255- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, oğlu İbrahim öldüğünde şöyle buyurdu:

"İbrahim'in cennette süt annesi vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3255, 6195.)

---

78 Gözleri iri ve siyahı çok siyah, beyaz kısmı da çok beyaz kızlar. Arapça'da "hûr" kelimesi "havrâ"nın çoğulu. Türkçe'de teklik gibi ve çok kere bu ifadeyi taşıyan nispet "î" si ile "hûrî" şeklinde kullanılır. "Hûrileri" ifade edene Kur'ân âyetlerinde geçen "îyn", "ayn" (göz) dan türemiş bir kelime olup iri gözlü kadınlara atfen kullanılır. Istılah olarak "hûrî", Cenâb-ı Allah'ın, cennetliklere vaadetmiş olduğu güzel kızlardan her biridir.

٣٢٥٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا يَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأُفُقِ مِنْ الْمَشْرِقِ أَوْ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ قَالَ بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رِجَالٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ.

3256- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennet ehli cennette kendilerinden yüksekteki odalarda birtakım köşklerin sahiplerini aralarındaki uzaklık farkından dolayı güçlükle görebilirler. Nitekim gündüz doğu veya batı ufkunda ışıklı kalan parlak yıldızı, aradaki mesafe uzaklığından dolayı dikkatle bakanlar seçebilir."

Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü, o yüksek köşkler peygamberlerin menzilleri midir? Başkaları oralara erişemez mi? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Evet o köşkler peygamberlerin köşkleridir. Fakat Allah başkalarına da ihsan edebilir. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim, o başkaları öyle erlerdir ki, onlar Allah'a îmân ve Rasûlleri hakkıyla tasdik etmişlerdir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6556)

٩ - بَاب صِفَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

9- Cennet Kapılarının Sıfatı Bâbı

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجَنَّةِ فِيهِ عُبَادَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Her kim Allah yolunda çift mal sadaka verirse, cennet kapısından davet olunur."

Bu konuda Ubâde ibnu Sâmit'in de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den hadîsi vardır.

٣٢٥٧-- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ فِيهَا بَابٌ يُسَمَّى الرَّيَّانَ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ.

3257- Sehl ibnu Sa'd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Cennette sekiz kapı vardır. Orada Reyyân[79] isminde bir kapı vardır. Bu kapıdan ancak oruç tutanlar girer." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1896, 3257)

١٠ - بَاب صِفَةِ النَّارِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

10- Cehennemin Sıfatı ve Cehennemin Yaratılmış Olduğu Bâbı

﴿ غَسَّاقًا ﴾ يُقَالُ غَسَقَتْ عَيْنُهُ وَيَغْسِقُ الْجُرْحُ وَكَأَنَّ الْغَسَاقَ وَالْغَسَقَ وَاحِدٌ ﴿غِسْلِينٍ﴾ كُلُّ شَيْءٍ غَسَلْتَهُ فَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ فَهُوَ غِسْلِينٌ فِعْلِينٌ مِنْ الْغَسْلِ مِنْ الْجُرْحِ وَالدَّبَرِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ ﴿ حَصَبُ جَهَنَّمَ ﴾ حَطَبٌ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿ حَاصِبًا ﴾ الرِّيحُ الْعَاصِفُ وَالْحَاصِبُ مَا تَرْمِي بِهِ الرِّيحُ وَمِنْهُ ﴿ حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ يُرْمَى بِهِ فِي جَهَنَّمَ هُمْ حَصَبُهَا وَيُقَالُ حَصَبَ فِي الْأَرْضِ ذَهَبَ وَالْحَصَبُ مُشْتَقٌّ مِنْ حَصْبَاءِ الْحِجَارَةِ ﴿صَدِيدٌ﴾ قَيْحٌ وَدَمٌ ﴿ خَبَتْ ﴾ طَفِئَتْ ﴿ تُورُونَ ﴾ تَسْتَخْرِجُونَ أَوْرَيْتُ أَوْقَدْتُ ﴿ لِلْمُقْوِينَ ﴾ لِلْمُسَافِرِينَ وَالْقِيُّ الْقَفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿صِرَاطُ الْجَحِيمِ﴾ سَوَاءُ الْجَحِيمِ وَوَسَطُ الْجَحِيمِ ﴿ لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴾ يُخْلَطُ طَعَامُهُمْ وَيُسَاطُ بِالْحَمِيمِ ﴿ زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴾ صَوْتٌ شَدِيدٌ وَصَوْتٌ ضَعِيفٌ ﴿ وِرْدًا ﴾ عِطَاشًا ﴿ غَيًّا ﴾ خُسْرَانًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ يُسْجَرُونَ ﴾ تُوقَدُ بِهِمْ النَّارُ ﴿ وَنُحَاسٌ ﴾ الصُّفْرُ يُصَبُّ عَلَى رُءُوسِهِمْ يُقَالُ ﴿ذُوقُوا﴾ بَاشِرُوا وَجَرِّبُوا وَلَيْسَ هَذَا مِنْ ذَوْقِ الْفَمِ ﴿مَارِجٍ﴾ خَالِصٌ مِنْ النَّارِ مَرَجَ الْأَمِيرُ رَعِيَّتَهُ إِذَا خَلَّاهُمْ يَعْدُو

79 Yalnızca oruç tutanların geçebileceği cennetin bir kapısının adıdır.

بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ ﴿ مَرِيجٍ ﴾ مُلْتَبِسٍ مَرِجَ أَمْرُ النَّاسِ اخْتَلَطَ ﴿ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ ﴾ مَرَجْتَ دَابَّتَكَ تَرَكْتَهَا.

﴿ غَسَّاقًا ﴾ (Nebe: 25) Gözü soğuk su akıttı; yara sarı su akıtıyor. ﴿غِسْلِينٍ﴾ (Hâkka: 36) Yıkadığım her bir şeyden çıkan şeydir.

İkrime şöyle dedi: ﴿ حَصَبُ جَهَنَّمَ ﴾ Habeş dilinde odun demektir. İkrime'den başkaları şöyle dediler: حَاصِبًا Şiddetli esen rüzgârdır. الْحَاصِبُ Rüzgârın attığı şeydir. ﴿صَدِيدٍ﴾ (İbrahim: 16) Kusmuk ve kan demektir. ﴿ خَبَتْ ﴾ (İsra: 97) Söndü demektir. ﴿ تُورُونَ ﴾ (Vâkıa: 73) Çıkarmak istediğiniz ateş demektir. أَوْرَيْتُ. Ateş tutuşturdum, demektir. ﴿ لِلْمُقْوِينَ ﴾ (Vâkıa: 73) Yolcular için, demektir. وَالْقِيُّ Çöl, çorak arazi demektir.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿صِرَاطُ الْجَحِيمِ﴾ (Sâffât: 23) Yolun düzü ve ortası demektir. ﴿ لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴾ (Sâffât: 67) Cehennemliklerin yiyecekleri karıştırılır ve çok sıcak olan hamîmle karıştırılır. ﴿ زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴾ (Hud: 106) Şiddetli ses ve zayıf ses demektir. ﴿ وِرْدًا ﴾ (Meryem: 86) Susuzlar olarak demektir.

Mücâhid şöyle dedi: ﴿ يُسْجَرُونَ ﴾ (Ğâfir: 72) Onlar için ateş tutuşturulur demektir. ﴿ وَنُحَاسٌ ﴾ (Rahman: 35) Cehennemliklerin başları üzerine dökülecek erimiş bakır demektir. ﴿ ذُوقُوا ﴾ Denilir ki bu başlayın ve tecrübe edin demektir. Bu tatma, ağzın tatması çeşidinden değildir. ﴿مَارِجٍ﴾ (Rahman: 15) Ateşin özü. ﴿ مَرِيجٍ ﴾ (Kâf: 5) Birbirine karışmış. İnsanların işi karıştı demektir. ﴿ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ ﴾ (Rahman: 19) Sen hayvanını terk ettin, demektir.

٣٢٥٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُهَاجِرٍ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَبْرِدْ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدْ حَتَّى فَاءَ الْفَيْءُ يَعْنِي لِلتُّلُولِ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

3258- Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- o şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir yolculukta idi. Bilâl ezan okumak istedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ona:

-"Serinliği bekle" buyurdu. Bir müddet sonra tekrar ezan okumak istedi. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem ona yine:

-"Serinliği bekle" buyurdu. Gölge, tepelerin yüksekliğine kadar eşit olunca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak ki sıcaklığın şiddeti, cehennemin nefes almasındandır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 539, 629.)

٣٢٥٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ.

3259- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Namazı serinliğe bırakın. Çünkü sıcağın şiddeti cehennemin nefes almasındadır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4538)

٣٢٦٠- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَكَتْ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ رَبِّ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ فَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهَرِيرِ.

3260- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cehennem ateşi Rabbine şikâyet arzetti: Yâ Rabbi, bir kısmım bir kısmımı yiyor (yani ben kendimi yiyorum, izin ver) dedi. Allah da onun iki defa nefes almasına izin verdi. Nefesin biri kışın, diğeri yazın. En şiddetli hissettiğiniz sıcak ile sizi en çok üşüten zemherî soğuğu işte budur."[80] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 535, 539, 629, 3258) (Dipnot →)

٣٢٦١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ هُوَ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ كُنْتُ أُجَالِسُ ابْنَ عَبَّاسٍ بِمَكَّةَ فَأَخَذَتْنِي الْحُمَّى فَقَالَ أَبْرِدْهَا عَنْكَ بِمَاءِ زَمْزَمَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ أَوْ قَالَ بِمَاءِ زَمْزَمَ شَكَّ هَمَّامٌ.

3261- Ebu Cemre el-Dubaîy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Mekke'de İbnu Abbas'ın meclisinde oturuyordum. Bu esnada humma yani beni ateşli hastalık yakaladı. İbnu Abbas bana:

-Sen üzerindeki bu hastalığı Zemzem suyu ile serinlet. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma hastalığı[81] cehennemin kaynamasından bir parçadır. Siz onu su ile veya zemzem suyu ile serinletin." buyurdu.

---

80 İnkâr edenlerin içinde sonsuza kadar kalacakları yer, onların dünya hayatında yaptıklarına karşılık cezalarını çekmeleri için yaratılmış olan "cehennem"dir. İnkâr edenler suçludurlar. İşledikleri suç ise, olabilecek en büyük suçtur. Bu suç, insanın kendisini yaratan, ona can veren Allah'a isyan ve nankörlük etmesidir. Böyle büyük bir suça da büyük bir ceza gerekir ki, cehennem bu adaletin yerine getirileceği yerdir. İnsan Allah'a kul olsun diye yaratılmıştır. Yaratılış amacını reddederse, karşılığını cehennemde görür. Allah'a iman etmeyen, O'nu gereği gibi takdir etmeyip kulluk görevini yerine getirmeyen her insan sonunda cehenneme gidecektir ve kimsenin de cehennemden kurtulmak için bir garantisi yoktur. Tüm insanlar için en büyük tehlike Allah'ın azabıyla karşılık göreceği yer olan cehennemdir. Dünya üzerindeki hiçbir şey Allah'ın rızasını kazanmaktan ve cehennemden korunmaktan daha önemli olmayacaktır. Bu açık gerçeğe karşın, insanların bir kısmı bir tür sarhoşluk içindedirler. Kendilerine başka dertler bulurlar. Önemsiz bir konu için aylarca, yıllarca didinirler de, kendileri için en büyük tehlike olan cehennemi düşünmezler bile. Ateş yanı başlarındadır, ama bunu fark edemeyecek kadar kördürler. Allah cehennem ateşinden ve amelinden bizleri korusun. Amin.

81 Grip benzeri bir tablodan, ağır karaciğer hastalığı ve kanamalı ateşe kadar geniş bir hastalık tablosuna yol açabilir. Virüs, maymunlardan sivrisinekler aracılığı ile insanlara bulaşır. Bazen insanlar da özellikle şehirlerde birinci konak olarak bulaşmaya neden olabilir. Sarı humma Afrika'nın orta bölümleri ve Güney Amerika'nın orta ve kuzeyinde görülmektedir. Sıtmada olduğu gibi sivrisineklerden korunmak büyük önem taşır. Sarı hummadan aşı ile korunmak mümkündür.

٣٢٦٢- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْرِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا عَنْكُمْ بِالْمَاءِ.

3262- Râfi ibnu Hadîc -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma, cehennemin sıcaklığının şiddetindendir. Siz onu kendinizden su ile serinletin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5726)

٣٢٦٣- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ.

3263- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma, cehennemin kaynamasındandır. Onun hararetini su ile serinletin."

٣٢٦٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ.

3264- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Humma, cehennemin kaynamasındandır. Onun hararetini su ile serinletin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5723)

٣٢٦٥- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً قَالَ

فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا.

3265- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin şu dünya ateşiniz sıcaklık olarak cehennem ateşinin yetmişte biridir." Kendisine:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Dünya ateşi günahkârlar için azap olarak yeterlidir, denildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cehennem ateşi dünya ateşleri üzerine altmış dokuz derece daha fazla kılındı. Bunlardan her birinin sıcaklığı bütün dünya ateşinin sıcaklığı gibidir."

٣٢٦٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ عَطَاءً يُخْبِرُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ ﴿ وَنَادَوْا يَا مَالِكُ ﴾.

3266- Ya'lâ ibnu Umeyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in minber üzerinde iken ***«Cehennem ehli Cehennemin bekçisine şöyle seslenirler: "Ey Mâlik! Rabbin bizi öldürsün de içinde bulunduğumuz bu kötü durumdan istirahat edelim, ondan kurtulalım." O da der ki: "Siz burada kalacaksınız."»*** Zuhruf: 77 âyetini okurken işitti.[82] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3230)

---

82 «Ey nöbetçi...» diye çağırışırlar ki, bu nöbetçi cehennemin bekçisidir. Allah Rasûlü âyet-i kerîme'yi şöyle tefsir etmiş: Ey nöbetçi, Rabbin hiç olmazsa ruhlarımızı kabzetsin de, bizi içinde bulunduğumuz durumdan kurtarsın, diye çağrışırlar. Onlar, Allah Teâlâ'nın şu âyet-i kerîmelerde bildirdiği gibidirler: «Aleyhlerine hüküm verilmez ki ölsünler. Onlardan cehennemin azabı da hafifletilmez.» (Fâtır, 36), «Bedbaht olan ondan kaçınacaktır. O, en büyük ateşe yaslanacaktır. O, orada ne ölecektir, ne de dirilecektir.» (A'lâ: 11-13). Onlar ölmelerini istedikleri zaman cehennemin bekçisi olan Mâlik: «Siz, böyle kalacaksınız.» der. İbnu Abbas der ki : Mâlik (cehennemin bekçisi) bin sene durur sonra da: Siz, böyle kalacaksınız, der. Sizin için oradan hiçbir şekilde çıkış ve kurtuluş yoktur. Daha sonra onların şekavetlerinin, mutsuzluklarının sebebini zikreder ki bu, gerçeğe karşı gelmeleri ve onunla inatlaşmalarıdır. «Andolsun ki size, hak ile geldik. (hakkı beyân edip açıkladık ve tefsir ettik.) Fakat çoğunuz hakkı hoş görmüyordunuz.» Sizin seciyyeleriniz onu kabule yanaşmıyor, sadece bâtıla boyun eğip onu büyük görüyor, gerçeği

٣٢٦٧- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأُسَامَةَ لَوْ أَتَيْتَ فُلَانًا فَكَلَّمْتَهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَرَوْنَ أَنِّي لَا أُكَلِّمُهُ إِلَّا أُسْمِعُكُمْ إِنِّي أُكَلِّمُهُ فِي السِّرِّ دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا لَا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ فَتَحَهُ وَلَا أَقُولُ لِرَجُلٍ أَنْ كَانَ عَلَيَّ أَمِيرًا إِنَّهُ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَمَا سَمِعْتَهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُهُ فِي النَّارِ فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِرَحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ أَيْ فُلَانُ مَا شَأْنُكَ أَلَيْسَ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ كُنْتُ آمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ. وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ رَوَاهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ.

3267- Ebu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Usâme ibnu Zeyd'e: Falan'a yani Osman ibnu Affân'a gitsen de onunla konuşsan, denildi. Usame şöyle dedi:

-Sizler benim O'nunla konuşmadığımı zannediyorsunuz. Ben O'nunla sizin bulunduğunuz bir ortamda mı konuşup size duyuracağım? Muhakkak ki ben O'nunla fitneye bir kapı açmaksızın gizli olarak konuşurum ve fitne kapısını ilk açan da ben olmam. Hem ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğim bir sözden sonra bir kişi hakkında o üzerimde emîr olduğundan dolayı:

-Bu adam insanların hayırlısıdır! demem. Orada bulunan sahabeler:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ne söylerken işittin? diye sordular. Usâme şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

"Kıyamet gününde bir kişi getirilir ve cehennemin içine atılır. Cehennemde onun bağırsakları karnından dışarı çıkar. Sonra o kişi bağırsakları etrafında değirmen eşeğinin değirmende dönüşü gibi döner. Bunun üzerine Cehennem ehli o adamın başına toplanırlar ve derler ki:

-Ey Falan! Senin hâlin nedir böyle?! Sen bize dünyada iken iyiliği

---

kabul etmekten imtina ederek engellemeye çalışıyor ve hak ehline buğzediyorlardı. O hâlde siz, sadece kendinizi ayıplayıp suçlayın ve pişmanlığın fayda vermeyeceği yerde pişman olun bakalım. Daha sonra Allah Teâlâ: «Yoksa bir işe mi karar verdiler? Doğrusu biz de kararlıyız.» buyurur.

emreder, kötülükten de yasaklamaz mıydın? O adam şöyle der:

-Ben sizlere iyiliği emreder, ancak kendim yapmazdım. Sizleri kötülükten yasaklar, ancak kendim kötülük yapardım.[83]

Bu hadisi Ğunder, Şube'den, O da E'meş'den rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7098)

١١ - بَاب صِفَةِ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ

11- İblîs'în Sıfatı ve Askerlerinin Beyânı Bâbı

وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ يُقْذَفُونَ ﴾ يُرْمَوْنَ ﴿ دُحُورًا ﴾ مَطْرُودِينَ ﴿ وَاصِبٌ ﴾ دَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿مَدْحُورًا ﴾ مَطْرُودًا يُقَالُ ﴿ مَرِيدًا ﴾ مُتَمَرِّدًا بَتَّكَهُ قَطَّعَهُ ﴿ وَاسْتَفْزِزْ ﴾ اسْتَخِفَّ ﴿ بِخَيْلِكَ ﴾ الْفُرْسَانُ وَالرَّجْلُ الرَّجَّالَةُ وَاحِدُهَا رَاجِلٌ مِثْلُ صَاحِبٍ وَصَحْبٍ وَتَاجِرٍ وَتَجْرٍ ﴿ لَأَحْتَنِكَنَّ ﴾ لَأَسْتَأْصِلَنَّ ﴿ قَرِينٌ ﴾ شَيْطَانٌ.

Mücâhid şöyle demiştir: ﴿ يُقْذَفُونَ ﴾ (Sâffât: 8) Atılırlar demektir. ﴿ دُحُورًا ﴾ (Sâffât: 9) Terk edilmişler olarak, demektir. ﴿ وَاصِبٌ ﴾ (Sâffât: 9) Sürekli demektir.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿مَدْحُورًا﴾ **(İsra: 39) Terk edilmiş olarak demektir.** ﴿ مَرِيدًا ﴾ (Nisa: 117) Denilir ki bu baş kaldıran, asi manasına gelir. بَتَّكَهُ Onu kesti manasına gelir. ﴿ وَاسْتَفْزِزْ ﴾ (İsra: 64) Hafif saydı manasına gelir. ﴿ بِخَيْلِكَ ﴾ (İsra: 64) Süvari manasına gelir. الرَّجْلُ Ayakları ile yürüyenler yani piyadeler demektir. ﴿ لَأَحْتَنِكَنَّ ﴾ **(İsra: 62) Yok edeceğim manasına gelir.** ﴿ قَرِينٌ ﴾ **(İsra: 62) Şeytan demektir.**

٣٢٦٨- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ

83 İlmi ile amel etmeyen alimin acı akıbeti bu meyanda gelen bir rivayette "İlmi ile amel etmeyen alim şu yanan kandile benzer.." denmiş bu akıbetin çok acı olduğu zikredilmiştir.

إِلَيَّ هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَهُ وَوَعَاهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا يَفْعَلُهُ حَتَّى كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا فِيهِ شِفَائِي أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلْآخَرِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَخَرَجَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لِعَائِشَةَ حِينَ رَجَعَ نَخْلُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ فَقُلْتُ اسْتَخْرَجْتَهُ فَقَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَخَشِيتُ أَنْ يُثِيرَ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا ثُمَّ دُفِنَتْ الْبِئْرُ.

3268- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e sihir[84] yapılmıştı. Öyle ki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme yapmadığı şeyler yapmış gibi gösteriliyordu. Nihayet günün birinde tekrar tekrar duâ etti. Sonra bana şöyle dedi:

-"Bildin mi? Allah bana kendisinde şifâm olan şeyi bildirdi. Bana Cibril ve Mîkâîl geldi. Bunlardan biri başucumda, diğeri ayak ucumda oturdu. Ve biri diğerine:

-Bu zâtın hastalığı nedir? diye sordu. O da:

-Sihir yapılmıştır, diye cevap verdi.

-Kim sihir yaptı?

-Lebîd ibnul-A'sam.

-Bu sihir ne ile yapılmıştır?

-Bir tarak, saç ve sakal tarantısı, erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile.

-Nerede yapılmıştır?

-Zervân kuyusunda.

Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bâzı sahabelerle çı-

84 Açıklama 3175 nolu rivayette yapıldı.

kıp bu kuyuya gitti. Sonra dönüp geldi. Geldiğinde bana:

"Kuyunun etrafındaki hurma ağacının uçları, şeytanların başları gibidir" buyurdu. Bunun üzerine ben:

-Sen o sihri çıkardın mı? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifâ vermiştir. Birde o sihri çıkarıp çözmekle halk arasında sihir şerrinin yayılmasından endişe ettim." Sonra o kuyu kapatıldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3175)

٣٢٦٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ مَكَانَهَا عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقَدُهُ كُلُّهَا فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ.

3269- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şeytan, sizden biriniz uyuduğunda ensesine üç düğüm atar. Önünde uzun bir gece var uyu, diyerek her bir düğümü atar. Şayet gece uyanır ve Allah'ı zikrederse bir düğüm çözülür. Şayet abdest alırsa, diğer düğüm çözülür. Şayet namaz kılarsa son düğüm de çözülür. Böylelikle dinç ve (Allah'ın onu taatine vaat ettiğini sevaba ve onu şeytanın düğümünden kurtulmaya muvafakat ettiği sevinciyle) huzurlu bir şekilde sabaha kavuşur. Aksi takdirde ise (yapmak istediği hayır fiillerin terkinden dolayı) huzursuz ve tembel (hiçbir şey yapma isteği olmaz) bir şekilde sabahlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1142)

٣٢٧٠- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنِهِ.

3270- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında, sabaha kadar uyuyan bir kimseden bahsedildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şeytan onun kulaklarına bevletmiştir." buyurdu.

Veya Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "Onun tek kulağına bevletmiştir" buyurdu. Râvî burada şek etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1144, 3270)

٣٢٧١- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَا إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَرُزِقَا وَلَدًا لَمْ يَضُرُّهُ الشَّيْطَانُ.

3271- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Şayet biriniz eşiyle cinsi münasebetinden önce: "Bismillah (Allah'ın adıyla), Allah'ım, bizi ve bizden olacak çocuğu şeytandan uzaklaştır" derse ve bu ilişkiden sonrada Allah onlara bir çocuk nasip ederse, şeytan o çocuğa zarar veremez.» (Hadisin geçtiği diğer yerler; 141, 3271, 3233, 5165 6388, 7396)

٣٢٧٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَبْرُزَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ.

3272- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneşin bir kısmı doğduğunda, güneş yükselene kadar namazı geciktirin. Güneşin bir kısmı battığında, güneş tamamen batıncaya kadar namazı geciktirin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 583, 3272)

٣٢٧٣- وَلَا تَحَيَّنُوا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ أَوْ الشَّيْطَانِ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَ هِشَامٌ.

3273- "Namazınızla güneşin doğuşuyla batışını amaçlamayın. (Yani namazınızı bekletip bu vakitte kılmayın.) Çünkü güneş şeytanın iki boynuzu arasından doğar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 582)

٣٢٧٤- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ أَحَدِكُمْ شَيْءٌ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ .

3274- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biri insanların önünden gelip geçmelerine mecal vermeyecek bir şekilde, sütreye doğru namaz kılarken, biri onun önünden geçmek isterse eliyle onu geri çevirsin. (Önünden geçmesini engellesin.) Buna rağmen ısrarla önünden geçmek isterse onunla dövüşsün. Çünkü onun bu fiili ancak şeytanın amelidir."[85] (Hadisin geçtiği diğer bir yer: 509)

---

85 Namazda önüne sütre koyma namazın şartlarındandır. Namaz kılan ve önüne sütre koymayan kişi -isterse bu kişi önünden kimsenin geçmeyeceğinden emin olduğu boş bir mekânda olsun- kusur işlemektedir. Sütre ile ilgili hükümler Mekke'de veya Mekke dışındaki bir mekânla ilgili olsun değişmez. Önünden geçen kimseye engel olmak suretiyle namaz kılan kişiyi koruyan sütre için en uygun boyut, deve semerinin arka kısmının yüksekliğidir. Ata, Katade, Sevri ve Nafi'in ifadesine göre semerin ölçüsü bir zira'dır. Zira da, dirsekle orta parmağın ucuna kadarki kısım olup, bu da yaklaşık 46,2 cm. dir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, temreni demir bir mızrağa veya sıradan bir mızrağa karşı namaz kıldığı da sabittir. Bilindiği gibi mızrak, bir mekânda dikkat çeker. Buradan da sütrenin, genişlik bakımından değil, uzunluk bakımından bir zira' olacağı anlaşılmaktadır. Cemaatin, sütre koyması şart değildir. Cemaatle kılınan namazda sütre imamın mesuliyetindedir. Eğer imam bir sütre edinmemişse, buradaki kusur kendisine âit olup cemaatten hiç kimseye sütre edinme zorunluluğu ve geçenlere engel olma yükümlülüğü söz konusu değildir.

٣٢٧٥- وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنْ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ.

3275- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni Ramazan zekâtını korumam için görevlendirdi. Birisi geldi ve sadaka hurmasından avuçlamaya başladı. Ben onu yakaladım ve:

-Seni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına götüreceğim, dedim.

Ebu Hureyre burada hadîsin tamamını zikretti. Sonunda o zât bana: -Yatağına girdiğinde Âyetel-Kürsi'yi ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ (Bakara: 255) oku. Muhakkak senin üzerinde Allah tarafından bir koruyucu bulunmakta devam eder ve sana sabaha kadar hiçbir şeytan yaklaşamaz, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O çok yalancı olduğu hâlde, sana doğru söylemiştir. O sana gelen şeytandı."[86] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2311, 5010)

---

86 Sahabilerden Ebu Hureyre'nin başından geçen bir olay gerçekten çok dikkat çekicidir. Ebu Hureyre Suffa'da, Peygamber Mescidi'nin arka kısmında kalan sahabilerden biriydi. Bir Ramazan ayı Fıtır sadakaları toplanmış, ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmak üzere bir yerde muhafaza altına alınmıştır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, daha ziyade gıda maddelerinden oluşan bu sadakaları dağıtılıncaya kadar korumak için Ebu Hureyre'yi görevlendirmiştir. Bir akşam vakti. Ortalık kararınca bir adam sessizce gelip sadaka mallarından avuçlamaya başlar. Sonra neler oldu, Ebu Hureyre'ye atfen şöyle nakledilir: Adamı yakaladım ve dedim ki: - Seni Rasulullah'a götüreceğim. Adam yalvardı: -Ben muhtaç bir kişiyim. Bakmakla yükümlü olduğum ailem var. İhtiyaç içindeyim. Hâline acıdım, onu salıverdim. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: -Ebu Hureyre, dün gece yakaladığın adam ne yaptı? diye sordu. Ben de: -Ya Rasulallah , ihtiyacı olduğunu, bakmakla yükümlü bir ailesinin bulunduğunu söyledi. Ben de acıdım ve salıverdim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: -Sana yalan söyledi, tekrar

٣٢٧٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتَهِ.

3276- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinize şeytan gelir ve: Şunu böyle kim yarattı? Şunu böyle kim yarattı? Bu sorular çoğalır hatta: Rabbini kim yarattı? diyerek ves-

---

gelecek, buyurdu. O'nun bu sözü üzerine tekrar geleceğini anladım ve sonraki akşam gözetlemeye koyuldum. Ebu Hureyre adamın tekrar geldiğini, onu yakaladığını, ilk gece neler oldu ve konuşulduysa, ikinci gece de aynen tekrarlandığını anlatıyor. Sabah olunca da yine aynı şeyleri söylüyor. Nihayet üçüncü gece olur ve Ebu Hureyre adamı yine gözetlemeye başlar. Adam gelip, geçen iki akşamki gibi mallara uzanınca, Ebu Hureyre bir kez daha yakalar. Ama artık kararlıdır. Bunun son olduğunu, kesinlikle Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna çıkartacağını söyler. Bu sefer adam bir öneride bulunur: -Beni bırak, sana çok faydalanacağın bir şey öğreteyim, der. Ebu Hureyre merak etmiştir: - Nedir o? Adam şöyle der: -Yatağına girdiğinde Ayetel-Kürsi'yi oku. Böyle yaparsan, yanında Allah tarafından sürekli bir koruyucu bulunur, sabaha kadar şeytan sana yaklaşamaz. Ebu Hureyre adamı yine salıverir. Sabah olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yakaladığı adamın dün gece ne yaptığını tekrar sorar. O da olan biteni olduğu gibi anlatır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: -Bak hele! Kendisi yalancıdır ama bu sefer sana doğruyu söylemiş. Ebu Hureyre, üç gecedir kiminle konuşuyordun, biliyor musun? -Hayır, bilmiyorum.- O şeytandı. Ayetel-Kürsi, Bakara sûresi'nin 255'inci âyetidir. Fazileti hakkında birçok hadis var. Fakat aktardığımız bu ilginç olay bize bir şeyler söylemek istiyor gibi. Her şeyden önce, böyle bir olayın sebepsiz, hikmetsiz olamayacağını bilmeliyiz. En bariz özelliği yalancı olan şeytanın, niçin tercih edildiğini düşünmemiz gerekiyor. Bir hakikat neden bir yalancıya söyletilmiştir? Her şey başından itibaren Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bilgisi dahilinde olduğu hâlde, neden Ebu Hureyre'ye üçüncü sabah açıklanıyor? Bütün bu soruların en tatmin edici cevabı şu olsa gerek: Allah ve O'nun Rasulü, Ayetel-Kürsi'nin değerini, onun okunmasıyla ikram edilen manevi korunmayı, çok çarpıcı bir şekilde inananların gözlerinin önüne sermek istemiştir. Bu olayda şeytana söyletilen şey esasen şudur: " Ayetel-Kürsi öyle bir manevi zırhtır ki, okuyana bir şey yapamıyorum." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in bu ayete dair diğer hadis-i şeriflerini hatırlayalım: "Farz namazların peşinden Ayetel-Kürsi'yi okuyan kimse, diğer namaz vaktine kadar Allah'ın koruması altındadır." "Ayetel- Kürsi, Kur'ân ayetlerinin efendisidir." İslâm imanının özünü içinde toplayan, engin bir manaya sahip.

vese verir. Kimin başına böyle bir şey gelirse şeytandan Allah'a sığınsın (Eûzu billahi mineş-şeytanirracim desin) ve şeytanın tuzağı ve vesvesesine karşı uyanık olsun."

٣٢٧٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّينَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتْ الشَّيَاطِينُ.

3277- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ramazan ayı girdiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları da kapanır, bütün şeytanlar da zincire vurulur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1898, 1899, 3277)

٣٢٧٨- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مُوسَى قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا ﴿ قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ﴾ وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ.

3278- Ubey ibnu Kab -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Musa genç hizmetçisine: 'Kuşluk yemeğimizi getir', dedi. Hizmetçisi: Taşın dibinde barındığımız zaman balığı unutmuşum. Onu hatırlayıp zikretmemi şeytandan başkası unutturmadı' dedi. Musa, Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 78, 122, 2267, 2728, 3278, 3400, 3401, 4725, 4726, 4727, 6672, 7478)

٣٢٧٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ هَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

3279- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i doğu tarafına işaret ederken gördüm. Şöyle diyordu:

"İşte fitne bu taraftadır, şeytanın boynuzunun doğacağı yerdedir"[87]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 3511, 5296, 7092, 7093)

٣٢٨٠- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَجْنَحَ اللَّيْلُ أَوْ قَالَ جُنْحُ اللَّيْلِ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقْ بَابَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ تَعْرُضُ عَلَيْهِ شَيْئًا.

3280- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güneş batıp gece karanlığı geldiği veya gecenin bir kısmı hâsıl olduğu zaman çocuklarınızı dışarı çıkmaktan yasaklayın. Çünkü şeytanlar o sırada dağılırlar. Yatsıdan bir saat geçince de dışarıdaki çocuklarınızı evi-

87 İslâm'da kişinin fitne ve fesattan uzak, temiz bir hayat sürmesi, manevî olgunluğa ulaştıracak amellere sarılması amaçlanmıştır. Fitne; azgınlık; sapıklık; azap; fikir karışıklığı, fikir ayrılığı. Bir şeye tutkunluk; günah, küfür, rüsvaylık, göz alıcı güzellik; mal ve evlat. Fiten, fitnenin çoğulu. Fitne, ilk önce imtihan, deneme ve sınama anlamında kullanılmış, daha sonra kapsamı genişlemiştir. Fitne kelimesi fetene-yeftinu'den mastar. Kur'an-ı Kerîm'de altmış kadar ayette bu kelime ve türevleri çeşitli anlamlarda kullanılır. Hadislerde de hep fitnelerden sakındırılmıştır.

nize koyunuz. Allah'ın adını anarak yani Bismillah diyerek kapını kapat. Yine Bismillah diyerek kandilini söndür. Su kırbanın ağzını Bismillah diyerek bağla. Yine Bismillah diyerek kap kacağını kapat; velev ki o kap üzerine enine tahta parçası gibi bir şey korsun!" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3304, 3316, 5623, 5624, 6295, 6296)

٣٢٨١- حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا فَأَتَيْتُهُ أَزُورُهُ لَيْلًا فَحَدَّثْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ فَانْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِي لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا سُوءًا أَوْ قَالَ شَيْئًا.

3281- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Safiyye -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan ayının son on günü Mescid'de itikâfta iken O'nu ziyarete gittim. Onunla bir süre konuştum. Daha sonra dönmek için kalktım. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni uğurlamak için kalktı. Safiyye, Ümmü Seleme'nin kapısı önündeki Mescid'in kapısına geldiğinde Ensar'dan iki adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geçtiler ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünce yürüyüşlerini hızlandırdılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o ikisine şöyle dedi:

-"Yavaş yürüyün, bekleyin. Bu yanımdaki kadın, hanımım Safiyye bintu Huyey'dir." O iki kişi:

-Sübhanallah! Ey Allah'ın Rasûlü! (Biz senin hakkında hayırdan başka bir şey düşünmeyiz.) dediler. Bu söz onlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki şeytan, Ademoğlunun vücudunda kanın dolaştığı gibi dolaşır. Ben sizin kalplerinize şeytanın vesvese vermesinden endişe ettim" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2035, 2038, 2039, 3101, 6219, 7171)

٣٢٨٢- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلَانِ يَسْتَبَّانِ فَأَحَدُهُمَا احْمَرَّ وَجْهُهُ وَانْتَفَخَتْ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ فَقَالُوا لَهُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَقَالَ وَهَلْ بِي جُنُونٌ.

3282- Süleyman ibnu Surad -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber oturuyordum. O esnada iki kişi birbirine kötü sözler söylediler. Bunlardan birinin yüzü öfkeden kızarmış ve şah damarları şişmişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben öyle bir kelime biliyorum ki, şayet o kişi bunu söylerse onun öfkesi gider. Şayet o kimse *'Eûzübillahi mineş-şeytan'* derse onun öfkesi kaybolur."

Orada bulunan sahabiler o kişiye: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem 'Şeytandan Allah'a sığın!' buyurdu, dediler. O da: Bende delilik mi var? diye itiraz etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6048, 6115)

٣٢٨٣- حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ جَنِّبْنِي الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنِي فَإِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ وَلَمْ يُسَلَّطْ عَلَيْهِ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ.

3283- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

«Şayet biriniz eşiyle cinsi münasebetinden önce: "Bismillah (Allah'ın adıyla), Allah'ım, bizi ve bizden olacak çocuğu şeytandan uzaklaştır" derse ve bu ilişkiden sonrada Allah onlara bir çocuk nasip ederse, şey-

tan o çocuğa zarar veremez.» (Hadisin geçtiği diğer yerler; 3271, 3233. 5165 6388, 7396)

٣٢٨٤- حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةً فَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَشَدَّ عَلَيَّ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَذَكَرَهُ.

3284- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kıldı. Namazdan sonra şöyle buyurdu:

"Şeytan benim namazımı kesmek için bana musallat oldu. Allah bana onu yakalama imkânı verdi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 461, 1210, 3284, 3423, 4808)

٣٢٨٥- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ فَإِذَا ثُوِّبَ بِهَا أَدْبَرَ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْإِنْسَانِ وَقَلْبِهِ فَيَقُولُ اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا حَتَّى لَا يَدْرِيَ أَثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا فَإِذَا لَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَوْ أَرْبَعًا سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ.

3285- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Namaz için ezan okunduğunda şeytan, ezan sesini duymayana kadar yellene yellene kaçar. Müezzin ezanı bitirdiğinde geri gelir. Kamet getirildiğinde kaçıp gider. Kâmet bittiğinde yine geri döner. Şeytan namazda kişiyle beraber olmaya devam eder. Namaz kılan kişiye hatırına getirmediği şeyleri hatırla, şunu da hatırla der durur. Öyle ki kişi üç rekât mı yoksa dört rekât mı kıldığını bilemez. Şayet o kişi üç rekât mı yoksa dört rekât mı kıldığını bilemezse iki kere sehv yani yanılma secdesi yapar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 608, 1222, 1231, 1223, 3285)

٣٢٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ بَنِي آدَمَ يَطْعُنُ الشَّيْطَانُ فِي جَنْبَيْهِ بِإِصْبَعِهِ حِينَ يُولَدُ غَيْرَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَهَبَ يَطْعُنُ فَطَعَنَ فِي الْحِجَابِ.

3286- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şeytan, her Âdem çocuğunu, doğrulurken parmağı ile yan tarafından dürter, bundan Meryem oğlu İsâ müstesnadır. Şeytan onu dürtmeye gitti ve ceninin bulunduğu deriyi veya çocuğun dürüldüğü kumaşı dürttü." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3431, 4548)

٣٢٨٧- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّأْمَ فَقُلْتُ مَنْ هَا هُنَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قَالَ أَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنْ الشَّيْطَانِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي عَمَّارًا.

3287- Alkame -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Şam'a geldim. Burada kim var? diye sordum. Ebud-Derdâ var, dediler. Yanına geldikten sonra Ebud-Derdâ: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dili yani duası üzerine Allah'ın şeytandan kurtardığı kimse, yani Ammar Irak'ta içinizde mi? dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3742, 3743, 3761, 4943, 4944, 6278)

٣٢٨٨- قَالَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ أَخْبَرَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تَتَحَدَّثُ فِي الْعَنَانِ وَالْعَنَانُ الْغَمَامُ بِالْأَمْرِ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ فَتَسْمَعُ الشَّيَاطِينُ الْكَلِمَةَ فَتَقُرُّهَا فِي أُذُنِ الْكَاهِنِ كَمَا تُقَرُّ الْقَارُورَةُ فَيَزِيدُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ.

3288- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Melekler, el-Anan isimli bulutun içine inerler. Gökyüzünde hükmolunmuş hükümleri aralarında konuşurlar. Bu esnada şeytanlar bu haberlerden bazı şeyler duyarlar. Kulak hırsızlığı yaparlar. Şeytanlar işittikleri bu haberleri sürahinin boşaltılacak kabın ağzına boşaltıldığı gibi kâhin kulağının içine boşaltırlar. Kâhinler de şeytanlardan duydukları habere yüz yalan da kendilerinden uydurarak insanları kandırırlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3210, 3288, 5762, 6213, 7561)

٣٢٨٩- حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ الشَّيْطَانُ.

3289- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Esnemek[88] şeytandandır. Sizden biriniz esneyeceği zaman gücü yettiği kadar esnemesine engel olsun. Çünkü sizden biriniz esnerken hâ diye ses çıkarınca şeytan o kimseye güler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6223, 6226)

---

88 **Esnemek;** Uyku, yorgunluk veya can sıkıntısı halinde, elde olmadan, ağzın kendiliğinden açılarak, uzunca bir nefes alıp verme hali. Bu hal bir bakıma, dalgınlık ve gaflet haline benzer. Bu ise, Müslümana pek yakışır bir durum değildir. Bunun için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu konuda şöyle buyurmuştur: "Allah (c.c.), aksırmayı sever, fakat esnemeyi sevmez. Bir kimse aksırıp "Elhamdülillâh" derse, bunu işiten Müslümanların, "yerhamükellah" diye karşılık vermesi gerekir. Esneme ise, şeytandandır. Bunun için, esneme ihtiyacı duyan kişi mümkün olduğu kadar buna mani olsun. Çünkü biriniz esnediği zaman şeytan ona güler". Şeytanın gülmesinden maksat, esneyenin içine düştüğü, gaflet ve bitkinlik hali ile gülünç durumundan şeytanın hoşlanmasıdır. Zaten, inanan bir kişinin başına gelecek her kötülük şeytanı memnun eder ve onu güldürür. Şeytanı güldürmemek için kişinin, esneme belirtileri olunca; hareket ederek, elini yüzünü yıkayarak, abdest alarak, yorgunsa dinlenerek bu gaflet halinden kurtulmaya çalışması gerekir. Bütün bunlara rağmen esnemeden kurtulunamazsa, esneme halinde ağzın el veya başka bir şeyle kapatılması İslâmi edep gereğidir.

٣٢٩٠- حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ.

3290- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Uhud savaşında müşrikler hezimete uğradılar. Bu esnada iblis:

-Ey Allah'ın kulları! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının veya onları öldürün! diye haykırdı. Bu ses üzerien ön safta savaşan Müslümanlar geriye dönerek birbirleriyle savaşmaya, birbirlerini öldürmeye başladılar. O esnada Huzeyfe babası Yeman'ı gördü ve:

-Ey Allah'ın kulları! Bu benim babamdır, babam! diye haykırd.. Vallahi onlar Huzeyfe'nin babası Yeman'ı bırakmadılar ve onu düşman zannederek öldürdüler. Bunun üzerine Huzeyfe:

-Allah sizleri bağışlasın, dedi.

Urve dedi ki: Huzeyfe ölünceye kadar babasını öldüren Müslümanlar hakkında hep Allah'tan bağışlanma istemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3824, 4065, 6668, 6883, 6890)

٣٢٩١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْتِفَاتِ الرَّجُلِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ.

3291- Aişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve selleme namazda sağa ve sola bakınmayı sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"O şeytanın, kulun namazından hızlıca çalıp kaçtığı bir kaçırmadır." (Yani bu sağa sola bakınma direk huşûya tesir eder ve huşûnun azalmasına belki de tamamen huşûyu ortadan kaldırmasına sebep olur.) (Hadisn

geçtiği diğer yer: 751)

٣٢٩٢- حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ حُلُمًا يَخَافُهُ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ.

3292- Ebu Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Güzel rüya Allah'tandır. Kötü veya yalancı rüya da şeytandandır. Sizden biriniz korktuğu kötü bir rüya görürse soluna tükürüp üflesin ve o rüyânın şerrinden *'Eûzü billahi mineş-şeytanir-racîm'* diyerek Allah'a sığınsın.

Bu sûretle o, rüya gören kimseye zarar vermez." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5747, 6984, 6986, 6995, 6996, 7005, 7044)

٣٢٩٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنْ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ.

3293- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim bir günde yüz kere ***«Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh, Lehül-mülkü ve lehül-hamdü ve hüve alâ kullî şeyin kadîr»*** derse, o kimseye on köle azat etmiş gibi sevap vardır. Ona yüz sevap yazılır ve

yüz günah ondan silinir. Bu sözler sebebiyle akşama kadar o kişiye şeytan zarar veremez. Bundan daha çok yapan kişi müstesna, hiçbir kimse onun söylediğinden daha faziletlisini getirmemiştir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6403)

٣٢٩٤- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ قُمْنَ يَبْتَدِرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ قَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَحَقَّ أَنْ يَهَبْنَ ثُمَّ قَالَ أَيْ عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَا تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.

3294- Sa'd ibnu Ebu Vakkas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında Kureyş'ten bazı kadınlar vardı. Bunlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemle konuşuyorlar ve yüksek sesle O'ndan bir şeyler istiyorlardı. O esnada Ömer -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına girmek için izin istedi. Ömer izin isteyince kadınlar hemen kalktılar ve perde arkasına koştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ömer'e izin verdi. Ömer yanına girince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gülüyordu. Ömer:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Allah seni güldürsün! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Senin sesini duyduklarında hemen örtülerine bürünen şu yanımdaki kadınlara hayret ettim." Ömer dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Onların bu şekilde davranmalarına sen daha layıksın. Ey nefislerinin düşmanları olan kadınlar! Sizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden kaçınmıyor da benden mi kaçınıyorsunuz? Kadınlar dediler ki:

-Evet, sen yaratılış ve mizaç olarak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden daha sertsin. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, şeytân sana hiç kavuşmaz: Sen bir sokağa girersen muhakkak o, senin bulunduğun sokaktan başka bir sokağa girer de senden kaçar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3683, 6085)

٣٢٩٥- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَيْقَظَ أَرَاهُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلَاثًا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ.

3295- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizin biriniz uykusundan uyanıp da abdest aldığında burnunu üç kere sümkürsün. Çünkü şeytân, kişinin genzinde geceler."

١٢ - بَاب ذِكْرِ الْجِنِّ وَثَوَابِهِمْ وَعِقَابِهِمْ

12- Cinlerin Var Olduğu, Onların da Mükellef Olduğu, Sevap ve Cezalandırılmalarının Olduğunun Zikri Bâbı

لِقَوْلِهِ ﴿ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴾ ﴿ بَخْسًا ﴾ نَقْصًا قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ﴾ قَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللَّهِ وَأُمَّهَاتُهُنَّ بَنَاتُ سَرَوَاتِ الْجِنِّ قَالَ اللَّهُ ﴿ وَلَقَدْ عَلِمَتْ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴾ سَتُحْضَرُ لِلْحِسَابِ ﴿جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴾ عِنْدَ الْحِسَابِ.

Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor:

«Ey cin ve insan topluluğu! Size kendi içinizden âyetlerimi anlatan ve bu günle karşılaşacağınızı size ihtar eden peygamberler gelmedi mi?" Onlar: "Kendi aleyhimize şehadet ediyoruz" diyeceklerdir. Dünya hayatı onları aldatmış ve kâfir oldukları hususunda kendi aleyhlerine şahitlik etmişlerdir. Bu şekilde Allah'ın âyetlerini tebliğ eden ve kıyamet gününün geleceğini ihtar eden peygamber gönderilmesi, Rabbinin, halkı gaflet içinde iken bir ülkeyi zulümle helâk edici olmamasındandır. Her kişinin, işlediği amellere göre dereceleri vardır. Rabbin, onların işlemiş olduklarından gafil değildir.» Enâm: 130-132

﴿ بَخْسًا ﴾ (Cin: 13) azalmak manasına gelir. Mucâhid şöyle dedi: ***«Allah ile cinler arasında bir soy birliği uydurmuşlardır.»*** (Sâffât: 158) Kureyşli kâfirler dediler ki: Melekler Allah'ın kızlarıdır. Meleklerin anaları da cinlerin ulularının kızlarıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

«Şurası gerçektir ki, cinler bile, bu iftirayı yapanların azab için cehenneme getirileceklerini bilmişlerdir.» (Sâffât: 158) Yânî hesaba çekilmek için hazır bulunacaklardır. ﴿ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴾ (Yâsîn: 75) Hesaba çekilmeleri esnasında bunlar için hazırlanmış askerlerdir.

٣٢٩٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِك عَنْ عَبْد الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْد اللَّه بْنِ عَبْد الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيه أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيد الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاك تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِك وَبَادِيَتِك فَأَذَّنْتَ بِالصَّلَاة فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاء فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْت الْمُؤَذِّن جِنٌّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَة قَالَ أَبُو سَعِيد سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُول اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ.

3296- Abdullah Ebu Sa'saa el-Ensari -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Said el-Hudri kendisine şöyle dedi:

Görüyorum ki sen koyunu ve köy yaşantısını seviyorsun. Koyununu güderken veya köyünde iken ve namaz için ezan okunduğunda sesini yükselt. (Yani yüksek sesle ezan oku) Çünkü ezan okuyan kimsenin sesini duyan insan, cin ve her şey (hayvanlar ve cansız varlıklar) onun için kıyamet gününde (derecesinin yükselmesi için) şahidlik ederler."

Ebu Said dedi ki: Ben bunu Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellemden işittim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 609, 3296, 7548)

١٣ - بَاب قَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ

13- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı

﴿ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴾ ﴿ مَصْرِفًا ﴾ مَعْدِلًا ﴿ صَرَفْنَا ﴾ أَيْ وَجَّهْنَا.

«(Ey Muhammed!) Hani bir ara cinlerden bir grubu Kur'ân dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Onun yanına gelince, birbirlerine "susun" demişler, okuma bitincede uyarıcılar olarak kavimlerine dönmüşlerdi. Onlara demişlerdi ki: "Ey kavmimiz! Biz Musa'dan sonra, Muhammed'e indirilen, kendinden öncekileri doğrulayan, hakka ve dosdoğru yola hidayet eden bir kitap dinledik". "Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine icabet edin ve ona inanın ki Allah, sizin için günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın ve sizi o acı azaptan korusun." Kim Allah'ın davetçisine icabet etmezse yeryüzünde Allah'ı âciz bırakıp kendini kurtaramaz. Kendisinin O'ndan başka dostları olamaz. Böyleleri apaçık bir sapıklık içindedir.» Ahkâf: 29- 32

﴿ مَصْرِفًا ﴾ (Kehf: 53) Sapacak yer manasına gelir. ﴿ صَرَفْنَا ﴾ (Ahkâf: 29) Yönelttik demektir.

١٤ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

14- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الثُّعْبَانُ الْحَيَّةُ الذَّكَرُ مِنْهَا يُقَالُ الْحَيَّاتُ أَجْنَاسٌ الْجَانُّ وَالْأَفَاعِي وَالْأَسَاوِدُ ﴿ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ﴾ فِي مُلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ يُقَالُ ﴿ صَافَّاتٍ ﴾ بُسُطٌ أَجْنِحَتَهُنَّ ﴿ يَقْبِضْنَ ﴾ يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ.

«Orada her çeşit hayvanı yaymıştır.» (Lokmân: 10) İbnu Abbas şöyle dedi: الثُّعْبَانُ Erkek yılan demektir. Yılanın bir çok cinsi olduğu söy-

lenir. Beyaz yılanlar, en zehirli engerek yılanları, büyük siyah yılanlar. ﴿ آخذٌ بناصيتها ﴾ (Hud: 56) Allah, mülkünde ve saltanatında. ﴿ صَافَّات ﴾ Kanatlarını yayarak demektir. ﴿ يَقْبِضْنَ ﴾ (Mülk: 19) Kanatlarını vurarak demektir, denilir.

٣٢٩٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّه سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَاقْتُلُوا ذَا الطُّفْيَتَيْنِ وَالْأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَطْمِسَانِ الْبَصَرَ وَيَسْتَسْقِطَانِ الْحَبَلَ.

3297- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi minber üzerinde hutbe verirken şöyle buyurduğunu işitti:

"Siz yılanları öldürünüz ve bilhassa arkasında iki beyaz çizgili cinsi ile kuyruksuz engerek yılanını öldürünüz! Çünkü yılanların bu iki cinsi gözün nurunu giderir, hamile kadının da çocuğunu düşürür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3310, 3312, 4016)

٣٢٩٨- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَيْنَا أَنَا أُطَارِدُ حَيَّةً لِأَقْتُلَهَا فَنَادَانِي أَبُو لُبَابَةَ لَا تَقْتُلْهَا فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ قَالَ إِنَّهُ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ وَهِيَ الْعَوَامِرُ.

3298- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir kere ben bir yılanı öldürmek için arkasından kovalıyordum. Ebu Lubâbe bana: Onu öldürme! diye nidâ etti. Ben de ona:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yılanları öldürmeyi emretmiştir, dedim. Bunun üzerine Ebu Lubâbe şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yılanların öldürülmesini emrettikten sonra, ev yılanlarını öldürmekten yasakladı. Onlar uzun ömürlüdürler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3311)

٣٢٩٩- وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ فَرَآنِي أَبُو لُبَابَةَ أَوْ زَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ وَالزُّبَيْدِيُّ وَقَالَ صَالِحٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَابْنُ مُجَمِّعٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَآنِي أَبُو لُبَابَةَ وَزَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ.

3299- Mamer'den gelen rivayette İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- yılanı kovalarken beni Ebu Lubâbe veya Zeyd ibnu Hattâb gördü, demiştir.

١٥ - بَاب خَيْرُ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ

15- "Müslümanın En Hayırlı Malı Koyundur; Onları Dağ Başlarına Götürür" Bâbı

٣٣٠٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الرَّجُلِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ.

3300- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyle bir zaman yaklaşıyor ki, o zamanda bir Müslümanın, dînînden dolayı fitnelerden selâmette olması için, dağ tepelerinde ve vadinin iç kısımlarında güttüğü koyunları onun en hayırlı malı olacaktır"[89] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 19, 3600, 6495, 7088)

٣٣٠١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

89 Bu hadiste dağ başları ve suyun biriktiği yerlerin zikredilmesinin sebebi buraların çoğunlukla otlu olmasıdır.

رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي أَهْلِ الْخَيْلِ وَالْإِبِلِ وَالْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ.

3301- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Küfrün başı doğu tarafındadır. Kendini beğenmek ve kibirlenmek de at ve deve sahipleri ile hayvan sürülerine bağırıp çağıran bedevilerdedir. Tevazu ve vakar ise koyun sahiplerindedir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3499, 4388, 4389, 4390)

٣٣٠٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرٍو أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ أَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ فَقَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٍ هَا هُنَا أَلَا إِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ.

3302- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle Yemen tarafına işaret etti de şöyle buyurdu:

"İmân Yemenli'dir. Katı ve kaba kalpliler de develerin peşinden onlara bağırıp-çağıran bedeviler içinde bulunur ki, bunlar şeytanın iki boynuzunun doğar olduğu doğu taraftaki Rabîa ve Mudar halkıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3498, 4387, 5303)

٣٣٠٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهِيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا.

3303- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Horoz ötüşünü duyduğunuzda Allah'ın fazlından isteyin! (Yani;

Allâhumme innî eseluke min fadlik -Allah'ım! Senin fazlından isterim- deyin.) Çünkü o melek görmüştür. Eşeğin anırma sesini işittiğinizde de şeytândan Allah'a sığının. (Yani *Eûzu billahi mineş-şeytânir-racîm* deyin.) Çünkü eşek şeytan görmüştür."

٣٣٠٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا .قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَ مَا أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ وَلَمْ يَذْكُرْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ.

3304- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Gecenin bir kısmı olduğunda veya akşam olduğu zaman çocuklarınızı dışarı çıkmaktan yasaklayın. Çünkü şeytanlar o zaman dağılırlar. Geceden bir saat geçince de dışarıdaki çocuklarınızı evlerinize koyunuz ve Bismillah diyerek bütün kapıları kapatın. Çünkü şeytan kapanmış kapıyı açamaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3280)

٣٣٠٥- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُقِدَتْ أُمَّةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يُدْرَى مَا فَعَلَتْ وَإِنِّي لَا أُرَاهَا إِلَّا الْفَأْرَ إِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الْإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ وَإِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ فَحَدَّثْتُ كَعْبًا فَقَالَ أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لِي مِرَارًا فَقُلْتُ أَفَأَقْرَأُ التَّوْرَاةَ.

3305- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrâil oğullarından bir kavim beşer tarihinden silinip yok oldu. O kavmin ne yaptıkları ise bilinmez. Ben Allah'ın onları fareye dönüştürdü-

ğünü sanıyorum. Çünkü fare, kendisi için bir yere deve sütü konulduğunda onu içmez de, koyun sütü konulduğunda onu içer.[90]"

Ben bu hadisi o zaman Hıristiyan olan Kâb ibn'ul-Ehbar'a bildirdim. O da bana:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bunu söylerken işittin mi? diye sordu. Ben de:

-Evet işittim, dedim. Sonra Kâb tekrar tekrar bana:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bunu söylerken işittin mi? diye sordu. Ben de dedim ki:

-Ben Tevrat mı okuyorum? Ben sana ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden duyduğumu söylüyorum.

٣٣٠٢- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ عَنِ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْوَزَغِ الْفُوَيْسِقُ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ وَزَعَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِهِ.

3306- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in zehirli keler hakkında (onu hakir ve küçük görüp onu yerme açısından) "fâsıkçık" dediğini işittim. Ancak onun öldürülmesini emrettiğini işitmedim. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1831)

٣٣٠٧- حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أُمَّ شَرِيكٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاغِ.

3307- Ümmü Şerîk Guzeyye -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine kelerleri öldürmesini emrettiğini haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3359)

---

90 İsrailoğullarına deve sütü haramdı. Koyun sütü ise onlara helâl kılınmıştı.

٣٣٠٨- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْتُلُوا ذَا الطُّفْيَتَيْنِ فَإِنَّهُ يَلْتَمِسُ الْبَصَرَ وَيُصِيبُ الْحَبَلَ تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَبَا أُسَامَةَ.

3308- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Arkasında iki beyaz çizgisi olan yılanı öldürünüz. Çünkü o cins yılan gözün nurunu giderir ve gebe kadına çocuğunu düşürtüp musîbet getirir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3309)

٣٣٠٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ الْأَبْتَرِ وَقَالَ إِنَّهُ يُصِيبُ الْبَصَرَ وَيُذْهِبُ الْحَبَلَ.

3309- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuyruksuz engerek yılanının öldürülmesini emretti ve şöyle buyurdu:

"Çünkü o göze musîbet getirir yani kör eder ve gebeliği giderir." (Hamile kadının çocuğunu düşürür.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3308)

٣٣١٠- حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ أَبِي يُونُسَ الْقُشَيْرِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ ثُمَّ نَهَى قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدَمَ حَائِطًا لَهُ فَوَجَدَ فِيهِ سِلْخَ حَيَّةٍ فَقَالَ انْظُرُوا أَيْنَ هُوَ فَنَظَرُوا فَقَالَ اقْتُلُوهُ فَكُنْتُ أَقْتُلُهَا لِذَلِكَ.

3310- İbnu Ebi Muleyke -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- yılanları öldürür idi. Sonra bazılarını öldürmekten yasakladı ve şöyle dedi: Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine ait bir duvarı yıktı ve duvarın içinde bir yılan derisi buldu ve:

-"Bakın yılan nerededir?" dedi. Sahabeler yılanı gördüler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onu öldürün!" buyurdu.

İşte ben bu sebepten dolayı yılanları öldürüyorum.

٣٣١١- فَلَقِيتُ أَبَا لُبَابَةَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقْتُلُوا الْجِنَّانَ إِلَّا كُلَّ أَبْتَرَ ذِي طُفْيَتَيْنِ فَإِنَّهُ يُسْقِطُ الْوَلَدَ وَيُذْهِبُ الْبَصَرَ فَاقْتُلُوهُ.

3311- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Lubâbe ile karşılaştım. Bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle dediğini haber verdi:

"İnce veya hafif, küçük veya beyaz yılanları öldürmeyin. Fakat kuyruksuz iki çizgili engerek yılanını öldürün. Çünkü o anne karnındaki bebeği düşürür ve gözü kör eder. Bu yüzden onu öldürün." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3298)

٣٣١٢- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ.

3312- Nafi -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Ömer yılanları öldürürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3297)

٣٣١٣- فَحَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا.

3313- Ebu Lubâbe ona, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ev yılanlarını öldürmeyi yasakladığını haber verdi. O da bu yılanları öldürmemiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3298)

١٦ - بَاب خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ

16- Beş Çeşit Hayvan Fasıktır, Bunların Harem İçinde Öldürüleceği Bâbı

٣٣١٤- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ الْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْحُدَيَّا وَالْغُرَابُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

3314- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beş hayvan vardır ki bunların tümü fâsıktır. Bunlar harem bölgesinde (ihramlı bile olunsa) öldürülür. Bunlar: Karga, çaylak, akrep, fare ve yırtıcı köpektir" (Hadisin geçtiği diğer yer: 1829)

٣٣١٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ مَنْ قَتَلَهُنَّ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ الْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ وَالْغُرَابُ وَالْحِدَأَةُ.

3315- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beş hayvan vardır ki, her kim bunları ihramlı olduğu hâlde öldürürse üzerine günah olmaz. Bunlar Karga, çaylak, akrep, fare ve yırtıcı köpektir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1826)

٣٣١٦- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ كَثِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَهُ قَالَ خَمِّرُوا الْآنِيَةَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَاكْفِتُوا صِبْيَانَكُمْ عِنْدَ الْعِشَاءِ فَإِنَّ لِلْجِنِّ انْتِشَارًا وَخَطْفَةً وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ عِنْدَ الرُّقَادِ فَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ رُبَّمَا اجْتَرَّتِ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَبِيبٌ عَنْ عَطَاءٍ فَإِنَّ لِلشَّيَاطِينِ.

3316- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yiyecek içecek kaplarının üzerlerini örtün, su kırbalarının ağzını bağlayınız. kapıları kapatın, akşam olduğunda çocuklarınızı dışarıya çıkmaktan yasaklayın ve evde tutun. Çünkü o zaman cinlerin yayılması ve bir şeyi süratle alıp kapmaları vardır. Uyuyacağınız zaman kandilleri söndürünüz. Çünkü fare bazen yanan fitili çeker de ev halkını yakar."

İbnu Cureyc ile Hubeyb, Atâ'dan rivayetlerinde: Cinlerin yayılması olarak değil de onu "şeytanların yayılması" olarak rivayet etmişlerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3280)

٣٣١٧- حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ فَنَزَلَتْ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا فَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ إِذْ خَرَجَتْ حَيَّةٌ مِنْ جُحْرِهَا فَابْتَدَرْنَاهَا لِنَقْتُلَهَا فَسَبَقَتْنَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُقِيتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ وَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ رَطْبَةً. وَتَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ حَفْصٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ.

3317- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber Minâ'daki bir mağarada idik. O sırada Murselat Sûresi nazil oldu. Bizler o sûreyi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in ağzından almaya yani yeni inen sûreyi öğrenmeye çalışıyorduk. Birdenbire bir yılan kendi yuvasından çıkıverdi. Biz hemen onu öldürmek için harekete geçtik. Ancak yılan bizi geçti ve yuvasına girdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Siz nasıl yılanın şerrinden korundunuzsa, o da sizin şerrinizden korundu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 183)

٣٣١٨- حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَخَلَتْ امْرَأَةُ النَّارَ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمْهَا وَلَمْ تَدَعْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ.قَالَ وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

3318- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kadın, bir kedi yüzünden cehenneme girdi. O kadın kediyi bağlamış, ona yiyecek vermediği gibi yeryüzünün haşerelerinden yemesi için de serbest bırakmamıştır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2365, 3482)

٣٣١٩- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَزَلَ نَبِيٌّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَلَدَغَتْهُ نَمْلَةٌ فَأَمَرَ بِجَهَازِهِ فَأُخْرِجَ مِنْ تَحْتِهَا ثُمَّ أَمَرَ بِبَيْتِهَا فَأُحْرِقَ بِالنَّارِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَهَلَّا نَمْلَةً وَاحِدَةً.

3319- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Peygamberlerden biri bir ağaç altında konakladı. Akabinde onu bir karınca ısırdı. Peygamber eşyalarının hazırlanmasını emretti. Eşyalar ağacın altından çıkarıldı. Sonra karınca evinin yakılmasını emretti ve ateşle yakıldı. Bunun üzerine Allah o peygambere: ***«O ısıran tek karıncayı yaksaydın ya!»*** diye vahyetti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3019)

١٧ - بَاب إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءً وَفِي الْأُخْرَى شِفَاءً

17- Bâb: Sizden Birinizin İçeceği İçine Sinek Düştüğü Zaman, O Kişi, Sineği İçecek Şeyin İçine Batırsın. Çünkü Sineğin İki Kanadının Birinde Hastalık, Diğerinde de Şifâ Vardır

٣٣٢٠- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُتْبَةُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءً وَالْأُخْرَى شِفَاءً.

3320- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin içeceği içine sinek düştüğü zaman, o kişi sineğin her tarafını batırsın, sonra da onu çıkarıp atsın. Çünkü sineğin iki kanadının birisinde hastalık, diğerinde de şifâ vardır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 5782)

٣٣٢١- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غُفِرَ لِامْرَأَةٍ مُومِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ قَالَ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَنَزَعَتْ خُفَّهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَنَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ فَغُفِرَ لَهَا بِذَلِكَ.

3321- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Fahişe bir kadını Allah bağışlamıştır. O kötü kadın bir gün, bir kuyunun başında susuzluktan dolayı dilini çıkaran bir köpeğe rast geldi. O köpek neredeyse susuzluktan ölecekti. O kadın hemen ayakkabısını çıkardı ve başörtüsüyle ayakkabısını bağlayarak kuyuya sarkıtmış ve kuyudan su çıkartarak köpeğe su vermişti. O kötü kadının bu fiilinden dolayı günahları bağışlandı. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3467)

٣٣٢٢- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْتُهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ.

3322- Ebu Talha -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Melekler, içinde köpek, insan ve hayvan resmi bulunan eve girmezler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3225)

٣٣٢٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ.

3323- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem köpeklerin öldürülmesini emretti.[91] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2322, 3324)

٣٣٢٤- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا يَنْقُصْ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ.

3324- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim yanında köpek tutarsa, her gün o kimsenin amelinden bir kırat eksilir. Ancak o köpek ziraat köpeği veya koyun köpeği ise bundan müstesnadır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2322, 2325, 3324)

٣٣٢٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ الشَّنَئِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ فَقَالَ السَّائِبُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذِهِ الْقِبْلَةِ.

---

91 Ziraat, koyun ve av köpeklerinin bundan müstesna olduğu bildirilmiş, böylece ziraat ve koyun sahibleriyle avcıların köpek edinip kullanmalarının mübah olduğu anlaşılmıştır.

3325- Sufyân ibnu Ebî Zuheyr eş-Şeneiy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim kendisine ekincilik ve hayvan bekçiliği yönünden bir fayda vermeyen bir köpek edinirse, her gün o kimsenin amelinin sevabından bir kırat eksilir."

Sâib, Sufyân ibnu Ebu Zuheyr'e Sen hakikaten bu hadisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittin mi? dedi. O da: Kıblenin sahibine yemîn ederim, evet, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2323)

كِتَاب الْأَنْبِيَاء

60- KİTÂBU'L-ENBİYÂ

(Peygamberlerin Haberleri Kitabı)

١ - بَاب خَلْقِ آدَمَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَذُرِّيَّتِه

1- Âdem (Allah'ın Salât ve Selâmı Üzerine Olsun) ve Zürriyetinin Yaratılmaları Bâbı

﴿ صَلْصَالٍ ﴾ طِينٌ خُلِطَ بِرَمْلٍ فَصَلْصَلَ كَمَا يُصَلْصِلُ الْفَخَّارُ وَيُقَالُ مُنْتِنٌ يُرِيدُونَ بِهِ صَلٌّ كَمَا يُقَالُ صَرَّ الْبَابُ وَصَرْصَرَ عِنْدَ الْإِغْلَاقِ مِثْلُ كَبْكَبْتُهُ يَعْنِي كَبَبْتُهُ ﴿ فَمَرَّتْ بِه ﴾ اسْتَمَرَّ بِهَا الْحَمْلُ فَأَتَمَّتْهُ ﴿ أَنْ لَا تَسْجُدَ ﴾ أَنْ تَسْجُدَ وَقَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴾ إِلَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿ فِي كَبَدٍ ﴾ فِي شِدَّةِ خَلْقٍ ﴿وَرِيَاشًا﴾ الْمَالُ وَقَالَ غَيْرُهُ الرِّيَاشُ وَالرِّيشُ وَاحِدٌ وَهُوَ مَا ظَهَرَ مِنْ اللِّبَاسِ ﴿ مَا تُمْنُونَ ﴾ النُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِه لَقَادِرٌ ﴾ النُّطْفَةُ فِي الْإِحْلِيلِ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفْعٌ السَّمَاءُ شَفْعٌ ﴿وَالْوَتْرُ﴾ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴾ فِي أَحْسَنِ خَلْقٍ ﴿ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴾ إِلَّا مَنْ آمَنَ ﴿ خُسْرٍ ﴾ ضَلَالٍ ثُمَّ اسْتَثْنَى إِلَّا مَنْ آمَنَ ﴿ لَازِبٍ ﴾ لَازِمٌ ﴿نُنْشِئَكُمْ﴾ فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ ﴿ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ ﴾ نُعَظِّمُكَ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ ﴿ فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّه كَلِمَاتٍ ﴾ فَهُوَ قَوْلُهُ ﴿ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا ﴾ ﴿ فَأَزَلَّهُمَا ﴾ فَاسْتَزَلَّهُمَا وَ ﴿ يَتَسَنَّهْ ﴾ يَتَغَيَّرْ ﴿آسِنٍ﴾ مُتَغَيِّرٌ

وَ﴿الْمَسْنُونُ﴾ الْمُتَغَيِّرُ ﴿ حَمَإٍ ﴾ جَمْعُ حَمْأَةٍ وَهُوَ الطِّينُ الْمُتَغَيِّرُ ﴿ يَخْصِفَانِ ﴾ أَخْذُ الْخِصَافِ ﴿ مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ يُؤَلِّفَانِ الْوَرَقَ وَيَخْصِفَانِ بَعْضَهُ إِلَى بَعْضٍ ﴿ سَوْآتُهُمَا ﴾ كِنَايَةٌ عَنْ فَرْجَيْهِمَا ﴿ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴾ هَا هُنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْحِينُ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ سَاعَةٍ إِلَى مَا لَا يُحْصَى عَدَدُهُ ﴿ قَبِيلُهُ ﴾ جِيلُهُ الَّذِي هُوَ مِنْهُمْ.

﴿ صَلْصَالٍ ﴾. (Rahman: 14) Kum ile karıştırılmış kuru çamur.

﴿ فَمَرَّتْ بِهِ ﴾ (Araf: 12) Gebelik devam etti ve gebeliği tamamladı.

﴿ أَنْ لَا تَسْجُدَ ﴾ (Araf: 12) Secde etmek. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: «***Rabbin meleklere "ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dediğinde.***» (Bakara: 30) İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴾ (Târık: 4) Üzerinde bir gözetleyici. ﴿ فِي كَبَدٍ ﴾ (Beled: 4) Şiddetli bir yaratış içinde. ﴿وَرِيَاشًا﴾ (Araf: 26) Mal.

Diğerleri de şöyle dediler: الرِّيَاشُ وَالرِّيشُ Bu ikisi birdir. Elbise çeşidinden görünen her şeydir. ﴿ مَا تُمْنُونَ ﴾ (Vâkıa: 58) Kadınların rahimlerindeki nutfe.

Mücâhid şöyle dedi: ﴿ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴾ (Tarik: 8) O erkeklik organı içindeki nutfedir. Allah her şeyden çift yaratmıştır. ﴿وَالْوَتْرُ﴾ (Fecr: 3) Tek olan Allah Azze ve Celle'dir. ﴿ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴾ (Tîn: 4) En güzel yaratılışta. ﴿ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴾ (Tîn: 5) İman edenler bunun dışındadır. ﴿ خُسْرٍ ﴾ (Asr: 2) Dalalet, sapıklık. Sonra Allah Azze ve Celle iman edenleri bundan istisna kıldı. ﴿ لَازِبٍ ﴾ (Sâffât: 11) Lazım, gerekli. ﴿نُنْشِئَكُمْ﴾ (Vâkıa: 61) Dileyeceğimiz herhangi bir yaratışta. ﴿ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ ﴾ (Bakara: 30) Biz seni tâzim ediyor, yüceltiyoruz.

Ebul-Âliye şöyle dedi: «***Âdem, Rabbinden bazı kelimeler aldı. Allah ona tövbe etmeyi ve bağışlanma dilemeyi ilham etti.***» (Bakara: 37) Bu da Allah Azze ve Celle'nin şu kavlidir: «***Rabbimiz! Bizler nefsimize zulmettik. Şayet bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz.***» (Arâf: 23) ﴿ فَأَزَلَّهُمَا ﴾ (Bakara: 36) Şeytan Âdem ve Havva'yı günaha çağırdı. ﴿ يَتَسَنَّهْ ﴾. (Bakara: 259) Değişiyor. ﴿آسِنٍ﴾ (Muhammed: 19) Değişici. ﴿الْمَسْنُونُ﴾ (Hicr: 26) Değişen. ﴿ حَمَإٍ ﴾ (Hicr: 26) Değişken çamur. ﴿ يَخْصِفَانِ ﴾ (Araf: 22) Yama almak.

﴿مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ (Araf: 22) O ikisi yaprakları birbirine birleştiriyor ve birbiri üzerine yama yapıyorlardı. ﴿سَوْآتِهِمَا﴾ (Araf: 22) O ikisinin avret yerlerinden kinayedir. ﴿وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ﴾ (Arâf: 24) Buradan kıyamet gününe kadar. "Hîn" kelimesi Araplarda bir saatten adedi sayılamayana kadar manasına gelir. ﴿قَبِيلُهُ﴾ (Araf: 27) Onlardan olan sınıf ve taife.

٣٣٢٦- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَطُولُهُ سِتُّونَ ذِرَاعًا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أُولَئِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّونَكَ تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلِ الْخَلْقُ يَنْقُصُ حَتَّى الْآنَ.

3326- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, Âdem'i yarattı. Boyunun uzunluğu altmış zira idi. Sonra şöyle dedi: «Meleklerin yanına git ve onlara selâm ver. Ve senin selâmına nasıl karşılık verdiklerini dinle. Çünkü bu senin zürriyetinin selâmı olacaktır.»

Bunun üzerine Âdem, meleklere: «Es-selâmu aleyküm» diye selam verdi. Melekler de O'nun selâmına: «es-Selâmu aleyke ve rahmetullah» diyerek karşılık verdiler ve O'nun selâmına mukabil olarak da «ve rahmetullah» kısmını ziyade ettiler.

Cennete giren her kişi Âdem'in sıfatı üzere girer. Uzunluk-boy olarak, her yüzyıldaki insanlar bir öncekine nazaran daha kısa olacaktır. Bu boyların kısalma durumu bu ümmette son bulmuştur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6227)

٣٣٢٧- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوْكَبٍ

دُرِّيٌّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَتْفِلُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ أَمْشَاطُهُمْ الذَّهَبُ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَمَجَامِرُهُمْ الْأَلُوَّةُ الْأَنْجُوجُ عُودُ الطِّيبِ وَأَزْوَاجُهُمْ الْحُورُ الْعِينُ عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُّونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ.

3327- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cennete ilk giren topluluğun yüzleri ayın on dördüncü gecesindeki dolunay hâli gibi parlaktır. Bunların ardından cennete girecek olanlar ise en parlak ışığa sahip olan yıldızlar gibidirler. Cennetlikler orada tuvalet ihtiyacı hissetmezler, tükürmezler ve sümkürmezler. Onların cennetteki tarakları altın, terleri misk, buhurdanlıklarının yakacağı Uluvve ve Elencûc denilen güzel kokulu çubuktur.

Onların hanımları iri gözlü hurilerdir. Onların cennetteki boyları babaları Âdem'in boyu gibi altmış zira olacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3245)

٣٣٢٨- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ الْغُسْلُ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ تَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِمَ يُشْبِهُ الْوَلَدُ.

3328- Müminlerin annesi Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Talha'nın hanımı Ümmü Suleym Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi ve dedi ki:

-Ey Allah Rasûlü, muhakkak ki Allah, hakkı söylemekten hayâ etmez. Şayet bir kadın rüyasında cima ettiğini görürse gusletmesi gerekir mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şayet meni gelirse (yani uyandığında meni izi varsa) evet, gusleder."

Bunun üzerine Ümmü Seleme güldü ve: Kadın da ihtilâm olur mu? dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse çocuk kendisine ne ile benzer?" buyurdu.[92] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 282, 6091, 6121)

٣٣٢٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ مَقْدَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ قَالَ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ إِلَى أَخْوَالِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَّرَنِي بِهِنَّ آنِفًا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ وَأَمَّا الشَّبَهُ فِي الْوَلَدِ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَشِيَ الْمَرْأَةَ فَسَبَقَهَا مَاؤُهُ كَانَ الشَّبَهُ لَهُ وَإِذَا سَبَقَ مَاؤُهَا كَانَ الشَّبَهُ لَهَا قَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ إِنْ عَلِمُوا بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ بَهَتُونِي عِنْدَكَ فَجَاءَتْ الْيَهُودُ وَدَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ الْبَيْتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعْلَمُنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا وَأَخْيَرُنَا وَابْنُ أَخْيَرِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَوَقَعُوا فِيهِ.

3329- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye geldiği haberi Abdullah ibnu Selâm'a ulaştı. Abdullah, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve şöyle dedi:

---

92 Haya imandandır. Allah gerçeği söylemekten haya etmez. Burada Ümmü seleme -Allah ondan razı olsun- bunu sormasının sebebi ihtilâmın bazı kadınlarda olup bazılarında olmaması yüzünden sormasıdır.

-Ben sana üç şey soracağım ki, bunların cevaplarını bir peygamberden başkası bilemez. Kıyamet alâmetlerinin ilki nedir? Cennet ehlinin cennette yiyecekleri ilk yemek nedir? Çocuk hangi şeyden dolayı babasına benzer ve hangi sebeple anasının soyuna çeker?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bu meseleleri biraz önce Cibril bana haber verdi" buyurdu.

Bunun üzerine Abdullah:

-Bu Cibrîl, melekler arasında Yahudi düşmanıdır, dedi.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kıyamet alâmetlerinin birincisi bir ateştir ki, o insanları doğu tarafından batı tarafına sürecektir. Cennet ahalisinin yiyeceği ilk yemek balık ciğerinin sarkmış olan fazlasıdır. Çocuğun baba ve ana soylarına benzemesine gelince, erkek, kadına cinsî münasebette bulunduğu sırada erkeğin suyu kadınınkinin önüne geçerse çocuk babaya benzer. Kadının suyu erkeğinkinin önüne geçerse, çocuk anaya benzer."

Bu cevaplar üzerine Abdullah ibnu Selâm:

-Ben şehadet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Sonra Abdullah şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Yahudiler yalancı bir kavimdir. Şayet sen beni onlardan sormazdan önce benim Müslüman olduğumu öğrenirlerse, muhakkak onlar senin yanında bana iftiralarda bulunurlar. Onun için evvelâ sen beni onlardan sor, dedi.

Bunun ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına bir grup Yahudi geldi. Abdullah da bir eve girip onların kendisini görmeyecek şekilde gizlendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gelen Yahudi topluluğuna:

-"İçinizde Abdullah ibnu Selâm'ı nasıl bilirsiniz, nasıl birisidir?" diye sordu. Yahudiler:

-O bizim en âlimimiz ve en âlimimizin oğludur. O bizim en hayırlımız ve en hayırlımızın oğludur, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Şayet Abdullah Müslüman olduysa ne dersiniz?" buyurdu. Yahudiler:

-Böyle bir şeyden Allah onu korusun, dediler. Onların bu sözünün

ardından Abdullah bulunduğu yerden çıktı ve:

-Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhû (Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlü'dür.) şehadetini getirerek Müslüman olduğunu onlara bildirdi. Abdullah'ın bu şehadeti üzerine Yahudiler:

-O bizim en şerlimiz, en şerlimizin oğlu, diyerek ona iftirada bulundular. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3911, 3938, 4480)

٣٣٣٠- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ يَعْنِي لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزِ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَّاءُ لَمْ تَخُنْ أُنْثَى زَوْجَهَا.

3330- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden bunun aynını rivayet etmiş ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

"Şayet İsrailoğulları olmasaydı et kokmazdı. Şayet Havva olmasaydı kadın kocasına hıyanet etmezdi." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3399)

٣٣٣١- حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَمُوسَى بْنُ حِزَامٍ قَالَا حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ.

3331- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hanımlarınıza daima hayır tavsiye edin. Çünkü kadın eğe kemiğinden yaratılmıştır. Bu eğe kemiğinin en eğri yeri en üstüdür.[93] Şayet sen

93 Kadında en eğri olan şey onun dilidir.

bu eğri kemiği doğrultmaya çalışırsan onu kırarsın.[94] Şayet onu, o şekilde bırakırsan hep o şekilde eğri kalır. Bu sebepten dolayı hanımlarınıza daima hayır tavsiye edin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5184, 5186)

٣٣٣٢- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيُكْتَبُ عَمَلُهُ وَأَجَلُهُ وَرِزْقُهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ.

3332- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden birinizin yaratılışında, ilk kırk gün anne karnında meni şeklinde kalır. İkinci kırk günde bu meni bir kan pıhtısı şeklini alır. Üçüncü kırk günde ise bu kan pıhtısı bir çiğnemlik et haline gelir. Yüz yirmi günü doldurunca Allah Azze ve Celle ona bir melek gönderir. Bu melek ona şu dört şeyi yazmakla emrolunur: Onun ameli, ne zaman öleceği, rızkı, cennetlik mi yoksa cehennemlik mi olacağı. Sonra ona ruh üflenir. Sizden biriniz, cennetliklerin amelini işler. Öyle ki kendisiyle cennet arasında bir kol boyu kadar mesafe kalır. Onun yazgısı öne geçer de cehennem ehlinin amelini işler ve cehenneme girer. Yine bir kimse cehennem ehlinin amelini işler. Öyle ki cehennemle kendisi arasında bir kol boyu kadar mesafe kalır. Bunun da önüne yazgısı geçer. Cennet ehlinin amelini işler de cennete girer. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3208)

94 Eğe kemiğini kırmadan maksat onu boşamak olduğu söylenmiştir. Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği ve Muslim'de gelen rivayet şöyledir: "Şayet onu düzeltmek istersen onu kırarsın. Onu kırmakta hanımını boşamaktır."

٣٣٣٣- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَكَّلَ فِي الرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ يَا رَبِّ نُطْفَةٌ يَا رَبِّ عَلَقَةٌ يَا رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهَا قَالَ يَا رَبِّ أَذَكَرٌ يَا رَبِّ أُنْثَى يَا رَبِّ شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ.

3333- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle ana rahmine bir melek gönderir. Melek ana rahmine geldiğinde şöyle der: Ya Rabbi, bu bir nutfedir. Ya Rabbi, bu bir kan pıhtısıdır. Ya Rabbi, bu bir çiğnemlik ettir. Allah onu yaratmayı hükmettiği zaman, Melek der ki: Bu erkek midir? Dişi midir? Cehennem ehlinden mi, cennet ehlinden mi? Rızkı ve eceli nedir? İşte bunların hepsi anne karnında yazılır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 318)

٣٣٣٤- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَنَسٍ يَرْفَعُهُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ كُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَقَدْ سَأَلْتُكَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي فَأَبَيْتَ إِلَّا الشِّرْكَ.

3334- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle cehennemde en hafif bir azapla cezalandırılan birine şöyle der:

-«Şayet yeryüzünde ne varsa senin olsaydı bu azaptan kurtulmak için onu feda eder miydin?» O da:

-Evet feda ederdim, diye cevap verir. Onun bu cevabı üzerine Allah Azze ve Celle şöyle der:

-«Ben daha sen henüz Adem'in sulbünde iken ben senden bundan çok daha kolay, çok daha basit bir şey istemiştim. O da bana hiçbir şeyi şirk koşmamandı. Ancak sen bundan kaçındın ve bana şirk koştun.»"

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 6538, 6557)

٣٣٣٥- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ.

3335- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Zulümle cinayet işleyen her katilin günahından Adem'in oğlu olan ve ilk cinayeti kendi kardeşini öldürerek işleyen Kabil'e bir pay vardır."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 6867, 7321)

٢ - بَاب الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ

2- Ruhlar Sınıf Sınıf Toplanmış Cemaatlerdir Bâbı

٣٣٣٦- قَالَ قَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ. وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بِهَذَا.

3336- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ruhlar grup grup toplanmış cemaatlerdir. Onlardan birbirleriyle tanışanlar, bir araya gelirler. Birbirleriyle tanışmayanlar ise birbirlerinden ayrılırlar."[95]

---

95 Hattabi bu hadis hakkında şöyle der: Ruhlar, bedenlerden önce yaratılmıştır. Bedenlere ruhlar üflendikten sonra ruh halinde iken birbirlerini tanıyıp sevenler yine birbirini tanıyıp sevecek, birbirini tanımayanlar ise yine birbirlerini tanımayıp sevmeyecektir. En iyisini bilen Allah'tır.

٣ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ ﴾

3- Allah Azze ve Celle'nin *«Nuh'u kavmine peygamber olarak gönderdik»* (Hud: 25) Kavli Bâbı

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ بَادِئَ الرَّأْيِ ﴾ مَا ظَهَرَ لَنَا ﴿ أَقْلِعِي ﴾ أَمْسِكِي ﴿ وَفَارَ التَّنُّورُ ﴾ نَبَعَ الْمَاءُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ وَجْهُ الْأَرْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿الْجُودِيُّ﴾ جَبَلٌ بِالْجَزِيرَةِ ﴿دَأْبٌ﴾ مِثْلُ حَالٌ بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ ﴿ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿بَادِئَ الرَّأْيِ﴾. (Hûd: 27) Bize görünen. ﴿أَقْلِعِي﴾ (Hûd: 44) Ey semâ, suyunu tut. ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ (Hûd: 40) Suyun fışkırması. İkrime, bunun yeryüzü olduğu söylemiştir.

Mücahid şöyle dedi: ﴿الْجُودِيُّ﴾ (Hud: 44) Arap yarım adasında bir dağdır. ﴿دَأْبٌ﴾ (Mümin: 31) Hâl gibidir.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

«"Kendilerine acı bir azap gelmeden önce kavmini uyar" diyerek Nuh'u kavmine göndermiştik. O da şöyle demişti: "Ey kavmim! Ben size gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım. Allah'a ibadet etmeniz, O'ndan korkmanız ve itaat etmeniz gerekir. Ta ki O da sizin günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir süreye kadar ertelesin. Zira bilmiş olsanız, Allah'ın belirlediği süre dolduğu zaman, hiç geri bırakılmaz." Ve yine demişti ki: "Rabbim! Kavmimi gece gündüz davet ettim; fakat davetim, sadece onların kaçışlarını artırdı." Senin onları bağışlaman için her davet edişimde, parmaklarını kulaklarına tıkadılar; elbiselerine sarındılar; direndiler ve büyüklendikçe büyüklendiler." "Sonra onları açıktan açığa davet ettim. Sonra onlara davetimi ilân ettim; gizli olarak da söyledim. Ve dedim ki: Rabbinizden mağfiret dileyin; zira O, çok bağışlayıcıdır. Mağfiret dileyin ki, size gökten birbiri ardınca yağmur göndersin. Malınızı ve oğullarınızı çoğaltsın; size bahçeler versin; size ırmaklar versin. Neden Allah'ın azametinden korkmuyorsunuz? Hâlbuki O sizi

çeşitli merhalelerde yaratmıştır. Görmüyor musunuz, Allah yedi kat göğü nasıl yaratmış? Bunların arasında ayı bir nûr yapmış; güneşi de bir kandil kılmış. Allah, sizi bir bitki gibi yerden yarattı. Sonra sizi oraya döndürecek ve yine oradan çıkaracak, geniş yollarından geçebilmeniz için Allah size yeryüzünü yaydı." Nûh yine demişti ki: "Rabbim! Onlar bana karşı geldiler ve malı ve çocuğu, kendisinin ancak hüsranını artıran kimseye uydular. Büyük büyük tuzaklar kurdular. Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı terk etmeyin. Vedd'i, Suvâ'ı, Yağûs'u, Ya'ûk'u ve Nesr'i bırakmayın. Böylece birçoklarını yoldan çıkardılar. Sen bu zâlimlerin sadece sapıklıklarını artır." Nitekim günâhları yüzünden suda boğulmuşlardır. Sonra da ateşe atılacaklar, Allah'tan başka bir yardımcı bulamayacaklardır. Nûh şöyle demiştir: "Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden tek bir kişi bırakma. Eğer sen onları bırakacak olursan, kullarını yoldan çıkarırlar; kötülerden ve kâfirlerden başka da çocuk doğurmazlar. Rabbim! Beni, anamı, babamı, mümin olarak evime girenleri, mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla; zâlimlere de helâkten başka bir şey verme» Nuh: 1-28

«Onlara Nuh'un haberini oku. Hani kavmine demişti ki: "Ey kavmim! İçinizde bulunmam ve Allah'ın âyetlerini hatırlatmam eğer size ağır geliyorsa -ben, Allah'a zaten tevekkül etmişimdir- ortaklarınızla birlikte işinizi kararlaştırın da sonra işiniz size dert olmasın. Sonra da hükmü bana tatbik edin, hiç mühlet de vermeyin. Eğer yüz çevirirseniz, ben, yaptığım işe karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum; benim ecrim sadece Allah'a aittir. Ben Müslüman olmakla emrolundum.» Yunus: 71-73

٣٣٣٧- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي لَأُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي أَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ.

3337- Abdullah İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu:

"Ben sizleri onun şerrinden sakındırıyorum. Hiç bir peygamber yoktur ki, kavmini ondan sakındırmamış olsun. Daha önce Nuh peygamber de kavmini ondan sakındırmıştı. Ancak ben sizlere kavmine söylemediği bir sözü söyleyeceğim: Deccal tek gözlüdür. Allah ise tek gözlü değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3057, 3439, 4402, 6175, 7123, 7127, 8407)

٣٣٣٨- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنْ الدَّجَّالِ مَا حَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّهُ يَجِيءُ مَعَهُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَالَّتِي يَقُولُ إِنَّهَا الْجَنَّةُ هِيَ النَّارُ وَإِنِّي أُنْذِرُكُمْ كَمَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ.

3338- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Dikkat edin! Ben sizlere Deccal hakkında öyle bir şeyden bahsedeceğim ki daha önce hiçbir peygamber bundan bahsetmemiştir: Muhakkak ki Deccal tek gözlüdür. Onunla beraber cennet ve cehennemin misali gelecektir. Onun cennet dediği cehennemdir. Tıpkı Nûh'un kavmini sakındırdığı gibi ben de sizleri ondan sakındırırım."

٣٣٣٩- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِيءُ نُوحٌ وَأُمَّتُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ بَلَّغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ فَيَقُولُ لِأُمَّتِهِ هَلْ بَلَّغَكُمْ فَيَقُولُونَ لَا مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ فَيَقُولُ لِنُوحٍ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمَّتُهُ فَنَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ وَهُوَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ﴾ وَالْوَسَطُ الْعَدْلُ.

3339- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde Nûh ve ümmeti gelir. Allah Azze ve Celle:

- ***«Tebliğ ettin mi?»*** buyurur. Nûh der ki:

- Evet, ettim ey Rabbim! Bunun üzerine Allah Nuh'un ümmetine:

- ***«Nûh size tebliğ etti mi?»*** diye sorar. Onlar da:

- Hayır, bize hiçbir peygamber gelmedi! derler. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle Nûh'a:

- ***«Sana kim şahitlik eder?»*** diye sorar. Nuh da:

- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ve ümmeti, der. Daha sonra Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ve ümmeti O'na kavmine tebliğ ettiğine dair şahitlik ederler. Bu Allah Azze ve Celle'nin şu âyetidir:

«Nitekim insanlara şahit olmanız, Peygamberlerin de size şahit olması için, biz sizi vasat bir ümmet kıldık.» Bakara: 143

"Vasat" adaletli demektir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4487, 7349)

٣٣٤٠- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَعْوَةٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً وَقَالَ أَنَا سَيِّدُ الْقَوْمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَلْ تَدْرُونَ بِمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُبْصِرُهُمُ النَّاظِرُ وَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَتَدْنُو مِنْهُمُ الشَّمْسُ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَلَا تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنْتُمْ فِيهِ إِلَى مَا بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُونَ يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ وَأَسْكَنَكَ الْجَنَّةَ أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ وَمَا بَلَغَنَا فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَنَهَانِي عَنْ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ يَا نُوحُ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَسَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا أَمَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَغَنَا أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ

نَفْسِي نَفْسِي ائْتُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْتُونِي فَأَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَهْ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ لَا أَحْفَظُ سَائِرَهُ.

3340- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir velime yani düğün yemeğinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir koyun budu getirildi. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem etin bu kısmını severdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ondan ön dişleriyle bir lokma kopardı. Ve şöyle buyurdu:

"Ben kıyamet gününde bütün insanların efendisiyim. Bu nedendir bilir misiniz? Allah kıyamet gününde gelmiş geçmiş bütün insanları düz ve geniş bir sahada toplayacaktır. Orada bakan kişi onların hepsini görecek ve sesini orada bulunanlara duyuracaktır. Güneş o mahşer halkına yaklaşacak. Bu sırada bazı insanlar şöyle derler:

-İçinizde bulunduğunuz durumu görmez misiniz? Rabbiniz katında size şefaat edecek birine bakmaz mısınız? Bunun üzerine bazı insanlar şöyle derler:

-Sizin babanız Âdem'dir. O yüzden O, Allah katında şefaat etsin. Akabinde Adem'e gelirler ve derler ki:

-Ey Âdem! Sen insanlığın babasısın. Allah seni eliyle yarattı ve sana kendi ruhundan üfürdü. Meleklere emretti de onlar da sana secde ettiler. Allah seni cennette yerleştirdi. Sen bizlere Rabbin katında şefaat etmez misin? İçinde bulunduğumuz bu durumu ve başımıza geleni görmez misin?

Âdem de şöyle der:

-Rabbim bu gün öyle öfkeli oldu ki, bundan önce bunun gibi öfkelenmemiş, bundan sonra da bunun benzeri öfkelenmez. Bununla beraber Rabbim beni o ağaçtan yasaklamış iken ben O'na âsi oldum. Şimdi ben kendi nefsimden başkasına fayda veremem. Siz benden başkasına gidin. Siz Nuh'a gidin.

Bunun üzerine Nuh'a gelirler ve derler ki:

-Ey Nûh! Sen yeryüzüne gönderilen ilk rasulsün. Allah seni "abden-şekûren" şükreden kul diye isimlendirdi. Bizim içinde bulunduğumuz şu durumu görmez misin? Bize ulaşan şeyi görmez misin? Rabbinin katında

bize şefaatçi olmaz mısın?

Onların bu isteği üzerine Nûh şöyle der:

-Rabbim bu gün öyle öfkelidir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş, ne de bundan sonra bunun benzeri öfkelenir. Ben bugün kendimden başkasına fayda veremem. Siz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidin.

Bunun üzerine insanlar bana gelirler. Ben de hemen Arş'ın altında secdeye kapanırım. Sonra bana Allah tarafından:

-Ey Muhammed! Başını secdeden kaldır! Şefaat et; şefaatin kabul olunacak; iste, dileğin sana verilecektir! Buyurulur."

Muhammed ibnu Ubeyd: Ben hadisin geri kalanını ezberlemiyorum, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3361, 4712)

٣٣٤١ - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ ﴿ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴾ مِثْلَ قِرَاءَةِ الْعَامَّةِ.

3341- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ﴿ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴾ (Kamer: 15) âyetini diğer ayetler gibi okudu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3345, 3376, 4869, 4870, 4871, 4872, 4873, 4874)

٤ - بَاب ﴿ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴾

4- Allah Azze ve Celle'nin Şu Âyeti Bâbı

«İlyas da, muhakkak peygamberlerdendi. Kavmine demişti ki: "Hiç Allah'tan korkmuyor musunuz? Yaratıcıların en güzelini, Rabbiniz ve evvelki atalarınızın Rabbı Allah'ı terk edip Bal putuna mı yalvarıyorsunuz? Buna rağmen onu yine de yalanlamışlardı. Bu yüzden onlar, Allah'ın halis kulları hariç, hepsi de azap için mutlaka getirilecek-

lerdir. Daha sonrakiler arasında "İlyas'a selâm olsun" denilecek bir ün bırakmıştık.» Sâffât: 123-132

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُذْكَرُ بِخَيْرٍ ﴿سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ يُذْكَرُ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ إِلْيَاسَ هُوَ إِدْرِيسُ.

İbnu Abbas şöyle dedi: O hayır ile anılır. *«İlyas'a selam olsun! İşte biz iyi davrananları böyle mükafatlandırırız. O mümin kullarımızdan idi.»*

İbnu Mesud ve İbnu Abbas'dan, İlyas'ın İdris olduğu zikrolunur.

٥ - بَاب ذِكْرِ إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَام

5- İdrîs Aleyhisselâm'ın Zikri Bâbı

وَهُوَ جَدُّ أَبِي نُوحٍ وَيُقَالُ جَدُّ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلَام وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾

O, Nuh'un babasının dedesidir. Nûh'un dedesidir de denilmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *«Biz onu yüksek bir mevkiye de yükseltmiştik.»* (Meryem: 57)

٣٣٤٢- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُرِجَ سَقْفُ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ مَعِي مُحَمَّدٌ قَالَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ

نَعَمْ فَافْتَحْ فَلَمَّا عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا رَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ فَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا آدَمُ وَهَذِهِ الْأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى ثُمَّ عَرَجَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَقَالَ لِخَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسٌ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ إِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ وَلَمْ يُثْبِتْ لِي كَيْفَ مَنَازِلَهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ ذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّادِسَةِ وَقَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ عِيسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَبَّةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوَى أَسْمَعُ صَرِيفَ الْأَقْلَامِ قَالَ ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى أَمُرَّ بِمُوسَى فَقَالَ مُوسَى مَا الَّذِي فَرَضَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسِينَ صَلَاةً قَالَ فَرَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَاجَعْتُ رَبِّي فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَاجَعْتُ رَبِّي فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَقُلْتُ قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ

انْطَلَقَ حَتَّى أَتَى بِي السِّدْرَةَ الْمُنْتَهَى فَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا جَنَابِذُ اللُّؤْلُؤِ وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ.

3342- Enes ibnu Malik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Zer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle dediğini haber vermiştir.

"Ben Mekke'de iken evimin damı açıldı. Cibril inip benim göğsümü yardı. Sonra zemzem suyu ile yıkadı. Sonra içi iman ve hikmet dolu olan altından bir leğen getirip onu göğsüme boşalttı ve sonra da göğsümü kapattı. Sonra benim elimden tutup beni dünya semasına yükseltti. Dünya semasına vardığımda Cibril gökyüzünün bekçisine:

- Aç, dedi.

- Kimdir O?

- Cibril'dir.

- Beraberinde kimse var mı?

- Evet, yanımda Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem vardır.

- O'na gökyüzüne çıkması için haber gönderildi mi?

- Evet, dedi.

Açılınca dünya semasının üstüne çıktık. Bir de baktım ki bir adam oturmuş, sağında ve solunda her şeyden şahıslar vardır. Sağ tarafına bakınca gülüyor, sol tarafına bakınca ağlıyor. O adam dedi ki:

- Merhaba salih peygamber ve salih oğul.

Ben Cibril'e:

- Bu kimdir? diye sordum.

- Bu Âdem'dir. Sağında ve solunda olan her şeyden şahıslar ise çocuklarının ruhlarıdır. O'nun sağ tarafında olanlar cennet ehli, sol tarafındaki şeylerden şahıslar ise cehennem ehlidir. Sağına bakınca güler, soluna bakınca ağlar.

Cibril beni ikinci semaya çıkardı ve bekçisine: "Aç" dedi. Bekçi ilk bekçinin söylediğini söyleyip açtı.

Enes dedi ki: Ebu Zer, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin semalarda Âdem, İdris, Musa, İsa ve İbrahim'le -Allah'ın salât ve selâmı

onların üzerine olsun- karşılaştığını zikretti. Onların menzillerinin nasıl olduğunu tespit etmedi. Ancak Âdem'i dünya semasında, İbrahim'i ise altıncı semada bulduğunu zikretmiştir. Enes dedi ki: Cibril, Nebi sallallahu aleyhi ve selemle beraber İdris peygambere uğradı. İdris dedi ki:

-Merhaba salih peygamber ve salih kardeş. Ben dedim ki: -Bu kimdir? Cibril dedi ki:

- Bu İdris'tir.

- Sonra Musa'ya uğradım. Musa dedi ki:

- Merhaba salih peygamber ve salih kardeş. Ben dedim ki:

- Bu kimdir? Cibril:

- Bu Musa'dır, dedi.

- Sonra İsa'ya uğradım. Dedi ki:

- Merheba salih peygamber ve salih kardeş. Ben:

- Kimdir bu? dedim. Cibril:

- Bu İsa'dır, dedi.

Sonra İbrahim'e uğradım. O da bana:

- Merhaba salih peygamber ve salih oğul, dedi. Ben dedim ki:

- Bu kimdir? Cibril:

- Bu İbrahim sallallahu aleyhi ve sellemdir, dedi.

İbnu Şihab dedi ki: Bana İbnu Hazm haber verip şöyle dedi: İbnu Abbas ve Ebu Habbe el-Ensari şöyle diyorlardı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sonra ben Yükseklere çıkarıldım. Orada meleklerin Allah Subhanehû ve Teâlâ'nın takdir edip de onların da yazdıkları yazının sesini duyuyordum." İbnu Hazm ve Enes İbnu Malik dediler ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah ümmetime elli vakit namazı farz kıldı. Geri döndüm ve Musa'ya rastladım. Musa dedi ki:

- Allah ümmetine neyi farz kıldı. Ben dedim ki:

- Elli vakit namazı farz kıldı Musa dedi ki:

- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

Rabbime geri döndüm. Bir kısmını indirdi. Musa'ya gelip dedim ki:

- Rabbim bir kısmını indirdi. Musa dedi ki:

- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

- Rabbime geri döndüm ve bir kısmını daha hafifletti. Musa'ya geri döndüm. Dedi ki:

- Rabbine geri dön. Çünkü ümmetin buna güç yetiremez.

Rabbime geri döndüm Allahu Teâlâ şöyle buyurdu: "Namaz beş vakittir. Ancak elli vakit namaz sevabındadır. Benim katımda söz değiştirilmez." Musa'ya geri döndüm. O dedi ki:

- Rabbine geri dön. Ben dedim ki:

- Artık Rabbime karşı utanıyorum.

Sonra Cibril beni Sidretul-Munteha'ya kadar götürdü. Orayı öyle renkler kuşatmıştı ki, onların ne olduklarını bilmiyorum. Sonra cennete girdirildim. İçinde inci dizileri vardı ve toprağı da misk idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 349)

٦ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

6- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı

﴿ وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴾ فِيهِ عَنْ عَطَاءٍ وَسُلَيْمَانَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ ﴾ شَدِيدَةٍ ﴿ عَاتِيَةٍ ﴾ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَتَتْ عَلَى الْخُزَّانِ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا ﴾ مُتَتَابِعَةً ﴿ فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴾ أُصُولُهَا ﴿ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴾ بَقِيَّةٍ.

«Âd kavmine de kardeşleri Hûd'u göndermiştik. O da şöyle demişti: "Ey kavmim! Sizin için kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a ibadet edin."» Hûd: 50

«Ey Muhammed! Kavmine, Âd'ın kardeşi'ni (Hûd) hatırlat: Hani Hûd, "Allah'tan başkasına ibadet etmeyin" diye önünden ve ardın-

dan nice uyarıcıların gelip geçtiği Ahkaf'taki kavmini uyarmış ve "ben, sizin hesabınıza büyük bir günün azabından korkuyorum" demişti. Onlar da demişlerdi ki: "Sen bizi ilâhlarımızdan ayırmak için mi geldin? Eğer sözüne güvenilir kimselerden isen, bizi kendisiyle tehdit ettiğin şeyi bize getir." O da şöyle demişti: "Bu hususlaki bilgi sadece Allah katındadır. Ben size, benimle size gönderilen şeyi tebliğ ediyorum. Fakat görüyorum ki siz cahillik eden bir kavimsiniz." Azabın bir bulut halinde vadilerine doğru gelişini görünce de demişlerdi ki: "Bu bize yağmur getiren bir buluttur." Hayır o, acele gelmesini istediğiniz bir şey, içinde acı bir azap bulunan bir rüzgardır. Rabbinin emriyle her şeyi tahrip eder. Nitekim kaldıkları yerden başka hiç görünmez olmuşlardı. İşte suçlu olan kimseleri böyle cezalandırırız.» Ahkâf: 21-25

Bu bâbda Atâ ibnu Ebî Rebâh ve Süleyman ibnu Yesâr'ın Âişe'den, O'nun da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayeti vardır.

«Semûd, şiddetli bir sarsıntı ile helâk edilmişti. Âd ise, son derece acımasız, uğultulu bir fırtına ile yok edilmişti. Allah, o fırtınayı onlara, hiç kesilmeksizin yedi gece sekiz gün musallat etmişti. Sen olsan, bu süre içinde onları sanki içi boş hurma kütükleri gibi yere serildiklerini görürdün. Şimdi sen, onlardan, orada kalmış herhangi bir şey görüyor musun?»

٣٣٤٣- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ.

3343- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben doğudan esen rüzgârla yardım olundum. Ad kavmi ise batıdan esen daha şiddetli bir rüzgârla helâk oldu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1035, 3205, 4105).

٣٣٤٤- قَالَ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِذُهَيْبَةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْأَرْبَعَةِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْحَنْظَلِيِّ ثُمَّ الْمُجَاشِعِيِّ وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيِّ وَزَيْدٍ الطَّائِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي نَبْهَانَ وَعَلْقَمَةَ بْنِ عُلَاثَةَ الْعَامِرِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي كِلَابٍ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ قَالُوا يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدَعُنَا قَالَ إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاتِئُ الْجَبِينِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقٌ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ مَنْ يُطِعْ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُ أَيَأْمَنُنِي اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَلَا تَأْمَنُونِي فَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَتْلَهُ أَحْسِبُهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَمَنَعَهُ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا أَوْ فِي عَقِبِ هَذَا قَوْمًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدَعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ لَئِنْ أَنَا أَدْرَكْتُهُمْ لَأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ عَادٍ.

3344- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ali Yemen'den Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme bir miktar altın gönderdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu şu dört kişi arasında paylaştırdı: Akra' ibnu Habis el-Hanzalî sonra el-Mucâşi'îy, Uyeyne ibnu Bedr el-Fezârî, Zeyd et-Tâî, sonra Nebhân oğullarından biri ve Alkame ibnu Ulâsete el-Âmirî sonra Kilâb oğullarından biri. Bu taksime Kureyş ve Ensâr öfkelendiler ve:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Necd halkından başkalarına veriyor da bizleri bırakıyor, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben onların kalplerini İslâm'a ısındırmak için böyle yaptım" buyurdu. Bunun üzerine iki gözü çökük, yanağının iki elmacığı çıkık, alnı yüksek, gür sakallı, başı tıraşlı bir adam geldi ve:

-Allah'tan kork ey Muhammed! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

-"Şayet ben isyan edersem, Allah'a kim itaat eder? Allah beni yeryüzünde yaşayanların üzerine emîn kılmış iken sizler beni emîn olarak kabul etmiyor musunuz?"

Halid ibnu Velid o adamı öldürmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden izin istedi. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve

sellem buna izin vermeyip onu öldürmesine mani oldu. O adam gidince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu adamın soyundan veya arkasından öyle bir kavim gelecek ki, onlar Kurân okuyacaklar ancak onların Kurân okuyuşları boğazlarını geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Onlar Müslümanları öldürürler de puta tapanlara dokunmazlar. Şayet ben onlara yetişirsem, Ad kavminin öldürülüşü gibi onlardan hiç kimse kalmayıncaya kadar onları öldürürdüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3610, 4351, 4667, 5058, 6163, 6931, 6933, 7432, 7562)

٣٣٤٥- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾

3345- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi Kamer Suresi 15. âyeti okurken duydum. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3341)

٧ - بَاب قِصَّةِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

7- Ye'cûc ve Me'cûc Kıssası Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ﴾ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ائْتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ ﴾ وَاحِدُهَا زُبْرَةٌ وَهِيَ الْقِطَعُ ﴿ حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ﴾ يُقَالُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ الْجَبَلَيْنِ وَ ﴿ السُّدَّيْنِ ﴾ الْجَبَلَيْنِ ﴿ خَرْجًا ﴾ أَجْرًا ﴿ قَالَ انْفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴾ أَصُبُّ عَلَيْهِ رَصَاصًا وَيُقَالُ الْحَدِيدُ وَيُقَالُ الصُّفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ النُّحَاسُ ﴿ فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ ﴾ يَعْلُوهُ اسْتَطَاعَ اسْتَفْعَلَ مِنْ أَطَعْتُ لَهُ فَلِذَلِكَ فُتِحَ أَسْطَاعَ يَسْطِيعُ وَقَالَ

بَعْضُهُمْ اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ ﴿ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّا ﴾ أَلْزَقَهُ بِالْأَرْضِ وَنَاقَةٌ دَكَّاءُ لَا سَنَامَ لَهَا وَالدَّكْدَاكُ مِنْ الْأَرْضِ مِثْلُهُ حَتَّى صَلُبَ وَتَلَبَّدَ ﴿ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ ﴾ ﴿ حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴾ قَالَ قَتَادَةُ حَدَبٌ أَكَمَةٌ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ السَّدَّ مِثْلَ الْبُرْدِ الْمُحَبَّرِ قَالَ رَأَيْتَهُ.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

«Demişlerdi ki: "Ey Zulkarneyn! Ye'cuc ve Me'cuc yeryüzünde fesat çıkaran kimselerdir.» (Kehf: 94) *"(Ey Muhammed) Sana Zülkarneyn'i soruyorlar. De ki: "Size onun hakkında (Kur'ân'dan) bir haber okuyacağım." Biz ona yeryüzünde sağlam bir yer temin etmiş ve dilediği her şeye kendisini ulaştıracak bir de yol vermiştik. O da bir yol tutmuştu. Nihayet güneşin battığı yere varınca, onun siyah, çamurlu bir suda battığını görmüş, onun yanında bir de kavim bulmuştu. Ona şöyle demiştik: "Ey Zülkarneyn! Onlara azap da edebilirsin "O da demişti ki: "Zulmedene azap edeceğiz; sonra Rabbine geri döndürülecek; O da ona görülmemiş bir azapla azap edecektir" "iman eden ve sâlih amel işleyene gelince, ona da en güzel mükâfat vardır. Ona emrimizin kolay olanını söyleyeceğiz." Sonra Zülkarneyn, bir yol daha tutmuştu. Nihayet güneşin doğduğu yere varınca, onun, kendilerine güneşten başka hiçbir şeyi örtü yapmadığımız bir kavmin üzerine doğduğunu görmüştü. İşte o böyle bir kimse idi ve biz onun (gizli ve açık) sahip olduğu bilgiye muttali idik. Sonra bir yol daha tutmuştu. Nihayet iki şeddin arasına varınca, orada, hemen hiç söz anlamayan bir kavim bulmuştu. Demişlerdi ki: "Ey Zülkarneyn! Ye'cûc ve Me'cûc yeryüzünde fesat çıkaran kimselerdir. Bizimle onların arasında bir sed yapman için sana vergi verelim mi?" Zülkarneyn de şöyle demişti: "Rabbimin, ilim, kudret ve saltanat olarak bana verdikleri (sizin vereceğiniz haraçtan) daha hayırlıdır. Bununla beraber bana, gereken güçle yardım edin ki, sizinle onların arasına en sağlam şeddi yapayım." "Bana demir külçeleri getirin." Nihayet iki dağ (arası demir külçeleriyle dolup) aynı seviyeye varınca, Zülkarneyn "körükleyin" demişti. Demiri ateş haline getirince de: "Bana erimiş bakır getirin de üzerine dökeyim" demişti. Artık Ye'cûc ve Me'cuc, ne seddin üzerinden aşabilmişler, ne de onu delebil-*

mişlerdi. Zülkarneyn şöyle demişti: Bu, Rabbimden bir rahmettir. Rabbimin vaadi geldiği zaman, onu yerle bir eder. Rabbimin vaadi haktır. (Seddin yerle bir edildiği) o gün, birbirlerine girerler; sûra üflenince de, hepsini bir araya getiririz." Kehf: 83-99

«Nihayet Ye'cuc ve Me'cuc seddi açıldığı zaman, her tepeden boşanırlar.» (Enbiya: 96) Bir adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: Ben Ye'cuc ve Me'cuc seddini sihay-beyaz veya kırmızı çizgili bir elbise gibi olduğunu gördüm, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o adamı doğrulayarak "Onu gerçekten gördün" buyurdu.

٣٣٤٦- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُنَّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدِ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ الْإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ.

3346- Zeynep bintu Cahş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir keresinde telâşla kendi evine girdi ve şöyle buyurdu:

"Lâ ilahe illallah! Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken başparmağı ile onu takip eden şehadet parmağını halka yaptı. Bunun üzerine ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İçimizde sâlih kimseler olduğu hâlde helâk olur muyuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, günahlar çoğaldığı zaman helâk olursunuz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3598, 7059, 7135)

٣٣٤٧- حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَتَحَ اللَّهُ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذَا وَعَقَدَ بِيَدِهِ تِسْعِينَ.

3347- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah bugün Ye'cûc ve Me'cûc'ün seddinden bunun gibi bir yer açtı." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu derken ellerini birbirine geçirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7136)

٣٣٤٨- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ النَّارِ قَالَ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَعِنْدَهُ يَشِيبُ الصَّغِيرُ ﴿ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَيُّنَا ذَلِكَ الْوَاحِدُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْكُمْ رَجُلًا وَمِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعَرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أَبْيَضَ أَوْ كَشَعَرَةٍ بَيْضَاءَ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أَسْوَدَ.

3348- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Azze ve Celle, Âdem'e:

-*"Ey Âdem!"* diye seslenir. Âdem de:

-Buyur Allah'ım buyur! Emrine amadeyim! Bütün hayır senin ellerindedir, der. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle:

-*"Cehenneme girecekleri çıkar! buyurur."* Adem:

-Cehenneme gönderileceklerin miktarı ne kadardır? diye sorar. Allah Azze ve Celle:

-"***Her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuzu!***" buyurur.

(Kıyametin sarsıntısının şiddetiyle) çocuğun başı ağarır, her hamile kadın çocuğunu düşürür. Sarhoş olmadıkları halde, insanları sarhoş gibi görürsün. Fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

-Ey Allah'ın Rasûlü! O bir hangimiz olur? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Size müjdeler olsun! Sizden bir kişiye karşılık Ye'cûc ve Me'cûc'den bin kişi olacaktır. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben sizin cennet ehlinin dörtte biri olacağınızı umuyorum."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vermiş olduğu bu müjdeli haberden dolayı sevincimizden "Allâhu Ekber" diyerek tekbir getirdik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben sizin cennet ehlinin üçte biri olmanızı umarım" buyurdu. Biz yine tekbîr getirdik. Bu sefer Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben sizin cennet ehlinin yarısı olmanızı umarım" buyurdu. Biz de yine Allâhu Ekber diye tekbîr getirdik. En sonunda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler insanlar içinde ancak beyaz bir öküzün derisindeki siyah bir tüy mesâbesindesiniz veya da siyah bir öküzün derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4741, 6530, 7483)

٨ - بَاب قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالَى

8- Allah Teâlâ'nın Şu Kavilleri Bâbı:

﴿ وَاتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴾ وَقَوْلِه ﴿ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلّٰهِ ﴾ وَقَوْلِه ﴿ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴾ وَقَالَ أَبُو مَيْسَرَةَ الرَّحِيمُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ.

«Allah, İbrahim'i (kendisine) dost edinmişti.»

«Şüphesiz İbrahim, Allah'a itaatkâr, hak dine yönelmiş ve asla müşriklerden olmamış (başlı başına) bir ümmetti.» Nahl: 120

«İbrahim çok içli idi; çok yumuşak idi» Tevbe: 114

Ebu Meysere, âyette gelen "el-Evvâh" kelimesinin Habeş dilinde "Rahîm" olduğunu söylemiştir.

٣٣٤٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ ﴿ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴾ وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّ أُنَاسًا مِنْ أَصْحَابِي يُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ ﴿ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾

3349- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız." Sonra şu âyeti okudu:

«İşte o gün, göğü kitap sayfasını dürer gibi düreriz. Onu ilk yaratmaya başladığımız gibi (hesab için) yeniden yaratırız. Üzerimize bir vaad olarak bunu mutlaka yapacağız.» Enbiyâ:104

Kıyamet günü ilk elbise giydirilecek kişi İbrahim peygamberdir. Ashabımdan bir takım insanlar sol, yani cehennemin bulunduğu tarafa götürülürler. Bunun üzerine ben:

-Ashabım, ashabım! derim. Benim bu sözüm üzerine:

-Onlar, sen onlardan ayrıldığın günden bu yana dinlerinden dönüp mürted olmaya devam ettiler.

Bunun üzerine ben de salih kul İsa peygamberin dediği gibi derim:

«Benim onlara söylediğim, senin bana emrettiğin şeyden başkası değildir; o da: Hem benim Rabbim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin sözüdür. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit oldum. Bana ölüm verdiğinde de, onlara sen gözcü oldun. Bu itibarla sen her şeye şahitsin. Eğer onlara azap edersen, onlar, şüphesiz, senin kullarındır. Yok eğer onları bağışlarsan, elbette galip olan, hüküm sahibi olan sensin.»

Mâide: 117-118 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3447, 4625, 4740, 6524, 6525, 6526)

٣٣٥٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ آزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى وَجْهِ آزَرَ قَتَرَةٌ وَغَبَرَةٌ فَيَقُولُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ لَا تَعْصِنِي فَيَقُولُ أَبُوهُ فَالْيَوْمَ لَا أَعْصِيكَ فَيَقُولُ إِبْرَاهِيمُ يَا رَبِّ إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى إِنِّي حَرَّمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ ثُمَّ يُقَالُ يَا إِبْرَاهِيمُ مَا تَحْتَ رِجْلَيْكَ فَيَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ بِذِيخٍ مُلْتَطِخٍ فَيُؤْخَذُ بِقَوَائِمِهِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ.

3350- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü İbrahim aleyhisselam, babası Âzer ile karşılaşır. Âzer'in yüzü üzerinde siyah bir duman ve toz vardır. İbrahim babası Âzer'e der ki:

-Ben sana, benim emrime karşı gelip isyan etme, demedim mi? Babası İbrahim'e:

-Bugün senin emrine isyan etmeyeceğim, der. Bunun üzerine İbrahim şöyle der:

-Ey Rabbim! Sen insanların yeniden diriltilecekleri gün, beni utandırmayacağına dair bana vaadde bulunmuştun. Şimdi babamın senin rahmetinden uzak olması benim için bir utançtan başka bir şey değildir.

İbrahim aleyhisselamın bu sözleri üzerine Allah Azze ve Celle:

-***«Ben cenneti kâfirlere haram kıldım»*** buyurur. Sonra da İbrahim'e:

-Ey İbrahim! Ayaklarının altındaki nedir? denilir. İbrâhîm bakar ve ayakları arasında kana, çamura ve pisliğe bulanmış bir sırtlan görür. O hayvanın ayaklarından tutularak cehenneme atılır."

٣٣٥١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ فَوَجَدَ فِيهِ صُورَةَ إِبْرَاهِيمَ وَصُورَةَ مَرْيَمَ فَقَالَ أَمَا لَهُمْ فَقَدْ سَمِعُوا أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ هَذَا إِبْرَاهِيمُ مُصَوَّرٌ فَمَا لَهُ يَسْتَقْسِمُ.

3351- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'yi fethettiğinde Kâbe'ye girdi. Kâbe'nin içinde İbrahim ile Meryem'in resimlerini buldu. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Onlar, içinde resim bulunan eve meleklerin girmediğini duymuşlardır. İbrahim elinde fal oklarıyla resmi yapılmış. Onun bu fal oklarıyla nasibini istemesi ona yakışmaz."

٣٣٥٢- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَأَى الصُّوَرَ فِي الْبَيْتِ لَمْ يَدْخُلْ حَتَّى أَمَرَ بِهَا فَمُحِيَتْ وَرَأَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلَام بِأَيْدِيهِمَا الْأَزْلَامُ فَقَالَ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ وَاللَّهِ إِنْ اسْتَقْسَمَا بِالْأَزْلَامِ قَطُّ.

3352- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin içinde resimler olduğunu görünce Kâbe'ye girmedi ve o resimlerin silinmesini emretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin emri üzerine resimler silindi. Kâbe'nin içinde İbrahim ve İsmail peygamberlerin -Allah'ın selâmı o ikisinin üzerine olsun- ellerinde fal okları olduğu hâlde çizilmiş resimlerini gördü. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah onları öldürsün. Vallahi İbrahim ve İsmail peygamberler hiçbir zaman fal oklarıyla nasip aramamışlardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 398, 1601, 3351, 3352, 4288)

٣٣٥٣- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ فَقَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا . قَالَ أَبُو أُسَامَةَ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3353- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar içinde en üstün olanlar kimlerdir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah katında en üstün olanlar, Allah'tan en çok korkanlardır." buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu cevabı üzerine bu soruyu soranlar:

-Biz bundan sormuyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyleyse Allah'ın Peygamberi olan ve Halilullah İbrahim'in oğlu olan ve bir peygamber olan İshak'ın, yine peygamber olan Yakub'un oğlu olan Yusuf aleyhisselamdır." Soru soranlar yine:

-Biz Sana bundan da sormuyoruz, dediler. Bu defa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler Arap soyunun aslını mı soruyorsunuz? Cahiliyet döneminde hayırlı olanlar, şayet dinde anlayış sahibi olurlarsa İslâm'da da en hayırlıları olurlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3374, 3383, 3490, 4689)

٣٣٥٤- حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ طَوِيلٍ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طُولًا وَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3354- Semure ibnu Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu gece bana Cibrîl ile Mikaîl geldi. Bu ikisiyle beraber uzun boylu bir adamın yanına gittik. Boyunun uzunluğundan dolayı neredeyse kafasını göremeyecektim. O İbrahim aleyhisselam idi."

٣٣٥٥- حَدَّثَنِي بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَذَكَرُوا لَهُ الدَّجَّالَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ أَوْ ك ف ر قَالَ لَمْ أَسْمَعْهُ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَجَعْدٌ آدَمُ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي.

3355- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Kendisinin yanında Deccâl'den bahsedildi ve onun iki gözünün ortasında كَافِرٌ (Kâfir) ك ف ر (kefera) yazıldığı söylenildi.

İbnu Abbas ise şöyle dedi:

-Ben bunu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işitmedim. Ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İbrahim'e gelince, onu görmek isterseniz -kendisini kastederek- arkadaşınıza bakın. Musa ise buğday renkli, etli ve toplu gövdelidir. Lifle yularlanmış kızıl bir deve üzerinde vadide ilerliyordu. Sanki ben şu anda O'nu görür gibiyim."

٣٣٥٦- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُومِ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ مُخَفَّفَةً. تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ تَابَعَهُ عَجْلَانُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ.

3356- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İbrahim aleyhisselâm seksen yaşında iken keser ile sünnet[96] oldu."[97] (Hadisin geçtiği diğer yer: 6298)

٣٣٥٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ الرُّعَيْنِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثًا.

3357- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İbrahim aleyhisselam üç yalandan başka yalan söylememiştir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2635, 3357, 3358, 5084, 6950)

---

96 Erkek üreme organının uç kısmında bulunan deri parçasının kesilmesine, hitan denir. Kur'ân'da "Sünnet" "hıtan" ile ilgili bir âyet bulunmamakla birlikte, Müslümanlığın simgesi olarak kabul edilmiştir. Geçmişi, İbrahim aleyhisselâm'a kadar varan sünnet, cahiliye devri Arapları arasında da devam edegelen bir âdetti. Araplarda hem kadın hem de erkekler sünnet edilirdi. Erkeğin sünneti için "hıtan" kadınların sünneti için "hafd" kelimesini kullanmaktaydılar. Ancak "el-hıtanan" ifadesi sünnet edilen yer anlamına hem kadın hem erkek için müşterek kullanılır. Bunların birbirine değmesi gusulü gerektirir. Yedi günlükten itibaren çocukların buluğa ermeden sünnet ettirilmeleri babalarının bir vazifesidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunları Hasan ve Hüseyin'i doğumlarının yedinci gününde sünnet ettirmiştir. Bazı toplumlarda, kızlarda erkekler gibi sünnet edilirler. Daha çok gizli olarak icra edilen bu sünnet Mısır, Arabistan ve Cava'da yaşayan Müslümanların bir kısmında halen mevcuttur. Bu toplumlarda İslamiyet öncesi de sünnetin varlığı bilinmektedir. İslâmiyetin zuhuruyla İslâmi bir anlam kazanmıştır. Sünnet olayının, tıb ilminin ilerlemesiyle hikmet değeri daha iyi anlaşılmıştır. Erkeklerin sünnet olmadığı toplumlarda rahim hastalıkları oranı, sünnet olan toplumlara göre çok daha fazladır.

97 İbrahim aleyhisselamın keser ile sünnet olduğunu Ebu Ya'la'nın Ali ibnu Rabâh yoluyla rivayet ettiği şu hadis teyid etmektedir. "İbrahim'e sünnet olması emredildi. İbrahim de keserle sünnet oldu ve bu kendisine ağır geldi. Allah Teâlâ kendisine sünnet olacağı âleti emretmeden önce neden acele ettiğini vahyetti. İbrahim de şöyle dedi: Ya Rabbi! Senin emrini geciktirmeyi kerîh gördüm."

٣٣٥٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ ثِنْتَيْنِ مِنْهُنَّ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلُهُ ﴿ إِنِّي سَقِيمٌ ﴾ وَقَوْلُهُ ﴿ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا ﴾ وَقَالَ بَيْنَا هُوَ ذَاتَ يَوْمٍ وَسَارَةُ إِذْ أَتَى عَلَى جَبَّارٍ مِنْ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَا هُنَا رَجُلًا مَعَهُ امْرَأَةٌ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهَا فَقَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ أُخْتِي فَأَتَى سَارَةَ قَالَ يَا سَارَةُ لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرَكِ وَإِنَّ هَذَا سَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّكِ أُخْتِي فَلَا تُكَذِّبِينِي فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ ذَهَبَ يَتَنَاوَلُهَا بِيَدِهِ فَأُخِذَ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكِ فَدَعَتْ اللَّهَ فَأُطْلِقَ ثُمَّ تَنَاوَلَهَا الثَّانِيَةَ فَأُخِذَ مِثْلَهَا أَوْ أَشَدَّ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكِ فَدَعَتْ فَأُطْلِقَ فَدَعَا بَعْضَ حَجَبَتِهِ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَمْ تَأْتُونِي بِإِنْسَانٍ إِنَّمَا أَتَيْتُمُونِي بِشَيْطَانٍ فَأَخْدَمَهَا هَاجَرَ فَأَتَتْهُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ مَهْيَا قَالَتْ رَدَّ اللَّهُ كَيْدَ الْكَافِرِ أَوْ الْفَاجِرِ فِي نَحْرِهِ وَأَخْدَمَ هَاجَرَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ تِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ.

3358- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbrahim Peygamber yalnız üç defa yalan söylemiştir: Bunlardan ikisi Allah'ın Azze ve Celle'nin zâtı ve rızâsı içindir: Puta tapanlara ***«Ben hastayım»*** (Sâffât: 89) demesi ve bütün putları kırıp kırdığı aleti putların en büyüğünün boynun asarak ***«Hayır, onu şu büyükleri yapmıştır»*** (Enbiya: 63) demesi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İbrahim aleyhisselamın söylediği üçüncü yalanı da şöyle haber vermiştir:

"İbrahim aleyhisselam bir yolculukta zorbalardan bir zorba kralın memleketine uğradı. Krala denildi ki:

-Buraya bir adam geldi. Beraberinde de çok güzel bir kadın var. Bunun üzerine de kral adamlarını İbrahim'e gönderip:

-Bu kadın kimdir? diye sordurdu. İbrahim:

-Bu benim kız kardeşimdir, dedi. İbrahim, bu cevabı üzerine Sâre'nin yanına geldi ve:

-Ey Sâre! Şu anda yeryüzünde benden ve senden başka mümin kim-

se yoktur. Bunlar seni benden sordular. Ben de senin benim kız kardeşim olduğunu söyledim. Sakın beni yalancı çıkarma.

İbrahim bu sözlerinden sonra Sâra'yı kralın yanına yolladı. Sâra onun yanına girince kral Sâre'ye el uzatıp ona sahip olmak istedi. O esnada kralın nefesi derhal boğuldu; horlamağa, hatta ayağı ile yere vurup deprenmeğe başladı. Kral Sâre'ye:

-Benim için Allah'a dua et de beni bu durumdan kurtarsın. Sana zarar vermeyeceğim, dedi. Bunu üzerine Sâre, Allah'a dua etti de kral içinde bulunduğu kötü durumdan kurtuldu. Bu durumdan kurtulan kral Sâre'ye ikinci kez sahip olmak istedi. Bu defa da ilki veya daha şiddetli bir şekilde nefesi derhal boğuldu; horlamağa, hatta ayağı ile yere vurup deprenmeğe başladı. Kral yine Sâre'ye:

-Allah'a dua et de beni bu bulunduğum durumdan kurtarsın. Sana hiç bir şekilde zarar vermeyeceğim, dedi. Kralın bu sözü üzerine Sâre dua etti ve kral içinde bulunduğu kötü durumdan kurtuldu. Daha sonra kral adamlarını çağırdı ve:

-Sizler bana insan değil bir şeytan getirmişsiniz, dedi. Akabinde Sâre'yi serbest bıraktı ve ona hizmetçi olarak da Hâcer'i verdi. Daha sonra Sâre namaz kılmakta olan İbrahim'in yanına geldi. İbrahim eliyle Sâre'ye işaret ederek:

-Ne oldu? diye sordu. Sâre şöyle dedi:

-Allah, kâfirin veya fâcirin tuzağını göğsüne çevirdi ve Hâcer'i de bana hizmetçi verdi, dedi."

Ebu Hureyre şöyle dedi: İşte bu Hâcer sizin annenizdir ey Arap topluluğu! (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2635, 3357, 5084, 6950)

٣٣٥٩- حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللّٰهِ بْنُ مُوسَى أَوْ ابْنُ سَلَامٍ عَنْهُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ شَرِيكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَزَغِ وَقَالَ كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

3359- Ümmü Şerîk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zehirli kelerin öldürülme-

sini emretti ve şöyle buyurdu:

"O, İbrahim aleyhisselam ateşe atıldığı zaman İbrahim'in üzerine ateşi üfürüyordu"[98] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3307)

٣٣٦٠- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ ﴾ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ كَمَا تَقُولُونَ ﴿ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ ﴾ بِشِرْكٍ أَوَلَمْ تَسْمَعُوا إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ ﴿ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾.

3360- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar...» (Enâm: 82) âyeti indiği zaman bizler:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hangimiz nefsine zulmetmez ki? dedik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Bu sizin dediğiniz gibi değildir. ***«İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar...»*** Bundan maksat şirktir. Sizler Lokman aleyhisselamın oğluna olan nasihatini duymadınız mı? ***«Ey oğulcuğum! Sakın Allah'a şirk koşma! Muhakkak ki şirk büyük bir zulümdür.»***[99] Lokman: 13 (Hadisin geçtiği diğer yer: 32)

---

98 Binlerce seneden beri Müslümanlar her gördüklerinde keleri öldürmeye koştular. Çünkü o, İbrahim babamızın üzerine ateşe üflüyordu. İbrahim Aleyhisselâm'ın düşmanı, her müslümanın düşmanıdır.... Cenab-ı Hak yeryüzünü ve üzerindekilerini haşredinceye kadar müslümanlar bu durum üzere kalacaklardır. Allah düşmanlarıyla barışmak ve onlara sevgi beslemek asla yoktur. İsterse bu düşmanlar keler gibi küçük hayvanlar da olsa... keler olayını ve diğerlerini özel ve genel bütün müslümanlar bilirler. Örneğin; eğer uzak bir köyde olan genç bir çocuk keleri görse, hemen onu öldürmeye koşar. Çünkü ailesini onu öldürürken görmüştür ve onun Halilü'r Rahman'ın yanması için ateşe üflediğini ailesinden duymuştur.

99 Zulüm üçtür. Bunlar; Allah'a karşı işlenenler şirk boyutu. Kullara karşı işlenen kul hakkı boyutu. Nefse karşı Allah'ın meşietine dilemesine kalan nefse zulum boyutu. Bu da gösteriyor ki İslamdan çıkaran ve çıkarmayan küfür vardır. Bu aynı zamanda hem mürcieye hem de haricilere reddiyedir.

٩ - بَاب
9- Bâb

٣٣٦١- بَاب حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بِلَحْمٍ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُسْمِعُهُمْ الدَّاعِي وَيَنْفُذُهُمْ الْبَصَرُ وَتَدْنُو الشَّمْسُ مِنْهُمْ فَذَكَرَ حَدِيثَ الشَّفَاعَةِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ فَذَكَرَ كَذَبَاتِهِ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى تَابَعَهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3361- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir velime yemeğinde et getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah kıyamet günü gelmiş-geçmiş bütün insanları bir meydanda toplayacaktır. Öyle bir meydan ki, nidâ eden seslendiğinde sesini duyuracak ve bakan kişinin gözü mahşer halkını bir bakışta görebilecek. Güneş de onlara yaklaştırılacak. -Burada şefaat hadisini zikretti- İnsanlar İbrahim aleyhisselama gelirler ve derler ki:

-Sen Allah'ın yeryüzündeki peygamberi ve halilisin. Bizim için Rabbinin katında şefaatçi ol! İbrahim aleyhisselam söylemiş olduğu yalanları zikreder ve:

-Bugün ben kendi nefsimden başkasına yardım edemem. Sizler Musa'ya gidin, der."[100] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3340)

---

100 Şefaatten maksat, Allah'ın ahirette insanların kurtuluşunu istemesidir ki bu kabul olacak bir dua çeşididir. Şefaatin birinci mertebesi şefaat-ı uzmâ denen büyük şefaattir. Bu, ancak bizim peygamberimiz için olacaktır. Kıyamet gününde peygamberimiz, insanların mahşer yerindeki korkularından kurtularak rahatlamaları için Allah'tan mahlûkat hakkında hüküm vermesini ister. Kıyamet gününde Peygamberimizin çeşitli şefaatleri olacaktır ki bunlar:

a- Bir takım kişilerin sorgusuz-sualsiz cennete girmeleri hakkındaki şefaati. Burada Ukâşe ibnu Muhsan'ın hadisi güzel bir delildir. Peygamberimizin onun hak-

٣٣٦٢- حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْلَا أَنَّهَا عَجِلَتْ لَكَانَ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا .

3362- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, İsmail Peygamber'in annesi Hâcer'e rahmet etsin! Hâcer Zemzem suyunu ilk çıkışında acele etmeyip kendi hâline bıraksaydı veya şayet sudan avuçlamasaydı Zemzem akıcı bir pınar hâlinde kaynar dururdu."[101] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2368, 3363, 3364, 3365)

---

kında, sorgusuz-sualsiz cennete girecek ilk yetmiş bin kişiden olması için dua etmiştir. Hadis Buhari ve Müslim'de mevcuttur.

b- Peygamberimiz, sevapları ve günahları eşit olan bir takım insanlara şefaat edecek ve onlar da bu sayede cennete gireceklerdir.

c- Peygamberimiz, ümmetinden büyük günah işleyip de dünyada tevbe etmemiş insanlara şefaat edecektir. Bu kişiler Allah'ın takdir ettiği bir süre kadar cehennemde kaldıktan sonra peygamberimizin şefaatıyla cehennemden çıkacaklar ve cennete gireceklerdir.

Kıyamet gününde üç grup insan şefaat ederler, önce Peygamberler, sonra âlimler ve sonra şehitler. Bir şehit, yakınlarından yetmiş kişiye şefaat edecektir. Her halükârda şefaatin üç kuralı vardır:

aa- Allah'ın izni olmadan hiç kimse şefaat edemez.

bb- Şefaat, ilâhi adalet gereği ancak Allah'ın kendisinden razı olduğu kişilere olacaktır.

cc- Şirk ve küfür üzere ölen hiçbir kimseye şefaat edilmeyecektir. Zira Allah Teâlâ, bu kimselerin ebedî cehennemde kalacaklarını kesin olarak beyan etmiştir.

Burada şu da kaydedilmeye değer ki bütün işlerde hükümranlık Allah'a aittir. Bundan dolayı kul, şefaat konusunda bütün ümitleri Allah'a bağlamalı, şefaatin tamamı Allah'a ait olduğundan şefaati Allah'a bağlamalı, şefaatin tamamı Allah'a ait olduğundan şefaati Allah'tan istemelidir. Allah, ilâhi adaletinin gereği ancak bağışlanmaya müstahak olan kişilere şefaat edilmesine razı olur. Bu şekilde şefaat edenin Allah katındaki derecesinin ve değerinin ortaya çıkmasına da sebep olur. İşin bu şekilde oluşu, hiçbir kimseyi mükellef olduğu iman ve salih amel işleme konusunda bir gevşekliğe götürmemelidir.

101 Kâbe'nin yanında bulunan kuyu ve bu kuyunun mukaddes suyunun adı. Zemzem Arapça bir kelime olup "alçak sesle konuşmak" demektir. Aslında atların çıkardığı alçak sese zemzem denir. Herhangi bir şeyi muhafaza etmek için de kullanılır. İbnu Abbas'tan nakledildiğine göre, İbrahim aleyhisselâm'ın Hacer ve Sara adında iki hanımı vardı. Hacer İsmail aleyhisselâm'ın annesi idi. İsmail aleyhisse-

lam'ın annesi Hacer ile Sara'nın arasında geçimsizlik çıktı. Geçimsizlik had safhaya varınca, İbrahim aleyhisselâm Yüce Allah'tan Mekke'ye gitmek ve İsmail aleyhisselam ile annesi Hacer'i orada yerleştirmek üzere emir aldı. İbrahim aleyhisselâm bunun üzerine hanımı Hacer ve oğlu İsmail aleyhisselamı yanına alarak yola çıktı. İsmail aleyhisselam o zaman meme emen bir çocuktu. Uzun bir yolculuktan sonra nihayet Mekke'ye vardılar. O tarihte Mekke'de hiç kimse yoktu. İçecek su bile yoktu. İbrahim aleyhisselam hanımı Hacer ve oğlu İsmail aleyhisselamı buraya bıraktı. Yanlarında yalnız bir su kırbası ve biraz hurma vardı. Sonra İbrahim aleyhisselam Şam'a gitmek üzere geri döndü. Hacer onun peşine takıldı ve: "Ey İbrahim, bizi bu ıssız yere bırakıp nereye gidiyorsun? Bizi kime teslim ediyorsun" gibi sorular sordu. Defalarca böyle soruları sormasına rağmen, İbrahim aleyhisselam dönüp bakmadı. Nihayet Hacer: "Yoksa bunu sana Allah mı emretti?" diye sorunca, İbrahim aleyhisselam "Evet, Allah emretti" diye cevap verdi. O zaman Hacer; "Öyle ise git. Allah bize yeter. O bizi korur" dedi. İbrahim aleyhisselam; onları şimdiki zemzem kuyusunun üst tarafında ve Kâbe'nin yerinin yukarısında bulunan bir ağacın altında bırakmıştı. İbrahim aleyhisselam onları bırakıp giderken, Mekke'nin üstündeki "Seniyye" denilen yüksek bir yerde durdu. Kâbe tarafına döndü. Ellerini açarak dua etti. Bir müddet sonra Hacer'in yiyeceği ve içeceği bitti. Susuzluktan halsiz bir hâle düştü. Haliyle sütü de kesildi. Çocuğu İsmail aleyhisselam açlıktan kıvranmaya başladı. Onun acı halini görmeye dayanamayan annesi Hacer, yanından uzaklaştı. Yanındaki Safâ tepesine çıktı. Belki çevrede birini görürüm diye etrafına baktı. Ondan sonra Merve tepesine geçti. İki tepe arasında yedi defa gidip geldi. İki tepenin arasındaki çukur yeri koşarak geçiyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun bu hatırası üzerine "İnsanlar bu sebeple Safâ ve Merve arasında koşmaktadırlar" diye buyurmuştur. Hacer, çocuğunun halini görmek için döndüğünde, bir ses duydu. "Ey ses sahibi, sesini duyurdun! Eğer sen bize yardım etme kudretine sahip isen, bize yardım et!" diye dua etti. Ondan sonra zemzem kuyusunun yerinde bir meleği Cebrâil'i gördü. Cebrâil aleyhisselâm ayağı veya kanadıyla yeri kazıyordu. Onun kazdığı yerden su göründü. Hacer hemen suyu havuz gibi yaptı. Ondan hem içti hem de kırbasına doldurdu. Su alındıkça, yerinden kaynamaya devam etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hususta şöyle buyurmuştur: Allah İsmail'in annesi Hacer'e rahmet etsin! O, Zemzem'i kendi haline bıraksaydı, suyun etrafına kum gerip havuz yapmasaydı, muhakkak zemzem akar ve bir ırmak olarak devam ederdi." Hacer bu sudan içmeye devam etti. Bu su onun hem susuzluğunu hem de açlığını gideriyordu. Çocuğuna da süt emzirip bakıyordu. Yemenli Cürhüm kabilesinden bir yolcu kafilesi Şam'dan dönüyordu. Onların yakınından geçerken, Zemzem'in üzerinden kuşların uçtuğunu gördüler. Bu vadide ne su ne de bir insan yoktur, diyerek hayretlerini belirttiler. İki kişiyi vadiye gönderdiler. Onlar da oraya geldiler, Zemzem'i görüp kafileye haber verdiler. Kafile oraya geldi ve Hacer'e selâm verdiler. Hacer onların selâmlarına mukabelede bulundu. "Bu su kimindir?" dediler. Hacer; "Benimdir" dedi. "Seninle beraber burada bulunmamıza müsaade eder misin?" dediler. Hacer; "Evet" dedi. Ondan sonra orada beraber oturdular. Yüce Allah Abdulmuttalib'e rüyasında Zemzem kuyusunu, şimdiki bulunduğu yerde kazmasını işaret etti. Abdul-

٣٣٦٣- قَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَمَّا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرٍ فَحَدَّثَنِي قَالَ إِنِّي وَعُثْمَانَ بْنَ أَبِي سُلَيْمَانَ جُلُوسٌ مَعَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ مَا هَكَذَا حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَقْبَلَ إِبْرَاهِيمُ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّهِ عَلَيْهِمْ السَّلَام وَهِيَ تُرْضِعُهُ مَعَهَا شَنَّةٌ لَمْ يَرْفَعْهُ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبِابْنِهَا إِسْمَاعِيلَ.

3363- Saîd ibnu Cubeyr şöyle dedi: İbnu Abbas bana böyle tahdîs etmedi, fakat o şöyle söyledi: İbrahim, İsmail ve annesi Hâcer ile Mekke'ye yöneldi. Hâcer, İsmail'i emziriyor hâldeydi. Kadının beraberinde bir su tulumu da vardı... O bu hadisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yükseltmedi. Sonra İbrahim Hâcer'le ve emzirmekte olduğu bu oğlu İsmail ile beraber Mekke'ye geldi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3362, 3364, 3365)

٣٣٦٤- و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ وَكَثِيرِ بْنِ كَثِيرِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوَّلَ مَا اتَّخَذَ النِّسَاءُ الْمِنْطَقَ مِنْ قِبَلِ أُمِّ إِسْمَاعِيلَ اتَّخَذَتْ مِنْطَقًا لِتُعَفِّيَ أَثَرَهَا عَلَى سَارَةَ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبِابْنِهَا إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُرْضِعُهُ حَتَّى وَضَعَهُمَا عِنْدَ الْبَيْتِ عِنْدَ دَوْحَةٍ فَوْقَ زَمْزَمَ فِي أَعْلَى الْمَسْجِدِ وَلَيْسَ بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَلَيْسَ بِهَا مَاءٌ فَوَضَعَهُمَا هُنَالِكَ وَوَضَعَ عِنْدَهُمَا جِرَابًا فِيهِ تَمْرٌ وَسِقَاءً فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ قَفَّى إِبْرَاهِيمُ مُنْطَلِقًا فَتَبِعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَتْ يَا

---

muttalib de, bu rüya üzerine kuyuyu kazıp Zemzem suyunu çıkarınca, hem Mekke halkı, hem de gelen hacılar ondan su içtiler. Zemzem suyu, Mescid-i Haram'da bulunduğu, diğer sular üzerine üstün olduğu ve İsmail aleyhisselam'ın kuyusu olduğu için, Mekke'deki diğer sulardan daha temiz idi. İslâm dinine göre suyu ayakta içmek haram kılınmıştır, sünnet olan oturarak içmektir. Fakat İbnu Abbas'tan nakledildiğine göre, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Zemzem suyunu ve abdesten arta kalan suyu ayakta içmiştir. Zemzem suyu, İslâm dinine göre mukaddes olarak kabul edilen bir sudur. Açlığını gidermek için içen kişinin açlığını, susuzluğunu gidermek için içenin susuzluğunu giderir ve şifa niyetiyle içene de şifa sunar. Dünyanın her yerinden hac ve umre için Mekke'ye giden müminler, memleketine zemzem suyundan götürmekte ve yakınlarına ikram etmektedirler.

إِذَنْ لَا يُضَيِّعُنَا ثُمَّ رَجَعَتْ فَانْطَلَقَ إِبْرَاهِيمُ حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الثَّنِيَّةِ حَيْثُ لَا يَرَوْنَهُ اسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الْبَيْتَ ثُمَّ دَعَا بِهَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ رَبِّ ﴿ إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿يَشْكُرُونَ﴾ وَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تُرْضِعُ إِسْمَاعِيلَ وَتَشْرَبُ مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ حَتَّى إِذَا نَفِدَ مَا فِي السِّقَاءِ عَطِشَتْ وَعَطِشَ ابْنُهَا وَجَعَلَتْ تَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتَلَوَّى أَوْ قَالَ يَتَلَبَّطُ فَانْطَلَقَتْ كَرَاهِيَةَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْهِ فَوَجَدَتْ الصَّفَا أَقْرَبَ جَبَلٍ فِي الْأَرْضِ يَلِيهَا فَقَامَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْ الْوَادِيَ تَنْظُرُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ أَحَدًا فَهَبَطَتْ مِنْ الصَّفَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ الْوَادِيَ رَفَعَتْ طَرَفَ دِرْعِهَا ثُمَّ سَعَتْ سَعْيَ الْإِنْسَانِ الْمَجْهُودِ حَتَّى جَاوَزَتْ الْوَادِيَ ثُمَّ أَتَتْ الْمَرْوَةَ فَقَامَتْ عَلَيْهَا وَنَظَرَتْ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ أَحَدًا فَفَعَلَتْ ذَلِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَلِكَ سَعْيُ النَّاسِ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا أَشْرَفَتْ عَلَى الْمَرْوَةِ سَمِعَتْ صَوْتًا فَقَالَتْ صَهٍ تُرِيدُ نَفْسَهَا ثُمَّ تَسَمَّعَتْ فَسَمِعَتْ أَيْضًا فَقَالَتْ قَدْ أَسْمَعْتَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ غِوَاثٌ فَإِذَا هِيَ بِالْمَلَكِ عِنْدَ مَوْضِعِ زَمْزَمَ فَبَحَثَ بِعَقِبِهِ أَوْ قَالَ بِجَنَاحِهِ حَتَّى ظَهَرَ الْمَاءُ فَجَعَلَتْ تُحَوِّضُهُ وَتَقُولُ بِيَدِهَا هَكَذَا وَجَعَلَتْ تَغْرِفُ مِنْ الْمَاءِ فِي سِقَائِهَا وَهُوَ يَفُورُ بَعْدَ مَا تَغْرِفُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنْ الْمَاءِ لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا قَالَ فَشَرِبَتْ وَأَرْضَعَتْ وَلَدَهَا فَقَالَ لَهَا الْمَلَكُ لَا تَخَافُوا الضَّيْعَةَ فَإِنَّ هَا

بِالْمَاءِ فَأَقْبَلُوا قَالَ وَأُمُّ إِسْمَاعِيلَ عِنْدَ الْمَاءِ فَقَالُوا أَتَأْذَنِينَ لَنَا أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكِ فَقَالَتْ نَعَمْ وَلَكِنْ لَا حَقَّ لَكُمْ فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْفَى ذَلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُحِبُّ الْإِنْسَ فَنَزَلُوا وَأَرْسَلُوا إِلَى أَهْلِيهِمْ فَنَزَلُوا مَعَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ بِهَا أَهْلُ أَبْيَاتٍ مِنْهُمْ وَشَبَّ الْغُلَامُ وَتَعَلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ مِنْهُمْ وَأَنْفَسَهُمْ وَأَعْجَبَهُمْ حِينَ شَبَّ فَلَمَّا أَدْرَكَ زَوَّجُوهُ امْرَأَةً مِنْهُمْ وَمَاتَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَمَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِشَرٍّ نَحْنُ فِي ضِيقٍ وَشِدَّةٍ فَشَكَتْ إِلَيْهِ قَالَ فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَقُولِي لَهُ يُغَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِهِ فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ كَأَنَّهُ آنَسَ شَيْئًا فَقَالَ هَلْ جَاءَكُمْ مِنْ أَحَدٍ قَالَتْ نَعَمْ جَاءَنَا شَيْخٌ كَذَا وَكَذَا فَسَأَلَنَا عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ وَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا فِي جَهْدٍ وَشِدَّةٍ قَالَ فَهَلْ أَوْصَاكِ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ غَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكِ أَبِي وَقَدْ أَمَرَنِي أَنْ أُفَارِقَكِ الْحَقِي بِأَهْلِكِ فَطَلَّقَهَا وَتَزَوَّجَ مِنْهُمْ أُخْرَى فَلَبِثَ عَنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَتَاهُمْ بَعْدُ فَلَمْ يَجِدْهُ فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ فَسَأَلَهَا عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَسَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِخَيْرٍ وَسَعَةٍ وَأَثْنَتْ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ مَا طَعَامُكُمْ قَالَتْ اللَّحْمُ قَالَ فَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي اللَّحْمِ وَالْمَاءِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ كَانَ لَهُمْ دَعَا لَهُمْ فِيهِ

كَيْفَ عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا بِخَيْرٍ قَالَ فَأَوْصَاكِ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ هُوَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَأْمُرُكَ أَنْ تُثْبِتَ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكِ أَبِي وَأَنْتِ الْعَتَبَةُ أَمَرَنِي أَنْ أُمْسِكَكِ ثُمَّ لَبِثَ عَنْهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ ذَلِكَ وَإِسْمَاعِيلُ يَبْرِي نَبْلًا لَهُ تَحْتَ دَوْحَةٍ قَرِيبًا مِنْ زَمْزَمَ فَلَمَّا رَآهُ قَامَ إِلَيْهِ فَصَنَعَا كَمَا يَصْنَعُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ وَالْوَلَدُ بِالْوَالِدِ ثُمَّ قَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِأَمْرٍ قَالَ فَاصْنَعْ مَا أَمَرَكَ رَبُّكَ قَالَ وَتُعِينُنِي قَالَ وَأُعِينُكَ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ هَا هُنَا بَيْتًا وَأَشَارَ إِلَى أَكَمَةٍ مُرْتَفِعَةٍ عَلَى مَا حَوْلَهَا قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ رَفَعَا الْقَوَاعِدَ مِنْ الْبَيْتِ فَجَعَلَ إِسْمَاعِيلُ يَأْتِي بِالْحِجَارَةِ وَإِبْرَاهِيمُ يَبْنِي حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَ الْبِنَاءُ جَاءَ بِهَذَا الْحَجَرِ فَوَضَعَهُ لَهُ فَقَامَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَهُمَا يَقُولَانِ ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ قَالَ فَجَعَلَا يَبْنِيَانِ حَتَّى يَدُورَا حَوْلَ الْبَيْتِ وَهُمَا يَقُولَانِ ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

3364- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kadınların ilk defa uzun etekli elbise giyinmeleri İsmail'in annesi Hâcer tarafından konulmuş bir âdettir. Hâcer, İbrahim aleyhisselamın diğer hanımı Sâre'den izini gizlemek için uzun eteklik giymişti.

İbrahim, Hâcer'le evlenip İsmail doğduktan sonra emzirmekte olduğu bu oğlu ile beraber Şam'dan çıkıp Mekke'ye geldi. Hacer'i ve oğlu İsmail'i Kâbe'nin yanında Zemzem'in yukarısında ve Mescid'in yüksekçe yerindeki bir ağacın altına bıraktı. Mekke de o zamanlar hiçbir insan olmadığı gibi su da yoktu. İbrahim aleyhisselam oğlu İsmail ve hanımı Hacer'i orada yanlarında bir kap içinde hurma ve kırba içinde bir miktar su olduğu hâlde bıraktı. Sonra İbrahim kendi Şam'a gitmek üzere döndü. İsmail'in annesi Hâcer de arkasından onu takip etti ve:

-Ey İbrâhîm! Sen bizi içinde ne bir insan ne de hiçbir şeyin bulunmadığı bu vadiye bırakıp nereye gidiyorsun? dedi. Ve bunu Hacer defalarca tekrarladı. İbrahim aleyhisselam ise onun bu sözlerine iltifat etmiyor ve yoluna devam ediyordu. Sonun da Hacer, İbrahim aleyhisselama:

-Böyle yapmanı sana Allah mı emretti? diye sordu. İbrahim:

-Evet, deyince, Hacer:

-Öyleyse Rabbim bizi zayi etmez, bize yardım eder, dedi ve İbrahim aleyhisselamın peşini bırakıp geri döndü. İbrahim de ayrılıp gitti. Mekke'nin üstündeki Seniyye'ye görülmeyecek bir yerde bulununca yüzünü Kâbe tarafına döndürdü. Sonra ellerini kaldırarak şu kelimelerle duâ etti:

«Rabbimiz! Ben, çocuklarımdan bazısını senin Beyt-i Haramının yanında, ziraata elverişli olmayan bir vadiye, namazı dosdoğru kılabilmeleri için yerleştirdim, insanlara, onlara sevgiyle meyleden bir kalp ver; onları, şükretsinler diye çeşitli meyvelerle rızıklandır.» İbrâhîm: 37

Artık İsmail'in anası, oğlu İsmail'i emziriyor ve kendisi kırbadaki sudan içiyordu. Nihayet kırbadaki su bitince hem Hâcer, hem de çocuğu susadı. Hâcer çocuğun susuzluktan toprak üstünde sızlanarak yuvarlandığına bakmağa başladı. Fakat çocuğun bu elîm hâline bakmaktan fenalaşarak onun yanından kalkıp biraz öteye gitti. Ve o mıntıkada Kâbe'ye en yakın dağ olarak Safâ tepesini buldu ve bunun üstüne çıktı. Sonra vadiye karşı durup bir kimse görebilir miyim diye bakmağa başladı. Fakat hiçbir kimse göremiyordu. Bu defa Safâ tepesinden indi. Vadiye varınca ayağına dokunmamak için entarisinin eteğini topladı. Sonra gayretli bir insanın azmiyle koştu, vadiyi geçti. Sonra Merve'ye geldi. Orada da biraz durdu ve bir kimse görebilir miyim diye baktı. Fakat hiçbir kimse göremedi. Hâcer bu suretle Safâ ile Merve arasında yedi defa gitti, geldi.

İbnu Abbas dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Bunun için insanlar Safâ ile Merve arasında say[102] yaparlar" buyurdu.

Son defa Merve üzerine çıktığında bir ses işitti ve kendisi nefsine hitap ederek: Sus, iyice dinle! dedi. Sonra dikkatle dinledi. Bu sesi evvelki gibi bir daha işitti. Bunun üzerine Hâcer:

-Ey ses sahibi, sesini duyurdun! Eğer sen bize yardım etmek kudretine mâlik isen bize yardım et! dedi.

Böyle der demez hemen Zemzem kuyusunun yerinde bir melek göründü. O melek ayağının topuğu veya kanadıyla yeri kazıyordu. Nihayet su göründü. Hâcer su başka tarafa akmasın diye suyu eliyle çevirdi, havuz gibi yaptı. Hâcer hem eliyle öyle yapıyordu, bir taraftan da kırbasını doldurmaya devam ediyordu. Su ise avuç avuç alındıktan sonra yerinde kaynıyordu.

---

102 Hac ya da Umre yaparken Kâbe yakınlarında bulunan Safâ ile Merve tepeleri arasında, dört gidiş üç geliş olmak üzere yedi defa gidip gelmektir.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah İsmail'in annesi Hâcer'e rahmet etsin! O, Zemzemi kendi hâline bıraksaydı da suyu avuçlamasaydı, muhakkak Zemzem akar bir ırmak olurdu."

Hâcer bu sudan içti ve çocuğunu emzirdi. Melek, Hâcer'e dedi ki:

-Burada başımıza bir iş gelir diye korkmayın! İşte şurası Allah ın evidir. O evi şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki, Allah o işin ehlini zayi etmez!

Kâbe'nin bulunduğu yer tepe gibi olup yerden yüksekçe idi. Uzun zaman seller sağını solunu kazıp götürmüştü.

Hâcer bu suretle yaşarken günün birinde Cürhüm'den bir cemiat uğradı. Bunlar Kedâ yoluyla gelip Mekke'nin alt tarafına indiler. Cürhümlüler oraya bir kuşun gelip gittiğini gördüler ve:

-Hiç şüphesiz şu kuş bir suyun başında döner dolaşır. Hâlbuki biz de bu vadide su bulunmadığını biliyorduk, demişlerdi.

Bunun sebebini öğrenmek için bir veya iki kişi gönderdiler. Onlar orada su bulunduğunu anlayınca dönüp geldiler ve su olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümlüler Mekke'ye geldiler.

İbnu Abbas dedi ki: Cürhümlüler geldiğinde İsmail'in annesi su başında idi. Cürhümlüler ona:

-Bizim de gelip şuraya senin yakınına inmemize izin verir misin? dediler. Hâcer de:

-Evet, inebilirsiniz bu sudan da kullanabilirsiniz, şu kadar ki, bu suda sizin mülkiyet hakkınız yoktur, dedi. Onlar da:

-Evet, diyerek Hâcer'i tasdik ettiler.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İnsanları seven Hacer, onların bu teklifini uygun buldu."

Cürhümlüler Mekke civarını mesken edindiler. Sonra geri de kalan kabilelerine de haber gönderdiler. Onlar da gelip Mekke'ye yerleştiler. Öyle ki Mekke bir yerleşim alanı haline geldi. Hâcer'in oğlu İsmâîl büyüdü ve genç biri oldu. Cürhümlüler'den Arapça öğrendi. İsmail onlar içinde en iyisi ve en çok sevileni oldu. Bu sebeple İsmail evlilik çağına gelince onu kendilerinden bir kızla evlendirdiler. Bu esnada İsmail'in annesi Hacer vefat etti.

İsmail evlendikten sonra İbrahim aleyhisselam geride bıraktıklarını görmek için Mekke'ye geldi. İsmâîl o sırada evde yoktu, İsmail'i hanımına sordu. O da:

-Rızkımızı tedârik etmek üzere çıktı gitti, diye cevap verdi. Sonra İbrahim aleyhisselam, onların yaşantılarından ve durumlarının nasıl olduğunu sordu. İsmail'in hanımı şöyle dedi:

-Bizim halimiz hiç iyi değil. Darlık ve fakirlik içinde yaşıyoruz, diyerek durumundan şikayetçi oldu. İbrahim aleyhisselam şöyle dedi:

-Kocan eve döndüğünde ona selamımı söyle. Ve ona kapısının eşiğini değiştirmesini söyle.

İsmail eve döndüğünde sanki babasının gelip gittiğini sezdi ve hanımına:

-Evimize gelen oldu mu? diye sordu. O da:

-Evet, şu şekilde yaşlı bir kişi geldi. Bana seni sordu. Cevap verdim. Yaşantımızın nasıl olduğunu sordu. Ben de bizim yokluk içinde yaşadığımızı söyledim, dedi. Bunun üzerine İsmail:

-Sana herhangi bir tavsiyede bulundu mu? dedi. O da:

-Evet. Bana, sana selâm söylememi ve kapının eşiğini değiştir, dememi tavsiye etti, dedi. İsmail hanımına:

-O gelen babamdı ve bana senden ayrılmamı emretti. Artık sen kendi ailenin evine gidebilirsin! dedi ve hanımını boşadı.[103]

İsmail, Cürhümlüler'den başka bir kadınla evlendi. İbrahim aleyhisselam, Allah'ın dilediği bir müddet İsmail'in yanına gelmedi. Bir müddet sonra geldiğinde İsmail'i yine evinde bulamadı. İsmail'in hanımının yanına girdi. Ona da İsmail'i sordu. O da:

-Rızkımızı temin etmeye gitti, dedi. İbrâhîm:

-Nasılsınız? diyerek onların yaşantılarını ve durumlarını sordu. İsmâîl'in hanımı:

-Biz hayır ve bolluk içindeyiz, diyerek Allah'a sena etti. İbrahim:

-Yemek olarak ne yersiniz? diye sordu. İsmail'in hanımı:

-Yemeğimiz ettir, diye cevap verdi. İbrahim aleyhisselam:

---

103 Bu rivayette babanın oğluna hanımını boşattırabileceği çıkmaktadır.

-Ne içersiniz? diye sordu. İsmail'in hanımı:

-Su, diye cevap verdi. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselam:

-Allahım! Bunların etlerini ve sularını bereketli kıl! diye dua etti.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İbrahim zamanında Mekke civarında hububat yoktu. Şayet olsaydı, İbrahim aleyhisselam onların da bereketli olması için dua ederdi."

İbnu Abbas dedi ki: İbrahim'in bu duası bereketiyledir ki, et ile su Mekke'den başka yerlerde Mekke'deki kadar hiçbir kimsenin sıhhatine uygun düşmez.

İbrahim aleyhisselam, İsmail'in hanımına:

-Kocan geldiğinde ona selâm söyle ve ona kapısının eşiğini güzel tutsun diye emret! dedi. İsmâîl eve döndüğünde:

-Evimize gelen oldu mu? diye sordu. Hanımı:

-Evet, güzel yüzlü bir ihtiyar geldi, diyerek İbrahim aleyhisselamı övdü. Sonra İsmail'in hanımı sözüne şöyle devam etti:

-Bana seni sordu, ben de kendisine haber verdim. Bana yaşantımızın nasıl olduğunu sordu. Ben de iyi olduğunu kendisine haber verdim. İsmail dedi ki:

-Sana herhangi bir tavsiyede bulundu mu? Hanımı:

-Evet. Sana selâm yolladı ve sana kapının eşiğini tutmanı emretti, dedi. İsmail şöyle dedi:

-O benim babamdı. Kapının eşiğinden maksat sensin. Babam seninle evliliğime devam etmemi emretti.

Sonra İbrahim aleyhisselam yine bir müddet daha oğlundan ve ailesinden uzakta yaşadı. Ondan sonra Mekke'ye geldi. O sırada İsmail Zemzem kuyusunun yakınında büyük bir ağacın altında okunu yontup düzeltmekte idi. İsmail babasını görünce hemen kalkıp babasına karşı vardı. Ve bir babanın oğluna, bir oğlun da babasına karşı yapa gel-dikleri sarılmalarla, el, yüz, göz öpmelerinde bulundular. Sonra İbrahim oğluna:

-Ey İsmail! Allah bana büyük bir iş emretti, dedi. İsmâîl de:

-Babacığım! Rabbin ne emretti ise onu yerine getir, dedi. İbrahim:

-Fakat bu işte sen bana yardım edeceksin, dedi. İsmail:

-Ben sana her türlü yardımı yaparım, dedi. İbrahim:

-Allah burada Kâbe'yi yapmamı emretti, diye etrafından yüksekçe bir tepeye işaret etti.

İbnu Abbas dedi ki: İbrahim'le İsmail, işte orada Kâbe'nin esasını kurup duvarlarını yükselttiler. İsmail taş getirirdi, İbrahim de bina ederdi. Nihayet Kâbe'nin binası ilerleyip duvarları yükseldiğinde İsmail makam taşını getirdi. İbrahim de onu ayağının altına koyarak üzerinde inşaata devam etti. İbrahim aleyhisselam inşasını yapıyor, İsmail de O'na taş taşıyordu. Nihayet inşaat tamam olduktan sonra, baba oğul Kâbe'nin etrafında dolaşıyorlar ve şöyle dua ediyorlardı: ***«Rabbimiz! Bizden duâmızı kabul buyur; şüphesiz, hakkıyla işiten, hakkıyla bilen ancak sensin»*** Bakara: 127 (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3362, 3363, 3364, 3365)

٣٣٦٥- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ وَبَيْنَ أَهْلِهِ مَا كَانَ خَرَجَ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّ إِسْمَاعِيلَ وَمَعَهُمْ شَنَّةٌ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تَشْرَبُ مِنَ الشَّنَّةِ فَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَوَضَعَهَا تَحْتَ دَوْحَةٍ ثُمَّ رَجَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى أَهْلِهِ فَاتَّبَعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ حَتَّى لَمَّا بَلَغُوا كَدَاءً نَادَتْهُ مِنْ وَرَائِهِ يَا إِبْرَاهِيمُ إِلَى مَنْ تَتْرُكُنَا قَالَ إِلَى اللَّهِ قَالَتْ رَضِيتُ بِاللَّهِ قَالَ فَرَجَعَتْ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ مِنَ الشَّنَّةِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى لَمَّا فَنِيَ الْمَاءُ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أُحِسُّ أَحَدًا قَالَ فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ الصَّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ هَلْ تُحِسُّ أَحَدًا فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا فَلَمَّا بَلَغَتْ الْوَادِيَ سَعَتْ وَأَتَتْ الْمَرْوَةَ فَفَعَلَتْ ذَلِكَ أَشْوَاطًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ تَعْنِي الصَّبِيَّ فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَإِذَا هُوَ عَلَى حَالِهِ كَأَنَّهُ يَنْشَغُ لِلْمَوْتِ فَلَمْ تُقِرَّهَا نَفْسُهَا فَقَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أُحِسُّ أَحَدًا فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ الصَّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا حَتَّى أَتَمَّتْ سَبْعًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ فَإِذَا هِيَ بِصَوْتٍ فَقَالَتْ أَغِثْ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ خَيْرٌ فَإِذَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ بِعَقِبِهِ هَكَذَا

وَغَمَزَ عَقِبَهُ عَلَى الْأَرْضِ قَالَ فَانْبَثَقَ الْمَاءُ فَدَهَشَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَجَعَلَتْ تَحْفِرُ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ كَانَ الْمَاءُ ظَاهِرًا قَالَ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ مِنْ الْمَاءِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا قَالَ فَمَرَّ نَاسٌ مِنْ جُرْهُمَ بِبَطْنِ الْوَادِي فَإِذَا هُمْ بِطَيْرٍ كَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا ذَاكَ وَقَالُوا مَا يَكُونُ الطَّيْرُ إِلَّا عَلَى مَاءٍ فَبَعَثُوا رَسُولَهُمْ فَنَظَرَ فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ فَأَتَاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ فَأَتَوْا إِلَيْهَا فَقَالُوا يَا أُمَّ إِسْمَاعِيلَ أَتَأْذَنِينَ لَنَا أَنْ نَكُونَ مَعَكِ أَوْ نَسْكُنَ مَعَكِ فَبَلَغَ ابْنُهَا فَنَكَحَ فِيهِمْ امْرَأَةً قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي قَالَ فَجَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ قَالَ قُولِي لَهُ إِذَا جَاءَ غَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِكَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَ أَنْتِ ذَاكِ فَاذْهَبِي إِلَى أَهْلِكِ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي قَالَ فَجَاءَ فَقَالَ أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ فَقَالَتْ أَلَا تَنْزِلُ فَتَطْعَمَ وَتَشْرَبَ فَقَالَ وَمَا طَعَامُكُمْ وَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ طَعَامُنَا اللَّحْمُ وَشَرَابُنَا الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي طَعَامِهِمْ وَشَرَابِهِمْ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرَكَةٌ بِدَعْوَةِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّمَ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي فَجَاءَ فَوَافَقَ إِسْمَاعِيلَ مِنْ وَرَاءِ زَمْزَمَ يُصْلِحُ نَبْلًا لَهُ فَقَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ رَبَّكَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ لَهُ بَيْتًا قَالَ أَطِعْ رَبَّكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ أَمَرَنِي أَنْ تُعِينَنِي عَلَيْهِ قَالَ إِذَنْ أَفْعَلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقَامَا فَجَعَلَ إِبْرَاهِيمُ يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ قَالَ حَتَّى ارْتَفَعَ الْبِنَاءُ وَضَعُفَ الشَّيْخُ عَنْ نَقْلِ الْحِجَارَةِ فَقَامَ عَلَى حَجَرِ الْمَقَامِ فَجَعَلَ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾.

3365- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbrahim ile ailesi Sâre arasında Hâcer'i kıskanma sebebiyle çekişme meydana geldiği zaman, İbrahim aleyhisselam, İsmail ve İsmail'in annesi Hacer ile yola çıktı. Yanlarında içinde su olan bir kırba vardı. İsmail'in annesi bu kırbadan su içiyor, bundan da çocuğuna içireceği sütü ço-

ğalıyordu. Nihayet Mekke'ye geldi. Karısı Hacer'i büyük bir ağacın altına koydu. Sonra İbrahim kendisi Şam'a, ailesinin yanına gitmek üzere döndü. İsmail'in annesi Hâcer de arkasından gitti. Nihayet Kedâ bölgesine ulaştıkları zaman Hâcer, İbrahim'in arkasından:

-Ey İbrahim! Bizi kime bırakıyorsun? diye seslendi. İbrahim:

-Sizleri Allah'a bırakıyorum, dedi. Hacer:

-Öyleyse ben Allah'tan razı oldum, dedi.

İbnu Abbas dedi ki: Bunun üzerine Hâcer ilk yerine döndü. Artık kırbadan su içmeye ve sütü çoğalıp çocuğuna emzirmeye devam etti. Nihayet su tükenince kendi kendine:

-Gidip etrafa baksam belki bir kimse görebilirim, dedi.

İbnu Abbas dedi ki: Bu düşünce üzerine Hâcer gitti ve Safâ tepesine çıktı herhangi bir kimse görebilir miyim diye etrafa tekrar tekrar baktı. Fakat hiçbir kimse göremedi. Safâ'dan inip vadiye ulaşınca süratle yürüdü ve Merve'ye geldi. Orada da etrafa baktı, hiç kimse göremedi. Bu Safâ ile Merve arasında gidip gelme işini yedi defa yaptı. Sonra kendi kendine:

-Gidip de çocuğum ne yaptı, baksam! dedi.

Akabinde gidip baktı ve çocuğu kendi hâli üzere gördü. Çocuk kendisindeki susuzluktan dolayı ölmek üzere baygınlık derecesinde göğsünden hıçkırıyordu. Hâcer'in gönlü kendisini çocuğun bu hâli karşısında durdurmadı. Kendi kendine:

-Gitsem etrafa baksam, belki bir kimse görürüm, diye söylendi. Akabinde gitti, Safâ'ya çıktı; bir kimse görmek ümidiyle etrafa tekrar tekrar baktı, fakat hiçbir kimse göremedi. Nihayet Safâ ile Merve arasındaki bu gidip gelmeleri yediye tamamladı. Sonra yine kendi kendine:

-Gidip de çocuk ne yaptı baksam, dedi.

Kendisi Merve üzerinde bunları söylediği anda birden bir ses işitti. Bunun üzerine Hâcer:

-Ey ses sahibi, eğer sende bir hayır varsa yardım et! dedi. Böyle derken Zemzem kuyusunun yerinde Cibril'i gördü.

İbnu Abbas dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, ayağının topuğuyla işaret ederek gösterdi: Cibril ayağının topuğu ile yeri dürttü. Dedi ki: Akabinde hemen su fışkırdı. İsmail'in anası hayrete düştü ve

yeri açmağa başladı.

İbnu Abbas dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Hâcer Zemzem'i kendi hâline bıraksaydı, su yeryüzünde açıktan akardı" buyurdu.

Artık Hâcer sudan içiyor, sütü çoğalıyor, çocuğunu emziriyordu. Hâcer bu suretle yaşarken Cürhüm kabilesinden birtakım insanlar Mekke vadisine uğradılar. Onlar orada birtakım kuşların uçtuğunu gördüler. Kendileri bunu inkâr edercesine:

-Kuşlar su üzerinden başka yerde bulunmaz, dediler ve hemen araştırıcı elçilerini gönderdiler. Elçi ve beraberindekiler baktılar ve kendilerini bir su üzerinde gördüler. Hemen kabileye gelip, onlara su olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümlüler Hâcer'in yanına geldiler ve:

-Ey İsmail'in anası! Bizim de burada senin beraberinde olmamıza veya seninle beraber ikâmet etmemize izin verir misin? dediler. Hacer onlara izin verdi, beraber oturdular.

Nihayet Hacer'in oğlu evlilik çağına girince, Cürhümlülerden bir kadınla evlendi. İsmail evlendikten sonra İbrahim'e Hacer'in bulunduğu yere gitmek düşüncesi belirdi. Bunun üzerine ailesi Sâre'ye:

-Ben Mekke'de bıraktıklarımı arayacağım, dedi. Akabinde Mekke'ye geldi ve İsmail'in hanımına:

-İsmail nerede? diye sordu. İsmail'in hanımı:

-Ava gitti, dedi. İbrahim aleyhisselam:

-İsmail eve döndüğünde ona: kapının eşiğini değiştir, de. İsmail eve geldiğinde, hanımı bunu kendisine haber verdi. İsmail:

-Kapının eşiğinden murad sensin. Şimdi sen ailenin yanına git, dedi ve onu boşadı.

İbrahim aleyhisselam yine oğlu İsmail'in yanına gelmek istedi ve ailesine:

-Ben Mekke'ye bıraktıklarımın yanına gideceğim, dedi. Sonra İsmail'in evine geldi ve:

-İsmail nerede? diye sordu. İsmail'in hanımı:

-Avlanmaya gitti. Bize konuk olsan, yiyip içsen! sözlerini söyledi. İbrahim:

-Yiyeceğiniz nedir, içeceğiniz nedir? diye sordu. İsmail'in hanımı:

-Yiyeceğimiz ettir, içeceğimiz de sudur, dedi. İbrahim:

-Allah'ım! Bunlar için etlerini ve sularını bereketli kıl! diye dua etti.

İbnu Abbas şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "İbrahim'in duası sebebiyle Mekke'nin yiyecek ve içeceğinde büyük bir bereket vardır" buyurdu.

Sonra İbrahim'e yine Mekke'ye gitmek fikri belirdi ve ailesine:

-Ben Mekke'de bıraktıklarıma gideceğim, dedi. Mekke'ye gelince İsmail'le Zemzem kuyusunun arka tarafında kendi oklarını düzeltirken karşılaştı. İbrahim aleyhisselam oğluna:

-Ey İsmail! Rabbin bana kendisi için bir Beyt yapmamı emretti, dedi. İsmail:

-Öyleyse Rabbinin emrine itaat et, dedi. İbrahim:

-Rabbin bu iş üzerine bana yardım etmeni de emretti, dedi. İsmail:

-Öyle ise yardım ederim, dedi; veyahut da dediği gibi dedi. Bunun üzerine her ikisi Kâbe'yi temelleri üzerine inşa etmek için işe koyuldular. İbrahim aleyhisselam ustalık yapıyor, İsmail de babasına taş taşıyordu. Bu esnada her ikisi: ***«Rabbimiz! Bizden duamızı kabul buyur; şüphesiz, hakkıyla işiten, hakkıyla bilen ancak sensin»*** (Bakara: 127) şeklinde dua ediyorlardı.

Nihayet bina yükseldi. Yaşlı İbrahim de taşları nakletmekten zayıf oldu. Bundan sonra İbrahim Makam taşının üzerinde durdu da İsmail taşları ona uzatıp vermeye başladı. Bu işleri yaparlarken: ***«Rabbimiz! Bizden duamızı kabul buyur; şüphesiz, hakkıyla işiten, hakkıyla bilen ancak sensin»*** (Bakara: 127) duasını söylüyorlardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3362, 3363, 3364, 3365)

١٠ - بَاب

10- Bâb

٣٣٦٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا

رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً ثُمَّ أَيْنَمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ بَعْدُ فَصَلِّهْ فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ.

3366- Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Yeryüzünde ilk önce hangi mescit inşa edildi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"El-Mescidul-Haram yani Kâbe" buyurdu. Ben:

-Sonra hangisi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

"El-Mescidul-Aksâ" buyurdu. Sonra ben:

-Bu iki mescidin kuruluşu arasında ne kadar zaman vardır? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kırk sene. Bundan böyle namazın vakti nerede girerse sen namazı orada kıl! Çünkü en faziletli namaz, vakti içinde kılınandır" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3425)

٣٣٦٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا .وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3367- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Uhud dağını görünce şöyle buyurdu:

"Uhud öyle bir dağdır ki, biz onu severiz, o da bizi sever. Allah'ım! Şüphesiz İbrahim Mekke'yi harem kılmıştır. Ben de Medine'nin şu iki kara taşlık arasını harem bölge kılıyorum." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 610, 947, 2228, 2235, 2889, 2893, 2943, 2944, 2945, 2991, 3085, 3086, 3367, 3647, 4083, 4084, 4197, 4198 4199 4200 4201, 4211, 4212, 4213. 5085, 5159, 5387, 5425, 5528, 5968, 6185, 6363, 6369, 7333)

٣٣٦٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ قَوْمَكِ لَمَّا بَنَوْا الْكَعْبَةَ اقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَوْلَا حِدْثَانُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يُتَمَّمْ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ.

3368- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

"Kavminin, Kâbe'yi bina ederlerken, İbrahim aleyhisselamın koyduğu temellerden bir kısmını terk ettiklerini bilmez misin?"

Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Kâbe'nin duvarlarını tekrar İbrahim aleyhisselamın yaptığı temeller üzerine oturtmaz mısın?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:.

"Şayet kavminin zamanı kâfirlik devrine yakın olmasaydı, Kâbe'nin duvarlarını İbrahim aleyhisselamın temelleri üzerine yapardım"

Abdullah ibnu Ömer şöyle dedi: Âişe bu sözü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işitmiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hicr'e yakın bulunan o iki Kâbe köşesini istilâmı yani ona dokunmayı veya öpmeyi terk ettiğini sanmıyorum. Ancak Kâbe, İbrahim aleyhisselamın temelleri üzere tamamlanmamıştır.[104] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1583, 1584, 1585, 1586, 2368, 4484, 7243)

104 Bu da gösteriyor ki bir kavme akıl edemeyeceği şeyleri söylememeli ve yapılmamalıdır.

٣٣٦٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

3369- Ebu Humeyd es-Sâidî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ey Allah'ın Rasûlü, sana nasıl salâvat[105] getirelim? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle deyin buyurdu:

"Allâhumme salli alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyyetihî kemâ salleyte alâ âli İbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyyetihî kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd"

(Allahım! İbrâhîm ailesine salât ettiğin gibi Muhammed'e, hanımlarına ve zürrîyetine de salât et ve Muhammed'i, hanımlarını ve zürrîyetini İbrâhîm ailesini mübarek kıldığın gibi mübarek kıl. Hiç şüphesiz Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin). (Hadisin geçtiği diğer yer: 6360)

٣٣٧٠- حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ مُسْلِمُ بْنُ سَالِمٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيَنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً سَمِعْتُهَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ بَلَى فَأَهْدِهَا لِي فَقَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ عَلَّمَنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى

105 Salât, dua demektir. Peygamber efendimiz için yapılan dualara salâvat getirmek denir.

مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

3370- Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kâb ibnu Ucre benimle karşılaştı ve şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğim bir hediyeyi sana hediye edeyim mi? Ben de:

-Evet, onu bana hediye et, dedim. Kâb şöyle dedi:

Biz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle bir soru sorduk ve dedik ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sizin ehli beytinize salât nasıldır? Allah bize sana nasıl salât ve selâm edeceğimizi öğretti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dememizi buyurdu:

"Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kema salleyte alâ ibrahîme ve alâ âli İbrahîme inneke hamîdun mecîd." (Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim'in ailesine salât ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de salât et. Muhakkak ki sen övgüye ve hamd edilmeye lâyık olansın.)

Allahümme barik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kema barekte alâ İbrahîme ve alâ âli ibrahîme inneke hamîdun mecîd" (Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in ailesini de mübarek kıl. Muhakkak ki sen övgüye ve hamd edilmeye lâyık olansın.) (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4797, 6357)

٣٣٧١- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمِنْهَالِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ إِنَّ أَبَاكُمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ.

3371- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-

şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunları Hasan ile Hüseyin'i Allah'ın koruması için dua eder ve şöyle buyururdu:

"Babanız İbrahîm, Allah'ın bununla İsmail ile İshak'ı koruması için dua ederdi:

"Eûzu bi-kelimâtillâhit-tâmmeti min külli şeytanin ve hâmmetin ve min külli aynin lâmmetin" (Her türlü şeytandan, her haşereden, dokunan her kötü gözden Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım.)

١١ - بَاب قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ

11- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ ﴾ الْآيَةَ ﴿ لَا تَوْجَلْ ﴾ لَا تَخَفْ ﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى ﴾ الْآيَةَ

«Keza onlara, İbrahim'in misafirlerini de haber ver: Hani onun yanına girmişlerdi»[106] Hicr: 51-52

---

106 İbrahim'in konukları, Allah Teâlâ buyurur ki: Ey Muhammed, onlara İbrahim'in konuklarından, onun yanına nasıl girip «selâm» dediklerinden ve İbrahim'in: Doğrusu biz, sizden endişe ediyoruz, demesinden haber ver. Anlatılır ki İbrahim aleyhisselam, onların, ikram etmiş olduğu kızartılmış semiz buzağıya ellerini uzatmadıklarını gördüğü zaman onlardan korkmuştur. Onlar demişlerdi ki: «Korkma. biz sana bilgin bir oğlun olacağını müjdelemeye geldik.» Bu, daha önce Hûd sûresinde geçtiği üzere İshak'dır. Sonra İbrahim aleyhisselam, kendisinin ve hanımının yaşlılığına şaşırmış, vaadin gerçek olup olmadığını anlamak üzere : «Ben kocamışken mi bana müjde veriyorsunuz? O hâlde neye dayanarak müjdeliyorsunuz?» demişti. Onlar müjdelerini teyîd eden bir müjde ile ona cevap verip demişler ki: «Seni gerçekten müjdeliyoruz, öyleyse ümidini kesenlerden olma.» Bunun üzerine İbrahim aleyhisselam onlara ümit kesmediğini, kendisinin ve hanımının yaşlı olmasına rağmen Allah'tan çocuk umduğunu söyleyerek cevap vermiştir. Zîra o, Allah Teâlâ'nın kudret ve rahmetinden, bundan daha yüce olanını biliyordu. Allah Teâlâ İbrahim aleyhisselamdan haber veriyor ki korkusu geçip ona müjde gelince, kendisine niçin geldiklerini sormaya başlamış. Onlar Lût aleyhisselamın kavmini kasdederek: «Biz, günahkâr bir kavme gönderildik» demişler ve onların arasından Lût'un karısı dışında ailesini kurtaracaklarını, karısının ise helâk edilecekler içinde olduğunu haber vermişlerdir. Bu sebepledir ki: Karısı müstesna. Karısının geride kalan ve helâk olunacaklar arasında bulunması takdir olundu, demişlerdir.

﴿لَا تَوْجَلْ﴾ Korkma demektir. ***«İbrahim: "Rabbim Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster, demişti."***[107] Bakara: 260

٣٣٧٢- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ ﴿رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ وَيَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ طُولَ مَا لَبِثَ يُوسُفُ لَأَجَبْتُ الدَّاعِيَ.

3372- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Biz şüphe konusunda İbrahim'den daha haklıyız: İbrahim şöyle demişti: ***«Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster! demişti. Rabbi: Yoksa inanmıyor musun? buyurunca: Hayır, inanıyorum, fakat kalbimin huzur bulması için, demişti»*** Bakara: 260

Allah Lût Peygamber'e de rahmet etsin, O da çok sağlam bir rükne, Allah'a dayanıp dururken şöyle dedi: ***«Ah keşke size yetecek bir kuvvetim olsaydı veya sağlam bir kaleye sığınsaydım.»*** Hûd: 80

---

107 Anlatıldığına göre İbrahim aleyhisselam dört kuş alıp, keser. Sonra onları parçalar, tüylerini yolar ve parça parça ederek parçaları birbirine karıştırır sonra tekrar bölümlere ayırarak bir kavle göre dört, başka bir kavle göre de yedi dağın başına birer parça koyar. İbnu Abbas anlatıyor :«Kuşların başlarını eline alır, sonra Allah Teâlâ kendisine kuşları çağırmasını emreder o da Allah Teâlâ'nın emrettiği üzere kuşları çağırır. Tüyler tüylere, kan kana, etler etlere ve her kuşun parçaları ait oldukları yerlere uçuşmaya başlar ve birbiriyle birleşerek her kuş başlı başına teşekkül ederek İbrahim aleyhisselamın arzu etmiş olduğu görmenin daha belîğ olması için ona doğru yürümeye başlarlar. Her kuş İbrahim aleyhisselamın elinde olan başını almak üzere ona doğru gelmeye başlar. Kuşlar kendilerine başka bir baş verilmek istendiğinde kabul etmez, ancak kendi başı ona verildiğinde Allah'ın kudretiyle kendi başıyla vücudu birleşiverir. İşte bunun içindir ki o şöyle der: «Ve biliyorum ki şüphesiz Allah Azîz'dir, Hakîm'dir.» Öyle Azîz'dir ki hiçbir şey O'nu mağlup edemez, dilediği şey, hiçbir engel olmadan meydana gelir. Çünkü O'nun her şeye gücü yeter. Sözlerinde, işlerinde, kanun koymasında ve takdirinde hikmet sahibidir.

Şayet ben Yusuf aleyhisselamın hapiste kaldığı gibi hapiste uzun süre kalmış olsaydım, muhakkak gelen kişiye hemen icabet ederdim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3375, 3387, 4537, 4694, 6992)

١٢ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

12- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

﴿ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ ﴾

«Ey Muhammed! Kitapta İsmail'i de an. O, vaadine sadık bir kimse idi»[108] Meryem: 54

٣٣٧٣- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ.

3373- Seleme ibnu Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Eslem oğulları ok atma yarışı yaparlarken onların yanına uğradı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey İsmail Peygamber'in oğulları! Ok atın! Çünkü sizin babanız

---

108 Sehl İbnu Ukayl'dan rivayetine göre o, şöyle haber verdi: İsmail aleyhisselam bir adama, bir yere geleceği vaadinde bulundu. İsmail aleyhisselam gelmiş fakat adam unutmuştu. İsmail aleyhisselam orada bekledi ve geceledi. Nihayet adam ertesi günü geldi ve: Buradan hiç ayrılmadın mı? diye sordu. İsmail aleyhisselam; hayır, diye cevap verdi. Adam: Şüphesiz ben unuttum, dedi. İsmail aleyhisselam da: Sen bana gelinceye kadar elbette buradan ayrılacak değildim, dedi. İşte Allah Teâlâ bu sebepledir ki «O, vadine sâdık idi.» buyurmuştur.

iyi bir ok atıcısı idi. Siz okunuzu atın. Ben de yaptığınız bu okçuluk yarışında falanca oğullarıyla beraberim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi aralarında yarış yapan bu iki gruptan bir tarafa geçince, karşı takımdakiler ok atmayı bıraktılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Size ne oluyor? Neden atmıyorsunuz?" buyurdu. Onlar:

-Sen onlardan olduğun hâlde bizler nasıl ok atalım? dediler. Onların bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Atın! Ben, hepinizle beraberim!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2899, 3373, 3507)

١٣ - بَاب قِصَّةِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَام

13- İbrahim'in Oğlu İshak'ın -Allah'ın selamı o ikisinin üzerine olsun- Kıssası Bâbı

فِيهِ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Bu bâbda İbnu Ömer ve Ebu Hureyre'nin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettikleri hadisler vardır.

١٤ – بَاب ﴿ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ ﴾ الْآيَةَ

14- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı

«Yoksa (ey Yahudiler!) Yakûb'a ölüm yaklaşıp da oğullarına: "Ey oğullarım! Benden sonra neye ibadet edeceksiniz?" diye sorduğu ve onların da: "Senin ilâhına babaların İbrahim, İsmail ve İshak'ın bir tek ilâhına ibadet edeceğiz. Biz O'na teslim olanlarız" dediklerinde, siz buna şahit mi olmuştunuz?»[109] Bakara: 133

---

109 Ölürken Yâkub aleyhisselam'ın tavsiyesi: Allah Teâlâ; İsmail aleyhisselamın torunlarından olan müşrik Araplara ve İsrail'in -ki o İbrahim aleyhisselamın oğlu, İshak'ın oğlu Yakub'tur- oğullarından kâfirlere karşı koyarak Yâkub aleyhisselam'ın öleceği sırada çocuklarına yalnız ve yalnız Allah'a ibadet edip O'na şirk koşmamalarını tavsiye ettiğini belirtiyor. Yâkub çocuklarına: «Benden sonra neye ibadet edeceksiniz? demişti de onlar, senin ilâhına ve ataların İbrahim in, İshak'ın tek ilâ-

٣٣٧٤- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَكْرَمُهُمْ أَتْقَاهُمْ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا.

3374- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar içinde en üstün olanlar kimlerdir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah katında en üstün olanlar, Allah'tan en çok korkanlardır." buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu cevabı üzerine bu soruyu soranlar:

-Biz bundan sormuyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sal-

---

hı olan Allah'a ibadet edeceğiz. Ve biz O'na teslim olmuşuz, demişlerdi.» Ataları İbrahim ve İsmail sözü, tebliğ kabilindendir. Çünkü İsmail, Yâkub'un babası değil amcasıdır. «Tek bir ilâh'a bağlanacağız.» Yani ulûhiyyette O'nu birleyeceğiz. Ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmayacağız. ***«Biz O'na teslim olmuşlardanız.» Emrine boyun eğenlerden ve kendisini dinleyenlerden olacağız, demektir. Kaldı ki göklerde ve yerde bulunanlar isteyerek veya zorla ona teslim olmuşlardır ve O'na döndürülürler.»*** (Âl-i İmrân: 83) İslâm, bütün peygamberlerin dinidir. Peygamberlerin şerîatları değişik, yolları farklı da olsa getirdikleri dinler bütünüyle İslâm'dır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***«Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona «Benden başka ilâh yoktur, öyleyse bana ibadet edin diye vahiy etmiş olmayalım.»*** (Enbiyâ: 25) Bu konuda âyetler pek çoktur. Hadislere gelince bunlardan birisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şu buyruğudur: «Biz peygamberler topluluğu tek bir babanın muhtelif annelerden çocuklarıyız.» «Onlar bir ümmetti. Gelip, geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız da sizin.» Atalarınız olan peygamberlerden ve salihlerden geçenler geçmiş bir ümmettiler. Sizin onlara mensup olmanız, eğer size yarayacak hayır ameller yapmıyorsanız hiçbir fayda sağlamaz. Çünkü onların yaptıkları şeyler kendi amelleridir, sizin yaptıklarınızsa sizin amellerinizdir ve «Siz onların yapmış olduklarından sorulmazsınız.» Ebul-Âliye, Rebî' ve Katâde «Onlar bir ümmetti, gelip geçti» âyetiyle İbrahim, İsmail, İshak, Yâkub ve torunları kastedildiğini söyler.

lallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyleyse Allah'ın Peygamberi olan ve Halilullah İbrahim'in oğlu olan ve bir peygamber olan İshak'ın, yine peygamber olan Yakub'un oğlu olan Yusuf aleyhisselamdır." Soru soranlar yine:

-Biz Sana bundan da sormuyoruz, dediler. Bu defa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler Arap soyunun aslını mı soruyorsunuz? Cahiliyet döneminde hayırlı olanlar, şayet dinde anlayış sahibi olurlarsa İslâm'da da en hayırlıları olurlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3353)

١٥ – بَاب

15- Bâb

﴿ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴾

«Peygamber olarak gönderdiğimiz Lût da kavmine demişti ki: "Göz göre göre bu fuhşu mu işliyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Siz, muhakkak cahillik eden bir kavimsiniz." Buna karşılık kavminin cevabı Lût ailesini memleketinizden çıkarın zira onlar, sizin yaptığınız şeyden temiz kalmak isteyen insanlardır" demekten başka bir şey olmamıştır. Buna rağmen biz, Lût ve ailesini kurtarmış, yalnız karısının azapta kalanlardan olmasını takdir etmişizdir. Üzerlerine şiddetli bir yağmuru yağdırmışızdır. Allah tarafından korkutulanların bu yağmuru ne kötüdür.»[110] Neml: 54- 58

---

110 Lût Kavmi, Allah Teâlâ kulu Lût aleyhisselamdan haber veriyor ki o, kendilerinden önce Âdemoğlundan hiç kimsenin yapmamış olduğu bir hayasızlığı yapmalarından dolayı kavmini Allah'ın azabı ve intikamı ile uyarmıştı. Onlar kadınları bırakıp erkeklere şehvetle yaklaşıyorlardı. Şüphesiz bu büyük bir hayâsızlıktır. Erkek erkekle, kadın da kadınla kendini tatmin ediyordu. Şöyle demişti: «Göz göre göre (o pis toplantı yerlerinize gelip birbirinizi görüp dururken) bir hayasızlık mı yapıyorsunuz? Kadınları bırakıp şehvetle erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Hayır siz, (ne

٣٣٧٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِلُوطٍ إِنْ كَانَ لَيَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ.

3375- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah Lût Peygamber'e de rahmet etsin, O da çok sağlam bir rükne yani Allah'a dayanıp dururken şöyle dedi: ***«Ah keşke size yetecek bir kuvvetim olsaydı veya sağlam bir kaleye sığınsaydım.»***" Hûd: 80 (Hadisin geçtiği diğer yer: 3372)

١٦ - بَاب

16- Bâb:

﴿ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴾ ﴿ بِرُكْنِهِ ﴾ بِمَنْ مَعَهُ لِأَنَّهُمْ قُوَّتُهُ ﴿ تَرَكْنَا ﴾ تَمِيلُوا فَأَنْكَرَهُمْ وَ ﴿ نَكِرَهُمْ ﴾ وَاسْتَنْكَرَهُمْ

şer'an ne de tabiî olarak hiç bir şey bilmeyen) cahil bir kavimsiniz.» Nitekim o, başka bir âyet-i kerîmede haber verildiği üzere şöyle demişti: ***«İnsanlar arasında erkeklere mi yaklaşıyorsunuz? Ve Rabbinizin sizin için yarattığı eşleri bırakıyor musunuz? Hayır, siz azmış bir kavimsiniz.»*** (Şuarâ: 165-166). «Kavminin cevabı: Lût'un ailesini kasabanızdan çıkarın. Çünkü onlar, temiz kalmaya çalışan (sizin yaptığınızı kabullenemeyen ve sizin yaptıklarınızı yapmaktan sakınan) insanlardır, (onları aranızdan çıkarın. Zira onlar, ülkenizde size komşu olmaya lâyık insanlar değillerdir,) demekten başka bir şey olmadı.» Gerçekten buna azmettiler de, Allah Teâlâ onların kökünü kazıdı, kâfirler için de bunun bir benzeri vardır. Allah Teâlâ buyurur ki: «Bunun üzerine onu ve ailesini kurtardık. Yalnız karısının geride kalanlardan olmasını (ve kavmiyle beraber yok olanlardan kılınmasını) takdir etik.» Zira onların dini üzere onlara yardımcıydı. Onların yaptıkları çirkin işlerinde, onlardan hoşnut idi. Lût aleyhisselam'ın misafirlerine gelmeleri için kavmine celâlette bulunurdu. Kendi şerefinden değil ama Peygamber aleyhisselama hürmeten (ve onun nesebini hayâsızlıktan korumak için) bizzat kendisi o hayâsızlığı yapmamaktaydı. «Onların üzerine (Rabbinin katında nişanlanmış, sıkıştırılarak pişirilmiş taştan) öyle bir yağmur yağdırdık ki, (bu zalimlere hiç de uzak değildir aleyhlerine hüccet konulan, kendilerine) uyan ulaşan (Allah'ın Rasûlünü yalanlayıp ona muhalefetle aralarında çıkarmaya çalışan) ların yağmuru ne kötü idi.» İslamda livatanın hükmü iki tarafta öldürülür.

وَاحِدٌ ﴿ يُهْرَعُونَ ﴾ يُسْرِعُونَ ﴿دَابِرٌ﴾ آخِرٌ ﴿صَيْحَةً﴾ هَلَكَةٌ ﴿ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴾ لِلنَّاظِرِينَ ﴿ لَبِسَبِيلٍ ﴾ لَبِطَرِيقٍ

«Nitekim elçiler Lût ailesine gelince. Lût onlara demişti ki: "Siz tanınmadık kimselersiniz"»[111] Hicr: 61-62 ﴿ برُكنه ﴾. (Zâriyât: 39) Beraberindekilerle yüz çevirdi, çünkü onlar onun kuvvetidir. ﴿ تَرْكَنُوا ﴾ (Hud: 113) Meyl ettiler. Onlardan hoşlanmadı. ﴿ يُهْرَعُونَ ﴾ (Hûd: 78) Koşuyorlar. ﴿دَابِرٌ﴾ (Hicr: 66) Başka. ﴿صَيْحَةً﴾ (Yâsîn: 29) Yok olmak. لِلْمُتَوَسِّمِينَ (Hicr: 75) Bakanlar için. ﴿ لَبِسَبِيلٍ ﴾ (Hicr: 76) Yol için.

٣٣٧٦- حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾

3376- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: **"Fehel min muddekir"**[112] (Kamer: 15) âyetini okudu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3341)

١٧ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

17- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı

---

111 Allah Teâlâ, Lût aleyhisselam'dan haber veriyor ki melekler ona yüzleri güzel gençler suretinde gelip yanına, evine girdikleri zaman : «Doğrusu siz tanınmamış kimselersiniz.» demiştir. Onlar da Lût kavminin kendileri hakkında vuku bulacağında ve kendi sahalarına ineceğinde şüphe edegeldikleri azap, helâk ve yok olmalarını kasdederek: «Biz, sana sadece onların şüphe edip durdukları azabı getirdik. Gerçekle geldik sana.» demişlerdir. Nitekim Allah Teâlâ başka bir âyette şöyle buyurur: ***«Biz melekleri ancak hak ile indiririz.»*** (Hicr.) Allah Teâlâ: «Biz, şüphesiz doğru söyleyenleriz, dediler.» buyurur ki; bu, onun kurtarılması ve kavminin helâkine dair meleklerin vermiş olduğu haberleri teyid içindir.

112 Kamer sûresi'nde altı kere bu şeklinde okunmuştur. Kamer sûresindeki **"..fehel min muddekir.."** âyetinin manası da: İbret ve öğüt alan yok mudur?!"

﴿ وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ﴾ ﴿ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ ﴾ الْحِجْرُ مَوْضِعُ ثَمُودَ وَأَمَّا ﴿ حَرْثٌ حِجْرٌ ﴾ حَرَامٌ وَكُلُّ مَمْنُوعٍ فَهُوَ حِجْرٌ مَحْجُورٌ وَالْحِجْرُ كُلُّ بِنَاءٍ بَنَيْتَهُ وَمَا حَجَرْتَ عَلَيْهِ مِنَ الْأَرْضِ فَهُوَ حِجْرٌ وَمِنْهُ سُمِّيَ حَطِيمُ الْبَيْتِ حِجْرًا كَأَنَّهُ مُشْتَقٌّ مِنْ مَحْطُومٍ مِثْلُ قَتِيلٍ مِنْ مَقْتُولٍ وَيُقَالُ لِلْأُنْثَى مِنَ الْخَيْلِ الْحِجْرُ وَيُقَالُ لِلْعَقْلِ حِجْرٌ وَحِجًى وَأَمَّا حَجْرُ الْيَمَامَةِ فَهُوَ مَنْزِلٌ.

«Semûd kavmine de, kardeşleri Salih'i göndermiştik.»[113] Âraf: 73
«Keza Hicr halkı da peygamberleri yalanlamıştı.»[114] Hicr: 80

Hicr, Semûd kavminin oturduğu yerdir. ﴿ حَرْثٌ حِجْرٌ ﴾ (Enâm: 138) Haram manasına gelir. Her yasaklanmış şey Hicr'dir. El-Hicru, Yaptığın her binanın adıdır. Yerin men ettiği şeye de Hicr denir. Kâbe'nin dışında

113 Semûd İbnu Âsir, İbnu İrem, İbnu Sam, İbnu Nûh, Cedîs İbnu Âsir'in kardeşidir. Tasm kabilesi de öyle. Bunların hepsi, İbrahim aleyhisselamdan önceki Arab-ı Âribe'nin kabilesinden idiler. Semûd, Âd'dan sonra idi. Onların yurtları, Hicaz ile Şam arasındaki Vâdî el-Kurâ ve çevresinde meşhur olup Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hicretin 9. senesi Tebûk'e giderken onların yurtlarına uğramıştı.

114 Hicr ehli, peygamberleri Salih'i yalanlamış olan Semûd kavmidir. Bir peygamberi yalanlamış olan, bütün peygamberleri yalanlamıştır. Bu sebepledir ki onların, peygamberleri yalanladığı belirtilmiştir. Allah Teâlâ Salih aleyhisselamın getirdiğinin doğruluğuna delâlet eden mucizelerin onlara geldiğini zikreder. Allah Teâlâ'nın Salih aleyhisselamın duası ile düz bir kayadan çıkarmış olduğu deve de bu mucizelerdendir. Deve, onların ülkelerinde dolaşırdı ve onlara bir gün, deveye bir gün olmak üzere su içmeleri için belli günler vardı. Onlar haddi aşıp deveyi boğazladıkları zaman Salih aleyhisselam onlara: ***«Yurdunuzda üç gün daha kalın. Bu; yalanlanmayacak bir sözdür.»*** (Hûd: 65) demişti. Allah Teâlâ başka bir âyette şöyle buyurmuştur: ***«Semûd kavmine gelince; onlara doğru yolu göstermiştik. Ama onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler.»*** (Fussilet: 17) Allah Teâlâ onların: «Dağlardan emin evler yontup oyduklarını» zikreder. Onlar bu evleri, korku ve onlara ihtiyâç duyduklarından değil aksine azgınlık ve taşkınlıklarından, abes olarak yapmışlardır. Hicr vadisindeki evlerinde bu işlerin izleri hâlen görülmekte, müşahede edilmektedir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tebük'e giderken oraya uğramış, elbisesiyle başını örtüp binitini hızlandırmış, ashabına: Azaba uğratılmış kavmin evlerine ancak ağlayarak girin. Şayet ağlamaz iseniz, onların başına gelenin sizin de başınıza gelmesi korkusuyla ağlar görünün, buyurmuştur. Dördüncü günün sabahına karşı çığlık onları da yakalayıverdi. Binâenaleyh yaptıkları da kendilerine bir fayda sağlamadı. Yani kaldırmış oldukları ekinler ve meyveler onlara hiç bir fayda sağlamadı. Ülkenin suyunu deveden esirgemişler, sularını azaltmaması için onu boğazlamışlardı. Fakat bu mallar, Allah'ın emri geldiği zaman onlara hiç bir fayda sağlamamış ve bu azabı onlardan engellememiştir.

kalan kısmına da Hicr denilir. Atların dişisine de Hicr denilir. Akla da Hicr denilir. Hacrul-Yemame denilince bu ev manasına gelir.

٣٣٧٧- حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ الَّذِي عَقَرَ النَّاقَةَ قَالَ انْتَدَبَ لَهَا رَجُلٌ ذُو عِزٍّ وَمَنَعَةٍ فِي قَوْمِهِ كَأَبِي زَمْعَةَ.

3377- Abdullah ibnu Zem'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, kendisi Salih peygamberin dişi devesini öldürenden bahsederek şöyle buyurdu:

"Salih'in dişi devesini, kuvvette Ebu Zem'a gibi kavmi arasında izzet ve dayanma gücü olan birisi öldürme davetine icabet etti" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4942, 5204, 6042)

٣٣٧٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ بْنِ حَيَّانَ أَبُو زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَزَلَ الْحِجْرَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَشْرَبُوا مِنْ بِئْرِهَا وَلَا يَسْتَقُوا مِنْهَا فَقَالُوا قَدْ عَجَنَّا مِنْهَا وَاسْتَقَيْنَا فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطْرَحُوا ذَلِكَ الْعَجِينَ وَيُهَرِيقُوا ذَلِكَ الْمَاءَ وَيُرْوَى عَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ وَأَبِي الشَّمُوسِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِإِلْقَاءِ الطَّعَامِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اعْتَجَنَ بِمَائِهِ.

3378- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk gazvesinde Semûd kavminin helâk olduğu Hicr vadisinde konakladığı zaman, sahabelerine buranın kuyusundan su içmemelerini ve buradan su almamalarını emretti. Bunun üzerine sahabeler:

-Biz bu kuyunun suyundan alıp hamur yoğurduk ve su kaplarımızı doldurduk, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem

onlara bu hamuru atmalarını ve aldıkları suyu da dökmelerini emretti.

Sebra ibnu Ma'bed ve Ebuş-Şumûs'un rivayetleri şöyledir: "Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yiyecekleri atmalarını emretti." Ebu Zerr de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetinde "Her kim buranın suyundan hamur yapmışsa" lafzını ziyade etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3379)

٣٣٧٩- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّاسَ نَزَلُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضَ ثَمُودَ الْحِجْرَ فَاسْتَقَوْا مِنْ بِئْرِهَا وَاعْتَجَنُوا بِهِ فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُهَرِيقُوا مَا اسْتَقَوْا مِنْ بِئْرِهَا وَأَنْ يَعْلِفُوا الْإِبِلَ الْعَجِينَ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَقُوا مِنْ الْبِئْرِ الَّتِي كَانَتْ تَرِدُهَا النَّاقَةُ تَابَعَهُ أُسَامَةُ عَنْ نَافِعٍ.

3379- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in beraberinde Semûd arazisi olan el-Hicr'e inip konakladılar, akabinde oranın kuyusundan su aldılar ve bununla hamur yoğurdular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara, oranın kuyusundan aldıkları suyu dökmelerini, o su ile yoğurulan hamuru develere yedirmelerini emretti. Ve yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onlara Salih Peygamber'in dişi devesinin su içmeye gelmekte olduğu kuyudan su almalarını emretti.

٣٣٨٠- حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا مَرَّ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ ثُمَّ تَقَنَّعَ بِرِدَائِهِ وَهُوَ عَلَى الرَّحْلِ.

3380- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem el-Hicr'e uğradığı zaman şöyle buyurdu:

"Allah'ın azap indirdiği bu kavmin meskenlerine girmeyin. Ancak ağlayarak oradan geçin. Şayet ağlayamazsanız oralara girmeyiniz ki onların başlarına gelen sizin de başınıza gelmesin." Sonra kendisi devesinin üzerinde olduğu hâlde ridâsıyla örtündü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 338, 433, 3381, 4419, 4420, 4702)

٣٣٨١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ.

3381- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın azap indirdiği bu kavmin meskenlerine girmeyin. Ancak ağlayarak oradan geçin. Şayet ağlayamazsanız oralara girmeyiniz ki onların başlarına gelen sizin de başınıza gelmesin." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 338, 433, 3381, 4419, 4420, 4702)

١٨ - بَاب

18- Allah Teâlâ'nın Şu kavli Bâbı

﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾

«Yoksa ey Yahudiler! Yakûb'a ölüm yaklaşıp da oğullarına: "Ey oğullarım! Benden sonra neye ibadet edeceksiniz?" diye sorduğu, onların da: "Senin ilahına; babaların İbrahim, İsmail ve İshak'ın bir tek ilâhına ibadet edeceğiz. Biz O'na teslim olanlarız" dediklerinde, siz buna şahit mi olmuştunuz» (Bakara: 133)

٣٣٨٢- أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَام.

3382- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kerîm oğlu Kerîm oğlu Kerîm oğlu Kerîm, İbrahim oğlu Yakup oğlu Yûsuf'tur." -Allah'ın selamı onların üzerine olsun- (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3390, 4688)

١٩ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

19- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

﴿ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ ﴾

«Şurası bir gerçektir ki, Yûsuf ve kardeşlerinde, gerçekleri araştıranlar için ibretler vardır.» (Yusuf: 7)

٣٣٨٣- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ لِلَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي النَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا.

3383- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar içinde en üstün olanlar kimlerdir? di-

ye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah katında en üstün olanlar, Allah'tan en çok korkanlardır." buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu cevabı üzerine bu soruyu soranlar:

-Biz bundan sormuyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyleyse Allah'ın Peygamberi olan ve Halilullah İbrahim'in oğlu olan ve bir peygamber olan İshak'ın, yine peygamber olan Yakub'un oğlu olan Yusuf aleyhisselamdır." Soru soranlar yine:

-Biz Sana bundan da sormuyoruz, dediler. Bu defa Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizler Arap soyunun aslını mı soruyorsunuz? Cahiliyet döneminde hayırlı olanlar, şayet dinde anlayış sahibi olurlarsa İslâm'da da en hayırlıları olurlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3353)

٣٣٨٤- حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا مُرِي أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ إِنَّهُ رَجُلٌ أَسِيفٌ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ رَقَّ فَعَادَ فَعَادَتْ قَالَ شُعْبَةُ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ.

3384- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine şöyle buyurdu:

"Ebu Bekir'e söyleyin de insanlara namaz kıldırsın." Âişe dedi ki:

-Muhakkak ki Ebu Bekir yumuşak kalpli birisidir ve senin makamına durduğunda insanlara namaz kıldıramaz.

Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem sözünü tekrar etti. Âişe de sözlerini tekrar etti. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem üçüncü veya dördüncü kez sözünü tekrarlayıp şöyle buyurdu:

"Muhakkak ki siz kadınlar (içindekini gizleyip, başka şekilde davranan) Yusuf'un kadınları gibisiniz. Ebu Bekir'e söyleyin insanlara namaz kıldırsın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 198, 664, 665, 679, 683, 687, 712, 713, 716, 2588, 3099, 3384, 4445, 5714, 7303)

٣٣٨٥- حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ كَذَا فَقَالَ مِثْلَهُ فَقَالَتْ مِثْلَهُ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَقَالَ حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ رَجُلٌ رَقِيقٌ.

3385- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hastalandı ve şöyle buyurdu:

"Ebu Bekir'e emredin, insanlara namaz kıldırsın!" Âişe dedi ki:

- Muhakkak ki Ebu Bekir yumuşak kalpli birisidir ve senin makamına durduğunda insanlara namaz kıldıramaz.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sözlerini tekrar etti. Âişe de sözlerini O'na karşı tekrar etti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ebu Bekir'e emredin insanlara namaz kıldırsın! Muhakkak ki siz kadınlar (içindekini gizleyip, başka şekilde davranan) Yusuf'un kadınları gibisiniz. Akabinde Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatında imam oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 678)

٣٣٨٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ.

3386- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Velid ibnul-Velid'i, Seleme ibnu Hişam'ı, Ayyaş ibnu Ebi Rabia'yı ve müminlerden zayıf olanları kurtar. Allah'ım! Mudar kabilesini daha şiddetli çiğne. Onların yıllarını Yusuf aleyhisselamın yılları

gibi şiddetli eyle." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 797, 804, 1006, 2932, 3281, 4560, 4598, 6200, 6393)

٣٣٨٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ هُوَ ابْنُ أَخِي جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لَأَجَبْتُهُ.

3387- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Allah Lût Peygamber'e rahmet etsin. O çok sağlam bir rükne, Allah'a dayanıp dururken şöyle dedi: ***«Ah keşke size yetecek bir kuvvetim olsaydı veya sağlam bir kaleye sığınsaydım.»*** Hûd: 80

Şayet ben Yusuf aleyhisselamın hapiste kaldığı gibi hapiste uzun süre kalmış olsaydım, muhakkak gelen kişiye hemen icabet ederdim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3372)

٣٣٨٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ عَمَّا قِيلَ فِيهَا مَا قِيلَ قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ عَائِشَةَ جَالِسَتَانِ إِذْ وَلَجَتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَهِيَ تَقُولُ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ قَالَتْ فَقُلْتُ لِمَ قَالَتْ إِنَّهُ نَمَى ذِكْرَ الْحَدِيثِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَيُّ حَدِيثٍ فَأَخْبَرَتْهَا قَالَتْ فَسَمِعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًّا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لِهَذِهِ قُلْتُ حُمَّى أَخَذَتْهَا مِنْ أَجْلِ حَدِيثٍ تُحُدِّثَ بِهِ فَقَعَدَتْ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ اعْتَذَرْتُ لَا تَعْذِرُونِي فَمَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ يَعْقُوبَ وَبَنِيهِ فَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ مَا أَنْزَلَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ.

3388- Mesrûk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Âişe'nin annesi Ümmü Rûmân'a Âişe hakkında yapılan zina iftirasını (ifk hadisesi) sordum. O şöyle dedi:

-Ben Âişe ile beraber oturuyordum. Yanımıza Ensar'dan bir kadın girdi ve şöyle dedi:

-Allah falan kimseye lâyıkını versin, verdi de. Ümmü Rûmân dedi ki: Ben o Ensâriye kadına:

-Niçin ona öyle diyorsun ki? Ensariyye kadın:

-Çünkü o, sözü yaydı. Bunun üzerine Âişe:

-Bu adam hangi sözü yaydı? diye sordu. O kadın Âişe hakkında yapılan zina iftirasını Âişe'ye haber verdi. Âişe dedi ki:

-Bu sözü Ebu Bekir ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem duydular mı? diye sordu. Ümmü Rûmân:

-Evet, duydular, dedi.

Bunun üzerine Âişe bayıldı. Âişe ancak üzerinde titreme ile beraber bir ateş olduğu hâlde ayıldı. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve:

-"Âişe'nin nesi var?" diye sordu. Ümmü Rûmân dedi ki: Ben:

-Âişe'yi kendisi hakkında konuşulmakta olan bu sözden dolayı ateşli bir hastalık yakaladı, dedim.

Bunun üzerine Âişe oturdu ve şöyle dedi:

Eğer ben size bu söyleneni yapmadım diye yemin etsem, sizler beni tasdik etmezsiniz. Eğer özür dilesem özrümü kabul etmezsiniz. Artık bu durumda benim misalimle sizin misaliniz, Yakup Peygamber ile oğullarının misali gibidir. (O şöyle demişti) ***«Yardımına sığınılacak ancak Allah'tır.»*** (Yûsuf: 18)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Âişe'nin yanından ayrıldı. Bu esnada Allah Azze ve Celle Âişe'nin masum ve bu iftiradan beri olduğunu bildiren âyetlerini indirdi. Bunun üzerine bu müjdeli haberi Âişe'ye verdi. Âişe ise şöyle dedi:

-Bundan dolayı ben sadece ve sadece Allah'a hamd ve şükür ederim, bir başkasına değil. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4143, 4691, 4751)

٣٣٨٩- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتِ قَوْلَهُ ﴿ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا ﴾ أَوْ ﴿كُذِبُوا ﴾ قَالَتْ بَلْ كَذَّبَهُمْ قَوْمُهُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا أَنَّ قَوْمَهُمْ كَذَّبُوهُمْ وَمَا هُوَ بِالظَّنِّ فَقَالَتْ يَا عُرَيَّةُ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا بِذَلِكَ قُلْتُ فَلَعَلَّهَا أَوْ ﴿ كُذِبُوا ﴾ قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ لَمْ تَكُنِ الرُّسُلُ تَظُنُّ ذَلِكَ بِرَبِّهَا وَأَمَّا هَذِهِ الْآيَةُ قَالَتْ هُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَصَدَّقُوهُمْ وَطَالَ عَلَيْهِمُ الْبَلَاءُ وَاسْتَأْخَرَ عَنْهُمُ النَّصْرُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَتْ مِمَّنْ كَذَّبَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَظَنُّوا أَنَّ أَتْبَاعَهُمْ كَذَّبُوهُمْ جَاءَهُمْ نَصْرُ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ ﴿ اسْتَيْأَسُوا ﴾ اسْتَفْعَلُوا مِنْ يَئِسْتُ ﴿ مِنْهُ ﴾ مِنْ يُوسُفَ ﴿ لَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ﴾ مَعْنَاهُ الرَّجَاءُ.

3389- Urve -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımı Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- şu ayetten sordum:

«İşte o peygamberler, ümitsizliğe düşüp yalanlandıkları sandıkları bir sırada, onlara hemen yardımımız gelmiştir.» Yûsuf: 110 Veya onlar yalanlandılar mı? Âişe şöyle dedi:

-Bilâkis kavimleri o

peygamberleri yalanladılar.

Bunun üzerine ben dedim ki:

-Vallahi onlar kesin surette kavimlerinin kendilerini yalanladıklarını bilmişlerdir; o zan değildir. Bunun üzerine Âişe dedi ki:

-Ey Ureyye! Onlar bunu kesin bilmişlerdir. Ben dedim ki:

-Belki âyet "veya kendilerine yalan söylendi" manasına gelir. Âişe şöyle dedi:

-Bundan Allah'a sığınırım. Hiçbir peygamber Rabbine karşı bu zanda bulunmamıştır. Bu âyetin manasına gelince onlar Rab'lerine iman etmiş ve peygamberleri tasdik etmiş olan peygamberlere tâbi olanlardır. Bunlar üzerine belâ uzamış, ilâhi yardım ve zafer onlardan gecikmiş, hat-

ta peygamberler kendi kavimlerinden olup da, peygamberleri yalanlayanlardan ümitsizliğe düştükleri ve kendilerine uyanların kendilerini yalarladıklarını zannetmiş oldukları zaman, onlara Allah'ın yardımı gelmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4525, 4695, 4696)

٣٣٩٠- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَام.

3390- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kerîm oğlu, Kerîm oğlu, Kerîm oğlu Kerîm, İbrahim oğlu İshâk oğlu Yakup oğlu Yûsuf aleyhisselâmdır"

٢٠ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

20- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ ﴿ارْكُضْ﴾ اضْرِبْ ﴿ يَرْكُضُونَ ﴾ يَعْدُونَ.

«"Başıma bir belâ geldi; sen merhametlilerin en merhametlisisin" diye dua eden Eyyûb'a da yardım etmiştik.» (Enbiya: 83)

﴿ارْكُضْ﴾ (Sad: 42) Vur, demektir. ﴿ يَرْكُضُونَ ﴾ (Enbiya: 12) Koşarlar, demektir.

٣٣٩١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رِجْلُ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ يَحْثِي فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَى لِي عَنْ بَرَكَتِكَ.

3391- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eyyûb çıplak bir vaziyette yıkanırken üzerine altından çekirgeler düştü. Eyyûb bunları elbisesinin içine almaya başladı. Rabbi O'na şöyle nidâ etti: Ey Eyyûb! Seni bu gördüklerinden zengin kılmamış mı idim. Eyyüp de dedi ki: Senin izzetine yemin olsun ki evet. Fakat senin bereketinden yetinmek yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 279)

٢١ – بَاب

21- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴾ كَلَّمَهُ ﴿ وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴾ يُقَالُ لِلْوَاحِدِ وَلِلْاثْنَيْنِ وَالْجَمِيعِ نَجِيٌّ وَيُقَالُ ﴿ خَلَصُوا نَجِيًّا ﴾ اعْتَزَلُوا نَجِيًّا وَالْجَمِيعُ أَنْجِيَةٌ يَتَنَاجَوْنَ.

«Ey Muhammed! Kitapta Musa'yı da an. O, çok temiz bir kimse ve tarafımızdan gönderilmiş bir peygamber idi. Ona, Tûr'un sağ tarafından seslenmiş, onunla vasıtasız konuşmak için kendimize onu yaklaştırmıştık. Ona, rahmetimizden, kardeşi Harun'u bir peygamber olarak vermiştik.» Meryem: 51-53

«Firavun ailesinden mümin olan ve îmanını gizleyen bir adam da şöyle demişti: "Rabbim Allah'tır, diyen bir adamı, size Rabbinizden apaçık deliller getirmiş olmasına rağmen öldürecek misiniz? Eğer yalancı ise, yalanı kendi aleyhine. Yok eğer sâdık ise, sizi tehdit ettiği şeylerden bazısı başınıza gelebilir. Şüphesiz Allah haddi aşan yalancılara asla hidayet etmez."» Mümin: 28

٣٣٩٢– حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَدِيجَةَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَانْطَلَقَتْ بِهِ إِلَى وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ رَجُلًا

تَنَصَّرَ يَقْرَأُ الْإِنْجِيلَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَقَالَ وَرَقَةُ مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى وَإِنْ أَدْرَكَنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا .النَّامُوسُ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي يُطْلِعُهُ بِمَا يَسْتُرُهُ عَنْ غَيْرِهِ.

3392- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cibrîl kendisine vahiy getirdikten sonra Hirâ'dan korkuyla yüreği titreyerek Hatice'ye döndü. Bundan sonra Hatîce, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi, Hıristiyan olan, İncil'i Arapça okuyan ve amcasının oğlu olan Varaka ibnu Nevfel'in yanına götürdü. Varaka, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme:

-Ne görüyorsun? diye sordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem gördüklerini ona haber verdi.

Bunun üzerine Varaka:

-Bu gördüğün, Allah'ın Musa Peygamber'e indirdiği Nâmus'tur. Eğer senin davet günlerine yetişirsem, sana kuvvetli bir şekilde yardım ederim, dedi.

"**en-Nâmûs**" Allah'ın başkalarından gizlemekte olduğu şeyleri kendisine bildirmekte olduğu sır sahibidir.

٢٢ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

22- Allah Azze ve Celle'nin Şu Kavli Bâbı:

﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى إِذْ رَأَى نَارًا إِلَى قَوْلِهِ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ ﴿آنَسْتُ﴾ أَبْصَرْتُ ﴿نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ﴾ الْآيَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿الْمُقَدَّسُ﴾ الْمُبَارَكُ ﴿طُوًى﴾ اسْمُ الْوَادِي ﴿سِيرَتَهَا﴾ حَالَتَهَا وَ ﴿النُّهَى﴾ التُّقَى ﴿ بِمَلْكِنَا ﴾ بِأَمْرِنَا ﴿ هَوَى ﴾ شَقِيَ ﴿ فَارِغًا ﴾ إِلَّا مِنْ ذِكْرِ مُوسَى ﴿رِدْءًا﴾ كَيْ يُصَدِّقَنِي وَيُقَالُ مُعِينًا أَوْ مُعِينًا يَبْطُشُ وَ يَبْطِشُ ﴿ يَأْتَمِرُونَ ﴾ يَتَشَاوَرُونَ وَالْجِذْوَةُ قِطْعَةٌ غَلِيظَةٌ مِنَ الْخَشَبِ لَيْسَ فِيهَا لَهَبٌ ﴿ سَنَشُدُّ ﴾ سَنُعِينُكَ كُلَّمَا عَزَّزْتَ شَيْئًا فَقَدْ جَعَلْتَ لَهُ عَضُدًا وَقَالَ غَيْرُهُ كُلَّمَا لَمْ يَنْطِقْ بِحَرْفٍ أَوْ فِيهِ تَمْتَمَةٌ أَوْ فَأْفَأَةٌ فَهِيَ

﴿عُقْدَةً﴾ ﴿أَزْرِي﴾ ظَهْرِي ﴿فَيُسْحِتَكُمْ﴾ فَيُهْلِكَكُمْ ﴿الْمُثْلَى﴾ تَأْنِيثُ الْأَمْثَلِ يَقُولُ بِدِينِكُمْ يُقَالُ خُذْ الْمُثْلَى خُذْ الْأَمْثَلَ ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ يُقَالُ هَلْ أَتَيْتَ الصَّفَّ الْيَوْمَ يَعْنِي الْمُصَلَّى الَّذِي يُصَلَّى فِيهِ ﴿فَأَوْجَسَ﴾ أَضْمَرَ خَوْفًا فَذَهَبَتْ الْوَاوُ مِنْ ﴿خِيفَةً﴾ لِكَسْرَةِ الْخَاءِ ﴿فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ عَلَى جُذُوعِ ﴿خَطْبُكَ﴾ بَالُكَ ﴿مِسَاسَ﴾ مَصْدَرُ مَاسَّهُ مِسَاسًا ﴿لَنَنْسِفَنَّهُ﴾ لَنُذْرِيَنَّهُ الضَّحَّاءُ الْحَرُّ ﴿قُصِّيهِ﴾ اتَّبِعِي أَثَرَهُ وَقَدْ يَكُونُ أَنْ تَقُصَّ الْكَلَامَ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ﴿عَنْ جُنُبٍ﴾ عَنْ بُعْدٍ وَعَنْ جَنَابَةٍ وَعَنْ اجْتِنَابٍ وَاحِدٌ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿عَلَى قَدَرٍ﴾ مَوْعِدٌ ﴿لَا تَنِيَا﴾ لَا تَضْعُفَا ﴿يَبَسًا﴾ يَابِسًا ﴿مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ﴾ الْحُلِيِّ الَّذِي اسْتَعَارُوا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ ﴿فَقَذَفْتُهَا﴾ أَلْقَيْتُهَا ﴿أَلْقَى﴾ صَنَعَ ﴿فَنَسِيَ مُوسَى﴾ هُمْ يَقُولُونَهُ أَخْطَأَ الرَّبُّ أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا فِي الْعِجْلِ.

«Musa'nın haberi sana geldi mi? Hani bir ateş görmüştü de ailesine: "Siz durun. Ben bir ateş gördüm. Belki size ondan bir kor getiririm; yahut ateşin yanında bir yol gösteren bulurum" demişti. Ateşin yanına geldiği zaman kendisine seslenilmişti: "Ey Musa!""Ben, senin Rabbinim! Pabuçlarını çıkar; sen, mukaddes vadide, Tuvâ'dasın.» (Tâhâ: 9-12)

﴿آنَسْتُ﴾ ﴿نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ﴾ *«Bir ateş gördüm, belki ondan size bir kor getiririm»*

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿الْمُقَدَّسِ﴾ Mübarek. ﴿طُوًى﴾ (Tâhâ: 12) Vâdînin ismidir. ﴿سِيرَتَهَا﴾ (Tâhâ: 21) Onun hâli, durumu. ﴿النُّهَى﴾ (Tâhâ: 54) Takva. ﴿بِمِلْكِنَا﴾ (Tâhâ: 87) Emrimiz ile. ﴿هَوَى﴾ (Tâhâ: 81) Sıkıntıya sokmak. ﴿فَارِغًا﴾ (Kasas: 10) Musa'nın zikrinden başka. ﴿رِدْءًا﴾ (Kasas: 34) Kardeşim Hârûn lisânca benden daha fasihtir, onu da benimle, beni tasdik edecek bir yardımcı yap. ﴿يَأْتَمِرُونَ﴾ (Kasas: 34) İstişare ediyorlar. ﴿وَالْجَذْوَةُ﴾ Kendisinde alev bulunmayan odundan kalın bir ateş parçası. ﴿سَنَشُدُّ﴾ (Kasas: 35) Sana yardım edeceğiz. Ne zaman bir şeyi kuvvetlendirirsen, ona kuvvet verecek bir pazu yapmışsındır.

İbnu Abbas'tan başkaları da şöyle dedi: ﴿عُقْدَةً﴾ (Tâhâ: 27) Bir harf

söyleyemez veya söylemede çabuk çabuk söyleme ve kekeleme olması. ﴿أَزْرِي﴾ (Tâhâ: 31) Sırtım. ﴿فَيُسْحِتَكُمْ﴾ (Tâhâ: 61) Sizi helâk edecek ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ (Tâhâ: 64) Bugün saffa geldin mi? denilir. Yani namaz kılınan yere. ﴿فَأَوْجَسَ﴾ (Tâhâ: 67) İçinde bir korku gizledi.

﴿فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ (Tâhâ: 71) Hurma ağaçlarının gövdelerinin üzerinde. ﴿خَطْبُكَ﴾ (Tâhâ: 95) Hâlin, durumun. ﴿لَنَنسِفَنَّهُ﴾ (Tâhâ: 97) Onu zerre zerre savunurum. الضَّحَاءُ Sıcaklık. ﴿قُصِّيهِ﴾ (Kasas: 11) Onun izi üzere git, onu takip et. Bazen de bu ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (Kehf: 13) "Biz sana en güzel kıssa anlatıyoruz" gibi söz nakletmek manâsına gelir. ﴿عَنْ جُنُبٍ﴾ (Kasas: 11) Uzaktan.

Mücâhid şöyle dedi: ﴿عَلَى قَدَرٍ﴾ Bir vade kadar. ﴿لَا تَنِيَا﴾ (Tâhâ: 42) Zayıflamayın, gevşemeyin. ﴿يَبَسًا﴾ (Tâhâ: 77) Kuru. ﴿فَقَذَفْتُهَا﴾ (Tâhâ: 87) Musa'nın annesi o sandığı suya attı. ﴿أَلْقَى﴾ (Tâhâ: 87) Yaptı.

﴿مُوسَى فَنَسِيَ﴾ (Tâhâ: 88) Sâmirî onlara böğüren bir buzağı heykeli çıkardı da: İşte sizin de, Musa'nın da tanrısı budur. Fakat Musa unuttu, demişlerdi.

٣٣٩٣- حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ .تَابَعَهُ ثَابِتٌ وَعَبَّادُ بْنُ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3393- Mâlik ibnu Sa'saa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendilerine Miraç gecesinden bahsederek şöyle buyurdu:

"Beşinci semaya geldi ve orada Harun'la karşılaştı. Cibril:

-Bu Harun 'dur, ona selâm ver, dedi. Ben de ona selâm verdim, o da selâmımı aldı. Sonra Harun aleyhisselam:

-Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber! dedi."

٢٣ - بَاب
23- Bâb

﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾

«Firavun ailesinden mümin olan ve îmanını gizleyen bir adam da şöyle demişti: "Rabbim Allah'tır, diyen bir adamı, size Rabbinizden apaçık deliller getirmiş olmasına rağmen öldürecek misiniz? Eğer yalancı ise, yalanı kendi aleyhine: yok eğer sâdık ise, sizi tehdit ettiği şeylerden bazısı başınıza gelebilir. Şüphesiz Allah haddi aşan yalancılara asla hidayet etmez."» Mü'min: 28

٢٤ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
24- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı

﴿ وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴾ ﴿ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴾

«Musa'nın haberi sana geldi mi?» Tâhâ: 9 ***«Allah, Musa'ya da hitap ederek onunla konuştu.»*** Nisa: 164

٣٣٩٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا هُوَ رَجُلٌ ضَرْبٌ رَجِلٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي الْآخَرِ خَمْرٌ فَقَالَ اشْرَبْ أَيَّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ.

3394- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Miraç gecesinde Musa'yı gördüm. Baktım ki Musa, Yemen'in Şe-

nûe kabilesi erkeklerinden biri gibi uzun boylu, balık etli bir zattır. İsa'yı da gördüm. Baktım ki, o, orta yapılı, sanki hamamdan çıkmış gibi al ehreli idi. Ben İbrâhîm'i de gördüm. Çocukları içinde İbrahim'e en çok benzeyeni benimdir. Sonra bana birinin içinde süt, diğerinde şarap bulunan iki kap getirildi. Cibril bana: Bunlardan hangisini istersen iç, dedi. Ben sütü aldım ve onu içtim. Bana: Fıtratı aldın. Eğer sen şarabı almış olaydın, ümmetin azgın olurdu, denildi."

٣٣٩٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ.

3395- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiçbir kul için 'Ben Yûnus ibnu Mettâ'dan daha hayırlıyım' demesinin yakışı olmaz." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununlaYûnus aleyhisselamı babası Mettâ'ya nispet etmiştir.

٣٣٩٦ - وَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ فَقَالَ مُوسَى آدَمُ طُوَالٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَقَالَ عِيسَى جَعْدٌ مَرْبُوعٌ وَذَكَرَ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَذَكَرَ الدَّجَّالَ.

3396- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Miraç gecesinizikrederek şöyle buyurdu:

"Musa buğday renkli, uzun boyludur; sanki Yemen'in Şenûe kabilesi erkeklerinden biri gibidir. İsa toplu vücutlu ve orta boyludur"

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Cehennem'in bekçisiolan Mâlik'i de zikretti, Deccâl'i de zikretti.

٣٣٩٧- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ عَنِ ابْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَجَدَهُمْ يَصُومُونَ يَوْمًا يَعْنِي عَاشُورَاءَ فَقَالُوا هَذَا

يَوْمٌ عَظِيمٌ وَهُوَ يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَأَغْرَقَ آلَ فِرْعَوْنَ فَصَامَ مُوسَى شُكْرًا لِلَّهِ فَقَالَ أَنَا أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

3397- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiği zaman Medîne ehlini Âşûra günü oruç tuttuklarını gördü. Dediler ki:

-Bu yüce bir gündür. Bu gün de Allah, Musa'yı kurtardı. Firavun ve askerlerini denizde boğdu. Bu gün de Musa Allah'a şükür olarak oruç tuttu. Onların bu sözlerinden sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben Musa'ya Yahudilerden daha yakınım" buyurdu ve o gün oruç tutulmasını emretti.

٢٥ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

25- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

«Musa ile bana ibadet etmesi için otuz gece sözleşmiştik. Bunu on gece ile tamamlamış, böylece Rabbinin tayin ettiği vakit kırk geceyi bulmuştu. Musa, kardeşi Harun'a şöyle demişti ki: "Benim yokluğumda kavmim içinde benim yerime geç; ıslâh et ve sakın bozguncuların yoluna tâbi olma." Musa, tayin ettiğimiz vakitte gelip Rabbi onunla konuşunca, demişti ki: "Rabbim! Bana kendini göster; sana bakayım". Rabbi de ona şöyle buyurmuştu: "Sen beni asla göremezsin. Fakat dağa bak, eğer yerinde kalırsa beni göreceksin". Rabbi dağda tecelli edince, onu darmadağın etmiş, Musa da baygın bir vaziyette düşmüştü. Kendine geldiği zaman da şöyle demişti: "Seni tenzih ederim. Sana tövbe ettim. Ben müminlerin ilkiyim."» Âraf: 142- 143

يُقَالُ دَكَّهُ زَلْزَلَهُ ﴿ فَدُكَّتَا ﴾ فَدُكِكْنَ جَعَلَ الْجِبَالَ كَالْوَاحِدَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا ﴾ وَلَمْ يَقُلْ كُنَّ رَتْقًا مُلْتَصِقَتَيْنِ ﴿أُشْرِبُوا ﴾ ثَوْبٌ مُشَرَّبٌ مَصْبُوغٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿الْبَجَسَتْ﴾ انْفَجَرَتْ ﴿ وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ ﴾ رَفَعْنَا.

دَكَّهُ Onu salladı. *«Yerle gök birbirine bitişikti»* (Enbiya: 30)
﴿أشربوا﴾ (Bakara: 93) Boyanmış kumaş.
İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿البجست﴾ (A'râf: 160) Fışkırdı.
﴿ وإذ نتقنا الجبل ﴾ (Araf: 171) Kaldırdık.

٣٣٩٨- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّاسُ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِيَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ.

3398- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar kıyamet gününde bayılıp yere düşecekler, ben de bayılacağım. Fakat ayılanların ilki ben olacağım. Bir de bakarım ki, Musa Arş'ın direklerinden birine tutunmuş duruyor. Benden evvel mi ayıldı yoksa Tûr Dağı'ndaki bayılması ile mi cezalandırıldı, bilemiyorum."[115]
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 2412, 3398, 4638, 6916, 7427)

115 "Derken Rabb'i o dağa tecellî edince onu paramparça ediverdi. Musa da baygın yere düştü..." A'râf: 143. âyetindeki bayılmayı işaret etmektedir. Bundan önce geçen hadîsteki "Yahut Allah'ın istisna ettiği kimselerden mi oldu" sözü ile buradaki "Yoksa ilk bayılma ile hesaba çekildi" sözü arasında hiçbir zıtlık yoktur. Çünkü mana: Ben bu üç şeyin hangisi olduğunu; ayılmadan mı, istisna edilmekten mi, yahut hesaba çekilmekten mi olduğunu bilmiyorum, demektir.

٣٣٩٩- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزِ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَّاءُ لَمْ تَخُنْ أُنْثَى زَوْجَهَا الدَّهْرَ.

3399- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet İsrail oğulları olmasaydı et kokmazdı. Şayet Havva olmasaydı kadın kocasına hıyanet etmezdi." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3330)

٢٦ - بَاب طُوفَانٍ مِنَ السَّيْلِ

26- Selden Olan Tûfân Bâbı

يُقَالُ لِلْمَوْتِ الْكَثِيرِ طُوفَانٌ ﴿الْقُمَّلُ﴾ الْحُمْنَانُ يُشْبِهُ صِغَارَ الْحَلَمِ ﴿حَقِيقٌ﴾ حَقٌّ ﴿ سُقِطَ ﴾ كُلُّ مَنْ نَدِمَ فَقَدْ سُقِطَ فِي يَدِهِ.

Arka arkaya devamlı olan ölüme de Tûfân denilir. ﴿الْقُمَّلُ﴾ Araf: 133) Kenelerdir ki, küçük keneye benzerler. ﴿حَقِيقٌ﴾ (Araf: 105) Hak.

﴿ سُقِطَ ﴾(Araf: 149) "Pişman olan herkesin eli düşmüştür yani pişman oldu, aciz oldu.

٢٧ - بَاب حَدِيثِ الْخَضِرِ مَعَ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَام

27- Hızır'la Musa Aleyhime'sselâm Hadîsi Bâbı

٣٤٠٠- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ لَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجُعِلَ لَهُ الْحُوتُ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ ﴿أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ﴾ فَقَالَ مُوسَى ﴿ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا﴾ فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا الَّذِي قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ.

3400- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ubeydullah ibnu Abdullah, İbnu Abbas'tan haber verdi ki O, Hurr ibnu Kays ibnu Hısn el-Fezari ile Musa'nın arkadaşı (yani Hızır) hakkında münakaşa etti. İbnu Abbas dedi ki: O Hızır'dır. Bu arada onların yanına Ubey ibnu Kâb uğradı. İbnu Abbas onu çağırıp dedi ki: Ben ve arkadaşım, Musa'nın karşılaşmak için yol aradığı Musa'nın arkadaşı hakkında münakaşa ettik. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi ondan bahsederken işittin mi? O dedi ki: Evet. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle derken işittim:

"Musa aleyhisselam İsrail oğulları'nın ileri gelenlerinin arasında otururken bir adam gelip: Senden daha bilgili birini biliyor musun? dedi. Musa: Hayır, dedi. Allah Musa'ya şöyle vahyetti: Bilâkis (senden daha bilgili) kulumuz Hızır vardır. Musa ona ulaşacak yolu sordu. Allah ona balığı bir alâmet, bir işaret olarak belirledi. Ona denildi ki: Balığı kaybettiğin zaman geri dön. İşte o zaman onunla karşılaşacaksın. Musa denizde balığın izini takip ediyordu. Musa'ya (yardımcısı olan) delikanlı dedi ki: Gördün mü, kayaya sığındığımızda ben balığı (kaybettiğimizi sana söylemeyi) unuttum. Şeytan, onu sana söylememi unutturdu. Musa dedi ki: İşte bizim istediğimiz de bu idi. İzlerini takip ederek kayanın yanına geri döndüler ve orada Hızır'ı buldular. İşte bu Allah Azze ve Celle'nin Kitabı'nda anlattığı (Musa ile Hızır'ın) kıssasıdır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 74, 78, 122, 2267, 2728, 3278, 3400, 3401, 4725, 4726, 4727, 6672, 7478)

٣٤٠١- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبِكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ الْخَضِرِ لَيْسَ هُوَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مُوسَى قَامَ خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَقَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ بَلَى لِي عَبْدٌ بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ أَيْ رَبِّ وَمَنْ لِي بِهِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ أَيْ رَبِّ وَكَيْفَ لِي بِهِ قَالَ تَأْخُذُ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ حَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ وَرُبَّمَا قَالَ فَهُوَ ثَمَّهْ وَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلَهُ فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ هُوَ وَفَتَاهُ يُوشَعُ بْنُ نُونٍ حَتَّى إِذَا أَتَيَا الصَّخْرَةَ وَضَعَا رُءُوسَهُمَا فَرَقَدَ مُوسَى وَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فَخَرَجَ فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ ﴿ فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴾ فَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنْ الْحُوتِ جِرْيَةَ الْمَاءِ فَصَارَ مِثْلَ الطَّاقِ فَقَالَ هَكَذَا مِثْلُ الطَّاقِ فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ بَقِيَّةَ لَيْلَتِهِمَا وَيَوْمَهُمَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ الْغَدِ ﴿ قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴾ وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ حَيْثُ أَمَرَهُ اللَّهُ قَالَ لَهُ فَتَاهُ ﴿ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴾ فَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا وَلَهُمَا عَجَبًا قَالَ لَهُ مُوسَى ﴿ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا﴾ رَجَعَا يَقُصَّانِ آثَارَهُمَا حَتَّى انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُسَجًّى بِثَوْبٍ فَسَلَّمَ مُوسَى فَرَدَّ عَلَيْهِ فَقَالَ وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ قَالَ أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ أَتَيْتُكَ لِتُعَلِّمَنِي ﴿ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴾ قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ اللَّهُ لَا تَعْلَمُهُ وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ قَالَ هَلْ أَتَّبِعُكَ ﴿ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا إِلَى قَوْلِهِ إِمْرًا ﴾ فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ فَمَرَّتْ بِهِمَا سَفِينَةٌ

الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلَ مَا نَقَصَ هَذَا الْعُصْفُورُ بِمِنْقَارِهِ مِنَ الْبَحْرِ إِذْ أَخَذَ الْفَأْسَ فَنَزَعَ لَوْحًا قَالَ فَلَمْ يَفْجَأْ مُوسَى إِلَّا وَقَدْ قَلَعَ لَوْحًا بِالْقَدُومِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى مَا صَنَعْتَ قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا ﴿ لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴾ فَكَانَتِ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا فَلَمَّا خَرَجَا مِنَ الْبَحْرِ مَرُّوا بِغُلَامٍ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَقَلَعَهُ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَوْمَأَ سُفْيَانُ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ كَأَنَّهُ يَقْطِفُ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ مُوسَى ﴿ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ ﴾ مَائِلًا أَوْمَأَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ سُفْيَانُ كَأَنَّهُ يَمْسَحُ شَيْئًا إِلَى فَوْقُ فَلَمْ أَسْمَعْ سُفْيَانَ يَذْكُرُ مَائِلًا إِلَّا مَرَّةً قَالَ قَوْمٌ أَتَيْنَاهُمْ فَلَمْ يُطْعِمُونَا وَلَمْ يُضَيِّفُونَا عَمَدْتَ إِلَى حَائِطِهِمْ ﴿ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴾ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِدْنَا أَنَّ مُوسَى كَانَ صَبَرَ فَقَصَّ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ خَبَرِهِمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوْ كَانَ صَبَرَ لَقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَصْبًا وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا وَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ ثُمَّ قَالَ لِي سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ

3401- Said ibnu Cubeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İbnu Abbas'a Nevf el-Bekâli, Hızır'ın arkadaşı Musa'nın, İsrail oğullarına gönderilen Musa'nın değil, O'nun başka bir Musa olduğunu iddia ediyor, dedim. İbnu Abbas dedi ki: Allah'ın düşmanı yalan söylemiş. Ubey ibnu Kâb, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemden şöyle bildirdi:

"Musa peygamber, İsrail oğulları içinde hutbe vermek için kalkmıştı. Kendisine:

-İnsanların en âlimi hangisidir? diye soruldu. Dedi ki:

-İnsanların en âlim olanı benim. İlmi Allah'a havale etmediğinden dolayı Allah onu azarladı. Allah O'na, iki denizin birleştiği yerde O'ndan daha âlim bir kulunun olduğunu Musa'ya vahyetti. Musa dedi ki:

-Ya Rabbi! O'na giden yolu bana göster. O'na denildi ki:

-Büyük bir sepetin içinde bir balık taşı, onu kaybettiğin yer O'nu bulduğun yerdir. O ve hizmetçisi Yûşa ibnu Nûn, yanlarına büyük bir sepet içinde balığı alarak yola koyuldular. (Deniz de yol alırlarken iki denizin birleşme yerine varınca) bir kayanın yanına gelip kafalarını ona yaslayıp uyudular. Bu arada balık, büyük sepetin içinden çıkmış denizde yolunu bulup kaybolmuştu. Bu Musa ve hizmetçisi için şaşılacak bir şey idi. O ikisi gecenin geri kalan kısmında ve gündüz boyunca yol aldılar. Sabah olunca, Musa hizmetçisine dedi ki:

-Yiyeceğimizi getir. Bu yolculuğumuzda bir hayli yorgun düştük. Musa, emrolunduğu yeri geçinceye kadar, yolculuğu boyunca yorgunluk hissetmemişti. Hizmetçisi ona dedi ki:

-Gördün mü, kayaya sığınınca ben balığı unuttum. Musa dedi ki:

-Bizim istediğimizde bu idi. Hemen izlerini takip ederek aynı yoldan geri döndüler, kayaya ulaştıklarında, yanında elbiselerine bürünmüş –veya bürünen- bir adam buldular. Musa selâm verdi. Hızır dedi ki:

-Bu topraklarda bilinmeyen bu selâm şekli neredendir? Dedi ki:

-Ben Musa'yım. Hızır dedi ki: İsrailoğullarının Musa'sı mı?

-"Evet" dedi. Musa dedi ki:

-Sana tam olarak öğretilenlerden bana da öğretmen için sana tâbi olabilir miyim? Hızır dedi ki:

-Şu bir gerçektir ki, benimle beraber bulunmaya aslâ sabredemez-

sin. Ey Musa! Ben de Allah'ın bana öğrettiği bir ilme sahibim ki sen onu bilmiyorsun. Sende Allah'ın sana öğrettiği ve benim bilmediğim bir ilme sahipsin. Musa dedi ki:

-Beni inşallah sabreden bir kimse olarak göreceksin. Senin hiçbir emrine karşı gelmeyeceğim. Gemileri olmadığından, birlikte denizin sahilinde yürümeye başladılar. Onların yanına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye almaları için onlarla konuştular. Hızır'ı tanıdılar ve onları ücretsiz gemiye aldılar. Bu arada bir serçe gelip geminin kenarına konup denizden bir ya da iki damla su içti. Hızır dedi ki:

-Ey Musa! Allah'ın ilminin yanında benim ilmim ve senin ilmin ancak bu serçenin gagasıyla aldığı su kadardır. Daha sonra Hızır, geminin tahtalarından birini söküp çıkardı. Musa dedi ki:

-Bizi ücretsiz taşıyan bir topluluğa karşı gemi halkını suda boğmak için mi onu deldin? Hızır dedi ki:

-Benimle birlikte bulunmaya sabredemeyeceksin, dememiş miydim? Musa dedi ki:

-Unuttuğum şeyden dolayı beni suçlama. Bu ilk (sorusu) unuttuğu içindi. Beraber yürümeye devam ettiler. Çocuklarla beraber oynayan bir çocuğa rast geldiler. Hızır çocuğun kafasını yukarıdan tuttu ve eliyle kafasını koparıverdi. Musa dedi ki:

-Bir nefsin karşılığı olmaksızın onu öldürdün mü? Hızır dedi ki

-Sana söylememiş miydim, benimle olmaya sabredemezsin diye? (İbnu Uyeyne dedi ki: Bu daha kuvvetlidir.) Yine yollarına devam ettiler. Nihayet bir kasaba halkına geldikleri zaman, onlardan yiyecek istemişler, onlar ise bundan kaçınmışlardı. Bu sırada orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar bulmuşlardı ki, Hızır eliyle işaret ederek onu doğrultuvermişti. Musa, Hızır'a dedi ki:

-Eğer dileseydin buna karşılık bir ücret alırdın. İşte bu, (itiraz) benimle aramızın ayrılmasıdır. Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-Allah, Musa'ya merhamet etsin. O'nun sabredip de ikisi arasında geçecek olayların bize anlatılmasını isterdim.

Saîd ibnu Cubeyr şöyle demiştir: Ve İbnu Abbas şunları da okudu:

-Gemiye bindiklerinde önlerinde bir kral vardı ki o, sağlam olan ge-

mileri gasp ediyordu. Öldürdüğü çocuğa gelince, o çocuk kâfirdi ve onun anne ve babası mümin kimselerdi.

Alî ibnu'l-Medînî dedi ki: Sonra Sufyân ibnu Uyeyne bana: Ben bu hadîsi Amr ibn Dinar'dan iki kere işittim ve iki kere ondan ezberledim, dedi. Sufyân'a: Sen bu hadîsi Amr ibnu Dînâr'dan işitmeden önce mi ezberledin yahut bu hadîsi başka bir insandan mı ezberledin? diye soruldu. Bunun üzerine Sufyân: Hadîsi ezberlemekte olduğum kimseden: Sen bu hadîsi benden başka Amr'dan rivayet eden bir kimse işittin mi? Ben bu hadîsi Amr ibnu Dînâr'dan iki veyahut üç kere işitmişim ve ondan ezberlemişimdir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 74, 78, 122, 2267, 2728, 3278, 3400, 3401, 4725, 4726, 4727, 6672, 7478)

٣٤٠٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرَ أَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضْرَاءَ.

3402- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hızır'a Hızır (Hadir) denilmesinin sebebi şudur: Hızır otsuz kuru bir yere oturduğu zaman ansızın o otsuz yer Hızır'ın arkasından yeşillenip dalgalanırdı"

٢٨ - بَاب

28- Bâb

٣٤٠٣- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ فَبَدَّلُوا فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعْرَةٍ.

3403- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrail oğullarına: Beytü'l-Makdis kapısından secde ederek girin ve hitta (bağışla) deyin. Ancak onlar bunu değiştirdiler ve kıçları üzere emekleyerek girdiler. Hitta yerine "Kıl çuval içinde hububat" sözünü söylediler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4479, 4641)

٣٤٠٤- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ وَخِلَاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيِيًّا سِتِّيرًا لَا يُرَى مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ اسْتِحْيَاءً مِنْهُ فَآذَاهُ مَنْ آذَاهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالُوا مَا يَسْتَتِرُ هَذَا التَّسَتُّرَ إِلَّا مِنْ عَيْبٍ بِجِلْدِهِ إِمَّا بَرَصٌ وَإِمَّا أُدْرَةٌ وَإِمَّا آفَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يُبَرِّئَهُ مِمَّا قَالُوا لِمُوسَى فَخَلَا يَوْمًا وَحْدَهُ فَوَضَعَ ثِيَابَهُ عَلَى الْحَجَرِ ثُمَّ اغْتَسَلَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ إِلَى ثِيَابِهِ لِيَأْخُذَهَا وَإِنَّ الْحَجَرَ عَدَا بِثَوْبِهِ فَأَخَذَ مُوسَى عَصَاهُ وَطَلَبَ الْحَجَرَ فَجَعَلَ يَقُولُ ثَوْبِي حَجَرُ ثَوْبِي حَجَرُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَرَأَوْهُ عُرْيَانًا أَحْسَنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَأَبْرَأَهُ مِمَّا يَقُولُونَ وَقَامَ الْحَجَرُ فَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَلَبِسَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا بِعَصَاهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ بِالْحَجَرِ لَنَدَبًا مِنْ أَثَرِ ضَرْبِهِ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا فَذَلِكَ قَوْلُهُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾.

3404- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Musa çok hayâlı, sıkı örtünen bir kimse idi. Hayâlı birisi olduğu için cildinden bir şey gözükmezdi. Bu hâlinden dolayı İsrail oğullarından ona ezâ edenler ezâ ettiler ve:

-Musa bu kadar sıkı örtünmeyi ancak cildindeki bir ayıptan dolayı yapmaktadır: Onda ya baras denilen deri hastalığı veya testislerinin şişkin olması veya da bir âfet vardır, dediler.

Allah da onların Musa için söyledikleri bu kusurlardan beri olduğunu onlara göstermek istedi. Bir seferinde yıkanmak için (insanlardan uzak bir yere) gitmişti. Elbisesini çıkarıp bir taşın üzerine koydu. Bu arada taş elbiseyle beraber kaçtı. Musa, taşın arkasından:

- "Ey taş elbisemi getir, ey taş elbisemi getir" diyerek hızlıca koşmaya başladı. Nihayet İsrail oğulları Musa'yı bu hâlde (yani çıplak olarak) Allah'ın yarattığı en güzel surette gördüler. Böylece Allah Musa'yı onların demekte olduklarından berî kıldı. Taş orada durdu, Musa elbisesini alıp giydi. Akabinde Musa asâsıyla taşı dövmeye başladı. Vallahi o taşta Musa'nın vurma izinden üç, dört veya beş yara izi kalmıştır. İşte bu Allah Teâlâ'nın şu kavlidir:

«Ey îman edenler! Musa'ya eziyet edenler gibi olmayın; nitekim Allah onu, onların söylediklerinden temize çıkarmıştı. O, Allah yanında itibarlı bir kimseydi.» Ahzâb: 69 (Hadisin geçtiği diğer yer: 278, 4799)

٣٤٠٥- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

3405- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Huneyn savaşından elde edilen ganimetleri taksim etti. Bunun üzerine bir adam:

-Vallahi ganimet mallarını bu şekilde taksim etmek adaletli bir davranış değildir ve bununla da Allah'ın Vechi murad edilmemiştir, dedi. Bunun üzerine ben o adamın sözlerini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme haber verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu sözlere öfkelendi. Öyle ki ben O'nun yüzünde öfke alâmetini gördüm. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah, Musa'ya rahmet etsin. Muhakkak ki O, bundan daha büyük ezâlara maruz kalmış ve sabretmişti." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3150, 3405, 4335, 4336, 6059, 6100, 6291, 6336)

٢٩ – بَاب ﴿ يَعْكِفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ ﴾ ﴿ مُتَبَّرٌ ﴾ خُسْرَانٌ ﴿وَلِيُتَبِّرُوا﴾ يُدَمِّرُوا ﴿ مَا عَلَوْا ﴾ مَا غَلَبُوا

29- Bâb:

«İsrail oğullarını denizden geçirmiştik. Bu sırada, kendilerine âit bir takım putlara tapan bir kavme rastlamışlardı.» Âraf: 138

﴿ مُتَبَّرٌ ﴾ (Araf: 139) Ziyan, bozulma. ﴿وَلِيُتَبِّرُوا﴾ (İsra: 7) Yok ediyorlar, yerle bir ediyorlar. ﴿ مَا عَلَوْا ﴾ (İsra: 7) Yenmek, galip gelmek.

٣٤٠٦– حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَجْنِي الْكَبَاثَ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَطْيَبُهُ قَالُوا أَكُنْتَ تَرْعَى الْغَنَمَ قَالَ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ رَعَاهَا.

3406- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber misvak ağacının yemişini topluyorduk. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bundan siyah olanını alınız çünkü en tatlı olanı budur" buyurdu. Sahabeler:

-Sen koyun güder miydin? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Koyun çobanlığı yapmayan peygamber var mıdır ki?" buyurdu.
(Hadisin geçtiği diğer yer: 5453)

٣٠ – بَاب

30- Bâb

﴿ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ﴾ الْآيَةَ قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ الْعَوَانُ النَّصَفُ بَيْنَ الْبِكْرِ وَالْهَرِمَةِ ﴿ فَاقِعٌ ﴾ صَافٍ ﴿ لَا ذَلُولٌ ﴾ لَمْ يُذِلْهَا الْعَمَلُ ﴿ تُثِيرُ الْأَرْضَ ﴾ لَيْسَتْ بِذَلُولٍ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَعْمَلُ فِي الْحَرْثِ ﴿مُسَلَّمَةٌ﴾ مِنَ الْعُيُوبِ ﴿ لَا شِيَةَ ﴾ بَيَاضٌ ﴿ صَفْرَاءُ ﴾ إِنْ شِئْتَ سَوْدَاءُ وَيُقَالُ صَفْرَاءُ كَقَوْلِهِ ﴿ جِمَالَاتٌ صُفْرٌ ﴾ ﴿ فَادَّارَأْتُمْ ﴾ اخْتَلَفْتُمْ.

«Musa kavmine "Allah, size bir sığır kesmenizi emrediyor" dediğinde...» Bakara: 67

Ebul-Aliye şöyle dedi: الْعَوَانُ Genç ile yaşlı arası. ﴿ فَاقِعٌ ﴾ (Bakara: 69) Katışıksız saf bir renk. ﴿ لَا ذَلُولٌ ﴾ (Bakara: 71) Çalışmak onu zelîl kılmamış. ﴿ تُثِيرُ الْأَرْضَ ﴾ "(Bakara: 71) O ne boyunduruğa koşulup arazî sürer ne de ekin sulamakta çalışır. ﴿مُسَلَّمَةٌ﴾ (Bakara: 71) Ayıplardan salim kılınmış. ﴿ لَا شِيَةَ ﴾ (Bakara: 71) Onda beyaz ve sarı yok.

﴿ فَادَّارَأْتُمْ ﴾ (Bakara: 72) İhtilâf ettiniz.

٣١ - بَاب وَفَاةِ مُوسَى وَذِكْرِهِ بَعْدُ

31- Musa'nın Vefatı ve Vefatından Sonrasının Zikri Bâbı

٣٤٠٧- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَام فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ أَرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى مَتْنِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِمَا غَطَّتْ يَدُهُ بِكُلِّ شَعَرَةٍ سَنَةٌ قَالَ أَيْ رَبِّ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ فَالْآنَ قَالَ فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنَ الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمْيَةً بِحَجَرٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ ثَمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ تَحْتَ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ .قَالَ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

3407- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

"Ölüm meleği Musa aleyhisselâma (Allah'ın selâmı O'nun üzerine olsun) gönderildi. Melek Musa aleyhisselâma gelince, Musa, aleyhisselam meleğe vurdu ve onun gözünü çıkardı. Melek Rabbine dönüp dedi ki:

-Sen beni ölmek istemeyen bir kula gönderdin. Allah, meleğe gözünü geri iâde etti ve şöyle dedi:

-***«Musa'ya geri dön ve O'na: Elini bir öküzün sırtına koymasını ve elinin dokunduğu her bir kıla karşılık bir yıl ömür verileceğini söyle»*** dedi. Musa aleyhisselâm dedi ki:

-Ey Rabbim! Sonra ne olacak? Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

-***«Sonra öleceksin.»*** Musa aleyhisselam:

-Öyleyse şimdi öleyim, dedi. Allah'tan, kendisiyle Ardul-Mukaddes arasında bir taş atımı mesafeye kadar yaklaştırmasını istedi.

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet ben orada olsaydım, onun yol kenarında ve kızıl bir kum tepesinin yanında bulunan kabrini muhakkak sizlere gösterirdim." (Hadisin geçtiği diğer yer: 1339)

٣٤٠٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْعَالَمِينَ فِي قَسَمٍ يُقْسِمُ بِهِ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ يَدَهُ فَلَطَمَ الْيَهُودِيَّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ.

3408- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müslümanlardan ve Yahudilerden iki kişi birbirlerine sövdüler.[116] Müslüman olan Yahudi'ye:

-Muhammed'i âlemlere seçen Allah'a yemîn ederim ki, dedi. Yahudi de Müslüman'a:

-Musa'yı âlemlere seçen Allah'a yemîn ederim ki, dedi. Bunun üzerine Müslüman elini kaldırıp Yahudinin yüzüne tokat attı. Yahudi hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına gidip kendisiyle Müslüman arasında cereyan eden olayı haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o Müslüman'ı çağırdı ve ona aralarında ne geçtiğini sordu. Müslüman da olanları kendisine haber verdi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beni Musa'dan üstün tutmayın. Muhakkak ki insanlar Kıyamet gününde korkunç bir sesten dolayı bayılacaklar. Onlarla beraber ben de bayılacağım. Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda ben Musa'yı Arş'ın bir tarafına sımsıkı tutunmuş duruyor görürüm. Musa da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı, yoksa baygınlıktan Allah Azze ve Celle'nin istisna ettiklerinden mi idi, bilmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2411)

٣٤٠٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجَتْكَ خَطِيئَتُكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَقَالَ لَهُ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِكَلَامِهِ ثُمَّ تَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قُدِّرَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى مَرَّتَيْنِ.

3409- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdem ile Musa birbirine hüccet getirip çekiştiler. Musa, Âdem'e:

-Sen, günahın seni cennetten çıkartmış olduğu Âdem'sin, dedi.

116 "İki kimse birbirleriyle sövüştüler.." sözü, iki kişinin birbiriyle sövüşmesi ancak husûmet ve çekişmede olur.

Âdem de Musa'ya:

-Sen Allah'ın risâletleri ve kelâmı ile seçip üstün kıldığı Musa'sın. Sonra sen, ben yaratılmadan evvel üzerime takdir edilmiş bir işten dolayı beni kınıyorsun! dedi."

Bunun ardından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem iki kere: "Böylece Âdem Musa'ya delîl ve burhanla gâlip oldu" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4736, 4738, 6614, 7515)

٣٤١٠- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ هَذَا مُوسَى فِي قَوْمِهِ.

3410- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bizim yanımıza geldi ve şöyle buyurdu:

"Bana bütün ümmetler arzolundu ve ben ufku kapatmış çok kalabalık bir karaltı gördüm. Bana: Şu, kavmi içinde Musa'dır, denildi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5705, 5752, 6472, 6541)

٣٢ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

32- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةَ فِرْعَوْنَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾

«Allah, îman edenlere de, Firavun'un karısını misal vermektedir. Hani Firavun'un karısı şöyle demişti: "Rabbim! Cennette senin kendi yanında bana bir ev yap ve beni Firavun'dan ve onun işlerinden kurtar; beni zalim kavimden kurtar." Allah, müminlere, iffetini koruyan, bizim de ona ruhumuzdan üflediğimiz İmran kızı Meryem'i de misal

göstermiştir. O, Rabbinin sözlerini ve kitabını tasdik etmiş ve itaat edenlerden olmuştur.» Tahrim: 11- 12

٣٤١١- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

3411- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Erkeklerden birçok kimse kemâle erdi. Kadınlardan ise Firavun'un karısı Âsiye ile İmrân'ın kızı Meryem'den başkası kemâle erişemedi. Bu ümmetin kadınları üzerine Âişe'nin üstünlüğü tirid yemeğinin başka yemeklere karşı üstünlüğü gibidir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3433, 3769, 5418)

٣٣ – بَاب ﴿ إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى ﴾ الْآيَةَ

33- Allah Teâlâ'nın *«Karun, Musa'nın kavminden idi»* (Kasas: 76) Kavli Bâbı

﴿ لَتَنُوءُ ﴾ لَتَثْقِلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ أُولِي الْقُوَّةِ ﴾ لَا يَرْفَعُهَا الْعُصْبَةُ مِنَ الرِّجَالِ يُقَالُ ﴿ الْفَرِحِينَ ﴾ الْمَرِحِينَ ﴿ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ ﴾ مِثْلُ أَلَمْ تَرَ ﴿ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ﴾ وَيُوَسِّعُ عَلَيْهِ وَيُضَيِّقُ.

﴿ لَتَنُوءُ ﴾ Elbette ağır gelir" demektir. İbnu Abbas şöyle dedi:

﴿ أُولِي الْقُوَّةِ ﴾ (Kasas: 76) O anahtarları erkeklerden kalabalık bir cemaat kaldıramazdı. ﴿ الْفَرِحِينَ ﴾ Şımarıklar olarak. ﴿ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ ﴾ (Kasas: 82) Bu tıpkı ﴿ أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ﴾ (Kasas: 82) ***«Sen Allah'ın dilediği kimseye rızkı genişletir ve daraltır olduğunu bilmedin mi?»*** sözü gibidir.

٣٤ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

34- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

﴿ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ﴾ إِلَى أَهْلِ مَدْيَنَ لِأَنَّ مَدْيَنَ بَلَدٌ وَمِثْلُهُ ﴿وَاسْأَلْ الْقَرْيَةَ ﴾ ﴿ وَاسْأَلْ الْعِيرَ﴾ يَعْنِي أَهْلَ الْقَرْيَةِ وَأَهْلَ الْعِيرِ ﴿ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ﴾ لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ يُقَالُ إِذَا لَمْ يَقْضِ حَاجَتَهُ ظَهَرْتَ حَاجَتِي وَجَعَلْتَنِي ظِهْرِيًّا قَالَ الظِّهْرِيُّ أَنْ تَأْخُذَ مَعَكَ دَابَّةً أَوْ وِعَاءً تَسْتَظْهِرُ بِهِ ﴿مَكَانَتِكُمْ﴾ وَمَكَانُهُمْ وَاحِدٌ ﴿يَغْنَوْا﴾ يَعِيشُوا تَأْسَ تَحْزَنْ ﴿ آسَى ﴾ أَحْزَنُ وَقَالَ الْحَسَنُ ﴿ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ ﴾ يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿لَيْكَةُ﴾ الْأَيْكَةُ ﴿ يَوْمِ الظُّلَّةِ ﴾ إِظْلَالُ الْغَمَامِ الْعَذَابَ عَلَيْهِمْ.

«Medyen halkına da kardeşleri Şuayb'ı göndermiştik.» (Araf: 85, Hûd: 84, Ankebut: 36)

Meyden'den maksat Meyden halkıdır. Çünkü Meyden bir beldenin adıdır. ﴿وَاسْأَلْ الْقَرْيَةَ ﴾ ﴿ وَاسْأَلْ الْعِيرَ﴾ (Yusuf: 82) Köye sor, kervana sor derken de yine buradan maksat köyde yaşayanlarla kervanda bulunanlardır. ﴿ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا ﴾ (Hud: 92) Ona yönelmediler. Hacetini yerine getirmediği zaman, "Hacetimi yerine getirmedin ve beni arkaya atılmış bir şey kıldın" denilir.

Buhârî şöyle dedi: الظِّهْرِيُّ Beraberinde bir hayvan veya kap alman ve onunla kuvvetlenmendir. ﴿مَكَانَتِكُمْ﴾ (Yasin 67) Sizin mekânınız. ﴿يَغْنَوْا﴾ (Hud: 95) Yaşadılar. تَأْسَ Hüzünlenirsin. ﴿ آسَى ﴾ Hüzünlenirim.

Hasan el-Basri şöyle dedi: ﴿ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ ﴾ ***«Çünkü sen muhakkak ki yumuşak huylu, aklı başında bir adamsın»*** (Hûd: 87) sözüyle alay etmektedirler.

Mücahid şöyle dedi: ﴿لَيْكَةُ﴾ (Şuara: 176) el-Eyke şeklinde de okunur. (Şuayb aleyhisselamın halkı) ﴿ يَوْمِ الظُّلَّةِ ﴾ (Şuara: 189) Azap bulutunun onların üzerlerine gölgelenmesidir.

٣٥ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

35- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ مُذْنِبٌ الْمَشْحُونُ الْمُوقَرُ ﴿ فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴾ الْآيَةَ ﴿ فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ ﴾ بِوَجْهِ الْأَرْضِ ﴿ وَهُوَ سَقِيمٌ وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴾ مِنْ غَيْرِ ذَاتِ أَصْلٍ الدُّبَّاءِ وَنَحْوِهِ ﴿ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴾ ﴿ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴾ ﴿ كَظِيمٌ ﴾ وَهُوَ مَغْمُومٌ.

«Muhakkak ki Yunus da peygamberlerdendi. Efendisinden izinsiz dolu bir gemiye binmişti de kuraya katılmış ve kaybedenlerden olmuştu. Kınanacak bir iş yapmış olduğu hâlde kendisini denize atmış, bir balık da onu yutmuştu.» Saffat: 139-142

Mücahid şöyle dedi: ﴿ مُلِيمٌ ﴾ Günah işleyen. الْمَشْحُونُ Dolu. ***«Şayet Allah'ı tesbih edenlerden olmasaydı...»*** (Saffât: 143) ***«Biz onu boş bir yere bıraktık»*** (Saffât: 145) Yani yeryüzüne. ***«Buna rağmen biz onu, hasta olduğu hâlde boş bir yere çıkarmış üzerine de gölgelik olarak geniş yapraklı bir ağaç bitirmiştik.»*** (Saffât: 145-146) ***«Sonra da onu, yüz bin veya daha da fazla insana peygamber olarak göndermiştik. Onlar iman etmişler, biz de onları bir süreye kadar dünya hayatından faydalandırmıştık.»*** (Saffât: 147-148) ***«Ey Muhammed! Rabbinin hükmü karşısında sabret. Hani îman etmeyen kavmine kızgın bir hâlde Rabbine seslenen balık sahibi Yûnus gibi olma.»*** Kalem: 48

٣٤١٢- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ زَادَ مُسَدَّدٌ يُونُسَ بْنِ مَتَّى.

3412- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden biriniz sakın benim Yunus'tan hayırlı olduğumu söylenesin." Musedded: "Yunus ibnu Mettâ" lafzını ziyade etmiştir.

٣٤١٣- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ.

3413- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiçbir kul için 'Ben Yunus ibnu Mettâ'dan daha hayırlıyım' denesinin yakışı olmaz." Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bununla Yunus aleyhisselamı babası Mettâ'ya nispet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3395)

٣٤١٤- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا يَهُودِيٌّ يَعْرِضُ سِلْعَتَهُ أُعْطِيَ بِهَا شَيْئًا كَرِهَهُ فَقَالَ لَا وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ فَسَمِعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَامَ فَلَطَمَ وَجْهَهُ وَقَالَ تَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ لِي ذِمَّةً وَعَهْدًا فَمَا بَالُ فُلَانٍ لَطَمَ وَجْهِي فَقَالَ لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ فَذَكَرَهُ فَغَضِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تُفَضِّلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَيَصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ بُعِثَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَحُوسِبَ بِصَعْقَتِهِ يَوْمَ الطُّورِ أَمْ بُعِثَ قَبْلِي.

3414- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir Yahudi ticaret eşyasını satarken, bu eşyaya mukabil kendisine hoşlanmadığı bir şey verildi. Bunun üzerine o Yahudi:

-Musa'yı insanlığa üstün kılan Allah'a yemin olsun ki, hayır olmaz, dedi. Bu sözü duyan Ensardan biri kalkıp o Yahudi'nin yüzüne bir tokat attı ve:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem aramızda bulunduğu hâlde sen Musa'yı insanlığa üstün kılan Allah'a yemin olsun diye mi yemin ediyorsun? dedi. Bunun üzerine Yahudi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e gitti ve O'na şikâyette bulunarak şöyle dedi:

-Ey Ebu Kasım! Muhakkak ki benim için bir zimmet ve ahit olduğu hâlde falana ne oluyor da benim yüzüme vuruyor?

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o sahabeye:

-"Bunun yüzüne niçin tokat vurdun?" diye sordu. Ensârî, Yahudi ile aralarında geçen meseleyi anlattı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bundan dolayı öfkelendi. Öyle ki bu O'nun yüzünde belli oldu. Sonra şöyle buyurdu:

-"Allah'ın peygamberleri arasında üstün kılmalar yapmayınız. Şunda hiç şüphe yok ki: Sûra üfürülmüş, artık Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde kim var, yerde kim varsa hepsi düşüp bayılırlar. Sonra bir daha üfürülmüştür. Ben ilk ayılan olacağım. O anda bir de bakacağım ki Musa Arş'a yapışmış bir şekilde duruyor. Musa, Turu Sînâ günündeki bayılması ile mi muhasebe olundu, yoksa benden evvel mi diriltildi, bilmiyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2411)

٣٤١٥- وَلَا أَقُولُ إِنَّ أَحَدًا أَفْضَلُ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى.

3415- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Bir kimse Yunus ibnu Mettâ'dan daha üstündür, sözünü de söylemem." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3416, 3604, 3631, 4805)

٣٤١٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى.

3416- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hiçbir kulun 'Ben Yunus ibnu Mettâ'dan daha hayırlıyım' demesi yakışmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3415, 3416, 3604, 3631, 4805)

٣٦ – بَاب

36- Bâb:

﴿ وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ ﴾ يَتَعَدَّوْنَ يُجَاوِزُونَ فِي السَّبْتِ ﴿ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا ﴾ شَوَارِعَ ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴾ بَئِيسٌ شَدِيدٌ.

«Onlara, deniz kenarında bulunan şehir halkının hâlini sor: Hani cumartesi gününün hürmetini ihlâl edip haddi aşmışlardı: Cumartesi yaptıkları (ve cumartesinin hürmetine riayet ettikleri gün) balıklar onlara akın akın gelirler. Cumartesi yapmadıkları gün ise, onlara hiç balık gelmezdi. İşte biz, yoldan çıkmış olmaları dolayısıyla onları böyle imtihan ediyorduk. İçlerinden bir topluluk, "Allah'ın kendilerini helâk edeceği yahut şiddetli bir azap ile cezalandıracağı bir kavme niçin öğüt veriyorsunuz?" demişti de, onlar: "Rabbimize mazeret olmak üzere.. Belki sakınırlar" demişlerdi. Kendilerine hatırlatılanları ve verilen öğütleri onlar unutunca, kötülükten men edenleri kurtarmış, zulmedenleri ise, işledikleri fısk yüzünden, şiddetli bir azap ile yakalamıştık. Men olundukları şeyden vazgeçmeyince, biz de onlara "horlanan maymunlar olun" demiştik.» Âraf: 163- 166

٣٧ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

37- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴾ ﴿ الزَّبُرُ﴾ الْكُتُبُ وَاحِدُهَا زَبُورٌ زَبَرْتُ كَتَبْتُ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ سَبِّحِي مَعَهُ ﴿وَالطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ ﴾ الدُّرُوعَ ﴿ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ ﴾ الْمَسَامِيرِ وَالْحَلَقِ وَلَا يُدِقَّ الْمِسْمَارَ فَيَتَسَلْسَلَ وَلَا يُعَظِّمْ فَيَفْصِمَ ﴿ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾

«Davud'a Zebur'u verdik.» Nisa: 163 ﴿الزَّبُورَ﴾ Kitâplar. زَبَرْتُ Yazdım. ***«Davud'a, "Ey dağlar ve kuşlar! Davud'la beraber tesbih edin" diyerek katımızdan lütufta bulunmuş; Davud'a da "geniş zırhlar yap; dokumanı da sağlam tut" diyerek demiri onun için yumuşatmıştık.»*** (Sebe: 10-11)

Mücâhid şöyle dedi: ﴿وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ﴾ Çiviler ve halkalarda miktarı iyi takdir et, çivileri çok inceltme, o takdirde aralarına su girer; çivileri kalın da yapma, o zaman da halkaları ayırıp kırar. ***«(Ey Davud ailesi!) Salih amel işleyin. Muhakkak ki ben, yaptıklarınızı hakkıyla görürüm.»*** (Sebe: 11)

٣٤١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدِهِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3417- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Davud aleyhisselama kendisine gönderilen kitabı okuması kolaylaştırıldı. Davud kendisinin binek hayvanlarının sefere hazırlanmasını emrederdi de onlar eğerlenirdi. Bunlar eğerlenmezden evvel kitabını okurdu. Davud yalnız kendi elinin emeğinden yer idi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2073, 4713)

٣٤١٨- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ وَأَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ قُلْتُ قَدْ قُلْتُهُ قَالَ إِنَّكَ

لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قَالَ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا وَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ وَهُوَ أَعْدَلُ الصِّيَامِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ.

3418- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsın- şöyle dedi:

Benim "Vallahi yaşadığım müddetçe gündüzleri oruç tutacağım, geceleri de namaz kılacağım" sözüm Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verilmiş. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Vallahi ben muhakkak yaşadığım müddetçe gündüzleri oruç tutacağım, geceleri de namaz kılacağım, diyen sen misin?" diye sordu. Ben:

-Evet, ben bu sözü söyledim, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sen buna güç yetiremezsin. Bazen oruç tut, bazen tutma; geceleyin bir kısmında namaz kıl ve bir kısmında uyu. Her ayın üç gününde oruç tut. Her iyiliğe on katı sevap vardır. Böylelikle bir yılı oruçlu gibi geçirmiş olursun." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bundan daha fazlasını yapmaya güç yetiririm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse bir gün oruç tut, iki gün oruç tutma" buyurdu. Abdullah dedi ki: Ben yine:

-Ben bundan daha fazlasını yapmaya güç yetiririm, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün tutma. İşte bu, Davud aleyhisselamın orucudur. Bu, oruçların en âdilidir" buyurdu. Ben: Ey Allah'ın Rasûlü, ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Bundan daha faziletli oruç yoktur" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1131, 1152, 1153, 1974-1980, 3420, 5052-5054, 5199, 6134, 6277)

٣٤١٩- حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ أُنَبَّأْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ الْعَيْنُ وَنَفِهَتْ النَّفْسُ صُمْ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ أَوْ كَصَوْمِ الدَّهْرِ قُلْتُ إِنِّي أَجِدُ بِي قَالَ مِسْعَرٌ يَعْنِي قُوَّةً قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى.

3419- Abdullah ibnu Amr ibnul-Âs -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

"Senin geceleyin namaz kılar, gündüzleyin oruç tutar olduğun bana haber verilmedi mi?" buyurdu. Ben:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak ki sen bunu yaptığın zaman gözler içeri çöker, beden de yorulup, zayıflar. Sen her aydan üç gün oruç tut. Bu da bütün bir yılı oruçlu geçirmek gibidir" buyurdu. Ben:

-Ben kendimi kuvvetli buluyorum, dedim.

Râvî Mis'ar: Kuvveti kastediyor demiştir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Öyleyse Davud aleyhisselamın orucunu tut. O, bir gün oruç tutar, bir gün yerdi ve düşmanla karşılaştığı zaman kaçmazdı" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1131, 1152, 1153, 1974, 1980, 3418-3420, 5052-5054, 5199, 6134, 6277)

٣٨ - بَاب أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ عَلِيٌّ وَهُوَ قَوْلُ عَائِشَةَ مَا أَلْفَاهُ السَّحَرُ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا

38- Bâb:

"Allah'a en sevimli olan namaz, Davud namazıdır. Allah'a en sevimli olan oruç da Davud Peygamberin orucudur. Davud, gecenin yarısında uyurdu ve gecenin üçte birinde namaz kılardı. Gecenin al-

tıda birinde yine uyurdu. Davud bir gün oruç tutar, bir gün de tutmazdı". Alî, Allah ondan razı olsun şöyle dedi: Bu "Gecenin altıda birinde uyurdu" sözü, Âişe'nin sözüdür. Çünkü Âişe şöyle dedi: Seher vakti onu, benim yanımda muhakkak uyur bulurdum.

٣٤٢٠- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ.

3420- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

"Allah'a en sevimli olan oruç, Davud Peygamber'in orucudur. Davud bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Allah'a en sevimli olan namaz da yine Davud Peygamber'in namazıdır, O gecenin yarısında uyur, üçte birinde namaz kılar, altıda birinde tekrar uyurdu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1131, 1152, 1153, 1974-1980, 3418, 3420, 5052-5054, 5199, 6134, 6277)

٣٩ - بَاب

39- Bâb:

﴿ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ الْفَهْمُ فِي الْقَضَاءِ ﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ ﴾ إِلَى ﴿وَلَا تُشْطِطْ ﴾ لَا تُسْرِفْ ﴿وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً ﴾ يُقَالُ لِلْمَرْأَةِ نَعْجَةٌ وَيُقَالُ لَهَا أَيْضًا شَاةٌ ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا﴾ مِثْلُ ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاءُ ﴾ ضَمَّهَا ﴿وَعَزَّنِي﴾ غَلَبَنِي صَارَ أَعَزَّ مِنِّي أَعْزَزْتُهُ جَعَلْتُهُ عَزِيزًا ﴿فِي الْخِطَابِ ﴾ يُقَالُ الْمُحَاوَرَةُ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ ﴾ الشُّرَكَاءِ ﴿لَيَبْغِي﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَأَنَّمَا فَتَنَّاهُ ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اخْتَبَرْنَاهُ وَقَرَأَ عُمَرُ فَتَنَّاهُ بِتَشْدِيدِ التَّاءِ ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾

«Ey Muhammed Onların bu söylediklerine sabret ve taatte güçlü olan kulumuz Davud'u hatırla. O, dâima Allah'a rücû eden bir kimse idi. Biz dağları ve topluca kuşları emre âmâde kılmıştık da, onunla beraber sabah akşam tesbih ederlerdi. Hepsi de ona itaat ediyorlardı. Davud'un hükümranlığını kuvvetlendirmiş, ona hikmet ve davada hükmetme gücü vermiştik.» Sâd: 17- 20

Mücâhid şöyle dedi: ﴿وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ Hükümde anlayış. *«(Ey Muhammed!) Sana o davacıların haberi geldi mi? Hani odasına tırmanıp Davud'un yanına gelmişlerdi de, o da onlardan korkmuştu. Ona demişlerdi ki: "Korkma; birbirimizin hakkına tecavüz etmiş iki davacı. Aramızda adaletle hükmet; haktan ayrılma. Bizi de yolun ortasına çıkar."»* (Sâd: 21-22) ﴿وَلَا تُشْطِطْ﴾ İsraf etme. ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاءُ﴾ Kendisine aldı. ﴿وَعَزَّنِي﴾ Bana galip geldi, benden daha azîz oldu.

﴿أَعَزَّ فِي الْخِطَابِ﴾ Ben onu hitapta azîz kıldım." *«Davud da şöyle demişti: "Senin koyunu kendi koyunlarına istemekle sana haksızlık etmiş. Ortakların çoğu, birbirlerinin haklarına tecavüz ederler; ancak iman edenler ve salih amel işleyenler hâriç; bunlar da ne kadar azdır!.." Davud, kendisini denediği zannetmiş, hemen Rabbinden mağfiret dileyip secdeye kapanmış ve Allah'a rücû etmişti.»* (Sâd: 24)

İbnu Abbas: ﴿أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾ Biz onu denemeye, imtihana tâbi tuttuk, demektir.

٣٤٢١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَوَّامَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ أَنَسْجُدُ فِي ص فَقَرَأَ ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ﴾ حَتَّى أَتَى ﴿فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ أُمِرَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِمْ

3421- Mücâhid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben İbnu Abbas'a: Sâd sûresi'nde secde ediyor muyuz? diye sordum. O da şu âyetleri okudu.

«Biz, İbrahim'e, İshak ve Yakûb'a ihsan ettik; her birini de hidayete erdirdik. Daha önce de, Nuh'u ve O'nun zürriyetinden Davud'u, Süleyman'ı, Eyyûb, Yusuf, Musa ve Harun'u hidayete erdirdik ve birer peygamber yaptık. İşte biz, iyileri böyle mükâfatlandırırız. Zekeriyyâ,

Yahya, İsâ ve İlyas, hepsi de sâlihlerindendir. İsmail, Yesa, Yûnus ve Lût'u da hidayete erdirip hepsini âlemlere üstün kıldık. Onların babalarından, zürriyetlerinden ve kardeşlerinden olan bazı kimseleri seçip yücelttik ve onları dosdoğru yola yönelttik. İşte bu, Allah'ın hidayetidir ve kullarından dilediği kimseyi onunla hidayet eder. Eğer Allah'a ortak koşmuş olsalardı, yapmış oldukları iyi işler, kendilerinden boşa gitmiş olurdu. Bunlar, kendilerine kitap, hikmet ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdi. Bunları şu Mekkeli müşrikler inkâr ederlerse, biz zaten onları inkâr etmeyecek Muhâcirler ve Ensârdan müteşekkil bir kavmi îman için vekil kılmışızdır. Bunlar, Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. Bu itibarla, sen de onların yoluna tâbi ol ve "Ben, sizi davet ettiğim bu Kitaba karşılık olarak sizden bir ücret istemiyorum: Zira bu Kitap, âlemlerin irşadı için uyarıdan başka bir şey değildir" de.» En'âm: 84-90

Sonra İbnu Abbas şöyle dedi: Sizin Peygamberiniz sallallahu aleyhi ve sellem onlara uymakla emrolunanlardandır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4632, 4806, 4807)

٣٤٢٢- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ ص مِنْ عَزَائِمِ السُّجُودِ وَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِيهَا.

3422- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Sad sûresindeki tilâvet secdesi mutlaka yapılması yani vâcip olan bir secde değildir. Ancak ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sûrede secde ettiğini gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1069)

٤٠ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

40- Allah Teâlâ'nın Şu Kavilleri Bâbı:

﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ الرَّاجِعُ الْمُنِيبُ وَقَوْلِهِ ﴿هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ وَقَوْلِهِ ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ﴾

أَذَبْنَا لَهُ عَيْنَ الْحَدِيدِ ﴿وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ إِلَى قَوْلِهِ مِنْ مَحَارِيبَ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ بُنْيَانٌ مَا دُونَ الْقُصُورِ ﴿وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ﴾ كَالْحِيَاضِ لِلْإِبِلِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَالْجَوْبَةِ مِنَ الْأَرْضِ ﴿وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ﴾ الْأَرَضَةُ ﴿تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ﴾ عَصَاهُ ﴿فَلَمَّا خَرَّ إِلَى قَوْلِهِ فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ ﴿حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي﴾ ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ مَسْحُ أَعْرَافِ الْخَيْلِ وَعَرَاقِيبِهَا الْأَصْفَادُ الْوَثَاقُ قَالَ مُجَاهِدٌ ﴿الصَّافِنَاتُ﴾ صَفَنَ الْفَرَسُ رَفَعَ إِحْدَى رِجْلَيْهِ حَتَّى تَكُونَ عَلَى طَرَفِ الْحَافِرِ ﴿الْجِيَادُ﴾ السِّرَاعُ ﴿جَسَدًا﴾ شَيْطَانًا ﴿رُخَاءً﴾ طَيِّبَةً ﴿حَيْثُ أَصَابَ﴾ حَيْثُ شَاءَ ﴿فَامْنُنْ﴾ أَعْطِ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بِغَيْرِ حَرَجٍ.

«Davud'a oğlu Süleyman'ı ihsan etmiştik; O, ne güzel bir kuldu; dâima Allah'a rücû ederdi. Bir akşam üzeri kendisine, bir ayağını, tırnağı üzerine diken safkan koşu atları gösterilmişti. Bunun üzerine demişti ki: Ben, malı, Rabbimin zikrine vesile olması dolayısıyla seviyorum". Nihayet atlar, toz perdesi arkasında kaybolup gitmişlerdi. Süleyman da: "Onları bana geri getirin" demiş; gelince de, ayaklarını ve boyunlarını okşamaya başlamıştı. Biz, Süleyman'ı, bir imtihana da tâbi tutmuştuk: Onu, tahtı üzerine bir hastalık yüzünden ceset hâline getirmiştik; sonra yine eski hâline dönmüştü. Demişti ki: "Rabbim! Beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir hükümranlık ihsan et. Şüphesiz dâima ihsan eden sensin". Emriyle istediği yere yumuşak bir şekilde esip giden rüzgârı, bina yapan ve dalgıçlık eden şeytanları ve yine şeytanlardan zincire vurulmuş diğerlerini ona tâbi kılmıştık. "Bu, bizim sana ihsanımızdır; ister ver, ister tut; hesapsızdır" demiştik. Şüphesiz onun, katımızda bize bir yakınlığı ve güzel bir geleceği vardı.» Sâd: 30- 40

«Süleyman'a da, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü de bir ay süren rüzgârı boyun eğdirmiş, erimiş bakırı, onun için sel gibi akıtmıştık. Cinlerden bir kısmı da, onun önünde Rabbinin izniyle çalışırdı. Bunlardan, emrimizden çıkan olursa, ona şiddetli dünya azabı tattırırdık. Cinler, onun için dilediği her şey, kaleler, heykeller, havuza benzer çanak-

lar ve sabit kazanlar yaparlardı. "Ey Davud ailesi! Şükür olmak üzere Allah'ın itaatine çalışın. Zira kullarımdan şükredenler azdır." Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, ancak değneğini yiyen kurt, cinlere onun ölümünü fark ettirmişti. O ölü olarak yere kapaklanınca, ortaya çıkmıştı ki, eğer cinler gaybı bilselerdi, o rezil edici azap içinde kalmazlardı.» Sebe: 12-14

«Sonra da, şeytanların, Süleyman'ın hükümranlığı aleyhine uydurup söyledikleri şeylere uydular. Hâlbuki Süleyman küfretmemişti. Asıl şeytanlar sihri ve Bâbil'deki Hârût ve Mârût adlı iki meleğe indirilen şeyleri insanlara öğreterek küfretmişlerdi. Oysa bu iki melek, "Biz fitneyiz; sakın bize kanıp küfretme! demedikçe, hiç kimseye bir şey öğretmezlerdi. Buna rağmen öğrenmek isteyenler, bu ikisinden, kişiyle karısının arasını bozacak şeyleri öğreniyorlardı. Gerçi Allah'ın izni olmadıkça, bu öğrendikleriyle hiç kimseye zararlı olamazlar. Onlar ise, kendilerine, fayda değil zarar verecek şeyleri öğrenirler. Şüphesiz onlar, bunu satın alan kimselerin, âhirette nasîbi olmadığını biliyorlardı. Keşke kendilerini ne kötü bir şeye mukabil satmış olduklarını da bilselerdi.» Bakara: 102

٣٤٢٣- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ تَفَلَّتَ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلَاتِي فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَأَخَذْتُهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَهُ عَلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ دَعْوَةَ أَخِي سُلَيْمَانَ رَبِّ ﴿هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ فَرَدَدْتُهُ خَاسِئًا ﴿عِفْرِيتٌ﴾ مُتَمَرِّدٌ مِنْ إِنْسٍ أَوْ جَانٌّ مِثْلُ زِنْبِيَةِ جَمَاعَتُهَا الزَّبَانِيَةُ.

3423- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Cinden olan İfrit, dün gece benim namazımı kesmek için bana musallat oldu. Allah bana onu yakalama imkânı verdi. Ben onu mescit'in direklerinden birine bağlayıp sabaha kadar öylece kalmasını ve hepinizin ona bakmasını arzuladım. Ancak kardeşim Süleyman'ın şu sözünü hatırladım. (Yani bunu yapmama beni kardeşim Süleyman'ın şu sözü engelle-

di:) ***«Rabbim! Beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir hükümranlık ihsan et.»*** (Sâd: 35) Ben de onu kovdum."

İfrît, insan ve cin taifesinden çok inatçı, isyancı, kibirli demektir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 461, 1210, 3284, 3423, 4808)

٣٤٢٤- حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَحْمِلُ كُلُّ امْرَأَةٍ فَارِسًا يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَلَمْ تَحْمِلْ شَيْئًا إِلَّا وَاحِدًا سَاقِطًا أَحَدُ شِقَّيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَالَهَا لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ شُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ تِسْعِينَ وَهُوَ أَصَحُّ.

3424- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Davud'un oğlu Süleyman aleyhisselam şöyle dedi: Muhakkak ki bu gece yetmiş kadını dolaşacağım ve onlardan her biri Allah yolunda cihad edecek birer süvari erkek çocuğa gebe kalacaklar. Arkadaşı O'na: İnşallah de, dedi. Süleyman aleyhisselam ise inşallah demedi. Bu sebepten dolayı o kadınlardan hiçbiri hamile kalmadı. Ancak o kadınların içinden biri hamile kaldı. O da yarısı olmayan sakat bir çocuk dünyaya getirdi."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şayet Süleyman aleyhisselam inşallah deseydi, elbette o çocukların hepsi Allah yolunda cihâd ederlerdi."

٣٤٢٥- حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ ثُمَّ قَالَ حَيْثُمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ فَصَلِّ وَالْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ.

3425- Ebu Zer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Yeryüzünde ilk önce hangi mescit inşa edildi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Mescid'ül-Harâm yani Kâbe" buyurdu. Ben:

-Sonra hangisi? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Mescid'ül-Aksâ" buyurdu. Sonra ben:

-Bu iki mescidin kuruluşu arasında ne kadar zaman vardır? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Kırk sene. Bundan böyle namazın vakti nerede girerse sen namazı orada kıl! Çünkü en faziletli namaz, vakti içinde kılınandır. Bütün yeryüzü senin için bir mescittir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3366)

٣٤٢٦- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ تَقَعُ فِي النَّارِ.

3426- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim, insanları İslâm'a davet edip onları ateşten kurtarmaya çalışmamın misali ile batıla dalan ve onu sürekli yapageleh insanların misali ateş yakmış bir insanın misaline benzer ki, kelebekler ve birtakım hayvanlar ateşe düşmeye başlarlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6483)

٣٤٢٧- وَقَالَ كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ صَاحِبَتُهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتْ الْأُخْرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتْ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسِّكِّينِ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ.

3427- "İki kadın ve beraberlerinde onların iki oğlan çocukları vardı. Bunlar yolda giderken kurt geldi, bunlardan birisinin çocuğunu kapıp gitti. Bunun üzerine çocuğunu kurt kapan büyük kadın, arkadaşı küçük kadına: Kurt senin çocuğunu götürdü, dedi. Diğer kadın da: Hayır, senin çocuğunu götürdü, dedi. Nihayet bu iki kadın Davud aleyhisselama gelip O'nun karşısında muhakeme oldular. O da büyük kadın lehine hükmetti. Kurdun kaptığı çocuk, küçük kadına âit oldu. Bunlar mahkemeden çıkıp Davud'un oğlu Süleyman'a gittiler. Ve babasının hükmünü yeniden ona bildirdiler. O da: Bana bir bıçak getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım, dedi. Bunun üzerine küçük kadın: Allah sana merhamet etsin! Sakın böyle yapma! Çocuk bu kadınındır, dedi. Süleyman bu söz üzerine çocuğun küçük kadına âit olduğuna hükmetti."

Ebu Hureyre: Vallahi ben "**Sikkîn**" sözünü o güne kadar hiç işitmemiştim; biz bıçağa sadece "**Mudye**" diyorduk, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6769)

٤١ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

41- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Babı:

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ﴾ الْإِعْرَاضُ بِالْوَجْهِ

«Allah'a şükret diye Lokman'a hikmet vermiştik. Zira kim şükrederse, kendisi için şükretmiş olur. Kim de küfrederse, elbette Allah onun şükründen müstağnidir; hamd olunmaya lâyıktır. Lokman, oğluna nasihat ederek demişti ki: "Ey oğulcuğum! Allah'a sakın şirk koşma; zira şirk en büyük zulümdür." Biz insana, ana ve babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Anası onu karnında, giderek artan bir güçlükle taşımıştır. Memeden ayrılması iki yılda olur. Bu itibarla insana, "Bana ve ana-babana şükret. Dönüş banadır" diye tavsiye etmişizdir. Eğer ana-baba, hakkında bilgin olmayan bir şeyi bana ortak koşman için seni zorlarlarsa, onlara itaat etme. Dünya işlerinde onlara iyilik üzere muamele et. Bana yönelen kimsenin yoluna uy; sonra dönüşünüz yine banadır. O zaman, size yapmış olduklarınızı haber vereceğim. "Ey oğulcuğum! Yaptığın şey, bir hardal tanesi ağırlığında da olsa, ister bir kaya içinde bulunsun, ister göklerde veya yerin içinde olsun, Allah onu geti-

rir. Şüphesiz Allah, Latîf'tir; her şeyden haberdârdır. Ey oğulcuğum! Namazı dosdoğru kıl; iyiliği emret; kötülükten menet; başına gelene de sabret. Bunlar, azmedilmesi gereken işlerdendir. Büyüklenerek yüzünü insanlardan çevirme. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Muhakkak ki Allah, kendini beğenip övünen hiç kimseyi sevmez. Yürüyüşünde mutedil ol; sesini de kıs; zira seslerin en çirkini muhakkak ki eşeklerin sesidir.» Lokman: 12- 19

٣٤٢٨- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ قَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَنَزَلَتْ ﴿لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

3428- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İman edip de imanlarına zulüm karıştırmayanlar» (En'am: 82) âyeti inince Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı dediler ki:

-Hangimiz imanına zulüm karıştırmamıştır ki? Bunun üzerine Allah Teâlâ: ***«Allah'a şirk koşmak büyük bir zulümdür»*** (Lokman: 13) âyetini indirdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 32)

٣٤٢٩- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ ﴾ شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ إِنَّمَا هُوَ الشِّرْكُ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

3429- Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

«İman edenler ve imanlarına şirk bulaştırmayanlar» En'am: 82 âyeti indiği zaman bu, Müslümanlara ağır geldi de:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Hangimiz nefsine zulmetmez ki? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu sizin anladığınız gibi değil. Oğluna nasihatta bulunan Lokman aleyhisselamın ne dediğini duymadınız mı? ***«Ey oğulcuğum! Sakın Allah'a şirk koşma! Zira şirk büyük bir zulümdür.»*** (Hadisin geçtiği diğer yer: 32)

٤٢ – بَاب ﴿ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ﴾ الْآيَةَ ﴿ فَعَزَّزْنَا ﴾ قَالَ مُجَاهِدٌ شَدَّدْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ طَائِرُكُمْ ﴾ مَصَائِبُكُمْ

42- Bâb:

«Ey Muhammed! Kendilerine elçiler gelen kasaba halkını, onlara misal olarak anlat.» Yasin: 13 Mücahid şöyle dedi: ﴿ فَعَزَّزْنَا ﴾ Sağlamlaştırmak. ﴿ طَائِرُكُمْ ﴾ İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ طَائِرُكُمْ ﴾ Sizin musibetiniz.

٤٣ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

43- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّاءَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مِثْلًا يُقَالُ ﴿رَضِيًّا﴾ مَرْضِيًّا ﴿ عُتِيًّا ﴾ عَصِيًّا عَتَا يَعْتُو ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ وَيُقَالُ صَحِيحًا ﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ فَأَوْحَى فَأَشَارَ ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا﴾ ﴿حَفِيًّا﴾ لَطِيفًا ﴿عَاقِرًا﴾ الذَّكَرُ وَالْأُنْثَى سَوَاءٌ.

«Bu, Rabbinin, kulu Zekeriyya'ya rahmetinin zikridir. Hani o, Rabbine sessizce yalvarmıştı. Demişti ki: "Rabbim! Kemiklerim iyice zayıfladı; baş, ihtiyarlık ateşiyle alevlendi. Rabbim! Sana dua sebebiyle hiç bedbaht olmadım. Arkamdan gelecek yakınlarımın, din hususunda üzerlerine düşeni yapmayacaklarından korkuyorum. Karım da kısırlaştı. Sen kendi katından bana yerime geçecek bir oğul ver. O, hem bana,

hem de Yakup oğullarına mirasçı olsun. Rabbim! Onu hoşnut olacağın bir kimse yap." Rabbi de ona buyurmuştu ki: "Ey Zekeriyya! Biz sana, ismi Yahya olan bir oğlanı müjdeleriz. Daha önce hiç kimseyi bu isme ortak kılmamıştık. Zekeriyya ise şöyle demişti: "Rabbim! Karım kısır olduğu ve ben de ihtiyarlığın sonuna vardığım hâlde, benim nereden çocuğum olacak?" Allah da buyurmuştu ki: "Rabbin böyle buyurdu: Bu bana kolaydır. Nitekim daha önce de sen hiçbir şey değilken seni yaratmıştım." Zekeriyya ise şöyle demişti: "Rabbim! çocuğumun olacağına dâir bana bir işaret ver." Rabbi de şöyle buyurmuştu: "Senin işaretin, sapasağlam olduğun hâlde, insanlarla üç gece boyunca konuşmamandır." Bunun üzerinedir ki Zekeriyya mescitten kavminin karşısına çıkmış ve onlara, gece gündüz Allah'ı tesbih etmelerini işaretle bildirmişti. Sonra, doğan ve büyüyen Yahya'ya: "Ey Yahya! Kitaba sımsıkı sarıl" daha çocukken ona hikmet vermiştik. Ve kendi katımızdan insanlara karşı bir yumuşaklık, bir temizlik vermiştik. O da sakınan bir kimse olmuştu. Anasına babasına karşı da iyi idi. Zorba ve isyankâr değildi. Doğduğu gün, öldüğü gün ve yeniden hayata döndürüleceği gün, ona selâm!» Meryem: 1- 15

٣٤٣٠ - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِد حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلَّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ.

3430- Mâlik ibn Sa'sa'a -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Miraç gecesinden bahsederek şöyle buyurdu:

"Sonra yükseldi, ikinci semaya varınca oranın kapısının açılmasını istedi.

-Kimdir o? denildi.

-Cibril'dir, dedi.

-Beraberindeki kimdir? denildi.

-Muhammed'dir, diye cevap verdi.

-O'na izin verildi mi? denildi. Cibril:

-Evet, verildi, dedi. Yükseltmekten ayrılıp da ikinci semaya vardığımda, orada Yahya ve İsa Peygamberlerle karşılaştım. Yahya ile İsa, teyze oğullarıdır. Cibril bana:

-Bu gördüklerin Yahya ve İsa'dır; bunlara selâm ver! dedi. Ben de onlara selâm verdim. Onlar da selâmımı mukabele ettiler. Sonra:

-Merhaba hayırlı kardeş ve sâlih peygamber! dediler. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3207)

٤٤ - بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

44- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ ﴿ إِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿وَآلُ عِمْرَانَ﴾ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ آلِ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ عِمْرَانَ وَآلِ يَاسِينَ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وَهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَيُقَالُ آلُ يَعْقُوبَ أَهْلُ يَعْقُوبَ فَإِذَا صَغَّرُوا آلَ ثُمَّ رَدُّوهُ إِلَى الْأَصْلِ قَالُوا أُهَيْلٌ.

«Ey Muhammed! Kitapta Meryem'i de an. Hani o, ailesinden ayrılıp doğuda bir yere çekilmişti.» Meryem: 16

«Melekler şöyle demişlerdi: "Ey Meryem! Allah, kendisinden bir kelimeyi sana müjdeler."» Âli İmrân: 45

«Allah, Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ailesini ve İmrân ailesini, birbirinden gelen bir zürriyet olarak âlemlere üstün kılmıştır. Allah, hakkıyla işiten, hakkıyla bilendir. Hani bir gün İmrân'ın karısı demişti ki: "Rabbim! Ben, karnımdakini yalnız ibadet için sana adadım; bunu ben-

den kabul et. Şüphe yoktur ki sen, hakkıyla işiten, hakkıyla biensin." Onu doğurduğu zaman da: "Rabbim! Onu bir kız olarak doğurdum" demişti. Oysa Allah, onun ne doğurduğunu daha iyi bilir. Sonrada şöyle demişti: "Erkek kız gibi değildir. Ona Meryem adını verdim.Onu ve zürriyetini kovulmuş olan şeytandan sana sığındırırım." Rabbide onu iyi bir şekilde kabul etmiş ve güzel bir bitki gibi yetiştirmişti. Zekeriyya'yı da ona bakması için memur etmişti. Ne zaman Zekeriyya onun yanına, mabede girse, yanında bir rızık bulurdu. Ona şöyle derli: "Ey Meryem! Bu nereden?" O da: "Rabbimin katından" diye cevapverirdi. Şüphesiz Allah, dilediğini hesapsız rızıklandırır.» Âli İmrân: 33-37

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿وَآلَ عِمْرَانَ﴾ İmran ehli: İbrahim İmran, Yasin ve Muhammed ehlinden olan bütün müminlerdir. ***«İbrahm'e insanların en lâyığı, ona tâbi olanlarla, şu Peygamber ve iman edenlerdir.»*** Âli İmrân: 68

٣٤٣١ – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٌ إِلَّا يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ غَيْرَ مَرْيَمَ وَابْنِهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾.

3431- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Âdemoğullarından doğan her çocuğa şeytan gelir ve ona dokunur. Şeytan'ın bu dokunmasından dolayı çocuk dünyaya geldiğinde feryat ederek ağlar. Şeytan'ın bu dokunmasından Meryem ve oğlu İsa müstesnadır" Sonra Ebu Hureyre: ***«Onu ve zürriyetini kovulmuş olan şeytandan sana sığındırırım.»*** Âli İmrân: 36 âyetini söylerdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3286)

٤٥ – بَاب

45- Bâb:

﴿ وَإِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴾

«Melekler şöyle demişlerdi: "Ey Meryem! Allah seni seçti; temizledi ve âlemlerin kadınlarına üstün kıldı. Ey Meryem! Rabbinin huzurunda dur; secde et; ve rükû edenlerle birlikte rükû et." Ey Muhammed! İşte bunlar, sana vahyettiğimiz gayba âit haberlerdendir. Onlar, Meryem'i hangisi himayesine alacak diye fal oklarını atarlarken, sen onların yanında değildin; onlar çekişirlerken de yanlarında bulunmuyordun.» /Âli İmrân: 42-44

٣٤٣٢ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ.

3432- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Zamanındaki dünya kadınlarının en hayırlısı İmrân kızı Meryem'dir. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatîce'dir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3815)

٤٦ - بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى

46- Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:

﴿ إِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ ﴿يُبَشِّرُكِ﴾ وَ ﴿يُبْشِّرُكِ﴾ وَاحِدٌ ﴿وَجِيهًا﴾ شَرِيفًا وَقَالَ إِبْرَاهِيم ﴿الْمَسِيحُ﴾ الصِّدِّيقُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْكَهْلُ الْحَلِيمُ وَالْأَكْمَهُ مَنْ يُبْصِرُ بِالنَّهَارِ وَلَا يُبْصِرُ بِاللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ مَنْ يُولَدُ أَعْمَى

«Melekler şöyle demişlerdi: "Ey Meryem! Allah, kendisinden bir kelimeyi sana müjdeler. İsmi, Meryem oğlu İsa Mesih'tir. Dünya ve âhirette şânı yüce ve Allah'a yakın olacaklardandır. "Beşikteyken ve yetişkin hâlinde insanlarla konuşacaktır. Aynı zamanda salihlerden olacaktır." Meryem de demiştir ki; "Rabbim! Hiçbir beşer eli bana dokunmamışken nereden benim oğlum olacak?" Allah da şöyle buyurmuştu: "Allah dilediğini böyle yaratır. Bir şeyin olmasını murat ettiği zaman, ona sadece ol, der; o da hemen olur."» Âli İmrân: 45-48

٣٤٣٣ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.

3433- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bu ümmetin kadınları üzerine Âişe'nin üstünlüğü tirid yemeğirin başka yemeklere karşı üstünlüğü gibidir. Erkeklerden birçok kimse kemâle erdi. Kadınlardan ise Firavun'un karısı Âsiye ile İmrân'ın kızı Meryem'den başkası kemâle erişemedi." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3411)

٣٤٣٤ - وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلٍ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ تَابَعَهُ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

3434- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş kadınları deveye binen Arap kadınlarının en hayırlısıdır. Onlar, kadınların çocuğa en şefkatlisi, kocasının elindeki malını korumak

hususunda kocaya en riâyetlisidir."

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- bu rivayetin ardından şöyle dedi: "İmrân kızı Meryem asla deveye binmedi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5082, 5365)

٤٧ - بَاب قَوْلُهُ

47- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı:

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ كَلِمَتُهُ كُنْ فَكَانَ وَقَالَ غَيْرُهُ ﴿وَرُوحٌ مِنْهُ﴾ أَحْيَاهُ فَجَعَلَهُ رُوحًا ﴿وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ﴾

«Ey kitap ehli! Dîninizde Allah'ın vazettiği hududu tecavüz etmeyin ve Allah'a karşı gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu Mesih İsa, sadece Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendisinden bir ruhtur. Allah'a ve peygamberlerine îman edin. "İlâhlar üçtür" demeyin. Kendi hayrınıza olmak üzere bu teslis safsatasından vazgeçin. Zira Allah tek bir ilâhtır. O, bir oğul sahibi olmaktan münezzehtir. Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur: O'nun tarafından yaratılmıştır. Vekîl olarak Allah yeter.» Nisa: 171

٣٤٣٥ - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنْ الْعَمَلِ قَالَ الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ عَنْ عُمَيْرٍ عَنْ جُنَادَةَ وَزَادَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ أَيَّهَا شَاءَ.

3435- Ubâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her kim, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığına, O'nun tek olduğuna ve hiçbir ortağı olmadığına, Muhammed'in Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna, İsa'nın Allah'ın kulu ve Rasûlü ve Meryem'e attığı bir kelimesi ve O'ndan bir ruh olduğuna, Cennet ve Cehennem'in hak olduğuna şehadet ederse, Allah onu hangi ameli işlerse işlesin cennetine girdirir."

Cunade'den gelen rivayette: "Cennetin sekiz kapısından dilediğinden girdirir" ziyadesi vardır.

٤٨ - بَاب قَوْلِ اللّٰه

48- Allah Teâlâ'nın Şu kavli Bâbı

﴿ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا ﴾ نَبَذْنَاهُ أَلْقَيْنَاهُ اعْتَزَلَتْ شَرْقِيًّا مِمَّا يَلِي الشَّرْقَ ﴿ فَأَجَاءَهَا ﴾ أَفْعَلْتُ مِنْ جِئْتُ وَيُقَالُ أَلْجَأَهَا اضْطَرَّهَا ﴿تَسَّاقَطْ﴾ تَسْقُطْ ﴿ قَصِيًّا ﴾ قَاصِيًا ﴿ فَرِيًّا ﴾ عَظِيمًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ﴿ نَسْيًا ﴾ لَمْ أَكُنْ شَيْئًا وَقَالَ غَيْرُهُ النَّسْيُ الْحَقِيرُ وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ عَلِمَتْ مَرْيَمُ أَنَّ التَّقِيَّ ذُو نُهْيَةٍ حِينَ قَالَتْ ﴿ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴾ قَالَ وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ ﴿ سَرِيًّا ﴾ نَهَرٌ صَغِيرٌ بِالسُّرْيَانِيَّةِ.

«(Ey Muhammed!) Kitap'ta Meryem'i de an. Hani o, ailesinden ayrılıp doğuda bir yere çekilmişti» Meryem: 16

نَبَذْنَاهُ Onu attık. اعْتَزَلَتْ شَرْقِيًّا . İbadet için doğu tarafa çekildi. فَأَجَاءَهَا Doğum sancısı Meryem'i getirdi. تَسَّاقَطْ Düşer.

İbnu Abbas şöyle dedi: ﴿ نَسْيًا ﴾ Yaratılmış mevcut bir şey olmayaydım.

Ebu Vâil şöyle dedi: Meryem "Eğer sakınan bir kimse isen" dediği zaman akıl sahibi olduğunu bildi.

Vekî' şöyle dedi: ﴿ سَرِيًّا ﴾ (Meryem: 18) Süryânîce'de küçük ırmak, çay demektir.

٣٤٣٦ - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْمَهْدِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ عِيسَى وَكَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ كَانَ يُصَلِّي جَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَقَالَ أُجِيبُهَا أَوْ أُصَلِّي فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْهُ حَتَّى تُرِيَهُ وُجُوهَ الْمُومِسَاتِ وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَتَعَرَّضَتْ لَهُ امْرَأَةٌ وَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَأَتَتْ رَاعِيًا فَأَمْكَنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ مِنْ جُرَيْجٍ فَأَتَوْهُ فَكَسَرُوا صَوْمَعَتَهُ وَأَنْزَلُوهُ وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ وَكَانَتْ امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنًا لَهَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ رَاكِبٌ ذُو شَارَةٍ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ اجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهُ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا وَأَقْبَلَ عَلَى الرَّاكِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهَا يَمَصُّهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمَصُّ إِصْبَعَهُ ثُمَّ مُرَّ بِأَمَةٍ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَ هَذِهِ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَتْ لِمَ ذَاكَ فَقَالَ الرَّاكِبُ جَبَّارٌ مِنْ الْجَبَابِرَةِ وَهَذِهِ الْأَمَةُ يَقُولُونَ سَرَقْتِ زَنَيْتِ وَلَمْ تَفْعَلْ.

3436- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Beşikte yalnız üç çocuk konuşmuştur: Bunların ilki İsa aleyhisselamdır. İkincisi de şu kıssadaki çocuktur:

İsrail oğullarında Cureyc isimli bir zat vardı. Uzlet yerinde (rahip hücresi) namaz kılarken annesi geldi ve onu çağırdı. Annesine namazdayken karşılık vermekten kaçındı ve:

-Allah'ım, namazımı mı kılayım yoksa anneme mi cevap vereyim, dedi. Sonra annesi tekrar geldi ve:

-Allah'ım! Cureyc, fahişe kadınların yüzüne bakmadıkça ölmesin, diye beddua etti. Cureyc uzlet yerinde (rahip hücresi) yaşardı. Bir kadın dedi ki:

-Muhakkak ben Cureyc'i saptıracağım. Nefsini Cureyc'e arzetti, ancak Cureyc bundan kaçındı. O kadın bir çobana gitti ve nefsini ona tes-

lim etti ve kadın o çobandan hamile kaldı. Kadın bir çocuk doğurdu ve:

-Bu çocuk Cureyc'dendir, dedi. Halk Cureyc'in uzlet yerine geldiler ve orayı yıktılar. Cureyc'i oradan indirdiler. Ona ağır ve kötü sözler söylediler. Cureyc abdest aldı ve namaz kıldı. Sonra o yeni doğan bebeğin yanına geldi ve:

-Ey çocuk! Senin baban kim? diye sordu. Çocuk:

-Benim babam falanca çobandır, dedi. Orada bulunan halk Cureyc'e:

-Uzlet odanı altından yeniden bina edelim, dediler. Cureyc:

-Hayır, orayı çamurdan bina edin, dedi.

Üçüncüsü de şudur: İsrâîl oğullarından emzikli bir kadın vardı. Bir gün erkek çocuğunu emzirirken yanından yakışıklı ve haşmetli bir süvârî geçti. Bunu gören kadın:

-Allah'ım! Oğlumu bunun gibi heybetli kıl! diye dua etti. Çocuk hemen anasının memesini bırakıp süvârîye döndü ve:

-Allah'ım! Beni bunun gibi kılma! diye duâ etti. Sonra anasının memesine dönüp emmeye devam etti.

Ebu Hureyre dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu bize anlatırken parmağını ağzına koyarak çocuğun emişini göstermişti. O'nun bu hâli hâlâ gözümün önündedir. Şimdi ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi parmağını emişini görür gibiyim.

"Bundan sonra da o emzikli kadının yanından bir câriye geçmiş. Bu defa kadın:

-Allah'ım! Benim oğlumu şu câriye gibi hakîr yapma! diye dua etti. Bu sefer çocuk yine anasının memesini bıraktı ve:

-Allah'ım! Beni bunun gibi kıl! dedi. Bunun üzerine kadın, çocuğuna: Niçin böyle söyledin? diye sordu. Çocuk da şöyle cevap verdi:

-O süvârî kibirli zâlimlerden birisi idi. Şu cariye ise zavallı bir kadındır; insanlar ona: Sen çaldın, sen zina ettin diye söz ederler; hâlbuki o bunların hiçbirisini yapmamış masum bir kadındır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1206, 2482, 3436, 3466)

٣٤٣٧ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَحَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ لَقِيتُ مُوسَى قَالَ فَنَعَتَهُ فَإِذَا رَجُلٌ حَسِبْتُهُ قَالَ مُضْطَرِبٌ رَجِلُ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ قَالَ وَلَقِيتُ عِيسَى فَنَعَتَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ يَعْنِي الْحَمَّامَ وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِهِ بِهِ قَالَ وَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ أَحَدُهُمَا لَبَنٌ وَالْآخَرُ فِيهِ خَمْرٌ فَقِيلَ لِي خُذْ أَيَّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ لِي هُدِيتَ الْفِطْرَةَ أَوْ أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ.

3437- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Miraç gecesinde Musa'yı gördüm. Baktım ki Musa, Yemen'in Şenûe kabilesi erkeklerinden biri gibi uzun boylu, balık etli bir zattır. İsa'yı da gördüm. Baktım ki, o, orta yapılı, sanki hamamdan çıkmış gibi al çehreli idi. Ben İbrahim'i de gördüm. Çocukları içinde İbrahim'e en çok benzeyeni benimdir. Sonra bana birinin içinde süt, diğerinde şarap bulunan iki kap getirildi. Cibril bana: Bunlardan hangisini istersen iç, dedi. Ben sütü aldım ve onu içtim. Bana: Fıtratı aldın. Eğer sen şarabı almış olaydın, ümmetin azgın olurdu, denildi." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3394)

٣٤٣٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عِيسَى ومُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ فَأَمَّا عِيسَى فَأَحْمَرُ جَعْدٌ عَرِيضُ الصَّدْرِ وَأَمَّا مُوسَى فَآدَمُ جَسِيمٌ سَبْطٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ الزُّطِّ.

3438- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben İsa'yı, Musa'yı ve İbrahim'i gördüm: İsa aleyhisselam al çeh-

reli, kıvırcık saçlı, geniş göğüslü idi. Musa aleyhisselam, esmer, iri ızun boylu, düz saçlı idi. Sanki Sudanlı erkeklerden birisi."

٣٤٣٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ نَافِعٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْنَ ظَهْرَيْ النَّاسِ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ أَلَا إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ.

3439- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle ded:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir gün insanların arasında Mesîh Deccal'den bahsederek şöyle buyurdu:

"Şüphesiz Allah şaşı değildir. Dikkat edin ki, Mesih Deccal'ın sağ gözü şaşıdır. Onun gözü sanki salkımından dışarı çıkmış, iri bir üzün tânesi gibidir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3057)

٣٤٤٠ - وَأَرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ كَأَحْسَنِ مَا يُرَى مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ تَضْرِبُ لِمَّتُهُ بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ رَجِلُ الشَّعَرِ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلَيْنِ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ رَأَيْتُ رَجُلًا وَرَاءَهُ جَعْدًا قَطَطًا أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَشْبَهِ مَنْ رَأَيْتُ بِابْنِ قَطَنٍ وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ.

3440- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben geceleyin rüyamda kendimi Kâbe'nin yanında gördüm. Ansızın esmer bir zatla karşılaştım. Sanki o görülen esmer erkeklerin en güzelidir. Başının saçı iki omzu arasında sarkıyor. Saçları taranıp arınmıştı da başı su damlatıyordu. İki elini iki kişinin omuzlarına koyarak o iki kişi arasında Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Meryem'in oğlu Mesîh'tir, dediler. Sonra onun arkasında aşırı kı-

vırcık saçlı, sağ gözü şaşı olan ve gördüğüm insanlar arasında İbnu Katan'a en çok benzeyen birisini gördüm. Bu da iki elini iki kişinin omuzlarına koyarak Kâbe'yi tavâf ediyordu.

-Bu kimdir? diye sordum.

-Bu Mesih Deccâl'dir, dediler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3441, 5902, 6999, 7026, 7128)

٣٤٤١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعِيسَى أَحْمَرُ وَلَكِنْ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطِفُ رَأْسُهُ مَاءً أَوْ يُهْرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ قَالَ الزُّهْرِيُّ رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.

3441- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Hayır vallahi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem İsa aleyhisselam için "Kırmızı çehrelidir" demedi. Lâkin o, şöyle buyurdu:

"Ben uyumuştum, rüyâmda Kâbe'yi tavâf ediyordum. O esnada esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm. İki kişi arasında onlara dayanarak Kâbe'yi tavâf ediyordu. Başı da su damlatıyordu veya başı su akıtıyordu. Ben:

-Bu kimdir? diye sordum.

-Meryem'in oğlu'dur, dediler. Ona yönelmek üzere yürüdüğüm sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü şaşı, börtlek gözlü yani sanki salkımından dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi. Orada bulunanlara:

-Bu kimdir? diye sordum.

-Bu, Deccâl'dir, dediler. Ona benzerlikçe insanların en yakın olanı İbnu Katan'dır."

Zuhrî şöyle dedi: İbnu Katan, Huzâa kabilesinden cahiliyet devrinde helâk olmuş bir adamdır, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3440, 5902, 6999, 7026, 7128)

٣٤٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ وَالْأَنْبِيَاءُ أَوْلَادُ عَلَّاتٍ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ.

3442- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Meryem oğlu İsa'ya insanların en yakınıyım. Peygamberler anneleri ayrı, babaları bir evlâtlardır. Benimle İsa aleyhisselam arasında başka bir peygamber yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3443)

٣٤٤٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلَّاتٍ أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ.

3443- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Meryem oğlu İsa'ya dünya ve âhirette insanların en yakınıyım. Peygamberler babaları bir kardeştirler, anneleri ise ayrı ayrıdır. Dinleri ise birdir." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3442)

٣٤٤٤ - وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ

هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَى عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَجُلًا يَسْرِقُ فَقَالَ لَهُ أَسَرَقْتَ قَالَ كَلَّا وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَقَالَ عِيسَى آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَذَّبْتُ عَيْنِي.

3444- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Meryem oğlu İsâ, hırsızlık yapan birini gördü ve ona dedi ki:

-Sen hırsızlık mı yaptın? Adam şöyle dedi:

-Kendisinden başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki ben hırsızlık yapmadım.

Bunun üzerine İsâ aleyhisselam şöyle dedi:

-Allah adına yemin eden kimsenin sözünü tasdik ettim ve hırsızlık yapar gördüğüm kendi gözümü de yalanladım."

٣٤٤٥ - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتْ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ.

3445- Ömer -Allah ondan razı olsun- minber üzerinde şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı, O'nun ilâh olduğunu iddia edip bâtıl ve aşırı şekilde övdükleri gibi, sizler de beni övmekte aşırıya gitmeyin. Ben ancak Allah'ın bir kuluyum. Bu sebepten dolayı bana Allah'ın kulu ve Rasûlü deyin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 2462)

٣٤٤٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ قَالَ لِلشَّعْبِيِّ فَقَالَ الشَّعْبِيُّ أَخْبَرَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَدَّبَ الرَّجُلُ أَمَتَهُ فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا كَانَ

لَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا آمَنَ بِعِيسَى ثُمَّ آمَنَ بِي فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ إِذَا اتَّقَى رَبَّهُ وَأَطَاعَ مَوَالِيَهُ فَلَهُ أَجْرَانِ.

3446- Ebu Musa el-Eş'arî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kimse vardır ki onlara (yaptıklarından dolayı) iki ecir verilir. Yanında bir cariyesi olan ve onu güzelce terbiye eden, güzelce ona öğreten sonra da onu azat edip evlenen kimseye iki ecir vardır. İsa aleyhisselama iman edip, sonra da bana iman eden kimseye iki ecir vardır. Allah'ın hakkıyla, efendilerinin hakkını yerine getiren köleye iki ecir vardır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 97)

٣٤٤٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُحْشَرُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ فَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ يُؤْخَذُ بِرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِي ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيُقَالُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرَبْرِيُّ ذُكِرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَبِيصَةَ قَالَ هُمُ الْمُرْتَدُّونَ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ فَقَاتَلَهُمْ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

3447- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler mahşer günü yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak haşrolunacaksınız." Sonra şu âyeti okudu:

«İşte o gün, göğü kitap sayfasını dürer gibi düreriz. Onu ilk yaratmaya başladığımız gibi (hesap için) yeniden yaratırız. Üzerimize bir vaad olarak bunu mutlaka yapacağız.» Enbiyâ:104

Kıyamet günü ilk elbise giydirilecek kişi İbrahim peygamberdir. Ashabımdan bir takım insanlar sol yani cehennemin bulunduğu tarafa götürülürler. Bunun üzerine ben:

-Ashabım, ashabım! derim. Benim bu sözüm üzerine:

-Onlar, sen onlardan ayrıldığın günden bu yana dinlerinden dönüp mürted olmaya devam ettiler. Bunun üzerine ben de salih kul İsa peygamberin dediği gibi derim:

«Benim onlara söylediğim, senin bana emrettiğin şeyden başkası değildir; o da: Hem benim Rabbim, hem de sizin Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin sözüdür. Aralarında bulunduğum sürece onlara şahit oldum. Bana ölüm verdiğinde de, onlara sen gözcü oldun. Bu itibarla sen her şeye şahitsin. Eğer onlara azap edersen onlar, şüphesiz, senin kullarındır. Yok eğer onları bağışlarsan, elbette galip olan, hüküm sahibi olan sensin.» Mâide: 117-118

Muhammed ibnu Yusuf el-Ferabri şöyle dedi: Abdullah ibnu Kabisa'dan zikredildiğine göre o şöyle dedi: Mürted olanlar, Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- zamanında dinlerinden dönenlerdir. Ebu Bekir de -Allah ondan razı olsun- onlarla savaşmıştır. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3349)

٤٩- بَاب نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَام

49- Meryem Oğlu İsâ aleyhimesselamın İnmesi Bâbı

٣٤٤٨ - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ حَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ ﴿ وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴾

3448- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Meryem'in oğlu İsa'nın sizin içinize âdil bir hakem olarak inmesi, Hıristiyanlar'ın o haçını kırması, domuzu öldürmesi, cizye vergisini kaldırması, malın hiçbir kişinin kabul etmeyeceği kadar çoğalıp taşması muhakkak gerçekleşecektir. Nihayet bir tek secde dünya ve içindekilerden daha hayırlı olacaktır."

Bunun ardından Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle derdi: Dilerseniz şu ayeti okuyun:

«Şüphe yoktur ki, kitap ehlinden olan her fert, ölümünden önce, mutlaka İsa'ya iman edecek, o da kıyamet günü, onlar aleyhine (şahadette bulunan) bir şahit olacaktır.»[117] Nisâ: 159 (Hadisin geçtiği diğer yer: 2222)

٣٤٤٩ - حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ. تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَالْأَوْزَاعِيُّ.

3449- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İmamınız kendinizden olduğu hâlde Meryem oğlu İsa sizin içinize indiği zaman acaba durumunuz nasıl olur?" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2222)

٥٠ - بَاب مَا ذُكِرَ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

50- İsrâîloğulları Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı

٣٤٥٠ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو لِحُذَيْفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ

---

117 Bu, onların lânetlenmelerini, kovulmalarını, hidâyetten uzaklaştırılmalarını gerektiren günahlar cümlesindendir. Onlar kendilerinden alınan sözleri ve ahitleri bozmuşlar, Allah'ın âyetlerini yani onun hüccetlerini, burhanlarını, peygamberler elinde görmüş oldukları mucizeleri inkâr etmişlerdi.

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مَعَ الدَّجَّالِ إِذَا خَرَجَ مَاءً وَنَارًا فَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهَا النَّارُ فَمَاءٌ بَارِدٌ وَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ فَنَارٌ تُحْرِقُ فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ فَلْيَقَعْ فِي الَّذِي يَرَى أَنَّهَا نَارٌ فَإِنَّهُ عَذْبٌ بَارِدٌ.

3450- Rib'iy ibnu Hirâş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ukbe ibnu Amr, Huzeyfe'ye şöyle dedi:

-Sen bize Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittiğin şeyleri bizlere haber vermez misin? Huzeyfe de şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, şöyle buyuruyordu:

"Deccal çıktığı zaman beraberinde bir su, bir de ateş bulunacaktır. İnsanların ateş olarak gördükleri soğuk bir sudur. İnsanların soğuk bir su olarak gördükleri ise yakıcı bir ateştir. Sizlerden her kim Deccâl'in çıkması zamanına erişirse, ateş suretinde göreceği şeyin tarafında bulunsun. Çünkü o, tatlı soğuk bir sudur." (Hadisin geçtiği diğer yer:7130)

٣٤٥١ - قَالَ حُذَيْفَةُ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَتَاهُ الْمَلَكُ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ فَقِيلَ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ قَالَ مَا أَعْلَمُ قِيلَ لَهُ انْظُرْ قَالَ مَا أَعْلَمُ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا وَأُجَازِيهِمْ فَأُنْظِرُ الْمُوسِرَ وَأَتَجَاوَزُ عَنْ الْمُعْسِرِ فَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

3451- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki milletlerden bir kişinin ruhunu melekler kabzetmek için geldiler. O adama:

-Dünyada iken hayır olarak bir amel işledin mi? diye soruldu. Adam:

-Bilmiyorum, dedi. Kendisine:

-Bir bak, belki hayır adına yaptığın bir şey vardır, denildi. Bunun üzerine adam şöyle dedi:

-Ben ticaretle uğraşan bir kimse idim. Onlara borç verirdim. Ödeme

kolaylığı olana zaman tanır, ödeyemeyecek durumda olandan ise borcunu almazdım.

Buna binaen Allah onu cennetine koydu." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3077)

٣٤٥٢ - فَقَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ فَلَمَّا يَئِسَ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا أَنَا مُتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا وَأَوْقِدُوا فِيهِ نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَامْتُحِشْتُ فَخُذُوهَا فَاطْحَنُوهَا ثُمَّ انْظُرُوا يَوْمًا رَاحًا فَاذْرُوهُ فِي الْيَمِّ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لِمَ فَعَلْتَ ذَلِكَ قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَاكَ وَكَانَ نَبَّاشًا.

3452- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden evvelki ümmetler içinde bir kişiye ölüm yaklaşmıştı. Artık o kimse hayattan ümidini kesip öleceğini anlayınca ailesine şöyle vasiyette bulundu:

-Ben öldüğümde birçok odun toplayın ve bunu benim cesedimle birlikte ateşe verin. Benim bedenim tamamen kül oluncaya kadar ateş yanmaya devam etsin. Sonra yanmış kemiğimi alın. Onu dövüp toz hâline getirin. Sonra rüzgârın sert estiği bir zamanda benim küllerimi rüzgârla birlikte denize savurun. Adam ölünce ailesi onun bu vasiyetini yerine getirdiler. Allah Azze ve Celle, onun toz hâlindeki dağılmış cesedini kıyamet günü bir araya getirdi ve böyle yapan adama;

-Niçin böyle yaptın? diye sordu. Adam da:

-Senin korkundan, dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle o adamı bağışladı.

Ukbe ibnu Âmr, Huzeyfe'ye: Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim; bu hadîsi söylüyordu. O vasiyet eden kişi mezar kazıcısı idi, demiştir.[118] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2479, 6480)

---

118 Bu hadisi şerif, birçok mevzuya açıklık getiren rivayetlerden bir tanesidir. Son zamanlarda toplumda bir tekfir fitnesi almış başını gidiyor. Bu gibi rivayetler güzel anlaşılırsa Müslüman dinini daha iyi anlar ve aklına hevasına uymaz. Cehalet, Cahil kökünden gelir. Cahil, bilmeyen, işbilmez, bilgisiz anlamlarına gelen ve halk

٣٤٥٣-٣٤٥٤ - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَائِشَةَ وَابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا.

3453-3454- Âişe ile İbnu Abbas -Allah onlardan razı olsun- şöyle dediler:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm hastalığında iken kendisine âit motifli bir elbiseyi yüzüne örterdi. Bunalınca da onu yüzünden çekerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu hâldeyken şöyle buyurdu:

---

arasında yol-yordam, ilim-irfandan haberdar olmayan kimse anlamında kullanılır. Cahilin içinde bulunduğu hâle de "cehalet" denir. Ayrıca cehalet, ilmin karşısında olmak, bilmemek manasını taşır. İlim bilmek, her şeyin en iyisi, en hayırlısı olduğu gibi, cehalet de onun zıddıdır. Her şeyin en fenasıdır. İlim sahibi faziletli, yüce kişi sayılırken, cahil insanlar da bilgiye karşı daima aşağılanan kişiler olarak bilinirler. Mesuliyet, "Fıtrat ve İman" yani Allah Azze ve Celle'yi bilme ve birleme merhale merhale gelir. Onun için cehalet umumen mazerettir. Ama herkese her meselede değil. Bunun anlamak gerekir. Cehalet umum manada deyipte herkesi bunun gölgesine getiremeyiz. Bu sefer hususi manada mazeret olmayan birisini de hiç kimse mazur değil deyipte umumileştiremezsin. Hüccet ikâme edilmeden hiç kimse mesul tutulmaz. Hüccet ikame edilmesi meselesi delilleridir. Bu şirktir, küfürdür, falandır diye ona anlatılmalıdır. Onun anladığı dilden anlatmamız gerekir. Hüccet ikâme edildiği gibi birde anlaşılması gerekiyor.. Eğer umum manada cehaleti mazeret saymazsan kim dinini tam biliyorum diyebilir ki? Hiç kimse! Peki dinini tam biliyorum diye biri çıkar mı? Ben hepsini biliyorum diyen. Eğer durum böyleyken cehalet özür değil, diyende tekfir ettiği insanın yerine düşmez mi? Kâfir olmak için ille de küfür işlemek gerekmiyor. Birisine sen kâfirsin dedin mi onda yoksa ne olur, sahibine döner. Yani birisine hak etmediği hâlde dersen gene gidersin. Bu hadisi şerifte de dikkat edilecek olursa, ölüm döşeğine düşen birisi ben ölünce cesetimi yakın ve hava suya karıştırın şayet Rabbim beni diriltirse bana azap edeceğini umuyorum diyor. Bakın burada öldükten sonra dirilmeye iman var, azaba da iman var. Peki şüphe nerede? Şayet ceset yakılırsa, kül olursa azap edemeyeceğini sanıyor ki bu küfürdür. Allah yere havaya emrediyor küller birleştiriliyor ve adama bunu neden yaptın? diye soruyor. Adam da: Senin azabından korktum, diyor. Burada korku hakkı anlamaya mani olması hasebiyle cehaletten sayılıyor ve Rahmetimle cennete gir deniliyor. Allah tekfir belâsına düşene anlayış hidayet nasip etsin.

"Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen Yahudi ve Hristiyanlara Allah lânet etsin."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onların yaptıklarından ümmetini sakındırıyordu.[119] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 435, 436)

---

119 Kabirler üzerinde mescit bina etmenin yasaklanmasının, orada namaz kılmanın yasaklanmasını da gerektirir. Bu ise şundan dolayıdır: Bir vesilenin sonuca götüren yolun yasaklanması, gayenin yasaklanışını da öncelikle gerektirmektedir. Ohâde bundan şu sonuç çıkar: Bu mescitlerde namaz kılmak da yasaklanmış bir şeydir. Böyle bir yerde söz konusu olan yasak, ilim adamları tarafından bilindiği üzere amelin bâtıl olmasını gerektirir. Kabirler üzerinde bina edilmiş mescitlerde namaz kılmak kastıyla gitmek, o namazı iptal eder. Çünkü söz konusu mescitlerde namaz kılacak olan kimsenin iki hâli söz konusudur:

a- Ya avamın pek çoğunun, havassın da azımsanmayacak kadar bir bölümünün yaptığı şekilde böyle bir mescitte kabirler dolayısıyla ve onlarla teberrük etmek amacıyla namaz kılmak üzere gider.

b- Kabir ziyaretini kastetmeksizin, böyle denk geldiği için bu gibi bir yerde namaz kılar. Birinci durumda böyle bir mescitte namaz kılmanın haram oluşunda, hatta bâtıl oluşunda şüphe yoktur. Çünkü Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kabirler üzerinde mescit bina etmeyi yasaklayıp, bu işi yapanları lânetlediğine göre, böyle yerlerde namaz kılma maksadını gütmenin yasaklanması öncelikle söz konusudur. Burada yasak kılış, kılınacak namazın bâtıl olmasını da gerektirir. Kabirler üzerinde bina edilmiş mescitlerde namaz kılma lânet sebebi kılınmıştır. Bu gibi yerlerde namaz kılmakta kabirler üzerinde bina edilmiş bu tür mescitlerde ibadet etme kastını gütmüş ve hâlen gütmekte olan Yahudi ve Hıristiyanlara bir benzeme söz konusudur. Bu gibi yerlerde namaz kılmak, oralarda gömülü olan şahsı şeriatin çizdiği sınırların dışında bir tazim ile tazime götürür. O hâlde böyle bir sonuca götürmeyi önlemek ve ihtiyat olmak üzere böyle bir namaz yasaklanır. Özellikle daha önce defalarca tekrarlandığı gibi, kabirler üzerinde bina edilmiş mescitlerde ortaya çıkan mefsedetler gözönündedir. Şunu bilelim ki, kabirler üzerindebina edilmiş mescitlerde namaz kılmanın mekruh oluşu, her durumda kesintisiz olarak söz konusudur. Kabir ister mescidin ön tarafında, ister arka tarafında sağında yada solunda olsun bu mescitte her durumda namaz kılmak mekruhtur. Fakat namaz kabre doğru kılındığı takdirde kerâhet daha da ağırlaşır. Çünkü böyle bir durumda namaz kılan kişi, biri böyle bir mescitte namaz kılmak, diğeri kabre doğru namaz kılmak suretiyle iki defa emre muhalefet etmiştir. Kabir ise ister mescitte bulunsun, ister başka yerde bulunsun. Bu hususta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den varid olmuş sahih nass ile kabre doğru namaz kılmak, mutlak olarak yasaklanmış bir hususdur.

٣٤٥٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فُرَاتٍ الْقَزَّازِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ قَالَ قَاعَدْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ خَمْسَ سِنِينَ فَسَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ أَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَائِلُهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ.

3455- Ebu Hâzım -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- ile beş sene beraber kaldım. O'ndan Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu işittim:

"İsrail oğulları arasında bir fesat meydana geldiğinde Allah onların içlerinden bir peygamber gönderirdi. O peygamber onların işlerini düzenler ve Tevrat'ın hükümlerinden değiştirdiklerini düzeltirdi. Her peygamberin ölümünden sonra da başka bir peygamber gelirdi. Şüphesiz ki benden sonra peygamber yoktur. Artık halîfeler olacaktır. Halîfeler çok da olabilirler" Sahabeler:

-Halîfeler birden fazla olursa, bize ne emredersin? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Birinciye yaptığınız bey'ata bağlı kalınız, birinciye. Onların emirlerini dinlemek suretiyle haklarını verin. Şüphesiz ki Allah da onlara idare ettikleri milletlerin haklarından soracaktır."

٣٤٥٦ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكْتُمُوهُ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى قَالَ فَمَنْ.

3456- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler, sizden önceki milletlere karışı karışına, arşı arşınına uyacaksınız! Öyle ki, onlar bir keler deliğine girseler muhakkak sizler de gi-

rersiniz."

Bizler dedik ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar Yahudi ve Hıristiyanlar mı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ya kim olacaktı?" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 7320)

٣٤٥٧ - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَأُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ.

3457- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(İnsanları namazın vaktinin girdiğini duyurup, onları Mescit'e çağırma konusunda) ateş yakmayı ve çan çalmayı önerdiler. Ancak bunların Yahudi ve Hıristiyanlara özgü bir şey olduğu zikredildi. Bunun üzerine Bilâl'e, ezan lâfızlarını ikişer kere, kâmet lâfızlarını ise birer defa okunası emrolundu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 603)

٣٤٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَكْرَهُ أَنْ يَجْعَلَ يَدَهُ فِي خَاصِرَتِهِ وَتَقُولُ إِنَّ الْيَهُودَ تَفْعَلُهُ تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ.

3458- Âişe -Allah ondan razı olsun- namaz kılan kimsenin elini kalçasına koymasını çirkin görürdü. O şöyle dedi:

-Bunu Yahudiler yapar.

٣٤٥٩ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلِ مَنْ خَلَا مِنَ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ وَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَّالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ

نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ النَّصَارَى مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا فَأَنْتُمْ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا لَكُمْ الْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ فَغَضِبَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً قَالَ اللَّهُ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَإِنَّهُ فَضْلِي أُعْطِيهِ مَنْ شِئْتُ.

3459- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetlere nisbeten sizin dünyada kalmanız, ikindi namazından güneşin batımına kadar olan vakit kadardır. Tevrat ehline Tevrat verilmiş, onlar da bununla amel etmişler ve günün ortasına yani öğle vaktine gelince amel etmekten âciz oldular. Bunun üzerine onlara amellerine karşılık birer kırât verildi. Sonra İncil ehline de İncil verildi. Onlar da bununla amel ettiler. İkindi namazı vakti gelince amel etmekten âciz oldular. Onlar'a amellerinin karşılığı olarak birer kîrât verildi. Sonra bize de Kur'ân verildi. Biz de güneşin batışına kadar amel ettik. Amelimizin karşılığı olarak ikişer kîrât verildi. İki Kitab ehli yani Yahudi ve Hıristiyanlar dediler ki: Ey Rabbimiz! Bunlara ikişer kîrât ecir verdin. Bizler ise daha çok amel işledik. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: "Ecrinizden bir şey eksilterek sizlere zulmettim mi?" Onlar, hayır, dediler. Allah Azze ve Celle: "Bu benim fazlımdır. Onu dilediğime veririm." buyurdu.[120] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 557)

٣٤٦٠ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمْ الشُّحُومُ فَجَمَّلُوهَا فَبَاعُوهَا .تَابَعَهُ جَابِرٌ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

120 Bu hadiste bizden önce gelmiş geçmiş ümmetlere bizlerin üstün kılınması ve fazileti zikrediliyor.

3460- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Öner'i -Allah ondan razı olsun- şöyle derken işittim:

Allah falanca kimseyi öldürsün! O Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Allah Yahudilerin canlarını alsın; onlara iç yağları haran kılındığı hâlde onlar bu yağları erittiler ve sattılar" buyurduğunu bilmeliler mi?[121] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2223)

٣٤٦١ – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ.

3461- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benden ne duymuşsanız onu tebliğ edin! İsrailoğulları kıssalarından da haber verin. Bunda sizin için bir sakınca-günah yoktur. Herkim benim adıma bilerek-kasten yalan uydurursa cehennemdeki yerine hazırlansın."

٣٤٦٢ – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ.

3462- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yahudiler ve Hıristiyanlar ak saçlarını ve sakallarını boyamazlar. Siz onlara muhalefet ediniz"[122] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5899)

---

121 Yahudilere iç yağları haram kılınmıştı ama onlar erittiler, sattılar ve parasınıyediler bu da onların lânetlenmesine sebep oldu.

122 Burada saç ve sakalın kınalanmasını işaret ediyor.

٣٤٦٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا جُنْدَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ وَمَا نَسِينَا مُنْذُ حَدَّثَنَا وَمَا نَخْشَى أَنْ يَكُونَ جُنْدُبٌ كَذَبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزِعَ فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ فَمَا رَقَأَ الدَّمُ حَتَّى مَاتَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى بَادَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ.

3463- Cundeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yaralı bir adam vardı ve bu adam yaralarının acısına dayanamayıp kendini öldürdü. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

«Kulum kendini öldürmekte beni geçti. Ben de ona cenneti haram kıldım.»" (Hadisin geçtiği diğer yer: 1324)

٥١ - بَاب حَدِيثُ أَبْرَصَ وَأَعْمَى وَأَقْرَعَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

51- İsrail oğullarında Abraş, Kör ve Kelin Hadîsi Bâbı

٣٤٦٤ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَعْنِي أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْرَصَ وَأَقْرَعَ وَأَعْمَى بَدَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَأَتَى الْأَبْرَصَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ لَوْنٌ حَسَنٌ وَجِلْدٌ حَسَنٌ قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ فَأُعْطِيَ لَوْنًا حَسَنًا وَجِلْدًا حَسَنًا فَقَالَ أَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْإِبِلُ أَوْ قَالَ الْبَقَرُ هُوَ شَكَّ فِي ذَلِكَ إِنَّ

الْأَبْرَصَ وَالْأَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا الْإِبِلُ وَقَالَ الْآخَرُ الْبَقَرُ فَأُعْطِيَ نَاقَةً عُشَرَاءَ فَقَالَ يُبَارَكُ لَكَ فِيهَا وَأَتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ شَعَرٌ حَسَنٌ وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ وَأُعْطِيَ شَعَرًا حَسَنًا قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْبَقَرُ قَالَ فَأَعْطَاهُ بَقَرَةً حَامِلًا وَقَالَ يُبَارَكُ لَكَ فِيهَا وَأَتَى الْأَعْمَى فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ يَرُدُّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْغَنَمُ فَأَعْطَاهُ شَاةً وَالِدًا فَأُنْتِجَ هَذَانِ وَوَلَّدَ هَذَا فَكَانَ لِهَذَا وَادٍ مِنْ إِبِلٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ بَقَرٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ غَنَمٍ ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ اللَّوْنَ الْحَسَنَ وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيرًا أَتَبَلَّغُ عَلَيْهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْحُقُوقَ كَثِيرَةٌ فَقَالَ لَهُ كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَقْذَرُكَ النَّاسُ فَقِيرًا فَأَعْطَاكَ اللَّهُ فَقَالَ لَقَدْ وَرِثْتُ لِكَابِرٍ عَنْ كَابِرٍ فَقَالَ إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ وَأَتَى الْأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِهَذَا فَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ عَلَيْهِ هَذَا فَقَالَ إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ وَأَتَى الْأَعْمَى فِي صُورَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ وَابْنُ سَبِيلٍ وَتَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ شَاةً أَتَبَلَّغُ بِهَا فِي سَفَرِي فَقَالَ قَدْ كُنْتُ أَعْمَى فَرَدَّ اللَّهُ بَصَرِي وَفَقِيرًا فَقَدْ أَغْنَانِي فَخُذْ مَا شِئْتَ فَوَاللَّهِ لَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ لِلَّهِ فَقَالَ أَمْسِكْ مَالَكَ فَإِنَّمَا ابْتُلِيتُمْ فَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَسَخِطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ.

3464- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrail oğullarında abraş, kel ve kör üç kişi vardı. Allah bunları imtihan etmek istedi de onlara bir melek gönderdi. Melek abraşa geldi:

-En çok neyi seversin? dedi. Abraş:

-Güzel renk, güzel ten. Çünkü insanlar beni çirkin görüyor, benden

iğreniyorlar, dedi. Melek, abraşın vücûdunu sıvadı. Ondan bu çirkinlik gitti de ona güzel bir renk ve güzel bir ten verildi. Bundan sonra melek ona:

-En çok hangi malı seversin? diye sordu. O:

-Deveyi veya da sığırı, dedi."

Abraşa on aylık gebe bir deve verildi. Bunun üzerine melek ona:

-Bu deve mübarek olsun! diye dua etti.

Sonra melek, başı kel kişinin yanına vardı. Ona da:

-En çok neyi seversin? diye sordu. O da:

-Güzel bir saç, şu kellik benden gitsin! Herkes benden iğreniyor, dedi. Melek onun başını sıvadı da ondan kellik gitti ve ona güzel bir saç verildi. Melek ona:

-En çok hangi malı seversin? diye sordu. Oda:

-Sığırı severim, dedi. Allah ona gebe bir sığır verdi de, melek ona:

-Bu sığır sana mübarek olsun! diye duâ etti. Melek körün yanına geldi ve ona da:

-En çok neyi seversin? diye sordu. O da:

-Allah gözümü bana geri versin de, ben de onunla insanları göreyim, dedi. Melek onun gözünü sıvadı da Allah ona gözünü geri verdi. Melek, köre:

-Hangi malı çok seversin? diye sordu. Oda:

-Koyunu severim, dedi. Melek de ona kuzulu bir koyun verdi.

Bir müddet sonra deve ve sığır sahiplerinin devesi ve sığırı yavruladı. Koyun sahibinin de koyunu kuzuladı. Bu suretle deve isteyen kişinin bir vadi dolusu devesi oldu. Sığır isteyen kimsenin de bir vadi dolusu sığırı oldu. Koyun isteyen körün de bir vadi koyunu oldu. Bundan sonra günün birinde o melek, bu üç kişi ile ilk görüştüğü suret ve heyetinde abraş kişiye geldi de şöyle dedi:

-Ben fakir ve garip yabancı bir kişiyim. Yol üzerinde yaşama ve memleketime ulaşma sebepleri kesilmiştir. Artık bu gün benim için muradıma erişebilmek ancak evvelâ Allah'ın inâyetiyledir, sonra senin yardımınladır. Şimdi ben sana güzel bir renk, güzel bir vücut ve birçok mal veren Allah rızâsı için, senden bir deve isterim ki, bu seferimde onun üzerinde muradıma ve vatanıma erişebileyim!

Bu istek üzerine eski abraş ona:

-İsteyen fakirler çoktur, her dilenciye bir deve vermek olmaz, ledi. Melek de ona:

-Öyle sanıyorum ki ben seni tanıyacağım. Sen insanların iğrendiği abraş kimse değil misin? Sen fakir idin de bu malı sana Allah vermişt, dedi. Bu eski abraş, meleğe:

-Hayır yemin olsun ben bu mala atadan ataya geçerek vâris ollum, dedi. Melek de ona:

-Eğer sen bu iddianda yalancı isen, Allah seni eski hâline çevrsin! dedi.

Sonra melek, ilk buluştuğu suretinde ve heyetinde kel adama gitti de, abraşa dediği gibi ona da söyledi. Kel de abraşın reddettiği gibi reddetti. Melek de ona:

-Eğer sen bu iddianda yalancı isen, Allah seni eski hâline çevrsin! diye beddua etti.

Bu defa melek gözlerini sıvadığı köre geldi de şunları söyledi

-Ben fakir ve vatanından uzak düşmüş garip bir kimseyim. Sefer hâlinde iken geçimim ve memleketime dönme sebeplerim benden kesimiştir. Bu gün benim için muradıma ulaşabilmek ancak evvelâ Allah'ın inayeti, sonra senin yardımınla olur. Şimdi ben sana gözlerini geri veren Allah rızâsı için senden bir koyun isterim ki, bu yolculuğumda onunla muradıma ve vatanıma erişebileyim, dedi. O kişi de meleğe şöyle dedi

-Hakîkaten ben kör idim, Allah gözlerimin nurunu bana geri verdi. Fakir idim. Allah beni zengin kıldı. İşte koyunlarım dilediğin kadar a. Allah'a yemîn ederim ki, bu gün Allah rızâsı için benden alacağın bir şeyin miktarını sınırlandırmak ile sana güçlük vermek istemem, dedi. Melek de ona:

-Malını tamamen muhafaza et! Allah ancak sizin üçünüzü imihan etti de, Allah senden razı oldu. İki dostun abraşla kel de Allah'ın gazabına uğradılar, dedi."[123] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6653)

---

123 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin vermiş olduğu bu örnekte, insaroğlunun darlık ve bolluk, felâket ve saadet, hastalık ve sağlık gibi farklı hâl ve zamanlarında nasıl farklı davranabildiği görülmektedir. Davranışlardaki bu farklılık, her şeyden önce, murâkabe şuurundan uzaklaşmaktan ileri gelmektedir. NitekimKur'-

ân-ı Kerîm'de de bu tutarsız davranışlara işaret buyurulmuştur. Meselâ Lokman sûresinin 32. âyetinin meali şöyledir: «Onları, gölgeler salan dağlar gibi dalgalar sardığı zaman, bütün samimiyetleriyle Allah'a yönelerek O'na yalvarırlar. Fakat Allah, onları kurtarıp karaya çıkarınca içlerinden bir kısmı orta yolu tutar (bir çoğu da inkâr eder); zaten bizim âyetlerimizi (öyle) nankör gaddarlardan başkası inkâr etmez.» Hadiste sözü edilen abraşlık (alatenlilik), kellik ve körlük başkalarınca görülen hastalıklar olduğu için özellikle eski toplumlar da bu tür hastalar ayıplanır, kınanır ve hatta toplumdan dışlanırdı. Tabiatıyla böyle bir muamele onlar için daha da büyük bir felâket olurdu. Bu tür hastalıklardan kurtulmak da hiç şüphesiz hastalara büyük mutluluk verirdi. Zira onlar hem hastalıktan, hem de toplumun dışlamasından kurtulmuş olurlardı. Böylece her nimete bir şükür hesabından bunlara iki şükür gerekirdi. Hadiste zikredilen şükür imtihanını ancak üç kişiden birinin kazandığı görülmektedir. Bu ölçü ve oran belki de insan oğlunun, ilâhî nimetlere karşı tavrını ortaya koymaktaydı. Yani ilâhî denetim altında yaşadığını her hâlükârda fark edebilenler ancak üçte bir oranındaydı. Nitekim Allah Teâlâ "Şükreden kullarım gerçekten pek azdır" Sebe' sûresi 13 buyurmamış mıydı? Hadis şerhlerinde işin psikolojik tarafına da dikkat çekilmektedir. Şöyle ki, alatenlilik ve kellik kişinin bünyesi, fizik yapısı, mizacı, tabiatı ile ilgilidir. Yani bu hastalıkların sebebi, dâhîlidir. Dolayısıyla hastanın psikolojisini de etkilemektedir. Körlük ise, böyle değildir. Haricî sebeplerle de insan kör olabilir. Netice itibariyle de insan psikolojisini diğerleri kadar olumsuz etkilemez. Hadiste de bunun örneği görülmektedir. Alatenli ve kel mizaçlarına bağlı olarak huyları da bozulmuş olduğu için kendilerine yapılan ikram ve iyiliği ve onun sahibi olan Allah'ı unutmuşlar ve imtihanı böylece kaybetmişlerdir. Kör ise, böylesi kötü bir sonuçtan kendisini kurtarabilmiştir. Meleğin bu üç kişiden her birine onların eski hâllerine bürünerek gelmesi, onlara eski durumlarını hatırlatmak, istemedikleri o hâlleri gözlerinin önüne getirmekle ve onlara herhangi bir mazeret ileri sürme imkânı bırakmamak içindir. Ayrıca olayda mal ve servetin insanı nasıl azdıracağına da dikkat çekilmiştir. Hadis'in faydalarından; Cimrilik en kötü huylardan biridir. Çünkü cimrilik insana Allah'ın nimetlerini unutturur ve inkâr ettirir. Cimrilik ve yalancılık Allah'ın azabını kazandırır. Doğruluk ve cömertlik güzel huylardandır. Cömertlik de Allah'ın rızasını kazandırır. İbret verici kıssalardan yararlanılmalıdır. Cömertlik ve doğruluk, iman eden kimselerin huylarından olmalıdır. Allah'ın nimetlerine karşı kalp, söz, amel ile şükredilmelidir. Şükür Allah'a ve Peygamber'e itaat etmektir. İnsan şükrettikçe, insana verilen nimetler, rızıklar, güzellikler, imkânlar artacak ve çoğalacaktır. İsrail oğullarının başına gelen olayları Kur'ân-ı Kerîm'de ve sahih sünnette yer alıyorsa kabul edilmelidir. Kur'ân'da ve sahih sünnette yeri olmayan olaylara gelince; dinimize ters düşen olaylar kabul edilmez ve reddedilmelidir. Dinimizin doğrulamadığı ve yalanlamadığı olaylara gelince biz de ne doğrular ne de yalanlarız. İman eden kimse verdiği sözü yerine getirir. Münafık söz verir ama sözünde durmaz. Bazı zenginler geçmişteki fakirliklerini, düşkünlüklerini, yoksulluklarını unuturlar, birileri onlara geçmişlerini hatırlattıklarında öfkelenirler. İnsanoğlu bu dünyada mutlaka imtihana tâbi tutulacaktır. Melekler bazen insan suretine girerler, konuşurlar. Hastanın başını sıvazlarlar ve Allah'ın izniyle hasta iyileşir. Allah hik-

بَاب - ٥٢
52- Bâb

﴿أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ﴾ الْكَهْفُ الْفَتْحُ فِي الْجَبَلِ وَالرَّقِيمُ الْكِتَابُ ﴿مَرْقُومٌ﴾ مَكْتُوبٌ مِنَ الرَّقْمِ ﴿رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ أَلْهَمْنَاهُمْ صَبْرًا ﴿شَطَطًا﴾ إِفْرَاطًا الْوَصِيدُ الْفِنَاءُ وَجَمْعُهُ وَصَائِدُ وَوُصُدٌ وَيُقَالُ الْوَصِيدُ الْبَابُ ﴿مُؤْصَدَةٌ﴾ مُطْبَقَةٌ آصَدَ الْبَابَ وَأَوْصَدَ ﴿بَعَثْنَاهُمْ﴾ أَحْيَيْنَاهُمْ ﴿أَزْكَى﴾ أَكْثَرُ رَيْعًا فَضَرَبَ اللَّهُ ﴿عَلَى آذَانِهِمْ﴾ فَنَامُوا ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ لَمْ يَسْتَبِنْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ ﴿تَقْرِضُهُمْ﴾ تَتْرُكُهُمْ.

«Yoksa sen (Ey Muhammed), Kehf ve Rakîm ashabını, bizim şaşılacak âyetlerimizden mi sandın? (Oysa şaşılacak o kadar çok şey var ki!). O gençler mağaraya sığınınca, demişlerdi ki: "Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve şu işimizden bizim için bir kurtuluş yolu hazırla". Bunun üzerine biz de, kulaklarına (perde) vurup mağarada onları senelerce uyuttuk. Sonra da uykuda kaldıkları süreyi iki taraftan hangisinin daha iyi hesap edeceğini anlamak için onları tekrar uyandırdık. (Ey Muhammed) Onların haberlerini sana dosdoğru anlatacağız: Onlar, Rablerine îman etmiş gençlerdi; biz de onların hidayetlerini artırmıştık. (Kendilerini dinsizliğe çağıran krala karşı, dikilip de: "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir; ilâh olarak O'ndan başkasına asla yalvarmayız; aksi hâlde bâtıl söz söylemiş oluruz. Şu bizim halkımız O'ndan başka ilâhlar edindiler; onların ilâh olduklarına açık delil getirmeleri gerekmez mi? Allah'a karşı yalan uyduran kimseden daha zalim kim olabilir?" dediklerinde, onların kalplerini (sabır ve) metanetle kuvvetlendirmiştik. (Onlara şöyle denilmişti:) "Mademki siz (o dinsizlerden ve) Allah'tan başka taptıkları şeylerden kaçtınız, o hâlde mağaraya sığının ki, Rabbiniz rahmetini yaysın ve işinizde kolaylık hazırlasın". Baksaydın, güneşin doğduğu zaman mağaranın sağ tarafına meylettiğini, battığı zaman da sol taraftan onları makaslayıp geçtiğini ve

---

metinden sorulmaz. Dilediği kimseleri zengin veya fakir kılar, yüceltir veya alçaltır. En kötü huy, nankörlük ve cimriliktir. Çünkü bu huylar insana Allah'ı ve O'nun nimetlerini unutturur, hatta inkâr ettirir. "Ne oldum delisi" olmamak, geçmişi unutmamak gerekir .

onların da, mağaranın içinde (rahatsız olmadan) geniş bir sahada bulunduklarını görürdün. İşte bu, Allah'ın âyetlerindendir. Allah, kime hidayet ederse, o doğru yoldadır. Kimi de sapıklıkta bırakırsa, artık onun için doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın. (İşte o mağaradakiler) uykuda oldukları hâlde, sen onları uyanık sanırdın: (uyudukları yerde) biz onları sağa sola çeviriyorduk; köpekleri de girişte, (kendine hâs yatışıyla) ön ayaklarını ileri doğru uzatmıştı; onları (o halde) görseydin, için onlardan korku ile dolar, geri dönüp kaçardın. Birbirlerine (şöyle) sormaları için onları tekrar uyandırmıştık. İçlerinden biri demişti ki: "Uykuda ne kadar kaldınız"? Diğerleri de şöyle demişlerdi: 'Bir gün yahut daha az kaldık". Ve yine demişlerdi ki: "Rabbiniz ne kadar kaldığınızı daha iyi bilir. Şimdi siz, içinizden birini, şu gümüş paranızla şehre gönderin; baksın, hangi yiyecek daha temiz ise ondan size azık getirsin. Çok dikkatli davransın ve sakın ha sizi birisine sezdirmesin. Zira sizi fark ederlerse, taşa tutarlar, yahut kendi dinlerine döndürürler. Bu takdirde, hiçbir zaman iflah olmazsınız". Onları önce uyutup sonra tekrar uyandırdığımız gibi, Allah'ın (insanları öldükten sonra tekrar dirilteceği hususundaki) vaadinin gerçek olduğunu ve kıyamet vaktinin geleceğinde şüphe bulunmadığını herkesin bilmesi için, bazı kimselerin onları bulmalarını sağladık. (Onları mağarada bulanlar), aralarında durumlarını münakaşa ediyorlardı. (Bazıları) demişlerdi ki: "Üzerlerine bina yapın; Rableri onları çok iyi bilir". Onların durumlarını yakından bilip gâlip gelenler de şöyle demişlerdi: "Üzerlerine muhakkak bir mescit yapacağız". (Mağara ehli hakkında münakaşa devam edecek ve bazıları) gayba taş atar gibi diyeceklerdir ki: "Onlar üç kişi idiler; dördüncüleri köpekleridir. (Bazıları:) "Beş kişi idiler; altıncıları köpekleridir" diyeceklerdir. (Bazıları:) "Yedi kişi idiler; sekizincileri köpekleridir" diyeceklerdir. (Ey Muhammed!) De ki: "Onların sayılarını en iyi Allah bilir. Onları bilen çok azdır. Bu sebeple onlar hakkında bu bildirilenler dışında münakaşaya girişme ve hiç kimseye de bir şey sorma". Hiçbir şey için "Ben bunu yarın yapacağım" deme. Ancak Allah dilerse yapacağım de. Unuttuğun zaman Rabbini an ve şöyle de: "Rabbim, ola ki beni doğruya bundan daha yakın olana eriştir". Onlar, mağaralarında üç yüz yıl kalmışlar, dokuz yıl da ilâve etmişlerdir. Ey Muhammed! De ki: "Allah, kaldıkları süreyi daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'na mahsustur. Allah ne güzel görendir ve ne güzel işitendir. İnsanlar için O'ndan başka hiçbir yardımcı yoktur. Ve O, hükmünde hiç kimseyi ortak etmez.»

٣٤٦٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يَمْشُونَ إِذْ أَصَابَهُمْ مَطَرٌ فَأَوَوْا إِلَى غَارٍ فَانْطَبَقَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ إِنَّهُ وَاللَّهِ يَا هَؤُلَاءِ لَا يُنْجِيكُمْ إِلَّا الصِّدْقُ فَلْيَدْعُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَا يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ صَدَقَ فِيهِ فَقَالَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَجِيرٌ عَمِلَ لِي عَلَى فَرَقٍ مِنْ أَرُزٍّ فَذَهَبَ وَتَرَكَهُ وَأَنِّي عَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرَقِ فَزَرَعْتُهُ فَصَارَ مِنْ أَمْرِهِ أَنِّي اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَأَنَّهُ أَتَانِي يَطْلُبُ أَجْرَهُ فَقُلْتُ لَهُ اعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَسُقْهَا فَقَالَ لِي إِنَّمَا لِي عِنْدَكَ فَرَقٌ مِنْ أَرُزٍّ فَقُلْتُ لَهُ اعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَإِنَّهَا مِنْ ذَلِكَ الْفَرَقِ فَسَاقَهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمُ الصَّخْرَةُ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ آتِيهِمَا كُلَّ لَيْلَةٍ بِلَبَنِ غَنَمٍ لِي فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِمَا لَيْلَةً فَجِئْتُ وَقَدْ رَقَدَا وَأَهْلِي وَعِيَالِي يَتَضَاغَوْنَ مِنَ الْجُوعِ فَكُنْتُ لَا أَسْقِيهِمْ حَتَّى يَشْرَبَ أَبَوَايَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَكَرِهْتُ أَنْ أَدَعَهُمَا فَيَسْتَكِنَّا لِشَرْبَتِهِمَا فَلَمْ أَزَلْ أَنْتَظِرُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمُ الصَّخْرَةُ حَتَّى نَظَرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي ابْنَةُ عَمٍّ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَأَنِّي رَاوَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَأَبَتْ إِلَّا أَنْ آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَطَلَبْتُهَا حَتَّى قَدَرْتُ فَأَتَيْتُهَا بِهَا فَدَفَعْتُهَا إِلَيْهَا فَأَمْكَنَتْنِي مِنْ نَفْسِهَا

3465- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Üç kişi sefere çıktılar. Yürürlerken yağmura tutuldular ve dağda bir mağaraya sığındılar. Bunlar orada iken bir taş düşüp mağaranın kapısını üzerlerine kapadı. Bunlar birbirlerine dediler ki:

-Hayatınızda işlediğiniz en hayırlı işi söyleyerek Allah'a dua edin. Umulur ki Allah, bizi buradan kurtarır. Onlardan biri şöyle dedi:

-Allah'ım! Benim yaşlı ihtiyar annemle babam vardı. Ben her gün koyunlarımla meraya çıkar, onları otlatır, sonra gelip sağardım. Sütü önce anne ve babama getirirdim de onlar içerlerdi. Sonra da çocuklara, kardeşlerime ve eşime içirirdim. Bir gece eve geç geldim. Geldiğimde anne babamı uyumuş olduklarını gördüm. Onları uyandırmak istemedim. Ayak ucumda da çocuklar ağlaşıyorlardı. O gece sabah olana kadar onlar uyudu, ben de başlarında bekledim. Allah'ım, sen çok iyi bilirsin ki ben bunu senin rızânı kazanmak için yaptım. Bunun için bu kayayı arala ki gökyüzünü görelim!

Bunun üzerine kaya biraz aralandı. (Ancak çıkacak kadar değildi.) Bunlardan bir diğeri şöyle dedi:

-Allah'ım! Sen bilmektesin ki, ben, amcamın kızlarından birini, bir erkeğin kadınları sevdiği en şiddetli bir sevgiyle severdim. Ben, ona olan arzumu söyledikçe o bana: Sen yüz dinar vermedikçe bu arzuna kavuşamazsın, derdi. Ben bu parayı kazanmak için çalıştım, nihayet parayı biriktirip amcamın kızına getirdim. Arzumu yerine getirip onun iki ayağı arasına oturduğumda kız bana: Allah'tan kork! Allah'ın koyduğu mührü bozma; o bekâret mührü yalnız hak yoluyla yani nikâhla açılır, dedi. Ben bu söz akabinde kalktım ve kızı bıraktım. Bunu senin rızanı kazanmak için yaptım. Bu sebepten dolayı bizi bu bulunduğumuz durumdan kurtar. Bunun üzerine kayanın üçte ikisi aralandı. (Ancak yine bir adam çıkacak kadar değildi.) Üçüncü kişi de şöyle dedi:

-Allah'ım! Sen bilmektesin ki, ben bir ölçek darı ile bir işçi tutmuştum. Ben ona iş sonunda ücretini verdim, fakat o bu ücretini almaktan çekindi ve bırakıp gitti. Ben mevsiminde bu darıyı ektim. Nihayet mahsûlü ile bir sığır, bir de çoban satın aldım. Bir müddet sonra bu işçi geldi ve bana: Ey Allah'ın kulu, haydi benim hakkımı bana ver, dedi. Ben de ona: Şu sığırlara ve çobanına git; çünkü onların hepsi senindir onları al, dedim. O zât: Benimle alay mı ediyorsun! dedi. Ben: Hayır, seninle alay etmiyo-

rum. Bunlar hakîkaten senindir, dedim. Gitti, bunları alıp götürdü. Allah'ım, Sen şüphesiz biliyorsun ki, ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptım. Bu sebepten dolayı bizi içinde bulunduğumuz bu durumdan kurtar. Bunun üzerine kaya tamamen açıldı. Allah onları oradan kurtardı. Onlar da mağaradan çıkıp gittiler.[124] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2215)

---

124 Bu hadisi şerif İslâm da önemli bir meseleyi anlamamıza yarayan bir vesiledir. Buda İslam da Tevessül meselesidir. Tevessül, «vesile edinmek».«Vesile» sözlük anlamıyla, kendisiyle başkasına yakın olunan, talep edilene içten bir yakınlık ve ona yol aramaktır. «Vessele ilallah'i tevsîlen» Allah'a yakınlaştıran bir amel işledi demektir. «Vesile: Kendisiyle bir şeye ulaşılan, ona yaklaşılan şey. Çoğulu: Vesâil. Allah'a yaklaştıracak vesilenin gerçek anlamı, ilim ve ibadet ile çizdiği yolda gitmek, Allah'a yakın olmak gibi şeriatın yüce mertebelerine yol aramaktır. Vâsil, Allah'a rağbet duyandır. Vesîle: Allah'a yaklaştıracak bir sebep edinmektir. Kişinin Allah'a yakınlığı, Allah katında yüksek bir derece elde etmek, bir ihtiyacını gidermek, bir faydayı celb, bir zararı defetmek ve hem dünya hem de âhirette istediğini elde etmek için Allah'a ve Resûlüne itaati ve sâlih ameller işlemesiyle gerçekleşir. Allah'a tevessülde bulunmak ancak Allah'ın çizdiği sınırlar dâhilinde olur. Şer'î vesile üç esasa dayanır.

1- Kendisine tevessülde bulunan: Bu, üstünlük sahibi Allah'tır.

2- Tevessülde bulunan: Bu, Allah'a yakınlık istemeye muhtaç zayıf kul'dur. Bu yakınlıktan fayda umarak ya bir ihtiyacını gidermek yada bir zararı başından savmak ister.

3- Kendisiyle tevessülde bulunan: Bu, vesile diye adlandırılan, kişiyi Allah'a yaklaştıran sâlih ameldir. Buradan hareketle bid'atin kişiyi Allah'a yaklaştırmayıp aksine uzaklaştırdığı görülebilir. Allah'a bid'at işleyerek ibadet eden kimse; hakkıyla ona ibadet etmiş sayılmaz. Bu üç şart yerine geldiğinde vesile meşruluk kazanır. Tevessülün çeşitleri bulunduğuna göre şer'î tevessülü bid'at tevessülden ayırmak gerekmiştir. Bu ölçü, Allah'ın Kitabı, Resûlü'nün Sünneti ve Selef-i Sâlihîn'in bu ikisini kavrama metodudur. Meşru tevessül, inanç, söz veya fiil olsun, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu vâcip ve müstehab ibadetlerle O'na yaklaşmaktır. Meşru tevessül Allah'ın kitabı, Resûlünün sünneti ve bu ümmetin Sâlih Selefinin amelinde geldiği gibi üç çeşittir.

1- Allah'a Esmaü'l-Hüsnâ'sı (Güzel İsimleri) ve Yüce Sıfatları ile Tevessül.

2- Allah'a Yapılan Sâlih Amel ile Tevessülde Bulunmak.

3- Sâlih Kimselerin Duası ile Allah'a Tevessül. Bid'at tevessül; sevmediği ve razı gelmediği söz, fiil ve inançlarla Allah'a yakınlık aramaktır. Bu tevessül türü şeriatta sabit değildir. Buna rağmen tevessülde bulunanların pek çoğu Allah'ın şeriatında var kıldığı ve onlara çağırdığı tevessül türlerinden gaflete düşüp uzaklaşmışlardır. Bid'at tevessülle uğraşları, onları meşru tevessül türlerinden mahrum bırakmıştır. Meşru tevessül hakkında bilgi sahibi olduktan sonra bid'atte ısrarları tüm çabalarının boşa gitmesine neden olmuştur.

٥٤-بَاب
54. Bâb

٣٤٦٦ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنَهَا إِذْ مَرَّ بِهَا رَاكِبٌ وَهِيَ تُرْضِعُهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْ ابْنِي حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ رَجَعَ فِي الثَّدْيِ وَمُرَّ بِامْرَأَةٍ تُجَرَّرُ وَيُلْعَبُ بِهَا فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ أَمَّا الرَّاكِبُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ وَأَمَّا الْمَرْأَةُ فَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ لَهَا تَزْنِي وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَيَقُولُونَ تَسْرِقُ وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ.

3466- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrail oğullarından emzikli bir kadın bir gün oğlan çocuğunu emzirdiği sırada yanından ata binen bir adam geçti. Kadın:

-Allah'ım! Oğlumu bu adam gibi olmadan öldürme! dedi. Çocuk hemen:

-Allah'ım! Beni bunun gibi yapma, dedi de sonra tekrar annesini emmeye devam etti.

Bu sefer oradan sürüklenen ve kendisiyle oynanan bir kadın geçirildi. Çocuğun annesi:

-Allah'ım! Oğlumu bu kadın gibi yapma, dedi. Oğlu yine:

-Allah'ım! Beni bu kadın gibi yap! dedi.

Kadın çocuğuna:

-Niçin böyle dedin? diye sordu da çocuk şöyle dedi:

-O ata binen adama gelince, o bir kâfirdir. O kadına gelince: O kadın:

-Sen zina ettin, diyorlar, kadın ise 'Hasbiyallah', Allah bana yeter, diyordu. Yine o kadına.

-Sen hırsızlık yaptın, diyorlar, kadın ise 'Hasbiyallah' Allah bana yeter, diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 1206)

٣٤٦٧ - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا كَلْبٌ يُطِيفُ بِرَكِيَّةٍ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ إِذْ رَأَتْهُ بَغِيٌّ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ فَنَزَعَتْ مُوقَهَا فَسَقَتْهُ فَغُفِرَ لَهَا بِهِ.

3467- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Neredeyse susuzluktan ölmek üzere olan bir köpek kuyunun etrafında dolaşıp durduğu sırada onu İsrail oğulları fahişelerinden birisi gördü, hemen ayakkabısını çıkardı da onunla köpeğe su içirdi. Onun bu fiilinden dolayı Allah o kötü kadını bağışladı." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3321)

٣٤٦٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجَّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعَرٍ وَكَانَتْ فِي يَدَيْ حَرَسِيٍّ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ.

3468- Humeyd ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendisi, hac yaptığı yıl minber üzerinde hutbe veren Muaviye ibnu Ebu Sufyan'ı şöyle derken işitti: Muaviye, bir askerin elinde bulunan bir tutam saçı eline aldı ve şöyle dedi:

-Ey Medîne ehli! Sizin âlimleriniz nerededir? Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi böyle bir şeyden yasakladığını ve şöyle buyurduğunu işittim:

-"İsrail oğulları, ancak onların kadınları şu takma saçları edindikleri zaman helâk olmuşlardır."[125] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3488, 5932, 5938) →

٣٤٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِيمَا مَضَى قَبْلَكُمْ مِنْ الْأُمَمِ مُحَدَّثُونَ وَإِنَّهُ إِنْ كَانَ فِي أُمَّتِي هَذِهِ مِنْهُمْ فَإِنَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

3469- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetlerde kendilerine ilham edilen kimseler vardı. Şayet benim ümmetimde de ilham olunan insanlar olsaydı, bu muhakkak Ömer ibnu Hattâb olurdu."[126] (Hadisin geçtiği diğer yer: 3689)

٣٤٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ هَلْ مِنْ تَوْبَةٍ قَالَ لَا فَقَتَلَهُ فَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ ائْتِ قَرْيَةَ كَذَا وَكَذَا فَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقَرَّبِي وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعَدِي وَقَالَ قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ أَقْرَبَ بِشِبْرٍ فَغُفِرَ لَهُ.

3470- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrailoğulları içinde doksan dokuz insan öldürmüş olan bir kimse vardı. Sonra bu adam evinden çıkıp bir rahibe geldi ve.

-Benim için tövbe var mıdır? diye sordu. Rahib:

-Hayır, senin için bir tövbe yoktur, deyince o adam o rahibi de öl-

---

125 İslam'da saç ekleme, peruk takma lânet sebebi kılınmıştır.

126 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem geçmiş ümmetlerde peygamber olmadığı hâlde kendilerine ilham edilen insanların olduğunu ama artık bunun kıyamete kadar kesildiğini söylüyor. Geriye sadece mübeşşirât kalıyor ki, o da müminlerin gördüğü salih rüyalardır.

dürdü. Sonra bu adam yine sormağa devam etti. Bir adam ona şöyle dedi:

-Sen falanca köye git, dedi. O adam da o köye gitmek için o tarafa yönelmişken yolda vefat etti. Rahmet melekleriyle azap melekleri o adamın başına gelerek o adam konusunda çekişmeye başladılar. Bunun üzerine Allah, tövbe için gideceği köye:

-*"Biraz yaklaş!"* Ölen kimsenin kendi köyüne de:

-*"Biraz uzaklaş!"* diye vahyetti. Rahmet ve azap meleklerine de

-*"Haydi şimdi her iki taraf arasındaki uzaklığı ölçün de mukayese edin"* diye emretti. Ölen o kimse gideceği yere bir karış daha yakın bulundu da, bu sebeple mağfiret olundu."[127]

٣٤٧١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقَرَةً إِذْ رَكِبَهَا فَضَرَبَهَا فَقَالَتْ إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِلْحَرْثِ فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ بَقَرَةٌ تَكَلَّمُ فَقَالَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ وَبَيْنَمَا رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ إِذْ عَدَا الذِّئْبُ فَذَهَبَ مِنْهَا بِشَاةٍ فَطَلَبَ حَتَّى كَأَنَّهُ اسْتَنْقَذَهَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ هَذَا اسْتَنْقَذْتَهَا مِنِّي فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِئْبٌ يَتَكَلَّمُ قَالَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ و حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ.

127 Tövbe; Rücû etmek, geri dönmek, pişman olmak, nedamet duymak, yaptığı günahı bırakıp Cenab-ı Hakk'a yönelmek. Asıl anlamı geri dönmek olup, tövbe kelimesinin türemişi olan "tevvâb" kelimesi tövbe işini çok çok yapan anlamında aşırılık ifade eden ism-i faildir. Yüce Allah'ın bir ismi, bir sıfatı olarak "et-Tevvâb" ise taate yönelerek Allah'a dönen kişinin istediği bağışlanmayı kabul edip, o tövbekâr kulunu huzuruna alan ve onu affeden anlamındadır. Bu itibarla tövbe, kul hakkında günahlardan dönmeyi, yüce Rabb'imiz hakkında da cezalandırmaktan dönmeyi ifade eder, yani kul Rabb'ine döner, Rabb'i de onun bu yönelişini kabul ederve onu cezalandırmaktan vazgeçer. İşte bu manada "et-Tevvab" sıfatı, kulların tövelerini her yönelişlerinde rahmet ve mağfiretiyle kabul eden demektir.

3471- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir adam bir öküzün üzerine binmişti. Bu sırada hayvan o kimseye yüzünü çevirip baktı ve:

-Ben bunun için yaratılmadım; ben tarla sürmek için yaratıldım, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ben hayvanın böyle söylediğine inandım; Ebu Bekir ve Ömer de inandı."

Bir kere de bir kurt bir koyunu yakaladı. Çoban onun arkasından gitti ve koyunu bıraktırdı. Bunun üzerine kurt şöyle dedi:

-Yırtıcı hayvan gününde koyunu benden kim kurtarır? O gün koyunun benden başka çobanı bulunmayacaktır! dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben kurdun böyle söylediğine inandım; Ebu Bekir ve Ömer de inandı"

Ebu Seleme şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu kıssayı anlattığı gün Ebu Bekir ile Ömer o cemaat içinde mevcut değillerdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3324)

٣٤٧٢ – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا لَهُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَعْ مِنْكَ الذَّهَبَ وَقَالَ الَّذِي لَهُ الْأَرْضُ إِنَّمَا بِعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ أَلَكُمَا وَلَدٌ قَالَ أَحَدُهُمَا لِي غُلَامٌ وَقَالَ الْآخَرُ لِي جَارِيَةٌ قَالَ أَنْكِحُوا الْغُلَامَ الْجَارِيَةَ وَأَنْفِقُوا عَلَى أَنْفُسِهِمَا مِنْهُ وَتَصَدَّقَا.

3472- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İsrail oğullarından bir kimse bir diğerinden bir tarla satın aldı. Tarlayı satın alan adam tarlada içi altın dolu bir testi buldu. Tarlayı satın alan

kimse, satana:

-Şu altınlarını benden al. Çünkü ben senden yalnız bu toprağı satın aldım, altınları satın almadım, dedi. Toprağı satan adam da şöyle dedi:

-Ben sana bu toprağı içindeki şeylerle beraber sattım, dedi. Bunun üzerine bu ikisi bir kimseye varıp muhakeme oldular. Kendisine muhakeme için vardıkları kimse de bunlara:

-Sizin oğlunuz kızınız var mı? diye sordu. Bunların biri:

-Benim bir oğlum var, dedi. Diğeri de:

-Benim bir kızım var, dedi. Hakem kılınan kişi:

-Bu oğlana bu kızı nikâh ediniz ve yeni evlilere bu altından bir kısmını harcayınız, bir kısmını da kendinize sadaka yapınız, diye hükmetti!"

٣٤٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَعَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَسْأَلُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الطَّاعُونِ فَقَالَ أُسَامَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاعُونُ رِجْسٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَوْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا يُخْرِجْكُمْ إِلَّا فِرَارًا مِنْهُ.

3473- Sad ibnu Ebu Vakkas -Allah ondan razı olsun- Usâme ibnu Zeyd'e şöyle dedi:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den tâûn hastalığı hakkında ne duydun? diye soruyordu. Usâme şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Tâûn hastalığı, İsrail oğullarından bir taife üzerine veya sizden önce geçen bir ümmete Allah tarafından gönderilmiş bir ceza, bir azaptır. Siz bir yerde tâûn hastalığı olduğunu duyarsanız o bölgeye gitmeyin. Şayet sizin bulunduğunuz yerde tâûn hastalığı varsa, bu hastalıktan kaçmak için oradan da çıkmayın."

Ebun-Nadr şöyle dedi: "Tâûn hastalığından kaçmak için o bölgeden dışarı çıkmayın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5728, 6974)

٣٤٧٤ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الطَّاعُونِ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ عَذَابٌ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونُ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ.

3474- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin hanımı Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e tâûn hastalığından sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Şüphesiz tâûn bir azaptır. Allah onu dilediği kimseler üzerine gönderir. Allah bunu müminler için bir rahmet kılmıştır. Bir yerde tâûn hastalığı meydana gelir ve orada bulunan mümin, sabrederek ve sabrının sevabını yalnız Allah'tan bekler, bu tâûn hastalığının yalnız Allah'ın takdir ettiği kimselere isabet eder olduğunu bilerek bulunduğu şehirde kalmaya devam ederse, muhakkak ona şehit ecri gibi sevap verilir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6619, 5734)

٣٤٧٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.

3475- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kureyş'i, Mahzûm oğullarından olup da hırsızlık etmiş bulunan kadının durumu hüzünlendirmişti. Şöyle dediler:

-Bu kadın hakkında Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile kim konuşur?

-Bu kadına had cezası uygulanmaması için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip O'nun katında şefaatçı olabilecek tek kişi, O'nun çok sevdiği Usâme ibnu Zeyd'den başkası olamaz, dediler. Bunun üzerine Usame Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gidip o kadın hakkında şefaatçi oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurdu:

"Sen, Allah'ın hadlerinden bir haddin uygulanması konusunda mı aracı oluyorsun?" Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ayağa kalktı ve insanlara hitap ederek şöyle buyurdu:

"Sizden önceki kavimlerde soy-sop sahibi şerefli birisi hırsızlık ettiğinde ona hiçbir ceza uygulamaz, onu serbest bırakırlardı. Ancak içlerinden zayıf ve zavallı bir kimse hırsızlık yaparsa, onu hemen cezalandırırlardı. İşte bu onların helâk oluş sebebidir. Allah'a yemin olsun ki, şayet Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsın O'nun da elini keserdim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2648, 3732, 3733, 4304, 6787, 6788, 6800)

٣٤٧٦ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ الْهِلَالِيَّ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ خِلَافَهَا فَجِئْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ وَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ وَلَا تَخْتَلِفُوا فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا.

3476- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben bir kimsenin bir âyeti, benim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiğim okuyuşundan farklı bir şekilde okuduğunu işittim. Hemen elinden tuttum ve onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Her ikiniz de güzel okudunuz. Kur'ân hakkında sakın ihtilâfet-

meyiniz. Çünkü sizden evvelki ümmetler kitaplarında ihtilâf ettiler de bu yüzden helâk oldular." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2410, 3408, 3414, 4813, 5063, 6517, 6518, 7428, 7477)

٣٤٧٧ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَدْمَوْهُ وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ.

3477- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Şimdi ben sanki Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i görür gibiyim: Kavmi kendisini dövmüş ve yüzünden kan akan peygamberlerden bir peygamberi anlatıyordu. O peygamber yüzünden kanları siliyor ve:

-"Allah'ım! Kavmimi bağışla! Çünkü onlar bilmiyorlar! diyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 6929)

٣٤٧٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ قَبْلَكُمْ رَغَسَهُ اللَّهُ مَالًا فَقَالَ لِبَنِيهِ لَمَّا حُضِرَ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنِّي لَمْ أَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ فَإِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اسْحَقُونِي ثُمَّ ذَرُّونِي فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ قَالَ مَخَافَتُكَ فَتَلَقَّاهُ بِرَحْمَتِهِ . وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3478- Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, sizden önceki kavimlerden bir adama bol mal verdi. Ona ölüm geldiği zaman oğullarına:

-Ben sizin için nasıl bir baba oldum. Babalık görevimi yerine getir-

dim mi? diye sordu. Oğulları da:

-Sen bizim için hayırlı bir baba oldun, dediler. Babaları dedi ki:

-Ben hayatım boyunca hiçbir hayır işlemedim. Onun için ben öldüğüm zaman beni yakın. Sonra cesedimi toz hâline getirin ve rüzgârı şiddetli bir günde benim tozlarımı havaya saçıp savurun.

Çocukları da o öldükten sonra bu vasiyeti yerine getirdiler. Kıyamet günü Allah Azze ve Celle onun bedenini bir araya getirdi ve sordu:

-Seni böyle yapmana iten sebep ne idi? Neden böyle yaptın? Adam:

-Bana azap etmenden korktuğum için böyle yaptım, dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle onu rahmetiyle karşıladı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6481, 7508)

٣٤٧٩ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ لِحُذَيْفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ لَمَّا أَيِسَ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا مُتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا ثُمَّ أَوْرُوا نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَخُذُوهَا فَاطْحَنُوهَا فَذَرُّونِي فِي الْيَمِّ فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَوْ رَاحٍ فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لِمَ فَعَلْتَ قَالَ خَشْيَتَكَ فَغَفَرَ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ وَقَالَ فِي يَوْمٍ رَاحٍ.

3479- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden evvelki ümmetler içinde bir kişiye ölüm yaklaşmıştı. Artık o kimse hayâttan ümidini kesip öleceğini anlayınca ailesine şöyle vasiyette bulundu:

-Ben öldüğümde birçok odun toplayın ve bunu benim cesedimle birlikte ateşe verin. Benim bedenim tamamen kül oluncaya kadar ateş yanmaya devam etsin. Sonra yanmış kemiğimi alın. Onu dözüp toz hâline getirin. Sonra rüzgârın sert estiği bir zamanda benim küllerimi rüzgârla birlikte denize savurun. Adam ölünce ailesi onun bu vasiyetini yerine getirdiler. Allah Azze ve Celle, onun toz hâlindeki dağılmış cesedini kya-

met günü biraraya getirdi ve böyle yapan adama;

-Niçin böyle yaptın? diye sordu. Adam da:

-Senin korkundan, dedi. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle o adamı bağışladı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3452)

٣٤٨٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ.

3480- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eski zamanlarda insanlara borç verip duran bir tacir vardı. Alacaklı olduğu kişiler içinde fakir olan biri bulunduğunda hizmetçilerine hitaben:

"Buna müsamaha gösterin. Ondan olan alacağımızdan almayıp, vazgeçin. Allah'ın da bizlere müsamaha etmesi ümit edilir" derdi. İşte bu huyundan dolayı Allah onun günahlarından vazgeçti." (Hadisin geçtiği yer: 207)

٣٤٨١ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُسْرِفُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لِبَنِيهِ إِذَا أَنَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اطْحَنُونِي ثُمَّ ذَرُّونِي فِي الرِّيحِ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قَدَرَ عَلَيَّ رَبِّي لَيُعَذِّبَنِّي عَذَابًا مَا عَذَّبَهُ أَحَدًا فَلَمَّا مَاتَ فُعِلَ بِهِ ذَلِكَ فَأَمَرَ اللَّهُ الْأَرْضَ فَقَالَ اجْمَعِي مَا فِيكِ مِنْهُ فَفَعَلَتْ فَإِذَا هُوَ قَائِمٌ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَبِّ خَشْيَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ مَخَافَتُكَ يَا رَبِّ.

3481- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizden önceki ümmetlerden kendi nefsine zulmeden yani çokça günah işleyen bir adam vardı. Ona ölüm geldiğinde oğullarına şu vasiyette bulundu:

-Ben öldüğümde benim cesedimi yakın, sonra da kemiklerimi ezip öğütün. Sonra küllerimi rüzgâra savurun. Vallahi, şayet Allah benim küllerimi toplamaya güç yetirirse bana hiç kimseye azap etmediği gibi azap eder.

Adam öldüğüne oğulları onun vasiyetini yerine getirdiler. Allah Azze ve Celle yeryüzüne:

-*«O adamın küllerinden sende ne varsa topla»* diye emretti. Yeryüzü de emredileni yerine getirdi. Akabinde o adam sağlam bir vücutla Allah Azze ve Celle'nin karşısında durdu. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

-*«Seni böyle yapmana iten sebep ne idi? Neden böyle yaptın?»* Adam dedi ki:

-Ya Rabbi! Senin korkundan dolayı böyle yaptım. Bunun üzerne Allah Azze ve Celle o adamı bağışladı." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7506

٣٤٨٢ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ سَجَنَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَلَا سَقَتْهَا إِذْ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ.

3482- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsın- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kadın bir kedi yüzünden azap edildi. Kadın o kediyi acından ölünceye kadar hapsetmiş ve kedi yüzünden cehenneme girmiştir. Kadın o kediye ne yiyecek vermiş, ne de su içirmişti. Çünkü onu hapsetmiş, onu yerin haşerelerinden yemesi için de bırakmamıştır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2365, 3318)

٣٤٨٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ عُقْبَةُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَافْعَلْ مَا شِئْتَ.

3483- Ukbe ibnu Amr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bütün peygamberlerin ittifak edip söyleyegeldikleri söz şudur: ***«Utanmazsan istediğin yap!»*** (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3484, 6120)

٣٤٨٤ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

3484- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bütün peygamberlerin ittifak edip söyleyegeldikleri söz şudur: ***«Utanmazsan dilediğini yap!»***"

٣٤٨٥ - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخُيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ.

3485- İbnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kibrinden dolayı elbisesini yerde sürükleyerek yürüyen bir adamı Allah yerin dibine geçirdi. Artık o adam kıyamet gününe kadar yerin dibinde hareket edip duracaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5790)

٣٤٨٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْدَ كُلِّ أُمَّةٍ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَا مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ فَهَدَانَا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى.

3486- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bizler (ümmet olarak) sonra gelenleriz, (kıyamet günü ise) öne geçenleriz. Ancak her ümmete bizden önce kitap verildi; bize de onlardan sonra kitap verildi. Şu cuma günüdür ki, onlar bu ibâdet gününde ihtlâf ettiler: Artık yarın yani cumartesi günü Yahudilerin ibadet günü, pazar günü de Hıristiyanların ibadet günüdür." (Hadisin geçtiği diğer yer: 238)

٣٤٨٧ - عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمٌ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ.

3487- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir Müslüman'ın yedi günde bir gün (yani Cuma günü) gusletnesi ve onda başını ve bedenini yıkaması Allah'ın onun üzerindeki hakkıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 898)

٣٤٨٨ - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدْمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعَرٍ فَقَالَ مَا كُنْتُ أُرَى أَنَّ أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوِصَالَ فِي الشَّعَرِ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ.

3488- Said ibnul-Museyyib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi

Muâviye ibnu EbuSufyân Medine'ye geldiği en son gelişinde bizlere hutbe verdi. Bir saç demeti çıkardı ve şöyle dedi:

-Ben bunu Yahudilerden başka bir kimsenin ziynet olarak kulandıklarını zannetmiyorum. Şüphesiz ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyh ve sellem buna, yani saç eklemeye yalan ismini vermiştir. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3468)

٦١- كِتَاب الْمَنَاقِب

61- KİTABUL-MENÂKiB

١- بَاب قَوْلِ اللَّه تَعَالَى

1- Allah Teâlâ'nın Şu Kavli Bâbı

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ﴾ وَقَوْلِهِ ﴿ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَّاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ وَمَا يُنْهَى عَنْ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ الشُّعُوبُ النَّسَبُ الْبَعِيدُ وَالْقَبَائِلُ دُونَ ذَلِكَ.

«Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir dişiden yarattık. Birbirinizle tanışıp anlaşmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında sizin en üstün olanınız, Allah'tan en çok korkanınızdır.» (Hucurât: 13)

«Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan, yine ondan eşini meydana getirip her ikisinden bir çok erkek ve kadınlar türeten Rabbinizden sakının. Kendi (adı) ile birbirinizden istediğiniz Allah'tan ve akrabalık (bağlarını koparmak)tan sakının. Allah, şüphesiz sizin üzerinizde hakkıyla gözeticidir.» (Nisa: 1)

Ve cahiliyye davalarından yasaklanan şeyler. الشُّعُوبُ. Uzak akraba. الْقَبَائِلُ. Bunun berisindedir.

٣٤٨٩ - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا﴾ قَالَ الشُّعُوبُ الْقَبَائِلُ الْعِظَامُ وَالْقَبَائِلُ الْبُطُونُ.

3489- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«Birbirinizle tanışıp anlaşmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık» (Hucurât: 12) الشُّعُوبُ Büyük kabileler topluluğu. Kabile ise soyların topluluğudur.

٣٤٩٠ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ.

3490- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar içinde en üstün olanlar kimlerdir? diye soruldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Allah katında en üstün olanlar, Allah'tan en çok korkanlardır." buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu cevabı üzerine bu soruyu soranlar:

-Biz bundan sormuyoruz, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Allah'ın peygamberi Yusuf aleyhisselamdır." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3353)

٣٤٩١ – حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ بْنُ وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي رَبِيبَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ قُلْتُ لَهَا أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَانَ مِنْ مُضَرَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ.

3491- Kuleyb ibnu Vâil -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in üvey kızı olan Ebu Seleme'nin kızı Zeyneb'e dedim ki:

-Bana haber ver, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mudarca-

bilesinden midir? O da:

-Ya kimden olacak? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Nadr ibnu Kinane oğullarından olan Mudar ırkından idi, diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3492)

٣٤٩٢ - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبٌ حَدَّثَتْنِي رَبِيبَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَظُنُّهَا زَيْنَبَ قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَقُلْتُ لَهَا أَخْبِرِينِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ كَانَ مِنْ مُضَرَ كَانَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ كَانَ مِنْ وَلَدِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ.

3492- Kuleyb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin üvey kızı olan ve Ebu Seleme'nin Zeyneb, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Dubbâ, Hantem, Nagîr ve Muzeffet denilen kaplarda yapılan içkilerden yasakladığını haber verdi. Ben Zeyneb'e dedim ki:

-Bana haber ver, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kimin soyundan idi; Mudar'dan mı idi? O da:

-Kimden olacaktı? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mudar'dan, Nadr ibnu Kinâne kabîlesi çocuklarından idi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3491)

٣٤٩٣ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا وَتَجِدُونَ خَيْرَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً.

3493- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Siz insanları madenler gibi bulursunuz. İnsanların cahiliyet devrinde hayırlı olanları, dînde anlayışlı oldukları zaman İslâm'da da en hayır-

lılarıdırlar. Siz şu halifelik ve emirlik konusunda insanların en hayırısını, bunu en çok kerih gören, bundan hoşlanmayan kimseleri bulursunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3496, 3588)

٣٤٩٤ – وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَيَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ.

3494- "İnsanların şerlisi olarak da iki yüzlü olan şu münafık kinseler olarak bulursunuz ki bunlar bir topluluğun yanına bir yüzle, diğer toplulu-ğun yanına da başka bir yüzle giderler." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6058.7179)

٣٤٩٥ – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّاسُ تَبَعٌ لِقُرَيْشٍ فِي هَذَا الشَّأْنِ مُسْلِمُهُمْ تَبَعٌ لِمُسْلِمِهِمْ وَكَافِرُهُمْ تَبَعٌ لِكَافِرِهِمْ

3495- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allaı Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İnsanlar hilafetlik meselesinde Kureyş'e tâbi olurlar. Araıların Müslümanları Müslümanlara, kâfirleri ise kâfirlere tâbidirler."

٣٤٩٦ – وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّ النَّاسِ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الشَّأْنِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ.

3496- "İnsanlar madenler gibidirler. Onların cahiliyette hayırlıolanları, dinde anlayışlı oldukları zaman İslâm devrinde de hayırlılarıdırlar. Siz insanların en hayırlısını, emîr oluncaya kadar emirliği çok ağır görenleri onu hiç arzu etmeyen kimseleri bulursunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3493)

٣٤٩٧ – بَاب حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ قَالَ فَقَالَ

سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قُرْبَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا وَلَهُ فِيهِ قَرَابَةٌ فَنَزَلَتْ عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ تَصِلُوا قَرَابَةً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ.

3497- Abdullah ibnu Abbas: -Allah ondan ve babasından razı olsun-

«(Ey Muhammed!) De ki: "Buna karşılık sizden yakınlara sevgi dışında, herhangi bir ücret istemiyorum."» Şûrâ: 23 kavli hakkında tahdîs etti.

Saîd ibnu Cubeyr: Bu Muhammed'in en yakın akrabalarıdır, dedi. Bunun üzerine İbnu Abbas, Saîd'e hitaben şöyle dedi:

-Kureyş kabilesinden hiçbir boy yoktur ki, onda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e bir akrabalık, soyca bir yakınlık olmasın. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4818)

٣٤٩٨ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ هَا هُنَا جَاءَتْ الْفِتَنُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْجَفَاءُ وَغِلَظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ.

3498- Ebu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem doğuya işaret ederek şöyle buyurdu:

"Fitne bu taraftan gelecektir. Katı ve kaba kalpliler deve ve sığırların peşinden onlara bağırıp-çağıran bedeviler içinde bulunur ki, bunlar Rabîa ve Mudar halkıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3302)

٣٤٩٩ – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ وَالْإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سُمِّيَتْ الْيَمَنَ لِأَنَّهَا عَنْ يَمِينِ

الْكَعْبَةِ وَالشَّأْمُ لِأَنَّهَا عَنْ يَسَارِ الْكَعْبَةِ وَالْمَشْأَمَةُ الْمَيْسَرَةُ وَالْيَدُ الْيُسْرَى الشُّؤْمَى وَالْجَانِبُ الْأَيْسَرُ الْأَشْأَمُ.

3499- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kendini beğenmek ve kibirlenmek de at ve deve sahipleri ile hayvan sürülerine bağırıp çağıran bedevilerdedir. Tevazu ve vakâr ise koyun sahiplerindedir. İman Yemenlidir, hikmet Yemenlidir."

Ebu Abdullah el-Buhârî -Allah kendisine rahmet etsin- şöyle dedi: "Yemen" Yemen diye isimlendirildi; çünkü o Kâbe'nin sağındadır. Şâm da Kâbe'nin solundadır. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3301)

٢ - بَاب مَنَاقِبِ قُرَيْشٍ

2- Kureyş Kabilesinin Menkıbeleri Bâbı

٣٥٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْثَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُولَئِكَ جُهَّالُكُمْ فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّ الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ.

3500- Muhammed ibnu Cubeyr ibnu Mutim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Amr ibnu Âs'ın Kureyş'ten bir topluluk içinde: İleride Kahtânîler'den bir kral olacak... diye konuşur olduğu Muâviye'ye ulaştı. Muâviye bu söze sinirlendi de hemen heyet karşısında ayağa kalktı ve Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla senâ etti. Sonra "Emma ba'du" deyip şöyle hitâp etti:

-Sizden bazı adamların Allah'ın Kitabında olmayan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den de rivayet edilmeyen birtakım sözler söyleyip nakletmekte oldukları haberi bana ulaşmıştır. Bu adamlar sizin câhillerinizdir. Sizler, sahibini sapıklığa sürükleyen bâtıl sözlerden sakınınız! Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle buyururken işittim:

"Şüphesiz hilafet Kureyş üzerinde bulunacaktır. Onlar hilâfeti İslâm kurallarına yürüttükleri müddetçe onlara hiçbir kimse bu hususta düşmanlık edemeyecektir. Meğer ki onlar dînden, adaletten saparlar, bu hâlde Allah Kureyş'i yüzüstü sürçtürür, rezîl eder." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7139)

٣٥٠١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ.

3501- İbnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş'ten iki kişi kaldığı müddetçe hilafet Kureyş'ten ayrılmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7140)

٣٥٠٢ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ

3502- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ganimetin beşte birini Hâşim ve Muttalib oğulları arasında taksim etmiş ancak Nevfel ve Abdu Şems oğullarına bir pay vermemişti. Cubeyr ibnu Mutim Nevfel oğullarından, Osman ise Abdu Şems oğullarındandır.)

Ben ve Osman İbnu Affân Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldik ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Muttalib oğullarına verdin, bize ise vermedin. Hâlbuki biz ve onlar sana nesepçe aynı mesabedeyiz, dedik.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muttalib oğullarıyla Hâşim oğulları bir soydur" buyurdu. (Hadsin geçtiği diğer yerler: 3140)

٣٥٠٣ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ مُحَمَّدٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ذَهَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَعَ أُنَاسٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ إِلَى عَائِشَةَ وَكَانَتْ أَرَقَّ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ لِقَرَابَتِهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3503- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zübeyr, Zuhre oğullarından birtakım insanların beraberinde Âişe'ye gitti. Âişe Medîneli Zuhre oğullarının, annesi tarafından Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yakınlıklarından dolayı, onlara çok şefkatli idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3505, 6073)

٣٥٠٤ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزَ الْأَعْرَجُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَأَشْجَعُ وَغِفَارُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ.

3504- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş, Evs ile Hazrec, Cuhayne, Muzeyne, Eşlem, Eşca', Gfâr kabileleri fertleri benim hâlis yardımcılarımdır. Onların da Allah'tan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den başka velîleri himaye edenleri yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3512)

٣٥٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَحَبَّ الْبَشَرِ إِلَى عَائِشَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَكَانَ أَبَرَّ النَّاسِ بِهَا وَكَانَتْ لَا تُمْسِكُ شَيْئًا مِمَّا جَاءَهَا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ إِلَّا تَصَدَّقَتْ فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَنْبَغِي أَنْ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهَا فَقَالَتْ أَيُؤْخَذُ عَلَى يَدَيَّ عَلَيَّ نَذْرٌ إِنْ كَلَّمْتُهُ فَاسْتَشْفَعَ إِلَيْهَا بِرِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَبِأَخْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً فَامْتَنَعَتْ فَقَالَ لَهُ الزُّهْرِيُّونَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَالْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ إِذَا اسْتَأْذَنَا فَاقْتَحِمْ الْحِجَابَ فَفَعَلَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا بِعَشْرِ رِقَابٍ فَأَعْتَقَتْهُمْ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تُعْتِقُهُمْ حَتَّى بَلَغَتْ أَرْبَعِينَ فَقَالَتْ وَدِدْتُ أَنِّي جَعَلْتُ حِينَ حَلَفْتُ عَمَلًا أَعْمَلُهُ فَأَفْرُغُ مِنْهُ.

3505- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Abdullah ibnu Zübeyr, Âişe'ye Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebu Bekir'den sonra insanların en sevgilisi idi. Abdullah da Âişe'ye insanların en itaatlisi idi. Âişe öyle bir cömert idi ki, kendisine gelen Allah rızkından hiçbir şeyi tutmaz, sadaka yapar idi. Bunun üzerine İbnu Zübeyr şöyle dedi:

-Âişe'nin eline geçen bütün malı sadaka olarak vermesinin yasaklanması gerekir. Bunu duyan Âişe de şöyle dedi:

-Benim elime geçen malımı sadaka olarak vermeme engel olabilirler, bu benden yasaklanabilir mi? Şayet Abdullah ile konuşursam üzerime adak olsun!

Bunun ardından Abdullah, Kureyş'ten birtakım adamlarla ve hassaten Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dayıları vasıtasıyla kendisinden razı olması, darılmaması için Âişe'den şefaat istedi. Âişe bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dayıları olan Zuhrîler -ki Abdurrahman ibnu'l-Esved ibn Abdi Yegûs ile el-Mısver ibnu Mahrame de bu Zuhre oğullarındandılar- Abdullah ibnu Zübeyr'e:

-Bizler Âişe'nin yanına girmek için izin istediğimiz zaman sen de bizimle beraber izin istemeden kendini pencereden içeriye at! dediler. Abdullah onların dediğini yaptı. Âişe onların şefaatini kabul ettiği için Âişe'ye -yeminine kefâret olarak istediği kadarını azat etmesi için- on tane köle gönderdi. Âişe onların hepsini azat eyledi. Bundan sonra Âişe köle-

leri azat etmeye devam etti. Nihayet kırk sayısına ulaştığında:

-Yemîn ettiğim zaman işleyip de kendisinden kurtulabileceğim belli bir iş, bir sayı tayîn etmiş olmamı çok arzu ettim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3503)

٣ - بَاب نَزَلَ الْقُرْآنُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ

3- Bâb: Kur'ân, Kureyş Lisanıyla İnmiştir

٣٥٠٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عُثْمَانَ دَعَا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَعَبْدَ اللّٰهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرَّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ فَاكْتُبُوهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا ذَلِكَ.

3506- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Osmân, Zeyd ibnu Sâbit'i, Abdullah ibnu Zübeyr'i, Saîd ibnu Âs'ı ve Abdurrahman ibnu Hâris ibnu Hişam'ı çağırdı. Onlar da Kur'ân-ı Kerîm'i çoğaltılması için diğerlerine naklettiler. Osman -Allah ondan razıolsun- Kureyşli üç kişilik gruba şöyle dedi:

-Şayet bir şeyde ihtilâf ederseniz Zeyd ibnu Sabit ile beraber Kur'ân-ı Kureyş lisanı ile yazın. Çünkü Kur'ân, Kureyş lisânı ile nazilolmuştur. Onlar da böyle yaptılar. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3506, 4987)

٤ - بَاب نِسْبَةِ الْيَمَنِ إِلَى إِسْمَاعِيلَ

4- Yemen Ehlinin İsmâîl aleyhisselama Nispet Edilmesi Bâbı

مِنْهُمْ أَسْلَمُ بْنُ أَفْصَى بْنِ حَارِثَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ مِنْ خُزَاعَةَ.

Huzâa'dan olduğu hâlde Eslem ibnu Efdâ ibnu Harise ibnu Amribnu Âmir de Yemenlilerdendir.

٣٥٠٧ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَنَاضَلُونَ بِالسُّوقِ فَقَالَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ لأَحَدِ الْفَرِيقَيْنِ فَأَمْسَكُوا بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ مَا لَهُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ

3507- Seleme ibnu Ekva' -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Eslem oğulları ok atma yarışı yaparlarken onların yanına uğradı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey İsmâil Peygamber'in oğulları! Ok atın! Çünkü sizin babanız iyi bir ok atıcısı idi. Siz okunuzu atın. Ben de yaptığınız bu okçuluk yarışında falanca oğullarıyla beraberim."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kendi aralarında yarış yapan bu iki gruptan bir tarafa geçince, karşı takımdakiler ok atmayı bıraktılar. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Size ne oluyor? Neden atmıyorsunuz?" buyurdu. Onlar:

-Sen onlardan olduğun hâlde bizler nasıl ok atalım? dediler. Onların bu sözleri üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Atın! Ben, hepinizle beraberim!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3373)

٥ - بَاب

5- Bâb

٣٥٠٨ - بَاب حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلَّا كَفَرَ وَمَنْ ادَّعَى قَوْمًا لَيْسَ لَهُ فِيهِمْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ.

3508- Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir kişi kendisini babasından başkasına, onun kendi babası olnadığını bile bile onun babası olduğu iddiasında bulunursa o küfretmiş dur. Her kim de akrabalık bağı olmayan bir kavimden olduğunu iddia edese, o da cehennemdeki yerine hazırlansın." (Hadisin geçtiği diğer yer: 6045)

٣٥٠٩ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ وَاثِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفِرَى أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ يُرِيَ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ أَوْ يَقُولُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَمْ يَقُلْ.

3509- Vasile ibnu Eskâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Alah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"En büyük yalanlar şunlardır:

-Kişinin kendi babasından başkasına nesep iddia etmesi.

-Rüyasında görmediği bir şeyi gördüğünü iddia etmesi.

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in söylemediği bir şeyi söyledi, demesi."

٣٥١٠ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رَبِيعَةَ قَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ فَلَوْ أَمَرْتَنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنُبَلِّغُهُ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَى اللَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ.

3510- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun-

şöyle dedi:

Abdul-Kays heyeti Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna geldiler ve şöyle dediler:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler şu Rabîa kabîlelerindeniz. Bizimle Sen'in arana kâfir olan Mudar kabileleri vardır. Bizler sana ancak haram aylarda gelebiliyoruz. Bize öyle şeyler emret ki, onu senden alalım ve geride kalanlarımıza bildirelim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizlere dört şeyi emreder, dört şeyden de yasaklarım: Allah'a iman etmenizi, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâhın olmadığına şehadeti, namazı dosdoğru kılmanızı, zekâtı vermenizi ve ganimet olarak elde ettiklerinizin beşte birini Allah'a vermenizi emrederim. Sizleri Dubbâ, Hantem, Nakîr ve Muzeffet denilen kaplarda içki yapmanızı da yasaklıyorum." (Hadisin geçtiği diğer yer: 53, 87, 523, 1398, 3095, 4269, 4368, 6176, 7266, 7556)

٣٥١١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

3511- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minber üzerinde eliyle doğu tarafına işaret ederek şöyle buyurdu:

"İşte fitne bu taraftadır, şeytanın boynuzunun doğacağı yerdedir" (Hadisin geçtiği diğer yer: 3104)

٦ - بَاب ذِكْرِ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ وَأَشْجَعَ

6- Eslem Ğifâr, Muzeyne, Cuheyne Ve Eşca' Kabilelerinin Zikri Bâbı

٣٥١٢ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَأَشْجَعُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ.

3512- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş, Ensâr'dan Evs ve Hazrec, Cuheyne, Muzeyne, Eslem, Ğifâr, Eşca' kabileleri benim yardımcılarımdır. Onların da Allah'tan ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden başka velîleri, himaye edicileri yoktur." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3504)

٣٥١٣ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلَى الْمِنْبَرِ غِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَعُصَيَّةُ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

3513- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minber üzerinde hutbe verirken şöyle buyurdu:

"Allah Ğifâr kabilesini mağfiret etsin, Eslem kabilesini de Allah barış içinde yaşatsın. Usayye kabîlesi ise Allah'a ve Rasûlü'ne isyan ettiler."

٣٥١٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَغِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا.

3514- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah, Eslem kabilesini selâmette kılsın. Ğifâr kabilesini de nağfiret eylesin."

٣٥١٥ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ جُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ فَقَالَ رَجُلٌ خَابُوا وَخَسِرُوا فَقَالَ هُمْ خَيْرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَمِنْ بَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ.

3515- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Akra' ibnu Hâbis'e hitap ederek şöyle buyurdu:

"Bana haber verin: Şayet Cuheyne, Muzeyne, Eslem, Ğifâr kabileleri Temim, Esed, Abdullah ibnu Ğatafân, Âmir ibnu Sa'saa oğulları kabilelerinden daha hayırlı iseler."

Akra' ibnu Habis et-Teymi: Onlar hüsrana uğramış ziyan etmişlerdir, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Onlar Temîm, Esed, Abdullah ibnu Ğatafân, Âmir ibnu Sa'saaoğulları kabilelerinden daha hayırlıdırlar." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3516, 6635)

٣٥١٦ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَايَعَكَ سُرَّاقُ الْحَجِيجِ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَأَحْسِبُهُ وَجُهَيْنَةَ ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ شَكَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَحْسِبُهُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي عَامِرٍ وَأَسَدٍ وَغَطَفَانَ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالَ نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ لَخَيْرٌ مِنْهُمْ.

3516- Ebu Bekre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Akra' ibnu Habis, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme şöyle dedi:

-Sana ancak Eslem, Gıfâr, Muzeyne ve Cuheyne kabîlelerinden ha-

cıları soyan hırsızlar beyat etmişlerdir.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Ey Akra'! Bana haber ver! Şayet Eslem, Ğifâr, Muzeyne ve Cuheyne kabileleri Temîm, Âmir, Esed, Ğatafân oğulları kabîlelerinden daha hayırlı iseler, onlar hüsrana uğramış ziyan etmiş değiller midir?"

Akra': Evet, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Eslem, Ğifâr, Muzeyne ve Cuheyne kabileleri Temîm, Âmir, Esed, Ğatafân oğulları kabîlelerinden daha hayırlıdırlar." (Hadisin geçtiği diğer yer: 3515)

٣٥١٦ م - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَشَيْءٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ قَالَ شَيْءٌ مِنْ جُهَيْنَةَ أَوْ مُزَيْنَةَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَهَوَازِنَ وَغَطَفَانَ.

3516 m- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eslem, Ğifâr kabileleri, Muzeyne ve Cuheyne kabilelerinden bir kısmı veya Cuheyne veya Muzeyne kabilelerinden bir kısmı Allah'ın yanında Kıyamet gününde Esed, Temîm, Havâzin ve Gatafân'dan daha hayırlıdırlar."

٧ - بَاب ذِكْرِ قَحْطَانَ

7- Kahtân İsminin Zikri Bâbı

٣٥١٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ.

3517- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Ra-

sûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kahtân oğullarından bir kişi çıkıp insanları asasıyla sevk ve idare etmedikçe (yani onların başına kral olup onlara sahip olmadıkça) kıyamet kopmayacaktır."

٨ - بَاب مَا يُنْهَى مِنْ دَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ

8- Yasaklanan Cahiliyet Davası Bâbı

٣٥١٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ ثَابَ مَعَهُ نَاسٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ حَتَّى كَثُرُوا وَكَانَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلٌ لَعَّابٌ فَكَسَعَ أَنْصَارِيًّا فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى تَدَاعَوْا وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لَلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لَلْمُهَاجِرِينَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ قَالَ مَا شَأْنُهُمْ فَأُخْبِرَ بِكَسْعَةِ الْمُهَاجِرِيِّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهَا فَإِنَّهَا خَبِيثَةٌ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَقَدْ تَدَاعَوْا عَلَيْنَا لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ أَلَا نَقْتُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْخَبِيثَ لِعَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ.

3518- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber savaş için Mureysî' savaşına çıkmıştık. Muhacirlerden birtakım insanlar da toplanmış, öyle ki çoğalmışlardı. Muhacirlerden haylaz bir adam, Ensar'dan birinin arkasına şaka olarak vurdu. Kendisine vurulan Ensârî bundan aşırı derecede öfkelendi. İki taraf birbirlerine meydan okudular. Ensarlı olan kendi kavmini:

-Ey Ensarlılar! Bana yardım edin! diyerek onları yardımına çağırdı. Muhacir de, muhacirleri:

-Ey muhacirler! Bana yardım edin! diyerek onlardan yardım istedi.

Bu sesler üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıktı ve:

-"Cahiliye ehlinin bağırması gibi bu bağırmalar da neyin nesi? buyurdu. Sonra da:

-"Nedir onların aralarındaki mesele?" diye sordu. Bir Muhâcir'in Ensâr'dan birisine şaka ile vurduğu kendisine haber verildi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O cahiliyet çığlığını bırakın! Çünkü bu hoş olmayan, pis bir şeydir."

Münafıkların başı olan Abdullah ibnu Ubeyy ibnu Selûl de şöyle dedi:

-Bunlar Medineli Ensar üzerine Muhacirleri kışkırtmak mı istiyorlar? Şayet Medine'ye dönersek aziz olanlar zelil olanları oradan çıkaracaktır. Onun bu sözleri üzerine Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şu pislik adamı öldürmeyecek miyiz? Ömer'in bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

- "İnsanlar ashabını öldürüyor diye konuşmasınlar."

٣٥١٩ - حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وَعَنْ سُفْيَانَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ.

3519- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ölüler için feryat eden, dövünme esnasında yüzüne vuran, yakalarını baştan aşağı yırtan ve cahiliye ağlayışı ile bağırıp-çağırarak ağlayan kimse bizden değildir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1297, 1298)

٩ - بَاب قِصَّةِ خُزَاعَةَ

9- Huzâa Kıssası Bâbı

٣٥٢٠ - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَمْرُو بْنُ لُحَيِّ بْنِ قَمَعَةَ بْنِ خِنْدِفَ أَبُو خُزَاعَةَ.

3520- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Amr ibnu Luhayy ibnu Kam'a ibnu Hindif, Huzâa kabilesinin babasıdır."

٣٥٢١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ الْبَحِيرَةُ الَّتِي يُمْنَعُ دَرُّهَا لِلطَّوَاغِيتِ وَلَا يَحْلُبُهَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَالسَّائِبَةُ الَّتِي كَانُوا يُسَيِّبُونَهَا لِآلِهَتِهِمْ فَلَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا شَيْءٌ قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحَيٍّ الْخُزَاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ.

3521- Saîd ibnul-Museyyeb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bahîra, sütü tâğûtlara, şeytanlara âit olmak üzere sütünden insanların faydalanması haram kılınan devedir. Artık bundan sonra bu devenin sütünü insanlardan hiçbir kimse sağamazdı. Sâibe ise cahiliye Arapları'nın taptıkları putları için adayıp salıverdikleri devedir. Artık onun üzerine hiçbir yük yüklenmez.

Ebu Hureyre şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben kusûf namazı kılarken cehennemde Huzâalı Amr ibnu Âmir ibnu Luhayy'ı kendi bağırsaklarını ateş içinde sürükler hâlde gördüm. Çünkü o develeri putlar için salma adağı yapanların ilki idi."

١٠ - بَاب
10- Bâb

١١ - بَاب قِصَّةِ زَمْزَمَ
11- Zemzem Suyu Kıssası Bâbı

٣٥٢٢ - حَدَّثَنَا زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَخْزَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنِي مُثَنَّى بْنُ سَعِيدٍ الْقَصِيرُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ قَالَ قَالَ لَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِإِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْنَا بَلَى قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ رَجُلًا مِنْ غِفَارٍ فَبَلَغَنَا أَنَّ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقُلْتُ لِأَخِي انْطَلِقْ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ كَلِّمْهُ وَأْتِنِي بِخَبَرِهِ فَانْطَلَقَ فَلَقِيَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَقُلْتُ مَا عِنْدَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَيَنْهَى عَنْ الشَّرِّ فَقُلْتُ لَهُ لَمْ تَشْفِنِي مِنْ الْخَبَرِ فَأَخَذْتُ جِرَابًا وَعَصًا ثُمَّ أَقْبَلْتُ إِلَى مَكَّةَ فَجَعَلْتُ لَا أَعْرِفُهُ وَأَكْرَهُ أَنْ أَسْأَلَ عَنْهُ وَأَشْرَبُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ وَأَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ كَأَنَّ الرَّجُلَ غَرِيبٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَانْطَلِقْ إِلَى الْمَنْزِلِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ شَيْءٍ وَلَا أُخْبِرُهُ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ غَدَوْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِأَسْأَلَ عَنْهُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُخْبِرُنِي عَنْهُ بِشَيْءٍ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ يَعْرِفُ مَنْزِلَهُ بَعْدُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ انْطَلِقْ مَعِي قَالَ فَقَالَ مَا أَمْرُكَ وَمَا أَقْدَمَكَ هَذِهِ الْبَلْدَةَ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنْ كَتَمْتَ عَلَيَّ أَخْبَرْتُكَ قَالَ فَإِنِّي أَفْعَلُ قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَغَنَا أَنَّهُ قَدْ خَرَجَ هَا هُنَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَرْسَلْتُ أَخِي لِيُكَلِّمَهُ فَرَجَعَ وَلَمْ يَشْفِنِي مِنْ الْخَبَرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَلْقَاهُ فَقَالَ لَهُ أَمَا إِنَّكَ قَدْ رَشَدْتَ هَذَا وَجْهِي إِلَيْهِ فَاتَّبِعْنِي ادْخُلْ حَيْثُ أَدْخُلُ فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ أَحَدًا أَخَافُهُ عَلَيْكَ قُمْتُ إِلَى الْحَائِطِ كَأَنِّي أُصْلِحُ نَعْلِي وَامْضِ أَنْتَ فَمَضَى وَمَضَيْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ وَدَخَلْتُ مَعَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ اعْرِضْ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ فَعَرَضَهُ فَأَسْلَمْتُ مَكَانِي فَقَالَ لِي يَا أَبَا ذَرٍّ اكْتُمْ هَذَا الْأَمْرَ وَارْجِعْ إِلَى بَلَدِكَ فَإِذَا بَلَغَكَ

ظُهُورُنَا فَأَقْبِلْ فَقُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَأَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَجَاءَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَقُرَيْشٌ فِيهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِئِ فَقَامُوا فَضُرِبْتُ لِأَمُوتَ فَأَدْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ وَيْلَكُمْ تَقْتُلُونَ رَجُلًا مِنْ غِفَارَ وَمَتْجَرُكُمْ وَمَمَرُّكُمْ عَلَى غِفَارَ فَأَقْلَعُوا عَنِّي فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحْتُ الْغَدَ رَجَعْتُ فَقُلْتُ مِثْلَ مَا قُلْتُ بِالْأَمْسِ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِئِ فَصُنِعَ بِي مِثْلَ مَا صُنِعَ بِالْأَمْسِ وَأَدْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ وَقَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ بِالْأَمْسِ قَالَ فَكَانَ هَذَا أَوَّلَ إِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ.

3522- Ebu Cemre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: İbnu Abbas bize:

-Ebu Zerr'in nasıl Müslüman olduğunu sizlere haber vereyim mi? diye sordu. Biz de:

-Evet, haber ver, dedik. İbnu Abbas şöyle anlattı:

-Ebu Zerr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben Ğifâr kabilesinden bir kimse idim. "Mekke'de bir adam çıkmış, peygamber olduğunu iddia ediyormuş" haberi bize ulaştı. Ben de kardeşim Uneyse:

-Haydi Mekke'ye şu adama git, görüş ve O'nun haberini bana getir, dedim.

Kardeşim gitti, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e kavuştu. Sonra dönüp geldi. Kardeşime:

-Sende ne haber var? diye sordum. O da:

-Vallahi bir adam gördüm, O hayırlı şeyleri emrediyor, şerli şeylerden de yasaklıyor, dedi. Kardeşime:

-Gönlüme şifâ verir bir haber getirmedin! dedim. Kendim bir dağarcık, bir de asâ aldım. Sonra Mekke'ye yöneldim. (Mescide girdim.) Fakat ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i tanımıyordum; O'nu başkasına sormak da istemiyordum. Zemzem suyu içiyor, mescitte bulunuyordum.

Bu sırada yanıma Alî uğradı ve:

-Bu adam yabancı gibidir! dedi. Ben de:

-Evet, yabancıyım, dedim. Ali:

-Öyleyse bizim eve buyur! dedi.

Alî'nin beraberinde yürüdüm. Sabaha kadar o bana bir şey sormadı. Ben de ona haber vermiyordum. Sabahlayınca, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i sormak için kuşluk vakti mescide gittim. Fakat hiç kimse bana O'na dâir bir şey bildirmiyordu. Bana yine Ali uğradı ve

-Bu adam için henüz yerini öğrenmesi zamanı gelmedi mi? diye sordu. Ben de:

-Hayır burada ikâmet niyetinde değilim, dedim. Alî:

-Beraberimde yürü, bize gidelim, dedi. Gittik. Evde Alî:

-Senin işin nedir, seni bu beldeye getiren şey nedir? diye sordu. Ben de:

-Gizli tutacağına bana söz verirsen, sana haber veririm, dedim. Alî:

-Emîn ol, öyle yaparım, dedi. Ben de ona şöyle anlattım:

-Burada peygamber olduğunu iddia eden bir adam çıkmış olduğu haberi bize ulaştı. Onunla konuşmak üzere kardeşimi gönderdim. Fakat kardeşim dönüp geldi; getirdiği haber bana kanâat vermedi. Bunun üzerine kendim bu zâta varıp yüz yüze kavuşmak istedim, buraya geldim. Alî şöyle dedi:

-Şüphesiz sen hidâyete mazhar oldun. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gidiyorum. Sen benim peşimden gel. Benim girdiğim yere sen de gir! Şayet ben (yolda) sana zarar vereceğinden korktuğum birisini görürsem, ayakkabımı düzeltir gibi bir duvara yönelik dururum. Sen yoluna devam et.

Alî gitti. Ben de onun beraberinde gittim. Nihayet o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna girdi. Ben de beraberinde girdim. Hemen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e:

-Bana İslâm'ı öğret! dedim. O da bana İslâm'ı anlattı. Ben de bulunduğum yerde Müslüman oldum. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Zer! Müslüman olduğunu gizli tut ve memleketine dön. Sonra sana bizim meydana çıktığımız haberi ulaşınca hemen gel!" Ben de şöyle dedim:

-Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Müslüman olduğumu onların ortasında haykıracağım.

Kureyş mescitte toplu bir hâlde iken Ebu Zerr mescide geldi ve şöyle dedi:

-Ey Kureyş topluluğu! Eşhedü en lâ ilâhe illellah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Rasûluhu (Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka hakkıyla ibadet edilecek başka bir ilâh yoktur. Ve yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür) dedim.

Kureyş müşrikleri de:

-Saldırın şu dinini değiştiren adama! dediler de kalktılar ve ölesiye bana vurmaya başladılar.

Bu sırada Abbas bana yetişti ve üzerime kapandı. Sonra onlara döndü ve:

-Yazıklar olsun sizlere! Ğifâr'dan bir adamı öldürüyorsunuz. Ğifâr ise sizin ticaret yeriniz ve yolunuz Ğifâr üzerindedir, dedi.

Bunun üzerine Kureyşliler benden çekildiler. Ertesi gün sabah vakti ben yine mescide gittim. Ve dünkü gibi söylediklerimi tekrar ettim. Onlar da yine:

-Vurun şu dinini değiştiren adama! dediler ve yine dünkü gibi ölesiye beni dövdüler. Abbas yine imdadıma yetişip üzerime kapandı. Kureyş'e dün söylediği sözlerin benzerini söyledi.

İbnu Abbas şöyle dedi: İşte Ebu Zer'in ilk Müslüman oluşu böyle olmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3861)

١٢ - بَاب جَهْلِ الْعَرَبِ

12- Arap Kavminin Cahilliği Bâbı

٣٥٢٣ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَشَيْءٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ قَالَ شَيْءٌ مِنْ جُهَيْنَةَ أَوْ مُزَيْنَةَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَهَوَازِنَ وَغَطَفَانَ.

3523- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Eslem, Ğifâr kabileleri, Muzeyne ve Cuheyne kabilelerinden bir kısmı veya Cuheyne veya Muzeyne kabilelerinden bir kısmı Allah'ın yanında Kıyamet gününde Esed, Temîm, Havâzin ve Gatafân'dan daha hayırlıdırlar."

٣٥٢٤ - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِذَا سَرَّكَ أَنْ تَعْلَمَ جَهْلَ الْعَرَبِ فَاقْرَأْ مَا فَوْقَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ فِي سُورَةِ الْأَنْعَامِ ﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾

3524- İbnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Arap kavminin cahilliğini bilmen seni sevindirdiği zaman En'âm sûresi'ndeki yüz otuzuncu âyetin üst tarafını oku:

«Bilgisizlik yüzünden ve beyinsizce çocukları öldürenler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiklerini Allah'a iftira olarak harım kılanlar mutlaka hüsrana uğramışlardır; saptırmışlardır; hidayete erniş değillerdir.» En'âm: 140

١٣ - بَاب مَنْ انْتَسَبَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ وَالْجَاهِلِيَّةِ

13- Kendisini İslâm'daki Ve Cahiliyet Devrindeki Babalarına Nispet Eden Kimse Bâbı

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ.

İbnu Ömer ile Ebu Hureyre -Allah onlardan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu haber verdiler:

"Kerîm oğlu, Kerîm oğlu, Kerîm oğlu Kerîm, Halîlullah İbrahim'in

oğlu, İshâk'ın oğlu, Yakub'un oğlu Yusuf'tur." -Allah'ın selâmı onların üzerine olsun-

Berâ ibnu Âzib şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ben Abdulmuttalib oğluyum" buyurdu.

٣٥٢٥ - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴾ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ لِبُطُونِ قُرَيْشٍ.

3525- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«(Ey Muhammed!) Önce en yakın akrabalarını uyar.» (Şuarâ: 214) âyeti indiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Kureyş boylarına:

-"Ey Fihr oğulları, ey Adiyy oğulları!.." diye nidâ etmeye başladı.

٣٥٢٦ - وَ قَالَ لَنَا قَبِيصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴾ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوهُمْ قَبَائِلَ قَبَائِلَ.

3526- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

«(Ey Muhammed!) Önce en yakın akrabalarını uyar.» (Şuarâ: 214) âyeti indiği zaman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi aşiretini kabile kabîle çağırmaya başladı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3525, 4770, 4801, 4971, 4972, 4973)

٣٥٢٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ

اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا أُمَّ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ اشْتَرِيَا أَنْفُسَكُمَا مِنَ اللَّهِ لَا أَمْلِكُ لَكُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا سَلَانِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتُمَا.

3527- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

"Ey Abdu Menâf oğulları! Nefislerinizi satın alın! Ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeye engel olamam. Ey Abdulmuttalib oğulları! Nefislerinizi satın alın! Sizin için Allah'tan gelecek hiçbir şeye engel olamam. Ey Zübeyr ibnu Avvam'ın annesi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin halası olan Safiyye! Ey Muhammed'in kızı Fâtıma! Nefislerinizi satın alın! Sizden de Allah'tan gelecek hiçbir şeye engel olamam. Malımdan dilediğiniz şeyi isteyin, size vereyim." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2753, 4771)

١٤ - بَاب ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ وَمَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ

14- "Bir Kavmin Kız kardeşlerinin Oğlu ve Bir Kavmin Himayesinde Bulunan Âzatlı Kölesi Kendilerindendir" Bâbı

٣٥٢٨ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ قَالُوا لَا إِلَّا ابْنُ أُخْتٍ لَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ.

3528- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Alah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Ensâr'ı yanına çağırdı ve şöyle buyurdu:

-"İçinizde sizden başka bir kimse var mı?" Ensâr:

-Hayır, bir kız kardeşimizin oğlundan başka kimse yoktur, dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bir kavmin kız kardeşlerinin oğlu, kendilerindendir" buyurdu.

١٥- بَاب قِصَّةِ الْحَبَشِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي أَرْفِدَةَ

15- Habeş Kıssası ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Ey Erfide Oğulları!" Kavli Bâbı

٣٥٢٩ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا جَارِيَتَانِ فِي أَيَّامِ مِنًى تُغَنِّيَانِ وَتُدَفِّفَانِ وَتَضْرِبَانِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَغَشٍّ بِثَوْبِهِ فَانْتَهَرَهُمَا أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّهَا أَيَّامُ عِيدٍ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ أَيَّامُ مِنًى.

3529- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Minâ günlerinde kendisinin yanında şarkı söyleyen, def çalan iki cariye olduğu hâlde Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- O'nun yanına girdi. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem örtüsüne bürünmüş, yatağına uzanmıştı. Ebu Bekir o iki cariyeyi azarladı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüzündeki örtüyü açtı ve şöyle buyurdu:

-"Ey Ebu Bekir! Onlara dokunma. Bu günler, bayram günleridir." Bu günler Mina günleriydi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 939)

٣٥٣٠ - وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُمْ أَمْنًا بَنِي أَرْفِدَةَ يَعْنِي مِنَ الْأَمْنِ.

3530- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben, mescitte mızraklarıyla oyun oynayan Habeşlilere bakıyor, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de beni perdeliyordu. O esnada Ömer mescide geldi ve oyun oynayan Habeşlileri kovmaya kalktı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Onları bırak ey Ömer!" buyurdu. Habeşliler'e de:

-"Emniyetli olarak oyununuza devam edin ey Efride oğulları!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 455, 950, 988, 2906, 3529, 3931, 5190, 5236)

١٦- بَاب مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يُسَبَّ نَسَبُهُ

16- Nesebine Mensup Kişilere Sövülmemesini Arzu Eden Kimse Bâbı

٣٥٣١ - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ وَعَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3531- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Müşrikler şiirleriyle bizi hicvedince, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize: "Onların sizi hicvettiği gibi sizler de onları hicvedin" buyurdu.[128] Bunun üzerine Hassan ibnu Sabit, Kureyş müşriklerini şiiriyle hicvetmek için Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden izin istedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Müşriklerle soyum bir olduğu hâlde onları nasıl hicvedeceksin?"[129] Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü üzerine Hassan şöyle dedi:

-Ben senin soyunu Kureyş soyları arasından, hamurdan kılın çekilmesi gibi muhakkak çeker çıkarırım.

Urve, babası Hişâm'dan rivayet etti. Ben Âişe'nin yanında Hassan'a sövmeye başladım. Bunun üzerine Âişe:

-Hassan'a sövme! Çünkü o Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i müdâfaa eder idi, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4145, 6150)

---

128 Hadisin bu kısmını Ahmed ve Bezzar, Ammar ibnu Yasir'den rivayet etmişlerdir.

129 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bu sözü gösteriyor ki, hiciv, babalara yapılan bir şeydir.

١٧- بَاب مَا جَاءَ فِي أَسْمَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

17- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in İsimleri Hakkında Gelen Haberler Bâbı

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ ﴾ وَقَوْلِهِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ﴾

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

«Muhammed Allah'ın Rasûlüdür. Onun beraberinde bulunanlar, kâfirlere karşı sert, kendi aralarında da merhametlidirler.» Fetih: 29

«Meryem'in oğlu İsa da şöyle demişti: "Ey İsrail oğulları! Ben, benden önce gönderilmiş olan Tevrat'taki şeyleri doğrulayıcı ve benden, sonra gelecek olan Ahmed ismindeki Peygamberi de müjdeleyici olarak Allah'ın size gönderdiği peygamberiyim."» Saff: 6

٣٥٣٢ - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِي خَمْسَةُ أَسْمَاءٍ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِي الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ.

3532- Cubeyr ibnu Mut'im -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benim beş ismim vardır: Ben Muhammed'im, Ben Ahmed'im. Ben o Mâhi'yim ki, Allah benim peygamberliğimle küfrü mahvedecektir. Ben o Haşir'im ki kıyamet gününde insanlar beni takip ederek toplanacaklardır. Ben o Âkib'im ki, peygamberlerin sonuncusuyum."

٣٥٣٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَعْجَبُونَ كَيْفَ يَصْرِفُ اللَّهُ عَنِّي شَتْمَ قُرَيْشٍ وَلَعْنَهُمْ يَشْتِمُونَ مُذَمَّمًا وَيَلْعَنُونَ مُذَمَّمًا وَأَنَا مُحَمَّدٌ.

3533- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Allah'ın, Kureyş'in sövmesini ve lânetlemesini benden nasıl çevirip def ettiğine hayret etmez misiniz? Benim adım (övülmüş manasında) Muhammed iken, onlar bana (çok mezmum, kötülenmiş adam, manasında) Muzemmem diyerek bana söverler. Yine Muzemmem diyerek bana lânet okurlar."

١٨- بَاب خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

18- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in "Hâtemun-Nebiyyîn" (Peygamberlerin Sonuncusu) İsmi Bâbı

٣٥٣٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلِي وَمَثَلُ الْأَنْبِيَاءِ كَرَجُلٍ بَنَى دَارًا فَأَكْمَلَهَا وَأَحْسَنَهَا إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَدْخُلُونَهَا وَيَتَعَجَّبُونَ وَيَقُولُونَ لَوْلَا مَوْضِعُ اللَّبِنَةِ.

3534- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benimle diğer bütün peygamberlerin misali, bina yapan bir adamın misal gibidir. O adam bir bina yapmış, onu tamamlamış ve onu güzelce süslemiştir. Ancak bu binanın yapımında bir tuğlası eksik kalmıştır. İnsanlar bu binanın içine girerler ve o güzel binada bu şekilde bir tuğlanın eksik kalmasına hayret ederek:

-Keşke bu bir tuğlalık yer boş bırakılmasaydı, derler."

٣٥٣٥ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ قَالَ فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ.

3535- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Benimle diğer bütün peygamberlerin misali, bina yapan bir adamın misal gibidir. O adam bir bina yapmış, onu tamamlamış ve onu güzelce süslemiştir. Ancak bu binanın yapımında, binanın köşesinde bir tuğlası eksik kalmıştır. İnsanlar bu binanın içine girerler ve o güzel binada bu şekilde bir tuğlanın eksik kalmasına hayret ederek:

-Keşke bu bir tuğlalık yer boş bırakılmasaydı, derler. İşte o yeri boş bırakılan tuğla benim. Ben Hâtemun-Nebiyyîn, peygamberlerin sonuncusuyum."

١٩- بَاب وَفَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

19- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Vefatı Babı

٣٥٣٦ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ.

3536- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem altmış üç yaşında vefat etti.

İbnu Şihâb şöyle dedi: Saîd ibnu Museyyeb, bana aynını haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yer: 4466)

٢٠- بَاب كُنْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

20- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Künyesi Bâbı

٣٥٣٧ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

3537- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çarşıda gezerken bir adam.

-Ey Ebul-Kâsım! diye seslendi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o seslenen adama yüzünü döndü. O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e, seni kastetmemiştim, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Benim ismimle isimlendirin, ancak künyemle künyelenmeyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2121, 2537)

٣٥٣٨ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

3538- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Benim ismimle isimlendirin, ancak künyemle künyelenmeyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2121, 2537)

٣٥٣٩ – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي.

3539- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebul-Kasım sallallahu aleyhi ve sellem :

"Benim ismimle isimlendirin, ancak künyemle künyelenmeyin" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 110, 3539, 6188, 6197, 6993)

٢١ – بَاب

21-Bâb

٣٥٤٠ – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ ابْنَ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ جَلْدًا مُعْتَدِلًا فَقَالَ قَدْ

عَلِمْتُ مَا مُتِّعْتُ بِهِ سَمْعِي وَبَصَرِي إِلَّا بِدُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خَالَتِي ذَهَبَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي شَاكٍ فَادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ فَدَعَا لِي.

3540- Cuayd ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Sâib ibnu Yezîd'i doksan dört yaşında olmasına rağmen yapılı olarak gördüm. Sâib ibnu Yezîd şöyle dedi:

-Pek iyi bilmişimdir ki, bu yaşıma rağmen kulağımın iyi duyup, gözümün de iyi görmesinin sebebi, ancak Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin benim için yaptığı dua sayesinde olmuştur. Ben çocukken teyzem beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına götürmüş ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kız kardeşimin oğlu rahatsızdır. Onun için Allah'a dua et! demişti. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim için dua etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 190, 354, 3541, 5670, 6352)

٢٢- بَاب خَاتِمِ النُّبُوَّةِ

22- Peygamberlik Mührünün Sıfatı Babı

٣٥٤١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنِ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَقَعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ وَتَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ قَالَ ابْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحُجْلَةُ مِنْ حُجَلِ الْفَرَسِ الَّذِي بَيْنَ عَيْنَيْهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ.

3541- Sâib ibnu Yezîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Teyzem beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme götürdü ve dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasulü! Kız kardeşimin oğlu ayağından rahatsızdır.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem benim başımı okşadı ve Allah'ın rahmet etmesi için bana dua etti. Sonra abdest aldı. Bende O'nun abdestinden arta kalan sudan iştim. Sonra kalkıp omzu arasında ki güvercin yumurtası gibi olan nübüvvet mührüne baktım. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 190, 354, 3541, 5670, 6352)

٢٣- بَاب صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

23- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Yaratılışı ve Mizacıyla Alâkalı Sıfatları Bâbı

٣٥٤٢ - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ يَمْشِي فَرَأَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ فَحَمَلَهُ عَلَى عَاتِقِهِ وَقَالَ بِأَبِي شَبِيهٌ بِالنَّبِيِّ لَا شَبِيهٌ بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ.

3542- Ukbe ibnu Hâris -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- ikindi namazını kıldı ve Mescit'ten çıkıp yürümeye başladı. O esnada çocuklarla oynayan Ali'nin oğlu Hasan'ı gördü. Ebu Bekir, Hasan'ı omzuna aldı ve:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e benzeyen, Alî'ye benzemeyen, babam sana feda olsun! dedi. Alî ise gülüyordu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 3750)

٣٥٤٣ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ يُشْبِهُهُ.

3543- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördüm, torunu Hasan O'na çok benziyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3544)

٣٥٤٤ – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام يُشْبِهُهُ قُلْتُ لأَبِي جُحَيْفَةَ صِفْهُ لِي قَالَ كَانَ أَبْيَضَ قَدْ شَمِطَ وَأَمَرَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثَ عَشْرَةَ قَلُوصًا قَالَ فَقُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ نَقْبِضَهَا.

3544- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördüm. Ali'nin oğlu Hasan O'na benzerdi.

İsmâîl ibnu Ebi Hâlid şöyle dedi: Ben Ebu Cuhayfe'ye:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi görünüş olarak bana vasfet, dedim. O şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beyaz tenliydi. Siyah saçlarına aklar düşmüştü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bize on üç dişi deve hediye verilmesini emretti. Ancak biz o develeri almadan önce Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3543)

٣٥٤٥ – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبِ أَبِي جُحَيْفَةَ السُّوَائِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتُ بَيَاضًا مِنْ تَحْتِ شَفَتِهِ السُّفْلَى الْعَنْفَقَةَ.

3545- Vehb ibnu Cuhayfe es-Suvâî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördüm. O'nun alt dudağının altında biraz beyazlık gördüm.

٣٥٤٦ – حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُسْرٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ شَيْخًا قَالَ كَانَ فِي عَنْفَقَتِهِ شَعَرَاتٌ بِيضٌ.

3546- İsam ibnu Halid -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Harîz ibnu Osman, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in arkadaşı olan Abdullah ibnu Busr'e:

-Sen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i gördün mü, yaşlı mı idi? diye sordu. Abdullah ibnu Busr şöyle dedi:

-Alt dudağı ile çenesi arasında birkaç beyaz saç teli bulunuyordu.

٣٥٤٧ - حَدَّثَنِي ابْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَصِفُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ أَزْهَرَ اللَّوْنِ لَيْسَ بِأَبْيَضَ أَمْهَقَ وَلَا آدَمَ لَيْسَ بِجَعْدٍ قَطَطٍ وَلَا سَبْطٍ رَجِلٍ أُنْزِلَ عَلَيْهِ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَلَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَقُبِضَ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعَرَةً بَيْضَاءَ قَالَ رَبِيعَةُ فَرَأَيْتُ شَعَرًا مِنْ شَعَرِهِ فَإِذَا هُوَ أَحْمَرُ فَسَأَلْتُ فَقِيلَ احْمَرَّ مِنَ الطِّيبِ.

3547- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi vasfederek şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kavmi içinde orta boylu biriydi. Ne uzun, ne de kısa boylu idi. Ten rengi, kırmızı rengi iyice emmiş beyazdı. Kireç gibi duru beyaz da değildi, esmer de değildi. Sudanlılar gibi kıvırcık, kısa saçlı değildi. Düz ve uzun saçlı da değildi. O, mutedil sarkık saçlı idi. Ona kırk yaşında vahiy indirildi. Vahiy indirilmekte olduğu hâlde Mekke'de on yıl ikâmet etti, Medine'de on yıl yaşadı. Vefat ettiğinde saçında ve sakalında yirmiden fazla beyaz saçı yoktu.

Rabîa ibnu Ebi Abdurrahman şöyle dedi: Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçından bir kısmını kırmız renkli olarak gördüm. Bunu Enes'e sordum. O şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçı başına sürdüğü kokudan dolayı kırmızılaştı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3548, 5900)

٣٥٤٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْآدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ فَتَوَفَّاهُ اللَّهُ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ.

3548- Enes ibnu Mâlik -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ne uzun boylu ne de kısa boylu idi. Kireç gibi bembeyaz olmadığı gibi esmer de değildi. O kısa kıvırcık saçlı da değil, düz uzun saçlı da değildi. Kırk yaşını doldurunca Allah O'nu peygamber olarak gönderdi. Peygamberliğinde on sene Mekke'de, on sene de Medine'de ikâmet etti. Allah O'nu vefat ettirdiğinde başında ve sakalında yirmiden fazla beyaz kılı yoktu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3547)

٣٥٤٩ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُ خَلْقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ.

3549- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yüz olarak insanların en güzeli idi. Yaratılış itibariyle de insanların en güzeli idi. Boy olarak ne uzun boylu, ne de kısa boylu idi.

٣٥٥٠ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا هَلْ خَضَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا إِنَّمَا كَانَ شَيْءٌ فِي صُدْغَيْهِ.

3550- Katâde -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Enes ibnu Mâlik'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem saçını boyadı mı? diye sordum. Enes şöyle dedi:

-Hayır boyamadı. Beyazlık ise O'nun gözleri ve kulakları arasına dökülen iki zülfünde vardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5894, 5895)

٣٥٥١ - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْبُوعًا بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَنْكِبَيْنِ لَهُ شَعَرٌ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنِهِ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ لَمْ أَرَ شَيْئًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ قَالَ يُوسُفُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ إِلَى مَنْكِبَيْهِ.

3551- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orta boylu idi. İki omzunun arası genişti. Kulak memesine kadar gelen saçları vardı. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi kırmızı bir kaftanın içinde gördüm ki, ben daha önce bu güzellikte bir şey görmemiştim.

Yûsuf ibnu Ebi İshâk, babası Ebu İshâk'tan: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin saçlarının omuzlarına kadar ulaştığını rivayet etmiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5848, 5901)

٣٥٥٢ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سُئِلَ الْبَرَاءُ أَكَانَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ السَّيْفِ قَالَ لَا بَلْ مِثْلَ الْقَمَرِ.

3552- Ebu İshâk -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Berâ ibnu Azib'e: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yüzü kılıç gibi parlak mı idi? diye soruldu. O şöyle dedi:

-Hayır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yüzü ay gibiydi.

٣٥٥٣ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مَنْصُورٍ أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَعْوَرُ بِالْمَصِّيصَةِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ إِلَى الْبَطْحَاءِ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ

وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَزَادَ فِيهِ عَوْنٌ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كَانَ يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْمَرْأَةُ وَقَامَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يَأْخُذُونَ يَدَيْهِ فَيَمْسَحُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَوَضَعْتُهَا عَلَى وَجْهِي فَإِذَا هِيَ أَبْرَدُ مِنْ الثَّلْجِ وَأَطْيَبُ رَائِحَةً مِنْ الْمِسْكِ.

3553- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öğlen sıcağında Bathâ denen yere çıkıp abdest aldı. Sütre olarak önüne bir mızrak dikildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem orada öğle ve ikindi namazlarını ikişer rekât olarak kıldı. O mızrağın önünden geçen geçiyordu.

İnsanlar Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinden tutmaya ve ellerine yüzlerine sürmeye başladılar. Ben de Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin elinden tuttum ve yüzüme sürdüm. O'nun eli kardan daha soğuk, misk kokusundan daha güzel kokulu idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 376, 495, 499, 501, 633, 634, 3553, 3566, 5786, 5859)

٣٥٥٤ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

3554- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, insanların en cömerti idi. En cömert olduğu zaman da Ramazan ayıydı ki, bu ayda Cibril'le buluşurdu. Onunla Ramazan'ın her gecesinde buluşur ve Kur'ân'ı mütalaa ederlerdi. İşte bu sebepten dolayı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hayır dağıtmakta, sürekli esen rüzgârdan daha cömert idi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6)

٣٥٥٥ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ الْمُدْلِجِيُّ لِزَيْدٍ وَأُسَامَةَ وَرَأَى أَقْدَامَهُمَا إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْأَقْدَامِ مِنْ بَعْضٍ.

3555- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sevinmiş ve yüzünün çizgileri parlar bir hâlde benim yanıma geldi ve şöyle buyurdu:

"Mudlic kabilesinden bir adamın Zeyd ve Usâme'nin ayaklarını gördüğünde: Muhakkak bu ayaklar birbirindendir, (yani bu ikisi baba ve oğuldur) dediğini duymadın mı?" (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3731, 6770, 6771)

٣٥٥٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ قَالَ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السُّرُورِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ.

3556- Abdullah ibnu Kâb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben babam Kâb ibnu Mâlik'i Tebûk savaşından geri kaldığı zamandan bahsederek şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e selâm verdiğimde O'nun yüzü sevinçten parlıyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem sevindiğinde yüzü tıpkı aydan bir parçaymış gibi parlardı. Biz O'nun sevindiğini yüzünden anlardık. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2947, 2948, 2949, 2950, 3088, 3889, 3951, 4418, 4673, 4676, 4677, 4678, 4655, 6690, 7225)

٣٥٥٧ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ قَرْنًا فَقَرْنًا حَتَّى كُنْتُ مِنَ الْقَرْنِ الَّذِي كُنْتُ فِيهِ.

3557- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben Âdem oğulları içinden çağ çağ bu günümüze kadar en hayırlı bir çağdan ve ta ki içinde bulunduğumuz bu çağa geldiğimizde, ben gönderildim."[130]

٣٥٥٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْدِلُ شَعَرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ.

3558- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem alın saçlarını alnının üstüne bırakırdı. Müşrikler ise başlarının saçlarını alnın iki tarafına ayırırlardı. Kitap ehli olanlar da başlarının saçlarını alınlarına salıverirlerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, hakkında hiçbir şey ile emrolunmadığı hâllerde kitap ehline uygun olmayı severdi. Sonraları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de başının saçını iki tarafa ayırıp bıraktı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3944, 5917)

٣٥٥٩ - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.

3559- Abdullah ibnu Amr -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

---

130 Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem "İnsanların en hayırlısı benim zamanımda yaşayanlardır" buyurmuştur.

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kötü söz söylemeyen ve kötü davranışlarda bulunmayan birisiydi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyururdu:

"Sizin en hayırlı olanınız, ahlâkı en güzel olanınızdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3759, 6029, 6035)

٣٥٦٠ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ بِهَا.

3560- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem dünya işlerinden iki iş arasında seçme hakkına sahip olduğunda, o ikisinden günah olmasığı müddetçe kolay olanını tercih ederdi. Şayet o kolay yolda günahı gerektirecek bir şey varsa, insanlar içinde ona en uzak olanı O idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendi nefsi için asla intikam almamıştır. Ancak Allah'a karşı saygısızlık edildiğinde ise Allah için intikam alır, onun hesabını sorardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6126, 6786, 6853)

٣٥٦١ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا مَسِسْتُ حَرِيرًا وَلَا دِيبَاجًا أَلْيَنَ مِنْ كَفِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا شَمِمْتُ رِيحًا قَطُّ أَوْ عَرْفًا قَطُّ أَطْيَبَ مِنْ رِيحِ أَوْ عَرْفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3561- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in elinden daha yumuşak hiçbir ipeğe el sürmedim. Yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in kokusundan daha güzel bir koku koklamadım.

٣٥٦٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَابْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ مِثْلَهُ وَإِذَا كَرِهَ شَيْئًا عُرِفَ فِي وَجْهِهِ.

3562- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem evinde oturan bakire kızdan daha çok hayâ sahibiydi.

Şube şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir şeyi kerih gördüğü, ondan hoşlanmadığı O'nun yüzünden anlaşılırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 6119, 6102)

٣٥٦٣ - حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِلَّا تَرَكَهُ.

3563- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir zaman hiçbir yemeği ayıplamadı. Bu yemek şöyle kötü olmuş, demedi. Şayet yemeği yemek isterse yer, istemezse yemezdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5409)

٣٥٦٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسْدِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَجَدَ فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى نَرَى إِبْطَيْهِ قَالَ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرٌ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ.

3564- Abdullah ibnu Malik el-Esedî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılarken secde ettiği zaman, koltuk altının beyazlığını göreceğimiz derecede pazularının arasını açardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 390, 807, 3564)

٣٥٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الِاسْتِسْقَاءِ فَإِنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ.

3565- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem yağmur duası dışında hiçbir duasında ellerini kaldırmazdı. O ellerini koltuk altlarının beyaz görünene kadar kaldırdı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1031, 6341)

٣٥٦٦ - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَوْنَ بْنَ أَبِي جُحَيْفَةَ ذَكَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دُفِعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ كَانَ بِالْهَاجِرَةِ خَرَجَ بِلَالٌ فَنَادَى بِالصَّلَاةِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ فَضْلَ وَضُوءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَأْخُذُونَ مِنْهُ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ الْعَنَزَةَ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ سَاقَيْهِ فَرَكَزَ الْعَنَزَةَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ.

3566- Ebu Cuhayfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir öğlen sıcağında, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin dışında Ebtah denilen yerde kubbe şeklinde yapılmış bir çadırın içinde iken O'nun yanına vardım. Bu esnada Bilâl dışarı çıktı, ezan okuyarak insanları namaza çağırdı. Sonra Bilâl çadıra girdi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem abdest aldığı suyun arta kalanını dışarıya çıkardı. İnsanlar o sudan alabilmek için adeta birbirleriyle yarıştılar. O suyu alıp yüzlerine ve vücutlarına sürüyorlardı. Sonra Bilâl çadıra girip bir mızrak çıkardı. Bu esnada Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de çadırdan dışarı çıktı. Bacaklarının aklığı hâlâ gözümün önündedir. Bilâl o mızrağı çadırın dışında sürte edinmesi amacıyla bir yere dikti. Sonra Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem öğle ve ikindi namazlarını ikişer rekât olarak kıldılar. Namaz esnasında o dikilmiş mızrağın önünden merkep ve kadın geçiyordu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 187, 376, 495, 499, 501, 633, 634, 3553, 3566, 5786, 5859)

٣٥٦٧ - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ الْبَزَّارُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَحْصَاهُ .

3567- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem konuşurken tane tane ve son derece anlaşır bir şekilde konuşurdu. Şayet bir kimse, O konuşurken, O'nun kelimelerini, harflerini saysa sayabilirdi.

٣٥٦٨ - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَلَا يُعْجِبُكَ أَبُو فُلَانٍ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَى جَانِبِ حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْمِعُنِي ذَلِكَ وَكُنْتُ أُسَبِّحُ فَقَامَ قَبْلَ أَنْ أَقْضِيَ سُبْحَتِي وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ كَسَرْدِكُمْ.

3568- Urve ibnu Zübeyr -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Teyzesi Âişe kendisine şöyle dedi:

Ebu Hureyre'nin yaptığı şu işe hayret etmez misin? Ebu Hureyre geldi ve odamın yanına oturdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden işittiği hadisleri söylüyor ve bunu da bana duyuruyordu. Ben ise o esnada nafile namaz kılıyordum. Ben namazımı bitirmeden önce Ebu Hureyre oturduğu yerden kalkıp gitti. Şayet ona yetişmiş olsaydım, onun bu şekilde hiç aralıksız, durmadan, hızlı bir şekilde konuşmasının uygun olmadığını söylerdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir zaman konuşurken onlar gibi peşpeşe, hızlı bir şekilde konuşmazdı.

٢٤- بَاب كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ

24- Bâb: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Gözü Uyur, Kalbi ise Uyumazdı

رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bu hadîsi Saîd ibnu Mînâ, Câbir'den; o da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet etmiştir.

٣٥٦٩ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ قَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ قَالَ تَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي.

3569- Ebu Seleme ibnu Abdurrahman -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Âişe'ye -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Ramazan ayında kıldığı gece namazından sordum. Âişe şöyle dedi:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ne Ramazan ayında ne de Ramazan ayı dışında on bir rekâttan fazla namaz kılmazdı. Dört rekât namaz kılardı ki; sen onun uzunluğundan ve güzelliğinden sorma. Sonra dört rekât daha kılardı ki sen o namazın güzelliğinden ve uzunluğundan sorma. Sonra üç rekât namaz kılardı. Âişe dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Vitir namazı kılmadan önce mi uyuyorsun? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Âişe! Benim gözlerim uyur, ancak kalbim uyumaz" buyurdu.

(Hadisin geçtiği diğer yerler: 1147, 2013)

٣٥٧٠ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُنَا عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَسْجِدِ الْكَعْبَةِ جَاءَهُ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ وَهُوَ نَائِمٌ فِي مَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ أَوَّلُهُمْ أَيُّهُمْ هُوَ فَقَالَ أَوْسَطُهُمْ هُوَ خَيْرُهُمْ وَقَالَ آخِرُهُمْ خُذُوا خَيْرَهُمْ فَكَانَتْ تِلْكَ فَلَمْ يَرَهُمْ حَتَّى جَاءُوا لَيْلَةً أُخْرَى فِيمَا يَرَى قَلْبُهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَائِمَةٌ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ وَكَذَلِكَ الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ فَتَوَلَّاهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ.

3570- Şerîk ibnu Abdullah ibnu Ebî Nemir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Enes ibnu Mâlik bize Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mescidi Kâbe'den Miraca çıktığı geceden haber veriyordu. Şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme vahyedilmeden önce Mescid-i Haram da uyurken üç kişi geldi. Onlardan birincisi:

-Muhammed hangisidir? dedi. Diğeri:

-Uyuyan iki kişinin ortalarındakidir; O uyuyan üç kişinin hayırlısıdır, dedi. Çünkü Muhammed iki kişi arasında uyumakta idi. O üç kişinin sonuncusu:

-Göklere yükseltmek için onların hayırlısını alınız! dedi. İşte o gece ancak bu söylenen kıssa vâki oldu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kalbinin görmekte olduğu şeyler içinde diğer bir gece onlar yine gelinceye kadar onları görmedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in gözleri uyur, kalbi ise uyumaz. Peygamberler böyledir; gözleri uyur, ancak kalpleri uyumaz. Müteakiben Cibril O'na yaklaştı, sonra O'nu göğe çıkardı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4964, 5610, 6581, 7517)

٢٥ - بَاب عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ فِي الْإِسْلَامِ

25- İslâm'da Peygamberlik Alâmetleri Bâbı

٣٥٧١ - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ فَأَدْلَجُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ وَجْهُ الصُّبْحِ عَرَّسُوا فَغَلَبَتْهُمْ أَعْيُنُهُمْ حَتَّى ارْتَفَعَتْ الشَّمْسُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ لَا يُوقَظُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَنَامِهِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ فَاسْتَيْقَظَ عُمَرُ فَقَعَدَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ فَجَعَلَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَ وَصَلَّى بِنَا الْغَدَاةَ فَاعْتَزَلَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَمْ يُصَلِّ مَعَنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا فُلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَنَا قَالَ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَيَمَّمَ بِالصَّعِيدِ ثُمَّ صَلَّى وَجَعَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَكُوبٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَدْ عَطِشْنَا عَطَشًا شَدِيدًا فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ إِذَا نَحْنُ بِامْرَأَةٍ سَادِلَةٍ رِجْلَيْهَا بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ فَقُلْنَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ فَقَالَتْ إِنَّهُ لَا مَاءَ فَقُلْنَا كَمْ بَيْنَ أَهْلِكِ وَبَيْنَ الْمَاءِ قَالَتْ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ فَقُلْنَا انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَمَا رَسُولُ اللَّهِ فَلَمْ نُمَلِّكْهَا مِنْ أَمْرِهَا حَتَّى اسْتَقْبَلْنَا بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَتْهُ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثَتْنَا غَيْرَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا مُؤْتِمَةٌ فَأَمَرَ بِمَزَادَتَيْهَا فَمَسَحَ فِي الْعَزْلَاوَيْنِ فَشَرِبْنَا عِطَاشًا أَرْبَعِينَ رَجُلًا حَتَّى رَوِينَا فَمَلَأْنَا كُلَّ قِرْبَةٍ مَعَنَا وَإِدَاوَةٍ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ نَسْقِ بَعِيرًا وَهِيَ تَكَادُ تَنِضُّ مِنْ الْمِلْءِ ثُمَّ قَالَ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ فَجُمِعَ لَهَا مِنْ الْكِسَرِ وَالتَّمْرِ حَتَّى أَتَتْ أَهْلَهَا قَالَتْ لَقِيتُ أَسْحَرَ النَّاسِ أَوْ هُوَ نَبِيٌّ كَمَا زَعَمُوا فَهَدَى اللَّهُ ذَاكَ الصِّرْمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَأَسْلَمَتْ وَأَسْلَمُوا.

3571- İmrân ibnu Husayn -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Kendileri Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bir yolculukta idiler. Bütün gece yürümüşler ve sabaha yakın bir zamanda mola vermişlerdi. Uykusuzluğa dayanamamış ve güneş yükselinceye kadar uyuyakalmışlardı. Ebu Bekir uykusundan ilk uyanan kimse olmuştu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendiliğinden uyanıncaya kadar uykusundan uyandırılmazdı. (Çünkü bizler uykusunda neler olduğunu,

uykusunda rüya yoluyla vahiy geldiği konusunda, bilmediğimizden O'nu vahiy kesilir korkusuyla uyandırmaktan sakınırdık.) Derken Ömer uyandı. Ebu Bekir, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in başının yanında oturup tekbîr getirmeye ve sesini yükseltmeye başladı. Nihayet Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyandı. Biraz yürüdükten sonra konakladı ve bizlere sabah namazını kıldırdı.

Bir adam topluluktan ayrılmış, bizimle namaz kılmamıştı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem namazdan ayrılınca:

-"Ey Falan! Bizimle beraber namaz kılmana engel olan şey nedir?" diye sordu. O da:

-Cünüp oldum, dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona temiz toprakla teyemmüm etmesini emretti. Sonra o şahıs teyemmüm edip namaz kıldı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beni önündeki binek hayvanına tahsis etti. Biz çok şiddetli bir susuzluğa uğradık. Biz su aramak üzere önden yürüdüğümüz sırada devesi üstünde iki büyük su kırbası ortasına oturup ayaklarını sarkıtmış bir kadınla karşılaştık. Kadına:

-Su nerede? diye sorduk. Kadın:

-Burada su yoktur, dedi. Biz kadına:

-Senin ehlinle su arasında ne kadar mesafe var? dedik. Kadın:

-Bir gündüz ve bir gece, dedi. Biz:

-Öyle ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına yürü! dedik. Kadın:

-Allah'ın Rasûlü nedir? diye sordu. Biz o kadının işinden hiçbir şeye mâlik olmaksızın onu Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in karşısına getirdik.

Kadın, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e de bize söylediği şeylerin benzerini söyledi, şu kadar var ki, o, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yetîm çocukların sahibesi olduğunu da söyledi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kadının su tulumlarının indirilmesini emretti. Kırbaların aşağı taraflarındaki iki ağzına eliyle dokundu. Biz çok susamış kırk kişi kanıncaya kadar su içtik ve beraberimizde bulunan her su kırbasını ve su kabını da doldurduk. Ancak hiçbir deveye su içirmedik. Su tulumu ise, doluluktan hâlâ su sızdırır vaziyette idi. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, yanında bulunanlara:

-"Yanınızdaki yiyecekleri getirin!" buyurdu. Kadın için yiyecek parçaları ve hurmadan bir miktar toplandı. Bunlar bir bez içine konup kucağına verildi. Kadın gecikmiş olarak kabîlesi halkına vardı ve:

-Ben insanların en sihirbazına kavuştum veya da O, dedikleri gibi bir peygamberdir, dedi.

Sonra Allah o kadın yüzünden o kabileye hidâyet verdi de, kadın Müslüman olduğu gibi kavmi de Müslüman oldu. (Hadisin geçtiği diğer yer: 344)

٣٥٧٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِنَاءٍ وَهُوَ بِالزَّوْرَاءِ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَنْبَعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ قَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِأَنَسٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَلَاثَ مِائَةٍ أَوْ زُهَاءَ ثَلَاثِ مِائَةٍ.

3572- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme Medine'deki çarşının yanında bulunan ve Zevrâ denilen yerde iken abdest alması için kendisine bir kap su getirildi. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem elini kabın içine koydu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin parmaklarının arasından su (tıpkı kaynağından kaynadığı gibi) kaynamaya başladı. Orada bulunan insanlar da abdest aldılar.

Katâde dedi ki: Ben Enes'e:

-Orada kaç kişi idiniz? diye sordum. O da:

-Üç yüz veya üç yüz kadar, diye cevap verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 169, 195, 200, 3573, 3574, 3575)

٣٥٧٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالْتُمِسَ الْوَضُوءُ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي

ذَلِكَ الْإِنَاءِ فَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّئُوا مِنْهُ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبَعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ حَتَّى تَوَضَّئُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ.

3573- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İkindi namazının vaktinin yaklaştığı bir zamanda Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemi gördüm. İnsanlar abdest almak için su arasalar da bulamadılar. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme abdest alması için bir kap su getirildi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kendisine getirilen su kabının içine elini koydu ve insanlara ondan abdest almalarını emretti. Enes dedi ki: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin parmaklarının altından suyun (tıpkı kaynağından kaynadığı gibi) kaynadığını gördüm. Öyle ki orada bulunan herkes sırasıyla hiç kimse kalmayacak şekilde o sudan abdestini aldı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 169, 195, 200, 3573, 3574, 3575)

٣٥٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُبَارَكٍ حَدَّثَنَا حَزْمٌ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ مَخَارِجِهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَانْطَلَقُوا يَسِيرُونَ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً يَتَوَضَّئُونَ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ يَسِيرٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَدَّ أَصَابِعَهُ الْأَرْبَعَ عَلَى الْقَدَحِ ثُمَّ قَالَ قُومُوا فَتَوَضَّئُوا فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ حَتَّى بَلَغُوا فِيمَا يُرِيدُونَ مِنْ الْوَضُوءِ وَكَانُوا سَبْعِينَ أَوْ نَحْوَهُ.

3574- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, beraberinde sahâbelerinden bir grup insan olduğu hâlde, yolculuğa çıktı. Yolculuk esnasında namaz vakti geldi. Abdest alacakları bir su bulamadılar. Topluluktan bir kimse gidip içinde az miktarda su bulunan bir kapla geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o sudan abdest almaya başladı. Sonra dört parmağını o su kabına doğru uzattı. Sonra:

-"Kalkıp ve abdest alın" buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanların tamamı abdest aldılar. Onların sayısı yaklaşık yetmiş kişi idiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 169, 195, 200, 3573, 3574, 3575)

٣٥٧٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ مِنْ الْمَسْجِدِ يَتَوَضَّأُ وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ مَاءٌ فَوَضَعَ كَفَّهُ فَصَغُرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَبْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ فَضَمَّ أَصَابِعَهُ فَوَضَعَهَا فِي الْمِخْضَبِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ جَمِيعًا قُلْتُ كَمْ كَانُوا قَالَ ثَمَانُونَ رَجُلًا.

3575- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

(İkindi) namazının vakti gelmiş, evi mescide yakın olanlar evine abdest almak için gitmişler, diğerleri ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanında kalmışlardı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme taştan yapılmış su dolu bir kap getirildi. Getirilen kap, içinde elini açamayacak kadar küçüktü. Orada bulunanların tamamı ondan abdest aldılar. Biz Enes'e dedik ki: Sizler kaç kişi idiniz? Enes dedi ki: Seksen kişiden fazla idik. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 169, 195, 200, 3573, 3574)

٣٥٧٦ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ فَجَهِشَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ مَا لَكُمْ قَالُوا لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الرَّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَثُورُ بَيْنَ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا قُلْتُ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً.

3576- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Hudeybiye günü insanlar çok susadı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de önünde deriden bir su kabı olduğu hâlde abdest alıyordu. İnsanlar su almak için O'ndan tarafa doğru koştular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Sizlere ne oluyor?" diye sordu. Onlar da:

-Senin önündeki sudan başka bizim ne içecek ne de abdest alacak su-

yumuz var, dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hemen elini o deriden su kabının içine koydu, akabinde parmaklarının arasından su pınarlar gibi kaynamaya başladı. Biz o sudan hem içtik, hem de abdest aldık.

Salim ibnu Ebî Ca'd dedi ki: Ben Câbir'e:

-Sizler kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir:

-Şayet biz yüz bin kişi olsaydık, muhakkak o su bizlere yeterdi, biz bin beş yüz kişi idik, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4152, 4153, 4154, 4840, 5639)

٣٥٧٧ - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَةُ بِئْرٌ فَنَزَحْنَاهَا حَتَّى لَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَفِيرِ الْبِئْرِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَجَّ فِي الْبِئْرِ فَمَكَثْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ اسْتَقَيْنَا حَتَّى رَوِينَا وَرَوَتْ أَوْ صَدَرَتْ رَكَائِبُنَا.

3577- Berâ -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Hudeybiye savaşında bin dört yüz kişi idik. Hudeybiye bir kuyudur. Kuyunun bütün suyunu boşalttık. Öyle ki kuyuda bir damla su bile bırakmadık. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem kuyunun başına oturdu ve bir miktar su istedi. Onunla ağzını çalkaladı ve onu kuyunun içine püskürdü. Biz biraz bekledik. Sonra bizler suya kanıncaya kadar su içtik, binek develerimiz de o sudan içtiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4150, 4151)

٣٥٧٨ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتْ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ يَدِي وَلَاثَتْنِي بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ

وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكِ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا.

3578- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ebu Talha, Ummu Suleym'e şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sesini zayıf olarak duydum. Ben O'nun aç olduğunu biliyorum. Yanında yiyecek bir şeyler var mı? Ümmü Süleym:

-Evet, dedi ve arpadan yapılmış ekmek parçaları çıkardı. Sonra bir baş örtüsü çıkararak o ekmek parçalarını içine sardı. Sonra bohçayı benim elimin altına gizledi, örtünün bir kısmını da benim üstüme dürüp sarmaladı. Sonra beni Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gönderdi.

Enes dedi ki: Ben de bunu götürdüm. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'i mescitte buldum. Beraberinde insanlar vardı. Ben onların yanına varıp ayakta bekledim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana:

-"Seni Ebu Talha mı gönderdi?" diye sordu. Ben:

-Evet, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem :

-"Yemek sebebiyle mi?" dedi. Ben:

-Evet, dedim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem beraberinde bulunanlara:

-"Haydi kalkın" buyurdu ve yürüdü; ben de önlerinde yürüdüm. Ebu Talha'ya geldim ve durumu ona haber verdim. Ebu Talha Ümmü Suleym'e:

-Ey Ümmü Suleym! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem insanları getirmiştir. Hâlbuki onları doyurabileceğimiz bir şey yoktur, dedi. Ümmü Suleym:

-Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. Ardından Ebu Talha, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talha ile beraber geldi ve:

-"Ey Ummu Suleym! Yanında yiyecek olarak ne varsa getir!" buyurdu. O da bu ekmekleri getirdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem emretti ve ekmekler parmakla küçük küçük parçalara bölündü. Ummu Suleym bir yağ tulumundan bu bölünen ekmek parçalarının üzerine yağ sıktı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem o katık hakkında Allah'ın, söylemesini istediği şeyleri söyledi. Sonra:

-"On kişi için izin ver!" buyurdu. Ebu Talha on kişiye izin verdi. Onlar doyuncaya kadar yediler, sonra dışarı çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"On kişiye daha izin ver!" buyurdu. Ebu Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tekrar:

-"On kişiye daha izin ver!" buyurdu.

Orada bulunanların tamamı bundan yediler ve doydular. O topluluk yetmiş veya seksen kişiydiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 422, 5381, 5450, 6688)

٣٥٧٩ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا نَعُدُّ الْآيَاتِ بَرَكَةً وَأَنْتُمْ تَعُدُّونَهَا تَخْوِيفًا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَلَّ الْمَاءُ

فَقَالَ اطْلُبُوا فَضْلَةً مِنْ مَاءٍ فَجَاءُوا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَلِيلٌ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى الطَّهُورِ الْمُبَارَكِ وَالْبَرَكَةُ مِنْ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبَعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ.

3579- Abdullah ibnu Mesud -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bizler alışılmışın dışında olan olağanüstü olayları bereket sayardık. Sizler ise bu olağanüstü olayları korkutmak amaçlı ortaya çıktığını sanıyorsunuz. Biz bir yolculukta Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. Suyumuz azalmıştı. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Bana bir miktar su getirin" dedi. Sahabeler, içinde az bir miktar su bulunan bir kap getirdiler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bu kabın içine elini koydu. Sonra sahabelere:

-"Haydi temiz ve mübarek suya gelin! Bereket ise Allah'tandır." buyurdu. Ben suyun Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin parmaklarının arasından kaynadığını gördüm. Bizler yediğimiz yemeğin Subhânallâh dediğini duyardık.

٣٥٨٠ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوُفِّيَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي تَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَلَيْسَ عِنْدِي إِلَّا مَا يُخْرِجُ نَخْلُهُ وَلَا يَبْلُغُ مَا يُخْرِجُ سِنِينَ مَا عَلَيْهِ فَانْطَلِقْ مَعِي لِكَيْ لَا يُفْحِشَ عَلَيَّ الْغُرَمَاءُ فَمَشَى حَوْلَ بَيْدَرٍ مِنْ بَيَادِرِ التَّمْرِ فَدَعَا ثُمَّ آخَرَ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ فَقَالَ انْزِعُوهُ فَأَوْفَاهُمْ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُمْ.

3580- Câbir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Babası, borcu olduğu hâlde vefat etti. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin yanına geldim ve şöyle dedim:

-Babam arkasında bir borç bıraktı. Benim ise borcumu ödeyebileceğim hurmalığımdan başka bir şeyim yoktur. Babamın borcunu da bu hurmalık ancak birkaç senede ancak karşılar. Ey Allah'ın Rasûlü! Benimle

beraber gel ki, alacaklılar, alacaklarından dolayı bana kötü söz söylemesinler.

Benim bu sözlerim üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hurmalığa geldi ve hurma öbeklerinin etrafında dolandı ve bereketli olması için dua etti. Sonra her hurma öbeği için aynını yaptı. Sonra bir hurma yığınının üzerine oturdu ve alacaklılara:

-"Haydi ne kadar alacağınız varsa alın" buyurdu. Onlara alacaklarının tamamını ödedi ve onlara verdiği kadar da arttı. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2127, 2385, 2396, 2405, 2601, 2781)

٣٥٨١ - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أُنَاسًا فُقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرَّةً مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ أَرْبَعَةٍ فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ أَوْ كَمَا قَالَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشَرَةٍ وَأَبُو بَكْرٍ ثَلَاثَةً قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي وَلَا أَدْرِي هَلْ قَالَ امْرَأَتِي وَخَادِمِي بَيْنَ بَيْتِنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنْ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ مَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ ضَيْفِكَ قَالَ أَوَعَشَّيْتِهِمْ قَالَتْ أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ فَغَلَبُوهُمْ فَذَهَبْتُ فَاخْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَجَدَّعَ وَسَبَّ وَقَالَ كُلُوا وَقَالَ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا قَالَ وَايْمُ اللَّهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ اللُّقْمَةِ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلُ فَنَظَرَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا شَيْءٌ أَوْ أَكْثَرُ قَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ قَالَتْ لَا وَقُرَّةِ عَيْنِي لَهِيَ الْآنَ أَكْثَرُ مِمَّا قَبْلُ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِنَّمَا كَانَ الشَّيْطَانُ يَعْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَمَضَى الْأَجَلُ فَتَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ

كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ اللَّهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ غَيْرَ أَنَّهُ بَعَثَ مَعَهُمْ قَالَ أَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ فَعَرَفْنَا مِنْ الْعِرَافَةِ.

3581- Abdurrahman ibnu Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ashab'us-Suffe, fakir kimselerdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir keresinde şöyle buyurdu:

-"Kimin evinde iki kişiye yetecek kadar yemeği varsa üçüncüyü, dört kişilik yemeği olanda beşinciyi veya altıncıyı evine davet etsin." Ebu Bekir üç kişiyi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ise on kişiyi evine götürdü. Abdurrahman dedi ki:

-Ailem ben, babam, annem –Ravi, hanımım dediğini bilmiyorum, demiştir- ve bir de benimle Ebu Bekir'in evi arasında hizmetçilik eden hizmetçiden ibarettir. Ebu Bekir, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin yanında akşam yemeğini yedi. Sonra yatsı namazı kılınıncaya kadar orada kaldı. Sonra evine dönüp Nebi sallallahu aleyhi ve sellem akşam yemeğini yiyinceye kadar kaldı. Geceden Allah'ın dilediği kadar vakit geçince evine döndü. Hanımı ona dedi ki:

-Seni misafirlerinin yanında bulunmaktan alıkoyan şey nedir? Ebu Bekir dedi ki:

-Onlara akşam yemeği vermedin mi? Hanımı dedi ki:

-Sen gelene kadar yemekten kaçındılar. Onlara yemek ikram edildi. Ancak onlar yemediler. Abdurrahman dedi ki: Ben gidip saklandım. Ebu Bekir bana:

-Ey câhil! diye seslendi ve ağır sözler söyledi. Misafirlerine de:

-İçinize sinmesin, yemeği yiyin. Vallahi ben bu yemekten asla yemeyeceğim, dedi. Abdurrahman dedi ki:

-Allah'a yemin ederim ki, yemek yerken hiçbir lokmaya el uzatmadık ki, yemek altından daha fazla çoğalmış olmasın. Sonunda misafirler doydular. Yemek, yemeğe başlamadan önceki miktardan daha fazlaydı. Ebu Bekir yemeğe baktı. Yemek olduğu gibi sanki hiç yenmemiş gibi duruyor veya da daha da fazlalaşmıştı. Hanımına dedi ki:

-Ey Firas oğullarının kızı! Bu nedir? Hanımı dedi ki:

-Gözümün nuruna yemin ederim ki, o yemek ilk hâlinden üç kat da-

ha fazladır. Ebu Bekir de o yemekten yiyip dedi ki:

-Benim, bu yemekten yemeyeceğim, diye yemin etmem şeytandandır. Sonra ondan bir lokma yedi ve sonra da onu Nebi sallallahu aleyhi ve selleme götürdü. Yemek, Nebi sallallahu aleyhi ve sellemin evinde sabaha kadar durdu. Bizimle bir kavim arasında bir anlaşma vardı. Bu anlaşmanın müddeti sona ermişti. Onların içinden on iki kişiyi ayırdık ve onların herbirinin yanında kaç insan vardı, sayısını ancak Allah bilir. Hepsi de o yemekten yediler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 602, 6140, 6141)

٣٥٨٢ - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصَابَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ قَحْطٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ جُمُعَةٍ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْكُرَاعُ هَلَكَتْ الشَّاءُ فَادْعُ اللَّهَ يَسْقِينَا فَمَدَّ يَدَيْهِ وَدَعَا قَالَ أَنَسٌ وَإِنَّ السَّمَاءَ لَمِثْلُ الزُّجَاجَةِ فَهَاجَتْ رِيحٌ أَنْشَأَتْ سَحَابًا ثُمَّ اجْتَمَعَ ثُمَّ أَرْسَلَتْ السَّمَاءُ عَزَالِيَهَا فَخَرَجْنَا نَخُوضُ الْمَاءَ حَتَّى أَتَيْنَا مَنَازِلَنَا فَلَمْ نَزَلْ نُمْطَرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى فَقَامَ إِلَيْهِ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ فَادْعُ اللَّهَ يَحْبِسْهُ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَنَظَرْتُ إِلَى السَّحَابِ تَصَدَّعَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ كَأَنَّهُ إِكْلِيلٌ.

3582- Enes -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Medine'de kıtlık oldu. Bir keresinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Cuma günü hutbe verirken bir bedevi kalkıp dedi ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Kıtlıktan mallar helâk oldu ve çoluk-çocuk aç kaldı. Bizim için Allah'a dua et (de yağmur indirsin.)

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ellerini kaldırdı ve dua etti. O esnada gökyüzü cam gibiydi. Rüzgar bulutları getirdi ve yağmur yağdı. Bizler Mescit'ten çıktık ve evlerimize sulara basarak gittik. Gelecek Cuma gününe kadar yağmur yağmaya devam etti.

(Cuma günü yine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem hutbe ve-

rirken) o bedevi –veya bir diğeri- kalkıp şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Evlerimiz çok yağan yağmurdan dolayı yıkıldı ve mallarımız sular altında kaldı. Allah'a dua et de bu yağmurlar kesilsin.

Bedevinin bu sözü üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem tebessüm etti ve:

-"Allahümme havâleynâ velâ aleynâ" (Allah'ım! Üzerimize değil, çevremize yağdır) diyerek dua etti. Bulutlara baktım, onlar Medine'nin üzerinden dağılıp gittiler. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 932, 933, 1013-1019, 1021, 1029, 1030, 3582, 6093, 6342)

٣٥٨٣ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ وَاسْمُهُ عُمَرُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخُو أَبِي عَمْرِو بْنِ الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتُّخِذَ الْمِنْبَرُ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ عَبْدُ الْحَمِيدِ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ الْعَلَاءِ عَنْ نَافِعٍ بِهَذَا وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي رَوَّادٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3583- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hurma kütüğüne dayanarak hutbe verirdi. Kendisine minberi edinince o kütükten ayrıldı. Bu esnada kütükten inleme sesi geldi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kütüğün yanına geldi ve elini onun üzerine dokundurdu.

٣٥٨٤ – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى شَجَرَةٍ أَوْ نَخْلَةٍ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَوْ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَجْعَلُ لَكَ مِنْبَرًا قَالَ إِنْ شِئْتُمْ فَجَعَلُوا لَهُ مِنْبَرًا فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ دُفِعَ إِلَى

الْمِنْبَرِ فَصَاحَتْ النَّخْلَةُ صِيَاحَ الصَّبِيِّ ثُمَّ نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّهُ إِلَيْهِ تَئِنُّ أَنِينَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّنُ قَالَ كَانَتْ تَبْكِي عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنْ الذِّكْرِ عِنْدَهَا.

3584- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem cuma günü bir ağaca veya bir hurma kütüğüne yaslanarak hutbe verirdi. Ensâr'dan bir kadın: -veya bir adam-

-Ey Allah'ın Rasûlü! Sana bir minber yapayım mı? dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de:

-"İsterseniz yapın" buyurdu. Ona bir minber yaptılar. Cuma günü olunca Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minbere çıkarıldı. Bu sırada ağaç parçası çocuğun çığlık atması gibi çığlık attı. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem minberden inerek o hurma kütüğünü kucakladı. O sırada kütük, susturulan çocuk gibi hafif hafif inliyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Kütük, daha önce duyduğu zikirlerden ayrı kaldığı için ağlıyordu" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 449, 918, 2095, 3585)

٣٥٨٥ - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَفْصُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُذُوعٍ مِنْ نَخْلٍ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ إِلَى جِذْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صُنِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ وَكَانَ عَلَيْهِ فَسَمِعْنَا لِذَلِكَ الْجِذْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا فَسَكَنَتْ.

3585- Câbir ibnu Abdullah -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Mescid'inin tavanı hurma kütükleri üzerine oturtulmuş idi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sel-

lem hutbe vereceği zaman, o kütüklerden birine yaslanırdı. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için minber yapılınca, minberin üzerine çıkıp hutbe vermeye başladı. Bu sırada biz bu kütüğün tıpkı doğumu yaklaşmış deve gibi ses çıkardığını duyduk. Tâki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem minberden inip elini üzerine koyana kadar böyle inlemeye devam etti. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 449, 918, 2095, 3584)

٣٥٨٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا أَحْفَظُ كَمَا قَالَ قَالَ هَاتِ إِنَّكَ لَجَرِيءٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَتْ هَذِهِ وَلَكِنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا بَأْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ يُفْتَحُ الْبَابُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ لَا بَلْ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَحْرَى أَنْ لَا يُغْلَقَ قُلْنَا عَلِمَ عُمَرُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ غَدٍ اللَّيْلَةَ إِنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ وَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ الْبَابُ قَالَ عُمَرُ.

3586- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer'in -Allah ondan razı olsun- yanında oturuyorduk. Dedi ki:

-Sizden hanginiz Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin fitne hakkındaki sözünü ezberlemiştir? Dedim ki:

-Ben O'nun dediğini ezberledim. Ömer dedi ki:

-Sen Nebi sallallahu aleyhi ve selleme ve söylenilen söz üzerine çok cesursun. Ben dedim ki:

-Kişinin ailesi, malı, çocuğu ve komşusu tarafından uğradığı fitnedir. Buna ise namaz, oruç, sadaka, iyiliği emredip kötülükten yasaklamak keffâret olur.

Ömer dedi ki:

-Ben bu fitneyi kastetmiyorum. Fakat denizin dalgalandığı gibi dalgalanacak fitneyi kastediyorum.

Huzeyfe dedi ki:

-O fitnelerden sana hiçbir kötülük gelmez ey müminlerin emiri! Seninle o fitneler arasında kapalı bir kapı vardır. (Yani fitnenin zamanı ile senin zamanın arasında senin varlığın, yani senin hayatta olman vardır.)

Ömer dedi ki:

-O kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı? Huzeyfe dedi ki:

-Kırılacak. Ömer:

-Öyleyse asla kapanmayacak, dedi. Bizler dedik ki:

-Ömer kapının ne olduğunu biliyor muydu? Huzeyfe:

-Evet, yarından önce gecenin olduğunu bildiği gibi, dedi. Ben O'na, içinde yanlışlık olmayan bir söz söyledim.

Bizler Huzeyfe'ye (O kapının kim olduğunu) sormaya korktuk da Mesruk'a bunu sormasını emrettik. O da sordu. Huzeyfe:

-Kapı Ömer'dir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 525, 1435, 1895, 7096)

٣٥٨٧ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَالُهُمُ الشَّعَرُ وَحَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرْكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأُنُوفِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ.

3587- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler ayakkabıları kıl deriden olan bir kavimle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Yine sizler, gözleri küçük, yüzleri kırmızı, basık burunlu, yüzleri üst üste deri kaplanmış kalkanlar gibi kalın etli olan Türk denilen kavim ile savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2928)

٣٥٨٨ - وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الْأَمْرِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ.

3588- "Sizler insanların en hayırlısını emirlik işini, emir oluncaya kadar hoşlanmayan kimseler bulursunuz. İnsanlar altın ve gümüş madenler gibidirler. Onların cahiliyette hayırlı olanları, İslâmiyette de hayırlı kimselerdir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3493)

٣٥٨٩ - وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِكُمْ زَمَانٌ لَأَنْ يَرَانِي أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَهُ مِثْلُ أَهْلِهِ وَمَالِهِ.

3589- "Sizden birinizin üzerine öyle bir zaman gelecek ki, o zamanda beni görmesi, ona kendisinin bir kat daha ailesi ve malı olmasından daha sevgili olacaktır."

٣٥٩٠ - حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا خُوزًا وَكَرْمَانَ مِنْ الْأَعَاجِمِ حُمْرَ الْوُجُوهِ فُطْسَ الْأُنُوفِ صِغَارَ الْأَعْيُنِ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ تَابَعَهُ غَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ.

3590- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Sizler, Arap olmayan Hûz ve Kirman halkı ile savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Onların yüzleri kırmızı, burunları basık, gözleri küçüktür; sanki yüzleri deri üstüne deri kaplanmış gibi kalın etlidir, ayakkabıları da yündür." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2928)

٣٥٩١ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ سِنِينَ لَمْ أَكُنْ فِي سِنِيَّ أَحْرَصَ عَلَى أَنْ أَعِيَ الْحَدِيثَ مِنِّي فِيهِنَّ سَمِعْتُهُ

يَقُولُ وَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ وَهُوَ هَذَا الْبَارِزُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً وَهُمْ أَهْلُ الْبَازِرِ.

3591- Kays -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Biz Ebu Hureyre'nin -Allah ondan razı olsun- yanına geldik. O bize şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile üç yıl boyunca beraber bulundum. Ömrümde bu yıllardaki kadar, söylerken kendisinden işittiğim hadîs ezber etmeye hırslı olmamışımdır. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem eliyle işaret ederek şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününe yakın bir zamanda sizler ayakkabıları kıl olan bir kavimle savaşacaksınız."

Bir keresinde Sufyan: Onlar Bâzir ehlidir, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2928)

٣٥٩٢ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ الشَّعَرَ وَتُقَاتِلُونَ قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ.

3592- Amr ibnu Tağlîb -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününe yakın bir zamanda önce sizler kıldan ayakkabılar giyen bir kavimle savaşacaksınız. Yine sizler yüzleri deri üstüne deri kaplanmış kalkanlar gibi kalın etli olan bir kavimle savaşacaksınız." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2928)

٣٥٩٣ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تُقَاتِلُكُمْ الْيَهُودُ فَتُسَلَّطُونَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَقُولُ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِي فَاقْتُلْهُ.

3593- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yahudiler sizlerle savaşacaklar. Savaşta sizler üstün geleceksiniz. Öyle ki, bir Yahudi'nin arkasına gizlendiği taş dile gelecek ve:

-Ey Müslüman! Şu arkamda gizlenen bir Yahudidir. Gel de onu öldür! diyecektir." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2925)

٣٥٩٤ - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيد حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي سَعِيد رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَغْزُونَ فَيُقَالُ لَهُمْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَغْزُونَ فَيُقَالُ لَهُمْ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ.

3594- Ebu Saîd el-Hudri -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Öyle bir zaman gelir ki, insanlardan bir grup savaşır. Onlara: İçinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile arkadaşlık etmiş kimse var mı? diye sorulur da:

-Evet vardır! denilir ve onlar için zafer kapısı açılır. Yine öyle bir zaman gelir ki:

-Sizin içinizde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin ashabı ile arkadaşlık etmiş kimse var mı? diye sorulur da:

-Evet, vardır! denilir ve onlar için zafer kapısı açılır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2897)

٣٥٩٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا سَعْدٌ الطَّائِيُّ أَخْبَرَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ يَا عَدِيُّ هَلْ رَأَيْتَ الْحِيرَةَ قُلْتُ لَمْ أَرَهَا وَقَدْ أُنْبِئْتُ عَنْهَا قَالَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ

حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنْ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي فَأَيْنَ دُعَّارُ طَيِّئٍ الَّذِينَ قَدْ سَعَّرُوا الْبِلَادَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى قُلْتُ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ قَالَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ مِنْهُ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَلْقَيَنَّ اللَّهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يُتَرْجِمُ لَهُ فَلَيَقُولَنَّ لَهُ أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ رَسُولًا فَيُبَلِّغَكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَأُفْضِلْ عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ قَالَ عَدِيٌّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقَّةِ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ شِقَّةَ تَمْرَةٍ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عَدِيٌّ فَرَأَيْتُ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنْ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَكُنْتُ فِيمَنْ افْتَتَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةٌ لَتَرَوُنَّ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا سَعْدَانُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُجَاهِدٍ حَدَّثَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ سَمِعْتُ عَدِيًّا كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3595- Adiyy ibnu Hatim -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bulunduğum sırada, bir adam gelip Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e fakirlikten şikâyet etti. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e başka bir kimse geldi ve O'na yol kesilmesinden (yolun emniyetsiz olmasından) şikâyet etti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Ey Adiyy! Sen (Kûfe yakınındaki) Hîra şehrini gördün mü?" dedi. Ben:

-O yeri görmedim. Ancak oradan bana haber verildi, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Şayet ömrün uzun olursa, bir kadının tek başına Hîra şehrinden kalkıp Mekke'ye kadar gelip Kâbe'yi tavâf edeceğini ve Allah'tan başka hiç kimseden korkmayacağını muhakkak göreceksin." -Ben kendi kendi-

me: O zaman yeryüzünü kötülük ve fesada uğratarak yol kesen eşkiyalar nerde olacaklar? dedim- "Şayet ömrün uzun olursa muhakkak Kisra'nın hazinelerinin fethedileceğini göreceksin."

-Kisrâ ibnu Hürmüz'ün hazineleri mi? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet, Kisrâ ibnu Hürmüz'ün hazineleri. Şayet ömrün uzun olursa, bir adamın avuç dolusu altın veya gümüşü sadaka vermek için dolaşacağını, ancak (malın çok fazla olmasından dolayı) onu kimsenin kabul etmeyeceği günleri muhakkak göreceksin. Muhakkak ki Allah sizden biriniz Allah'a kavuşacağı gün, Allah ile kendi arasında kelâmını terceme edecek bir tercüman bulunmayarak Allah'a kavuşacak, Allah da ona:

-***«Ben sana, sana tebliğ eden bir peygamber göndermedim mi?»*** diye soracak. O kul da:

-Gönderdin, diye cevap verecek. Yine Allah Azze ve Celle:

-***«Ben sana mal verip sana ihsanda bulunmadım mı?»*** diye soracak. Kul yine:

-Evet verdin, diyecek. Bu sualden sonra o kul, sağına bakacak ve cehennemden başka bir şey görmeyecek. Soluna bakacak, yine cehennemden başka bir şey görmeyecek."

Adiyy -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Bir yarım hurma tanesiyle de olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyun. Sadaka vermek için yarım hurma tanesini bulamayan kimse de güzel söz söylemek suretiyle sadaka versin. (Çünkü güzel söz, sadakadır.)"

Adiyy şöyle demiştir: Ben, Hîra şehrinden tek başına mekke'ye gidip Kâbe'yi tavâf eden ve Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayan kadını gördüm. Yine Kisra ibnu Hürmüz'ün hazinelerini fetheden ordunun içinde bulundum. Şayet sizin ömrünüz uzun olursa, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin haber verdiği: "Sadaka vermek için avuç dolusu altın veya gümüşle çıkacak adamı" muhakkak görürsünüz. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1413, 1417, 3595, 6023, 6539, 6540, 6563, 7443, 7512)

٣٥٩٦ - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ شُرَحْبِيلٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ خَزَائِنَ مَفَاتِيحِ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ بَعْدِي أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنْ أَخَافُ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

3596- Ukbe ibnu Âmir -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem çıkıp Uhud şehitlerine cenaze namazı gibi namaz kıldı. Sonra minbere çıkıp şöyle buyurdu:

"Ben sizin için havzıma ilk erişeniniz olacağım. Sizin şahidiniz ben olacağım. Vallahi ben şu anda cennetteki havzımı görmekteyim. Bana yeryüzünün hazinelerinin anahtarları verildi. Vallahi ben, sizlerin benden sonra şirk koşmanızdan korkmam. Ancak, dünya malı hususunda birbirinizle yarışmanızdan korkarım." (Hadisin geçtiği diğer yerler:1344, 4085, 6590)

٣٥٩٧ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنَ الْآطَامِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى الْفِتَنَ تَقَعُ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ مَوَاقِعَ الْقَطْرِ.

3597- Usâme ibnu Zeyd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selem yüksek bir yerden Medine'nin taştan yapılmış yüksek binalarına baktı ve şöyle buyurdu:

"Sizler benim görmekte olduğum tehlikeleri görüyor musunuz? Şüphesiz ben fitne ve felâketlerin evlerinizin yanlarına yağmur sularının düştüğü yer gibi düştüğünü görüyorum."[131] (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1878, 2467, 3597, 7060)

---

131 Allah Rasûlü sallallâhu aleyhi ve sellem, Medine'de fitnelerin çoğalmasını yağmurun çokça yağıp genele yayılmasına benzetmiştir.

٣٥٩٨ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ حَدَّثَتْهَا عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذَا وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ وَبِالَّتِي تَلِيهَا فَقَالَتْ زَيْنَبُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ.

3598- Zeynep bintu Cahş -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir keresinde telâşla kendi evine girdi ve şöyle buyurdu:

"Lâ ilahe illallah! Yaklaşan şerden dolayı Arab'ın vay hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı."

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken başparmağı ile onu takip eden şehadet parmağını halka yaptı. Bunun üzerine ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! İçimizde sâlih kimseler olduğu hâlde helâk olur muyuz? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, günahlar çoğaldığı zaman helâk olursunuz" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3346)

٣٥٩٩ - وَعَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ.

3599- Ümmü Seleme -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Bir gece Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uykusundan uyanıp şöyle dedi:

"Sübhanallah! Uykumda bana benden sonra gerçekleşecek fitnelerle açılacak hazineler vahyolundu." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 115, 1126, 5844, 6218, 7069)

٣٦٠٠ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ الْمَاجِشُونِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَتَتَّخِذُهَا فَأَصْلِحْهَا وَأَصْلِحْ رُعَامَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْغَنَمُ فِيهِ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ أَوْ سَعَفَ الْجِبَالِ فِي مَوَاقِعِ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ.

3600- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Sa'sa bana şöyle dedi: Ben seni koyunu seviyor ve koyun ediniyorsun görüyorum. Öyleyse koyunları iyileştir ve onların burun akıntılarını da iyileştir. Çünkü ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, şöyle buyuruyordu:

"Öyle bir zaman yaklaşıyor ki, o zamanda bir Müslüman'ın, dininden dolayı fitnelerden selâmette olması için, dağ tepelerinde ve vadinin iç kısımlarında güttüğü koyunları onun en hayırlı malı olacaktır" (Hadisin geçtiği diğer yerler:19, 3300, 6495, 7088)

٣٦٠١ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي وَمَنْ يُشْرِفْ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ وَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ.

3601- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında ona karışmayıp oturan kişi, karışmak üzere ayakta durandan daha hayırlıdır. Ayakta duran yürüyenden daha hayırlıdır. Yürüyen, koşandan daha hayırlıdır. Her kim fitneye bulaşırsa, muhakkak fitneler onu helâk eder. Her kim de o fitne zamanı sığınacak bir yer bulursa, hemen oraya sığın-

sın ve fitnelere bulaşmasın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7081, 7082)

٣٦٠٢ - وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُطِيعِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ نَوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا إِلَّا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ يَزِيدُ مِنْ الصَّلَاةِ صَلَاةٌ مَنْ فَاتَتْهُ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ.

3602- Nevfel ibnu Muaviye, Ebu Hureyre'nin hadisinin benzerini tahdis etmiş, ancak Zuhri'nin şeyhi olan Ebu Bekir ibnu Abdurrahman şu lafzı ziyade etmiştir:

"İkindi namazını kaçıran kimse, ailesini ve malını kaybetmiş kimse gibidir."

٣٦٠٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ.

3603- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İleride, başınızdaki emirler, dünyalık işlerde kendi nefislerini tercih edecekler ve dini konularda da hoşunuza gitmeyecek olaylar meydana gelecektir."

Orada bulunan sahabeler:

-Öyle bir zamanda bize ne yapmamızı emredersin? dediler. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Öyle bir durumda üzerinize gereken emire itaati yerine getirir, kendi hakkınızı da Allah'tan istersiniz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 7052)

٣٦٠٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهْلِكُ النَّاسَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ اعْتَزَلُوهُمْ قَالَ مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ.

3604- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kureyş'ten bazı kimseler insanları fitne ile ölüme sürükleyeceklerdir." Orada bulunan sahabeler:

-Öyleyse bize ne yapmamızı emredersin? diye sordular. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

"Keşke insanlar onlardan uzak bulunsalar!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3605, 7058)

٣٦٠٥ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ فَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ يَقُولُ هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ غِلْمَةٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُسَمِّيَهُمْ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ.

3605- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ümmetimin ölümü Kureyş'ten birkaç gencin ellerindendir!"

Mecliste bulunan Mervân, Ebu Hureyre'ye: Gençler mi? dedi. Ebu Hureyre de: Dilersen sana, falan oğulları ve falan oğulları diye isimlerini söyleyebilirim, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3604, 7058)

٣٦٠٦ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنْ الشَّرِّ مَخَافَةَ أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي

جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٍّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخَنٌ قُلْتُ وَمَا دَخَنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاةٌ إِلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا فَقَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعَضَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ.

3606- Huzeyfe ibnul-Yemân -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

İnsanlar, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den gelecekte meydana gelecek hayırlı işlerden sorarlardı. Ben ise onda vuku bulmak korkusuyla meydana gelecek şerli olaylardan sorardım. Dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler Müslüman olmadan önce cehalet ve şer içinde idik. Allah bize bu hayrı gönderdi. Bu hayırdan sonra şer var mıdır? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, vardır" buyurdu. Ben:

-O şer ve fitneden sonra bir hayır ve iyilik var mıdır? dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Evet, bir hayır ve iyilik vardır. Fakat onun içinde duman vardır." ben:

-Onun dumanı nedir? diye sordum. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O topluluk, insanları benim sünnetim dışında idare edeceklerdir. Sen onların bazı hareketlerini dine uygun, bazılarının ise muhalif olduğunu görürsün."

Ben dedim ki:

-Bu hayırdan sonra, şer gelecek mi? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Evet. Cehennem kapısına çağıran davetçiler olacak. Her kim onlara icabet ederse, onu cehenneme atacaklar."

Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! O davetçileri bize vasfet! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onlar bizim milletimizden olan ve bizim dilimizle konuşan insanlardır." Ben dedim ki:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Şayet o zamana ulaşırsam, bana ne yapmamı emredersin? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-Müslümanların cemaatinden ayrılma ve onların imamlarına itaat et!" Ben dedim ki:

-Şayet Müslümanların cemaati ve bir imamı olmazsa ne yapayım? Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"O zaman o grupların hepsinden ayrıl ve azı dişlerinle bir ağacın köklerine sarıl. Bu ölüme kadar da olsa, sen bu hâl üzere devam et." (Hadisin geçtiği diğer yerler:3607, 7058, 7084)

٣٦٠٧ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيد عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمَ أَصْحَابِي الْخَيْرَ وَتَعَلَّمْتُ الشَّرَّ.

3607- Huzeyfe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Arkadaşlarım hayrı öğrendiler, ben ise şerri öğrendim. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3606, 7058, 7084)

٣٦٠٨ - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ.

3608- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Her ikisi de Müslüman olduklarını söyleyen iki grup birbirleriyle savaşmadıkça kıyamet kopmaz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 85, 1036, 1412, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٣٦٠٩ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ فَيَكُونَ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُبْعَثَ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ.

3609- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"İkisi de Müslüman olan iki grup arasında büyük bir savaş meydana gelmedikçe kıyamet kopmayacaktır. Yine sayıları otuza yakın yalancı deccaller ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmayacaktır. O yalancı deccallerin hepsi de kendisinin Allah'ın peygamberi olduğunu iddia edecektir."
(Hadisin geçtiği diğer yerler: 85, 1036, 1412, 3608, 3609, 5635, 5636, 6037, 6506, 6935, 7061, 7115, 7121)

٣٦١٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقْسِمُ قَسْمًا أَتَاهُ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَدْ خِبْتَ وَخَسِرْتَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْدِلُ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ دَعْهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَمَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيِّهِ وَهُوَ قِدْحُهُ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ آيَتُهُمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ إِحْدَى عَضُدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ وَيَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَأَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَاتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ فَأَمَرَ بِذَلِكَ الرَّجُلِ فَالْتُمِسَ فَأُتِيَ بِهِ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلَى نَعْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي نَعَتَهُ.

3610- Ebu Saîd el-Hudrî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ali'nin Yemen'den gönderdiği altınları taksim ediyordu. Bizler de O'nun yanında idik. Temim oğullarından Zul-Huveysira denilen bir adam geldi ve:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Adaletli ol! dedi. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sana yazıklar olsun! Şayet ben adaletli olmazsam, adaletli olan kimdir? Şayet ben adil olmazsam, muhakkak sen ziyan etmiş, hüsrana uğramış olursun."

Bunun üzerine Ömer şöyle dedi:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver de bu adamın boynunu vurayım. Ömer'in bu sözüne binaen Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Onu bırak ey Ömer! Onun öyle arkadaşları vardır ki, sizden biriniz namazını, onların namazı yanında ve orucunu onların orucu yanında küçük görür. Onlar Kurân okurlar, ancak bu okuyuşları onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecek. Onlar tıpkı okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar. Avı delip geçen okunun demirine bakılır, orada kan namına bir şey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da bir şey bulunmaz. Ok, avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbir şey oka yapışmamıştır. Onların alâmeti iki pazusundan biri kadın memesi gibi veya öteye beriye gidip gelen büyük bir et parçası gibi olan siyah bir adamdır. Onlar, insanlar, Müslümanlar arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar"

Ebu Saîd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Ben bu hadisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den işitmiş olduğuma şehadet ediyorum. Ve yine şehadet ediyorum ki, Ali ibnu Ebî Tâlib, ben de kendisiyle beraberken onlarla savaşmıştır. Ali bu hadiste tavsif edilen adamın aranmasını emretti. Adam arandı, neticede bulup getirildi. Hatta ben ona baktım ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in tarif ettiği gibi olduğunu gördüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3344)

٣٦١١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَأَنْ أَخِرَّ مِنَ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدْعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَثَاءُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

3611- Ali -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ben size Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'den bir şey haber verdiğimde, benim gökyüzünden yere düşmem, bana Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in dilinden yalan uydurmamdan daha sevimlidir. Ancak aramızda konuştuğumuz meselelerde yalan söyleyebilirm. Çünkü savaş bir hiledir. Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemı şöyle buyururken işittim:

"Âhir zamanda bir topluluk olacaktır ki onların yaşları küçük, akılları zayıftır. Onlar Kur'ân'dan konuşacaklardır. Onlar, okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkacaklardır. Onların imanları boğazlarından aşağı inmeyecektir. Onları nerede bulursanız öldürün. Onları öldürmenizde sizin için Kıyamet günü sevap vardır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5057, 6930)

٣٦١٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ قَالَ شَكَوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ قُلْنَا لَهُ أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَتَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيُتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ أَوِ الذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ.

3612- Habbâb ibnul-Eret -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'nin gölgesinde kaftanını yastık yapıp dayandığı bir esnada kendisine gelip Kureyş müşriklerinden gördüğümüz kötü muamele ve işkencelerden şikâyet ettik ve:

-Bizim için Allah'a dua ederek yardım etmez misin? Onların bu şikâyeti üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Sizden önceki kavimlerden bir adam, yere çukur kazılır ve sadece başı dışarıda kalacak şekilde o çukura gömülür ve bir testereyle o başı ikiye ayrılırdı da bu bile onları dininden döndüremezdi. Bir başkasının da demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranırdı da bu bile onu dininden döndürmeye yetmezdi. Vallahi bu din kemale erecek, tamamlanacaktır. Öyle ki, San'a'dan Hadramevt'e kadar bir adam atına binip gidecek ve Allah'tan başkasından korkmayacaktır. Veya koyunları olan adam, koyununa kurt saldıracağından korkmayacaktır. Ancak sizler acele ediyorsunuz." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3852, 6943)

٣٦١٣ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمَهُ فَأَتَاهُ فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنَكِّسًا رَأْسَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَتَى الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ مُوسَى بْنُ أَنَسٍ فَرَجَعَ الْمَرَّةَ الْآخِرَةَ بِبِشَارَةٍ عَظِيمَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَكِنْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

3613- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sabit ibnu Kays'ı bir müddet görememişti. Onun nerede olduğunu sorduğunda bir adam:

-Ey Allah'ın Rasûlü! Ben onun ne hâlde olduğunu öğrenirim, dedi. O adam Sabit ibnu Kays'ın yanına geldi ve onu başına önüne eğmiş oturur bir hâlde buldu ve ona "nasılsın" diye sordu. Sabit:

-İyi değilim. Sabit sesini Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in

sesinden ziyade yükselten bir kimsedir. Onun şimdiye kadar işlediği hayır ve ibadet hiç olmuştur. Artık Sabit cehennemliktir! diye cevap verdi.

O adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme gelip onun söylediklerini haber verdi. Musa ibnu Enes şöyle dedi:

-O adam Sabit ibnu Kays'ın yanına büyük bir müjdeyle döndü. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki:

-"Sen Sabit'in yanına git ve O'na dedi ki: Muhakkak ki sen cehennem ehlinden değilsin. Ancak sen cennet ehlindensin." (Hadisin geçtiği diğer yer: 4846)

٣٦١٤ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَرَأَ رَجُلٌ الْكَهْفَ وَفِي الدَّارِ الدَّابَّةُ فَجَعَلَتْ تَنْفِرُ فَسَلَّمَ فَإِذَا ضَبَابَةٌ أَوْ سَحَابَةٌ غَشِيَتْهُ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْرَأْ فُلَانُ فَإِنَّهَا السَّكِينَةُ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ أَوْ تَنَزَّلَتْ لِلْقُرْآنِ.

3614- Berâ ibnu Azib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Useyd ibnu Hudayr Kehf sûresi'ni okudu. Evinde da bir bineği vardı. Bu sırada at ürkmeğe, deprenmeğe başladı. Bunun üzerine Useyd ibnu Hudayr:

-Ya Rabb! Sen âfetten selâmet ver! diye dua etti. Hemen kendisini duman gibi bir şey veya bir bulut kapladı. Sonra o, bu olanları Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

-"Oku ey Useyd! Çünkü o, Kur'ân için inmiş bir sekinettir."

٣٦١٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَبُو الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى أَبِي فِي مَنْزِلِهِ فَاشْتَرَى مِنْهُ رَحْلًا فَقَالَ لِعَازِبٍ ابْعَثْ ابْنَكَ يَحْمِلْهُ مَعِي قَالَ فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ وَخَرَجَ أَبِي يَنْتَقِدُ ثَمَنَهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي يَا أَبَا بَكْرٍ حَدِّثْنِي كَيْفَ صَنَعْتُمَا حِينَ سَرَيْتُمَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

نَعَمْ أَسْرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَمِنَ الْغَدِ حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ وَخَلَا الطَّرِيقُ لَا يَمُرُّ فِيهِ أَحَدٌ فَرُفِعَتْ لَنَا صَخْرَةٌ طَوِيلَةٌ لَهَا ظِلٌّ لَمْ تَأْتِ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَنَزَلْنَا عِنْدَهُ وَسَوَّيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَانًا بِيَدِي يَنَامُ عَلَيْهِ وَبَسَطْتُ فِيهِ فَرْوَةً وَقُلْتُ نَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا أَنْفُضُ لَكَ مَا حَوْلَكَ فَنَامَ وَخَرَجْتُ أَنْفُضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعِ مُقْبِلٍ بِغَنَمِهِ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ قُلْتُ أَفِي غَنَمِكَ لَبَنٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ أَفَتَحْلُبُ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً فَقُلْتُ انْفُضِ الضَّرْعَ مِنَ التُّرَابِ وَالشَّعَرِ وَالْقَذَى قَالَ فَرَأَيْتُ الْبَرَاءَ يَضْرِبُ إِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى يَنْفُضُ فَحَلَبَ فِي قَعْبٍ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِي إِدَاوَةٌ حَمَلْتُهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْتَوِي مِنْهَا يَشْرَبُ وَيَتَوَضَّأُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُ فَوَافَقْتُهُ حِينَ اسْتَيْقَظَ فَصَبَبْتُ مِنَ الْمَاءِ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِلرَّحِيلِ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَارْتَحَلْنَا بَعْدَمَا مَالَتْ الشَّمْسُ وَاتَّبَعَنَا سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقُلْتُ أُتِينَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ ﴿ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ﴾ فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَى بَطْنِهَا أُرَى فِي جَلَدٍ مِنَ الْأَرْضِ شَكَّ زُهَيْرٌ فَقَالَ إِنِّي أُرَاكُمَا قَدْ دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوَا لِي فَاللَّهُ لَكُمَا أَنْ أَرُدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ قَدْ كَفَيْتُكُمْ مَا هُنَا فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ قَالَ وَوَفَى لَنَا.

3615- Berâ ibnu Âzib -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- babam evinde iken yanına geldi ve ondan bir binek devesi satın aldı. Ebu Bekir, Âzib'e:

-Benimle beraber oğlunu gönder de bunu benim eve kadar naklet-sin, dedi. Berâ dedi ki: Bunun üzerine ben onun beraberinde hayvanı götürdüm. Babam da dışarı çıkmış devenin bedelini alıyordu. Bu sırada babam, Ebu Bekir'e:

-Ey Ebu Bekir! Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber

yaptığınız Mekke'den Medine'ye olan hicret yolculuğunuzu bana anlat, dedi. Ebu Bekir şöyle dedi:

-Evet, anlatayım! Bütün gece boyunca yürüdük. Nihayet güneş, gündüzün yarısına gelip dikildi. Yol tamamıyla boşaldı. Artık oradan hiçbir kimse geçmiyordu. O sırada gözümüze uzun gölgeli bir kaya göründü. Onun üzerine henüz güneş gelmemişti. Onun yakınında indik. Ben kayanın gölgesinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in uyuması için elimle bir yeri düzeltip hazırladım. Sonra oraya bir post serdim. Sonra:

-Sen uyu Ey Allah'ın Rasûlü! Ben etrafında olan şeyleri bakar araştırırım ki, buralarda bir düşman olmasın, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem uyudu. Ben oranın etrafını araştırıp gözetlemek için çıktım. Derken koyunlarını bulunduğumuz kayaya doğru getirmekte olan bir koyun çobanı ile karşılaştım. O da bizim gibi o kayanın gölgesinden faydalanmak istiyordu. Ben ona:

-Sen kimin çobanısın ey delikanlı? diye sordum. O:

-Mekke ahalisinden veya Mekke'den bir adamın çobanıyım, dedi. Ben:

-Senin koyunlarda süt var mı? dedim, O:

-Evet, vardır, dedi. Ben:

-Benim için süt sağar mısın? dedim. O:

-Evet sağarım, dedi ve bir koyun tuttu. Ben ona: Memesi üzerindeki toprak, kıl ve pislikleri silkele, dedim.

Çoban benim için, yanında bulunan iri ve kalın karınlı ağaç çanağa bir adam kandıracak kadar az bir süt sağdı. Benim yanımda da Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem için taşıdığım, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in su ister, su içer ve abdest alır olduğu deriden bir kap bulunuyordu. Ben müteakiben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldim. Fakat O'nu uykusundan uyandırmak istemediğim için, kendi kendine uyanıncaya kadar bekledim. Bu sırada sütün üstüne biraz su döktüm, hatta kabın aşağısı biraz soğudu. Uyanınca O'na:

-Ey Allah'ın Rasûlü, iç, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem içti. Ben de bundan hoşnut oldum. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Hareket etme zamanı gelmedi mi?" dedi. Ben:

-Evet, dedim. Ve güneş ortadan batıya meylettikten sonra hareket ettik. Bizim arkamıza Surâkat ibnu Mâlik düşüp takip etti. Ben:

-Ey Allah'ın Rasûlü, bizim yanımıza geldiler, yakalanacağız, dedim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: .

-*"Üzülme! Muhakkak ki Allah bizimle beraberdir!"* (Tevbe: 40) buyurdu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Surakat'a beddua etti. Bunun üzerine Surâka'nın atı tökezleyip karnına kadar yere battı. Zannediyorum biz bu sırada düz ve sert bir arazî üzerinde bulunuyorduk. Surâka bunun üzerine şöyle dedi:

-Görüyorum ki siz ikiniz bana beddua ettiniz. Benim için buradan kurtulmam için dua edin ki, Allah şahidim olsun sizin peşinizden gelenleri geri çevireceğim.

Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem onun için dua etti ve o da bulunduğu durumdan kurtuldu. Sonra geriye döndü ve bizim peşimize düşen herkese:

-Buralara ben baktım, kimse yok, diyerek karşılaştığı herkesi geri çevirdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2439, 3652, 3908, 3917, 5607)

٣٦١٦ - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ طَهُورٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا.

3616- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir bedeviyi ziyeret için yanına girdi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bir hastayı ziyeret ettiği zaman ona "La be'se tahûrun inşaallah" (Geçmiş olsun. Bu hastalığın günahlarına kefaret olur inşâ Allah) derdi. O hasta bedeviye de yine "La be'se tahûrun inşaallah" (Geçmiş olsun. Bu hastalığın günahlarına

kefaret olur inşaallah) dedi. Bedevi ise Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dedi:

-Sen bana geçmiş olsun diyorsun ama, yakalandığım bu hastalık yaşlı birinin ateşini yükselten ve onu mezara götüren, yani ölümüne sebep olan bir hastalıktır. Bunun üzerine Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Öyleyse kabrine gelenler iyi olsun!" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 5656, 5662, 7470)

٣٦١٧- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ نَصْرَانِيًّا فَأَسْلَمَ وَقَرَأَ الْبَقَرَةَ وَآلَ عِمْرَانَ فَكَانَ يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَادَ نَصْرَانِيًّا فَكَانَ يَقُولُ مَا يَدْرِي مُحَمَّدٌ إِلَّا مَا كَتَبْتُ لَهُ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ فَدَفَنُوهُ فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ فَأَعْمَقُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ وَأَعْمَقُوا لَهُ فِي الْأَرْضِ مَا اسْتَطَاعُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَعَلِمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ فَأَلْقَوْهُ.

3617- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Neccâr oğullarından Hıristiyan bir adam vardı. Bu adam Müslüman olmuş, Bakara ve Âli İmran surelerini okumuştu. Bu adam Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy katipliği de yapıyordu. Bu adam sonradan mürted olmuş, Hıristiyanlığa geri döndü. O adam:

-Muhammed benim kendisine yazdığım şeyden başkasını bilmez, demeğe başladı. Allah o adamın canını aldı. Onun defnettiler. Fakat sabah olunca toprağın onu dışarı attığını gördüler. Bunun üzerine Hıristiyanlar:

-Bu arkadaşımıza bunu onların dininden çıktığı için Muhammed ve ashabı yaptı, dediler. Tekrar onun için derin bir mezar kazıp onu defnettiler. Sabah olduğunda ise yine toprağın onun cesedini dışarı çıkardığını gördüler. Yine Hıristiyanlar:

-Onun için derin bir çukur kazıp içine bıraktılar. Fakat sabah olun-

ca gömüldüğü yer onu yine dışına attı. Hıristiyanlar yine:

-Arkadaşımız onların dininden çıktığı Muhammed ve ashabı onu kabrinden dışarı çıkardılar, dediler. Onun için kazabildikleri kadar derin bir mezar kazdılar ve cesedini onun içine koydular. Sabah olduğunda toprak yine onun cesedini dışarıya çıkarır. O Hıristiyanlar da bunun insanlar tarafından dışarı atılmadığını anlarlar.

٣٦١٨ - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتُنْفَقُنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3618- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kisrâ helâk olduğu zaman, artık ondan sonra hiçbir Kisrâ yoktur. Kayser helâk olduğu zaman, ondan sonra Kayser de yoktur. Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kisrâ ile Kayser'in hazinelerini muhakkak Allah yolunda harcayacaksınız."

٣٦١٩ - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَذَكَرَ وَقَالَ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

3619- Câbir ibnu Semure -Allah ondan razı olsun- şu hadisi Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'e yükseltti: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Kisrâ helâk olduğu zaman ondan sonra hiçbir Kisrâ yoktur. Kayser helâk olduğu zaman, artık onun ardında hiçbir kayser yoktur." Hadisi, geçen hadis gibi zikretti de: "Yemîn olsun o ikisinin hazineleri muhakkak Allah yolunda harcanacaktır" buyurdu. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3121)

٣٦٢٠ - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِطْعَةُ جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيكَ مَا رَأَيْتُ.

3620- Abdullah ibnu Abbas -Allah ondan ve babasından razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem zamanında Museylemetul-Kezzâb Medine'ye geldi ve:

-Şayet Muhammed kendisinden sonra beni peygamber olarak bırakırsa kendisine uyarım! demeye başladı. Museyleme Medine'ye kendi kavminden kalabalık bir heyet içinde gelmişti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Sabit ibnu Kays ibnu Şemmas ile beraber Museyleme'yi karşıladı. O esnada Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin elinde hurma dalından bir değnek bulunuyordu. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, kavmi içinde bulunan Museyleme'nin önünde durdu ve şöyle buyurdu:

-"Şayet benden şu elimdeki dal parçasını bile istesen sana vermezdim. Allah'ın senin hakkındaki emrinde haddi aşma. Şayet sen bana muhalefet edersen, Allah seni muhakkak helâk eder. Ben öyle sanıyorum ki, sen bana rüyamda gösterilen adamsın." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4273, 4278, 7033, 7461)

٣٦٢١ - فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهَمَّنِي شَأْنُهُمَا فَأُوحِيَ إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي فَكَانَ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيَّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابَ صَاحِبَ الْيَمَامَةِ.

3621- Ebu Hureyre -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben rüyamda iki kolumda iki altın bilezik gördüm. Bu durum beni hüzünlendirdi. Akabinde rüyamda bana o iki altın bileziğe üflemem vahyolundu. Ben de üfledim. Bunun üzerine o iki altın bilezik uçup gitti. Ben bu rüyamda gördüğüm bu iki altın bileziği benden sonra çıkacak olan iki yalancı peygamber ile yorumladım. O ikisinden biri el-Ansi, diğeri ise Yemâme'nin sahibi Museylemetul-Kezzab'dır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4374, 4375, 4379, 7034, 7037)

٣٦٢٢ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ هَذِهِ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ بِأُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ.

3622- Ebu Musa -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Ben rüyamda kendimi Mekke'den, hurmalıkları bol olan bir yere hicret ettiğimi gördüm. O hicret ettiğim yerin Yemame veya Hecer olduğunu düşündüm. Bu gördüğüm Yesrib denilen Medine olarak çıktı. Bu rüyamda yine bir kılıç salladım ve bu kılıcın ortası kırıldı. Bu rüyamda Uhud savaşında müminlerin başına gelen sıkıntılar olarak çıktı. Sonra yine rüyamda kılıcımı salladım ve öncekinden daha güzel bir duruma döndü. Bu rüyamda Allah'ın müminlere nasip ettiği fetihler ve müminlerin içtiması olarak çıktı. Yine rüyamda bir sığırın boğazlandığını gördüm. O da Uhud savaşında şehit edilen müminler olarak çıktı. Allah onlar için en hayırlısını yapmıştır. Bir de gördüm ki, asıl hayır Uhud günü musîbete uğramalarının ardından Allah'ın onlara hayır nevinden getirdiği şeylerdir.

Ve Bedir gününden sonra Allah'ın bizlere verdiği doğruluk ve sebat mükâfatıdır." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3987, 4081, 7035, 7041)

٣٦٢٣ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرٍ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مَشْيُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ فَقُلْتُ لَهَا لِمَ تَبْكِينَ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكَتْ فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ فَقَالَتْ مَا كُنْتُ لأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهَا.

3623- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Fâtıma yürüyerek geldi. Fâtıma'nın yürüyüşü tıpkı Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yürüyüşü gibidir. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Merhaba kızım" dedi. Sonra onu sağ veya sol tarafına oturttu. Sonra ona gizlice bir şey söyledi. Bunun üzerine Fâtıma ağladı. Ben Fâtıma'ya:

-Niçin ağlıyorsun? dedim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem Fâtıma'ya gizlice bir şey daha söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü. Ben dedim ki:

-Ben bugünkü gibi hüznün ve sevincin böyle birbirine yakın olduğunu daha önce hiç görmemiştim. Sonra Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin kendisine ne söylediğini sordum. Fâtıma şöyle dedi:

-Ben Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin sırrını ifşa edecek değilim, dedi. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde ben bunu Fâtıma'ya sordum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3625, 4433, 6285)

٣٦٢٤ - فَقَالَتْ أَسَرَّ إِلَيَّ إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارَضَنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي وَإِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لَحَاقًا بِي فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِكْتُ لِذَلِكَ.

3624- Fâtıma -Allah ondan razı olsun- şöyle cevap verdi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana gizlice şöyle dedi:

-"Cibril bana Kurân'ı her sene bir kere benimle mukabele ederdi. Bu sene ise benimle iki kere mukabele etti. Ben bundan anladım ki, benim ecelim yaklaştı. Sen benim ehli beytimden bana ilk kavuşacak olansın."

Bunun üzerine ben ağladım. Akabinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Cennet ehli kadınlarının veya mümin kadınların efendisi olmak istemez misin?" buyurdu. Bunun üzerine ben de güldüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3626, 3716, 4434, 6286)

٣٦٢٥ - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ.

3625- Âişe -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm sebebi olan hastalığı sırasında kızı Fâtıma'yı yanına çağırdı ve ona gizli bir şey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra onu bir daha çağırıp gizli bir şey söyledi. Fâtıma bu defa güldü. Âişe dedi ki: Ben Fâtıma'ya bu ağlama ve gülmenin sebebini sordum. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3625)

٣٦٢٦ - فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ.

3626- Fâtıma -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem bana vefat sebebi olan bu hastalığı neticesinde vefat edeceğini ruhunun gizlice haber verdi; ben bunun üzerine ağladım. Sonra bana ehli beytinden kendisinin ardından ilk gelecek kimse ben olduğumu gizlice haber verdi; bundan dolayı da güldüm. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2624)

٣٦٢٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا أَبْنَاءً مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴾ فَقَالَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ قَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ.

3627- Said ibnu Cubeyr, İbnu Abbas'tan -Allah onlardan razı olsun- şöyle dedi:

Ömer ibnu Hattab, yaşlıların bulunduğu meclisine İbnu Abbas'ı da çağırırdı. meclisine yaklaştırırdı. Bu sebepten dolayı Abdurrahman ibnu Avf, Ömer'e şöyle dedi:

-Bizim de İbnu Abbas'a akran oğullarımız var. Onları neden meclisine almıyorsun? Bunun üzerine Ömer: -Allah ondan razı olsun-

-Ben O'nu ilminden dolayı meclisime alıyorum, dedi. Daha sonra Ömer, İbnu Abbas'a ***«(Ey Muhammed!) Allah'ın yardımı ve fetih (zafer) geldiği zaman...»*** (Nasr: 1) âyetinden sordu. İbnu Abbas, O'na şöyle cevap verdi:

-Allah Azze ve Celle bu âyetle O'na ecelini geldiğini bildirdi. İbnu Abbas'ın bu cevabı üzerine Ömer:

-Ben de bu âyet hakkında senin bildiğinden başkasını bilmiyorum, dedi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 4294, 4430, 4969, 4970)

٣٦٢٨ - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ حَنْظَلَةَ بْنِ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِمِلْحَفَةٍ قَدْ عَصَّبَ بِعِصَابَةٍ دَسْمَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَيَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا فِي النَّاسِ بِمَنْزِلَةِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ شَيْئًا يَضُرُّ فِيهِ قَوْمًا وَيَنْفَعُ فِيهِ آخَرِينَ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ فَكَانَ آخِرَ مَجْلِسٍ جَلَسَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

3628- İbnu Abbas -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ölüm hastalığı içinde üzerinde bir örtü ile ve ağrıyan başı üzerine de boz renkli bir kumaş parçası çatmış olduğu hâlde Mescide çıktı, tâ minbere varıp üzerine oturdu. Allah'a hamd edip sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Emmâ ba'du (bundan sonra), Ensar topluluğu azalırken, insanlar çoğalıyorlar. Öyle ki onlar tıpkı tuzun yemeğin içinde eridiği gibi erirler. Her kim, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin ümmetinin herhangi bir işini üstlenir ve insanlara fayda ve zararı dokunabilecek bir konumda olursa iyi insanların güzelliklerini kabul etsin, onların kötülerini de affetsin."

İbnu Abbas: İşte bu oturum, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in oturduğu son oturuş oldu, demiştir. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 927, 3627, 3800)

٣٦٢٩ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ الْحَسَنَ فَصَعِدَ بِهِ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ.

3629- Ebu Bekrete -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bir gün Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem torunu Hasan'ı beraberine minbere çıkardı ve şöyle buyurdu:

"Şüphesiz bu benim oğlumdur, O bir seyyittir-efendidir. Allah'ın O'nunla Müslümanlardan iki büyük grubun arasını düzeltmesini umarım." (Hadisin geçtiği diğer yerler: 2704, 3746, 7109)

٣٦٣٠ - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى جَعْفَرًا وَزَيْدًا قَبْلَ أَنْ يَجِيءَ خَبَرُهُمْ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ.

3630- Enes ibnu Mâlik -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, (Mute savaşında şehit edilen) Ca'fer ibnu Ebî Tâlib ve Zeyd ibnu Hârise'nin ölüm haberleri gelmeden önce, gözleri yaş akıtarak onların şehit edildiğini haber verdi. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 1246, 2798, 3063, 3757, 6242)

٣٦٣١ - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْمَاطٍ قُلْتُ وَأَنَّى يَكُونُ لَنَا الْأَنْمَاطُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ لَكُمُ الْأَنْمَاطُ فَأَنَا أَقُولُ لَهَا يَعْنِي امْرَأَتَهُ أَخِّرِي عَنِّي أَنْمَاطَكِ فَتَقُولُ أَلَمْ يَقُلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمُ الْأَنْمَاطُ فَأَدَعُهَا.

3631- Muhammed ibnu Munkedir, Câbir ibnu Abdullah'dan -Allah ondan razı olsun- bildirdi. O şöyle dedi:

Câbir evlendiği zaman Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem O'na: "Etrafı saçaklı oda döşemeleriniz var mı?" diye sordu. Ben:

-Bizde öyle döşemeler nereden olacak? diye cevap verdim. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem:

-"Muhakkak öyle süslü döşemeleriniz olacaktır" buyurdu. Câbir dedi ki: Ben hanımıma:

-Şu süslü döşemelerini gözümün önünden geri kaldır, derdim; o da bana:

-Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Sizin yakında süslü ev

ve yatak döşemeleriniz olacaktır" buyurmadı mı? derdi. Bu söz üzerine ben de bu döşemeleri yerinde bırakırdım.

٣٦٣٢ - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ مُعْتَمِرًا قَالَ فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ أَبِي صَفْوَانَ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا انْطَلَقَ إِلَى الشَّأْمِ فَمَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ انْتَظِرْ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَغَفَلَ النَّاسُ انْطَلَقْتَ فَطُفْتَ فَبَيْنَا سَعْدٌ يَطُوفُ إِذَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا الَّذِي يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَقَالَ سَعْدٌ أَنَا سَعْدٌ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ تَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ آمِنًا وَقَدْ آوَيْتُمْ مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ فَقَالَ نَعَمْ فَتَلَاحَيَا بَيْنَهُمَا فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ عَلَى أَبِي الْحَكَمِ فَإِنَّهُ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي ثُمَّ قَالَ سَعْدٌ وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ لَأَقْطَعَنَّ مَتْجَرَكَ بِالشَّامِ قَالَ فَجَعَلَ أُمَيَّةُ يَقُولُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ وَجَعَلَ يُمْسِكُهُ فَغَضِبَ سَعْدٌ فَقَالَ دَعْنَا عَنْكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلُكَ قَالَ إِيَّايَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ إِذَا حَدَّثَ فَرَجَعَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمِينَ مَا قَالَ لِي أَخِي الْيَثْرِبِيُّ قَالَتْ وَمَا قَالَ قَالَ زَعَمَ أَنَّهُ سَمِعَ مُحَمَّدًا يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ قَالَ فَلَمَّا خَرَجُوا إِلَى بَدْرٍ وَجَاءَ الصَّرِيخُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ أَمَا ذَكَرْتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِبِيُّ قَالَ فَأَرَادَ أَنْ لَا يَخْرُجَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ إِنَّكَ مِنْ أَشْرَافِ الْوَادِي فَسِرْ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ فَسَارَ مَعَهُمْ فَقَتَلَهُ اللَّهُ.

3632- Abdullah ibnu Mes'ûd -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Sa'd ibnu Muâz umre yapmak için Mekke'ye gitti. Mekke'de Umeyye ibnu Halef Ebu Safvan'a misafir oldu. Umeyye, ticaret için şam'a gittiğinde Medine'ye uğrar ve Sa'd'ın misafiri olurdu. Umeyye, Sa'd'a dedi ki:

-Gündüzün ortasına kadar bekle. İnsanlar öğle sıcağından dolayı ev-

lerine çekildikleri zaman git ve Kâbe'yi tavâf et. Sa'd Kâbe'yi tavâf ederken Ebu Cehil yanlarına çıkageldi ve:

-Kâbe'yi tavâf eden bu adam kimdir? diye sordu. Sa'd:

-Ben Sa'd'ım, dedi. Bunun üzerine Ebu Cehil şöyle dedi:

-Sizler Muhammed ve ashabını barındırdığınız hâlde buraya gelmiş Kâbe'yi güven içinde tavâf mı ediyorsun? Sa'd da:

-Evet, dedi. Umeyye araya girip Sa'd'a:

-Ebu Hakem'e karşı sesini yükseltme. Çünkü bu vadinin efendisidir, dedi. Sonra Sa'd şöyle dedi:

-Vallahi şayet beni Kâbe'yi tavâf etmemden yasaklarsan, ben de senin Şam'a giden ticaret kervanının yolunu keserim. Umeyye yine Sa'd'a:

-Sesini yükseltme, diyor ve onu tutuyordu. Buna öfkelenen Sa'd:

-Beni bırak! Ben Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin seni öldüreceğini söylerken işittim, dedi.

-Beni mi? dedi Umeyye. Sa'd:

-Evet dedi, dedi. Bunun üzerine Umeyye:

-Vallahi Muhammed konuştuğunda yalan söylemez, dedi ve hanımına gelerek:

-Yesribli kardeşim Sa'd'ın ne dediğini bilmez misin? dedi. Hanımı:

-Ne dedi ki? diye sordu. Umeyye şöyle dedi:

-Muhammed'in beni öldüreceğini derken işittiğini söyledi. Bunun üzerine hanımı:

-Vallahi Muhammed yalan söylemez, dedi.

Bir müddet sonra Bedir savaşı olacağı zaman herkes savaşa çağrıldı. Hanımı kendisine:

-Yesribli kardeşin Sa'd'ın sana ne dediğini hatırlamaz mısın? dedi. Bunun üzerine Umeyye savaşa çıkmak istemedi. Ebu Cehil ona.

-Sen bu vadinin eşrefindensin. Bir veya iki gün bizimle beraber yürü, dedi. Bunun üzerine Umeyye onlarla beraber iki gün yürüdü. Neticede Allah onu öldürdü. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3950)

٣٦٣٣ - حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ قَالَ أُنْبِئْتُ أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّ سَلَمَةَ مَنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَتْ هَذَا دِحْيَةُ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ ايْمُ اللَّهِ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُ جِبْرِيلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ هَذَا قَالَ مِنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ.

3633- Ebu Osman Abdurrahman en-Nehdî -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi:

Bana haber verildi ki, Cibrîl aleyhisselâm, Dıhyetul-Kelbî sûretinde Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. Bu esnada yanında Ümmü Seleme vardı. Cibrîl, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'le konuşmağa başladı. Sonra kalkıp gitti. Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem, Ümmü Seleme'ye:

-"Bu kimdir?" diye sordu. Ümmü Seleme:

-Bu, Dihye'dir, dedi. Ümmü Seleme dedi ki:

-Allah'a yemîn ederim ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Cibril'den aldığı vahyi sahabelere haber vermek üzere verdiği hutbesini işitinceye kadar ben Cibril'i hiç şüphesiz Dihye sandım.

٣٦٣٤ - حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ فِي صَعِيدٍ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي بَعْضِ نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ بِيَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا فِي النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ وَقَالَ هَمَّامٌ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَعَ أَبُو بَكْرٍ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ.

3634- Abdullah ibnu Ömer -Allah ondan razı olsun- şöyle dedi: Al-

lah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Rüyamda insanları bir meydanlıkta toplu olarak gördüm. O sırada Ebu Bekir kalktı ve kuyudan bir veya iki kova su çekti. Fakat Ebu Bekir'in su çekmesinde bir zayıflık vardı.[132] Allah Ebu Bekir'e mağfiret etsin. Sonra bu kovayı Ömer aldı. Ve alınca bu kova Ömer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanların içinde Ömer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette kuvvetti ve kâmil bir kişi göremedim. En sonu insanlar onun zamanında bir meydan bulup istirahat ettiler"

Hemmâm ibnu Münebbih de Ebu Hureyre'den söyledi ki, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem: "Ebu Bekir iki kova su çekti" buyurmuştur. (Hadisin geçtiği diğer yerler: 3682, 7019, 7020)

132 Ebu Bekir'in -Allah ondan razı olsun- hilafeti iki sene, üç ay ve yirmi gün sürmüştür. Bu kısa zaman içinde Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- dinden dönen mürtetlerle savaştığından dolayı fetihlere çıkıp ganimet toplayamamıştır. Bu zayıflık onun şahsıyla alakalı bir zayıflık değil, hilafeti zamanında vuku bulacak olaylara bir işarettir. Ehli Sünnetin inancına göre Ebu Bekir, -Allah ondan razı olsun- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden sonra bu ümmetin en hayırlısıdır.

İÇİNDEKİLER (5. CİLT)

Cihâd ve Sîretler Kitabı devamı 5
122- Rasûlullah'ın: "Ben, bir aylık mesafedeki düşman gönüllerine korku salmak suretiyle yardım olundum" Sözü Bâbı 5
123- Savaşa Giderken Yanında Yol Azığı Taşımak Babı 7
124- Yol Azığının Boyun Üzerinde Taşınması Bâbı 10
125- Kadının, Erkek Kardeşinin Bineğinin Arka Tarafına Bindirilmesi 10
126- Savaşta ve Hacda Bineğin Arkasına Birini Bindirmek Bâbı 11
127- Merkebin Arkasına Birini Bindirmek Bâbı 12
128- Bineğe Binen Kişinin Üzengisini ve Benzeri Şeylerini Tutup Yardım Eden Kimse Bâbı 13
129- Düşman Arazîsine Kur'ân-ı Kerîm ile Yolculuk Yapmanın Keraheti 14
130- Savaş Esnasında Tekbîr Getirerek "Allâhu Ekber"Demek Bâbı 130
131- Allâhu Ekber Derken Sesi Yükseltmenin Mekruh Oluşu Bâbı 16
132- Yolculuk Esnasında Bir Vâdî İçine İnildiğinde "Subhânallâh" Denilmesi Bâbı 17
133- Yolculuk Esnasında Yüksek Bir Yere Çıkıldığında "Allâhu Ekber" Denilmesi Bâbı 17
134- Kişinin Yolculuğu Masiyet Üzere Değil ise, Yolculukta Yaptığı İbadetler, Tıpkı Mukim İken Yaptığı İbadetler Gibi Sevabı Eksiksiz ve Tam Olarak Yazılır Bâbı.....18
135- Kişinin Tek başına Yola Çıkması Bâbı 19
136- Memlekete Dönüş Esnasında Acele Etmek Bâbı.....20
137- Bir Kimse Atını Allah Yolunda Cihadda Binilmesi İçin Hibe Eder Daha Sonra o Atın Satıldığını Görürse Onu Satın Alabilir mi? 22
138- Anne ve Babanın İzni İle Cihâda Gitmek Bâbı 23
139- Develerin Boyunlarına Asılan Çan ve Benzeri Şeyler Hakkında Söylenen Şeyler Bâbı.....24
140- Hanımı Hacca Gitmek İçin Yola Çıkmışken veya Kendinin Bir Mazereti Varken Cihada Gidecek Orduya Yazılan Kimseye İzin Verilir mi?.....24
141- Kafirler Tarafından Müslümanların İçine Gönderilen Câsûsun Hükmü Bâbı.....25
142- Esirlere Elbise Verilmesi Bâbı 28
143- Bir Kimsenin Hidayetine Vesile Olan Kimsenin Fazileti Bâbı 29

144- Zincirlerle Bağlanan Esirler Bâbı 30
145- Tevrat ve İncîl Ehlinden Müslüman Olan Kimsenin Fazileti 32
146- Gece Baskını Yapılıp da Çocuklar ve Zürriyetleri Musîbete Uğratılan Harp Yurdu Ahalisinin Hükmü Bâbı 33
147- Savaşta Çocukları Öldürmek Bâbı 34
148- Savaşta Kadınların Öldürmek Bâbı 35
149- Allah'ın Azabıyla Azaplandırılmaz 35
150- Savaştan Sonra da, Ya Karşılıksız Onları Salıverin, Veyahut ta Savaş, Ağırlıklarını Bırakıp Hiç Kalmayıncaya Kadar Fidye Alarak Bırakın Ayeti Babı 36
151- Kâfirler Elinde Esir Olan Bir Kimsenin, Kâfirlerden Kurtulması İçin Kendisini Esîr Almış Olan Kimseleri Öldürmeye veya Onları Aldatmaya Hakkı Var mıdır? 37
152- Bir Müşrik, Müslüman Kimseyi Yaktığı Zaman, Yapmış Olduğu Bu Fiilinin Cezası Olarak O da Yakılır mı? 37
153- Bâb 38
154- Müşriklere Ait Olan Evlerin Ve Hurmalıkların Yakılması Bâbı 39
155- Uyumakta Olan Müşriğin Öldürülmesi Bâbı 40
156- Düşmanla Karşılaşmayı Temenni Etmeyin 43
157- Savaş Hiledir 44
158- Savaşta yalan Söylemek Bâbı 45
159- Düşmanı Gizlice Öldürmenin Cevazı Bâbı 46
160- Şerrinden ve Fesadından Korktuğu Bir Kimse ile Beraberken Yapması Caiz Olan Hile Bâbı 47
161- Savaşta Kısa Vezinli Şiirler Okumak ve Hendek Savaşında Hendek Kazarken Sesi Yükseltmek Bâbı 48
162- At Üzerinde Sabit Duramayan Kimse Bâbı 49
163- Hasır Yakılarak Külüyle Yaraya İlâç Yapılması: Kadının, Babasının Yüzünden Kanı Yıkaması ve Kalkan İçinde Su Taşınması Bâbı 50
164- Savaşta Birbiriyle Çekişmenin ve İhtilaf Etmenin Kerih Görülmesi ve İmamına Karşı Gelenin Cezası Bâbı 51
165- Geceleyin Düşman Baskınından Korkulduğu Zaman Komutanın Bu Haberi Bizzat Kendisi veya Görevlendirdiği Kimsenin Keşfe Girmesi Gerekir 54
166- Düşmanı Görüp İnsanlara Sesini Duyurmak İçin Yüksek Sesle "İmdat! Yardım Edin!" Diye Bağıran Kimse 55
167- Al Oku, Ben Falânın Oğluyum Diyen Kimse Bâbı 57
168- Müşrikler, Müslümanlardan Birinin Hükmüne Razı Olup İndiği Zaman İmâm Buna İcazet Verirse Hükmü Geçerli Olur Bâbı 57
169- Esirin ve Bağlı hâlde Bulunanın Öldürme Bâbı 58
170- Kişi Kendini Esir Olarak Teslîm Eder mi? 59
171- Esirin Düşman Elinden Kurtarılması Bâbı 63

172- Müşrik Esirlerden Fidye Alınması Bâbı 64
173- Düşman Topraklarından Gelen Bir Düşman, İslâm Topraklarına Kendisine Eman Verilmeden Girerse, Öldürülür mü? 65
174- Müslümanlar İçin Savaşıldığı Gibi, İslâm Devletine Cizye Veren Ehli Kitab İçin de Savaşılır ve Bunlar Köle Yapılmazlar Bâbı....66
175- Gelen Heyetlere Hediyeler Verilmesi Bâbı 66
176- İslâm Devleti Tarafından Koruma Altına Alınmış ve Kendilerinden Cizye Alınan Ehli Kitab Hakkında ve Onlara İyi Muamele Edilmesi İçin Devlet Başkanlığı Makamında Aracılık Yapılır mı?....66
177- Gelen Heyetler İçin Güzel Elbise Giyinmek Bâbı....68
178- İslâm Dîni Çocuğa Nasıl Arz Olunur?....69
179- Allah Rasûlü'nün Yahûdîlere: "Müslüman Olun ki Dünyada Öldürülmekten ve Cizye Vermekten, Ahirette ise Cehennemde Ebedi Olarak Kalmaktan Kurtulun" Sözü Bâbı....72
180- Malları ve Toprakları Olan Bir Topluluk Müslüman Olur ve Bir Müddet Sonra Müslümanlar O Toprakları Fethederlerse, O Topluluk O Malları ve Arazileri Almaya Daha Çok Hak Sahibidirler Bâbı....72
181- Devlet Başkanının İnsanları veya İnsanlar İçin Savaşçıları Ve Diğerlerini Sayıp Yazması Bâbı....74
182- Muhakkak ki, Allah Şu İslâm Dinini Günahkâr Bir Kişi İle Kuvvetlendirir Babı....76
183- Savaş Esnasında Komutan Öldüğü ve Düşman Saldırısından da Korkulduğu Zaman Devlet Başkanının Tayînini Beklemeksizin, Kendini Ordu Üzerine Kumandan Yapan Kimse Bâbı 77
184- Emirin Orduya Takviye Göndermesi Bâbı....78
185- Düşmana Gâlip Gelen ve Akabinde Onların Binasız Geniş Arsaları Üzerinde Üç Gün İkamet Eden Kimse Bâbı 79
186- Savaşta ve Yolculukta İken Ganimet Mallarını Taksim Eden Kimse 79
187- Müşrikler Bir Müslüman'ın Malını Ganimet Olarak Alırlar, Sonra da Müslümanlar O Müşriklerin Diyarını Fethederlerse, O Müslüman Kendi Malını Bulsa Bu Malını Alabilir mi, Yoksa Bu Mal Ganimet Malından mı Sayılır? 80
188- Farsça ve Arapça'dan Başka Bir Dil ile Konuşan Kimse Bâbı....81
189- Ganime Malında Hıyanetlik Etmek Bâbı....84
190- Ganimet Malından Çalınan Millet Malından Çalınan Az Şeyin Hükmü Bâbı....85
191- Ganîmet Malları İçindeki Deve ve Koyunları Taksimden Önce Kesmenin Mekruh Olması Bâbı 86
192- Yapılan Fethi Müjde Vermek Bâbı....88
193- Müjdeyi Getiren Kimseye Verilecek Şey Bâbı 89
194- Mekke'nin Fethinden Sonra Hicret Yoktur Bâbı....89
195- Erkek Kişi Zimmet Ehli Olanların Erkek ve Kadın İç Elbiselerine

Bakmaya Muhtaç Ve Çaresiz Olduğu Zaman; Böyle Zaruret Hâllerinde Bu Bakmalar Caiz Olur Bâbı 90
196- Savaştan Dönenleri Karşılamak Bâbı 92
197- Savaştan Dönen Kimsenin Söyleyeceği Duâ Bâbı 93
198- Yolculuk Dönüşü Namaz Kılmak Bâbı 96
199- Yolculuktan Dönüşte Yemek Yapmak Bâbı 97

57- KİTÂBÛL-HUMUS
(Ganimetin Beşte Biri Kitabı)

1- Ganimetten Beşte Bir Ayırmanın Farz Oluşu Babı 99
2- Ganimetin Beşte Birini Devlete Vermek Dîndendir Bâbı 108
3- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Vefatından Sonra Hanımlarının Nafakası Babı 109
4- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Hanımlarının Evleri ve Onlara Nispet Edilen Evler Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı 111
5- Peygamber'in Zırhı, Asası, Kılıcı, Bardağı, Mührü Gibi Taksimi Zikredilmeyen ve Kendisinden Sonra Halîfelerin Kullandıkları Şeylerden Zikredilenlerle Vefatından Sonra Sahabelerin ve Diğerlerinin Kutlu Sayıp Kullandıkları Saçları, Ayakkabıları, Kap-Kaçakları Bâbı 116
6- Ganimetin Beşte Birinin Allah Rasûlü'ne İnen Önemli İşler ve Olaylar İçin, Fakirler İçin ve Allah Rasûlü'nün Suffe Ehlini ve Dulları Tercîh Etmesi İçin Olduğuna Delîl Bâbı 120
7- Yüce Allah'ın, *"Ganîmet olarak aldığınız bir şeyin beşte biri, mutlaka Allah'a ve Rasûlü'ne aittir"* (Enfal: 41) Kavli Babı 121
8- Allah Rasûlü'nün "Ganimetler size helâl kılındı" Sözü Bâbı 125
9- Ganimet, Savaşa İştirak Edenlerindir Bâbı 128
10- Ganîmet Elde Etmek İçin Savaşan Kimsenin Sevabı Eksilir mi? 129
11- İmama, Müşrikler Tarafından Getirilen Hediyeleri o Anda Hazır Bulunanlar Arasında Taksim Etmesi ve Hazır Bulunmayan veya Kendisinden Uzak Bulunanlar İçin de Pay Ayırıp Saklaması Bâbı 130
12- Allah Rasûlü Kurayza ve Nadîr Arazîlerini Nasıl Taksîm Etti? Bunlardan Kendi Ailesi İçin Verdiği Şeyler Bâbı 131
13- Allah Rasûlü ve Müslümanların Emirleri ile Beraber Savaşan Kimsenin Hayattayken ve Ölü İken Malının Bereketi Bâbı 131
14- İmam, Bir Kimseyi Bir Yere Elçi Olarak Gönderse veya Orada İkamet Etmesini Emretse, O Kimseye Ganimetten Pay Ayrılır mı? 137
15- Hevâzin Kabilesinin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemden İstekte Bulunmaları Babı 138
16- Allah Rasûlü'nün Ganimet Mallarını Beşe Bölme İşlemi Yapmaksızın Esirlere İhsanı Bâbı 145
17- Beşte Birin Tasarrufunun Devlet Başkanına Ait Olduğuna ve Onun Yakınlarının Bazısına Vermeyip de Bâzılarına Verebileceği,

Hayber Ganimetlerinin Beşte Birinden Muttalib Oğullarına ve Hâşim Oğullarına Pay Ayırması babı 146
18- Savaşta Öldürülen Düşman Askerinin Eşyasını Beşte Bir İşlemine Tâbi Tutmayan Kimse Ve Devlet Başkanının Bu Konudaki Hükmü 147
19- Allah Rasûlü'nünn Kalpleri İslâm'a Isındırılmak İstenenlere ve Onlardan Başkalarına Beşte Bir Hissesinden ve Haraç, Cizye Gibi Diğer Devlet Gelirlerinden Vermekte Olduğu Şeyler Bâbı 151
20- Mücâhidin Savaş Esnasında Elde Ettiği Yiyecek Maddeleri Bâbı 160

58- CİZYE KİTÂBI

1- Zimmîlerle Cizye, Düşmanla Ateşkes Antlaşması Yapmak Bâbı 163
2- Devlet Başkanı Bir Memleketin Kralı ile Barış Antlaşması Yaptığı Zaman, Bu Anlaşma O Memleket Halkı İçin Geçerli Olur mu? 168
3- Allah Rasûlü ile Anlaşma Yapan Zimmet Ehliyle İlgili Vasiyeti 169
4- Allah Rasûlü'nün Bahreyn Toprağından Ayırıp Verdiği ve Kâfir Mallarından Savaşmaksızın Elde Edilen Ganimet ve Cizyenin Kimlere Taksim Edileceği Bâbı 169
5- Kendisiyle Anlaşma Yapılmış Bir Zimmîyi Herhangi Bir Günahı Olmaksızın Öldüren Kimsenin Günâhı Bâbı 172
6- Yahudilerin Arap Yarımadasından Çıkarılması Bâbı 173
7- Müşrikler, Müslümanlara Hıyanet Yaptıkları Zaman Affedilirler mi? 175
8- Devlet Başkanının Anlaşmayı Bozanlara Beddua Etmesi Bâbı 177
9- Kadınların Emân Vermeleri Ve Bir Kimseyi Korumaya Alıp Onu Tehlikeden Kurtarmaları Yânî Siyâsî Sığınma Hakkı Tanımaları 178
10- Müslümanların Zimmeti ve Emân Vermeleri Birdir; Onların Azı da Bu Emânı Yürütür Bâbı 179
11- Müşrikler, Savaş Esnasında Kendi Dilleri Üzere "Saba'nâ" Dedikleri ve "Eslemna" Demedikleri Zaman Bu Söz Onlarla Savaşı Bırakmakta Yeterli Olur mu, Olmaz mı? 180
12- Müşriklerle Mal ve Esirler Gibi Başka Şeyler Mukabilinde Barış Anlaşması Yapmak ve Ahde Vefa Göstermeyenin Günahı Bâbı 181
13- Ahde Vefa Göstermenin Fazileti Bâbı 182
14- Zımmî Olan Kimse Sihir Yaptığı Zaman Affedilir mi? 183
15- Düşmanın Ahde Vefa Etmeyip Bozmasından Sakınılması Bâbı 187
16- Anlaşmalı Milletlerin Ahitleri Nasıl Geri Çevrilir? 188
17- Anlaşma Yaptıktan Sonra, Yapılan Bu Anlaşmaya Hıyanetlik Eden, Anlaşmaya Uymayan Kimsenin Günahı Bâbı 189
18- Bâb 192
19- Müşriklerle Üç Günlüğüne veya Belli Bir Vakit Tayin Ederek Barış Antlaşması Yapılması Bâbı 194
20- Belli Bir Vakit Tayin Etmeksizin Barış Anlaşması Yapmak ve Allah Rasûlü'nünn Hayberlilere: "Allah'ın sizleri oturttuğu müddetçe

ben sizleri burada oturtuyorum" Kavli Bâbı 196
21- Müşriklerin Cesetlerinin Kuyu İçine Atılmasının Cevâzı ve Onların Kokmuş Leşleri İçin Bir Bedel Alınmaması Bâbı 196
22- İyi Olsun Kötü Olsun Sözünü Yerine Getirmeyen Kimsenin Günâhı 197

59- ALLAH'IN MAHLUKLARI İLK YARATIŞI KİTABI

1- Yüce Allah'ın (Rûm; 27) Kavilleri Hakkında Gelen Tefsirler Bâbı 201
2- Yedi Kat Yer Hakkında Gelen Şeyler Bâbı 206
3- Yıldızlar Hakkında Gelen Şeyler Bâbı 208
4- Güneşin ve Ay'ın Sıfatı Bâbı 209
5- Yüce Allah'ın (Âraf; 57) Kavli Hakkında Gelen Şeyler Bâbı 214
6- Meleklerin Zikri Bâbı 215
7- Sizden Biriniz, İmam Fatiha Suresini Okuduktan Sonra Amin Der, Bu Sözü de Meleklerin Amin Sözüne Denk Düşerse Geçmiş Günahları Bağışlanır 233
8- Cennetin Sıfatı Ve Cennetin Şu Anda Mevcut Olduğu Hakkında Gelen Şeyler Bâbı 254
9- Cennet Kapılarının Sıfatı Bâbı 264
10- Cehennemin Sıfatı ve Cehennemin Yaratılmış Olduğu Bâbı 265
11- İblîs'în Sıfatı ve Askerlerinin Beyânı Bâbı 272
12- Cinlerin Var Olduğu, Onların da Mükellef Olduğu, Sevap ve Cezalandırılmalarının Olduğunun Zikri Bâbı 289
13- Allah Azze ve Celle'nin (Ahkâf; 29-32) Kavli Bâbı 291
14- Yüce Allah'ın (Lokman; 10) Kavli Bâbı 291
15- Müslümanın En Hayırlı Malı Koyundur; Onları Dağ Başlarına Götürür 293
16- Beş Çeşit Hayvan Fasıktır, Bunların Harem İçinde Öldürüleceği 298
17- İçeceğinin İçine Sinek Düştüğü Zaman, Sineği İçeceğin İçine Batırsın. Çünkü Sineğin Kanadının Birinde Hastalık, Diğerinde Şifâ Vardır 301

60- KİTÂBU'L-ENBİYÂ (Peygamberlerin Haberleri Kitabı)

1- Âdem ve Zürriyetinin Yaratılmaları Bâbı 305
2- Ruhlar Sınıf Sınıf Toplanmış Cemaatlerdir Bâbı 314
3- Allah Azze ve Celle'nin (Hud: 25) Kavli Bâbı 315
4- Allah Azze ve Celle'nin (Sâffat; 123-132) Âyeti Bâbı 320
5- İdrîs Aleyhisselâm'ın Zikri Bâbı 320
6- Yüce Allah'ın (Hûd; 50) Kavli Bâbı 325
7- Ye'cûc ve Me'cûc Kıssası Bâbı 328
8- Allah Teâlâ'nın (Nahl; 120, Tevbe; 114) Kavilleri Bâbı 332
9- Bâb 342

10- Bâb 357
11- Allah Azze ve Celle'nin (Hicr; 51-52) Kavli Bâbı 362
12- Yüce Allah'ın (Meryem; 54) Kavli Babı 364
13- İbrahim'in Oğlu İshâk'ın Kıssası Bâbı 365
14- Allah Teâlâ'nın (Bakara; 133) Kavli Bâbı 365
15- Bâb 367
16- Bâb 368
17- Yüce Allah'ın (Hicr 80) Kavli Bâbı 369
18- Allah Teâlâ'nın (Bakara: 133) kavli Bâbı 373
19- Allah Teâlâ'nın (Yusuf: 7) Kavli Babı 374
20- Allah Teâlâ'nın (Enbiya: 83) Kavli Babı 380
21- Allah Teâlâ'nın (Meryem: 51-53) Kavli Bâbı 381
22- Allah Teâlâ'nın (Tâhâ: 9-12) Kavli Bâbı 382
23- Allah Teâlâ'nın (Mü'min: 28) Kavli Bâbı 385
24- Allah Teâlâ'nın (Nisa: 164) Kavli Bâbı 385
25- Yüce Allah'ın (Âraf: 142- 143) Kavli Bâbı 387
26- Selden Olan Tûfân Bâbı 389
27- Hızır'la Musa Aleyhimu's-Selâm Hadîsi Bâbı 389
28- Bâb 395
29- Allah Teâlâ'nın (Âraf: 138) Kavli Babı 398
30- Allah Teâlâ'nın (Bakara: 67) Kavli Babı 398
31- Musa'nın Vefatı ve Vefatından Sonrasının Zikri Bâbı 399
32- Allah Teâlâ'nın (Tahrim: 11-12) Kavli Babı 402
33- Allah Teâlâ'nın *«Karun, Musa'nın kavminden idi»* Kavli Bâbı 403
34- Allah Teâlâ'nın (Araf: 85, Hud; 84, Ankebut; 36) Kavli Babı 404
35- Allah Teâlâ'nın (Saffat: 139-142) Kavli Bâbı 405
36- Allah Teâlâ'nın (Âraf: 163-166) Kavli Bâbı 408
37- Allah Teâlâ'nın (Sebe: 10-11) Kavli Bâbı 408
38- Bâb 411
39- Allah Teâlâ'nın (Sâd: 17-20) Kavli Bâbı 412
40- Allah Teâlâ'nın (Sâd: 30-40) Kavilleri Bâbı 414
41- Allah Teâlâ'nın (Lokman: 12-19) Kavli Babı 419
42- Allah Teâlâ'nın (Yasin: 13) Kavli Babı 421
43- Allah Teâlâ'nın (Meryem: 1-15) Kavli Bâbı 421
44- Allah Teâlâ'nın (Âli İmran: 33-37) Kavli Bâbı 423
45- Allah Teâlâ'nın (Âli İmran: 42-44) Kavli Babı 424
46- Allah Teâlâ'nın (Âli İmran: 45-48) Kavli Bâbı 425
47- Allah Teâlâ'nın (Nisa: 171) Kavli Bâbı 427
48- Allah Teâlâ'nın (Meryem: 16) Kavli Bâbı 428
49- Meryem Oğlu Îsâ aleyhimesselamın İnmesi Bâbı 437
50- İsrailoğulları Hakkında Gelen Rivayetler Bâbı 438
51- İsrailoğullarında Abraş, Kör ve Kelin Hadîsi Bâbı 447

52- Bâb 452
53- Mağara Hadîsi Bâbı 454
54- Bâb 457

61- KİTABUL-MENÂKİB

1- Allah Teâlâ'nın (Hucurât: 13), (Nisa: 1) Kavli Bâbı 471
2- Kureyş Kabilesinin Menkıbeleri Bâbı 476
3- Kur'ân, Kureyş Lisanıyla İnmiştir Babı 480
4- Yemen Ehlinin İsmâîl aleyhisselama Nispet Edilmesi Bâbı 480
5- Bâb 481
6- Eslem Ğifâr, Muzeyne, Cuheyne Ve Eşca' Kabilelerinin Zikri Bâbı 483
7- Kahtân İsminin Zikri Bâbı 486
8- Yasaklanan Câhiliyet Davâsı Bâbı 487
9- Huzâa Kıssası Bâbı 489
10- Bâb 490
11- Zemzem Suyu Kıssası Bâbı 490
12- Arap Kavminin Cahilliği Bâbı 493
13- Kendisini İslâm'daki Ve Câhiliyet Devrindeki Babalarına Nispet Eden Kimse Bâbı 494
14- Bir Kavmin Kız kardeşlerinin Oğlu ve Bir Kavmin Himayesinde Bulunan Âzâdlı Kölesi Kendilerindendir. Bâbı 496
15- Habeş Kıssası ve Allah Rasûlü'nün: "Ey Erfîde Oğulları!" Kavli 497
16- Nesebine Mensup Kişilere Sövülmemesini Arzu Eden Kimse Bâbı 498
17- Allah Rasûlü'nün İsimleri Hakkında Gelen Haberler Bâbı 499
18- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in "Hâtemun-Nebiyyîn" (Peygamberlerin Sonuncusu) İsmi Bâbı 500
19- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin Vefatı Babı 501
20- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Künyesi Bâbı 501
21-Bâb 502
22- Peygamberlik Mührünün Sıfatı Babı 503
23- Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in Yaradılışı ve Mizacıyla Alâkalı Sıfatları Bâbı 504
24- Allah Rasûlü'nünn Gözü Uyur, Kalbi ise Uyumazdı 516
25- İslâm'da Peygamberlik Alâmetleri Bâbı 517

İÇİNDEKİLER 567